

**Základná škola Jozefa Cígera Hronského
Školská 10, 96301 Krupina**

Učebné osnovy ISCED II

Príloha

2014

Rámcový učební plán

Vyučovací předmět	V.A		V.B		V.C		VI.A		VI.B		VII.A		VII.B		VII.C		VIII.A		VIII.B		IX.A		IX.B		IX.C		
	ŠVP	ŠkVP	ŠVP	ŠkVP	ŠVP	ŠkVP	ŠVP	ŠkVP	ŠVP	ŠkVP	ŠVP	ŠkVP	ŠVP	ŠkVP	ŠVP	ŠkVP	ŠVP	ŠkVP	ŠVP	ŠkVP	ŠVP	ŠkVP	ŠVP	ŠkVP	ŠVP	ŠkVP	
SJL	5	-	5	-	5	-	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	5	-	5	-	5	-	5	-	5	-	
PCJ - ANJ	3	1	3	1	3	1	3	-	3	1	3	-	3	-	3	1	3	-	3	1	3	-	3	-	3	1	
DCJ	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
MAT	4	1	4	1	4	1	3	2	3	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	4	1	
INF	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0	1	0	1	0	1
FYZ	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	1	-	1	-	1	-	2	-	2	-	1	-	1	-	1	-	
CHEM	-	-	-	-	-	-	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	-	1	-	2	-	2	-	2	-	
BIO	1	1	1	1	1	1	1	-	1	-	1	1	1	1	1	1	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	
DEJ	1	-	1	-	1	-	1	1	1	1	1	-	1	-	1	-	1	1	1	1	2	-	2	-	2	-	
GEO	1	1	1	1	1	1	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	1	1	-	1	1	1	1	1	-	
OBN	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
ETV/NAV	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
SVP	-	0,5	-	0,5	-	0,5	-	0,5	-	0,5	0,5	-	0,5	-	0,5	-	0,5	-	0,5	-	-	0,5	-	0,5	-	0,5	
TECH	-	0,5	-	0,5	-	0,5	-	0,5	-	0,5	0,5	-	0,5	-	0,5	-	0,5	-	0,5	-	-	0,5	-	0,5	-	0,5	
HUV	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
VYV	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
VYU	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
TSV	2	-	2	-	2	-	2	-	2	-	2	-	2	-	2	-	2	-	2	-	2	-	2	-	2	-	
	21,5	5,5	21,5	5,5	21,5	5,5	22	8	22	8	24	5	24	5	24	6	24	6	24	6	23,5	6,5	23,5	6,5	23,5	6,5	

I. JAZYK A KOMUNIKÁCIA

V jazykovej časti oblasti jazyk a komunikácia sú určujúcimi ciele rozvíjania komunikatívnych schopností žiakov. **Zdôrazňujeme preto chápanie jazyka ako nástroja myslenia a komunikácie medzi ľuďmi, čo by sa vo vyučovaní jazyka premieta do zámerného preferovania rozvoja komunikatívnych kompetencií, ktoré budú istým teoretickým i praktickým východiskom ich ďalšieho rozvíjania v ostatných vyučovacích predmetoch s ohľadom na ich špecifické potreby.** Výrazne sa posilnil komunikatívno-zážitkový model vyučovania jazyka a naopak oslabila sa tendencia obsiahnuť „školskú podobu“ vednej disciplíny – lingvistiky. Obsah sa zredukoval v prospech aktivít žiakov, ktorí budú v čo najväčšom rozsahu interpretačno-hodnotiacim spôsobom pracovať s jazykovými komunitami. **Najväčší akcent sa pritom kladie na vlastnú tvorbu jazykových prejavov, prácu s informáciami, čitateľskú gramotnosť, schopnosť argumentovať a pod.**

Primárnym v literárnej výchove sa stáva rozvoj schopnosti žiaka poznávať svet a zmocňovať sa ho esteticko-umeleckými prostriedkami a úsilie odstrániť z vedomia žiaka presvedčenie jedinečnosti a nenahraditeľnosti kognitívneho prístupu k svetu a smerovanie k pochopeniu špecifik, ktoré v poznávacom procese predstavuje estetické osvojovanie reality. Obsahové osnovanie predmetu smeruje k rozvíjaniu čitateľských kompetencií, resp. súboru vedomostí, zručností, hodnôt a postojov zameraných na príjem (repciu) umeleckého textu (čítanie, deklamácia, počúvanie), jeho analýzu, interpretáciu a hodnotenie. Najdôležitejším prvkom v tejto koncepcii literárnej výchovy je sústredenie dôrazu na čítanie ako všestranné osvojovanie umeleckého textu. Cieľom je rozvoj čitateľských schopností, ktoré ďaleko presahujú aspekt technického zvládnutia čítaného textu a smerujú k prijatiu jeho obsahu.

Dobré zvládnutie jazykového učiva a najmä komunikatívnych kompetencií vytvára predpoklad na rozvinutie schopnosti úspešne sa uplatniť na trhu práce a v súkromnom živote. Jazyk sa chápe ako znak národnej a individuálnej identity, ako prostriedok komunikácie a profesionálnej realizácie a prostriedok na vyjadrovanie citov a pocitov.

Cudzie jazyky prispievajú k pochopeniu a objavovaniu tých skutočností, ktoré presahujú oblasť skúseností sprostredkovaných štátnym jazykom. Poskytujú živý jazykový základ a predpoklady pre komunikáciu žiakov v rámci Európskej únie. Cudzí jazyky umožňujú poznávať odlišnosti v spôsobe života ľudí iných krajín a ich odlišné kultúrne tradície. Poskytujú prehĺbenie vedomostí a vzájomného medzinárodného porozumenia a tolerancie a vytvárajú podmienky pre spoluprácu škôl na medzinárodných projektoch.

Obsah vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia sa realizuje vo vzdelávacích predmetoch slovenský jazyk a literatúra, cudzích jazykoch pre nižší sekundárny stupeň vzdelávania:

- Slovenský jazyk a literatúra (na základných školách s vyučovacím jazykom slovenským),
- 1. cudzí jazyk – anglický jazyk
- 2. cudzí jazyk –nemecký jazyk, ruský jazyk, francúzsky jazyk.

Členenie vzdelávacej oblasti podľa kľúčových jazykových kompetencií, t. j. podľa procesov, ktoré sa nimi rozvíjajú:

- Počúvanie s porozumením
- Komunikácia (hovorenie) s porozumením
- Čítanie s porozumením
- Písanie s porozumením

Vzdelávanie v danej vzdelávacej oblasti smeruje k utváraniu a rozvíjaniu kľúčových kompetencií tým, že vedie k:

- podpore sebadôvery každého žiaka,
- k osvojeniu si vedomostí a nadobudnutých kompetencií, ktoré im umožnia vzdelávať sa po celý ich život a zaujať aktívne miesto v socio-kultúrnom prostredí,
- príprave všetkých žiakov tak, aby sa stali zodpovednými občanmi, schopnými podieľať sa na rozvoji demokratickej spoločnosti, pluralizmu a kultúrnej otvorenosti,

- zaručeniu rovnakých šancí sociálnej emancipácie pre všetkých žiakov,
- pochopeniu vzdelávania v príslušnom jazyku, v ktorom sa odráža historický a kultúrny vývoj národa a zároveň ako významný zjednocujúci činiteľ národného spoločenstva a ako dôležitý prostriedok celoživotného vzdelávania,
- vnímaniu a postupnému osvojovaniu si jazyka ako bohatého mnohotvárneho prostriedku k získavaniu a odovzdávaniu informácií, k vyjadrovaniu vlastných postojov a názorov,
- zvládnutiu základných pravidiel medziľudskej komunikácie daného kultúrneho prostredia a nadobudnutiu pozitívneho vzťahu k jazyku v rámci interkultúrnej komunikácie,
- nadobudnutiu vzťahov k slovesným umeleckým dielam, k vlastným čitateľským zážitkom, k rozvíjaniu svojho pozitívneho vzťahu k literatúre a k ďalším druhom umenia vychádzajúcich z umeleckých textov a rozvíjaniu svojich emocionálnych a estetických citení a vnímaní,
- pestovaniu vedomia jazykovej príslušnosti k istému etniku, pocitu jazykovej príbuznosti a spolupatričnosti s inými etnikami, prostredníctvom ovládania normy spisovného jazyka,
- viesť žiakov k zvyšovaniu jazykovej kultúry ich verbálnych ústnych i písomných jazykových prejavov.

1. SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

Hodinová dotácia:

Ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	Spolu
Štátny vzdelávací program	5	4	4	5	5	23
Školský vzdelávací program	0	1	1	0	0	2
Spolu	5	5	5	5	5	25

1. Charakteristika predmetu

Slovenčina je štátnym jazykom v SR, a preto je nevyhnutné ovládať jazyk kvalitne.

Kvalitná úroveň poznania a ovládania slovenského jazyka je dôležitá z viacerých hľadísk:

- a) formuje národnú identitu a štátnu príslušnosť,
- b) je prostriedkom na poznávanie vonkajšieho i vnútorného sveta,
- c) je prostriedkom na verbálne vyjadrovanie myšlienok, pocitov a nálad,
- d) slúži na kontakt a dorozumievanie sa s inými ľuďmi,
- e) pomáha vnímať krásu umeleckého diela,
- f) reprezentuje svojich nositeľov, ich intelektuálnu, citovú a mravnú vyspelosť,
- g) úspešné osvojovanie si poznatkov v ďalších oblastiach vzdelávania,
- h) pochopiť spoločensko-kultúrny vývoj našej spoločnosti,
- i) orientovať sa v prostredí, v ktorom žijú.

Vzdelávací obsah slovenského jazyka a literatúry tvoria tri oblasti: Jazyková komunikácia, Komunikácia a sloh, Literatúra.

Jazyková komunikácia: žiaci si majú osvojiť spisovnú podobu slovenského jazyka, majú rozvíjať logické myslenie, presné a zrozumiteľné vyjadrovanie, nadobúdajú zručnosti na základe vlastných schopností, dokážu informácie získavať, poznávať a porovnávať.

Komunikácia a sloh: žiaci sa učia vnímať a chápať rozličné jazykové informácie, čítať s porozumením, kultivovane písať, rozprávať a na základe prečítaného alebo počutého textu samostatne sa rozhodovať, nadobúdajú kompetencie text analyzovať a kriticky hodnotiť.

Literatúra: žiaci sa zoznamujú s literatúrou všeobecne, s literárnymi dielami, získavajú informácie o autoroch, učia sa chápať autorove umelecké zámery, formulovať vlastné názory o prečítanom diele, učia sa rozlišovať fiktívny príbeh od skutočného, nadobúdajú čitateľské zručnosti, schopnosť reprodukovať prečítaný literárny text a samostatne tvoriť nový umelecký text, okrem poznatkov nadobúdajú aj životnú hodnotovú orientáciu.

2. Ciele učebného predmetu

- viesť žiakov k poznávaniu jazyka na jednotlivých rovinách jazykového systému,
- rozvíjať komunikačné schopnosti a návyky žiakov,
- pestovať lásku k materinskému jazyku,
- viesť žiakov k poznávaniu histórie vlastného národa,
- prehľbovať estetické cítenie žiakov,
- rozvíjať etické cítenie založené na empatii a asertivite,
- zoznámiť žiakov so súborom diel slovenskej a svetovej literatúry,
- viesť žiakov k čitateľskej gramotnosti, vzbudiť záujem o čítanie.

Edukačné ciele predmetu slovenský jazyk a literatúra

Poznávacia (kognitívna) kompetencia	Komunikačná kompetencia	Interpersonálna (sociálna) kompetencia	Intrapersonálna (osobnostná) kompetencia
Spôsobilosť používať kognitívne operácie.	Spôsobilosť tvoriť, prijať a spracovať informácie.	Spôsobilosť akceptovať skupinové hodnoty.	Vytvárať a reflektovať vlastnú identitu.
Spôsobilosť učiť sa sám aj v skupine.	Zručnosť vyhľadávať a odosielať informácie.	Schopnosť tolerovať odlišnosti jednotlivcov i skupín.	Vytvárať vlastný hodnotový systém.
Spôsobilosť kritického myslenia.	Spôsobilosť formulovať svoj názor a argumentovať.	Spôsobilosť kooperácie.	Schopnosť sebaregulácie a ochrany vlastného života.
Spôsobilosť formulovať a riešiť problémy.	Schopnosť verbálne a neverbálne vyjadriť vôľu a city.	Schopnosť empatie.	
Schopnosť tvorivého myslenia a spôsobilosť uplatniť jeho výsledky.			

3. Témy, tematické celky

Témami z učebníc slovenského jazyka a literatúry rozvíjame tieto kompetencie:

Poznávacie a rečové kompetencie

Verejná prezentácia textu, verejný prejav

- 1) Pri ústnom prejave dodržiavať správne dýchanie, artikuláciu, spisovnú výslovnosť a správne uplatňovať suprasegmentálne javy.
- 2) Pri ústnom prejave primerane uplatňovať mimojazykové prostriedky.
- 3) Reprodukovať umelecký aj vecný text (doslovne, podrobne, stručne).

Pamäťové, klasifikačné a aplikačné zručnosti

- 1) Zapamätať si potrebné fakty a definície a vedieť demonštrovať ich znalosť.
- 2) Vysvetliť podstatu osvojených javov a vzťahov medzi nimi.

- 3) Na základe indukcie a zovšeobecnenia odvodiť charakteristiky (definície) nových javov.
- 4) Usporiadať známe javy do tried a systémov.
- 5) Aplikovať jazykovedné vedomosti na vecné a umelecké texty.
- 6) Pri písomnom prejave aplikovať pravopisnú normu.

Analytické a syntetické zručnosti

- 1) Uskutočniť jazykovú analýzu textu a vytvárať jazykový systém.
- 2) Odlíšiť medzi sebou umelecký a vecný text.
- 3) Odlíšiť medzi sebou texty z hľadiska jazykového štýlu, slohových postupov a slohových útvarov/žánrov.

Tvorivé zručnosti

- 1) Vytvoriť vlastný text na základe dodržiavania stanoveného slohového útvaru/žánru, slohového postupu, jazykového štýlu.
- 2) Ústne prezentovať vlastný text.
- 3) Napísať krátky príbeh (vlastný zážitok alebo vymyslený príbeh).
- 4) Dokončiť rozprávanie alebo neukončené prozaické dielo.
- 5) Zdramatizovať kratší prozaický alebo básnický text.

Informačné zručnosti

- 1) Používať jazykové príručky a slovníky, korigovať podľa nich vlastné texty.
- 2) Vyhľadávať, spracúvať a používať informácie z literárnych prameňov a internetu.

Komunikačné zručnosti

- 1) Adekvátne komunikovať s prihliadnutím na komunikačnú situáciu.
- 2) Vyjadrovať sa neverbálne a chápať neverbálnu komunikáciu.
- 3) Verejne prezentovať a obhájiť vlastný názor.

4. Požiadavky na výstup

Žiak vie:

- vyjadrovať sa ústne priamo alebo prostredníctvom technických prostriedkov (telefón, mikrofón, záznamník,..), monologicky a dialogicky, formálne a neformálne (oficiálne, verejne), pripravené i nepripravené,
- riešiť v súlade s jazykovými, komunikačnými a spoločenskými normami štandardné životné a pracovné situácie, vyjadrovať a zdôvodňovať svoje názory, súvislo hovoriť na danú tému, voľne rozprávať, reprodukovat' alebo interpretovať prečítaný alebo vypočutý text, podávať jednoduchý výklad alebo opis, zúčastniť sa diskusie, vyjadrovať sa spisovne, nielen podrobne a obsérne, ale aj krátko a výstižne,
- súvislo a samostatne písomne sa vyjadrovať na základe osvojených jazykových prostriedkov, grafických, pravopisných a gramatických noriem a pravidiel, jednoduchých kompozičných a slohových postupov a útvarov,
- samostatne tvoriť prejavy oznamovacie, administratívne a prakticky odborné, osvojujú si ich základné znaky, postupy a prostriedky
- štylizovať rôzne osobné listy (neformálne, oficiálne), krátke informačné útvary (telegramy, inzerát, pozvánka, správa, program činnosti), hovoriť, popisovať osoby, veci, spracovať výklad alebo návod na činnosť, zostavovať osnovu, vypracovať pracovné hodnotenie, vyplňať formuláre, napísať životopis, žiadosť, dokumenty úradného charakteru, jednoduchšie odborné písomnosti, okrem hospodárskej korešpondencie,
- rozlíšiť slohové postupy a jazykové prostriedky charakteristické pre jednotlivé funkčné štýly a slohové útvary,
- rozumieť publicistickému a umeleckému štýlu,

- produkovať a prijímať text, chápať rozdiel medzi písaným a hovoreným prejavom, vzťah medzi rečovou situáciou, témou a jazykovým prejavom, vyhľadávať a používať vhodné jazykové a výrazové prostriedky,
- poznať zvukové prostriedky a ortoepické normy jazyka, zákonitosti tvorenia slov, štýlového rozvrstvenia a obohacovania slovnej zásoby, gramatické tvary a konštrukcie a ich sémantické funkcie, hlavné princípy a pravidlá slovenského jazyka,
- rozpoznať rečové prejavy, v ktorých bežní užívatelia jazyka často robia chyby (tvary slov, skladba vety),
- pracovať s textom, rozlišovať rôzne druhy a žánre textov, spracovávať text, napríklad vo forme anotácií, konspektu, resumé, záznamov, osnovy, výpiskov, spätne reprodukovať a primerane interpretovať text, pracovať s rôznymi príručkami pre školu a verejnosť (jazykovými, všeobecne informačnými, populárne náučnými),
- selektovať informácie z filmu, televízie, videoprogramov, vnímať účelnosť modernej reklamy, používať časopisy, rozpoznať brakovú a komerčnú literatúru,
- chápať podstatu literatúry ako špecifického druhu umenia, poznať funkcie literatúry, štruktúru literárnych diel, ich obsah a formu, uvedomiť si základné rozdiely medzi základnými literárnymi druhmi a žánrami, získavať základné informácie o literárnom procese, – pracovať s rozličnými encyklopédiami, slovníkmi a literárnymi príručkami, zoznámia sa so záznamom o prečítanom diele a s jeho tvorbou.

5. Metódy a formy práce – stratégie vyučovania

Vyučovanie slovenského jazyka v základnej škole z psycholingvistického hľadiska stavia na tvorivosti a detskej hre, na tvorení vlastného textu (hra s jazykom).

Zo sociolingvistického hľadiska sa vyučovanie slovenského jazyka orientuje na najčastejšie a veku primerané komunikačné situácie, ktoré sú ilustrované napr. na príkladoch textov v učebniciach, na videozáznamoch, precvičované formou dramatizácie textov či simulovania rozličných situácií.

Zo systémového hľadiska sa jednotlivé jazykové javy nepreberajú izolovane, ale vždy v súvislosti s inými jazykovými javmi, pričom sa berie do úvahy hierarchia jednotiek jazykového systému a jeho jednotlivých rovín. Dôraz sa pritom kladie na tie jazykové roviny, ktoré majú vyústenie v texte, t. j. na lexikálnu a syntaktickú rovinu. Posilňuje sa vyučovanie rečových prejavov, od reprodukcie textov sa postupne prechádza k tvorbe vlastných textov. Precvičuje sa ústna podoba rôzne uplatňovaná v jednotlivých štýloch či žánroch.

V oblasti štylistického uplatnenia jazykových prostriedkov sa prechádza na spojenie jazykovej a slohovej zložky vyučovania slovenského jazyka do jedného celku. Od holého osvojovania si vedomostí o jazykových javoch sa tak prechádza k nácviku uplatnenia preberaného jazykového javu v praktickej komunikácii. Žiaci získavajú základné poznatky o súčinnosti slohových postupov a slohových útvarov. Pozornosť sa zameriava aj na štýly.

V oblasti jazykovej kultúry sa postupne prechádza od osvojovania si zvukovej a pravopisnej normy k základom lexikálnej, morfolologickej a syntactickej normy a poznatkov z dejín jazyka a jazykovedy. Vyučovacie procesy vyúsťujú do získavania poznatkov o primeranom štylistickom využívaní jednotlivých jazykových prostriedkov.

Pri práci s textom sa žiaci k poznatkom o jednotlivých jazykových javoch a o jazykovom systéme ako celku dopracúvajú metódou postupných krokov. Učiteľ ich vedie tak, aby sami vyčlenili z textu skúmaný jav, odhalili jeho podstatné znaky, našli súvislosti s inými jazykovými javmi, zaradili jazykový jav do jazykového systému. Ďalším krokom je tvorenie vlastného textu s analyzovaným javom, čím sa žiaci učia prakticky komunikovať a používať preberané jazykové javy. Až potom nasledujú cvičenia na zmechanizovanie hľadania a používania preberaného javu v texte, na určovanie jeho základných charakteristík. Záver tvorí zhrňujúce poučenie o preberanom jave, o jeho začlenení do širšej skupiny jazykových javov formou prehľadných tabuliek, grafov a pod. Pri poučkách (definíciách, charakteristikách) nejde o doslovné memorovanie, ale o pochopenie podstaty, vysvetlenie a aplikáciu. Precvičovanie jazykovo-štylistických osobitostí sa uskutočňuje v rozsahu žánrového vymedzenia v literatúre v danom ročníku.

Vyučovanie slovenského jazyka je založené na komunikatívno-poznávacom princípe. Vo vyučovaní sa uplatňuje princíp špirálovitosti a postupnosti. Výber vyučovacích metód a foriem závisí od konkrétnych podmienok pri rešpektovaní zásady primeranosti veku. Dôsledne sa uplatňuje zásada názornosti, pričom sa okrem textu v učebnici či v pracovnom zošite, živého príkladu učiteľa, názorných pomôcok a jazykových príručiek využívajú akusticko-auditívne pomôcky a opticko-akustický kanál (televízia, video).

Pri písaní diktátov sa dodržiavajú didaktické zásady diktovania. Je v právomoci učiteľa rozhodnúť, koľko nácvichných diktátov bude predchádzať kontrolnému diktátu (aj aký typ nácvichného diktátu to bude a akou formou sa bude realizovať). Javy v slohovej výchove sa preberajú v súlade s jazykovými javmi a s využitím žánrovo-tematického osnovania v literatúre s dôrazom na rozvoj komunikačných zručností žiakov. Výber tém sa ponecháva na učiteľa, ktorý má možnosť učivo aktualizovať a prispôbovať podľa vlastného uváženia. Klasifikované slohové písomné práce sa píše v škole a predchádza im písomná príprava a práca s konceptom (odporúča sa používanie korektorských značiek, ktoré umožňujú efektívne využívať pracovný čas). Rovnako dôležitá je analýza nedostatkov v písomnej práci, ktorá sa spravidla robí aj pri neklasifikovaných písomných prácach. Pri ústnych jazykových prejavoch učiteľ upozorňuje na správnu výslovnosť, na správne slová/tvary slov, slovesné väzby, na štylistickú primeranosť výberu jazykových, parajazykových a extrajazykových prostriedkov.

Na vyučovaní slovenského jazyka a literatúry používame tieto metódy vyučovacieho procesu:

- ✓ motivačné (metódy usmerňujúce záujem o učenie),
- ✓ expozičné (metódy prvotného oboznamovania žiakov s učivom),
- ✓ fixačné (metódy opakovania a upevňovania učiva),
- ✓ diagnostické a klasifikačné (metódy hodnotenia, kontroly a klasifikácie).

MOTIVAČNÉ METÓDY

Vstupné motivačné metódy: motivačné rozprávanie, motivačný rozhovor, motivačná demonštrácia, problém ako motivácia.

Priebežné motivačné metódy: motivačná výzva, aktualizácia obsahu učiva, pochvala, povzbudenie a kritika.

EXPOZIČNÉ METÓDY

A. Metódy priameho prenosu poznatkov:

- a) monologické slovné metódy - rozprávanie, opis, vysvetľovanie, prednáška
- b) dialogické slovné metódy - rozhovor, beseda, dramatizácia

B. Metódy sprostredkovaného prenosu poznatkov:

- a) demonštračné – demonštrácia obrazov, filmu, akustická demonštrácia...
- b) pozorovanie – javov, navodených situácií...
- c) manipulácia s predmetmi – práca s didaktickým zameraním, hra ako metóda a pod.

C. Metódy problémové:

- a) problémové vyučovanie
- b) projekty

D. Metódy samostatnej práce a autoidaktické metódy:

- a) samostatná práca s knihou
- b) samostatné štúdium (encyklopédie, štúdium literatúry spojené so záujmom jedinca)
- d) samostatné štúdium s využitím techniky, internetu

E. Metódy mimovoľného učenia: preberanie názorov, postojov, záujmov, napodobňovane činnosti

FIXAČNÉ METÓDY

Ústne opakovanie učiva žiakom, metóda otázok a odpovedí (sokratovská a heuristická metóda, beseda), písomné opakovanie, opakovací rozhovor, opakovanie s využitím učebnice a inej literatúry. Rozlišujeme opakovanie zamerané na presné (doslovné) zapamätanie si textu (básne, cudzie slová, definície) a opakovanie zamerané na porozumenie textu s cieľom, aby žiak vedel voľne reprodukovať učivo. Domáce úlohy, film, ilustrácia a dramatizácia.

METÓDY DIAGNOSTICKÉ A KLASIFIKAČNÉ

- A. Klasické didaktické a diagnostické metódy: ústne skúšanie, písomné skúšanie, didaktické testy.
 B. Malé formy vedeckovýskumných diagnostických metód: metóda pozorovania žiaka, pozorovanie v určitých situáciách, rozbor žiackych prác.

Na vyučovaní slovenského jazyka a literatúry používame tieto **formy vyučovania**:

- skupinové vyučovanie
- skupinovo-problémové vyučovanie
- vychádzky a exkurzie

6. Učebné zdroje

a) učebnice

Slovenský jazyk pre piaty ročník základných škôl (Krajčovičová, Kesselová, Sedláková, Hirschnerová)

Slovenský jazyk pre šiesty ročník základných škôl (Krajčovičová, Kesselová)

Slovenský jazyk pre siedmy ročník základnej školy (Krajčovičová, Kesselová)

Slovenský jazyk pre ôsmy ročník základnej školy a tretí ročník gymnázia s osemročným štúdiom (Krajčovičová, Kesselová)

Slovenský jazyk pre deviaty ročník základnej školy a štvrtý ročník gymnázia s osemročným štúdiom (Krajčovičová, Kesselová)

Slovenský jazyk pre 5. ročník základných škôl I. diel, II. diel (doc. PhDr. Eva Tibenská, CSc.)

Slovenský jazyk pre 6. ročník základných škôl I. diel, II. diel (doc. PhDr. Eva Tibenská, CSc.)

Slovenský jazyk pre ôsmy ročník základných škôl (PaedDr. Jarmila Krajčovičová)

Slovenský jazyk pre siedmy ročník základných škôl (PaedDr. Jarmila Krajčovičová)

Slovenský jazyk pre šiesty ročník základných škôl (PaedDr. Jarmila Krajčovičová)

Slovenský jazyk pre 8. ročník základných škôl 1. diel (doc. PhDr. Eva Tibenská, CSc.)

Slovenský jazyk pre 8. ročník základných škôl 2. diel (doc. PhDr. Eva Tibenská, CSc.)

Literárna výchova pre 5. ročník základných škôl (Jarmila Krajčovičová, Jela Krajčovičová)

Literárna výchova pre 6. ročník základných škôl (Mgr. Daniela Petříková)

Literárna výchova pre 7. ročník základných škôl a 2. ročník gymnázií s osemročným štúdiom (Mgr. Daniela Petříková)

Literárna výchova pre 8. ročník základných škôl a 3. ročník gymnázií s osemročným štúdiom (Mgr. Daniela Petříková)

Literárna výchova pre 9. ročník základných škôl a 4. ročník gymnázií s osemročným štúdiom (Mgr. Daniela Petříková)

b) cvičebnice

Slovenský jazyk 5, Zbierka úloh a cvičení (PaedDr. Jarmila Krajčovičová)

Slovenský jazyk 6, Zbierka úloh a cvičení (PaedDr. Jarmila Krajčovičová)

Slovenský jazyk 7, Zbierka úloh a cvičení (PaedDr. Jarmila Krajčovičová)

Slovenský jazyk 8, Zbierka úloh a cvičení (PaedDr. Jarmila Krajčovičová)

Slovenský jazyk 9, Zbierka úloh a cvičení (PaedDr. Jarmila Krajčovičová, PhDr. Milada Caltíková)

Testy a pravopisné cvičenia zo slovenského jazyka (Mgr. Helena Turzíková)

Zbierka úloh zo slovenského jazyka pre 9. ročník základných škôl (PaedDr. Renáta Somorová)

Úlohy na rozvíjanie čitateľskej gramotnosti pre žiakov 7. až 9. ročníka základných škôl a gymnázií s osemročným štúdiom (PaedDr. Renáta Somorová)

c) jazykové príručky

Pravidlá slovenského pravopisu, Krátky slovník slovenského jazyka, Pravidlá slovenskej výslovnosti, Malý frazeologický slovník, Synonymický slovník slovenčiny, Malý synonymický slovník

d) jazykovedné časopisy

e) encyklopédie a iná odborná literatúra (školská a mestská knižnica)

f) beletria a vecná literatúra (podľa možností školskej knižnice, domáce zdroje)

g) internet

h) vlastné IKT cvičenia a prezentácie

7. Hodnotenie predmetu

Na 2. stupni základnej školy sa v slovenskom jazyku hodnotí ovládanie ortoepickej, ortografickej, pravopisnej, lexikálnej, morfolologickej a čiastočne aj syntaktickej normy, ďalej úroveň poznatkov z jednotlivých jazykových rovín a pohotovosť pri práci s jazykovými príručkami, praktické využívanie získaných poznatkov o jazyku pri tvorbe vlastných textov a celková jazyková úroveň a kultivovanosť jazykového prejavu žiaka v jeho písomnej i ústnej podobe.

Pri žiakoch s poruchami písania (dysgrafia), čítania (dyslexia), výslovnosti (dyslália) a s telesným postihnutím sa dodržiava špecifický prístup pri zadávaní domácich úloh, pri písaní diktátov a slohových prác, pri hodnotení a klasifikácii.

Pri hodnotení ústnych odpovedí rešpektujeme stupnicu hodnotenia podľa doteraz platných Metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov.

Žiak je hodnotený podľa Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy. známku výborný (1), chválitebný (2), dobrý (3), dostatočný (4), nedostatočný (5) vo všetkých troch zložkách predmetu. Známkou sa hodnotí ústny prejav, písomný prejav, projekty a iné formy samostatnej práce žiakov a schopnosti práce žiakov.

Pri hodnotení učebných výsledkov žiakov so ŠVVP sa bude brať do úvahy možný vplyv zdravotného znevýhodnenia žiaka na jeho školský výkon.

V rámci predmetu slovenský jazyk a literatúra sú učebnými osnovami presne stanovené zamerania a počty povinne klasifikovaných kontrolných diktátov (4) a kontrolných slohových prác (5. ročník – 1, 6.-9. ročník – 2), ktoré má žiak absolvovať v príslušnom ročníku.

Kritéria hodnotenia diktátov podľa stupnice:	0 -1 chyba – 1
	2 - 3 chyby – 2
	4 - 7 chýb - 3
	8 - 10 chýb – 4
	11 – viac - 5

Ak žiak robí v KD stále veľa chýb a dostáva iba nedostatočné, tak mu možno dať v prípade 11 chýb dostatočnú. Ide o kladné motivovanie žiaka, je však potrebné uvedenú výnimku v triede vysvetliť. Nácvičné diktáty neklasifikujeme, ale ak ho žiak napíše bez chyby, klasifikujeme.

Hodnotenie tematických previerok:	100 – 90% - 1
	89 – 75% - 2
	74 – 50% - 3
	49 – 30% - 4
	29 – 0% - 5

Hodnotenie školských slohových písomných prác: 3 známky(štylizácia a dodržanie slohového útvaru a postupu, pravopis a estetická úprava textu).

Predmetom klasifikácie v predmete slovenský jazyk a literatúra sú výsledky, ktoré žiak dosiahol v rámci jednotlivých zložiek predmetu: jazyková, slohová a literárna zložka, ktoré sú v súlade s požiadavkami učebných osnov a vzdelávacích štandardov. Hodnotí sa schopnosť používať osvojené vedomosti, zručnosti a návyky v konkrétnych situáciách.

Predmetom klasifikácie v predmete slovenský jazyk a literatúra je obsahová kvalita a jazyková správnosť odpovede, t. j. rozsah slovnej zásoby, gramatická správnosť, štylistická pôsobivosť a stupeň rečovej pohotovosti. V písomnom (ústnom) prejave má žiak preukázať komplexnosť ovládania spisovného jazyka, mieru tvorivosti a celkovú vzdelanosť a kultúrnosť v miere vychádzajúcej z učebných osnov a vzdelávacích štandardov.

Klasifikované sú diktáty, slohové práce, kontrolné slohové práce, ústne prejavy, písomné práce a testy po skončení tematických celkov, písomné práce počas preberania tematických celkov.

Ročník: piaty

Časový rozsah: 5 hodín týždenne, 165 hodín ročne

Jazyková komunikácia: počet hodín týždenne 2, počet hodín ročne 66

Komunikácia a sloh: počet hodín týždenne 1, počet hodín ročne 33

Literatúra: počet hodín týždenne 2, počet hodín ročne 66

Počet a zameranie kontrolných diktátov v 5. ročníku ZŠ:

počet: 4

zameranie: opakovanie zo 4. ročníka, podstatné mená, prídavné mená, slovesá

Počet a zameranie kontrolných slohových prác v 5. ročníku ZŠ:

počet: 1

zameranie: súkromný list, opis predmetu, opis pracovného postupu, rozprávanie s prvkami opisu (možnosť výberu)

Vzdelávací štandard – obsahový a výkonový – slovenský jazyk

OBSAHOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD	VÝKONOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD
<p>1. ZVUKOVÁ ROVINA JAZYKA A PRAVOPIS</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNĚOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - pravopis a výslovnosť - hlásky; delenie hlások - hlásky podľa znelosti - splývavá výslovnosť - suprasegmentálne javy - interpunkčné znamienka - diakritické znamienka - rytmický zákon - rozdeľovanie slov - slabikotvorné -l, -l', -r, -r' - priama reč, uvádzacia veta <p>B. VYVODENIE NOVÝCH POZNATKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - melódia viet, slovosled - prozodické javy: prestávka, sila hlasu, dôraz - spoluhláskové skupiny, zdvojené spoluhlásky (informatívne) 	<p>Žiak vie vysvetliť pojmy hlavný slovný prízvuk, sila hlasu.</p> <p>Žiak vie samostatne a bez prípravy správne, plynule a nahlas čítať akékoľvek texty, ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho jazykovej úrovni a skúsenostiam a dokáže prispôbiť rýchlosť čítania tomu, aby mohol čo najefektívnejšie pochopiť informácie.</p> <p>Žiak vie správne intonovať všetky druhy viet a uplatňovať správny slovný a vetný prízvuk.</p> <p>Žiak pri čítaní dodržiava správne dýchanie.</p> <p>Žiak pri čítaní uplatňuje primeranú silu hlasu a dodržiava správnu melódiu.</p> <p>Žiak v komunikácii zvláda zvukovú stránku prejavu.</p> <p>Žiak vie rozlišovať a ovláda pojmy hláska, písmeno, abeceda.</p> <p>Žiak vie vymenovať hlásky slovenskej abecedy.</p> <p>Žiak ovláda delenie slov na slabiky a na konci riadku.</p> <p>Žiak pozná pojem vybrané slová a ovláda ich pravopis.</p> <p>Žiak ovláda písanie i/y v koreni slova po tvrdých a mäkkých spoluhláskach.</p> <p>Žiak ovláda a vie používať diakritické znamienka.</p> <p>Žiak ovláda rozdelenie hlások podľa znelosti: znelé, neznelé, zvučné. Ovláda definíciu spodobovania, pravidiel, výnimky, dodržiava splývavú výslovnosť. Ovláda pravopis a výslovnosť spoluhláskových skupín a zdvojených spoluhlások.</p> <p>Žiak chápe formálnu stránku textu a dokáže ju vyjadriť hlasovými prostriedkami: prestávkou, silou hlasu a dôrazom.</p>
<p>2. VÝZNAMOVÁ/LEXIKÁLNA ROVINA JAZYKA</p> <p>VYVODENIE NOVÝCH POZNATKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - jednovýznamové a viacvýznamové slová - synonymá - antonymá - homonymá (informatívne) - slabičné a neslabičné predpony - odvodené slová - príslovia, porekadlá, pranostiky, prirovnania 	<p>Žiak vie vysvetliť pojem synonymum a antonymum. Žiak si vie overiť významy neznámych slov v jazykovedných príručkách.</p> <p>Žiak ovláda správne rozdeľovanie slov, vie určiť predponu v slove, vytvára nové slová, obohacuje si slovnú zásobu, pozná a vie použiť slov. predpony.</p> <p>Žiak ovláda pojmy jednovýznamové a viacvýznamové slová, termín homonymum, vie uviesť príklady. Vie vyhľadať význam slov a vie ich určiť v texte.</p> <p>Žiak pozná malé útvary ľudovej slovesnosti, dokáže uviesť</p>

<p>- spisovný jazyk a nárečia</p>	<p>príklady, vie vysvetliť význam frekventovaných spojení – vie nájsť význam vo frazeologickom slovníku. Žiak vie vysvetliť pojmy spisovný jazyk a nárečie a uviesť konkrétne príklady, vie pomenovať svoje nárečie a vysvetliť jeho špecifikum.</p>
<p>3. TVAROSLOVNÁ/MORFOLOGICKÁ ROVINA JAZYKA</p> <p>- slovné druhy - podstatné mená - gramatické kategórie - vzory - prídavné mená - akostné prídavné mená - stupňovanie - vzory a skloňovanie (pekný, cudzí) - zámená - osobné základné, osobné - privlastňovacie - číslovky - základné a radové - slovesá - časovanie, gramatické kategórie (osoba, číslo, čas) - sloveso byť</p>	<p>Žiak vie definovať podstatné mená ako slovný druh, vie uviesť príklady na jednotlivé pomenovania, vie správne určiť gramatické kategórie, najmä pádovú väzbu. Žiak vie vymedziť vzory, vie rozlíšiť podstatné mená podľa rodu, ovláda spisovné skloňovanie, vie určiť gramatické kategórie podstatných mien. Žiak ovláda životné a neživotné podstatné mená. Žiak vie vyhľadať zámená v texte. Žiak vie rozlíšiť osobné privlastňovacie zámeno od základného. Žiak bez chyby a spisovne skloňuje zámená. Žiak vie rozoznať základné a radové číslovky v texte. Vie aplikovať vedomosti o ich skloňovaní a dodržiava ich pravopis. Žiak vie rozlíšiť prídavné mená v texte, ovláda gramatické kategórie. Žiak vie rozlíšiť akostné a vzťahové prídavné mená, vie uviesť príklady a rozlíšiť ich v texte. Žiak vie správne použiť akostné prídavné mená a vystupňovať ich. Žiak vie roztriediť prídavné mená podľa gramatického rodu. Správne a spisovne skloňuje, ovláda pravopisné zásady. Žiak vie určiť slovesá vo vete. Vie určiť GK osobu, číslo, čas. Správne spisovne časuje, vie časovať sloveso byť, ovláda pravopis slovies v ohýbacích príponách.</p>
<p>4. SKLADOBNÁ/SYNTAKTICKÁ ROVINA JAZYKA</p> <p>- vety podľa obsahu (zámeru hovoriaceho, postoja)</p>	<p>Žiak ovláda interpunkciu v jednoduchej vete, ovláda pravopis, vie rozlíšiť typy viet. Žiak vie správne intonovať všetky druhy viet. Vie samostatne tvoriť jednoduché holé a rozvíte vety, pričom dodržiava správny slovosled a správne používa interpunkčné znamienka.</p>
<p>5. SLOH</p> <p>- komunikácia - interview - diskusia - správa a oznámenie - SMS, e-mail - pozdrav, pohľadnica, adresa, súkromný list - pozvánka, vizitka, plagát, inzerát, reklama - vecný a umelecký text - opisný slohový postup, opis - rozprávací slohový postup, rozprávanie</p>	<p>Žiak vie uskutočniť interview na zadanú alebo voľnú tému. Vie vytvoriť písomnú verziu interview. Vie aplikovať teoretické vedomosti o formálnej úprave. Vie zvoliť vhodný spoločenský tón. Vie začať a ukončiť komunikáciu so známymi ľuďmi. Pozná teoreticky typy interview. Žiak vie vecne argumentovať. Žiak vie vytvoriť z textu na základe čiastkových informácií hypotézu o jeho závere a svoju hypotézu overiť v diskusii. Vie zhodnotiť obsahovú stránku prijatého prehovoru a vysloviť protiargumenty. Žiak vie rozlíšiť a vysvetliť pojem správa. Žiak vie vytvoriť na zadanú alebo ľubovoľnú tému správu, oznámenie, dokáže rozlíšiť správu a oznámenie. Pozná novinovú správu. Žiak vie napísať stručnú SMS. Žiak ovláda a vie zostaviť pravidlá posielania správneho e-mailu, ovláda bezpečnostné pravidlá používania internetu. Vie napísať a odoslať e-mail i s prílohou. Žiak vie rozlíšiť, porovnať a vysvetliť pojmy pohľadnica a súkromný list. Žiak vie vytvoriť text pohľadnice v súlade s cieľom komunikácie. Žiak vie napísať adresu odosielateľa na pohľadnicu. Žiak dokáže rozlíšiť a identifikovať vecné a umelecké texty. Žiak vie vytvoriť pozvánku na zadanú tému. Žiak vie vytvoriť vlastnú vizitku. Žiak vie rozlíšiť, porovnať a vysvetliť pojem plagát. Žiak vie vytvoriť na zadanú alebo ľubovoľnú tému plagát. Žiak ovláda termín, vie žáner identifikovať, vie napísať inzerát. Žiak pozná typológiu reklamy, s pomocou učiteľa zvládne</p>

	<p>vytvoriť reklamu.</p> <p>Žiak si osvojí znaky a prostriedky OSP, dokáže rozlíšiť rozprávanie a opis. Vie napísať krátky jednoduchý statický opis.</p> <p>Štruktúra textu U-J-Z. Žiak chápe význam prídavných mien v opise ilustrácie/obrázka. Osnova opisu. Koncept, čistopis. Odseky.</p> <p>Žiak vie definovať rozprávaci slohový postup, dokáže porovnať opisný a rozprávaci slohový postup, vie zaradiť ukážku k OSP a RSP. Vie zostaviť osnovu, dokáže písomne zostaviť rozprávanie s prvkami opisu a ústne prezentovať svoje rozprávanie.</p>
--	--

Vzdelávací štandard – obsahový a výkonový – literatúra

OBSAHOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD	VÝKONOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD
<p>1.VŠEOBECNÉ POJMY</p> <ul style="list-style-type: none"> - umelecká a vecná literatúra - autor/spisovateľ - čitateľ/divák - text/ ilustrácia - kniha/ knižnica - časopis, noviny - čitateľ/divák - text - poézia, próza 	<p>Žiak vie správne vysvetliť na neznámom texte rozdiel medzi autorom (článku v novinách, v časopise) a spisovateľom (umeleckej literatúry).</p> <p>Vie vysvetliť rozdiel medzi umeleckým textom (v beletrii) a textom v dennej tlači. Vie analyzovať ilustráciu v súvislosti s textom.</p> <p>Žiak vie v školskej (miestnej, mestskej) knižnici vybrať knihu podľa katalógu.</p> <p>Vie vyhľadať informácie v knihe (knižnici) a použiť pri učení, riešení konkrétneho problému.</p> <p>Žiak vie vysvetliť rozdiel medzi novinami a časopisom.</p> <p>Vie použiť časopis na vlastnú prácu a prehlbovanie vedomostí. Vie vysvetliť zameranie detského časopisu a uviesť príklady.</p> <p>Vie vymenovať názvy aspoň 3 denníkov.</p> <p>Žiak vie na konkrétnych ukážkach rozlíšiť formu poézie a prózy, vie vyhľadať charakteristické znaky.</p> <p>Vie vysvetliť rozdiel medzi umeleckým textom a textom v dennej tlači. Dokáže porovnať knihu a internet ako zdroj informácií – uvedomuje si pozitíva i negatíva.</p> <p>Žiak rozozná rôzne druhy kníh, vie informovať o vynáleze kníhtlače.</p> <p>Žiak pozná systém školskej knižnice.</p> <p>Vie vyčleniť hlavné informácie v texte. Vie vybrať vhodné informácie z najväčšej encyklopédie na svete – na internete Wikipédia - pri riešení konkrétnej úlohy.</p>
<p>2. FORMY ĽUDOVEJ SLOVESNOTI</p> <ul style="list-style-type: none"> - príslovie - porekadlo - pranostika - hádanka - ľudová pieseň - poézia, verš, strofa, rytmus, rým - zľudovená pieseň 	<p>Žiak vie rozlíšiť druhy ľudových piesní na základe ich obsahu. Vie vysvetliť vznik a význam ľudových piesní ako súčasť kultúrneho dedičstva národa.</p> <p>Žiak vie vysvetliť pojmy verš, strofa, rým, rytmus. Vie vyhľadať verš, strofu v básni. Vie rozlíšiť rytmus v básni. Vie určiť slová v básni, ktoré sa rýmujú. Vie rozlíšiť prirôvanie a personifikáciu v texte. Vie vytvoriť prirôvanie a personifikáciu.</p> <p>Žiak pozná malé útvary ľudovej slovesnosti, pozná rozdiel medzi žánrami. Vie vymenovať niekoľko príkladov.</p> <p>Žiak vie vymenovať dôležité obrady v živote našich predkov, pozná niekoľko obradových piesní.</p> <p>Žiak dokáže vysvetliť termín zľudovená pieseň, pozná mená autorov piesní.</p> <p>Žiak vie vymenovať mená zberateľov ľudových piesní. Pozná dielo Jána Kollára.</p>
<p>3. ROZPRÁVKA</p> <ul style="list-style-type: none"> - próza 	<p>Rozprávka – ľudová, autorská. Vie vysvetliť pôvod rozprávky.</p> <p>Vie charakterizovať ľudovú rozprávku ako súčasť ľudovej</p>

<ul style="list-style-type: none"> - rozprávka - znaky rozprávky - delenie rozprávky podľa formy, podľa autorstva, podľa spôsobu spracovania témy - kompozícia rozprávky - téma, hlavná myšlienka - monológ, dialóg - gradácia, variácie, nonsens - zberatelia ľudových rozprávok - filmová rozprávka, bábková hra, animovaná rozprávka - rozprávač a postavy (hlavná a vedľajšia) 	<p>slovesnosti.</p> <p>Vie rozlíšiť ľudovú rozprávku od autorskej. Vie vymenovať zberateľov a autorov rozprávok. Vie vysvetliť význam činnosti zberateľov rozprávok vo vytváraní ľudských a národných hodnôt. Vie vyhľadať v texte hlavné znaky rozprávky. Vie vysvetliť ich úlohu vo fantastickej rozprávke. Vie zdôvodniť úlohu fantázie a fantastických javov, magických čísel a predmetov. Vie rozlíšiť fantastické a realistické rozprávky.</p> <p>Žiak dokáže vyhľadať v texte rozprávky malé útvary ľudovej slovesnosti, pozná rozdiel medzi žánrami. Vie vymenovať niekoľko príkladov.</p> <p>Žiak pozná terminológiu humor, poučenie, nonsens, vie ich vyhľadať v texte rozprávky. Vie vysvetliť funkciu nadpisu. Vie vyhľadať a posúdiť súvislosti medzi nadpisom a textom. Vie vysvetliť členenie textu na odseky. Vie vyhľadať kľúčové slová v odseku. Vie zdôvodniť, prečo sa literárne dielo člení na kapitoly.</p> <p>Vie vysvetliť pôvod nonsensu v ľudovej slovesnosti. Vie na konkrétnej ukážke vysvetliť, ako vzniká nonsens. Vie vymenovať mená spisovateľov nonsensu. Vie vysvetliť znaky nonsensu v texte (v poézii a v próze).</p> <p>Vie vysvetliť nonsens ako štylizáciu textu.</p> <p>Vie vysvetliť pojmy viažuce sa k bábkovej hre. Vie vysvetliť úlohu bábkohorca. Vie vysvetliť pojem animácia. Vie vysvetliť rozdiel medzi bábkami. Pozná úlohu osôb, ktoré sa podieľajú pri inscenácii.</p> <p>Vie vysvetliť rozdiel medzi prozaickým textom a jeho zdramatizovanou podobou.</p> <p>Vie charakterizovať divadelnú hru ako prozaické dielo - literárny text, určený na realizáciu na divadelnej scéne. Pri čítaní textu jednotlivých postáv vie vyjadriť moduláciou hlasu obsah textu. Žiak vie vysvetliť podstatu dramatického žánra.</p> <p>Vie vysvetliť, ako dramatické dielo vzniká.</p> <p>Vie čítať prehovory jednotlivých postáv vhodnou moduláciou hlasu v súlade s obsahom textu.</p> <p>Vie abstrahovať a sformulovať hlavnú myšlienku dramatického textu.</p> <p>Žiak vie vysvetliť pojem dialóg a monológ.</p> <p>Pri dramatizácii vie využiť mimojazykové prvky – mimika, gestikulácia.</p>
<p>4. POVEŠŤ</p> <ul style="list-style-type: none"> - povesť - znaky povesti - typológia povesti 	<p>Žiak vie definovať pojem povesť. Vie vysvetliť rozdiely medzi povest'ou a rozprávkou. Vie priradiť povesti k jednotlivým druhom. Vie rozlíšiť ľudové a autorské povesti. Vie rozlíšiť, čo je v povesti fantastické a čo realistické.</p> <p>Vie sformulovať hlavnú myšlienku povesti. Vie podrobne reprodukovať regionálnu povesť. Vie vymenovať autorov národných povestí. Žiak pozná termín heraldická povesť. Pozná a vie reprodukovať regionálne povesti.</p>
<p>5. LEGENDA</p> <ul style="list-style-type: none"> - legenda - znaky legendy 	<p>Žiak vie definovať pojem legenda. Pozná charakteristické znaky legendy. Žiak vie odlišiť legendu od rozprávky a od povesti. Vie rozlíšiť legendy podľa pôvodu.</p>
<p>6. KOMIKS</p> <ul style="list-style-type: none"> - pôvod, charakteristika, princípy - vtip, humor 	<p>Vie vysvetliť komiks ako žáner s epickým dejom. Vie sformulovať hlavnú myšlienku komiksu. Vie vytvoriť komiks transformáciou príbehu do priamej reči v bublinách. Vie uviesť mená známych domácich aj svetových autorov komiksu.</p>

<p>7. ODBORNÁ (NÁUČNÁ) LITERATÚRA</p> <ul style="list-style-type: none"> - odborná (náučná) literatúra - encyklopédia - využívanie odbornej terminológie 	<p>Žiak ovláda termín encyklopédia, pozná najznámejšie encyklopédie, vie vyhľadávať informácie. Vie vysvetliť, ako sú zoradené informácie v encyklopédii. Úloha hesla v encyklopédii, porovnanie s nadpisom v iných literárnych dielach. Usporiadanie hesiel v encyklopédii (abecedné, chronologické, systematické). Vie vyčleniť hlavné informácie v texte. Vie vybrať vhodné informácie z najväčšej encyklopédie na svete – na internete Wikipedia - pri riešení konkrétnej úlohy.</p>
--	--

Ročník: šiesty

Časový rozsah: 4 hodiny týždenne, 132 hodín ročne

Jazyková komunikácia a sloh: počet hodín týždenne 2, počet hodín ročne 66

Literatúra: počet hodín týždenne 2, počet hodín ročne 66

Školský vzdelávací program: časový rozsah – 1 hodina týždenne, 33 hodín ročne (viď TVVP)

Počet a zameranie kontrolných diktátov v 6. ročníku ZŠ:

počet: 4

zameranie: opakovanie zo 5. ročníka, privlastňovacie prídavné mená, slovesné spôsoby, príslovky

Počet a zameranie kontrolných slohových prác v 6. ročníku ZŠ:

počet: 2

zameranie: statický opis, rozprávanie s využitím priamej reči (1. osoba, 3. osoba)

Vzdelávací štandard – obsahový a výkonový – slovenský jazyk

OBSAHOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD	VÝKONOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD
<p>1. ZVUKOVÁ ROVINA JAZYKA A PRAVOPIS</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNŔOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - pravopis a výslovnosť - hlásky; delenie hlások - hlásky podľa znelosti - splývavá výslovnosť - suprasegmentálne javy: prestávka, sila hlasu, prízvuk, dôraz - interpunkčné znamienka - diakritické znamienka - rytmický zákon - rozdeľovanie slov - slabikotvorné -l, -l', -r, -r' - priama reč, uvádzacia veta <p>B. VYVODENIE NOVÝCH POZNATKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - hlavný slovný prízvuk - interpunkcia 	<p>Žiak vie vysvetliť pojmy hlavný slovný prízvuk, sila hlasu.</p> <p>Žiak vie samostatne a bez prípravy správne, plynule a nahlas čítať akékoľvek texty, ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho jazykovej úrovni a skúsenostiam a dokáže prispôbiť rýchlosť čítania tomu, aby mohol čo najefektívnejšie pochopiť informácie.</p> <p>Žiak vie správne intonovať všetky druhy viet a uplatňovať správny slovný a vetný prízvuk.</p> <p>Žiak pri čítaní dodržiava správne dýchanie.</p> <p>Žiak pri čítaní uplatňuje primeranú silu hlasu a dodržiava správnu melódiu.</p> <p>Žiak v komunikácii zvláda zvukovú stránku prejavu.</p>
<p>2. VÝZNAMOVÁ/LEXIKÁLNA ROVINA JAZYKA</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNŔOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - jednovýznamové a viacvýznamové slová - synonymá - antonymá - homonymá 	<p>Žiak si vie správne vybrať jazykovednú príručku na overenie významu slov.</p> <p>Žiak vie identifikovať slovtvorný základ, predponu a príponu a určiť ich funkciu pri zmene lexikálneho významu.</p> <p>Žiak vie v texte priradiť základové slovo k odvodenému slovu a naopak.</p> <p>Žiak vie v texte identifikovať slová, ktoré vznikli skladaním a určiť slová, z ktorých vznikli.</p>

<p>- slovníky: pravopisný, synonymický, výkladový, frazeologický</p> <p>- tvorenie slov odvodením - predpona</p> <p>B. VYVODENIE NOVÝCH POZNATKOV</p> <p>- slovná zásoba</p> <p>- tvorenie slov odvodením: prípona, slovotvorný základ, základové slovo, odvodené slovo</p> <p>- tvorenie slov skladaním</p> <p>- slovníky: výkladový</p> <p>- neutrálne a citovozafarbené (expresívne) slová</p>	<p>Žiak vie vysvetliť pojmy: tvorenie slov odvodením, prípona, slovotvorný základ, základové slovo, odvodené slovo, tvorenie slov skladaním a uviesť príklady. Žiak dokáže pravopisne správne zapísať zložené slová so spojovníkom alebo bez spojovníka.</p> <p>Žiak vie prispôsobiť lexiku textu vzhľadom na cieľ komunikačnej situácie. Pri tvorbe vlastných textov funkčne využíva bohatstvo spisovnej a nespisovnej lexiky národného jazyka s ohľadom na žáner/slohový postup/štýl a cieľ komunikácie.</p> <p>Žiak pozná funkciu jednotlivých jazykovedných príručiek a vie si vybrať a používať vhodnú jazykovednú príručku.</p> <p>Žiak vie v danej komunikačnej situácii využívať vhodné slová, slovné spojenia, jazykové prostriedky v súlade s komunikačnou situáciou a s ohľadom na regionálnu oblasť a sociálne prostredie. Žiak dokáže rozlišovať neutrálne a expresívne slová, vie ich vyhľadať v texte, chápe ich funkciu v texte.</p>
<p>3. TVAROSLOVNÁ/MORFOLOGICKÁ ROVINA JAZYKA</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNĚOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV</p> <p>- skloňovanie, pádové otázky</p> <p>- podstatné mená</p> <ul style="list-style-type: none"> - všeobecné/vlastné - životnosť/neživotnosť - rod, číslo, pád <p>- prídavné mená</p> <ul style="list-style-type: none"> - vzory - akostné - stupňovanie - rod, číslo, pád - vzor: pekný, cudzí <p>- zámená</p> <ul style="list-style-type: none"> - osobné – základné, privlastňovacie <p>- číslovky</p> <ul style="list-style-type: none"> - základné, radové <p>- slovesá</p> <ul style="list-style-type: none"> - časovanie: osoba, číslo, čas - tykanie/vykanie - neurčitok - sloveso byť - jednoduchý a zložený tvar <p>- príslovky</p> <p>- predložky</p> <ul style="list-style-type: none"> - väzba s pádom <p>B. VYVODENIE NOVÝCH POZNATKOV</p> <p>- podstatné mená</p> <ul style="list-style-type: none"> - konkrétne – abstraktné - piaty pád – zastarané oslovenie - vlastné podstatné mená <p>- prídavné mená</p> <ul style="list-style-type: none"> - vzťahové - zvieracie - privlastňovacie - páví - matkin, otcov <p>- zámená</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvrtné - opytovacie a ukazovacie <p>- slovesá</p> <ul style="list-style-type: none"> - zvrtné, nezvrtné - jednoduchý a zložený tvar - plnovýznamové – neplnovýznamové - spôsob: oznamovací, rozkazovací, podmieňovací <p>- príslovky</p> <ul style="list-style-type: none"> - druhy prísloviak: miesta, času, spôsobu, príčiny - stupňovanie prísloviak 	<p>Žiak rozumie funkciu ohybných slovných druhov a gramatických kategórií vzhľadom na význam umeleckého a vecného textu.</p> <p>Žiak vie identifikovať význam tvaru slova v piatom páde ako oslovenia.</p> <p>Žiak vie identifikovať a vysvetliť význam konkrétnych a abstraktných podstatných mien v texte.</p> <p>Žiak ovláda pravopis vlastných podstatných mien.</p> <p>Žiak chápe dôležitosť gramatickej zhody medzi prídavným a podstatným menom, resp. podstatným menom a slovesom pre porozumenie textu.</p> <p>Žiak vie vysvetliť a identifikovať akostné a vzťahové prídavné mená a vysvetliť ich funkciu v texte.</p> <p>Žiak vie vysvetliť a identifikovať zvieracie a privlastňovacie prídavné mená, určiť vzory páví, matkin, otcov a vie vysvetliť ich funkciu v texte.</p> <p>Žiak vie identifikovať v texte zvrtné, opytovacie a ukazovacie zámená.</p> <p>Žiak vie vysvetliť a identifikovať zvrtné a nezvrtné slovesá a vie vysvetliť ich funkciu v texte.</p> <p>Žiak vie vysvetliť a identifikovať plnovýznamové a neplnovýznamové slovesá a vie vysvetliť ich funkciu v texte.</p> <p>Žiak vie vysvetliť a identifikovať jednoduchý a zložený tvar sloviak v texte.</p> <p>Žiak vie identifikovať oznamovací, rozkazovací, podmieňovací spôsob slovesa a chápe jeho funkciu v texte.</p> <p>Žiak vie identifikovať druhy prísloviak, vysvetliť ich funkciu, vie príslovky stupňovať.</p> <p>Žiak vie identifikovať predložky, určiť, s ktorým pádom sa viažu a vie, čo je vokalizácia, ktoré predložky a kedy vokalizujeme.</p> <p>Žiak vie aplikovať v texte nadobudnuté vedomosti z morfológie: žiak dodržiava správne tvary podstatných, prídavných mien a sloviak vo vetách, žiak správne tvorí vzťahové a privlastňovacie prídavné mená, žiak dodržiava pravopis čísloviak, žiak správne tvorí jednotlivé spôsoby sloviak, žiak dodržiava pravopis prísloviak.</p>

- predložky - vokalizácia	
<p>4. SKLADOBNÁ/SYNTAKTICKÁ ROVINA JAZYKA</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNĚOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - jednoduchá veta - slovosled <p>B. VYVODENIE NOVÝCH POZNATKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - holá veta - rozvitá veta - základné vetné členy - podmet - vyjadrený, nevyjadrený, holý, rozvitý - prísudok - slovesný, neslovesný, holý, rozvitý - zhoda - vetné sklady – prísudzovací - dvojčlenná – úplná, neúplná - vety podľa obsahu: oznamovacia, opytovacia, rozkazovacia, želacia, zvolacia 	<p>Žiak vie odlíšiť holú vetu od rozvitej a chápe ich využitie v umeleckom i vecnom texte.</p> <p>Žiak dokáže určiť prísudzovací sklad v dvojčlennej vete a vetné členy, ktoré ho tvoria. Chápe využitie dvojčlennej vety v umeleckom i vecnom texte.</p> <p>Žiak vie samostatne tvoriť jednoduché holé a rozvité vety s rôznou modalitou, pričom dodržiava správny slovosled a správne používa interpunkčné znamienka.</p> <p>Žiak vie v jednoduchých holých a rozvitých vetách správne používať základné vetné členy, určiť ich a zdôvodniť ich gramatickú funkciu.</p> <p>Žiak vie samostatne tvoriť dvojčlenné vety s rôznou modalitou, pričom dodržiava správny slovosled a správne používa interpunkčné znamienka.</p> <p>Žiak vie pri tvorbe dvojčlenných viet správne používať základné vetné členy, určiť ich a zdôvodniť ich gramatickú funkciu.</p> <p>Žiak vie na základe zhodnotenia svojej výpovede alebo v prípade nepochopenia zo strany komunikačných partnerov pohotovo opraviť, rozvít alebo preformulovať vety vo svojej výpovedi.</p>
<p>5. SLOH</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNĚOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozdrav, oslovenie, predstavenie sa, privítanie, rozlúčenie, prosba/želanie, poďakovanie, ospravedlnenie, vyjadriť súhlas/nesúhlas, blahoželanie, adresa, pohľadnica, tvorba otázok, rozhovor, začiatok a koniec telefonického rozhovoru, osnova, nadpis, odsek, rozprávanie, opis, rozprávanie s prvkami opisu, poznámky, koncept, rozhovor <p>B. VYVODENIE NOVÝCH POZNATKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - statický opis - dynamický opis - rozprávanie s využitím priamej reči (1. osoba, 3. osoba) - projekt - dialóg - artikulácia - sila hlasu - gestikulácia - mimika a postoj - pointa - úvod - zápleтка - vyvrcholenie - obrat - rozuzlenie - súkromný list 	<p>Žiak vie identifikovať časti vnútornej kompozície rozprávania (úvod, zápleтка, vyvrcholenie, obrat, rozuzlenie).</p> <p>Žiak vie identifikovať odlišné, resp. spoločné znaky nasledovných slohových útvarov/žánrov:</p> <ul style="list-style-type: none"> - statický opis - dynamický opis - rozprávanie s využitím priamej reči (1. osoba, 3. osoba), - projekt <p>Žiak vie navrhnúť tému písania, ktorá je v súlade s komunikačnou situáciou a cieľmi písania a stanoviť cieľ komunikácie v súlade s jej témou.</p> <p>Žiak vie rozlíšiť, porovnať a vysvetliť pojmy: statický opis, dynamický opis, rozprávanie s využitím priamej reči, projekt.</p> <p>Žiak vie na základe analýzy stanovenej komunikačnej situácie vybrať vhodný slohový útvar/žáner.</p> <p>Žiak vie vytvoriť slohový útvar/žáner a zosúladiť ho s témou písania a svoje rozhodnutie vie zdôvodniť.</p> <p>Žiak vie vytvoriť osnovu, koncept pre pripravovaný text.</p> <p>Žiak vie vytvoriť na zadanú alebo voľnú tému statický opis, dynamický opis.</p> <p>Žiak vie vytvoriť na zadanú alebo voľnú tému rozprávanie s využitím priamej (1. osoba, 3. osoba).</p> <p>Žiak vie vytvoriť na zadanú alebo voľnú tému príhovor (prívet).</p> <p>Žiak vie vytvoriť na zadanú alebo voľnú tému projekt.</p> <p>Žiak vie pri vlastnej tvorbe umeleckého textu aplikovať svoje vedomosti o vnútornej kompozícii textu a vytvoriť rozprávanie, v ktorom sú obsiahnuté všetky jeho fázy.</p> <p>Žiak vie charakterizovať rozdiely vo formálnej úprave nasledujúcich slohových útvarov/žánrov: rozprávanie s využitím priamej reči, projekt.</p> <p>Žiak vie aplikovať znalosti o formálnej úprave nasledujúcich slohových útvarov/žánrov počas tvorby: rozprávanie s využitím, projekt.</p> <p>Žiak vie samostatne, formou tichého čítania skontrolovať svoj text s cieľom identifikovať jednotlivé chyby a následne ich opraviť, pričom pri oprave svojho textu aplikuje nadobudnuté znalosti</p>

	<p>z pravopisu, lexikológie, morfológie, syntaxe a slohu.</p> <p>Žiak vie opraviť texty vytvorené niekym iným.</p> <p>Žiak vie v danej komunikačnej situácii využívať vhodné slová, slovné spojenia, jazykové prostriedky v súlade s komunikačnou situáciou a s ohľadom na regionálnu oblasť a sociálne prostredie.</p> <p>Žiak vie použiť správne výrazové prostriedky na vyjadrenie vlastného názoru.</p> <p>Žiak vie na obhajobu vlastného názoru sformulovať objektívne aj subjektívne argumenty primerané komunikácii.</p> <p>Žiak vie svoj názor kultivovaným spôsobom obhajovať.</p> <p>Žiak vie správne a samostatne sformulovať otázky, aby si preveril a prekontroloval, ako poslucháči porozumeli jeho výpovedi. Žiak vie zo strany učiteľ a spolužiakov prijať kritické hodnotenie a vysloviť argumenty na svoju obhajobu.</p> <p>Žiak sa vie pri obhajobe svojho názoru spoločensky ovládať.</p> <p>Žiak vie na základe analýzy ústneho prehovoru komunikačného partnera zhodnotiť správnosť použitého útvaru a uplatnenie časovej a logickej postupnosti.</p> <p>Žiak rozlíši statický a dynamický opis. Po krátkej príprave vie vytvoriť statický a dynamický opis a prezentovať ich.</p> <p>Žiak vie po krátkej príprave vytvoriť rozprávanie s využitím priamej reči so zachovaním logickej aj časovej postupnosti a správne ho prezentovať.</p> <p>Žiak vie vysvetliť pojem dialóg a zapojiť sa doň.</p> <p>Žiak vie prezentovať projekt, poskytnúť údaje o projekte.</p>
--	---

Vzdelávací štandard – obsahový a výkonový – literatúra

OBSAHOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD	VÝKONOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD
<p>1.VŠEOBECNÉ POJMY</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNĎOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV autor/spisovateľ čitateľ/divák text/ ilustrácia kniha/ knižnica časopis, noviny čitateľ/divák text poézia próza</p> <p>C. ČÍTANIE A INTERPRETÁCIA TEXTU Technika čítania. Metódy čítania (informačné, selektívne, orientačné) . Téma textu. Súvislosti medzi textom a ilustráciou. Reprodukcia prečítaného textu. Čítanie ako prostriedok sebarozvoja človeka: učenie sa novým poznatkom, komunikácia o získaných poznatkoch, tvorby vlastného systému hodnôt.</p>	<p>Žiak vie správne vysvetliť na neznámom texte rozdiel medzi autorom (článku v novinách, v časopise) a spisovateľom (umeleckej literatúry).</p> <p>Vie vysvetliť rozdiel medzi umeleckým textom (v beletrii) a textom v dennej tlači. Vie analyzovať ilustráciu v súvislosti s textom.</p> <p>Žiak vie v školskej (miestnej, mestskej) knižnici vybrať knihu podľa katalógu.</p> <p>Vie vyhľadať informácie v knihe (knižnici) a použiť pri učení, riešení konkrétneho problému.</p> <p>Žiak vie vysvetliť rozdiel medzi novinami a časopisom.</p> <p>Vie použiť časopis na vlastnú prácu a prehlbovanie vedomostí. Vie vysvetliť zameranie detského časopisu a uviesť 1 príklad.</p> <p>Vie vymenovať názvy aspoň 3 denníkov.</p> <p>Žiak vie na konkrétnych ukážkach rozlíšiť formu poézie a prózy, vie vyhľadať charakteristické znaky.</p>
<p>2. POÉZIA</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNĎOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV Poézia ako všeobecný pojem pre viazanú reč. Vonkajšia kompozícia literárneho diela – verš, strofa ako prostriedky viazanosti umeleckej reči. Nadpis ako vonkajšia kompozícia básne. Rým ako metrická vlastnosť poézie - poznať ako</p>	<p>Žiak vie vysvetliť pojmy verš, strofa, rým, rytmus v súvislosti s umeleckou rečou viazanou v konkrétnych básňach.</p> <p>Vie vyhľadať verš, strofu v básni.</p> <p>Vie rozlíšiť rytmus v básni.</p> <p>Vie určiť slová v básni, ktoré sa rýmujú, označiť schému rýmu a pomenovať ho. Vie vytvoriť strofu s určeným rýmom.</p> <p>Vie recitovať báseň, pričom rešpektuje rytmickú usporiadanosť básnického textu.</p> <p>Prirovnanie, zdobenina, personifikácia, epiteton, metafora: vie</p>

<p>zvukovú zhodu slabík (slov) na konci verša.</p> <p>Prirovnávanie ako štylistický prostriedok, ktorý využíva na porovnávanie spoločné znaky vecí, javov.</p> <p>Zdrobnenina ako štylistický prostriedok, zjemňujúci význam, ktorým sa vyjadruje kladný vzťah k niekomu, niečomu.</p> <p>Rytmus ako metrická vlastnosť, rytmická zviazanosť reči na princípe striedania prízvučných a neprízvučných slabík.</p> <p>Personifikácia/zosobnenie –ako spôsob štylizácie textu.</p> <p>Pieseň.</p> <p>B. VYVODENIE NOVÝCH LITERÁRNYCH POZNATKOV</p> <p>Báseň ako veršované literárne dielo.</p> <p>Balada ako veršované dielo s jednoduchým smutným a pochmúrnym dejom, zvyčajne sa končí tragicky. Členenie balady: ľudová (pôvodne sa spievala), umelá, sociálna.</p> <p>Verš ako metrická jednotka.</p> <p>Rým – druhy rýmov – združený, striedavý, obkročný, prerývaný.</p> <p>Refrén ako opakovanie verša alebo skupiny veršov na konci každej strofy.</p> <p>Metafora ako štylistický prostriedok, obrazné pomenovanie vecí, vlastností alebo deja, ktoré vzniká na základe vonkajšej podobnosti.</p> <p>Epiteton ako básnický prívlastok.</p> <p>Prirovnávanie.</p> <p>Zdrobnenina.</p> <p>C. ČÍTANIE A INTERPRETÁCIA TEXTU</p> <p>Technika čítania (plynulé čítanie, správne dýchanie, správna artikulácia a spisovná výslovnosť). Analýza vybraných básní z hľadiska témy a vonkajšej kompozície a metriky. Prednes básne - rytmická usporiadanosť básnického textu. Epická poézia (pozri balada, bájka).</p>	<p>vysvetliť ako štylistický prostriedok, vie rozlíšiť v texte, vie vytvoriť vlastné štylistické prostriedky, vie aplikovať vo vlastných slohových útvaroch.</p> <p>Balada: vie rozlíšiť ľudovú a umelú baladu, vie porovnať s rozprávkou a povest'ou, vie nájsť charakteristické znaky balady, vie baladu zdramatizovať. Vie zostaviť dejovú osnovu a reprodukovat' obsah.</p> <p>Žiak vie rozlíšiť druhy ľudových piesní na základe ich obsahu. Vie vysvetliť vznik a význam ľudových piesní ako súčasť kultúrneho dedičstva národa.</p> <p>Žiak dokáže vysvetliť termín zľudovená pieseň, pozná mená autorov piesní.</p>
<p>3. DETSKÁ POPULÁRNA PIESEŇ</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVŇOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV</p> <p>Ľudová pieseň ako prejav duchovného života každého národa. Prepojenie poézie s hudbou. Druhy ľudovej piesne: pracovné piesne (<i>trávnice, pastierske, valašské, banické</i>), zbojnícke piesne, uspávanky, regrútske a vojenské piesne, žartovné piesne, koledy (<i>obradové piesne</i>). Zľudovené piesne - základný rozdiel medzi ľudovou a zľudovenou piesňou.</p> <p>B. VYVODENIE NOVÝCH LITERÁRNYCH POZNATKOV</p> <p>Ďetská populárna pieseň ako básnický útvar určený na spievanie, vzniká zhudobnením básne, na tvorbe sa podieľajú textár a hudobný skladateľ.</p> <p>Evergreen.</p> <p>C. ČÍTANIE A INTERPRETÁCIA TEXTU</p> <p>Technika čítania (plynulé čítanie, správne dýchanie, správna artikulácia a spisovná výslovnosť). Analýza vybraných piesní z hľadiska témy a vonkajšej</p>	<p>Vie definovať ako žáner patriaci k poézii. Vie odlíšiť a porovnať ľudovú a populárnu pieseň. Vie vysvetliť vznik a význam populárnych piesní. Vie správne vysvetliť rozdiel medzi textárom a hudobným skladateľom. Žiak pozná a vie vysvetliť pojem evergreen.</p>

kompozície a metriky. Spev piesní.	
<p>4. PRÓZA</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNŇOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV</p> <p>Próza ako jedna zo základných foriem literárnej tvorby v širšom ponímaní – všetky neveršované útvary, v užšom poňatí - umelecká reč neviazaná. Hlavný rozdiel medzi viazanou a neviazanou umeleckou rečou.</p> <p>Dej ako charakteristický znak epického diela, umeleckej reči neviazanej.</p> <p>Literárna postava – ako fikcia autora.</p> <p>Hlavná a vedľajšia postava literárneho diela.</p> <p>Kompozícia literárneho diela - vonkajšia kompozícia - úloha nadpisu, odseku, kapitoly. Štylizácia textu: dialóg, monológ.</p> <p>Literatúra pre deti – (detský hrdina, dej, prostredie). Autori literatúry pre deti a ich najznámejšie diela.</p> <p>Humor a jeho úloha v literárnom diele – humorný dej, humorná postava, <i>humorná situácia</i>.</p> <p>Štylisticky príznakové slová v literatúre. Slang ako charakterizačný jazykový prostriedok.</p> <p>Rozprávač – autor, hlavná postava.</p> <p>B. VYVODENIE NOVÝCH LITERÁRNYCH POZNATKOV</p> <p>Próza ako jedna zo základných foriem literárnej tvorby v širšom ponímaní – všetky neveršované útvary, v užšom poňatí - umelecká reč neviazaná. Hlavný rozdiel medzi viazanou a neviazanou umeleckou rečou.</p> <p>Umelecká literatúra (krásna literatúra, beletria) ako literatúra, ktorá si kladie za cieľ vyvolať v čitateľovi estetický zážitok.</p> <p>Lyrika, epika, dráma (ako literárne druhy).</p> <p>Bájka ako jednoduchý príbeh, v ktorom vystupujú zvieratá, rastliny alebo neživé predmety; prostredníctvom ich konania autor zosmiešňuje a kritizuje ľudí. Jej cieľom je podať mravné ponaučenie, ktoré býva na konce alebo na začiatku príbehu. Môže mať prozaickú aj veršovanú podobu.</p> <p>Satira ako ostrý, útočný výsmech.</p> <p>Alegória (inotaj) ako utajený, skrytý hlbší zmysel.</p> <p>Anekdota.</p> <p>Báj (mýtus) ako kratší prozaický útvar, v ktorom ľudia vyjadrili svoje predstavy o pôvode sveta a života na zemi, o prírodných úkazoch, o bohoch a vybájených hrdinoch. Ľud si bájami vysvetľoval aj vznik názvov krajín, morí, kvetov.</p> <p>Poviedka ako krátky prozaický útvar zobrazujúci jednu udalosť zo života človeka; vystupuje v nej malý počet postáv, ktoré sa v priebehu deja nevyvíjajú.</p> <p>Dobrodružná literatúra.</p> <p>Detektívka.</p> <p>Dialóg ako rozhovor dvoch alebo viacerých postáv, osôb.</p> <p>Monológ ako dlhší prehovor jednej postavy, osoby.</p> <p>Hlavná postava ako postava okolo ktorej sa sústreďuje dej diela.</p> <p>Vedľajšia postava.</p> <p>Kompozícia literárneho diela - vonkajšia kompozícia - úloha nadpisu, odseku, kapitoly a dielu.</p> <p>Kompozícia literárneho diela – vnútorná kompozícia:</p>	<p>Vie vysvetliť rozdiel medzi poéziou a prózou.</p> <p>Vie vyvodiť z ukážky znaky prózy.</p> <p>Vie odlíšiť umeleckú literatúru od vecnej.</p> <p>Vie uviesť autorov umeleckej literatúry.</p> <p>Vie vyhľadať v ukážke znaky umeleckej literatúry.</p> <p>Vie vysvetliť literárnu postavu ako fikciu autora, nositeľa deja.</p> <p>Vie určiť hlavné a vedľajšie postavy.</p> <p>Vie výstižne charakterizovať postavy.</p> <p>Vie vysvetliť funkciu nadpisu.</p> <p>Vie vyhľadať a posúdiť súvislosti medzi nadpisom a textom.</p> <p>Vie vysvetliť členenie textu na odseky.</p> <p>Vie vyhľadať kľúčové slová v odseku.</p> <p>Vie zdôvodniť, prečo sa literárne dielo člení na kapitoly a diely.</p> <p>Vie rozčleniť text na úvod, zápletku, vrchol, obrat a rozuzlenie.</p> <p>Vie charakterizovať ako literatúru písanú pre deti, s detskými hrdinami, dejom a prostredím blízkym deťom.</p> <p>Vie vymenovať vybraných autorov a ich diela.</p> <p>Žiak chápe pojmy lyrika, epika a dráma. Vie k literárnym druhom zaradiť literárne žánre.</p> <p>Žiak vie abstrahovať a sformulovať hlavnú myšlienku na základe vyhľadávania potrebných informácií v texte, ich porovnávaní a syntézy, resp. jednoduchého zovšeobecnenia.</p> <p>Vie rozlíšiť dialóg a monológ.</p> <p>Vie vyhľadať a rozlíšiť opis a rozprávanie.</p> <p>Vie napísať opis prostredia, postavy s využitím umeleckých prostriedkov.</p> <p>Vie sa orientovať v žiackej knižnici.</p> <p>Vie vyhľadať slangové slová.</p> <p>Vie zoštylizovať nadpis ku kapitole alebo odseku.</p> <p>Žiak rozumie pojmu anekdota, vie ho charakterizovať ako prozaický epický príbeh. Dokáže rozoznať vtíp a anekdotu.</p> <p>Bájka:</p> <p>Vie vysvetliť pôvod.</p> <p>Vie vyhľadať v texte hlavné znaky .</p> <p>Vie nájsť a vysvetliť mravné ponaučenie, ktoré z bájk vyplýva.</p> <p>Vie hľadať pravdu ukrytú vo veršoch.</p> <p>Vie vysvetliť, čo je alegória a satira.</p> <p>Vie rozlíšiť prozaickú a veršovanú bájku.</p> <p>Vie uviesť najznámejších autorov bajok.</p> <p>Vie aplikovať vlastnosti ľudí na zvieratá a opačne.</p> <p>Vie reprodukovať prečítaný text.</p> <p>Vie zdramatizovať text.</p> <p>Poviedka:</p> <p>Vie vyhľadať hlavné znaky.</p> <p>Vie sformulovať hlavnú myšlienku.</p> <p>Vie reprodukovať prečítaný text.</p> <p>Vie zostaviť osnovu.</p> <p>Vie sa vcítiť do pocitov postáv.</p> <p>Vie napísať krátky príbeh.</p> <p>Vie dotvoriť text na základe vlastnej fantázie.</p> <p>Vie vyjadriť vlastné pocity a zážitky z prečítaného textu.</p> <p>Dobrodružná literatúra:</p> <p>Žiak vie vysvetliť pojem dobrodružná literatúra.</p> <p>Žiak vie funkčne využiť znaky dobrodružnej literatúry vo vlastnej tvorbe. Vie časť literárnej ukážky zdramatizovať a následne ju vie výrazne prečítať a zúčastniť sa ako postava na dramatizovanom čítaní.</p> <p>Detektívka:</p> <p>Žiak vie vysvetliť pojem detektívka a pozná jej znaky. Pozná rôzne typy detektívov. Žiak pozná najznámejších literárnych, televíznych</p>

<p>úvod, zápleтка, vrchol, obrat, rozuzlenie.</p> <p>C. ČÍTANIE A INTERPRETÁCIA TEXTU Správne dýchanie, artikulácia, dodržiavanie spisovnej výslovnosti pri hlasnom čítaní . Dejová osnova a reprodukcia obsahu prečítaného diela (úryvku, ukážky). Charakteristika postáv literárneho diela. Hlavná myšlienka ako výsledok analýzy a zistených súvislostí vyjadrená do logickej výpovede. Hodnotenie obsahu a formy ukážky (úryvku, diela) čitateľom, argumentácia.</p>	<p>a filmových detektívov a ich autorov. Žiak vie podľa vlastnej fantázie dokončiť príbeh.</p>
<p>5. KRÁTKE FORMY ĽUDOVEJ SLOVESNOTI</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNĚOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV Hádanka (skryté pomenovanie, vonkajšie znaky, vnútorná podobnosť), vyčítanka, príslovie (poučenie), porekadlo (výstižné vyjadrenie skúsenosti), pranostika (zovšeobecnenie pozorovania prírody, javov).</p> <p>B. VYVODENIE NOVÝCH LITERÁRNYCH POZNATKOV Príslovie ako malá forma ľudovej slovesnosti, krátky výrok, v ktorom je zovšeobecnená dlhoročná skúsenosť ľudu, vyplýva z neho poučenie. Pranostika ako malá forma ľudovej slovesnosti, krátky výrok, v ktorom je zovšeobecnená dlhoročná skúsenosť ľudí z pozorovania prírody. Porekadlo ako malá forma ľudovej slovesnosti, krátky výrok, ktorý výstižne vyjadruje životnú skúsenosť ľudu, nevyplýva z neho poučenie. Hádanka.</p> <p>C. ČÍTANIE A INTERPRETÁCIA TEXTU Rytmická usporiadanosť textov krátkych foriem ľudovej slovesnosti. Analýza krátkych foriem so zameraním na ich funkciu a prejav potrieb a hodnôt ľudí v minulosti.</p>	<p>Vie vysvetliť rozdiely medzi jednotlivými žánrami. Vie rozlíšiť jednotlivé žánre. Vie vysvetliť obrazné pomenovania v uvedených žánroch. Vie vysvetliť ich vznik a význam.</p>
<p>6. DRAMATICKÉ UMENIE</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNĚOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV Divadelná hra ako prozaické dielo - literárny text, určený na realizáciu na divadelnej scéne (Dramatická podoba rozprávky). Bábková hra, bábkoherec, animácia, maňuškové divadlo, javajkové divadlo, marionetové divadlo.</p> <p>B. VYVODENIE NOVÝCH LITERÁRNYCH POZNATKOV Hlavné znaky dramatickej podoby literárneho diela. Podstata dramatických literárnych žánrov a práca s konkrétnym dramatickým textom (s pojmom dráma ako literárnym druhom žiaci nepracujú – dramatická podoba diela, literárneho textu sa vysvetľuje ako dialogizovaná reč). Dramatizovaný literárny text – dialogizovaná forma. Inscenácia - premena literárneho textu na divadelnú hru (filmovú, televíznu). Rozdiel medzi literárnym textom a inscenáciou. Tvorcovia divadelnej hry (filmovej, televíznej), scenár - scenárista, dramaturg, režisér, herci, výtvarníci, hudobný skladateľ (scénická hudba). Filmová rozprávka,</p>	<p>Vie charakterizovať divadelnú hru ako prozaické dielo - literárny text, určený na realizáciu na divadelnej scéne. Pri čítaní textu jednotlivých postáv vie vyjadriť moduláciou hlasu obsah textu. Žiak vie vysvetliť podstatu dramatického žánra. Vie vysvetliť, ako dramatické dielo vzniká. Vie čítať prehovory jednotlivých postáv vhodnou moduláciou hlasu v súlade s obsahom textu. Vie abstrahovať a sformulovať hlavnú myšlienku dramatického textu. Vie zdramatizovať literárny text v podobe jednoduchého scenára. Pri dramatizácii vie využiť mimojazykové prvky – mimika, gestikulácia. Vie rozlíšiť dramatické žánre. Vie rozlíšiť vnútornú kompozíciu dramatického diela Žiak pozná slovenské divadlá v regióne aj na celom Slovensku. Žiak vie vysvetliť pojem dialóg a monológ.</p>

<p>televízna rozprávka, scenár, režisér, herec, zvukové efekty, ich podiel na vzniku jednotlivých dramatických žánrov. Filmová (televízna) podoba literárneho textu. Spoločné znaky a hlavné rozdiely divadelnej hry, rozhlasovej hry (rozprávky) a filmovej rozprávky. Kompozícia literárneho diela – vnútorná kompozícia: úvod, zápleтка, vrchol, obrat, rozuzlenie.</p> <p>C. ČÍTANIE A INTERPRETÁCIA TEXTU Pravidlá dramatizovaného čítania. Modulácia hlasu podľa zmyslu textu. Spoločné a rozdielne znaky s nedramatizovanou podobou. Hlavné znaky filmovej, televíznej podoby literárneho diela (rozprávky). Transformácia prozaického literárneho textu na dramatický. Jednoduchý scenár pre filmovú podobu rozprávky.</p>	
---	--

Ročník: siedmy

Časový rozsah: 4 hodín týždenne, 132 hodín ročne

Jazyková komunikácia a sloh: počet hodín týždenne 2, počet hodín ročne 66

Literatúra: počet hodín týždenne 2, počet hodín ročne 66

Školský vzdelávací program: časový rozsah 1 hodina týždenne, 33 hodín ročne

Počet a zameranie kontrolných diktátov v 7. ročníku ZŠ:

počet: 4

zameranie: cudzie slová, prídavné mená, číslovky, záverečné opakovanie učiva

Počet a zameranie kontrolných slohových prác v 7. ročníku ZŠ:

počet: 2

zameranie: umelecký opis, charakteristika osoby

Vzdelávací štandard – obsahový a výkonový – slovenský jazyk

OBSAHOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD	VÝKONOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD
<p>I. ZVUKOVÁ ROVINA JAZYKA A PRAVOPIS</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNĚOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - pravopis a výslovnosť - hlásky; delenie hlások - hlásky podľa znelosti - splývavá výslovnosť - suprasegmentálne javy: prestávka, sila hlasu, hlavný slovný prízvuk - interpunkčné znamienka - diakritické znamienka - rytmický zákon - rozdeľovanie slov - slabikotvorné -l, -l', -r, -r' - priama reč, uvádzacia veta <p>B. VYVODENIE NOVÝCH POZNATKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - dôraz - interpunkcia - výslovnosť cudzích slov 	<p>Žiak vie vysvetliť pojmy hlavný slovný prízvuk, sila hlasu.</p> <p>Žiak vie samostatne a bez prípravy správne, plynule a nahlas čítať akékoľvek texty, ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho jazykovej úrovni a skúsenostiam a dokáže prispôsobiť rýchlosť čítania tomu, aby mohol čo najefektívnejšie pochopiť informácie.</p> <p>Žiak vie správne intonovať všetky druhy viet a uplatňovať správny slovný a vetný prízvuk.</p> <p>Žiak pri čítaní dodržiava správne dýchanie.</p> <p>Žiak pri čítaní uplatňuje primeranú silu hlasu a dodržiava správnu melódiu.</p> <p>Žiak v komunikácii zvláda zvukovú stránku prejavu.</p> <p>Žiak ovláda výslovnosť a pravopis cudzích slov – v koreni najfrekvencovanejších cudzích slov, v predponách a príponách</p>

<p>2. VÝZNAMOVÁ/LEXIKÁLNA ROVINA JAZYKA</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNĚOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - slovná zásoba - jednovýznamové a viacvýznamové slová - synonymá, antonymá, homonymá - slovníky: pravopisný, synonymický, výkladový, frazeologický - tvorenie slov odvodením - tvorenie slov skladaním - neutrálne a citovozafarbené (expresívne) slová <p>B. VYVODENIE NOVÝCH POZNATKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - slovná zásoba podľa pôvodu (domáce a cudzie slová, zdomácnené, internacionalizmy) - slovná zásoba podľa dobového výskytu (zastarané a nové slová, archaizmy, historizmy) - tvorenie slov skracovaním (skratky, značky, skratkové slová, iniciálové skratka) - spisovné slová (hovorové, knižné, odborné, básnické) – nespisovné slová (nárečové, slangové) 	<p>Žiak vie vyhľadať a rozlíšiť spisovné a nespisovné slová, neutrálne a expresívne slová, cudzie slová, zastarané a nové slová, slangové slová a uviesť konkrétne príklady.</p> <p>Žiak vie vysvetliť pojem skratka a vytvoriť ju.</p> <p>Žiak vie vysvetliť stylistickú funkciu spisovných, nespisovných, slangových slov v texte.</p> <p>Žiak vie vysvetliť význam známych spisovných, nespisovných, slangových slov v texte.</p> <p>Žiak si vie správne vybrať jazykovednú príručku na overenie významu slov.</p> <p>Žiak vie identifikovať slovotvorný základ, predponu a príponu a určiť ich funkciu pri zmene lexikálneho významu.</p> <p>Žiak vie v texte priradiť základové slovo k odvodenému slovu a naopak.</p> <p>Žiak vie v texte identifikovať slová, ktoré vznikli skladaním a určiť slová, z ktorých vznikli.</p> <p>Žiak vie vysvetliť pojmy: slovná zásoba, spisovné slová - nespisovné slová, slangové slová a uviesť konkrétne príklady.</p> <p>Žiak vie vysvetliť pojmy: tvorenie slov odvodením, prípona, slovotvorný základ, základové slovo, odvodené slovo, tvorenie slov skladaním a uviesť príklady.</p> <p>Žiak vie prispôbiť lexiku textu vzhľadom na cieľ komunikačnej situácie. Pri tvorbe vlastných textov funkčne využíva bohatstvo spisovnej a nespisovnej lexiky národného jazyka s ohľadom na žáner/slohový postup/štýl a cieľ komunikácie.</p> <p>Žiak pozná funkciu jednotlivých jazykovedných príručiek a vie si vybrať a používať vhodnú jazykovednú príručku.</p> <p>Žiak vie v danej komunikačnej situácii využívať vhodné slová, slovné spojenia, jazykové prostriedky v súlade s komunikačnou situáciou a s ohľadom na regionálnu oblasť a sociálne prostredie.</p> <p>Žiak vie vysvetliť pojmy: slovná zásoba, spisovné slová - nespisovné slová, slangové slová a uviesť konkrétne príklady.</p> <p>Hovorové, knižné, odborné a básnické slová len informatívne.</p>
<p>3. TVAROSLOVNÁ/MORFOLOGICKÁ ROVINA JAZYKA</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNĚOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - skloňovanie, pádové otázky - podstatné mená <ul style="list-style-type: none"> - všeobecné/vlastné - životnosť/neživotnosť - konkrétne/abstraktné - rod, číslo, pád - vzory - prídavné mená <ul style="list-style-type: none"> - akostné, vzťahové, privlastňovacie - stupňovanie - rod, číslo, pád - vzor: pekný, cudzí, páví, otcov, matkin - zámená <ul style="list-style-type: none"> - osobné – základné, privlastňovacie - číslovky <ul style="list-style-type: none"> - základné, radové - slovesá <ul style="list-style-type: none"> - časovanie: osoba, číslo, čas, spôsob - tykanie/vykanie - neurčitok, sloveso byť - jednoduchý a zložený tvar - plnovýznamové a neplnovýznamové - zvrtné, nezvrtné slovesá 	<p>Žiak vie vysvetliť a identifikovať pomnožné podstatné mená, určiť ich rod a vysvetliť ich funkciu v texte.</p> <p>Žiak vie vysvetliť a identifikovať určité a neurčité číslovky, vie určiť ich gramatické kategórie, vie vysvetliť a identifikovať násobné číslovky, vysvetliť ich funkciu v texte.</p> <p>Žiak dodržiava pravopis čísloviek.</p> <p>Žiak vie charakterizovať, tvoriť a určovať kategóriu slovesného vidu.</p> <p>Charakterizovať spojky ako slová spájajúce slová a vety.</p> <p>Ovládať delenie spojok na priraďovacie a podraďovacie a ovládať písanie čiarky.</p> <p>Žiak vie vyhľadať citoslovčia v texte.</p> <p>Žiak rozumie funkcii ohybných slovných druhov a gramatických kategórií vzhľadom na význam umeleckého a vecného textu.</p> <p>Žiak vie identifikovať význam tvaru slova v piatom páde ako oslovenia.</p> <p>Žiak vie identifikovať a vysvetliť význam konkrétnych a abstraktných podstatných mien v texte.</p> <p>Žiak chápe dôležitosť gramatickej zhody medzi prídavným a podstatným menom, resp. podstatným menom a slovesom pre porozumenie textu.</p> <p>Žiak vie vysvetliť a identifikovať akostné a vzťahové prídavné mená a vysvetliť ich funkciu v texte.</p>

<p>- príslovky - druhy príslovie, stupňovanie - predložky - väzba s pádom, vokalizácia</p> <p>B. VYVODENIE NOVÝCH POZNATKOV</p> <p>- podstatné mená - pomnožené podstatné mená, rod pomnožených podstatných mien - názvy miest a obcí (pomnožené PM)</p> <p>- číslovky - skloňovanie - rod, číslo, pád - delenie čísloviek (základné, radové, násobné) + druhové a skupinové (informatívne) - určité a neurčité číslovky</p> <p>- slovesá - slovesný vid (dokonavý a nedokonavý) - sloveso byť ako plnovýznamové a pomocné</p> <p>- spojky - neohybný slovný druh, - delenie na priraďovacie a podrad'ovanie, interpunkcia (informatívne)</p>	<p>Žiak vie vysvetliť a identifikovať zvieracie a prívlastňovacie prídavné mená, určiť vzory pávi, matkin, otcov a vie vysvetliť ich funkciu v texte. Žiak vie identifikovať v texte zvrtné, opytovacie a ukazovacie zámená. Žiak vie vysvetliť a identifikovať zvrtné a nezvrtné slovesá a vie vysvetliť ich funkciu v texte. Žiak vie vysvetliť a identifikovať plnovýznamové a neplnovýznamové slovesá a vie vysvetliť ich funkciu v texte. Žiak vie vysvetliť a identifikovať jednoduchý a zložený tvar sloviess v texte. Žiak vie identifikovať oznamovací, rozkazovací, podmienovací spôsob slovesa a chápe jeho funkciu v texte. Žiak vie identifikovať druhy príslovie, vysvetliť ich funkciu, vie príslovky stupňovať. Žiak vie identifikovať predložky, určiť, s ktorým pádom sa viažu a vie, čo je vokalizácia, ktoré predložky a kedy vokalizujeme. Žiak vie aplikovať v texte nadobudnuté vedomosti z morfológie: žiak dodržiava správne tvary podstatných, prídavných mien a sloviess vo vetách, žiak správne tvorí vzťahové a prívlastňovacie prídavné mená, žiak dodržiava pravopis čísloviek, žiak správne tvorí jednotlivé spôsoby sloviess, žiak dodržiava pravopis prísloviess.</p>
<p>4. SKLADOBNÁ/SYNTAKTICKÁ ROVINA JAZYKA</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNŔOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV</p> <p>- jednoduchá veta – holá, rozvitá - slovosled - základné vetné členy – podmet a prísudok - prísudzovací sklad, zhoda - dvojčlenná veta - vety podľa obsahu</p> <p>B. VYVODENIE NOVÝCH POZNATKOV</p> <p>- základné vetné členy – vetný základ - jednočlenná veta – slovesná, neslovesná - viacnásobný vetný člen</p>	<p>Žiak vie samostatne tvoriť jednočlenné vety. V jednočlenných vetách vie určiť vetný základ. Žiak vie odlišiť holú vetu od rozvitej a chápe ich využitie v umeleckom i vecnom texte. Žiak dokáže určiť prísudzovací sklad v dvojčlennej vete a vetné členy, ktoré ho tvoria. Chápe využitie dvojčlennej vety v umeleckom i vecnom texte. Žiak vie samostatne tvoriť jednoduché holé a rozvité vety s rôznou modalitou, pričom dodržiava správny slovosled a správne používa interpunkčné znamienka. Žiak vie v jednoduchých holých a rozvitých vetách správne používať základné vetné členy, určiť ich a zdôvodniť ich gramatickú funkciu. Žiak vie samostatne tvoriť dvojčlenné vety s rôznou modalitou, pričom dodržiava správny slovosled a správne používa interpunkčné znamienka. Žiak vie pri tvorbe dvojčlenných viet správne používať základné vetné členy, určiť ich a zdôvodniť ich gramatickú funkciu. Žiak vie na základe zhodnotenia svojej výpovede alebo v prípade nepochopenia zo strany komunikačných partnerov pohotovo opraviť, rozvíť alebo preformulovať vety vo svojej výpovedi.</p>
<p>5. SLOH</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNŔOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV</p> <p>- pozdrav, oslovenie, predstavenie sa, privítanie, rozlúčenie, prosba/želanie, poďakovanie, ospravedlnenie, vyjadriť súhlas/nesúhlas, blahoželanie, adresa, pohľadnica, tvorba otázok, rozhovor, začiatok a koniec telefonického rozhovoru, osnova, nadpis, odsek, rozprávanie, opis, rozprávanie s prvkami opisu, poznámky, koncept, rozhovor, statický a dynamický opis, rozprávanie, rétorika</p> <p>B. VYVODENIE NOVÝCH POZNATKOV</p> <p>- diskusia (argument, protiargument), interview</p>	<p>Žiak vie vytvoriť krátky umelecký opis a prezentovať ho. Žiak vie vytvoriť krátku charakteristiku osoby a prezentovať ju. Žiak vie vytvoriť krátky príhovor (prívet). Žiak vie porovnať a odlišiť statický opis, dynamický opis, umelecký opis, charakteristiku osoby. Žiak vie vytvoriť jednoduchú tabuľku. Žiak vie prezentovať projekt, poskytnúť údaje o projekte a správu o riešení projektu. Žiak vie identifikovať časti vnútornej kompozície rozprávania (úvod, zápleтка, vyvrcholenie, obrat, rozuzlenie). Žiak vie identifikovať odlišné, resp. spoločné znaky nasledovných slohových útvarov/žánrov: - statický opis</p>

<ul style="list-style-type: none"> - umelecký opis - charakteristika osoby - projekt - tabuľka (názov, hlavička, riadok, stĺpec) 	<ul style="list-style-type: none"> - dynamický opis - rozprávanie s využitím priamej reči (1. osoba, 3. osoba), - projekt <p>Žiak vie navrhnúť tému písania, ktorá je v súlade s komunikačnou situáciou a cieľmi písania a stanoviť cieľ komunikácie v súlade s jej témou.</p> <p>Žiak vie rozlíšiť, porovnať a vysvetliť pojmy: statický opis, dynamický opis, rozprávanie s využitím priamej reči, projekt.</p> <p>Žiak vie na základe analýzy stanovenej komunikačnej situácie vybrať vhodný slohový útvar/žáner.</p> <p>Žiak vie vytvoriť slohový útvar/žáner a zosúladiť ho s témou písania a svoje rozhodnutie vie zdôvodniť.</p> <p>Žiak vie vytvoriť osnovu, koncept pre pripravovaný text.</p> <p>Žiak vie vytvoriť na zadanú alebo voľnú tému statický opis, dynamický opis.</p> <p>Žiak vie vytvoriť na zadanú alebo voľnú tému rozprávanie s využitím priamej (1. osoba, 3. osoba).</p> <p>Žiak vie vytvoriť na zadanú alebo voľnú tému projekt.</p> <p>Žiak vie pri vlastnej tvorbe umeleckého textu aplikovať svoje vedomosti o vnútornej kompozícii textu a vytvoriť rozprávanie, v ktorom sú obsiahnuté všetky jeho fázy.</p> <p>Žiak vie charakterizovať rozdiely vo formálnej úprave nasledujúcich slohových útvarov/žánrov: rozprávanie s využitím priamej reči, projekt.</p> <p>Žiak vie aplikovať znalosti o formálnej úprave nasledujúcich slohových útvarov/žánrov počas tvorby: rozprávanie s využitím, projekt.</p> <p>Žiak vie samostatne, formou tichého čítania skontrolovať svoj text s cieľom identifikovať jednotlivé chyby a následne ich opraviť, pričom pri oprave svojho textu aplikuje nadobudnuté znalosti z pravopisu, lexikológie, morfológie, syntaxe a slohu.</p> <p>Žiak vie opraviť texty vytvorené niekým iným.</p> <p>Žiak vie v danej komunikačnej situácii využívať vhodné slová, slovné spojenia, jazykové prostriedky v súlade s komunikačnou situáciou a s ohľadom na regionálnu oblasť a sociálne prostredie.</p> <p>Žiak vie použiť správne výrazové prostriedky na vyjadrenie vlastného názoru.</p> <p>Žiak vie na obhajobu vlastného názoru sformulovať objektívne aj subjektívne argumenty primerané komunikácii.</p> <p>Žiak vie svoj názor kultivovaným spôsobom obhajovať.</p> <p>Žiak vie správne a samostatne sformulovať otázky, aby si preveril a prekontroloval, ako poslucháči porozumeli jeho výpovedi.</p> <p>Žiak vie zo strany učiteľa a spolužiakov prijať kritické hodnotenie a vysloviť argumenty na svoju obhajobu.</p> <p>Žiak sa vie pri obhajobe svojho názoru spoločensky ovládať.</p> <p>Žiak vie na základe analýzy ústneho prehovoru komunikačného partnera zhodnotiť správnosť použitého útvaru a uplatnenie časovej a logickej postupnosti.</p> <p>Žiak rozlíši statický a dynamický opis. Po krátkej príprave vie vytvoriť statický a dynamický opis a prezentovať ich.</p> <p>Žiak vie po krátkej príprave vytvoriť rozprávanie s využitím priamej reči so zachovaním logickej aj časovej postupnosti a správne ho prezentovať.</p> <p>Žiak vie vysvetliť pojem dialóg a zapojiť sa doň.</p> <p>Žiak vie prezentovať projekt, poskytnúť údaje o projekte.</p>
--	---

OBSAHOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD	VÝKONOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD
<p>1.VŠEOBECNÉ POJMY</p> <p>autor/spisovateľ čitateľ/divák text/ ilustrácia kniha/ knižnica časopis, noviny text poézia próza dráma lyrika epika</p> <p>ČÍTANIE A INTERPRETÁCIA TEXTU Technika čítania. Metódy čítania (informačné, selektívne, orientačné) . Téma textu. Súvislosti medzi textom a ilustráciou. Reprodukcia prečítaného textu. Čítanie ako prostriedok sebarozvoja človeka: učenie sa novým poznatkom, komunikácia o získaných poznatkoch, tvorby vlastného systému hodnôt.</p>	<p>Žiak vie správne vysvetliť na neznámom texte rozdiel medzi autorom (článku v novinách, v časopise) a spisovateľom (umeleckej literatúry). Vie vysvetliť rozdiel medzi umeleckým textom (v beletrii) a textom v dennej tlači. Vie analyzovať ilustráciu v súvislosti s textom. Žiak vie v školskej (miestnej, mestskej) knižnici vybrať knihu podľa katalógu. Vie vyhľadať informácie v knihe (knižnici) a použiť pri učení, riešení konkrétneho problému. Žiak vie vysvetliť rozdiel medzi novinami a časopisom. Vie použiť časopis na vlastnú prácu a prehlbovanie vedomostí. Vie vysvetliť zameranie detského časopisu a uviesť 1 príklad. Vie vymenovať názvy aspoň 3 denníkov. Žiak vie na konkrétnych ukážkach rozlíšiť formu poézie a prózy, vie vyhľadať charakteristické znaky.</p>
<p>2. POÉZIA</p> <p>Poézia ako všeobecný pojem pre viazanú reč. Vonkajšia kompozícia literárneho diela – verš, strofa ako prostriedky viazanosti umeleckej reči. Vol'ný verš. Sylabický veršový systém. Nadpis ako vonkajšia kompozícia básne. Rým ako metrická vlastnosť poézie - poznať ako zvukovú zhodu slabík (slov) na konci verša. Prirovnávanie ako štylistický prostriedok, ktorý využíva na porovnávanie spoločné znaky vecí, javov. Zdrobnenina ako štylistický prostriedok, zjemňujúci význam, ktorým sa vyjadruje kladný vzťah k niekomu, niečomu. Rytmus ako metrická vlastnosť, rytmická zviazanosť reči na princípe striedania prízvukných a neprízvukných slabík. Personifikácia/zosobnenie –ako spôsob štylizácie textu. Báseň ako veršované literárne dielo. Balada ako veršované dielo s jednoduchým smutným a pochmúrnym dejom, zvyčajne sa končí tragicky. Členenie balady: ľudová (pôvodne sa spievala), umelá, sociálna. Verš ako metrická jednotka. Rým – druhy rýmov – združený, striedavý, obkročný, prerývaný. Refrén ako opakovanie verša alebo skupiny veršov na konci každej strofy. Metafora ako štylistický prostriedok, obrazné pomenovanie vecí, vlastností alebo deja, ktoré vzniká na základe vonkajšej podobnosti. Epiteton ako básnický prívlastok. Prirovnávanie. Zdrobnenina. Básnická otázka.</p> <p>ČÍTANIE A INTERPRETÁCIA TEXTU Technika čítania (plynulé čítanie, správne dýchanie, správna artikulácia a spisovná výslovnosť).</p>	<p>Žiak vie vysvetliť pojmy verš, strofa, rým, rytmus v súvislosti s umeleckou rečou viazanou v konkrétnych básňach. Vie vyhľadať verš, strofu v básni. Vie rozlíšiť rytmus v básni. Žiak vie vysvetliť definíciu sylabického veršového systému. Vie porovnať sylabický verš v autorskej poézii s veršom ľudovej piesne. Vie predniesť báseň napísanú sylabickým veršom a frázovať ju v zhode s rytmickou usporiadanosťou básnického textu. Žiak chápe pojem sylabický veršový systém, vie ho rozlíšiť od sylabotnického. Vie určiť slová v básni, ktoré sa rýmujú, označiť schému rýmu a pomenovať ho. Vie vytvoriť strofu s určeným rýmom. Vie recitovať báseň, pričom rešpektuje rytmickú usporiadanosť básnického textu. Prirovnávanie, zdrobnenina, personifikácia, epiteton, metafora: vie vysvetliť ako štylistický prostriedok, vie rozlíšiť v texte, vie vytvoriť vlastné štylistické prostriedky, vie aplikovať vo vlastných slohových útvaroch. Balada: vie rozlíšiť ľudovú a umelú baladu, vie porovnať s rozprávkou a povestou, vie nájsť charakteristické znaky balady, vie baladu zdramatizovať. Vie zostaviť dejovú osnovu a reprodukovať obsah.</p>

<p>Analýza vybraných básní z hľadiska témy a vonkajšej kompozície a metriky. Prednes básne - rytmická usporiadanosť básnického textu. Epická poézia (pozri balada, bájka).</p>	
<p>3. POPULÁRNA PIESEŇ</p> <p>Populárna pieseň ako básnický útvar určený na spievanie, vzniká zhudobnením básne, na tvorbe sa podieľajú textár a hudobný skladateľ.</p> <p>ČÍTANIE A INTERPRETÁCIA TEXTU Technika čítania (plynulé čítanie, správne dýchanie, správna artikulácia a spisovná výslovnosť). Analýza vybraných piesní z hľadiska témy a vonkajšej kompozície a metriky. Spev piesní.</p>	<p>Vie definovať ako žáner patriaci k poézii. Vie vysvetliť vznik a význam populárnych piesní. Vie správne vysvetliť rozdiel medzi textárom a hudobným skladateľom.</p>
<p>4. PRÓZA</p> <p>Próza ako jedna zo základných foriem literárnej tvorby v širšom ponímaní – všetky neveršované útvary, v užšom poňatí - umelecká reč neviazaná. Hlavný rozdiel medzi viazanou a neviazanou umeleckou rečou. Dej ako charakteristický znak epického diela, umeleckej reči neviazanej. Literárna postava – ako fikcia autora. Hlavná a vedľajšia postava literárneho diela. Kompozícia literárneho diela - vonkajšia kompozícia - úloha nadpisu, odseku, kapitoly. Štylizácia textu: dialóg Literatúra pre deti – (detský hrdina, dej, prostredie). Autori literatúry pre deti a ich najznámejšie diela. Humor a jeho úloha v literárnom diele – humorný dej, humorná postava, <i>humorná situácia</i>. Štylisticky príznakové slová v literatúre. Slang ako charakterizačný jazykový prostriedok. Rozprávač – autor, hlavná postava. Próza ako jedna zo základných foriem literárnej tvorby v širšom ponímaní – všetky neveršované útvary, v užšom poňatí - umelecká reč neviazaná. Hlavný rozdiel medzi viazanou a neviazanou umeleckou rečou. Umelecká literatúra (krásna literatúra, beletria) ako literatúra, ktorá si kladie za cieľ vyvolať v čitateľovi estetický zážitok. Bájka ako jednoduchý príbeh, v ktorom vystupujú zvieratá, rastliny alebo neživé predmety; prostredníctvom ich konania autor zosmiešňuje a kritizuje ľudí. Jej cieľom je podať mravné ponaučenie, ktoré býva na konce alebo na začiatku príbehu. Môže mať prozaickú aj veršovanú podobu. Satira ako ostrý, útočný výsmech. Alegória (inotaj) ako utajený, skrytý hlbší zmysel Báj (mýtus) ako kratší prozaický útvar, v ktorom ľudia vyjadrili svoje predstavy o pôvode sveta a života na zemi, o prírodných úkazoch, o bohoch a vybájených hrdinoch. Ľud si bájami vysvetľoval aj vznik názvov krajín, morí, kvetov. Poviedka ako krátky prozaický útvar zobrazujúci jednu udalosť zo života človeka; vystupuje v nej malý počet postáv, ktoré sa v priebehu deja nevyvíjajú. Dialóg ako rozhovor dvoch alebo viacerých postáv, osôb. Monológ ako dlhší prehovor jednej postavy, osoby. Hlavná postava ako postava okolo ktorej sa sústreďuje dej diela. Vedľajšia postava. Kompozícia literárneho diela - vonkajšia kompozícia - úloha nadpisu, odseku, kapitoly a dielu. Kompozícia literárneho diela – vnútorná kompozícia: úvod,</p>	<p>Vie vysvetliť rozdiel medzi poéziou a prózou. Vie vyvodit' z ukážky znaky prózy. Vie odlišit' umeleckú literatúru od vecnej. Vie uviesť autorov umeleckej literatúry. Vie vyhľadať v ukážke znaky umeleckej literatúry. Vie vysvetliť literárnu postavu ako fikciu autora, nositeľa deja. Vie určiť hlavné a vedľajšie postavy. Vie výstižne charakterizovať postavy. Vie vysvetliť funkciu nadpisu. Vie vyhľadať a posúdiť súvislosti medzi nadpisom a textom. Vie vysvetliť členenie textu na odseky. Vie vyhľadať kľúčové slová v odseku. Vie zdôvodniť, prečo sa literárne dielo člení na kapitoly a diely. Vie rozčleniť text na úvod, zápletku, vrchol, obrat a rozuzlenie. Vie charakterizovať ako literatúru písanú pre deti, s detskými hrdinami, dejom a prostredím blízkym deťom. Vie vymenovať vybraných autorov a ich diela. Žiak vie abstrahovať a sformulovať hlavnú myšlienku na základe vyhľadávania potrebných informácií v texte, ich porovnávaní a syntézy, resp. jednoduchého zovšeobecnenia. Vie rozlíšiť dialóg a monológ. Vie vyhľadať a rozlíšiť opis a rozprávanie. Vie napísať opis prostredia, postavy s využitím umeleckých prostriedkov. Vie sa orientovať v žiackej knižnici. Vie vyhľadať slangové slová. Vie zoštylizovať nadpis ku kapitole alebo odseku. Bájka: Vie vysvetliť pôvod. Vie vyhľadať v texte hlavné znaky . Vie nájsť a vysvetliť mravné ponaučenie, ktoré z bajky vyplýva. Vie hľadať pravdu ukrytú vo veršoch. Vie vysvetliť, čo je alegória a satira. Vie rozlíšiť prozaickú a veršovanú bajku. Vie uviesť najznámejších autorov bajok. Vie aplikovať vlastnosti ľudí na zvieratá a opačne. Vie reprodukovať prečítaný text. Vie zdramatizovať text. Poviedka: Vie vyhľadať hlavné znaky. Vie sformulovať hlavnú myšlienku. Vie reprodukovať prečítaný text. Vie zostaviť osnovu. Vie sa vcítiť do pocitov postáv.</p>

<p>zápletku, vrchol, obrat, rozuzlenie. Anekdota. Dobrodružná literatúra. Román. Fantasy literatúra. Detektívka. Western. Robinsonáda.</p> <p>ČÍTANIE A INTERPRETÁCIA TEXTU Správne dýchanie, artikulácia, dodržiavanie spisovnej výslovnosti pri hlasnom čítaní . Dejová osnova a reprodukcia obsahu prečítaného diela (úryvku, ukážky). Charakteristika postáv literárneho diela. Hlavná myšlienka ako výsledok analýzy a zistených súvislostí vyjadrená do logickej výpovede. Hodnotenie obsahu a formy ukážky (úryvku, diela) čitateľom, argumentácia.</p>	<p>Vie napísať krátky príbeh. Vie dotvoriť text na základe vlastnej fantázie. Vie vyjadriť vlastné pocity a zážitky z prečítaného textu. Žiak vie vysvetliť pojem dobrodružná literatúra. Žiak vie vysvetliť pojem román. Vie odlíšiť román od ostatných žánrov veršovanej a neveršovanej epiky a svoje rozhodnutie zdôvodniť. Žiak vie vysvetliť pojem fantasy literatúra, pozná jej znaky, pozná zakladateľa fantasy literatúry. Pozná filmové adaptácie. Žiak vie vysvetliť pojem detektívka a pozná jej znaky. Pozná rôzne typy detektívov. Žiak pozná najznámejších literárnych, televíznych a filmových detektívov a ich autorov. Žiak vie podľa vlastnej fantázie dokončiť príbeh. Žiak vie vysvetliť pojmy western a robinsonáda. Vie v texte identifikovať hlavné znaky žánrov a porovnať s inými žánrami.</p>
<p>5. KRÁTKE FORMY ĽUDOVEJ SLOVESNOTI</p> <p>Hádanka - skryté pomenovanie, vonkajšie znaky, vnútorná podobnosť. Príslovie ako malá forma ľudovej slovesnosti, krátky výrok, v ktorom je zovšeobecnená dlhoročná skúsenosť ľudu, vyplýva z neho poučenie. Pranostika ako malá forma ľudovej slovesnosti, krátky výrok, v ktorom je zovšeobecnená dlhoročná skúsenosť ľudí z pozorovania prírody. Porekadlo ako malá forma ľudovej slovesnosti, krátky výrok, ktorý výstižne vyjadruje životnú skúsenosť ľudu, nevyplýva z neho poučenie.</p> <p>ČÍTANIE A INTERPRETÁCIA TEXTU Rytmická usporiadanosť textov krátkych foriem ľudovej slovesnosti. Analýza krátkych foriem so zameraním na ich funkciu a prejav potrieb a hodnôt ľudí v minulosti.</p>	<p>Vie vysvetliť rozdiely medzi jednotlivými žánrami. Vie rozlíšiť jednotlivé žánre. Vie vysvetliť obrazné pomenovania v uvedených žánroch. Vie vysvetliť ich vznik a význam.</p>
<p>6. DRAMATICKÉ UMENIE</p> <p>Divadelná hra ako prozaické dielo - literárny text, určený na realizáciu na divadelnej scéne (Dramatická podoba rozprávky). Hlavné znaky dramatickej podoby literárneho diela. Podstata dramatických literárnych žánrov a práca s konkrétnym dramatickým textom (s pojmom dráma ako literárnym druhom žiaci nepracujú – dramatická podoba diela, literárneho textu sa vysvetľuje ako dialogizovaná reč). Dramatizovaný literárny text – dialogizovaná forma. Inscenácia - premena literárneho textu na divadelnú hru (filmovú, televíznu). Rozdiel medzi literárnym textom a inscenáciou. Tvorcovia divadelnej hry (filmovej, televíznej), scenár - scenárista, dramaturg, režisér, herci, výtvarníci, hudobný skladateľ (scénická hudba). Filmová rozprávka, televízna rozprávka, scenár, režisér, herec, zvukové efekty, ich podiel na vzniku jednotlivých dramatických žánrov. Filmová (televízna) podoba literárneho textu. Spoločné znaky a hlavné rozdiely divadelnej hry, rozhlasovej hry (rozprávky) a filmovej rozprávky. Kompozícia literárneho diela – vnútorná kompozícia: úvod, zápletku, vrchol, obrat, rozuzlenie.</p> <p>ČÍTANIE A INTERPRETÁCIA TEXTU Pravidlá dramatizovaného čítania. Modulácia hlasu podľa zmyslu textu. Spoločné a rozdielne znaky s nedramatizovanou</p>	<p>Vie charakterizovať divadelnú hru ako prozaické dielo - literárny text, určený na realizáciu na divadelnej scéne. Pri čítaní textu jednotlivých postáv vie vyjadriť moduláciou hlasu obsah textu. Žiak vie vysvetliť podstatu dramatického žánra. Vie vysvetliť, ako dramatické dielo vzniká. Vie čítať prehovory jednotlivých postáv vhodnou moduláciou hlasu v súlade s obsahom textu. Vie abstrahovať a sformulovať hlavnú myšlienku dramatického textu. Vie zdramatizovať literárny text v podobe jednoduchého scenára. Pri dramatizácii vie využiť mimojazykové prvky – mimika, gestikulácia. Vie rozlíšiť dramatické žánre. Vie rozlíšiť vnútornú kompozíciu dramatického diela Žiak pozná slovenské divadlá v regióne aj na celom Slovensku. Žiak vie vysvetliť pojem dialóg a monológ.</p>

<p>podobou. Hlavné znaky filmovej, televíznej podoby literárneho diela (rozprávky). Transformácia prozaického literárneho textu na dramatický. Jednoduchý scenár pre filmovú podobu rozprávky.</p>	
--	--

Ročník: ôsmy

Časový rozsah: 5 hodín týždenne, 165 hodín ročne

Jazyková komunikácia: počet hodín týždenne 2, počet hodín ročne 66

Komunikácia a sloh: počet hodín týždenne 1, počet hodín ročne 33

Literatúra: počet hodín týždenne 2, počet hodín ročne 66

Počet a zameranie kontrolných diktátov vo 8. ročníku ZŠ:

počet: 4

zameranie: interpunkcia, zámena, zvieracie podstatné mená mužského rodu, zhrnutie učiva 8. ročníka

Počet a zameranie kontrolných slohových prác vo 8. ročníku ZŠ:

počet: 2

zameranie: slávnostný príhovor, úvaha

Vzdelávací štandard – obsahový a výkonový – slovenský jazyk

OBSAHOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD	VÝKONOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD
<p>1. ZVUKOVÁ ROVINA JAZYKA A PRAVOPIS</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNĚOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - pravopis a výslovnosť - hlásky; delenie hlások - hlásky podľa znelosti - splývavá výslovnosť - suprasegmentálne javy: prestávka, sila hlasu, hlavný slovný prízvuk - interpunkčné znamienka - diakritické znamienka - rytmický zákon - rozdeľovanie slov - slabikotvorné -l, -l', -r, -r' - priama reč, uvádzacia veta - dôraz - interpunkcia - výslovnosť cudzích slov <p>B. VYVODENIE NOVÝCH POZNATKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - prístavok, oslovenie - korektorské značky 	<p>Žiak vie vysvetliť pojmy hlavný slovný prízvuk, sila hlasu. Žiak vie samostatne a bez prípravy správne, plynule a nahlas čítať akékoľvek texty, ktorých obsah, štýl a jazyk sú primerané jeho jazykovej úrovni a skúsenostiam a dokáže prispôsobiť rýchlosť čítania tomu, aby mohol čo najefektívnejšie pochopiť informácie. Žiak vie správne intonovať všetky druhy viet a uplatňovať správny slovný a vetný prízvuk. Žiak pri čítaní dodržiava správne dýchanie. Žiak pri čítaní uplatňuje primeranú silu hlasu a dodržiava správnu melódiu. Žiak v komunikácii zvláda zvukovú stránku prejavu. Žiak ovláda výslovnosť a pravopis cudzích slov – v koreni najfrekvencovanejších cudzích slov, v predponách a príponách. Žiak vie vysvetliť pojmy prístavok, oslovenie. Žiak vie správne pracovať s interpunkciou, vie čiarkami odčleňovať prístavok, oslovenie. Žiak vie v ústnom prejave správne používať prestávku a melódiu na odčlenenie prístavku a oslovenia. Žiak vie používať korektorské značky pri oprave písomných textov.</p>
<p>2. VÝZNAMOVÁ/LEXIKÁLNA ROVINA JAZYKA</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNĚOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - slovná zásoba - spisovné a nespisovné slová, slangové slová - jednovýznamové a viacvýznamové slová - synonymá, antonymá, homonymá - slovníky: pravopisný, synonymický, výkladový, frazeologický 	<p>Žiak vie vyhľadať a rozlíšiť spisovné a nespisovné slová, neutrálne a expresívne slová, cudzie slová, zastarané a nové slová, slangové slová a uviesť konkrétne príklady. Žiak vie vysvetliť pojem skratka a vytvoriť ju. Žiak vie vysvetliť štylistickú funkciu spisovných, nespisovných, slangových slov v texte. Žiak vie vysvetliť význam známych spisovných, nespisovných, slangových slov v texte. Žiak si vie správne vybrať jazykovednú príručku na overenie významu slov.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - tvorenie slov odvodením - tvorenie slov skladaním - neutrálne a citovozafarbené (expresívne) slová - domáce a cudzie slová - zastarané a nové slová - skratky <p>B. VYVODENIE NOVÝCH POZNATKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - spôsoby obohacovania slovnej zásoby: tvorenie slov, prenášanie významu slov, spájanie slov do viacslovných pomenovaní, preberanie slov cudzieho pôvodu - nepriame pomenovania (metafora, metonymia, personifikácia, prirovnanie) - jednoslovné a viacslovné pomenovania (združené pomenovania, frazeologické jednotky) 	<p>Žiak vie identifikovať slovotvorný základ, predponu a príponu a určiť ich funkciu pri zmene lexikálneho významu.</p> <p>Žiak vie v texte priradiť základové slovo k odvodenému slovu a naopak.</p> <p>Žiak vie v texte identifikovať slová, ktoré vznikli skladaním a určiť slová, z ktorých vznikli.</p> <p>Žiak vie vysvetliť pojmy: slovná zásoba, spisovné slová - nespisovné slová, slangové slová a uviesť konkrétne príklady.</p> <p>Žiak vie vysvetliť pojmy: tvorenie slov odvodením, prípona, slovotvorný základ, základové slovo, odvodené slovo, tvorenie slov skladaním a uviesť príklady.</p> <p>Žiak vie prispôbiť lexiku textu vzhľadom na cieľ komunikačnej situácie. Pri tvorbe vlastných textov funkčne využíva bohatstvo spisovnej a nespisovnej lexiky národného jazyka s ohľadom na žáner/slohový postup/štýl a cieľ komunikácie.</p> <p>Žiak pozná funkciu jednotlivých jazykovedných príručiek a vie si vybrať a používať vhodnú jazykovednú príručku.</p> <p>Žiak vie v danej komunikačnej situácii využívať vhodné slová, slovné spojenia, jazykové prostriedky v súlade s komunikačnou situáciou a s ohľadom na regionálnu oblasť a sociálne prostredie.</p> <p>Žiak pozná slovníky cudzích slov, vie s nimi pracovať, vie uviesť príklady.</p> <p>Žiak pozná a vie charakterizovať nepriame pomenovania: metaforu, metonymiu, personifikáciu. Vie vysvetliť ich význam vlastnými slovami, vie ich určovať v texte, vie uviesť príklady, vie ich tvoriť, vie zdôvodniť výber a použitie jednotlivých nepriamych pomenovaní v texte.</p> <p>Žiak ovláda členenie slovnej zásoby na jednoslovné a viacslovné pomenovania. Vie vysvetliť ich podstatu, vie rozlíšiť združené pomenovania a frazeologické jednotky (príslovia, porekadlá, pranostiky, prirovnania).</p> <p>Žiak vie zosúladiť slovnú zásobu s cieľom komunikácie, využívať bohatstvo lexiky.</p> <p>Žiak vie znalosti o nepriamych, jednoslovných a viacslovných pomenovaniach aplikovať pri tvorbe vlastného textu.</p>
<p>3. TVAROSLOVNÁ/MORFOLOGICKÁ ROVINA JAZYKA</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNŇOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - skloňovanie, pádové otázky - podstatné mená <ul style="list-style-type: none"> - všeobecné/vlastné - životnosť/neživotnosť - konkrétne/abstraktné - rod, číslo, pád - vzory - prídavné mená <ul style="list-style-type: none"> - pomnožné podstatné mená - akostné, vzťahové, privlastňovacie - stupňovanie - rod, číslo, pád - vzor: pekný, cudzí, pávi, otcov, matkin - zámená <ul style="list-style-type: none"> - osobné – základné, privlastňovacie - číslovky <ul style="list-style-type: none"> - základné, radové, násobné - skloňovanie - rod, číslo, pád 	<p>Žiak vie vysvetliť a identifikovať pomnožné podstatné mená, určiť ich rod a vysvetliť ich funkciu v texte.</p> <p>Žiak vie vysvetliť a identifikovať určité a neurčité číslovky, vie určiť ich gramatické kategórie, vie vysvetliť a identifikovať násobné číslovky, vysvetliť ich funkciu v texte.</p> <p>Žiak dodržiava pravopis čísloviek.</p> <p>Žiak vie charakterizovať, tvoriť a určovať kategóriu slovesného vidu.</p> <p>Charakterizovať spojky ako slová spájajúce slová a vety. Ovládať delenie spojok na prirad'ovacie a podrad'ovacie a ovládať písanie čiarky.</p> <p>Žiak vie vyhľadať citoslovčia v texte.</p> <p>Žiak rozumie funkcii ohybných slovných druhov a gramatických kategórií vzhľadom na význam umeleckého a vecného textu.</p> <p>Žiak vie identifikovať význam tvaru slova v piatom páde ako oslovenia.</p> <p>Žiak vie identifikovať a vysvetliť význam konkrétnych a abstraktných podstatných mien v texte.</p> <p>Žiak chápe dôležitosť gramatickej zhody medzi</p>

<ul style="list-style-type: none"> - slovesá - príslovky - predložky - spojky - citoslovčia 	<ul style="list-style-type: none"> - delenie čísloviek - určité a neurčité číslovky - časovanie: osoba, číslo, čas, spôsob - tykanie/vykanie - neurčitok, sloveso byť (plnovýznamové, pomocné) - jednoduchý a zložený tvar - plnovýznamové a neplnovýznamové - slovesný vid (dokonavý a nedokonavý) - druhy príslovie, stupňovanie - väzba s pádom, vokalizácia - delenie a interpunkcia 	<p>prídavným a podstatným menom, resp. podstatným menom a slovesom pre porozumenie textu.</p> <p>Žiak vie vysvetliť a identifikovať akostné a vzťahové prídavné mená a vysvetliť ich funkciu v texte.</p> <p>Žiak vie vysvetliť a identifikovať zvieracie a prívlastňovacie prídavné mená, určiť vzory pávi, matkin, otcov a vie vysvetliť ich funkciu v texte.</p> <p>Žiak vie identifikovať v texte zvrtné, opytovacie a ukazovacie zámená.</p> <p>Žiak vie vysvetliť a identifikovať zvrtné a nezvrtné slovesá a vie vysvetliť ich funkciu v texte.</p> <p>Žiak vie vysvetliť a identifikovať plnovýznamové a neplnovýznamové slovesá a vie vysvetliť ich funkciu v texte.</p> <p>Žiak vie vysvetliť a identifikovať jednoduchý a zložený tvar sloviac v texte.</p> <p>Žiak vie identifikovať oznamovací, rozkazovací, podmieňovací spôsob slovesa a chápe jeho funkciu v texte.</p> <p>Žiak vie identifikovať druhy prísloviac, vysvetliť ich funkciu, vie príslovky stupňovať, vie rozlíšiť a správne napísať predložkové spojenie a príslovku.</p> <p>Žiak vie identifikovať predložky, určiť, s ktorým pádom sa viažu a vie, čo je vokalizácia, ktoré predložky a kedy vokalizujeme.</p> <p>Žiak vie aplikovať v texte nadobudnuté vedomosti z morfológie: žiak dodržiava správne tvary podstatných, prídavných mien a sloviac vo vetách, žiak správne tvorí vzťahové a prívlastňovacie prídavné mená, žiak dodržiava pravopis čísloviek, žiak správne tvorí jednotlivé spôsoby sloviac, žiak dodržiava pravopis prísloviac.</p> <p>Žiak vie skloňovať zvieracie podstatné mená mužského rodu, ovláda ich pravopis.</p> <p>Žiak vie skloňovať neživotné podstatné mená mužského rodu zakončené na -r, -l s dôrazom na L sg. a N pl.</p> <p>Žiak vie skloňovať zdomácnené podstatné mená cudzieho pôvodu, vie ich zaradiť ku skloňovacím vzorom.</p> <p>Žiak vie rozoznať jednotlivito aj v texte cudzie nesklonné podstatné mená, vie určiť ich rod a použiť ich vo vetách.</p> <p>Žiak ovláda skloňovanie slova pani, vie uviesť konkrétne príklady na správne používanie.</p> <p>Žiak vie vysvetliť podstatu plnovýznamovosti a ohybnosti zámen. Ovláda delenie zámen. Vie skloňovať zámená, poznať a určovať gramatické kategórie. Pozná výnimky z rytmického krátenia pri skloňovaní zámen.</p> <p>Žiak ovláda delenie a určovanie čísloviek, dodržiava ich pravopis, pozná výnimky z rytmického krátenia pri číslovkách.</p> <p>Žiak vie charakterizovať, určovať tvoriť a odlišovať kategóriu činného a trpného slovesného rodu. Ovláda dvojaké tvorenie trpného rodu: opisným tvarom a zvrtným tvarom slovesa. Vie zmeniť činný tvar slovesa na trpný a naopak.</p> <p>Žiak ovláda delenie slovesných tvarov na určité a neurčité. Vie charakterizovať ich podstatu. Pri neurčitých slovesných tvaroch ovláda delenie na neurčitok, činné prídavné prítomné, trpné prídavné, slovesné podstatné meno, prechodník (činné prídavné minulé). Žiak pozná výnimky z rytmického krátenia pri slovesách.</p> <p>Žiak vie charakterizovať spojky ako slová spájajúce vetné</p>
<p>B. VYVODENIE NOVÝCH POZNATKOV</p>		
<ul style="list-style-type: none"> - podstatné mená 	<ul style="list-style-type: none"> - zvieracie podst. mená mužského rodu - neživotné zakončené na -r, -l - cudzie nesklonné podst. mená - skloňovanie slova pani 	
<ul style="list-style-type: none"> - zámená 	<ul style="list-style-type: none"> - delenie zámen: osobné, ukazovacie, opytovacie - zvrtné, neurčité, vymedzovacie (informatívne) - gramatické kategórie zámen - skloňovanie a základný tvar - rytmické krátenie a výnimky z rytmického krátenia 	
<ul style="list-style-type: none"> - slovesá 	<ul style="list-style-type: none"> - slovesný rod (činný a trpný) - neurčité slovesné tvary - rytmické krátenie a výnimky z rytmického krátenia 	
<ul style="list-style-type: none"> - príslovky 	<ul style="list-style-type: none"> - predložkové spojenie a príslovka - von / vonku 	
<ul style="list-style-type: none"> - predložky 	<ul style="list-style-type: none"> - delenie (informatívne) 	
<ul style="list-style-type: none"> - spojky 	<ul style="list-style-type: none"> - neohybný slovný druh, delenie a interpunkcia vo vete a v jednoduchom súvetí 	
<ul style="list-style-type: none"> - častice 	<ul style="list-style-type: none"> - neplnovýznamovosť, neohybnosť - delenie častíc - odlišenie častíc od prísloviac a druhotných predložiek 	
<ul style="list-style-type: none"> -citoslovčia 	<ul style="list-style-type: none"> - neohybný slovný druh, interpunkcia 	

	<p>členy a vety. Ovláda delenie spojok na priraďovacie a podraďovacie. Ovláda písanie čiarky v súlade s preberaným učivom.</p> <p>Žiak vie vysvetliť podstatu neohybnosti častíc. Vie vyhľadať častice v texte. Vie odlíšiť častice od príslovie a druhotných predložiek.</p> <p>Žiak pozná neplnovýznamovosť a neohybnosť citoslovieč a vie ich vyhľadať v texte.</p>
<p>4. SKLADOBNÁ/SYNTAKTICKÁ ROVINA JAZYKA</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNĚOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - jednoduchá veta – holá, rozvitá - slovosled - základné vetné členy – podmet a prísudok - prísudzovací sklad, zhoda - dvojčlenná veta – úplná a neúplná - jednočlenná vety – slovesná a neslovesná - vetný základ - vety podľa obsahu <p>B. VYVODENIE NOVÝCH POZNATKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - jednoduchá vety s viacnásobným vetným členom - priraďovací sklad - vedľajšie (rozvíjacie) vetné členy: predmet (priamy a nepriamy), príslovkové určenie (miesta, času, spôsobu, príčiny), prívlastok (zhodný, nezhodný) - určovací sklad - prístavok - jednoduchá veta a jednoduché súvetie 	<p>Žiak vie samostatne tvoriť jednočlenné vety.</p> <p>V jednočlenných vetách vie určiť vetný základ.</p> <p>Žiak vie odlíšiť holú vetu od rozvitej a chápe ich využitie v umeleckom i vecnom texte.</p> <p>Žiak dokáže určiť prísudzovací sklad v dvojčlennej vete a vetné členy, ktoré ho tvoria. Chápe využitie dvojčlennej vety v umeleckom i vecnom texte.</p> <p>Žiak vie samostatne tvoriť jednoduché holé a rozvité vety s rôznou modalitou, pričom dodržiava správny slovosled a správne používa interpunkčné znamienka.</p> <p>Žiak vie v jednoduchých holých a rozvitých vetách správne používať základné vetné členy, určiť ich a zdôvodniť ich gramatickú funkciu.</p> <p>Žiak vie samostatne tvoriť dvojčlenné vety s rôznou modalitou, pričom dodržiava správny slovosled a správne používa interpunkčné znamienka.</p> <p>Žiak vie pri tvorbe dvojčlenných viet správne používať základné vetné členy, určiť ich a zdôvodniť ich gramatickú funkciu.</p> <p>Žiak vie na základe zhodnotenia svojej výpovede alebo v prípade nepochopenia zo strany komunikačných partnerov pohotovo opraviť, rozvíť alebo preformulovať vety vo svojej výpovedi.</p> <p>Žiak vie samostatne tvoriť jednoduché holé vety, rozvité vety a vety s viacnásobným vetným členom, pričom dodržiava pravidlá slovosledu a intonácie.</p> <p>Žiak vie určovať v jednoduchej vete rozvíjacie vetné členy: predmet, príslovkové určenie, prívlastok.</p> <p>Vie rozlíšiť holé, rozvité a viacnásobné rozvíjacie vetné členy, premeniť holý rozvíjací vetný člen na rozvítý a naopak.</p> <p>Žiak ovláda podstatu nadradeného a podradeného vetného člena. Vie charakterizovať a určovať určovací sklad v jednoduchej vete. Vie utvoriť príklady.</p> <p>Žiak vie graficky znázorniť jednoduchú vetu.</p> <p>Žiak ovláda delenie prívlastku aj na holý, rozvítý a postupne rozvíjací. Vie zmeniť nezhodný prívlastok na zhodný a naopak.</p> <p>Vie odlíšiť viacnásobný prívlastok od postupne rozvíjacieho zhodného prívlastku.</p> <p>Žiak pozná podstatu viacnásobného vetného člena. Vie určovať viacnásobný podmet, predmet, príslovkové určenie a zhodný prívlastok. Vie správne dodržiavať interpunkciu.</p> <p>Žiak vie odlíšiť jednoduchú vetu od súvetia.</p> <p>Žiak pozná, vie charakterizovať a správne určovať a písať prístavok vo vete. Vie uviesť príklady.</p>
<p>5. SLOH</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNĚOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - pozdrav, oslovenie, predstavenie sa, privítanie, rozlúčenie, prosba/želanie, poďakovanie, ospravedlnenie, vyjadriť súhlas/nesúhlas, blahoželanie, adresa, pohľadnica, tvorba otázok, rozhovor, začiatok a koniec telefonického rozhovoru, osnova, nadpis, odsek, rozprávanie, opis, rozprávanie 	<p>Žiak vie vytvoriť krátky príhovor (privet).</p> <p>Žiak vie porovnať a odlíšiť statický opis, dynamický opis, umelecký opis, charakteristiku osoby.</p> <p>Žiak vie prezentovať projekt, poskytnúť údaje o projekte a správu o riešení projektu.</p> <p>Žiak vie identifikovať časti vnútornej kompozície rozprávania (úvod, zápleтка, vyvrcholenie, obrat, rozuzlenie).</p> <p>Žiak vie identifikovať odlišné, resp. spoločné znaky</p>

s prvkami opisu, poznámky, koncept, rozhovor, statický a dynamický opis (opis pracovnej činnosti), umelecký opis, rozprávanie, rétorika, diskusia (argument, protiargument), reklama, projekt

B. VYVODENIE NOVÝCH POZNATKOV

- rétorika
- dôkaz
- prihláška
- slávnostný príhovor, prejav
- výklad
- debata
- slohové postupy: informačný, opisný, rozprávaci, výkladový
- úvaha
- výťah, konspekt

nasledovných slohových útvarov/žánrov:

- statický opis
- dynamický opis
- umelecký opis
- rozprávanie s využitím priamej reči (1. osoba, 3. osoba),
- projekt

Žiak vie navrhnúť tému písania, ktorá je v súlade s komunikačnou situáciou a cieľmi písania a stanoviť cieľ komunikácie v súlade s jej témou.

Žiak vie rozlíšiť, porovnať a vysvetliť pojmy: statický opis, dynamický opis, umelecký opis, rozprávanie s využitím priamej reči, projekt.

Žiak vie na základe analýzy stanovenej komunikačnej situácie vybrať vhodný slohový útvar/žáner.

Žiak vie vytvoriť slohový útvar/žáner a zosúladiť ho s témou písania a svoje rozhodnutie vie zdôvodniť.

Žiak vie vytvoriť osnovu, koncept pre pripravovaný text.

Žiak vie vytvoriť na zadanú alebo voľnú tému statický opis, dynamický opis, umelecký opis.

Žiak vie vytvoriť na zadanú alebo voľnú tému rozprávanie s využitím priamej (1. osoba, 3. osoba).

Žiak vie vytvoriť na zadanú alebo voľnú tému projekt.

Žiak vie pri vlastnej tvorbe umeleckého textu aplikovať svoje vedomosti o vnútornej kompozícii textu a vytvoriť rozprávanie, v ktorom sú obsiahnuté všetky jeho fázy.

Žiak vie charakterizovať rozdiely vo formálnej úprave nasledujúcich slohových útvarov/žánrov:

rozprávanie s využitím priamej reči, projekt.

Žiak vie aplikovať znalosti o formálnej úprave nasledujúcich slohových útvarov/žánrov počas tvorby: rozprávanie s využitím, projekt.

Žiak vie samostatne, formou tichého čítania skontrolovať svoj text s cieľom identifikovať jednotlivé chyby a následne ich opraviť, pričom pri oprave svojho textu aplikuje nadobudnuté znalosti z pravopisu, lexikológie, morfológie, syntaxe a slohu.

Žiak vie opraviť texty vytvorené niekým iným.

Žiak vie v danej komunikačnej situácii využívať vhodné slová, slovné spojenia, jazykové prostriedky v súlade s komunikačnou situáciou a s ohľadom na regionálnu oblasť a sociálne prostredie.

Žiak vie použiť správne výrazové prostriedky na vyjadrenie vlastného názoru.

Žiak vie na obhajobu vlastného názoru sformulovať objektívne aj subjektívne argumenty primerané komunikácii.

Žiak vie svoj názor kultivovaným spôsobom obhajovať.

Žiak vie správne a samostatne sformulovať otázky, aby si preveril a prekontroloval, ako poslucháči porozumeli jeho výpovedi.

Žiak vie zo strany učiteľa a spolužiakov prijať kritické hodnotenie a vysloviť argumenty na svoju obhajobu.

Žiak sa vie pri obhajobe svojho názoru spoločensky ovládať.

Žiak vie na základe analýzy ústneho prehovoru komunikačného partnera zhodnotiť správnosť použitého útvaru a uplatnenie časovej a logickej postupnosti.

Žiak rozlíši statický a dynamický opis. Po krátkej príprave vie vytvoriť statický a dynamický opis a prezentovať ich.

Žiak vie po krátkej príprave vytvoriť rozprávanie s využitím priamej reči so zachovaním logickej aj časovej postupnosti a správne ho prezentovať.

	<p>Žiak vie vysvetliť pojem dialóg a zapojiť sa doň.</p> <p>Žiak vie prezentovať projekt, poskytnúť údaje o projekte.</p> <p>Žiak dodržiava správnu kompozíciu rétorického prejavu. Vie využívať správnu lexiku (primeranú téme a poslucháčom). Vie dodržiavať suprasegmentálne javy.</p> <p>Žiak vie napísať prihlášku.</p> <p>Žiak pozná hlavné znaky výkladového slohového postupu. Vie vytvoriť výklad.</p> <p>Žiak vie napísať slávnostný príhovor.</p> <p>Žiak vie vymenovať všetky slohové postupy: informačný, opisný, rozprávací, výkladový.</p> <p>Žiak vie charakterizovať jednotlivé slohové postupy.</p> <p>K jednotlivým slohovým postupom vie priradiť daný slohový útvar a naopak. Žiak pozná hlavné znaky jednotlivých slohových postupov.</p> <p>Žiak vie definovať úvahu, vie vytvoriť jednoduchú úvahu a použiť vhodné jazykové prostriedky.</p> <p>Žiak vie vytvoriť výťah, konspekt. Chápe rozdiel medzi konspektom a konceptom.</p>
--	--

Vzdelávací štandard – obsahový a výkonový – literatúra

OBSAHOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD	VÝKONOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD
<p>1. VŠEOBECNÉ POJMY</p> <p>A. VYVODENIE NOVÝCH LITERÁRNYCH POZNATKOV literárne druhy epika dráma lyrika – prírodná, ľúbostná</p> <p>B. ČÍTANIE A INTERPRETÁCIA TEXTU Technika čítania. Metódy čítania (informačné, selektívne, orientačné). Téma textu. Reprodukcia prečítaného textu. Čítanie ako prostriedok sebarozvoja človeka: učenie sa novým poznatkom, komunikácia o získaných poznatkoch, tvorby vlastného systému hodnôt.</p>	<p>Žiak vie charakterizovať lyriku, epiku, drámu ako literárny druh.</p> <p>Žiak vie z prečítanej ukážky vyvodiť hlavné znaky lyriky, epiky, drámy.</p> <p>Žiak vie rozlíšiť lyrický, epický a dramatický literárny text.</p> <p>Žiak vie nájsť a rozlíšiť medzi viacerými básňami ľúbostnú a prírodnú lyriku.</p>
<p>2. POÉZIA</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVŇOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV Poézia ako všeobecný pojem pre viazanú reč. Vonkajšia kompozícia literárneho diela – verš, strofa ako prostriedky viazanosti umeleckej reči. Nadpis ako vonkajšia kompozícia básne. Rým ako metrická vlastnosť poézie - poznať ako zvukovú zhodu slabík (slov) na konci verša. Prirovnávanie ako stylistický prostriedok, ktorý využíva na porovnanie spoločné znaky vecí, javov. Zdrobnenina ako stylistický prostriedok, zjemňujúci význam, ktorým sa vyjadruje kladný vzťah k niekomu, niečomu. Rytmus ako metrická vlastnosť, rytmická zviazanosť reči na princípe striedania prízvučných a neprízvučných slabík. Personifikácia/zosobnenie – ako spôsob štylizácie textu. Báseň ako veršované literárne dielo. Balada ako veršované dielo s jednoduchým smutným</p>	<p>Žiak vie vysvetliť pojmy verš, strofa, rým, rytmus v súvislosti s umeleckou rečou viazanou v konkrétnych básňach.</p> <p>Vie vyhľadať verš, strofu v básni.</p> <p>Vie rozlíšiť rytmus v básni.</p> <p>Vie určiť slová v básni, ktoré sa rýmujú, označiť schému rýmu a pomenovať ho. Vie vytvoriť strofu s určeným rýmom.</p> <p>Vie recitovať báseň, pričom rešpektuje rytmickú usporiadanosť básnického textu.</p> <p>Prirovnávanie, zdrobnenina, personifikácia, epiteton, metafora: vie vysvetliť ako stylistický prostriedok, vie rozlíšiť v texte, vie vytvoriť vlastné stylistické prostriedky, vie aplikovať vo vlastných slohových útvaroch.</p> <p>Balada: vie rozlíšiť ľudovú a umelú baladu, vie porovnať s rozprávkou a povest'ou, vie nájsť charakteristické znaky balady, vie baladu zdramatizovať. Vie zostaviť dejovú osnovu a reprodukovať obsah.</p> <p>Metonymia, básnická otázka – žiak vie vysvetliť ako stylistický prostriedok, vie rozlíšiť v texte, vie vytvoriť vlastné stylistické prostriedky, vie aplikovať vo vlastných slohových útvaroch.</p> <p>Žiak vie odlíšiť modlitbu od iných literárnych textov, pozná históriu</p>

<p>a pochmúrnym dejom, zvyčajne sa končí tragicky. Členenie balady: ľudová (pôvodne sa spievala), umelá, sociálna. Verš ako metrická jednotka. Rým – druhy rýmov – združený, striedavý, obkročný. Refrén ako opakovanie verša alebo skupiny veršov na konci každej strofy. Metafora ako štylistický prostriedok, obrazné pomenovanie veci, vlastnosti alebo deja, ktoré vzniká na základe vonkajšej podobnosti. Epiteton ako básnický prívlastok. Prirovnanie. Zdrobnenina. Básnická otázka ako otázka, ktorá si nevyžaduje odpoveď alebo odpoveď nájdeme na inom mieste v básni.</p> <p>B. VYVODENIE NOVÝCH LITERÁRNYCH POZNATKOV Metonymia ako obrazné pomenovanie, ktoré vzniká na základe vnútorných súvislostí. Modlitba. Sonet. Symbol. Slovné a štylistické figúry: epizeuxa, anafora, epifora, litotest, paralelizmus, aliterácia.</p> <p>C. ČÍTANIE A INTERPRETÁCIA TEXTU Technika čítania (plynulé čítanie, správne dýchanie, správna artikulácia a spisovná výslovnosť). Analýza vybraných básní z hľadiska témy a vonkajšej kompozície a metriky. Prednes básne - rytmická usporiadanosť básnického textu.</p>	<p>vzniku modlitby, vie niektoré modlitby prednášať. Žiak vie sonet charakterizovať, vie ho odlíšiť od iných básnických textov, pozná autorov, ktorí sonety písali. Žiak vie vysvetliť pojmy epizeuxa, anafora, epifora, litotest, paralelizmus, aliterácia, vie ich vyhľadať v texte.</p>
<p>3. PIESEŇ</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNĚOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV Ľudová pieseň ako prejav duchovného života každého národa. Prepojenie poézie s hudbou. Druhy ľudovej piesne: pracovné piesne (<i>trávnice, pastierske, valašské, banické</i>), zbojnícke piesne, uspávanky, regrútske a vojenské piesne, žartovné piesne, koledy (<i>obradové piesne</i>). Zľudovené piesne - základný rozdiel medzi ľudovou a zľudovenou piesňou.</p> <p>B. VYVODENIE NOVÝCH LITERÁRNYCH POZNATKOV Poloľudová pieseň. Ľúbostná lyrika.</p> <p>C. ČÍTANIE A INTERPRETÁCIA TEXTU Technika čítania (plynulé čítanie, správne dýchanie, správna artikulácia a spisovná výslovnosť). Analýza vybraných piesní z hľadiska témy a vonkajšej kompozície a metriky. Spev piesní.</p>	<p>Vie definovať ako žáner patriaci k poézii. Vie odlíšiť a porovnať ľudovú a populárnu pieseň. Žiak vie charakterizovať ľudovú lyriku, vie vysvetliť pojem lyrický hrdina, dokáže porovnať ľudovú, zľudovenú a poloľudovú ľúbostnú poéziu a povedať, ktoré znaky majú spoločné, ktoré odlišné, dokáže recitovať báseň, pričom rešpektuje rytmickú usporiadanosť básnického textu.</p>
<p>4. PRÓZA</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNĚOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV Próza ako jedna zo základných foriem literárnej tvorby v širšom ponímaní – všetky neveršované útvary, v užšom</p>	<p>Vie vysvetliť rozdiel medzi poéziou a prózou. Vie vyvodit' z ukážky znaky prózy. Vie odlíšiť umeleckú literatúru od vecnej. Vie uviesť autorov umeleckej literatúry. Vie vyhľadať v ukážke znaky umeleckej literatúry. Vie vysvetliť literárnu postavu ako fikciu autora, nositeľa deja.</p>

<p>poňatí - umelecká reč neviazaná. Hlavný rozdiel medzi viazanou a neviazanou umeleckou rečou.</p> <p>Dej ako charakteristický znak epického diela, umeleckej reči neviazanej.</p> <p>Literárna postava – ako fikcia autora.</p> <p>Hlavná a vedľajšia postava literárneho diela.</p> <p>Literatúra pre deti – (detský hrdina, dej, prostredie). Autori literatúry pre deti a ich najznámejšie diela.</p> <p>Humor a jeho úloha v literárnom diele – humorný dej, humorná postava, <i>humorná situácia</i>.</p> <p>Satira ako ostrý, útočný výsmech. Štylisticky príznakové slová v literatúre. Slang ako charakterizačný jazykový prostriedok. Alegória.</p> <p>Báj. Bájka. Anekdota. Rozprávka. Povešť. Legenda. Komiks. Rozprávač – autor, hlavná postava.</p> <p>Umelecká literatúra (krásna literatúra, beletria) ako literatúra, ktorá si kladie za cieľ vyvolať v čitateľovi estetický zážitok.</p> <p>Poviedka ako krátky prozaický útvar zobrazujúci jednu udalosť zo života človeka; vystupuje v nej malý počet postáv, ktoré sa v priebehu deja nevyvíjajú.</p> <p>Dialóg ako rozhovor dvoch alebo viacerých postáv, osôb.</p> <p>Monológ ako dlhší prehovor jednej postavy, osoby. Kompozícia literárneho diela - vonkajšia kompozícia - úloha nadpisu, odseku, kapitoly a dielu. Kompozícia literárneho diela – vnútorná kompozícia: úvod, zápletku, vrchol, obrat, rozuzlenie.</p> <p>Román ako rozsiahly epický žáner, zachytávajúci viac dejových línií, v ktorom vystupuje veľa postáv a zachytáva dlhšie časové rozpätie.</p> <p>B. VYVODENIE NOVÝCH LITERÁRNYCH POZNATKOV Detektívny román. Dobrodružný román. Biografický román. Historický román. Dievčenský román. Denník. Vedecko-fantastický román. Cestopis. Novela. Aforizmus ako stručná, vtipná a výstižná výpoveď.</p> <p>C. ČÍTANIE A INTERPRETÁCIA TEXTU Správne dýchanie, artikulácia, dodržiavanie spisovnej výslovnosti pri hlasnom čítaní . Dejová osnova a reprodukcia obsahu prečítaného diela (úryvku, ukážky). Charakteristika postáv literárneho diela. Hlavná myšlienka ako výsledok analýzy a zistených súvislostí vyjadrená do logickej výpovede. Hodnotenie obsahu a formy ukážky (úryvku, diela) čitateľom, argumentácia.</p>	<p>Vie určiť hlavné a vedľajšie postavy. Vie výstižne charakterizovať postavy. Vie vysvetliť funkciu nadpisu. Vie vyhľadať a posúdiť súvislosti medzi nadpisom a textom. Vie vysvetliť členenie textu na odseky. Vie vyhľadať kľúčové slová v odseku. Vie zdôvodniť, prečo sa literárne dielo člení na kapitoly a diely. Vie rozčleniť text na úvod, zápletku, vrchol, obrat a rozuzlenie. Vie charakterizovať ako literatúru písanú pre deti, s detskými hrdinami, dejom a prostredím blízkym deťom. Vie vymenovať vybraných autorov a ich diela. Žiak vie abstrahovať a sformulovať hlavnú myšlienku na základe vyhľadávania potrebných informácií v texte, ich porovnávaní a syntézy, resp. jednoduchého zovšeobecnenia. Vie rozlíšiť dialóg a monológ. Vie vyhľadať a rozlíšiť opis a rozprávanie. Vie napísať opis prostredia, postavy s využitím umeleckých prostriedkov. Vie sa orientovať v žiackej knižnici. Vie vyhľadať slangové slová. Vie zoštylizovať nadpis ku kapitole alebo odseku. Poviedka: Vie vyhľadať hlavné znaky. Vie sformulovať hlavnú myšlienku. Vie reprodukovať prečítaný text. Vie zostaviť osnovu. Vie sa vcítiť do pocitov postáv. Vie napísať krátky príbeh. Vie dotvoriť text na základe vlastnej fantázie. Vie vyjadriť vlastné pocity a zážitky z prečítaného textu. Žiak vie vyvodiť hlavné znaky románu. Žiak vie vyvodiť hlavné znaky novely. Žiak vie odlíšiť a porovnať poviedku, román a novelu. Žiak dokáže rozlíšiť podľa prečítaného úryvku detektívny, dobrodružný, biografický, historický, dievčenský, vedecko-fantastický román, cestopis, paródiu a denník. Ovláda ich jednotlivé charakteristické znaky. Žiak vie medzi viacerými textami rozlíšiť aforizmus a vie ho vysvetliť.</p>
<p>5. KRÁTKE FORMY ĽUDOVEJ SLOVESNOTI</p>	<p>Vie vysvetliť rozdiely medzi jednotlivými žánrami.</p>

<p>A. OPAKOVANIE A UPEVNŇOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV</p> <p>Hádanka - skryté pomenovanie, vonkajšie znaky, vnútorná podobnosť.</p> <p>Príslovie ako malá forma ľudovej slovesnosti, krátky výrok, v ktorom je zovšeobecnená dlhoročná skúsenosť ľudu, vyplýva z neho poučenie.</p> <p>Pranostika ako malá forma ľudovej slovesnosti, krátky výrok, v ktorom je zovšeobecnená dlhoročná skúsenosť ľudí z pozorovania prírody.</p> <p>Porekadlo ako malá forma ľudovej slovesnosti, krátky výrok, ktorý výstižne vyjadruje životnú skúsenosť ľudu, nevyplýva z neho poučenie.</p> <p>C. ČÍTANIE A INTERPRETÁCIA TEXTU</p> <p>Rytmická usporiadanosť textov krátkych foriem ľudovej slovesnosti. Analýza krátkych foriem so zameraním na ich funkciu a prejav potrieb a hodnôt ľudí v minulosti.</p>	<p>Vie rozlíšiť jednotlivé žánre.</p> <p>Vie vysvetliť obrazné pomenovania v uvedených žánroch.</p> <p>Vie vysvetliť ich vznik a význam.</p>
<p>6. DRAMATICKÉ UMENIE</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNŇOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV</p> <p>Divadelná hra ako prozaické dielo - literárny text, určený na realizáciu na divadelnej scéne (Dramatická podoba rozprávky).</p> <p>Hlavné znaky dramatickej podoby literárneho diela. Podstata dramatických literárnych žánrov a práca s konkrétnym dramatickým textom (s pojmom dráma ako literárnym druhom žiaci nepracujú – dramatická podoba diela, literárneho textu sa vysvetľuje ako dialogizovaná reč). Dramatizovaný literárny text – dialogizovaná forma. Inscenácia - premena literárneho textu na divadelnú hru (filmovú, televíznu).</p> <p>Rozdiel medzi literárnym textom a inscenáciou. Tvorcovia divadelnej hry (filmovej, televíznej), scenár - scenárista, dramaturg, režisér, herci, výtvarníci, hudobný skladateľ (scénická hudba). Filmová rozprávka, televízna rozprávka, scenár, režisér, herec, zvukové efekty, ich podiel na vzniku jednotlivých dramatických žánrov. Filmová (televízna) podoba literárneho textu. Spoločné znaky a hlavné rozdiely divadelnej hry, rozhlasovej hry (rozprávky) a filmovej rozprávky. Kompozícia literárneho diela – vnútorná kompozícia: úvod, zápleтка, vrchol, obrat, rozuzlenie. Dramatické literárne žánre.</p> <p>C. ČÍTANIE A INTERPRETÁCIA TEXTU</p> <p>Pravidlá dramatizovaného čítania. Modulácia hlasu podľa zmyslu textu. Spoločné a rozdielne znaky s nedramatizovanou podobou. Hlavné znaky filmovej, televíznej podoby literárneho diela. Transformácia prozaického literárneho textu na dramatický. Jednoduchý scenár pre film.</p>	<p>Vie charakterizovať divadelnú hru ako prozaické dielo - literárny text, určený na realizáciu na divadelnej scéne.</p> <p>Pri čítaní textu jednotlivých postáv vie vyjadriť moduláciou hlasu obsah textu. Žiak vie vysvetliť podstatu dramatického žánra.</p> <p>Vie vysvetliť, ako dramatické dielo vzniká.</p> <p>Vie čítať prehovory jednotlivých postáv vhodnou moduláciou hlasu v súlade s obsahom textu.</p> <p>Vie abstrahovať a sformulovať hlavnú myšlienku dramatického textu.</p> <p>Vie zdramatizovať literárny text v podobe jednoduchého scenára.</p> <p>Pri dramatizácii vie využiť mimojazykové prvky – mimika, gestikulácia.</p> <p>Vie rozlíšiť dramatické žánre.</p> <p>Vie rozlíšiť vnútornú kompozíciu dramatického diela</p> <p>Žiak pozná slovenské divadlá v regióne aj na celom Slovensku.</p> <p>Žiak vie vysvetliť pojem dialóg a monológ.</p>
<p>7. ODBORNÁ (NAUČNÁ) LITERATÚRA</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVNŇOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV</p> <p>Jasnosť, presnosť, stručnosť vyjadrovania v encyklopédii. Odborný – naučný štýl. Využívanie odbornej terminológie.</p> <p>Rozdiely v spôsobe sprostredkovania poznatkov.</p>	<p>Žiak vie vysvetliť, že ide o naučný text, ktorý využíva odbornú terminológiu.</p> <p>Vie vyčleniť hlavné informácie v texte.</p> <p>Vie vysvetliť význam informácií získaných z naučného textu.</p> <p>Vie vyhľadať vhodné informácie na internete pri riešení konkrétnej úlohy.</p> <p>Žiak ovláda termín literatúra faktu a vie vymenovať autorov, ktorí</p>

<p>Odlíšnosti od umeleckej literatúry, odlíšnosti od náučných textov sprostredkovaných učebnicou. Úloha hesla v encyklopédii – porovnanie s nadpisom v iných literárnych dielach. Usporiadanie hesiel v encyklopédii (abecedné, <i>chronologické, systematické</i>). Encyklopédia na internete.</p> <p>Náručná literatúra ako texty, ktoré hovoria o vedeckých objavoch, historických faktoch; majú prevažne poznávaciu funkciu, autori využívajú jazykové prostriedky umeleckej literatúry tak, aby u čitateľa okrem poučenia vyvolali aj estetický zážitok.</p> <p>B. VYVODENIE NOVÝCH LITERÁRNYCH POZNATKOV</p> <p>Literatúra faktu.</p> <p>Vedecko-populárna literatúra.</p> <p>C. ČÍTANIE A INTERPRETÁCIA TEXTU</p> <p>Ukážky z rôznej náučnej literatúry (s vhodných obsahom a témou, primerané veku žiakov daného ročníka).</p> <p>Význam získaných informácií.</p> <p>Vyčleňovanie hlavných informácií v texte.</p> <p>Získanie vedomostí z internetu.</p>	<p>píšu texty s poznávacou funkciou.</p>
---	--

Ročník: deviaty

Časový rozsah: 5 hodín týždenne, 165 hodín ročne

Jazyková komunikácia: počet hodín týždenne 2, počet hodín ročne 66

Komunikácia a sloh: počet hodín týždenne 1, počet hodín ročne 33

Literatúra: počet hodín týždenne 2, počet hodín ročne 66

Počet a zameranie kontrolných diktátov v 9. ročníku ZŠ:

počet: 4

zameranie: morfológia (zameranie na podstatné mená – neživotné PM mužského rodu zakončené na -r, -l, vzor mať, pani, gazdina), interpunkcia, jednoduché súvetie, opakovanie ISCED 2

Počet a zameranie kontrolných slohových prác v 9. ročníku ZŠ:

počet: 2

zameranie: úradný/štruktúrovaný/beletrizovaný životopis, výklad

Vzdelávací štandard – obsahový a výkonový – slovenský jazyk

OBSAHOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD	VÝKONOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD
<p>1. ZVUKOVÁ ROVINA JAZYKA A PRAVOPIS</p> <ul style="list-style-type: none"> - interpunkčné znamienka (so zameraním na spojovník, pomlčku, čiarku a úvodzovky) - hláskoslovie, rozdelenie hlások podľa tvrdosti a znelosti, prozodické javy, ortoepia, pravidlo o rytmickom krátení - korektorské značky 	<p>Žiak vie vymenovať interpunkčné znamienka a pozná zásady pravopisu, najmä čiarky, pomlčky, spojovníka a úvodzoviek. Vie o funkcii lomky a apostrofu. Pozná zásady pravopisu priamej reči.</p> <p>Žiak vie v ústnej komunikácii dodržiavať pravidlá spisovnej výslovnosti, vie sa prispôbiť lexikálnej stránke prejavu.</p> <p>Žiak v komunikácii zvláda zvukovú stránku prejavu v súlade s komunikačnou situáciou. Ovláda zásady spodobovania a výnimky z pravidla o rytmickom krátení.</p> <p>Žiak vie používať korektorské značky pri oprave písomných textov.</p>
<p>2. VÝZNAMOVÁ/LEXIKÁLNA ROVINA JAZYKA</p> <ul style="list-style-type: none"> - slovná zásoba - členenie slovnej zásoby podľa vecného významu, podľa vzťahov medzi slovami, podľa dobového výskytu, podľa citového zafarbenia, podľa pôvodu, podľa spisovnosti - spôsoby obohacovania slovnej zásoby: odvodzovanie; skladanie; skracovanie slov – skratky, iniciálové skratky, skratkové slová a značky; spájanie slov do viac-slovných pomenovaní – združené pomenovanie, frazeologické 	<p>Žiak ovláda kritériá členenia slovnej zásoby, systém lexiky, má osvojený systém diferenciacie slov, dokáže definovať jednotlivé slová, ovláda príklady, dokáže analyzovať text z hľadiska lexikálnej roviny.</p> <p>Žiak vie v danej komunikačnej situácii využívať vhodné slová, slovné spojenia, jazykové prostriedky v súlade s komunikačnou situáciou a s ohľadom na regionálnu oblasť a sociálne prostredie.</p> <p>Žiak si vie správne vybrať jazykovednú príručku a overiť v nej význam lexikálnych jednotiek. Pozná slovníky: PSP, MFS, MSS, KSSJ, elektronické slovníky.</p>

<p>jednotky; prenášanie významu – metafora, metonymia, personifikácia, prirovnanie; preberanie cudzích slov - lexikografia, typy slovníkov</p>	<p>Žiak ovláda rozdiel v terminológii, vie pracovať v MSS, vie vytvoriť synonymický rad, využíva rôzne synonymá pri tvorbe textov. Vie odlíšiť viacvýznamové slová a homonymá. Žiak pozná rozdiel medzi archaizmom, historizmom a zastaraným slovom, osvojí si slová podľa dobového výskytu, ktoré sa vzťahujú k významným udalostiam v histórii, prípadne súvisia s ľudovou a regionálnou kultúrou. Žiak si osvojí termín neologizmus a chápe dynamiku lexiky. Žiak vie vyhľadať citovo zafarbené slová v texte. Žiak vie vysvetliť štylistickú funkciu citovo zafarbených slov v texte. Žiak vie v texte rozlíšiť cudzie slová, slovenské slová a zdomácnené slová, rozumie významu frekventovaných cudzích slov. Frekventované cudzie slová – výslovnosť slabík de, te, ne, le, di, ti, ni, li. Ovláda termín nesklonné podstatné mená. Žiak ovláda vymedzenie nespisovnej lexiky, pozná rozdiel medzi slangom a dialektom. Ovláda charakteristiku vlastného nárečia. Vie rozlíšiť východoslovenské, stredoslovenské a západoslovenské nárečie. Žiak pozná všetky spôsoby obohacovania lexiky, vie pod vedením učiteľa identifikovať každý spôsob tvorenia novej lexikálnej jednotky. Aplikuje svoje vedomosti pri komunikácii a analýze textu. Ovláda rozdiel medzi metaforou a metonymiou. Rozlíši priame a nepriame pomenovanie, dokáže vytvoriť prirovnanie, personifikáciu... Žiak vie vyhľadať, rozlíšiť a určiť význam v texte: nepriame pomenovania, metafory, metonymie, personifikácie, jednoslovné pomenovania, viacslovné pomenovania (združené pomenovania), frazeologizmy...</p>
<p>3. TVAROSLOVNÁ/MORFOLOGICKÁ ROVINA JAZYKA</p> <p>- podstatné mená – skloňovanie, vzory, gramatické kategórie, pomnožné PM, zvieracie PM, nesklonné PM, skloňovanie neživotných PM mužského rodu zakončených na -r, -l, postavenie ako vetného člena, pani, mať, gazdina, kuli - rozdelenie prídavných mien, pravopis, skloňovanie a stupňovanie, postavenie ako vetného člena - zámená a číslovky – pravopis, skloňovanie, postavenie ako vetného člena - slovesá – druh sloviess, pomocné slovesá, slovesný tvar, gramatické kategórie - príslovky – rozdelenie, pravopis, stupňovanie, konverzia, vetnočlenská platnosť - predložky a spojky – druhové predložky, vokalizácia predložiek, pravopis, interpunkcia - častice – konverzia slovných druhov - citoslovčia – rozdelenie, pravopis</p>	<p>Žiak dokáže rozlíšiť všetky slovné druhy vo vete, v texte. Správne a spisovne ohýba slovné druhy, pod vedením učiteľa aplikuje vedomosti o konverzii slovného druhu (slovnodruhový prechod). Žiak vie v komunikačnej situácii používať ohybné slovné druhy: podstatné mená a ich gramatické kategórie, akostné prídavné mená a ich stupňovanie, slovesá a ich gramatické kategórie, neplnovýznamové sloveso byť a mať, základné a radové číslovky (informatívne aj ďalšie druhy), osobné základné a osobné prívlastňovacie zámená (informatívne aj ďalšie druhy), vie správne používať tykanie a vykanie. Žiak vie vysvetliť a identifikovať zvrätané a nezvrätané slovesá a vie vysvetliť ich funkciu v texte. Žiak vie vysvetliť a identifikovať plnovýznamové a neplnovýznamové slovesá a vie vysvetliť ich funkciu v texte. Žiak vie vysvetliť a identifikovať jednoduchý a zložený tvar sloviess v texte. Žiak vie v vytvoriť a vyhľadať v texte neurčité slovesné tvary. Žiak vie identifikovať oznamovací, rozkazovací, podmieňovací spôsob slovesa a chápe jeho funkciu. Žiak vie identifikovať príslovky miesta, času, spôsobu a príčiny a vysvetliť ich funkciu. Žiak vie vysvetliť funkciu stupňovania prísloviess v texte. Žiak vie identifikovať v texte spojky a predložky. Žiak vie vysvetliť pojem vokalizácia predložiek. Vie odlíšiť častice od iných slovných druhov, chápe ich význam vo vzťahu k výpovedi. Žiak vie identifikovať citoslovčia, vie odlíšiť vlastné citoslovčia od zvukomalebných.</p>
<p>4. SKLADOBNÁ/SYNTAKTICKÁ ROVINA JAZYKA</p> <p>- základné vetné členy (podmet a prísudok) - rozvíjacie vetné členy (predmet, prívlastok, príslovkové určenie), prístavok</p>	<p>Žiak vie v jednoduchých, holých a rozvitých vetách správne používať základné i rozvíjacie vetné členy, určiť ich a zdôvodniť ich gramatickú funkciu. Žiak vie samostatne tvoriť jednočlenné a dvojčlenné vety s rôznou modalitou, pričom dodržiava správny slovosled a správne používa interpunkčné znamienka.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - sklady – prisudzovací, určovací, priraďovací - jednoduchá veta a jednoduché súvetie, slovosled - veta podľa zloženia, podľa zámeru hovoriaceho, podľa členitosti - zložené súvetie, vetosled - zápor v slovenčine 	<p>Žiak vie rozlišovať a tvoriť jednotlivé sklady – prisudzovací, určovací a priraďovací.</p> <p>Žiak vie rozlíšiť a utvoriť jednoduchú vetu, jednoduché súvetie (priraďovacie aj podradovacie).</p> <p>Žiak pozná (s pomocou učiteľa) významové, gramatické a rytmické činitele slovosledu). Pozná členenie vety na východisko výpovede a jadro výpovede. Vie upraviť poradie slov vo vete.</p> <p>Žiak vie identifikovať a utvoriť zložené, vie ho odlišiť od jednoduchej vety a jednoduchého súvetia. Ovláda správny vetosled. Vie upraviť poradie viet v texte.</p> <p>Žiak pozná spôsoby vyjadrovania záporu v slovenčine. Pozná podstatu a prostriedky vyjadrovania členského a vetného záporu. Vie uviesť členský a vetný zápor na konkrétnych príkladoch.</p>
<p>5. DEJINY JAZYKA A JAZYKOVEDA</p> <ul style="list-style-type: none"> - slovenčina ako národný jazyk - spisovný jazyk a nárečia, jazyková kultúra - slovanské jazyky, vývin nášho jazyka - kodifikácia spisovnej slovenčiny - náuka o jazyku, členenie jazykovedy 	<p>Žiak vie vysvetliť pojmy národný jazyk, spisovný jazyk, nárečia. Žiak vie prispôsobiť lexiku textu vzhľadom na cieľ komunikačnej situácie.</p> <p>Žiak vie pri tvorbe vlastných textov funkčne využiť bohatstvo spisovnej a nespisovnej lexiky národného jazyka s ohľadom na žánre, štýl a cieľ komunikácie.</p> <p>Žiak vie porovnať špecifickosť hontianskeho nárečia s ostatnými regiónmi.</p> <p>Žiak ovláda delenie slovanských jazykov na východné, západné a južné. Žiak vie vysvetliť pojmy jazyk, reč a písmo. Vie vysvetliť pojem praslovančina a staroslovenčina, ovláda základné poznatky o hlaholike a cyrilike, pozná osobnosti Cyrila a Metoda.</p> <p>Žiak ovláda základné poznatky o vývine spisovnej slovenčiny (Bernolák, Štúr, Hattala...), stručne vie uviesť snahu o úpravu pravopisnej normy (kodifikácie jazyka).</p> <p>Žiak vie charakterizovať pojem jazykoveda. Ovláda členenie jazykovedy a pozná niektorých jazykovedcov.</p>
<p>5. SLOH</p> <ul style="list-style-type: none"> - jazykové štýly a členenie jazykových štýlov, objektívne a subjektívne štýly a subjektívno-objektívne štýly; hovorový, umelecký, náučný, administratívny, publicistický, rečnícky, esejistický - štýlotvorné činitele - administratívny štýl, úradný list, potvrdenka, podací lístok, objednávka, žiadosť... - rečnícky štýl - umelecký štýl - náučný štýl - publicistický štýl - hovorový štýl - slohové postupy - výkladový slohový postup, úvaha, výklad, výťah - opisný slohový postup, odborný opis - úradný/štruktúrovaný/beletrizovaný životopis 	<p>Žiak dokáže identifikovať text podľa jazykového štýlu, ovláda vymedzenie štýlov podľa jazykových prostriedkov i útvarov. Dokáže pod vedením učiteľa vytvoriť text podľa zadaného jazykového štýlu. Pod vedením učiteľa dokáže transformovať text.</p> <p>Žiak vie uviesť základné štýlotvorné činitele vplyvajúce na tvorbu jazykovej prejavu.</p> <p>Žiak vie samostatne, pohotovo sformulovať základné myšlienky na tému a vysloviť ich výstižne, zrozumiteľne, plynulo a jasne.</p> <p>Žiak vie samostatne sformulovať súvislý text na danú tému.</p> <p>Žiak dokáže rozlíšiť jednotlivé slohové postupy: informačný, opisný, rozprávací, výkladový.</p> <p>Žiak dokáže identifikovať výklad, pod vedením učiteľa vie porovnať vedecký a populárny. Pozná znaky výkladového slohového postupu. Žiak vie samostatne vytvoriť výklad.</p> <p>Žiak ovláda stylistické a jazykové prostriedky úvahy.</p> <p>Žiak vie odlišiť umelecký text od vecného. Rozlišuje žánre lyriky, epiky a drámy.</p> <p>Žiak ovláda znaky opisného a rozprávacieho slohového postupu.</p> <p>Žiak dokáže rozlíšiť text náučného štýlu, dokáže pod vedením učiteľa vyhľadať a spracovať informácie z tabuľky, grafu. V texte náučného štýlu pod vedením učiteľa dokáže rozlíšiť výkladový, informačný a opisný slohový postup.</p> <p>Žiak vie na zadanú alebo voľnú tému vytvoriť texty, ktoré budú spĺňať požiadavky konkrétneho slohového útvaru s dodržaním časovej a logickej postupnosti.</p> <p>Žiak vie napísať podľa vzoru štruktúrovaný životopis. Žiak</p>

	<p>vie napísať beletrizovaný životopis. Žiak vie porovnať a odlíšiť úradný a beletrizovaný životopis.</p> <p>Žiak ovláda členenie textu a formálnu úpravu úradného listu.</p> <p>Žiak vie pod vedením učiteľa rozlíšiť jednotlivé žánre publicistického štýlu: správa, komentár, úvodník, recenzia... Vie porovnať charakter a zameranie slovenských denníkov. Číta a pod vedením učiteľa analyzuje význam textov, spôsob výstavby textu a použité prostriedky.</p> <p>Žiak pozná základné znaky hovorového štýlu: ústnosť s dôrazom na správnu aplikáciu prozodických vlastností, dialogickosť, súkromnosť a expresivnosť.</p>
--	---

Vzdelávací štandard – obsahový a výkonový – literatúra

OBSAHOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD	VÝKONOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD
<p>1. POÉZIA</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVŇOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV</p> <p>Poézia ako všeobecný pojem pre viazanú reč.</p> <p>Vonkajšia kompozícia literárneho diela – verš, strofa ako prostriedky viazanosti umeleckej reči.</p> <p>Nadpis ako vonkajšia kompozícia básne.</p> <p>Rým ako metrická vlastnosť poézie - poznať ako zvukovú zhodu slabík (slov) na konci verša.</p> <p>Prirovnávanie ako štylistický prostriedok, ktorý využíva na porovnávanie spoločné znaky vecí, javov.</p> <p>Zdrobnenina ako štylistický prostriedok, zjemňujúci význam, ktorým sa vyjadruje kladný vzťah k niekomu, niečomu.</p> <p>Rytmus ako metrická vlastnosť, rytmická zviazanosť reči na princípe striedania prízvuchných a neprízvuchných slabík.</p> <p>Personifikácia/zosobnenie – ako spôsob štylizácie textu.</p> <p>Báseň ako veršované literárne dielo.</p> <p>Balada ako veršované dielo s jednoduchým smutným a pochmúrnym dejom, zvyčajne sa končí tragicky.</p> <p>Členenie balady: ľudová (pôvodne sa spievala), umelá, sociálna.</p> <p>Verš ako metrická jednotka.</p> <p>Rým – druhy rýmov – združený, striedavý, obkročný.</p> <p>Refrén ako opakovanie verša alebo skupiny veršov na konci každej strofy.</p> <p>Metafora ako štylistický prostriedok, obrazné pomenovanie veci, vlastnosti alebo deja, ktoré vzniká na základe vonkajšej podobnosti.</p> <p>Epiteton ako básnický prívlastok.</p> <p>Prirovnávanie.</p> <p>Zdrobnenina.</p> <p>Metonymia ako obrazné pomenovanie, ktoré vzniká na základe vnútorných súvislostí.</p> <p>Básnická otázka ako otázka, ktorá si nevyžaduje odpoveď alebo odpoveď nájdeme na inom mieste v básni.</p> <p>Symbol.</p> <p>Modlitba.</p> <p>Sonet.</p> <p>Sylabický veršový systém.</p> <p>Slovné a štylistické figúry: epizeuxa, anafora, epifora, litotest, paralelizmus, aliterácia.</p>	<p>Žiak vie vysvetliť pojmy verš, strofa, rým, rytmus v súvislosti s umeleckou rečou viazanou v konkrétnych básňach.</p> <p>Vie vyhľadať verš, strofu v básni.</p> <p>Vie rozlíšiť rytmus v básni.</p> <p>Vie určiť slová v básni, ktoré sa rýmujú, označiť schému rýmu a pomenovať ho. Vie vytvoriť strofu s určeným rýmom.</p> <p>Vie recitovať báseň, pričom rešpektuje rytmickú usporiadanosť básnického textu.</p> <p>Prirovnávanie, zdrobnenina, personifikácia, epiteton, metafora: vie vysvetliť ako štylistický prostriedok, vie rozlíšiť v texte, vie vytvoriť vlastné štylistické prostriedky, vie aplikovať vo vlastných slohových útvaroch.</p> <p>Balada: vie rozlíšiť ľudovú a umelú baladu, vie porovnať s rozprávkou a povestou, vie nájsť charakteristické znaky balady, vie baladu zdramatizovať. Vie zostaviť dejovú osnovu a reprodukovať obsah.</p> <p>Metonymia, básnická otázka – žiak vie vysvetliť ako štylistický prostriedok, vie rozlíšiť v texte, vie vytvoriť vlastné štylistické prostriedky, vie aplikovať vo vlastných slohových útvaroch.</p> <p>Žiak vie odlíšiť modlitbu od iných literárnych textov, pozná históriu vzniku modlitby, vie niektoré modlitby prednášať.</p> <p>Žiak vie sonet charakterizovať, vie ho odlíšiť od iných básnických textov, pozná autorov, ktorí sonety písali.</p> <p>Žiak vie vysvetliť pojmy epizeuxa, anafora, epifora, litotest, paralelizmus, aliterácia, vie ich vyhľadať v texte.</p> <p>Vie definovať ako žánr patriaci k poézii.</p> <p>Vie odlíšiť a porovnať ľudovú a populárnu pieseň.</p> <p>Vie vysvetliť vznik a význam populárnych piesní.</p> <p>Vie správne vysvetliť rozdiel medzi textárom a hudobným skladateľom.</p> <p>Žiak vie rozlíšiť populárnu pieseň od evergreenu.</p>

<p>Ľudová pieseň ako prejav duchovného života každého národa. Prepojenie poézie s hudbou.</p> <p>Druhy ľudovej piesne: pracovné piesne (<i>trávnice, pastierske, valašské, banické</i>), zbojnícke piesne, uspávanky, regrútske a vojenské piesne, žartovné piesne, koledy (<i>obradové piesne</i>).</p> <p>Zľudovené piesne - základný rozdiel medzi ľudovou a zľudovenou piesňou.</p> <p>Populárna pieseň, evergreen.</p> <p>B. VYVODENIE NOVÝCH LITERÁRNYCH POZNATKOV</p> <p>Lyrický hrdina.</p> <p>Romantizmus, štúrovci.</p> <p>Klasicizmus.</p> <p>Realizmus.</p> <p>Slovenská literárna moderna.</p> <p>Epitaf.</p> <p>Epigram.</p> <p>Aforizmus.</p> <p>Reflexívna lyrika.</p> <p>Spoločenská lyrika.</p> <p>Epos.</p> <p>C. ČÍTANIE A INTERPRETÁCIA TEXTU</p> <p>Technika čítania (plynulé čítanie, správne dýchanie, správna artikulácia a spisovná výslovnosť).</p> <p>Analýza vybraných básní z hľadiska témy a vonkajšej kompozície a metriky.</p> <p>Prednes básne - rytmická usporiadanosť básnického textu.</p>	<p>Žiak ovláda základné znaky romantizmu v slovenskej literatúre. Podrobne ovláda biografiu a dielo A. Sládkoviča, rodáka z Krupiny. Pozná biografiu S. Chalupku, J. Kráľa, J. Bottu. Ovláda program štúrovcov, princípy tvorby a vie vysvetliť ich úsilie v oblasti kodifikácie jazyka.</p> <p>Žiak pozná predstaviteľov svetového romantizmu.</p> <p>Žiak vie nájsť v texte básnickú otázku, vie vysvetliť pojem spoločenská a reflexívna lyrika na základe textu.</p> <p>Žiak dokáže pod vedením učiteľa určiť ideu básne.</p> <p>Žiak dokáže pod vedením učiteľa rozlíšiť znaky klasicizmu, romantizmu a realizmu. Pozná predstaviteľov klasicizmu a realizmu. Žiak pozná základné fakty z biografie aj bibliografie J. Hollého a P. Országha Hviezdoslava.</p> <p>Žiak ovláda pojem slovenská literárna moderna. Vie vymenovať hlavných predstaviteľov a ovláda základné znaky tvorby.</p> <p>Žiak dokáže vysvetliť pojem epitaf, dokáže nájsť spoločné a odlišné znaky s epigramom.</p> <p>Žiak pozná pojmy satira a epigram a dokáže si sám epigram vytvoriť.</p> <p>Žiak pozná pojem aforizmus, dokáže si sám vyhľadať aforizmus na rôzne témy a aplikovať ich do praxe.</p> <p>Žiak pozná základné symboly, ktoré sa pomerne často vyskytujú v literárnej tvorbe.</p> <p>Žiak vie vyhľadať vo veršovanom texte prvky epiky a na literárnej ukážke vysvetliť pojem epos.</p> <p>Žiak vie pretransformovať úryvok do dramatickej podoby.</p>
<p>2. PRÓZA</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVŇOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV</p> <p>Próza ako jedna zo základných foriem literárnej tvorby v širšom ponímaní – všetky neveršované útvary, v užšom poňatí - umelecká reč neviazaná. Hlavný rozdiel medzi viazanou a neviazanou umeleckou rečou.</p> <p>Dej ako charakteristický znak epického diela, umeleckej reči neviazanej.</p> <p>Literárna postava – ako fikcia autora.</p> <p>Hlavná a vedľajšia postava literárneho diela.</p> <p>Literatúra pre deti – (detský hrdina, dej, prostredie). Autori literatúry pre deti a ich najznámejšie diela.</p> <p>Humor a jeho úloha v literárnom diele – humorný dej, humorná postava, <i>humorná situácia</i>.</p> <p>Satira ako ostrý, útočný výsmech.</p> <p>Štylisticky príznakové slová v literatúre. Slang ako charakterizačný jazykový prostriedok. Alegória.</p> <p>Báj.</p> <p>Bájka.</p> <p>Anekdota.</p> <p>Rozprávka.</p> <p>Povešť.</p>	<p>Vie vysvetliť rozdiel medzi poéziou a prózou.</p> <p>Vie vyvodíť z ukážky znaky prózy.</p> <p>Vie odlíšiť umeleckú literatúru od vecnej.</p> <p>Vie uviesť autorov umeleckej literatúry.</p> <p>Vie vyhľadať v ukážke znaky umeleckej literatúry.</p> <p>Vie vysvetliť literárnu postavu ako fikciu autora, nositeľa deja.</p> <p>Vie určiť hlavné a vedľajšie postavy.</p> <p>Vie výstižne charakterizovať postavy.</p> <p>Vie vysvetliť funkciu nadpisu.</p> <p>Vie vyhľadať a posúdiť súvislosti medzi nadpisom a textom.</p> <p>Vie vysvetliť členenie textu na odseky.</p> <p>Vie vyhľadať kľúčové slová v odseku.</p> <p>Vie zdôvodniť, prečo sa literárne dielo člení na kapitoly a diely.</p> <p>Vie rozčleniť text na úvod, zápletku, vrchol, obrat a rozuzlenie.</p> <p>Vie charakterizovať ako literatúru písanú pre deti, s detskými hrdinami, dejom a prostredím blízkym deťom.</p> <p>Vie vymenovať vybraných autorov a ich diela.</p> <p>Žiak vie abstrahovať a sformulovať hlavnú myšlienku na základe vyhľadávania potrebných informácií v texte, ich porovnávaní a syntézy, resp. jednoduchého zovšeobecnenia.</p> <p>Vie rozlíšiť dialóg a monológ.</p> <p>Vie vyhľadať a rozlíšiť opis a rozprávanie.</p> <p>Vie napísať opis prostredia, postavy s využitím umeleckých prostriedkov.</p> <p>Vie sa orientovať v žiackej knižnici.</p>

<p>Legenda. Komiks. Rozprávač – autor, hlavná postava. Umelecká literatúra (krásna literatúra, beletria) ako literatúra, ktorá si kladie za cieľ vyvolať v čitateľovi estetický zážitok. Poviedka ako krátky prozaický útvar zobrazujúci jednu udalosť zo života človeka; vystupuje v nej malý počet postáv, ktoré sa v priebehu deja nevyvíjajú. Dialóg ako rozhovor dvoch alebo viacerých postáv, osôb. Monológ ako dlhší prehovor jednej postavy, osoby. Kompozícia literárneho diela - vonkajšia kompozícia - úloha nadpisu, odseku, kapitoly a dielu. Kompozícia literárneho diela – vnútorná kompozícia: úvod, zápleтка, vrchol, obrat, rozuzlenie. Román ako rozsiahly epický žáner, zachytávajúci viac dejových línií, v ktorom vystupuje veľa postáv a zachytáva dlhšie časové rozpätie. Detektívny román. Dobrodružný román. Dievčenský román. Denník. Vedecko-fantastický román. Cestopis. Novela.</p> <p>B. VYVODENIE NOVÝCH LITERÁRNYCH POZNATKOV Román. Historický román. Sci-fi román. Sci-fi poviedka. Dobrodružný román. Dievčenský román. Detektívka. Generačný román. Denník.</p> <p>C. ČÍTANIE A INTERPRETÁCIA TEXTU Správne dýchanie, artikulácia, dodržiavanie spisovnej výslovnosti pri hlasnom čítaní . Dejová osnova a reprodukcia obsahu prečítaného diela (úryvku, ukážky). Charakteristika postáv literárneho diela. Hlavná myšlienka ako výsledok analýzy a zistených súvislostí vyjadrená do logickej výpovede. Hodnotenie obsahu a formy ukážky (úryvku, diela) čitateľom, argumentácia.</p>	<p>Vie vyhľadať slangové slová. Vie zoštylizovať nadpis ku kapitole alebo odseku. Poviedka: Vie vyhľadať hlavné znaky. Vie sformulovať hlavnú myšlienku. Vie reprodukovať prečítaný text. Vie zostaviť osnovu. Vie sa vcítiť do pocitov postáv. Vie napísať krátky príbeh. Vie dotvoriť text na základe vlastnej fantázie. Vie vyjadriť vlastné pocity a zážitky z prečítaného textu. Žiak vie vyvodiť hlavné znaky románu. Žiak vie vyvodiť hlavné znaky novely. Žiak vie odlišiť a porovnať poviedku, román a novelu. Žiak dokáže rozlíšiť podľa prečítaného úryvku detektívny, dobrodružný, dievčenský, vedecko-fantastický román, cestopis, paródiu a denník. Ovláda ich jednotlivé charakteristické znaky. Žiak vie vysvetliť pojmy fikcia, historický román. Dokáže nájsť a odlišiť fikciu autora od prvkov reality. Žiak vie vysvetliť pojem populárno-náučná literatúra. Dokáže pretransformovať ukážku do rôznych žánrov (správa, odborná prednáška, umelecké rozprávanie...) Žiak ovláda charakteristiku žánru román, s pomocou učiteľa dokáže rozlíšiť poviedku a novelu. Žiak vie vyjadriť svoje pocity z prečítaného textu, vie text reprodukovať, analyzovať, vie pomenovať tému, vie pomenovať časti textu a kompozíciu. Vie vypísať kľúčové slová a zostaviť osnovu, prerozprávať obsah ukážky. Žiak dokáže analyzovať a interpretovať (s pomocou učiteľa) literárnu ukážku. Vie identifikovať tému ukážky, vie vysvetliť funkčné použitie umeleckých a štylistických prostriedkov. Žiak dokáže identifikovať prvky sci-fi v literárnej ukážke. Dokáže analyzovať a interpretovať literárnu osnovu. Žiak ovláda typológiu románu. Žiak dokáže rozlíšiť v texte dobrodružné a historické motívy. Žiak dokáže obhájiť žánrové zaradenie i typológiu literatúry po prečítaní úryvku. Vie opísať postavy a zaujať stanovisko k tematizovaným problémom. Žiak vie vysvetliť pojem detektívka a pozná kompozíciu detektívky. Žiak pozná najznámejších detektívov svetovej literatúry a kinematografie. Žiak dokáže vysvetliť pojem generačný román. Žiak dokáže nájsť podobné a odlišné znaky medzi literárnou ukážkou a televíznou podobou diela. Žiak pozná znaky dievčenského románu, dokáže ich nájsť v ukážke. Žiak vie identifikovať rozprávača, formu rozprávania (ja-rozprávanie, on-rozprávanie), dokáže v texte vyhľadať dialóg a monológ. Žiak pozná základné znaky denníka.</p>
<p>3. DRAMATICKÉ UMENIE</p> <p>A. OPAKOVANIE A UPEVŇOVANIE VEDOMOSTÍ Z PREDCHÁDZAJÚCICH ROČNÍKOV Divadelná hra ako prozaické dielo - literárny text, určený na realizáciu na divadelnej scéne (Dramatická podoba rozprávky). Hlavné znaky dramatickej podoby literárneho diela. Podstata dramatických literárnych žánrov a práca s konkrétnym dramatickým textom (s pojmom dráma ako literárnym druhom žiaci nepracujú – dramatická podoba diela, literárneho textu sa vysvetľuje ako dialogizovaná reč). Dramatizovaný literárny text – dialogizovaná</p>	<p>Vie charakterizovať divadelnú hru ako prozaické dielo - literárny text, určený na realizáciu na divadelnej scéne. Pri čítaní textu jednotlivých postáv vie vyjadriť moduláciou hlasu obsah textu. Žiak vie vysvetliť podstatu dramatického žánru. Vie vysvetliť, ako dramatické dielo vzniká. Vie čítať prehovory jednotlivých postáv vhodnou moduláciou hlasu v súlade s obsahom textu. Vie abstrahovať a sformulovať hlavnú myšlienku dramatického textu. Vie zdramatizovať literárny text v podobe jednoduchého scenára. Pri dramatizácii vie využiť mimojazykové prvky – mimika, gestikulácia. Vie rozlíšiť dramatické žánre.</p>

<p>forma. Inscenácia - premena literárneho textu na divadelnú hru (filmovú, televíznu). Rozdiel medzi literárnym textom a inscenáciou. Tvorcovia divadelnej hry (filmovej, televíznej), scenár - scenárista, dramaturg, režisér, herci, výtvarníci, hudobný skladateľ (scénická hudba). Filmová rozprávka, televízna rozprávka, scenár, režisér, herec, zvukové efekty, ich podiel na vzniku jednotlivých dramatických žánrov. Filmová (televízna) podoba literárneho textu. Spoločné znaky a hlavné rozdiely divadelnej hry, rozhlasovej hry (rozprávky) a filmovej rozprávky. Kompozícia literárneho diela – vnútorná kompozícia: úvod, zápleтка, vrchol, obrat, rozuzlenie. Film. Televízia.</p> <p>B. VYVODENIE NOVÝCH LITERÁRNYCH POZNATKOV Dramatické literárne žánre. Tragédia. Komédia. Muzikál.</p> <p>C. ČÍTANIE A INTERPRETÁCIA TEXTU Pravidlá dramatizovaného čítania. Modulácia hlasu podľa zmyslu textu. Spoločné a rozdielne znaky s nedramatizovanou podobou. Transformácia prozaického literárneho textu na dramatický.</p>	<p>Vie rozlíšiť vnútornú kompozíciu dramatického diela Žiak pozná slovenské divadlá v regióne aj na celom Slovensku. Žiak vie vysvetliť pojem dialóg a monológ.</p> <p>Žiak pozná základné dramatické literárne žánre a vie ich správne zaradiť. Žiak vie presnejšie identifikovať tragédiu a komédiu podľa typických znakov. Žiak pozná vonkajšiu a vnútornú kompozíciu divadelnej hry. Dokáže rozpoznať znaky vonkajšej kompozície. Žiak vie pomocou dialogizovaného čítania zahrať divadelnú hru. Žiak vie prerozprávať dej ukážky, charakterizovať postavy. Žiak vie charakterizovať muzikál, dokáže nájsť rozdiely medzi muzikálom, divadelnou hrou a filmom. Žiak ovláda ďalšie pojmy, ktoré súvisia s drámou: jednoaktovka, adaptácia, ...</p>
--	---

2. ANGLICKÝ JAZYK

Ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	Spolu
Štátny vzdelávací program	3	3	3	3	3	15
Školský vzdelávací program	1	0/1	0/1	0/1	0/1	1/5
Spolu	4	3/4	3/4	3/4	3/4	25

Hodinová dotácia sa zvyšuje v ŠkVP v 5. ročníku a triedach s posilneným vyučovaním prvého cudzieho jazyka.

CHARAKTERISTIKA VYUČOVACIEHO PREDMETU

Predmet anglický jazyk tvorí jednu oblasť vzdelávania v cudzích jazykoch. Angličtina sa stala požiadavkou pre takmer každú kvalifikovanú činnosť a komunikačným jazykom moderných informačných technológií.

Hlavnou funkciou predmetu anglický jazyk je vychovať žiaka, ktorý chápe, že anglický jazyk prispieva k porozumeniu v spoločnej Európe a k objavovaniu sveta. Žiak zvládnutím komunikácie v anglickom jazyku prekonáva jazykové bariéry, stáva sa samostatnejším a pohyblivejším v osobnom živote a v štúdiu, dokáže sa lepšie uplatniť na trhu práce.

CIELE VYUČOVACIEHO PREDMETU

VZDELÁVACIE CIELE vyučovania anglického jazyka :

- v nadväznosti na získané jazykové vedomosti z prvého stupňa základnej školy rozvíjať schopnosti žiaka v komunikácii v anglickom jazyku v základných troch oblastiach jazykovej prípravy :
  - ✓ schopnosť POROZUMIEŤ: počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením,

- ✓ schopnosť HOVORIŤ: dorozumieť sa v jednoduchých rozhovoroch, samostatné rozprávanie alebo krátka súvislá reč,
- ✓ schopnosť PÍSAŤ: napísať jednoduchý list, vyplniť dotazník,

- osvojiť si základné gramatické javy, ktoré sú nevyhnutné na komunikáciu,
- naučiť žiakov používať rozličné doplňujúce materiály na štúdium, pracovať so slovníkmi a s internetom, tak aby ich mohli využívať aj v domácej príprave,
- posilniť u žiakov schopnosť samostatne pracovať s učebnicou, samostatne riešiť úlohy v pracovnom zošite a využívať CD ROM k pracovnému zošitu.

VÝCHOVNÉ CIELE vyučovania anglického jazyka :

- rozvíjať u žiakov tvorivosť – vo vytváraní dialógov, situácií, textov a pri jazykových hrách , pri tvorbe projektov,
- rozvíjať schopnosti spolupráce v triede, schopnosť pracovať vo dvojici a v skupine,
- motivovať žiakov k učeniu sa cudzieho jazyka, vytvárať pozitívnu atmosféru,
- snažiť sa dosiahnuť u žiakov radosť z práce a kladný vzťah k jazyku.

TÉMY NA ROZVÍJANIE KOMPETENCIÍ

V piatom ročníku : rodina a spoločnosť, multikultúrna spoločnosť, škola a vzdelávanie, voľný čas a záľuby, domov a bývanie, moje mesto, ľudské telo, oblečenie a móda, výzor človeka a opis postavy.

V šiestom ročníku : moja škola, narodeniny, režim dňa, sviatky, zvieratá, dovolenka, doprava, jedlo, reštaurácia, Británia, svet televízie.

V siedmom ročníku : môj život, bývanie, zmena bydliska, moja rodina, moja budúcnosť, budúcnosť ľudstva, vesmír a slnečná sústava, planéty, opis minulej udalosti, Londýn a pamiatky v Londýne, orientácia v meste, moje zážitky a skúsenosti, problémy v našom živote a zdravotné problémy.

Vo ôsmom ročníku : odevy a odevný obchod, sláva a bohatstvo, výhody a nevýhody slávy, problémy v našom živote, svet počítačov, zdravie a bezpečnosť, ľudské telo, zdravá strava, u lekára, vitamíny a minerály, šport, dejiny Británie, reštaurácia, objednanie jedla, životné prostredie , zmeny klímy, ochrana ohrozených druhov zvierat, medziľudské vzťahy, rozhovory s priateľmi, priateľstvo a láska.

V deviatom ročníku : športy, fyzický opis človeka, povaha človeka, šikanovanie, školské systémy v anglicky hovoriacich krajinách , politické systémy v anglicky hovoriacich krajinách, populárna hudba, bývanie, budovy v meste, odvaha a risk, nebezpečenstvo, nebezpečný svet, masmédiá, povolania, život tínedžerov, turizmus, hotely, cestovanie vlakom, autobusom a lietadlom, W. Shakespeare – život a dielo, angličtina vo svete, význam angličtiny v súčasnom svete.

PRIEREZOVÉ TÉMY

Do vyučovacieho procesu sú začlenené nasledovné prierezové témy :

- osobnostný a sociálny rozvoj,
- environmentálna výchova,
- mediálna výchova,
- multikultúrna výchova,
- dopravná výchova,
- ochrana života a zdravia,
- tvorba projektov a prezentačné zručnosti,
- regionálna výchova.

MEDZIPREDMETOVÉ VZŤAHY

Anglický jazyk je v prvom rade prepojený so slovenským jazykom, pretože žiak musí chápať gramatické javy a súvislosti v materinskom jazyku, aby ich potom dokázal pochopiť a používať v cudzom jazyku. Používa sa tiež metóda porovnávania javov v slovenskom a anglickom jazyku.

Ostané oblasti prepojenia sú najmä s informatikou, počas hodín cudzieho jazyka sa vo veľkej miere využívajú počítače, programy na učenie sa jazykov a internet.

Väčšia miera prepojenia je s predmetmi zemepis a v dejepise.

Prepojenie s matematikou sa týka používania čísiel a číselníkov.

Dôležité je aj prepojenie s výchovnými predmetmi – s telesnou výchovou, s výtvarnou výchovou, s hudobnou výchovou, s etickou výchovou, s občianskou výchovou.

Bližšie prepojenie s inými predmetmi uvádzame v nasledovnej tabuľke :

Predmet	Téma prepojenia s anglickým jazykom
Slovenský jazyk	Gramatické pojmy a kategórie, systém slovesných časov. Porovnávanie odlišných a rovnakých gramatických javov v slovenčine a angličtine.
Informatika	Textový editor Word, Internet – webové stránky a slovníky, učenie sa cudzieho jazyka pomocou programov prepojených s elektronickou interaktívnou tabuľou, nadväznosť na učebnice Project .
Geografia	Podnebie, krajiny sveta a národnosti, prírodné katastrofy, Londýn, New York, Austrália, Kanada.
Dejepis	Priestor a čas : dom, bývanie, dejiny Slovenska, Európska únia, narodeniny, dátum, letopočet, sviatky . Pamiatky : rodinný album, obrazová spomienka, múzeum. Osobnosti britskej a americkej histórie. Dejiny anglicky hovoriacich krajín : Británia, USA, Austrália.
Matematika	Čísla a číslovky do 100, grafy ku projektom, pojem základné a radové číslovky, matematické operácie.
Telesná výchova	Komunikácia o športe, športovcoch, ľudskom tele, pohyb a tanec.
Výtvarná výchova	Grafický prejav žiaka a jeho zlepšovanie v projektových prácach, prepojenie textu a obrazu – v kreslenej forme rukou alebo počítačom, príp. formou koláže.
Hudobná výchova	Pieseň a spev ako prostriedok pre uvoľnenie sa alebo upevnenie určitej témy slovnej zásoby, hudobné nástroje, populárna hudba.
Biológia	Ľudské telo, choroby, zdravý životný štýl, zvieratá, príroda, rastlinstvo, zelenina a ovocie.
Občianska náuka	Rodina a škola, vzťahy medzi ľuďmi, Európska únia, šikanovanie, politické systémy, politický systém Slovenska, voľný čas detí a mládeže.
Etická výchova	Otvorená komunikácia : pozdrav, otázka, poďakovanie, ospravedlnenie. Pozitívne hodnotenie : hodnotenie rodiny, školy, vrstovníkov, zovňajšku, záujmov. Ja a moji priatelia.

POŽIADAVKY NA VÝSTUP – 5. ROČNÍK

V oblasti jazykových kompetencií má žiak vedieť reagovať pri prvom stretnutí, pozdraviť pri príchode a odchode, nadviazať kontakt, vypočuť si informáciu a podať informáciu, predstaviť svoj vkus a záľuby, jednoduchými vetami vyjadriť svoj názor, prejavíť svoje city, ponúknuť rôzne možnosti, vybrať si z ponúknutých možností a reagovať na ponuku.

V oblasti gramatiky sa upevňuje učivo o neurčitom člene, rozkazovací spôsob, množné číslo podstatných mien, upevňujú sa tvary sloviess byť a mať, môcť a vedieť, prítomný čas, sloveso mať rád v prítomnom jednoduchom čase, precvičuje sa prítomný priebehový čas a porovnáva sa kombinácia dvoch prítomných časov. Žiak si opakuje osobné zámená, privlastňovacie zámená, opytovacie zámená, privlastňovací pád, väzbu tam je, tam sú a predložky miesta.

POŽIADAVKY NA VÝSTUP – 6. ROČNÍK

V oblasti jazykových kompetencií učivo nadväzuje na piaty ročník. Žiak má vedieť nadviazať kontakt, vypočuť si informáciu a podať informáciu, vyjadriť svoje schopnosti, prejavíť svoje city, porozprávať o činnostiach počas dňa, má vedieť vyjadriť pravidlá a povinnosti, vyjadriť svoj názor, reagovať na príbeh a porozprávať príbeh.

V oblasti gramatiky sa žiak venuje porovnaniu prítomného jednoduchého a prítomného priebehového času, zoznamuje sa s frekvenčnými príslovkami a radovými číslovkami, opakuje si predmetové zámená, prvý raz sa stretáva s minulým časom pravidelných a nepravidelných slovies, slovesa byť a mať, stretáva sa s pojmom počítateľnosti a nepočítateľnosti podstatných mien, neurčitými zámenami, porovnaním neurčitých a určitých členov pri potravinách a s nulovým členom pri zemepisných pojmoch, stupňuje prídavné mená rôznej dĺžky, oboznamuje sa s príslovkami, s vyjadrením budúcnosti pomocou going to a s vyjadrením budúcnosti pomocou will.

POŽIADAVKY NA VÝSTUP – 7. ROČNÍK

V oblasti jazykových kompetencií má žiak vedieť pozdraviť sa a rozlúčiť sa, poďakovať a vyjadriť svoje uznanie, osloviť neznámu osobu, ospravedlniť sa, informovať sa o osobe, mieste, o cene tovaru, o predchádzajúcich zážitkoch, má vedieť opísať blízku osobu aj seba, niekoho z rodiny, alebo priateľa, vyjadriť svoj názor : súhlas, nesúhlas, vyjadriť radosť a smútok, šťastie a bolesť, zistiť, čo sa stalo, povedať, čo má rád a čo nemá rád, požiadať niekoho o niečo, odpovedať na žiadosť, navrhnúť niečo, ponúknuť pomoc, predstaviť známeho inému človeku, predstaviť sa, privítať niekoho, zablahoželať mu, začať, viesť a ukončiť telefonický rozhovor, začať list, napísať list a ukončiť list, rozprávať príbeh v minulom čase, opísať obrázok, opísať svoju budúcnosť.

V oblasti gramatiky si žiak rozširuje vedomosti o minulom čase jednoduchom, pribúda rozšíreným zoznam nepravidelných slovies, zoznamuje sa s minulým časom priebehovým, porovnáva vedomosti o oboch minulých časoch, porovnáva dva prítomné časy, zoznamuje sa s budúcim časom pomocou will, opakuje si učivo o určitých a neurčitých členoch a rozširuje sa zoznam predložiek miesta, prvý raz sa zoznamuje s predprítomným časom a učí sa tri tvary nepravidelných slovies (neurčitok, minulý čas, trpné prídavné), učí sa rôzne tvary modálnych slovies a prvý raz sa zoznamuje so skupinou frazálnych slovies.

POŽIADAVKY NA VÝSTUP – 8. ROČNÍK

V oblasti jazykových kompetencií má žiak vedieť rozprávať príbeh v minulom čase, vyjadriť svoje minulé zážitky, opísať svoj víkend, opísať obrázok, opísať svoju budúcnosť, vyjadriť plány v blízkej budúcnosti, kúpiť si odev v obchode, oznámiť pozitívnu a negatívnu správu, reagovať na oznámenú správu radostne aj smutne, vyjadriť problematické situácie, má ovládať pojmy zo sveta počítačových technológií, vedieť konverzovať s lekárom, ovládať výrazy súhlasu a nesúhlasu, ovládať konverzáciu v reštaurácii, objednať si jedlo, vie vyjadriť svoje obavy, vie požiadať o pomoc odborníka.

V oblasti gramatiky si žiak rozširuje vedomosti o minulých časoch – jednoduchom a priebehovom, o prítomných časoch – jednoduchom a priebehovom, o statických slovesách, o budúcich časoch, o predprítomnom čase, predložkách predprítomného času, rozširuje si zoznam nepravidelných slovies, porovnáva predprítomný čas a minulý čas, vie sa opýtať otázku s koncovým dovetkom, učí sa vzťahné zámená, slovesné väzby s neurčitkom a ingovým tvarom slovies, prvýkrát sa stretáva s pojmom trpný rod a vie ho vytvoriť v rôznych časoch, vie vytvoriť podmienkové vety prvého a druhého typu, premeniť slovné druhy pomocou predpô a prípon, ovláda rozdiely u prídavných mien s rôznou príponou .

POŽIADAVKY NA VÝSTUP – 9. ROČNÍK

V oblasti jazykových kompetencií má žiak vedieť privítať návštevu, rozprávať o svojich minulých zážitkoch, o svojich plánoch do budúcnosti, vyjadriť obľúbené a neobľúbené, vyjadriť rôzne druhy svojich problémov, opísať fyzický vzhľad človeka a jeho pozitívne a negatívne charakterové vlastnosti, nájsť informáciu v texte, zreprodukovať prečítaný text, vyjadriť svoje predstavy, vie si dohodnúť stretnutie s kamarátom a objednať sa k lekárovi, vie vyjadriť návrh a odmietnuť návrh, rozumie jednoduchému návodu na použitie, verejným nápisom a rôznym spôsobom varovania, vie požiadať o informáciu, rozumie inzerátom, ktoré ponúkajú pracovné miesta, vie napísať žiadosť do zamestnania a úradný list, vie si objednať hotelovú izbu a kúpiť cestovný lístok, vie slušne vyjadriť protest a svoje asertívne správanie, ovláda zdvorilostné otázky a výrazy slušnosti.

V oblasti gramatiky žiak vie porovnať dva prítomné, minulé a budúce časy, ovláda použitie predprítomného času, predložky miesta a času, opytovacie zámená rôzneho druhu, vzťahné zámená, modálne slovesá, podmienkové vety prvého a druhého typu, podmieňovací spôsob, vie premeniť priamu reč

na nepriamu reč a vytvoriť nepriamu otázku, opakuje si štyri formy trpného rodu, vie premieňať slovné druhy pomocou predpôn a prípon.

METÓDY A FORMY PRÁCE - STRATÉGIE VYUČOVANIA

Stratégie vyučovania anglického jazyka na našej škole zahŕňajú nasledovné metódy, formy a postupy práce :

- celý systém vyučovania je založený na komunikatívnom prístupe,
- vytvárajú sa komunikatívne situácie, ktoré vychádzajú z potrieb praktického života,
- pri učení sa nového slovíčka sa snažíme dodržiavať postup : žiak vidí slovko vizuálne a rozoznáva jednotlivé slová , priraduje slová k obrázkom, nasleduje nácvik výslovnosti a neskôr ich písanie, pričom si žiak uvedomí odlišnosť slovenčiny a angličtiny,
- na upevňovanie slovnej zásoby využívame jazykové hry,
- žiaci najprv reprodukujú rozhovory z učebnice, potom na základe ukážok v učebnici vytvárajú vlastné rozhovory,
- prezentácie dialógov alebo rozprávania sú robené počúvaním originálnej zvukovej nahrávky, na ktorej je reálna reč rodených anglicky hovoriacich osôb, aby žiaci získavali správnu výslovnosť,
- na presné overenie, či žiak rozumie gramatike, alebo danému textu, je potrebné aj vysvetlenie prekladom,
- užitočné je častejšie striedanie činností počas hodiny, témy sa precvičujú formou rozličných činností (dialóg, pantomíma, spev, dramatizácia textu, napodobňovanie životných situácií, jazyková hra, priradovanie textu k obrázkom),
- v písomnom prejave sa používajú rôzne typy písomných cvičení na dopĺňanie, priradovanie, spájanie, zoradovanie slov a viet,
- žiaci môžu pracovať individuálne, vo dvojiciach, alebo v skupinách,
- na hodinách sa často využívajú projektové práce, podľa zadania z učebnice Project
- na upevňovanie učiva sú určené metódy precvičovania formou ústneho a písomného opakovania, pomocou učebnice, cvičebnice, CD , zadaní domácich úloh a projektov,
- žiaci pravidelne v určených dňoch počas týždňa využívajú multimediálnu učebňu s počítačmi, v ktorej pracujú s jazykovými programami – tieto programy upevňujú slovnú zásobu, gramatické štruktúry, pravopis, počúvanie s porozumením a čítanie s porozumením.

UČEBNÉ ZDROJE

Mary Bowen, Liz Hocking : English World 1, 2 - učebnica
Vydavateľstvo Macmillan

Mary Bowen, Liz Hocking : English World 1, 2 - cvičebnica
Vydavateľstvo Macmillan

Tom Hutchinson : Project 1, 2, 3, 4, 5 - učebnica, 3. a 4. vydanie
Vydavateľstvo Oxford

Tom Hutchinson : Project 1, 2, 3, 4, 5 - cvičebnica, 3. a 4. vydanie
Vydavateľstvo Oxford

Slovníky - monolingválne Oxford Basic

Slovníky - výkladové - z vydavateľstva Oxford

Slovníky - bilíngválne Anglicko – slovenské, Slovensko – anglické

Jazykové časopisy Hello a Gate

Internet – napr. webové stránky English exercises, výučbové videá na Youtube,

Detské a populárne piesne na Youtube, webové stránky British Council,

Wikipédia

Anglické čítanky v piatich úrovniach slovnej zásoby z vydavateľstva macmillan a Oxford

Jazykové programy : TS Angličtina 1 až 5 pre rozvoj slovnej zásoby a upevnenie gramatiky

Programy : Angličtina pre najmenších, Angličtina pre deti

Programy : Oscarova slovná banka 1 a 2

Multimediálne CD – ROMy : Project 1 - 4 i Tools

Gramatické príručky v knižnej podobe

Metodické príručky v knižnej podobe

Náučné DVD : Toto je Británia 1 a 2, Rozprávka : Wallace and Gromit

HODNOTENIE PREDMETU

Žiaci vo všetkých troch triedach sú hodnotení ústne a písomne.

Ústne hodnotenie :

pri ústnej kontrole sa zisťuje rozsah naučenej slovnej zásoby, výslovnosť, plynulosť hovoreného prejavu, presnosť vyjadrovania, plynulosť čítania, porozumenie čítania, schopnosť zreprodukovat' text. Žiaci sú skúšaní individuálne alebo vo dvojiciach pri prezentácii dialógov. Môžu byť ohodnotení známkou aj v skupine pri dramatizácii textu, prípadne pri projektovej alebo pri skupinovej práci.

Písomné hodnotenie :

žiaci sú hodnotení pravidelne rôznou formou testu, počas lekcie môžu byť zadané čiastkové testy v rozsahu 10- 20 minút, v závere lekcie sú obvykle zadané opakovacie testy v rozsahu 30- 40 minút. Testy môžu byť určené iba na kontrolu slovnej zásoby, prípadne kombinované na kontrolu slovnej zásoby, pochopenia gramatických javov a porozumenia textu. Optimálne hodnotenie je stanovené na základe percentuálnej úspešnosti. Stupnica je stanovená na začiatku školského roka a je vopred oznámená žiakom :

100 – 90 % = 1

89 - 75 % = 2

74 - 51 % = 3

50 - 25 % = 4

24 - 0 % = 5

Kombinácia slovných, písomných a grafických prejavov žiakov a ich komunikatívnych zručností sa bude hodnotiť prostredníctvom prezentácie projektov podľa kritérií na základe vzájomnej dohody učiteľov.

Aktivita na hodine, pravidelná domáca príprava a dôsledné vypracovávanie domácich úloh môžu byť dôvodom na hodnotenie žiaka výbornou známkou aj v čase mimo skúšania na hodine alebo testovania písomnou formou.

V každej učebnici Project 1, Project 2, Project 3, Project 4 a Project 5 je 6 lekcí na celý školský rok, 3 lekcie na jeden polrok. Z každej lekcie je žiak hodnotený nasledovne :

Ústna odpoveď - minimálne 1 známka

Slovná zásoba - minimálne 1 známka

Gramatika - minimálne 2 známky

Projekt - 1 známka

1 známka za polrok je možná z aktivity na hodine, 1 z cvičebnice, 1 z úpravy zošita .

Pri tomto systéme žiak za jeden polrok dostane minimálne 16 známok pri dotácii 4 vyučovacie hodiny týždenne a minimálne 12 známok pri dotácii 3 vyučovacie hodiny týždenne.

3. FRANCÚZSKY JAZYK

Ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	Spolu
Štátny vzdelávací program	0	1	1	1	1	5
Školský vzdelávací program	0	1	1	1	1	5
Spolu	0	2	2	2	2	10

CHARAKTERISTIKA VYUČOVACIEHO PREDMETU

Predmet francúzsky jazyk tvorí jednu oblasť vzdelávania v cudzích jazykoch. Na našej škole sa učí ako druhý cudzí jazyk v kombinácii s anglickým jazykom. Táto kombinácia je v neskoršom období veľmi vhodná pre prácu v oblasti ekonomiky, práva, zdravotníctva, farmácie, medzinárodných vzťahov a politológie, kultúry a umenia. Francúzština je gramaticky náročnejšia ako anglický jazyk, ale má jednoduchšie pravidlá čítania a výslovnosti. Týmto jazykom sa hovorí vo Francúzsku a v mnohých frankofónnych krajinách, z ktorých najvýznamnejšie sú Kanada, Belgicko, Švajčiarsko, Luxembursko.

CIELE VYUČOVACIEHO PREDMETU

VZDELÁVACIE CIELE vyučovania francúzskeho jazyka :

- rozvíjať tri oblasti jazykovej prípravy :
  - schopnosť POROZUMIEŤ: počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením,
  - schopnosť HOVORIŤ: dorozumieť sa v jednoduchých rozhovoroch,
  - schopnosť PÍSAŤ: napísať jednoduché texty,

Keďže tento jazyk nebol na 1. stupni ešte rozvíjaný u žiakov, učivo sa preberá od úplných základov. Žiaci si musia osvojiť :

- základnú slovnú zásobu a základné gramatické javy, ktoré im neskôr pomôžu pri komunikácii
- základy správnej francúzskej výslovnosti,
- rozoznávanie rozdielov medzi písanou a hovorenou formou francúzštiny v jednotlivých samohláskových a spoluhláskových skupinách a vedieť odvodiť pravidlo pri čítaní neznámeho slova.

VÝCHOVNÉ CIELE vyučovania francúzskeho jazyka :

- vytvoriť u žiakov vzťah ku francúzskemu jazyku a ku Francúzsku ako zaujímavej krajine, plnej historických a kultúrnych zaujímavostí,
- vytvoriť u žiakov vzťah ku francúzskej piesni, teda ku francúzskemu šansónu – ku ľudovej piesni, klasickému šansónu, aj ku modernému šansónu,
- vytvárať pozitívnu atmosféru na hodinách cudzieho jazyka, ktorá bude žiakov motivovať ku učeniu sa francúzštiny a dosiahnuť u nich radosť z práce,
- viesť žiakov ku tvorivosti,
- rozvíjať schopnosti spolupráce v triede, schopnosť pracovať vo dvojici a v skupine.

TÉMY NA ROZVÍJANIE KOMPETENCIÍ

V šiestom ročníku : pozdravy, hračky, farby, ovocie, zvieratá, národnosti, škola, hry v parku a doma, bývanie, členovia rodiny, generácie v rodine, prázdniny, záujmy, záľuby, príroda.

V siedmom ročníku : rodina a priatelia, zvieratá, škola, povaha osoby, fyzický opis osoby, voľný čas, činnosti voľného času, športy, čas a určovanie hodín, režim dňa, mesto a obchody, nakupovanie, reštaurácia, jedálny lístok, nápoje a jedlá, dom a jeho izby, ľudské telo, choroby, počasie, krajiny sveta, frankofónny svet .

Vo ôsmom ročníku : režim dňa, povolania, moje mesto, budovy v meste, orientácia v meste, bývanie v meste, víkendové činnosti, dovolenka pri mori, dovolenka na horách, prázdniny, sviatky a tradície.

V deviatom ročníku : vitaj vo Francúzsku, pozvanie na návštevu, odevy, odevný obchod, módna prehliadka, televízia a kino, stretnutie s kamarátom, kaviareň, reštaurácia, jedálny lístok, francúzska kuchyňa a národné špeciality, môj deň, práce v domácnosti, mám problém, obľúbené sviatky, doprava a cestovanie, oslava narodenín, svet počítačov, informačné a komunikačné technológie, telefonovanie.

PRIEREZOVÉ TÉMY

Do vyučovacieho procesu sú začlenené nasledovné prierezové témy :

- osobnostný a sociálny rozvoj,
- environmentálna výchova,
- mediálna výchova,
- multikultúrna výchova,
- dopravná výchova,
- ochrana života a zdravia,
- tvorba projektov a prezentačné zručnosti,
- regionálna výchova.

MEDZIPREDMETOVÉ VZŤAHY

Francúzsky jazyk je v prvom rade prepojený so slovenským jazykom, pretože žiak musí chápať gramatické javy a súvislosti v materinskom jazyku, aby ich potom dokázal pochopiť a používať v cudzom jazyku. Používa sa tiež metóda porovnávania javov v slovenskom a francúzskom jazyku.

Väčšia miera prepojenia je s predmetmi zemepis a v dejepise.

Prepojenie s matematikou sa týka používania čísiel a čísloviek.

Dôležité je aj prepojenie s výchovnými predmetmi – s výtvarnou výchovou, s hudobnou výchovou, s etickou výchovou.

Predmet	Téma prepojenia s francúzskym jazykom
Slovenský jazyk	Porovnávanie odlišných a rovnakých gramatických javov v slovenčine a francúzštine.
Geografia	Zemepis Francúzska, frankofónne krajiny.
Dejepis	Dejepis Francúzska, osobnosti francúzskej histórie, dátum, letopočet, sviatky, rodinný album.
Matematika	Čísla a číslovky do 100, základné a radové číslovky.
Výtvarná výchova	Grafický prejav žiaka a jeho zlepšovanie v projektových prácach, prepojenie textu a obrazu – v kreslenej forme rukou alebo počítačom, príp. formou koláže.
Hudobná výchova	Pieseň a spev ako prostriedok pre uvoľnenie sa alebo upevnenie určitej témy slovnej zásoby.
Etická výchova	Otvorená komunikácia: pozdrav, otázka, poďakovanie, ospravedlnenie. Pozitívne hodnotenie: hodnotenie rodiny, školy, vrstovníkov, zovňajšku, záujmov. Ja a moji priatelia.
Informatika	Časti počítača, mailová komunikácia, moderné informačné technológie, Word, Power Point, Internet – webové stránky a webové slovníky, Wikipédia.
Telesná výchova	Komunikácia o športe a športovcoch, pohyb a tanec, pohyby ľudského tela, pohybové slovesá, rozsvička.
Biológia	Ľudské telo, choroby, zdravý životný štýl, zvieratá, príroda, rastlinstvo, zelenina a ovocie.
Občianska náuka	Rodina a škola, vzťahy medzi ľuďmi a medzi generáciami, Európska únia, voľný čas detí a mládeže.

POŽIADAVKY NA VÝSTUP - 6. ROČNÍK

V oblasti jazykových kompetencií má žiak vedieť pozdraviť sa, rozlúčiť sa, poďakovať sa, opýtať sa, ako sa má spolužiak, privítať návštevu, opýtať sa na veci, činnosti a miesto, povedať dátum, rozumieť školským príkazom, vedieť o sebe povedať, kde býva, pomenovať členov rodiny, ovládať názvy generácií v rodine, oboznámiť sa s mapou Francúzska, osobitosťami francúzštiny, francúzskymi zvykmi a ľudovými piesňami.

V oblasti gramatiky sa naučí poznávať neurčité a určité členy vo vete, spoznávať množné číslo, prídavné mená v mužskom a ženskom rode a v množnom čísle, časuje pravidelné slovesá 1. triedy, učí sa privlastňovacie zámená v mužskom a ženskom rode, vie premeniť určité členy na neurčité a opačne, pozná 8 osobných zámen, vie vytvoriť záporné a zákazy, vie vytvoriť množné číslo podstatných mien, prídavných mien a sloves, zoznamuje sa s nepravidelnými slovesami byť, mať, ísť, robiť.

POŽIADAVKY NA VÝSTUP - 7. ROČNÍK

V oblasti jazykových kompetencií žiak má vedieť reagovať pri prvom stretnutí, nadviazať kontakt, pozdraviť, odpovedať na pozdrav, vedieť sa poďakovať, rozlúčiť sa, zoznámiť sa, informovať sa, potvrdiť súhlas, odmietnuť – vyjadriť nesúhlas, vyjadriť svoje názory, svoju schopnosť vykonávať nejakú činnosť, vyjadriť radosť a šťastie, povedať, čo má žiak rád a čo nemá rád, ospravedlniť sa, predstaviť sa, predstaviť niekoho iného a privítať ho, opýtať sa na vek a bydlisko, objednať si nápoj a jedlo, kúpiť si jedlo v obchode.

V oblasti gramatiky sa upevňuje časovanie pravidelných sloves 1. triedy s koncovkou neurčítka – er, základných nepravidelných sloves vo všetkých osobách. Pribúda učivo o porovnávaní určitých a neurčitých členov, o delivom člene, o zmene člena po predložke de a po predložke à. Žiak sa učí predložky miesta, precvičuje tri tvary otázky v prítomnom čase, zápor v prítomnom čase, množné číslo podstatných mien, opakuje si číslovky do 100, učí sa privlastňovacie a opytovacie zámená, rozširuje si učivo o prídavných menách.

POŽIADAVKY NA VÝSTUP - 8. ROČNÍK

V oblasti jazykových kompetencií má žiak vedieť povedať, koľko je hodín, vyjadriť svoj režim dňa, svoje problémy, orientovať sa v meste, pýtať sa na cestu a poradiť cestu inému, telefonovať, prijať správu a odovzdať odkaz, vyjadriť činnosti počas dňa, víkendové a minulé činnosti, prázdninové činnosti, privítať návštevu, opísať počasie, opísať dovolenku, napísať pohľadnicu z dovolenky.

V oblasti gramatiky sa žiak učí časovať v prítomnom čase : pravidelné slovesá 1. triedy, nepravidelné slovesá, zvrtné slovesá, v minulom čase : pravidelné slovesá, nepravidelné slovesá, pomocné slovesá byť a mať, pohybové slovesá, učí sa blízky budúci čas, predložky miesta, rozkazy a príkazy, zmeny členov po predložke, privlastňovacie a osobné zámená, opytovacie zámená.

POŽIADAVKY NA VÝSTUP - 9. ROČNÍK

V oblasti jazykových kompetencií má žiak vedieť vyjadriť svoje minulé zážitky, opísať svoj minulý víkend, vyjadriť svoj názor a preferencie, kúpiť si suvení, pýtať si tovar v obchode, ovládať výrazy súhlasu a nesúhlasu, objednať si jedlo a nápoje, napísať odkaz kamarátovi, pozvať ho na stretnutie a na návštevu, ospravedlniť sa, vie požiadať o radu a vyjadriť svoj problém, predstaviť kamarátovi rodinu a izby vo svojom dome, privítať návštevu, kúpiť si cestovný lístok, vie vytvoriť anketu s jednoduchými otázkami.

V oblasti gramatiky si žiak rozširuje vedomosti o minulých časoch, k minulému času passé composé pribudne informácia o minulom čase imparfait, opakuje si koncovky pravidelných sloves 1. triedy a učí sa slovesá 2. triedy a 3. triedy, rozširuje si zoznam nepravidelných sloves, porovnáva prítomný, minulý a budúci čas, vie vyjadriť blízku budúcnosť, pozná minulý čas zvrtných sloves, pozná pohybové slovesá, opytovacie a privlastňovacie zámená, modálne slovesá musieť, chcieť a môcť, radové číslovky, základné číslovky do 1000 a viac.

STRATÉGIE VYUČOVANIA

Stratégie vyučovania francúzskeho jazyka na našej škole zahŕňajú nasledovné metódy, formy a postupy práce :

- dôležitý je komunikatívny prístup,
- komunikácia je podporená zvládnutím gramatických pravidiel, bez ktorých nie je možné správne hovoriť, ani písať,
- pri učení sa nového slovíčka sa snažíme dodržiavať postup : žiak vidí slovko vizuálne a rozoznáva jednotlivé slová, priraduje slová k obrázkom, nasleduje nácvik výslovnosti a neskôr ich písanie, pričom si žiak uvedomí odlišnosť slovenčiny a francúzštiny,
- na upevňovanie slovných zásob využívame jazykové hry,
- prezentácie dialógov alebo rozprávania sú robené počúvaním originálnej zvukovej nahrávky, na ktorej je reálna reč rodených francúzsky hovoriacich osôb, aby žiaci získavali správnu výslovnosť,
- na presné overenie, či žiak rozumie gramatike, alebo danému textu, je vhodné a potrebné aj vysvetlenie prekladom,

- užitočné je častejšie striedanie činností počas hodiny, témy sa precvičujú formou rozličných činností (dialóg, pantomíma, spev, dramatizácia textu, napodobňovanie životných situácií, jazyková hra, priradovanie textu k obrázkom),
- v písomnom prejave sa používajú rôzne typy písomných cvičení na dopĺňanie, priradovanie, spájanie, zoradovanie slov a viet,
- žiaci môžu pracovať individuálne, vo dvojiciach, alebo v skupinách,
- žiaci pravidelne v určených dňoch počas týždňa využívajú multimediálnu učebňu s počítačmi.

UČEBNÉ ZDROJE

ROČNÍK	UČEBNICA	VYDAVATELSTVO
6.	Francúzština 1	SPN
6.	Le français entre nous	Fraus
7.	Équipe 1	Oxford
9.	Équipe 2	Oxford

- cvičebnice a pracovné listy ku učebniciam,
- slovníky bilingválne (SPN) Francúzsko – slovenské, slovensko – francúzske,
- francúzske obrázkové slovníky,
- bilingválny slovník väčšieho rozsahu (SPN),
- francúzsky monolingválny slovník Le Robert Illustré
- Internet – francúzske webové stránky, stránky o Paríži a jeho pamiatkach, francúzske šansóny na youtube, wikipédia, stránky o francúzskych osobnostiach histórie, filmu, vedy a kultúry,
- multimediálne CD ROM- y,
- gramatické príručky,
- príručky ku slovnej zásobe,
- metodické príručky,
- náučné videá : Paríž, Francúzsko,
- obrazové mapy a materiály ku učebnici Francúzština 1,
- audio nahrávky, CD a MP3 ku učebniciam francúzštiny.

HODNOTENIE PREDMETU

Ústne hodnotenie :

pri ústnej kontrole sa zisťuje rozsah naučenej slovnej zásoby, výslovnosť, plynulosť hovoreného prejavu , presnosť vyjadrovania, plynulosť čítania, porozumenie čítania. Žiaci sú skúšaní individuálne alebo vo dvojiciach pri prezentácii dialógov. Môžu byť ohodnotení známku aj v skupine pri dramatizácii textu, prípadne pri projektovej alebo pri skupinovej práci.

Písomné hodnotenie :

žiaci sú hodnotení pravidelne rôznou formou testu, počas lekcie môžu byť zadané čiastkové kontrolné testy v rozsahu 10- 20 minút, na konci lekcie opakovací test 30 – 40 minút. Testy môžu byť určené iba na kontrolu slovnej zásoby, prípadne kombinované , na kontrolu slovnej zásoby, pochopenia gramatických javov a porozumenia textu. Optimálne hodnotenie je stanovené na základe percentuálnej úspešnosti . Stupnica je stanovená na začiatku školského roka a je vopred oznámená žiakom v jednotlivých triedach . Aktivita na hodine, vzorne vedený poznámkový zošit a dôsledné vypracovávanie domácich úloh a projektov môžu byť dôvodom na hodnotenie žiaka výbornou známku aj v čase mimo skúšania na hodine alebo testovania písomnou formou.

Hodnotiaci stupnica pri písomných testoch :

100 – 90 %	= 1
89 - 75 %	= 2
74 - 51 %	= 3
50 - 25 %	= 4

$$24 - 0 \% = 5$$

Z každej lekcie je žiak hodnotený nasledovne :

Ústna odpoveď - minimálne 1 známka - čítanie textu

Slovná zásoba - minimálne 1 známka - písomne alebo ústne

Gramatika - minimálne 1 známka - písomne

Projekt - 1 alebo 2 známky za polrok podľa tém v učebnici

1 známka za polrok je možná z aktivity na hodine, 1 z cvičebnice, 1 z úpravy zošita .

Pri tomto systéme žiak za jeden polrok dostane minimálne 10 známok pri dotácii 2 vyučovacie hodiny týždenne.

4. NEMECKÝ JAZYK

Ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	Spolu
Štátny vzdelávací program	0	1	1	1	1	5
Školský vzdelávací program	0	1	1	1	1	5
Spolu	0	2	2	2	2	10

CHARAKTERISTIKA VYUČOVACIEHO PREDMETU

Predmet nemecký jazyk tvorí jednu oblasť vzdelávania v cudzích jazykoch. Na našej škole sa bude učiť ako druhý cudzí jazyk v kombinácii s anglickým jazykom.

Nemecký jazyk je gramaticky náročnejší ako anglický jazyk, ale má jednoduchšie pravidlá čítania a výslovnosti. Nemeckým jazykom sa hovorí v 3 štátoch Európskej únie: v Nemecku, Rakúsku a Švajčiarsku. Na slovenskom trhu pôsobí veľa zahraničných firiem z Nemecka a Rakúska, ktoré poskytujú tisíce pracovných miest, znalosť nemeckého jazyka je výhodou. Jednou zo susediacich krajín je Rakúsko, ktoré ponúka množstvo zaujímavých pracovných príležitostí.

CIELE VYUČOVACIEHO PREDMETU VZDELÁVACIE CIELE

rozvíjať tri oblasti jazykovej prípravy:

- schopnosť POROZUMIEŤ : počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením
- schopnosť HOVORIŤ: dorozumieť sa v jednoduchých rozhovoroch
- schopnosť PÍSAŤ: napísať jednoduché texty

Učivo sa bude preberať od úplných základov. Žiaci si musia osvojiť:

- základnú slovnú zásobu a základné gramatické javy, ktoré im neskôr pomôžu pri komunikácii
- základy správnej nemeckej výslovnosti
- rozoznávanie rozdielov medzi písanou a hovorenou formou nemčiny v jednotlivých samohláskových a spoluhláskových skupinách a vedieť odvodiť pravidlo pri čítaní neznámeho slova

VÝCHOVNÉ CIELE

- vytvoriť u žiakov vzťah k nemeckému jazyku a k nemecky hovoriacim krajinám,
- vytvoriť u žiakov vzťah k nemeckej piesni, detskej, ľudovej i modernej,
- vytvárať pozitívnu atmosféru na hodinách cudzieho jazyka, ktorá bude žiakov motivovať k učeniu sa nemčiny a dosiahnuť u nich radosť z práce,
- viesť žiakov k tvorivosti,
- rozvíjať schopnosti spolupráce v triede, schopnosť pracovať vo dvojici a v skupine.

STRATÉGIE VYUČOVANIA

Stratégie vyučovania nemeckého jazyka na našej škole zahŕňajú nasledovné metódy, formy a postupy práce:

- dôležitý je komunikatívny prístup,
- komunikácia je podporená zvládnutím gramatických pravidiel, bez ktorých nie je možné správne hovoriť, ani písať,
- pri učení sa nového slovíčka sa snažíme dodržiavať postup: žiak vidí slovíčko vizuálne a rozoznáva jednotlivé slová, priraduje slová k obrázkom, nasleduje nácvik výslovnosti a neskôr ich písanie, pričom si žiak uvedomí odlišnosť slovenčiny a nemčiny,
- na upevňovanie slovnej zásoby využívame jazykové hry, didaktické hry
- prezentácie dialógov alebo rozprávania sú robené počúvaním originálnej zvukovej nahrávky, na ktorej je reálna reč rodených nemecky hovoriacich osôb, aby žiaci získavali správnu výslovnosť,
- na presné overenie, či žiak rozumie gramatike alebo danému textu, je v 6. ročníku vhodné a potrebné aj vysvetlenie prekladom,
- užitočné je častejšie striedanie činností počas hodiny, témy sa precvičujú formou rozličných činností vhodných pre žiakov základnej školy (dialóg, pantomíma, spev, dramatizácia textu, napodobňovanie životných situácií, jazyková hra, priradovanie textu k obrázkom),
- v písomnom prejave sa používajú rôzne typy písomných cvičení na dopĺňanie, priradovanie, spájanie, zoradovanie slov a viet,
- žiaci môžu pracovať individuálne, vo dvojiciach alebo v skupinách,
- žiaci pravidelne v určených dňoch počas týždňa využívajú multimediálnu učebňu s počítačmi.

TÉMY NA ROZVÍJANIE KOMPETENCIÍ

V šiestom ročníku: pozdravy, predstavenie sa, meno, vek, bydlisko, štáty EÚ, škola, čísla, ceny, farby, školské pomôcky, školské predmety, dni v týždni, členovia rodiny, zvieratá, ročné obdobia, mesiace, narodeniny, darčeky, hračky, záujmy, záľuby, športy, hudobné nástroje, zbierky, televízia, televízne programy, obľúbená hviezda

V siedmom ročníku: list, prázdniny, cestovanie, krajiny sveta, dopravné prostriedky, počasie, bývanie, domy, detská izba, mesto, budovy v meste, orientácia v meste, čas a určovanie hodín, nápoje a jedlá, nakupovanie, obchody, peniaze, ovocie, zmrzlina

Vo ôsmom ročníku: móda, oblečenie, farby, oslava, transport, dopravné prostriedky, cestovanie autobusom, výhody a nevýhody dopravných prostriedkov, režim dňa, fóbie, fyzický opis osoby, povaha osoby, ZOO, zvieratka, opis zvieratka

V deviatom ročníku: ľudské telo, choroby, u lekára, budúcnosť, povolania, plány, na gazdovskom dvore, sedliacky dom, rozprávky, stredovek, Vikingovia, cirkus

PRIEREZOVÉ TÉMY

Do vyučovacieho procesu sú začlenené nasledovné prierezové témy:

- osobnostný a sociálny rozvoj
- environmentálna výchova
- mediálna výchova
- multikultúrna výchova
- dopravná výchova
- ochrana života a zdravia
- tvorba projektov a prezentačné zručnosti
- regionálna výchova

MEDZIPREDMETOVÉ VZŤAHY

Nemecký jazyk je v prvom rade prepojený so slovenským jazykom, pretože žiak musí chápať gramatické javy a súvislosti v materinskom jazyku, aby ich potom dokázal pochopiť a používať v cudzom jazyku. Používa sa tiež metóda porovnávania javov v slovenskom a nemeckom jazyku. Väčšia miera prepojenia je s predmetmi zemepis a v dejepise. Prepojenie s matematikou sa týka používania čísel

a čísloviek. Dôležité je aj prepojenie s výchovnými predmetmi – s výtvarnou výchovou, s hudobnou výchovou a s etickou výchovou.

Predmet	Téma prepojenia s nemeckým jazykom
Slovenský jazyk	Porovnávanie odlišných a rovnakých gramatických javov v slovenčine a nemčine.
Zemepis	Zemepis Nemecka, Rakúska a Švajčiarska
Dejepis	Osobnosti Nemecka, Rakúska a Švajčiarska
Matematika	Čísla a základné a radové číslovky
Výtvarná výchova	Grafický prejav žiaka a jeho zlepšovanie v projektových prácach, prepojenie textu a obrazu – v kreslenej forme rukou alebo počítačom, príp. formou koláže.
Hudobná výchova	Pieseň a spev ako prostriedok pre uvoľnenie sa alebo upevnenie určitej témy slovnej zásoby.
Etická výchova	Otvorená komunikácia: pozdrav, otázka, prosba, poďakovanie, ospravedlnenie, želanie, vyjadrenie názoru Pozitívne hodnotenie: hodnotenie seba, rodiny, školy, vrstovníkov, zovňajšku, záujmov
Informatika	Časti počítača, mailová komunikácia, moderné informačné technológie, Word, Power Point, Internet – webové stránky a webové slovníky, Wikipédia.
Telesná výchova	Komunikácia o športe a športovcoch, pohyb a tanec, pohyby ľudského tela, pohybové slovesá, rozcvička.
Biológia	Ľudské telo, choroby, zdravý životný štýl, zvieratá, príroda, rastlinstvo, zelenina a ovocie.
Občianska náuka	Rodina a škola, vzťahy medzi ľuďmi a medzi generáciami, Európska únia, voľný čas detí a mládeže.

POŽIADAVKY NA VÝSTUP - 6. ROČNÍK

V oblasti jazykových kompetencií má žiak vedieť pozdraviť sa, rozlúčiť sa, poďakovať sa, opýtať sa, ako sa má spolužiak, privítať návštevu, opýtať sa na veci, činnosti a miesto, povedať dátum, vedieť základné a radové číslovky, rozumieť školským príkazom, vedieť o sebe povedať, kde býva, koľko má rokov, pomenovať členov rodiny, ovládať názvy generácií v rodine, porozprávať o svojej škole a triede, o svojich záľubách, oboznámiť sa s mapou Nemecka, Rakúska a Švajčiarska a hlavnými mestami nemecky hovoriacich krajín, ľudovými piesňami.

V oblasti gramatiky sa naučí poznávať neurčité a určité členy vo vete, používať neurčitý člen v akuzatívne, spoznávať množné číslo, prídavné mená v mužskom a ženskom rode, časuje pravidelné slovesá, učí sa príslovky času, vie premeniť určité členy na neurčité a opačne, pozná 8 osobných zámen, vie vytvoriť záporné a vie vytvoriť množné číslo podstatných mien, zoznamuje sa s nepravidelnými slovesami byť, mať, cestovať, sedieť.

POŽIADAVKY NA VÝSTUP - 7. ROČNÍK

V oblasti jazykových kompetencií žiak má vedieť reagovať pri prvom stretnutí, nadviazať kontakt, pozdraviť, odpovedať na pozdrav, vedieť sa poďakovať, rozlúčiť sa, zoznámiť sa, informovať sa, potvrdiť súhlas, odmietnuť – vyjadriť nesúhlas, vyjadriť svoje názory, svoju schopnosť vykonávať nejakú činnosť, vyjadriť radosť, povedať, čo má žiak rád a čo nemá rád, ospravedlniť sa, predstaviť sa, predstaviť niekoho iného a privítať ho, opýtať sa na vek a bydlisko, napísať list, opýtať sa na cestu a poradiť cestu inému, určovať čas, opísať počasie, kúpiť si suvení, pýtať si tovar v obchode, konverzovať pri stole, objednať si nápoj a jedlo, dezert.

V oblasti gramatiky sa upevňuje časovanie pravidelných slovies, základných nepravidelných slovies a slovies s odlučiteľnou predponou vo všetkých osobách. Pribúdajú vety s man kann, es gibt. Žiak sa učí predložky a príslovky miesta, zložené podstatné mená, ovláda oznamovaciu a opytovaciu vetu

v prítomnom čase, zápor v prítomnom čase, množné číslo podstatných mien, opakuje si číslovky, učí sa prívlastňovacie a opytovacie zámená.

POŽIADAVKY NA VÝSTUP - 8. ROČNÍK

V oblasti jazykových kompetencií má žiak vedieť popísať veci, pýtať sa na cenu, povedať, kde sa nachádzajú, povedať, koľko je hodín, popísať svoj režim dňa, svoje problémy, orientovať sa v meste, kúpiť si lístok na autobus, posúdiť výhody a nevýhody, pýtať sa na cestu, vyjadriť činnosti počas dňa, vonkajší i vnútorný opis osoby.

V oblasti gramatiky sa žiak učí časovať v prítomnom čase: pravidelné slovesá, nepravidelné slovesá, zvrtné slovesá v prítomnom čase, prívlastňovacie a zvrtné zámená, prídavné mená po určitom a neurčitom člene, zložené podstatné mená, predložky s datívom, stupňovať prídavné mená a príslovky, vety s weil, nemecký slovosled vo vete, množné číslo podstatných mien.

POŽIADAVKY NA VÝSTUP - 9. ROČNÍK

V oblasti jazykových kompetencií sa žiak učí vyjadriť svoje plány do budúcnosti, vie vyjadriť blízku budúcnosť, svoje minulé zážitky, porozprávať rozprávku, vyjadriť svoj názor, vôľu, chuť, nechut' niečo robiť, ovládať výrazy súhlasu a nesúhlasu, ospravedlniť sa, vie požiadať o radu a vyjadriť svoj problém, vzťahy medzi predmetmi, opísať zviera, čo vie alebo nevie robiť, vymenovať časti ľudského tela, popísať bolesti, komunikovať u lekára alebo kúpiť si lieky v lekárni.

V oblasti gramatiky si žiak rozširuje vedomosti o minulých časoch, jednoduchom (préteritum) a zloženom (perfekt) pravidelných a nepravidelných slovies, porovnáva prítomný, minulý a budúci čas, pozná pohybové slovesá, vie skloňovať podstatné a prídavné mená po určitom a neurčitom člene, pozná osobné, prívlastňovacie, zvrtné, ukazovacie a opytovacie zámená, vie časovať pravidelné, nepravidelné, zvrtné slovesá, slovesá s odlučiteľnou predponou, pomocné slovesá byť a mať, modálne slovesá musieť, chcieť, môcť, vedieť a smieť, pozná číslovky do 1000 a viac, príslovky miesta a času, predložky s akuzatívom a datívom, vie použiť oznamovaciu, opytovaciu a rozkazovaciu vetu.

UČEBNÉ ZDROJE

Učebnica Projekt Deutsch 1-3
 Učebnica Deutschmobil 2
 Pracovný zošit Projekt Deutsch 1-3
 Pracovný zošit Deutschmobil 2
 Audionahrávka Projekt Deutsch 1-3
 Audionahrávka Deutschmobil 2
 Prekladové slovníky
 Jazykový časopis Kinderspitze
 Internet a multimédiá

HODNOTENIE PREDMETU

Ústne hodnotenie:

pri ústnej kontrole sa bude zisťovať rozsah naučenej slovnej zásoby, výslovnosť, plynulosť hovoreného prejavu, presnosť vyjadrovania, plynulosť čítania, porozumenie čítania. Žiaci budú skúšaní individuálne alebo vo dvojiciach pri prezentácii dialógov. Môžu byť ohodnotení známku aj v skupine pri dramatizácii textu, prípadne pri projektovej alebo pri skupinovej práci.

Písomné hodnotenie:

žiaci budú hodnotení pravidelne rôznou formou testu, počas lekcie môžu byť zadané čiastkové kontrolné testy v rozsahu 5-10 minút, zamerané na slovnú zásobu alebo nový gramatický jav, na konci lekcie opakovací test 30 – 40 minút. Testy sú zamerané na kontrolu slovnej zásoby, prípadne kombinované, na kontrolu slovnej zásoby, pochopenia gramatických javov a porozumenia textu. Optimálne hodnotenie bude stanovené na základe percentuálnej úspešnosti podľa dohodnutých kritérií. Stupnice sa stanovujú na začiatku školského roka a budú vopred oznámené žiakom v jednotlivých triedach.

Aktivita na hodine, pravidelná domáca príprava a dôsledné vypracovávanie domácich úloh môžu byť dôvodom na hodnotenie žiaka výbornou známku aj v čase mimo skúšania na hodine alebo testovania písomnou formou.

Hodnotiacia stupnica pri písomných testoch:

100 – 90 %	=	1
89 - 75 %	=	2
74 - 51 %	=	3
50 - 25 %	=	4
24 - 0 %	=	5

Hodnotiacia stupnica pri bleskovkách:

10-9	1
8-7	2
6-5	3
4-3	4
2-0	5

Z každej lekcie je žiak hodnotený nasledovne:

1 známka Projekt (ústne)

1 známka Test (písomne)

4 známky za polrok je možné získať z aktivity na hodine, za pieseň, báseň, dialógy, bleskovky, domáce úlohy, cvičenia na vyučovaní.

Pri tomto systéme žiak za jeden polrok dostane 8- 10 známok pri dotácii 2 vyučovacie hodiny týždenne.

5. RUSKÝ JAZYK

Ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	Spolu
Štátny vzdelávací program	0	1	1	1	1	5
Školský vzdelávací program	0	1	1	1	1	5
Spolu	0	2	2	2	2	10

CHARAKTERISTIKA VYUČOVACIEHO PREDMETU

Predmet ruský jazyk tvorí jednu oblasť vzdelávania v cudzích jazykoch. Na našej škole sa bude učiť ako druhý cudzí jazyk v kombinácii s anglickým jazykom.

Ruský jazyk je gramaticky príbuzný jazyk materinskému jazyku, čo môže pôsobiť aj pozitívne, aj negatívne. Menšie odlišnosti od materinského jazyka sú na základe iného písma – azbuky, čo môže spôsobovať problémy ako v písaní, tak aj v čítaní a výslovnosti. Ruský jazyk sa používa v bývalých štátoch ZSSR a veľa rodičov a starých rodičov našich žiakov sa tento jazyk povinne vyučovali, čo môže napomáhať pri osvojení si jazyka.

CIELE VYUČOVACIEHO PREDMETU

VZDELÁVACIE CIELE vyučovania ruského jazyka :

- rozvíjať tri oblasti jazykovej prípravy :
  - schopnosť POROZUMIEŤ: počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením,
  - schopnosť HOVORIŤ: dorozumieť sa v jednoduchých rozhovoroch,
  - schopnosť PÍSAŤ: napísať jednoduché texty,

Keďže tento jazyk nebol na 1. stupni ešte rozvíjaný u žiakov, učivo sa preberá od úplných základov.

Žiaci si musia osvojiť :

- nový typ písma – azbuku,
- základnú slovnú zásobu a základné gramatické javy, ktoré im neskôr pomôžu pri komunikácii

- základy správnej výslovnosti,
- rozoznávajúce rozdielov medzi písanou a hovorenou ruštinou v jednotlivých samohláskových a spoluhláskových skupinách a vedieť odvodiť pravidlo pri čítaní neznámeho slova.

VÝCHOVNÉ CIELE

- vytvoriť u žiakov vzťah k ruskému jazyku a k rusky hovoriacim krajinám,
- vytvoriť u žiakov vzťah k ruskej piesni, detskej, ľudovej i modernej,
- vytvárať pozitívnu atmosféru na hodinách cudzieho jazyka, ktorá bude žiakov motivovať k učeniu sa ruštiny a dosiahnuť u nich radosť z práce,
- viesť žiakov k tvorivosti,
- rozvíjať schopnosti spolupráce v triede, schopnosť pracovať vo dvojici a v skupine.

STRATÉGIE VYUČOVANIA

Stratégie vyučovania ruského jazyka na našej škole zahŕňajú nasledovné metódy, formy a postupy práce:

- dôležitý je komunikatívny prístup,
- komunikácia je podporená zvládnutím gramatických pravidiel, bez ktorých nie je možné správne hovoriť, ani písať,
- pri učení sa nového slovíčka sa snažíme dodržiavať postup: žiak vidí slovíčko vizuálne a rozoznáva jednotlivé slová, priraduje slová k obrázkom, nasleduje nácvik výslovnosti a neskôr ich písanie, pričom si žiak uvedomí odlišnosť slovenčiny a ruštiny,
- na upevňovanie slovnej zásoby využívame jazykové hry, didaktické hry
- prezentácie dialógov alebo rozprávania sú robené počúvaním originálnej zvukovej nahrávky, na ktorej je reálna reč rodených rusky hovoriacich osôb, aby žiaci získavali správnu výslovnosť,
- na presné overenie, či žiak rozumie gramatike alebo danému textu, je v 6. ročníku vhodné a potrebné aj vysvetlenie prekladom,
- užitočné je častejšie striedanie činností počas hodiny, témy sa precvičujú formou rozličných činností vhodných pre žiakov základnej školy (dialóg, pantomíma, spev, dramatizácia textu, napodobňovanie životných situácií, jazyková hra, priradovanie textu k obrázkom),
- v písomnom prejave sa používajú rôzne typy písomných cvičení na dopĺňanie, priradovanie, spájanie, zoradovanie slov a viet,
- žiaci môžu pracovať individuálne, vo dvojiciach alebo v skupinách,
- žiaci pravidelne v určených dňoch počas týždňa využívajú multimediálnu učebňu s počítačmi.

TÉMY NA ROZVÍJANIE KOMPETENCIÍ

V šiestom ročníku: pozdravy, predstavenie sa, meno, vek, bydlisko, štáty EÚ, škola, čísla, ceny, farby, školské pomôcky, školské predmety, dni v týždni, členovia rodiny, zvieratá, ročné obdobia, mesiace, narodeniny, darčeky, hračky, záujmy, záľuby, športy, zbierky, vyjadrovanie času, Bratislava, Moskva.

V siedmom ročníku: list, prázdniny, cestovanie, krajiny sveta, dopravné prostriedky, počasie, bývanie, domy, detská izba, mesto, budovy v meste, orientácia v meste, čas a určovanie hodín, nápoje a jedlá, nakupovanie, obchody, peniaze, ovocie a zelenina, Sankt Peterburg, rodné mesto – dedina.

Vo ôsmom ročníku: móda, oblečenie, farby, oslava, doprava, dopravné prostriedky, cestovanie autobusom, výhody a nevýhody dopravných prostriedkov, režim dňa, fyzický opis osoby, povaha osoby, ZOO, zvieratá, Moskva, Slovensko.

V deviatom ročníku: ľudské telo, choroby, u lekára, budúcnosť, povolania, plány, na dedine, v meste, rozprávky, voľný čas, záľuby, zaujímaví a významní ľudia, Rusko.

PRIEREZOVÉ TÉMY

Do vyučovacieho procesu sú začlenené nasledovné prierezové témy:

- osobnostný a sociálny rozvoj
- environmentálna výchova
- mediálna výchova
- multikultúrna výchova

- dopravná výchova
- ochrana života a zdravia
- tvorba projektov a prezentačné zručnosti
- regionálna výchova

MEDZIPREDMETOVÉ VZŤAHY

Ruský jazyk je v prvom rade prepojený so slovenským jazykom, pretože žiak musí chápať gramatické javy a súvislosti v materinskom jazyku, aby ich potom dokázal pochopiť a používať v cudzom jazyku. Používa sa tiež metóda porovnávania javov v slovenskom a ruskom jazyku. Väčšia miera prepojenia je s predmetmi zemepis a dejepis. Prepojenie s matematikou sa týka používania čísel a čísloviek. Dôležité je aj prepojenie s výchovnými predmetmi – s výtvarnou výchovou, s hudobnou výchovou a s etickou výchovou.

Predmet	Téma prepojenia s ruským jazykom
Slovenský jazyk	Porovnávanie odlišných a rovnakých gramatických javov v slovenčine a ruštine.
Zemepis	Slovenska, Ruska a bývalých štátov ZSSR.
Dejepis	Osobnosti Slovenska, Ruska.
Matematika	Čísla a základné a radové číslovky.
Výtvarná výchova	Grafický prejav žiaka a jeho zlepšovanie v projektových prácach, prepojenie textu a obrazu – v kreslenej forme rukou alebo počítačom, príp. formou koláže.
Hudobná výchova	Pieseň a spev ako prostriedok pre uvoľnenie sa alebo upevnenie určitej témy slovnej zásoby.
Etická výchova	Otvorená komunikácia: pozdrav, otázka, prosba, poďakovanie, ospravedlnenie, želanie, vyjadrenie názoru Pozitívne hodnotenie: hodnotenie seba, rodiny, školy, vrstovníkov, zovňajšku, záujmov.
Informatika	Časti počítača, mailová komunikácia, moderné informačné technológie, Word, Power Point, Internet – webové stránky .ru a webové slovníky, Wikipédia.
Telesná výchova	Komunikácia o športe a športovcoch, pohyb a tanec, pohyby ľudského tela, pohybové slovesá, rozcvička.
Biológia	Ľudské telo, choroby, zdravý životný štýl, príroda, rastlinstvo a živočíšstvo, zelenina a ovocie.
Občianska náuka	Rodina a škola, vzťahy medzi ľuďmi a medzi generáciami, Európska únia, voľný čas detí a mládeže.

POŽIADAVKY NA VÝSTUP - 6. ROČNÍK

V oblasti jazykových kompetencií má žiak vedieť pozdraviť sa, rozlúčiť sa, poďakovať sa, opýtať sa, ako sa má spolužiak, privítať návštevu, opýtať sa na veci, činnosti a miesto, povedať dátum, vedieť základné a radové číslovky, rozumieť školským príkazom, vedieť o sebe povedať, kde býva, koľko má rokov, pomenovať členov rodiny, ovládať názvy generácií v rodine, porozprávať o svojej škole a triede, o svojich záľubách, oboznámiť sa s mapou Ruska, ľudovými a detskými piesňami, básničkami, prísloviami a porekadlami.

V oblasti gramatiky sa naučí poznávať slovesá v jednotlivých osobách, spoznávať množné číslo, prídavné mená v mužskom a ženskom rode, časuje pravidelné slovesá, učí sa príslovky času, pozná osobné zámená, vie vytvoriť záporné a vie vytvoriť množné číslo podstatných mien, zoznamuje sa s pomocnými slovesami, vie vyjadrovať zvratnosť sloviac.

POŽIADAVKY NA VÝSTUP - 7. ROČNÍK

V oblasti jazykových kompetencií žiak má vedieť reagovať pri prvom stretnutí, nadviazať kontakt, pozdraviť, odpovedať na pozdrav, vedieť sa poďakovať, rozlúčiť sa, zoznámiť sa, informovať sa, potvrdiť

súhlas, odmietnuť – vyjadriť nesúhlas, vyjadriť svoje názory, svoju schopnosť vykonávať nejakú činnosť, vyjadriť radosť, povedať, čo má žiak rád a čo nemá rád, ospravedlniť sa, predstaviť sa, predstaviť niekoho iného a privítať ho, opýtať sa na vek a bydlisko, napísať list, opýtať sa na cestu a poradiť cestu inému, určovať čas, opísať počasie, kúpiť si suveníry, pýtať si tovar v obchode, konverzovať pri stole, objednať si nápoj a jedlo, dezert.

V oblasti gramatiky sa upevňuje časovanie pravidelných slovies, základných nepravidelných slovies. Žiak sa učí predložky a príslovky miesta, zložené podstatné mená, ovláda oznamovaciu a opytovaciu vetu v prítomnom čase, zápor v prítomnom čase, množné číslo podstatných mien, opakuje si číslovky, učí sa privlastňovacie a opytovacie zámená.

POŽIADAVKY NA VÝSTUP - 8. ROČNÍK

V oblasti jazykových kompetencií má žiak vedieť popísať veci, pýtať sa na cenu, povedať, kde sa nachádzajú, povedať, koľko je hodín, popísať svoj režim dňa, svoje problémy, orientovať sa v meste, kúpiť si lístok na autobus, posúdiť výhody a nevýhody, pýtať sa na cestu, vyjadriť činnosti počas dňa, vonkajší i vnútorný opis osoby.

V oblasti gramatiky sa žiak učí časovať v prítomnom čase: pravidelné slovesá, nepravidelné slovesá, zvrtné slovesá v prítomnom a minulom čase, privlastňovacie a zvrtné zámená, prídavné mená, zložené podstatné mená, predložky s lokálom a inštrumentálom, stupňovať prídavné mená a príslovky, ruský slovosled vo vete, množné číslo podstatných mien.

POŽIADAVKY NA VÝSTUP - 9. ROČNÍK

V oblasti jazykových kompetencií sa žiak učí vyjadriť svoje plány do budúcnosti, vie vyjadriť budúcnosť, svoje minulé zážitky, porozprávať rozprávku, vyjadriť svoj názor, vôľu, chuť, nechť niečo robiť, ovládať výrazy súhlasu a nesúhlasu, ospravedlniť sa, vie požiadať o radu a vyjadriť svoj problém, vzťahy medzi predmetmi, opísať zviera, čo vie alebo nevie robiť, vymenovať časti ľudského tela, popísať bolesti, komunikovať u lekára alebo kúpiť si lieky v lekárni.

V oblasti gramatiky si žiak rozširuje vedomosti o minulom čase, jednoduchom a zloženom budúcom čase pravidelných a nepravidelných slovies, porovnáva prítomný, minulý a budúci čas, pozná pohybové slovesá, vie skloňovať podstatné a prídavné mená, pozná osobné, privlastňovacie, zvrtné, ukazovacie a opytovacie zámená, vie časovať pravidelné, nepravidelné, zvrtné slovesá, pomocné slovesá, modálne slovesá musieť, chcieť, môcť, vedieť a smieť, pozná číslovky do 1000 a viac, príslovky miesta a času, predložky s akuzatívom a datívom, vie použiť oznamovaciu, opytovaciu a rozkazovaciu vetu.

UČEBNÉ ZDROJE

E.Kováčiková, V. Glendová: Ruský jazyk 5, Mladé letá, SPN 2009-2012

E.Kováčiková, V. Glendová: Ruský jazyk 6, Mladé letá, SPN 2009-2012

J.Bertová, J.Danečková, K.Jancová: Hravá ruština 5, TAKTIK vydavateľstvo s.r.o 2011

J.Bertová, J.Danečková, K.Jancová: Hravá ruština 6, TAKTIK vydavateľstvo s.r.o 2011

CD k učebnici Ruský jazyk 5

CD k učebnici Ruský jazyk 6

Časopisy, slovníky, internet, multimediálne CD, materiály poskytnuté na www.zborovna.sk

HODNOTENIE PREDMETU

Ústne hodnotenie:

pri ústnej kontrole sa bude zisťovať rozsah naučenej slovnej zásoby, výslovnosť, plynulosť hovoreného prejavu, presnosť vyjadrovania, plynulosť čítania, porozumenie čítania. Žiaci budú skúšaní individuálne alebo vo dvojiciach pri prezentácii dialógov. Môžu byť ohodnotení známku aj v skupine pri dramatizácii textu, prípadne pri projektovej alebo pri skupinovej práci.

Písomné hodnotenie:

žiaci budú hodnotení pravidelne rôznou formou testu, počas lekcie môžu byť zadané čiastkové kontrolné testy v rozsahu 5-10 minút, zamerané na slovnú zásobu alebo nový gramatický jav, na konci lekcie opakovací test 30 – 40 minút. Testy sú zamerané na kontrolu slovnej zásoby, prípadne kombinované, na

kontrolu slovnej zásoby, pochopenia gramatických javov a porozumenia textu. Optimálne hodnotenie bude stanovené na základe percentuálnej úspešnosti podľa dohodnutých kritérií. Stupnice sa stanovujú na začiatku školského roka a budú vopred oznámené žiakom v jednotlivých triedach.

Aktivita na hodine, pravidelná domáca príprava a dôsledné vypracovávanie domácich úloh môžu byť dôvodom na hodnotenie žiaka výbornou známkou aj v čase mimo skúšania na hodine alebo testovania písomnou formou.

Hodnotiacia stupnica pri písomných testoch:

100 – 90 %	= 1
89 - 75 %	= 2
74 - 51 %	= 3
50 - 25 %	= 4
24 - 0 %	= 5

Hodnotiacia stupnica pri bleskovkách:

10-9	1
8-7	2
6-5	3
4-3	4
2-0	5

Z každej lekcie je žiak hodnotený nasledovne:

1 známka   Projekt (ústne)

1 známka   Test (písomne)

4 známky za polrok   je možné získať z aktivity na hodine, za pieseň, báseň, dialógy, bleskovky, domáce úlohy, cvičenia na vyučovaní.

Pri tomto systéme žiak za jeden polrok dostane 8- 10 známok pri dotácii 2 vyučovacie hodiny týždenne.

I. MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI

Obsah v tejto oblasti vzdelávania sa sústreďuje na dobudovanie pojmu prirodzených, celých a racionálnych čísel a početných výkonov týmito číslami. Na tomto stupni sa kladú základy algebry (riešenie rovníc a nerovníc, funkcií). Z geometrie sa paralelne rozvíja rovinná aj priestorová geometria, rozširujú sa žiacke vedomosti o geometrických útvaroch, naučia sa vypočítať obvod a obsah rovinných útvarov a povrch a objem priestorových útvarov. Zoznamujú sa s meraním dĺžky obsahu a objemu ako aj meraním veľkosti uhlov.

Informatika podobne ako matematika rozvíja myslenie žiakov, ich schopnosť analyzovať a syntetizovať, zovšeobecňovať, hľadať vhodné stratégie riešenia problémov a overovať ich v praxi. Vedie k presnému vyjadrovaniu myšlienok a postupov a ich zaznamenaniu vo formálnych zápisoch, ktoré slúžia ako všeobecný prostriedok komunikácie. Poslaním vyučovania informatiky je viesť žiakov k pochopeniu základných pojmov, postupov a techník používaných pri práci s údajmi a toku informácií v počítačových systémoch. Buduje tak informatickú kultúru, t.j. vychováva k efektívnemu využívaniu prostriedkov informačnej civilizácie rešpektovaním právnych a etických zásad používania informačných technológií a produktov. Toto poslanie je potrebné dosiahnuť spoločným pôsobením predmetu informatika a aplikovaním informačných technológií vo vyučovaní aj iných predmetov, medzipredmetových projektov, celoškolských programov a pri riadení školy.

Cieľom je, aby žiak získal schopnosť používať matematiku v svojom budúcom živote. Matematika má rozvíjať žiakovo logické a kritické myslenie, schopnosť argumentovať a komunikovať a spolupracovať v skupine pri riešení problémov. Žiak ju spoznáva ako súčasť ľudskej kultúry a dôležitý nástroj pre spoločenský pokrok.

Informatika podobne ako matematika rozvíja myslenie žiakov, ich schopnosť analyzovať a syntetizovať, zovšeobecňovať, hľadať vhodné stratégie riešenia problémov a overovať ich v praxi. Vedie k presnému vyjadrovaniu myšlienok a postupov a ich zaznamenaniu vo formálnych zápisoch, ktoré slúžia ako všeobecný prostriedok komunikácie. Poslaním vyučovania informatiky je viesť žiakov k pochopeniu základných pojmov, postupov a techník používaných pri práci s údajmi a toku informácií v počítačových systémoch.

Oblasť tvoria predmety **matematika a informatika**.

Predmet matematika je zameraný na rozvoj matematickej kompetencie tak, ako ju formuloval Európsky parlament. Vzdelávací obsah predmetu je rozdelený na päť tematických okruhov, z ktorých žiaci sa zoznamujú s primeranými elementárnymi poznatkami a riešeniami praktických úloh. Sú to:

- Čísla, premenná a počtové výkony s číslami,
- Vzťahy, funkcie, tabuľky, diagramy,
- Geometria a meranie,
- Kombinatorika, pravdepodobnosť, štatistika,
- Logika, dôvodenie, dôkazy.

Obsah vzdelávania je spracovaný na kompetenčnom základe, čo znamená, že matematické poznatky sú žiakom prezentované s využitím už existujúcich matematických poznatkov žiakov a skúseností s aplikáciou už osvojených poznatkov. Pri prezentovaní matematických poznatkov a skúseností sa prioritne zameriava na rozvoj žiackych schopností, predovšetkým väčšou aktivizáciou žiakov.

V predmete informatika žiaci sú vedení k pochopeniu základných pojmov, postupov a techník používaných pri práci s informáciami v počítačových systémoch. Vzdelávací obsah informatiky je rozdelený na päť tematických okruhov:

- Informácie okolo nás,
- Komunikácia prostredníctvom IKT,
- Postupy, riešenie problémov, algoritmické myslenie,
- Princípy fungovania IKT,
- Informačná spoločnosť.
-

1. MATEMATIKA

Hodinová dotácia:

Ročník	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	Spolu
Štátny vzdelávací program	4	3	4	4	4	19
Školský vzdelávací program	1	1/2	1	1	1	5/6
Spolu	5	4/5	5	5	5	24/25

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Matematika je prírodovedným predmetom, ktorý na našej škole patrí medzi predmety s dominantným postavením.

Je intelektuálne náročná, vyžaduje veľa času a sebadisciplíny. Z pohľadu žiakov je často neatraktívna, preto kladie na prípravu a prácu učiteľa veľké nároky. Spomedzi ostatných vied najmenej stojí na názoroch premenlivých a omylných autorít. To čo robí matematiku krásnou a dôležitou, je spôsob akým rieši problémy a trvalá platnosť jej tvrdení.

Matematika dáva človeku mentálnu disciplínu, potrebu sústrediť sa, analyzovať, syntetizovať, postupovať krok za krokom. Všetko má svoj poriadok, svoju logiku, svoj systém. A vždy je tu možnosť

overiť si svoje postupy. Úspešné zvládnutie matematiky je neoceniteľným bonusom na ďalšie pôsobenie človeka v pracovnom a seba vzdelávacom procese a jeho orientáciu vo finančnom svete.

CIELE VYUČOVACIEHO PREDMETU

Vzdelávacie ciele:

- rozvíjať počítanie spamäti, písomné počítanie a počítanie na kalkulačke,
- rozvíjať schopnosť objavovať matematické javy všade okolo nás,
- rozvíjať schopnosť odhadnúť výsledok daného počtového výkonu,
- získavať skúsenosti s matematizáciou reálnej situácie a tvorbou matematických modelov,
- rozvíjať schopnosť objavovať matematické javy všade okolo nás,
- rozvíjať schopnosť čítať s porozumením súvislé texty obsahujúce čísla, závislosti a vzťahy a nesúvislé texty obsahujúce tabuľky, grafy a diagramy,
- rozvíjať schopnosť vedieť správne a zrozumiteľne písomne alebo ústne sformulovať výsledky svojej práce,
- rozvíjať funkčnú finančnú gramotnosť žiakov,
- rozvíjať schopnosť pracovať s návodom,
- rozvíjať projektové, prezentačné a komunikačné zručnosti žiaka.

Výchovné ciele:

- rozvíjať pozorovacie a analytické schopnosti,
- rozvíjať štatistické a pravdepodobnostné myslenie žiakov,
- rozvíjať logické a kritické myslenie,
- rozvíjať algoritmické myslenie žiakov,
- rozvíjať schopnosť vedieť použiť získané kompetencie v praktickom živote,
- rozvíjať schopnosť argumentovať, komunikovať a spolupracovať v skupine.

TÉMY NA ROZVÍJANIE KOMPETENCIÍ

Témy sú rozdelené do piatich tematických okruhov, v rámci ktorých sa žiaci zoznamujú s primeranými elementárnymi poznatkami a riešeniami praktických úloh:

- Čísla, premenná a počtové výkony s číslami,
- Vzťahy, funkcie, tabuľky, diagramy,
- Geometria a meranie,
- Kombinatorika, pravdepodobnosť, štatistika,
- Logika, dôvodenie, dôkazy.

PRIEREZOVÉ TÉMY

- osobnostný a sociálny rozvoj
- environmentálna výchova
- mediálna výchova
- multikultúrna výchova
- dopravná výchova
- ochrana života a zdravia
- tvorba projektov a prezentačné zručnosti
- regionálna výchova
- finančná gramotnosť

POŽIADAVKY NY VÝSTUP

žiak **piateho** ročníka má:

- vedieť používať prirodzené čísla pri opise reálnej situácie, čítať, zapisovať a porovnávať prirodzené čísla, používať, zapisovať a čítať vzťah rovnosti a nerovnosti, zobrazit' čísla na číselnej osi

- vykonávať spamäti aj písomne základné počtové výkony, zaokrúhľovať čísla, vykonávať odhady a kontrolovať správnosť výsledkov počtových výkonov
- vedieť riešiť aplikačné úlohy, tvoriť a riešiť úlohy, v ktorých aplikuje osvojené poznatky o číslach a počtových výkonoch a algebrickom aparáte
- získať predstavu o veľkých číslach a vedieť ich aplikovať v reálnych situáciách
- vedieť rozoznať, pomenovať a opísať jednotlivé základné rovinné a priestorové tvary, nachádzať v realite ich reprezentáciu
- poznať, vedieť popísať, pomenovať, načrtnúť a narysovať základné rovinné útvary, poznať ich základné prvky a vlastnosti
- vedieť vykonať v praxi potrebné dôležité merania a výpočty obvodu, poznať meracie prostriedky a ich jednotky a vedieť ich samostatne používať aj pri praktických meraniach
- rozoznať istú a nemožnú udalosť na konkrétnych príkladoch
- vedieť vyhľadať, zhromaždiť, usporiadať a graficky znázorniť údaje
- vedieť zvoliť správnu stratégiu

žiak **šiesteho** ročníka má:

- vedieť používať prirodzené čísla pri opise reálnej situácie, čítať, zapisovať a porovnávať prirodzené čísla
- používať, zapisovať a čítať vzťah rovnosti a nerovnosti, zobrazit' čísla na číselnej osi
- vykonávať spamäti aj písomne základné počtové výkony, zaokrúhľovať čísla, vykonávať odhady a vedieť kontrolovať správnosť výsledkov počtových výkonov
- riešiť aplikačné úlohy, tvoriť a riešiť úlohy, v ktorých aplikuje osvojené poznatky o číslach a počtových výkonoch a algebrickom aparáte
- vedieť používať desatinné čísla pri opise reálnej situácie
- čítať, zapisovať a porovnávať desatinné čísla, používať, zapisovať a čítať
- vzťah rovnosti a nerovnosti, vedieť zobrazit' čísla na číselnej osi
- vykonávať spamäti aj písomne základné počtové výkony, zaokrúhľovať čísla, vykonávať odhady a kontrolovať správnosť výsledkov počtových výkonov
- riešiť aplikačné úlohy, tvoriť a riešiť úlohy, v ktorých aplikuje osvojené poznatky o číslach a počtových výkonoch a algebrickom aparát
- vedieť rozoznať, pomenovať a popísať jednotlivé rovinné útvary, dokázať špecifikovať ich jednotlivé prvky
- vedieť nájsť v realite prezentáciu rovinných útvarov
- vedieť vykonať v praxi potrebné merania a použiť ich pri výpočte obvodu a obsahu
- geometrických útvarov
- poznať meracie prostriedky a ich jednotky a vedieť ich samostatne aplikovať pri praktických meraniach
- vedieť sa orientovať v šesťdesiatkovej číselnej sústave
- poznať spôsob merania uhlov a počítanie s uhlami, využívať vlastnosti známych dvojíc uhlov (susedné, vrcholové) pri výpočte vnútorných a vonkajších uhlov rovinných útvarov
- prostredníctvom hier získať skúsenosti s organizáciou konkrétnych súborov predmetov podľa ľubovoľného pravidla a podľa vopred daného určitého kritéria
- vedieť zapísať riešenie pomocou tabuľky a diagramu
- vedieť posudzovať realitu z pravdepodobnostného pohľadu

žiak **siedmeho** ročníka má:

- vedieť rozoznať a použiť znaky deliteľnosti číslami 2,3,4,5,10
- vedieť odlíšiť prvočíslo od zloženého čísla
- vedieť vytvárať násobky a nájsť delitele prirodzeného čísla

- vedieť nájsť najmenší spoločný násobok a najväčší spoločný deliteľ prirodzených čísel
- vedieť správne používať racionálne čísla pri opise reálnej situácie, čítať, zapisovať a porovnávať racionálne čísla
- vedieť vykonávať písomne, spamäti aj na kalkulačke základné počtové výkony s racionálnymi číslami, vykonávať odhady a kontrolovať správnosť výsledkov
- pochopiť význam racionálnych čísel pre praktický život
- vedieť rozlíšiť, pomenovať a vypočítať základ, počet percent a hodnotu príslušnú k počtu percent
- vedieť aplikovať získané poznatky o percentách v bežných reálnych situáciách
- vedieť riešiť jednoduché úlohy z oblasti finančníctva
- vedieť popísať a aplikovať pojem obsahu a povrchu telesa
- vedieť používať a navzájom premieňať jednotky objemu a povrchu
- vedieť vykonávať potrebné merania a výpočty
- vedieť vysvetliť pojem pomer, postupný pomer a vedieť ich aplikovať pri riešení úloh
- vedieť riešiť modelovaním a výpočtom situácie vyjadrené pomerom
- vedieť pracovať s mierkou máp a plánov
- vedieť z daného počtu prvkov vybrať skupinu s daným počtom prvkov podľa určeného pravidla a vypočítať počet možností výberu
- vedieť vykonať zber, zápis, interpretáciu údajov a ich grafické znázornenie
- vedieť orientovať sa v množine údajov

žiak **ôsmeho** ročníka má vedieť:

- vedieť správne používať celé čísla pri opise reálnej situácie, vedieť ich čítať, zapisovať a porovnávať
- vedieť vykonávať písomne, spamäti aj na kalkulačke základné počtové výkony s celými číslami, vykonávať odhady a kontrolovať správnosť výsledkov
- pochopiť význam celých čísel pre praktický život
- vedieť pochopiť písmeno vo význame čísla, pochopiť význam premennej
- vedieť správne zapísať číselný a algebrický výraz a určiť ich hodnotu,
- získať prvé skúsenosti so sčítaním odčítaním, násobením a delením výrazov
- vedieť vyjadriť neznámu z jednoduchého vzorca
- získať prvé skúsenosti s riešením rovníc
- vedieť rozoznať základné prvky trojuholníka, rovnobežníka, lichobežníka
- vedieť riešiť jednoduché konštrukčné úlohy
- vedieť vykonávať potrebné merania a výpočty
- vedieť popísať hranol, vymenovať jednotlivé druhy hranolov
- vedieť vypočítať povrch a objem hranola a aplikovať tieto poznatky pri riešení úloh z praxe
- vedieť robiť prehľadné náčrty
- vedieť pracovať s matematickou terminológiou
- vedieť vymenovať základné prvky kružnice, kruhu a ich častí
- poznať Talesovu kružnicu a vedieť ju používať
- vedieť rozhodnúť o vzájomnej polohe priamok a kružníc
- vedieť vykonať potrebné merania a výpočty
- získať skúsenosti v pozorovaní udalostí, rozpoznať možné a nemožné udalosti
- vedieť odhadnúť pravdepodobnosť udalosti
- vedieť vykonať zber, zápis, interpretáciu údajov a ich grafické znázornenie

žiak **deviateho** ročníka má:

- vedieť správne mocniny a odmocniny zapisovať, čítať, porovnávať používať pri opise reálnej situácie,
- zvládnuť prácu s číslami zapísanými v tvare $a \cdot 10^n$ na kalkulačke

- vedieť počítať s veľkými a malými číslami, odhadnúť výsledok
- vedieť rozhodnúť o rovnosti alebo nerovnosti číselných alebo algebrických výrazov
- vedieť riešiť rovnice a jednoduché nerovnice
- vedieť matematizovať a riešiť reálnu situáciu pomocou rovníc
- vedieť vyjadriť neznámu z jednoduchého vzorca
- vedieť rozoznať, pomenovať a opísať valec, ihlan, kužeľ, guľu
- dokázať sa sústrediť na objavovanie geometrických tvarov vo svojom okolí
- vedieť vykonávať potrebné merania a výpočty
- vedieť robiť prehľadné náčrty
- vedieť rozoznať a modelovať osovo a stredovo súmerné útvary v rovine
- pochopiť a osvojiť si jednoduché geometrické transformácie v rovine
- poznať základné vlastnosti dvojíc súmerných útvarov a využívať ich pri jednoduchých konštrukciách
- poznať základné prvky pravouhlého trojuholníka
- vedieť zapísať a formulovať Pytagorovu vetu
- vedieť použiť Pytagorovu vetu pri riešení pravouhlého trojuholníka a úloh z praxe
- pochopiť súvis medzi geometriou a aritmetikou
- vedieť opísať a zostrojiť pravouhlý súradnicový systém
- vedieť zostrojiť graf lineárnej závislosti a opísať jeho základné vlastnosti
- vedieť zostrojiť graf lineárnej funkcie a popísať jej vlastnosti
- vedieť popísať podstatu podobnosti dvoch geometrických útvarov
- vedieť vysvetliť pojem pomer podobnosti
- vedieť riešiť primerané numerické a konštrukčné úlohy
- vedieť overiť si riešenie konštrukčnej úlohy výpočtom
- vedieť zrealizovať primeraný štatistický výskum
- poznať význam termínov štatistický súbor, štatistická jednotka, znak, početnosť javu, relatívna početnosť
- vedieť pripraviť a spracovať vlastný jednoduchý projekt
- vedieť interpretovať údaje zaznamenané v tabuľke, grafe

Žiak musí úspešne absolvovať všetky štvrtročné písomné práce, kontrolné práce, vypracovať a odovzdať projekty, pri písomných odpovediach preukázať vedomosti formulované v obsahovom a výkonovom štandarde, dbať na úpravu zošita a na hodinách pracovať aktívne

METÓDY A FORMY PRÁCE - STRATÉGIE VYUČOVANIA

Na vyučovacích hodinách matematiky sa snažíme umožniť žiakom, aby získavali nové vedomosti a rozvíjali svoje schopnosti a postoje vlastnou aktívnou iniciatívou.

Na splnenie týchto cieľov je nutné žiakov v najväčšej možnej miere aktivizovať.

Najskôr je nutné žiakov oboznámiť s novým pojmom, vysvetliť jeho podstatu a základné vlastnosti a následne rozvíjať vlastnú iniciatívu žiakov zameranú na získavanie nových návykov a zručností. Je potrebné naučiť žiakov, aby experimentovali, aby objavovali nové vlastnosti svojou vlastnou činnosťou.

Hodiny matematiky sú naplnené živým ruchom. Hlbokým zážitkom pre žiakov je ich vlastná iniciatíva, spoluzodpovednosť za pracovné výsledky, objaviteľský prístup a radosť z vyriešenej úlohy.

Stratégia vyučovania zahŕňa nasledovné metódy: motivačný rozhovor, problémový výklad, názorno-demonštračná metóda, riadený rozhovor, práca s učebnicou, práca jednotlivcov a práca v skupine, diferencovaná práca, matematické hry.

Na hodinách využívame vhodné demonštračné pomôcky a prostriedky IKT.

Pri vyučovaní dbáme na precvičovanie učiva a jeho priebežné opakovanie, pričom využívame rôzne zbierky úloh, testy, prostriedky IKT.

UČEBNÉ ZDROJE

- Šedivý a kol: Matematika pre 5. roč. ZŠ, 1. časť, 2. časť SPN 2000
 Šedivý a kol: Matematika pre 6. roč. ZŠ, 1. časť, 2. časť SPN 2000
 Šedivý a kol: Matematika pre 7. roč. ZŠ, 1. časť, 2. časť SPN 2000
 Šedivý a kol: Matematika pre 8. roč. ZŠ, 1. časť, 2. časť SPN 2000
 Šedivý a kol: Matematika pre 9. roč. ZŠ, 1. časť, 2. časť SPN 2000
 Žabka a kol: Matematika pre 5. roč. ZŠ, 1. časť, 2. časť Orbis Pictus 2010
 Žabka a kol: Matematika pre 6. roč. ZŠ a 1. ročník gymnázií s osemročným štúdiom 1. časť, 2. časť Orbis Pictus 2011
 Žabka a kol: Matematika pre 7. roč. ZŠ a 2. ročník gymnázií s osemročným štúdiom, 1. časť, 2. časť Orbis Pictus 2011
 Žabka a kol: Matematika pre 8. roč. ZŠ a 3. ročník gymnázií s osemročným štúdiom, 1. časť, 2. časť Orbis Pictus 2011
 Kolbaská a kol.: Matematika pre 9. roč. ZŠ a 4. ročník gymnázií s osemročným štúdiom, 1. časť, SPN 2012
 Kolbaská a kol.: Matematika pre 9. roč. ZŠ a 4. ročník gymnázií s osemročným štúdiom, 2. časť, SPN 2014
 Kolektív autorov: Hravá matematika 5, pracovný zošit pre 5. roč. ZŠ, Taktik Internacional s.r.o. 2010
 Kolektív autorov: Hravá matematika 6, pracovný zošit pre 6. roč. ZŠ, Taktik Internacional s.r.o. 2010
 Kolektív autorov: Hravá matematika 7, pracovný zošit pre 7. roč. ZŠ, Taktik Internacional s.r.o. 2010
 Kolektív autorov: Hravá matematika 8, pracovný zošit pre 8. roč. ZŠ, Taktik Internacional s.r.o. 2011
 Kolektív autorov: Hravá matematika 9, pracovný zošit pre 9. roč. ZŠ, Taktik Internacional s.r.o. 2012
 Berová, Bero: Pomocník z matematiky pre 5. ročník ZŠ, 1. zošit, 2. zošit, Orbis Pictus 2010
 Berová, Bero: Pomocník z matematiky pre 6. ročník ZŠ a 1. ročník gymnázií s osemročným štúdiom, 1. časť, 2. časť, Orbis Pictus 2011
 Berová, Bero: Pomocník z matematiky pre 7. ročník ZŠ a 2. ročník gymnázií s osemročným štúdiom, 1. časť, 2. časť, Orbis Pictus 2011
 Berová, Bero: Pomocník z matematiky pre 8. ročník ZŠ a 3. ročník gymnázií s osemročným štúdiom, 1. časť, 2. časť, Orbis Pictus 2011
 Berová, Bero: Pomocník z matematiky pre 9. ročník ZŠ a 4. ročník gymnázií s osemročným štúdiom, 1. časť, 2. časť, Orbis Pictus 2013
 Bálint, Kuzma: Zbierka úloh z matematiky pre 5. ročník ZŠ, Príroda 2006
 Bálint, Kuzma: Zbierka úloh z matematiky pre 6. ročník ZŠ, Príroda 2006
 Bálint, Kuzma: Zbierka úloh z matematiky pre 7. ročník ZŠ, Príroda 2007
 Bálint, Kuzma: Zbierka úloh z matematiky pre 8. ročník ZŠ, Príroda 2007
 Bálint, Kuzma: Zbierka úloh z matematiky pre 9. ročník ZŠ, Príroda 2008
 Česenek a kol: Zbierka úloh z matematiky pre 5. roč. ZŠ, SPN 1990
 Česenek a kol: Zbierka úloh z matematiky pre 6. roč. ZŠ, SPN, 1991
 Trejbal a kol: Zbierka úloh z matematiky pre 7. roč. ZŠ, SPN 1993
 Bušek a kol: Zbierka úloh z matematiky pre 8. roč. ZŠ, SPN 1995
 Kotyra: Zbierka úloh z matematiky pre 5. až 9. ročník ZŠ, MAPA Slovakia Plus, 2013
 Počítačové programy Speedmat a Didaktika matematika, vzdelávací portál Planéta vedomostí.

HODNOTENIE PREDMETU

V predmete matematika budú hodnotené štvrt'ročné písomné práce, kontrolné práce, písomné odpovede, vypracované projekty aktivita na hodinách, pri hodnotení práce žiakov budeme prihliadať aj na vypracované domáce cvičenia, schopnosť zabezpečiť si všetky potrebné pomôcky na vyučovanie a tiež aktívnu účasť na rôznych matematických súťažiach a aktivitách.

Písomné práce sú hodnotené podľa stupnice:

100 % - 90 %	.....	1
89 % - 75 %	.....	2
74 % - 50 %	.....	3
49 % - 25 %	.....	4
24 % - 0 %	.....	5

2. INFORMATIKA

	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	Spolu
ŠVP	0,5	0,5	0,5	0,5	0	2
ŠkVP	0,5	0,5	0,5	0,5	1	3
Spolu	1	1	1	1	1	5

Navýšené hodiny v ŠkVP sú venované na rovnomerné rozloženie učiva do všetkých ročníkov, možnosť precvičenia a zvyšovanie kompetencií v jednotlivých oblastiach.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Informatika má dôležité postavenie vo vzdelávaní, pretože podobne ako matematika rozvíja myslenie žiakov, ich schopnosť analyzovať a syntetizovať, zovšeobecňovať, hľadať vhodné stratégie riešenia problémov a overovať ich v praxi. Vedie k presnému vyjadrovaniu myšlienok a postupov a ich zaznamenaniu vo formálnych zápisoch, ktoré slúžia ako všeobecný prostriedok komunikácie.

Poslaním vyučovania informatiky je viesť žiakov k pochopeniu základných pojmov, postupov a techník používaných pri práci s údajmi a toku informácií v počítačových systémoch. Buduje tak informatickú kultúru, t.j. vychováva k efektívnemu využívaniu prostriedkov informačnej civilizácie s rešpektovaním právnych a etických zásad používania informačných technológií a produktov. Toto poslanie je potrebné dosiahnuť spoločným pôsobením predmetu informatika a aplikovaním informačných technológií vo vyučovaní iných predmetov, medzipredmetových projektov, celoškolských programov a pri riadení školy. Systematické základné vzdelanie v oblasti informatiky a využitia jej nástrojov zabezpečí rovnakú príležitosť pre produktívny a plnohodnotný život obyvateľov SR v informačnej a znalostnej spoločnosti, ktorú budujeme.

Oblasť informatiky zaznamenáva mimoriadny rozvoj, preto v predmete informatika je potrebné dôkladnejšie sa zamerať na štúdium základných univerzálnych pojmov, ktoré prekračujú súčasné technológie. Dostupné technológie majú poskytnúť vyučovaniu informatiky široký priestor na motiváciu a praktické projekty.

CIELE VYUČOVACIEHO PREDMETU

Cieľom vyučovania informatiky na 2. stupni ZŠ je sprístupniť základné pojmy a techniky používané pri práci s údajmi a pri tvorbe algoritmov a výpočtových procesov. Podobne ako matematika aj informatika v spojení s informačnými technológiami vytvára platformu pre všetky ďalšie predmety. V predmete informatika je potrebné dôkladnejšie sa zamerať na štúdium základných univerzálnych pojmov, ktoré prekračujú súčasné technológie. Dostupné technológie majú poskytnúť vyučovaniu informatiky široký priestor na motiváciu a praktické projekty.

Výchovno-vzdelávací proces na 2. stupni základnej školy smeruje k tomu, aby žiaci:

- sa oboznámili s pojmami údaj a informácia, s rôznymi typmi údajov, s ich zbieraním, uchovávaním, zobrazovaním, spracovaním a prezentovaním;
- rozumeli pojmom algoritmus a program (formálny zápis automatizovaného spracovania údajov);
- sa oboznámili so systémami na spracovanie údajov – z pohľadu ich architektúry (počítač, prídavné zariadenia, médiá, komunikácie) a logickej štruktúry (napr. operačný systém);
- si rozvíjali schopnosť algoritmizovať zadaný problém, rozvíjali si programátorské zručnosti, naučili sa pracovať v prostredí bežných aplikačných programov, naučili sa efektívne vyhľadávať informácie uložené na CD, alebo na sieti a naučili sa komunikovať cez sieť;

- nadobudli schopnosti potrebné pre výskumnú prácu (t. j. schopnosť realizovať jednoduchý výskumný projekt, sformulovať problém), rozvíjali si formálne a logické myslenie, naučili sa viaceré metódy na riešenie problémov;
- rozvíjali si svoje schopnosti kooperácie a komunikácie (naučili sa spolupracovať v skupine pri riešení problému, verejne so skupinou o ňom diskutovať a referovať);
- rozvíjali si svoju osobnosť, tvorivosť, logické myslenie, zodpovednosť, morálne a vôľové vlastnosti, húževnatosť, sebakritickosť a snažili sa o sebavzdelávanie;
- naučili sa rešpektovať intelektuálne vlastníctvo a autorstvo infromatických produktov, systémov a aplikácií (aby chápali, že informácie, údaje a programy sú produkty intelektuálnej práce, sú predmetmi vlastníctva a majú hodnotu), pochopili sociálne, etické a právne aspekty informatiky.

OBSAH VZDELÁVANIA

Vzdelávací obsah informatiky v Štátnom vzdelávacom programe je rozdelený na päť tematických okruhov:

- ◆ **Informácie okolo nás**
- ◆ **Komunikácia prostredníctvom IKT**
- ◆ **Postupy, riešenie problémov, algoritmické myslenie**
- ◆ **Princípy fungovania IKT**
- ◆ **Informačná spoločnosť**

Učivo v tematickom okruhu **Informácie okolo nás** je kľúčové aj pre nižšie sekundárne vzdelávanie. Pojem informácia, typy informácií (textová, multimediálna, atď.), aplikácie na spracovávanie špecifických informácií sú veľmi dôležité pre pochopenie mechanizmov pri riešení najrôznejších problémov pomocou, resp. prostredníctvom IKT. Žiaci by sa už od prvej triedy mali učiť pracovať so základnými počítačovými aplikáciami, aby:

1. vedeli základné postupy pri práci s textom a jednoduchou prezentáciou,
2. vedeli vytvárať jednoduché tabuľky a grafy,
3. získali ďalšie zručnosti kreslenia v grafickom prostredí a spracovávaní grafických informácií,
4. porozumeli nahrávaniu a prehrávaniu zvukov a videí,
5. prostredníctvom didaktických hier, edukačných prostredí a encyklopédií pochopili využitie IKT v iných predmetoch,
6. pomocou IKT dokázali realizovať čiastkové úlohy a výstupy z projektového vyučovania.

Ďalší tematický okruh **Komunikácia prostredníctvom IKT** sa venuje využitiu nástrojov internetu na komunikáciu na vlastné učenie sa a aj na riešenie školských problémov, na získavanie a sprostredkovanie informácií. Žiaci:

1. by sa mali naučiť pracovať s elektronickou poštou,
2. by mali pochopiť spôsob a mechanizmy vyhľadávania informácií na internete,
3. by mali získať základné vedomosti o priamej komunikácii prostredníctvom IKT (rozhovory, okamžité správy),
4. by mali poznať niektoré základné postupy pri využívaní internetu v informačnej spoločnosti (cestovný poriadok, mapy, internetový obchod),
5. by si mali uvedomovať bezpečnostné riziká pri práci s internetom.

V tematickom okruhu **Postupy, riešenie problémov, algoritmické myslenie** sa žiaci zoznámia so špecifickými postupmi riešenia problémov prostredníctvom IKT. Zoznámia sa s pojmami ako algoritmus, program, programovanie. Najväčším prínosom tohto okruhu bude to, že žiaci získajú základy algoritmického myslenia a schopnosť uvažovať nad riešením problémov pomocou IKT. Naučia sa uvažovať nad rôznymi parametrami efektívnosti rôznych riešení problémov, naučia sa rôzne postupy a mechanizmy pri riešení úloh z rôznych oblastí.

Tematický okruh **Princípy fungovania IKT** sa venuje popisu a pochopeniu mechanizmov informačných a komunikačných technológií. Žiaci by sa mali zoznámiť s princípmi fungovania:

1. jednoduchého hardvéru,
2. rôznych oblastí určenia softvéru,
3. úlohami operačných systémov (napr. práca so súbormi a priečinkami),
4. lokálnej siete a internetu.

Tematický okruh **Informačná spoločnosť** sa nachádza v prieniku informatiky a občianskej výchovy. Zaoberá sa etickými, morálnymi a spoločenskými aspektmi informatiky. Oboznamuje s možnými rizikami a metódami na riešenie týchto rizík. Žiaci by mali:

1. sa oboznámiť s využitím IKT v najrôznejších oblastiach znalostnej spoločnosti,
2. pochopiť, že používanie IKT si vyžaduje kritický a zvažujúci postoj k dostupným informáciám,
3. viesť k zodpovednému používaniu interaktívnych médií – rozumieť rizikám, ktoré sa tu nachádzajú.

PRIEREZOVÉ TÉMY:

Prierezové témy	Ďalšie výchovy
OaSR – osobný a sociálny rozvoj	PdV- proti drogová výchova
TPaPZ - tvorba projektu a prezentačné zručnosti	VPI – výchova proti intolerancii
MEV – mediálna výchova	VMR – výchova k manželstvu a rodičovstvu
MUV – multikultúrna výchova	FG - finančná gramotnosť
EV – environmentálna výchova	LP – ľudské práva
OČaZ – ochrana človeka a zdravia	

KLÚČOVÉ KOMPETENCIE

Žiak na hodinách informatiky získa a rozvinie tieto kľúčové kompetencie:

- **kompetencia (spôsobilosť) k celoživotnému učeniu sa**
  - dokáže kriticky zhodnotiť informácie a ich zdroj, tvorivo ich spracovať a prakticky využívať,
- **sociálne komunikačné kompetencie (spôsobilosti)**
  - dokáže využívať všetky dostupné formy komunikácie pri spracovávaní a vyjadrovaní informácií rôzneho typu, má adekvátny ústny a písomný prejav zodpovedajúci situácii a účelu komunikácie,
  - efektívne využíva dostupné informačno-komunikačné technológie,
- **kompetencia (spôsobilosť) uplatňovať základ matematického myslenia a základné schopnosti poznávať v oblasti vedy a techniky**
  - používa matematické myslenie na riešenie praktických problémov v každodenných situáciách,
- **kompetencia (spôsobilosť) v oblasti informačných a komunikačných technológií**
  - má osvojené základné zručnosti v oblasti IKT ako predpoklad ďalšieho rozvoja,
  - používa základné postupy pri práci s textom a jednoduchou prezentáciou,
  - dokáže využívať IKT pri vzdelávaní,
- **kompetencia (spôsobilosť) riešiť problémy**
  - uplatňuje pri riešení problémov vhodné metódy založené na analyticko-kritickom a tvorivom myslení,
  - je otvorený (pri riešení problémov) získavaniu a využívaniu rôznych, aj inovatívnych postupov, formuluje argumenty a dôkazy na obhájenie svojich výsledkov,
- **kompetencie (spôsobilosti) občianske**
  - vyvážené chápe svoje osobné záujmy v spojení so záujmami širšej skupiny, resp. spoločnosti,
- **kompetencie (spôsobilosti) sociálne a personálne**
  - dokáže na primeranej úrovni reflektovať vlastnú identitu a budovať si vlastnú samostatnosť (nezávislosť) ako člen celku,
  - vie si svoje ciele a priority stanoviť v súlade so svojimi reálnymi schopnosťami, záujmami a potrebami,
  - osvojil si základné postupy efektívnej spolupráce v skupine - uvedomuje si svoju zodpovednosť v tíme, kde dokáže tvorivo prispievať k dosahovaniu spoločných cieľov

- **kompetencie (spôsobilosti) pracovné**
- je flexibilný a schopný prijať a zvládať inovatívne zmeny,
- dokáže získať a využiť informácie o vzdelávacích a pracovných príležitostiach,
  - **kompetencie (spôsobilosti) smerujúce k iniciatívnosti a podnikavosti**
- dokáže inovovať zaužívané postupy pri riešení úloh, plánovať a riadiť nové projekty so zámerom dosiahnuť ciele, a to nielen v práci, ale aj v každodennom živote,
  - **kompetencie (spôsobilosti) vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry**
- pozná pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu),
- správa sa kultivovane, primerane okolnostiam a situáciám

POŽIADAVKY NA VÝSTUP

Požadovaný výstup za celý stupeň v rámci jednotlivých tematických celkov:

Informácie okolo nás

- vytvoriť plagát, vizitku, pozvánku
- upraviť fotografiu, koláž, texty v obrázkoch
- graficky prezentovať výsledky prieskumu
- vytvoriť prezentáciu a poznať zásady správneho prezentovania
- nájsť slovo, pojem v tabuľke, v dokumente, v encyklopédii
- nájsť titul v elektronickej knižnici
- poznať edukačné prostredia pre iné predmety (napr. dynamická geometria, fyzikálne experimenty, práca s mapami, trenažéry pre cudzí jazyk)

Komunikácia prostredníctvom IKT

- vedieť poslať emailovú správu s prílohou, plnohodnotne využívať možnosti poštového klienta, poznať správnu formu správy
- poznať školský web, vyhľadávanie informácií na internete pomocou vyhľadávacích strojov a katalógov
- vedieť používať niektorý z nástrojov na interaktívnu komunikáciu, poznať nástroje netikety.
- poznať online služby e-spoločnosti

Postupy, riešenie problémov, algoritmické myslenie

- dokázať zapisovať a interpretovať postupy do formálneho zápisu (napríklad zápis matematických algoritmov, algoritmus na jednoduché zašifrovanie textu)
- demonštrovať v detskom programovacom prostredí riešenie úloh s opakovaním nejakých činností, zapamätávanie výpočtov do premenných, zoskupovanie častí riešenia do procedúr
- vedieť porovnať čas trvania rôznych riešení problému

Princípy fungovania IKT

- poznať určenie, parametre periférií
- dokázať spúšťať naraz viac aplikácií
- poznať ukladanie informácií na rôzne médiá, vedieť porovnať kapacitu
- vedieť vytvoriť kompresiu, dekompresiu údajov
- dokázať vykonať zálohovanie údajov
- vedieť pracovať v lokálnej sieti
- poznať logické princípy fungovania internetu, dokázať zistiť IP číslo počítača
- poznať formát a typy súborov

Informačná spoločnosť

- poznať využitie informačných a komunikačných technológií v znalostnej spoločnosti (bankovníctvo, zdravotníctvo, doprava, umenie...).
- chápať ako sa šíria počítačové vírusy, ako sa odhaľujú a odstraňujú, poznať spôsoby bezpečnosti na internete a ochrany počítača
- poznať riziko počítačovej kriminality a jej dopady
- dokázať posúdiť spoľahlivosť získaných informácií
- vedieť, čo sú autorské práva, legálny a nelegálny softvér, poznať rozdiel v používaní a šírení programov s rôznymi stupňami licencií

METÓDY A FORMY PRÁCE – STRATÉGIE VYUČOVANIA

Názov tematického okruhu	Stratégia vyučovania	
	Metódy	Formy práce
Informácie okolo nás	Priebežná demonštrácia postupov učiteľom, samostatná práca žiakov.	Samostatná práca
Komunikácia prostredníctvom IKT	Priebežná demonštrácia postupov učiteľom, samostatná práca žiakov, tvorba projektov.	Samostatná práca
Princípy fungovania IKT	Rozhovor, demonštrácia učiteľom, samostatná práca žiakov s pracovným listom, samostatná práca žiakov s počítačom, ústna žiacka prezentácia vyhládaných informácií.	Samostatná práca
Informačná spoločnosť	Rozhovor, samostatná práca s portálom www.bezpecnenainetnete.sk , www.hoax.cz .	Skupinová práca Samostatná práca

Učebné zdroje

Názov tematického okruhu	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje
Informácie okolo nás	Blaho, Kalaš: Tvorivá informatika - Prvý zošit z programovania + CD CD-2005-5665/87721:09	dataprojektor, notebook, počítače	pracovné listy	Internet
Komunikácia prostredníctvom IKT	Varga, Hrušková: Tvorivá informatika - Prvý zošit s internetom CD-2006-11016/26870-2:092 Salanci: Tvorivá informatika - Prvý zošit o obrázkoch + CD CD-2005-3046/28747-23:092	dataprojektor, notebook, počítače	pracovné listy	Internet
Princípy fungovania IKT	Blaho, Salanci: Tvorivá informatika - Prvý zošit o práci s textom + CD CD-2007-14051/28982-1:092	dataprojektor, notebook, počítače	pracovné listy	Internet
Informačná spoločnosť	Kalaš, Winczer: Tvorivá informatika - Informatika okolo nás CD-2007-15414/32261-2:092 Kalaš a kol.: Tvorivá informatika- Prvý zošit o práci s číslami + CD Kalaš a kol.: Tvorivá informatika-Druhý zošit s internetom	dataprojektor, notebook, počítače	pracovné listy	Internet

Hodnotenie žiakov

Pri hodnotení žiakov budú vyučujúci postupovať podľa aktuálnych Metodických pokynov na hodnotenie žiakov základnej školy a ŠkVP.

Hodnotiť sa bude:

- **verbálna forma:** osvojenie základných poznatkov stanovených výkonovým štandardom, ovládanie odbornej terminológie a samostatnosť pri riešení úloh - uplatnenie verbálnej formy pri praktickom overovaní nadobudnutých zručností

- **praktická forma:** overovanie praktických zručnosti: komunikácia prostredníctvom IKT - *web stránka* , *e-mail* ;informácie okolo nás - *Word* , *Logomotion*
- **samostatná práca žiakov:** záujem o predmet, aktivita a priebežné plnenie čiastkových úloh na vyučovacej hodine v rámci druhotného precvičovania, úspešné riešenie informatickej súťaže (tzv. motivačné známky)

1. Hodnotenie žiaka v predmete informatika sa môže vykonávať nasledovnými spôsobmi:

slovným hodnotením, známkou, percentami, bodovaním alebo pomocou portfólia.

2. Pri klasifikácii výsledkov v informatike sa v súlade s požiadavkami učebných osnov a vzdelávacích štandardov hodnotí:

- a) schopnosť žiaka posudzovať správnosť použitých postupov a v prípade potreby aj nástrojov informačných a komunikačných technológií pri riešení rôznych úloh, schopnosť argumentovať a diskutovať o kvalite a efektívnosti rôznych postupov,
- b) schopnosť správne navrhnúť postup riešenia danej úlohy poskladaním z menších úloh, zovšeobecňovaním iných postupov, analógiou, modifikáciou, kontrolou správnosti riešenia, nachádzaním a opravou chýb,
- c) schopnosť porovnávať rôzne postupy a princípy, analyzovať ich, hľadať vzťahy,
- d) schopnosť riešiť konkrétne situácie pomocou známych postupov a metód, demonštrovať použitie princípov a pravidiel na riešenie úloh, na vyhľadávanie a usporiadanie informácií, prezentovať informácie a poznatky,
- e) porozumenie požadovaných pojmov, princípov a zručností, schopnosť ich vysvetliť, ilustrovať, zdôvodniť, uviesť príklad, interpretovať, prezentovať najmä pomocou zodpovedajúcich nástrojov informačných a komunikačných technológií,
- f) schopnosť riešiť úlohy a prezentovať informácie samostatne ale aj v skupine žiakov.

3. Výsledná klasifikácia v predmete informatika zahŕňa nasledovné formy a metódy

overovania požiadaviek na vedomosti a zručnosti žiakov:

- a) písomné – testy, previerky, referáty, projekty, domáce úlohy,
- b) praktické – praktické cvičenia, ročníkové projekty,
- c) ústne – ústne prezentovanie osvojených poznatkov, pri ktorom sa kladie dôraz nielen na kvalitu osvojenia, ale aj na spôsob ich prezentácie v logických súvislostiach a ich aplikáciou v praktických súvislostiach,
- d) účasť v olympiádach a iných súťažiach v rámci predmetu; tieto aktivity žiaka môžu výslednú klasifikáciu v predmete zlepšiť,
- e) schopnosť kooperácie a komunikácie pri riešení problémových úloh v skupine

4. Výchovno-vzdelávacie výsledky žiaka sa v informatike klasifikujú podľa nasledovných kritérií:

Stupeň 1 – výborný sa žiak klasifikuje, ak vie analyzovať zadané úlohy a problémové úlohy a samostatne navrhnúť primeraný postup na ich riešenie, v prípade potreby aj prostriedkami informačných a komunikačných technológií. Vie zhodnotiť a porovnať kvalitu rôznych postupov riešenia problémov a diskutovať o správnosti, kvalite a efektívnosti daných riešení. Samostatne a tvorivo uplatňuje osvojené vedomosti a zručnosti pri riešení aj náročnejších úloh. Dokáže posudzovať, porovnávať a vyhodnotiť informácie a nástroje na ich spracovanie. Myslí logicky správne a dokáže jasne interpretovať nadobudnuté vedomosti. Jeho ústny aj písomný prejav je pohotový s bohatou slovnou zásobou. Svoje znalosti a zručnosti vie prezentovať samostatne. Grafický prejav je spravidla estetický a zrozumiteľný.

Stupeň 2 – chválibežný sa žiak klasifikuje, ak vie analyzovať zadania a problémové úlohy a samostatne navrhnúť primeraný postup na ich riešenie, v prípade potreby aj prostriedkami informačných a komunikačných technológií. Vie zhodnotiť a porovnať kvalitu rôznych postupov riešenia problémov. Samostatne uplatňuje osvojené vedomosti a zručnosti pri riešení úloh, dokáže analyzovať a syntetizovať nadobudnuté vedomosti. Dokáže prevažne samostatne vyhodnotiť informácie a nástroje na ich spracovanie. Myslí logicky správne a dokáže interpretovať nadobudnuté vedomosti Svoje znalosti a zručnosti vie prezentovať na dobrej úrovni. Grafický prejav je spravidla estetický a jasný.

Stupňom 3 – dobrý sa žiak klasifikuje, ak vie zadania riešiť pomocou známych postupov a metód. S pomocou učiteľa uplatňuje osvojené vedomosti a zručnosti pri riešení úloh, dokáže spracovať, upraviť a zaznamenať, zistiť informácie. Dokáže s pomocou interpretovať nadobudnuté vedomosti. Jeho ústny aj písomný prejav je správny a výstižný s bežnou slovnou zásobou. Grafický prejav je priemerne estetický. Výsledky jeho činností sú menej kvalitné. Svoje znalosti a zručnosti vie prezentovať na priemernej úrovni.

Stupňom 4 – dostatočný sa žiak klasifikuje, žiak ovláda základné pojmy a vie predviesť jednoduché zručnosti. Postupom riešenia zadania rozumie len čiastočne. S pomocou učiteľa vie zistiť a zaznamenať základné informácie a vyriešiť väčšinu jednoduchých zadaní. Vyjadruje sa jednoducho. Jeho ústny aj písomný prejav má v správnosti, presnosti a výstižnosti nízku úroveň. Výsledky jeho činnosti a jeho grafický prejav sú podpriemerné. Svoje znalosti a zručnosti vie vysvetliť a prezentovať na podpriemernej úrovni.

Stupňom 5 – nedostatočný sa žiak klasifikuje, ak žiak nie je schopný riešiť zadania a úlohy. V predmete informatika nemá ani základné zručnosti z práce s informačných a komunikačných technológií, nerozumie princípom fungovania týchto technológií. Žiak si osvojil len veľmi nízku úroveň štandardu. Nedokáže samostatne získať a zaznamenať základné informácie. Dokáže riešiť len najjednoduchšie úlohy. Osvojené vedomosti a zručnosti nestačia na to, aby ich žiak dokázal využívať ani s pomocou učiteľa.

II. ČLOVEK A PRÍRODA

Základnou charakteristikou vzdelávacej oblasti je hľadanie zákonitých súvislostí medzi pozorovanými vlastnosťami prírodných objektov a procesov, ktoré nás obklopujú v každodennom živote. Porozumenie podstate javov a procesov si vyžaduje interdisciplinárny prístup, a tým aj úzku spoluprácu jednotlivých prírodovedných odborov. Vzdelávacia oblasť Človek a príroda má preto žiakom sprostredkovať poznanie, že neexistujú bariéry medzi jednotlivými úrovňami organizácie prírody a odhaľovanie jej zákonitostí je možné len prostredníctvom koordinovanej spolupráce všetkých prírodovedných odborov s využitím IKT. Celkový cieľ vzdelávacej oblasti je dať žiakom základy prírodovednej gramotnosti, ktorá im umožní robiť prírodovedne podložené úsudky a vedieť použiť získané operačné vedomosti na úspešné riešenie problémov tak, aby žiak bol schopný:

- porozumieť prírodným aspektom vplývajúcim na život človeka a vedieť vysvetliť prírodné javy vo svojom okolí;
- osvojiť si niektoré základné pojmy, zákony a metódy prírodných vied;
- osvojiť si základné postupy, ktorými prírodné vedy získavajú nové poznatky;
- vedieť získať informácie o prírode a jej zložkách prostredníctvom vlastných pozorovaní a experimentov v laboratóriu a v prírode;
- docieľiť schopnosť pracovať s grafmi, tabuľkami, schémami, obrázkami, náčrtmi, mapami;
- vedieť využívať prostriedky IKT pri vyhodnocovaní a spracovaní získaných údajov;
- vytvárať si vlastný úsudok o tých aspektoch prírodovedných poznatkov, ktoré sú dôležité pre život spoločnosti.

Vzdelávaciu oblasť tvoria témy základných učebných predmetov: fyzika, chémia a biológia. K rozvíjaniu prírodovednej gramotnosti prispieva aj geografia a prierezová téma environmentálna výchova.

1. FYZIKA

Fyzika	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	Spolu
ŠVP	0	1	1	2	1	5
ŠkVP	0	1	0	0	0	1
Spolu	0	2	1	2	1	6

V Školskom vzdelávacom programe v 6. ročníku je učivo posilnené o 1 hodinu týždenne (t.j. 33 hodín ročne),

Navýšené hodiny sú venované rozvíjaniu výkonových štandardov žiakov – praktické úlohy a tvorba projektov a prezentácií.

V obsahovom štandarde sú navýšené hodiny venované skúmaniu vo fyzike, zloženiu látok, vlastnostiam plynov, meraniu hmotnosti objemov.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Základnou charakteristikou predmetu je hľadanie zákonitých súvislostí medzi pozorovanými vlastnosťami prírodných objektov a javov, ktoré nás obklopujú v každodennom živote.

Poslaním vyučovania fyziky je poskytnúť žiakom vedomosti a zručnosti, ktoré im umožnia správne chápať a vysvetľovať javy, deje a zákonitosti reálneho sveta, utváranie fyzikálneho, a spolu s poznatkami z iných prírodovedných a odborných predmetov aj prírodovedného obrazu sveta.

Žiaci sú vedení k správne pochopeniu fyzikálnych pojmov, zákonov, princípov a teórií, ktoré tvoria základ fyzikálneho poznania. Aplikácia fyzikálnych poznatkov sa realizuje formou riešenia úloh, poukázaním na využitie fyziky vo vede, technike a občianskom živote. Poskytuje aj osvojenie si stratégie a postupov, ktoré umožňujú riešenie problémov v bežnom živote.

Predmet fyzika vedie žiakov k tomu, aby základné komunikačné spôsobilosti a personálne vzťahy budovali na základe tolerancie, aby získali a osvojili si teoretické vedomosti a zručnosti v oblasti dodržiavania bezpečnosti pri práci, ochrane svojho zdravia, zdravia spolužiakov a ďalších pracovníkov zúčastňujúcich sa vyučovacieho procesu a vo verejnom živote. Vedie žiakov k ochrane životného prostredia.

Metódy, formy a prostriedky vyučovania fyziky stimulujú rozvoj poznávacích schopností žiakov, podporujú ich cieľavedomosť, samostatnosť a tvorivosť. Formy aktívneho poznávania a systematického bádania vo fyzike sú si v metódach a prostriedkoch výskumnej činnosti príbuzné s ostatnými prírodovednými disciplínami. Žiaci preto budú mať čo najviac príležitostí na aktivitách osvojovať si vybrané (najčastejšie experimentálne) formy skúmania fyzikálnych javov. Každý žiak ako aktívny subjekt v procese vyučovania môže spolurozhodovať a spolupracovať. Učiteľ žiakov motivuje, povzbudzuje a vedie k čo najlepším výkonom. Žiak dostane také základy, ktoré z neho spravia prírodovedne gramotného jedinca tak, aby vedel robiť prírodovedné úsudky a vedel použiť získané vedomosti na efektívne riešenie problémov.

Okrem objavovania a osvojovania si nových poznatkov a rozvíjania kompetencií fyzikálne vzdelávanie poskytne žiakovi možnosť získania informácií o tom, ako súvisí rozvoj prírodných vied s rozvojom techniky, technológií a so spôsobom života spoločnosti. Dôležitou súčasťou teoretického poznávania, prostriedkom precvičovania, upevňovania, prehľbovania a systematizácie poznatkov je aj riešenie kvantitatívnych a kvalitatívnych úloh z učiva jednotlivých tematických celkov, úloh komplexného charakteru, ktoré umožňujú spájať a využívať poznatky z viacerých častí učiva v rámci medzipredmetových vzťahov.

Vo výchovno-vzdelávacom procese predmetu fyzika majú významné miesto fyzikálne pokusy, laboratórne práce, fyzikálne prezentácie a fyzikálne materiály zachytené na video a CD nosičoch. Využitie počítačov a internetu umožňuje prezentácie a simulácie fyzikálnych experimentov.

Hodnotenie je založené na kritériách hodnotenia v každom vzdelávacom výstupe. Klasifikácia je prevádzaná podľa pravidiel hodnotenia súčasného školského vzdelávacieho programu.

Súčasťou prípravy žiakov na vyučovanie sú domáce cvičenia. Majú formu riešenia úloh, vypracovania referátov, projektov, práce s knižnou a časopiseckou literatúrou, práce s tabuľkami a pod. Vyučovanie prebieha v odbornej učebni fyziky aj v klasickej triede. Predpokladá sa možnosť uskutočnenia odborných exkurzií.

Rozširovanie fyzikálnych vedomostí je možné aj v rámci krúžku fyzika a internet, ktorého hlavnou náplňou je získavanie a prezentácia vhodných študijných materiálov.

Žiak prostredníctvom fyzikálneho vzdelávania získa vedomosti na pochopenie vedeckých ideí a postupov potrebných pre osobný rast v jeho ďalšej kariére.

Miesto realizácie: Vyučovanie sa uskutočňuje v kmeňovej triede, učebni informatiky a hlavne v odbornej učebni fyzika)

2. Ciele vyučovacieho predmetu

Intelektuálna oblasť

- vedieť vysvetliť na primeranej úrovni prírodné javy v bezprostrednom okolí a vedieť navrhnúť metódy testovania hodnovernosti vysvetlení;
- rozvíjať schopnosti myslieť koncepčne, kreatívne, kriticky a analyticky;
- opísať spôsoby, ako prírodné vedy pracujú;
- chápať, ako rôzne prírodovedné disciplíny vzájomne súvisia a ako súvisia s inými predmetmi;
- demonštrovať poznatky a pochopenie vedeckých faktov, definícií, zákonov, teórií, modelov;
- poznať ako sa zákony, modely a názory menili v čase;
- vedieť získavať, triediť, analyzovať a vyhodnocovať informácie z rozličných vedeckých a technologických informačných zdrojov;
- využívať informácie na riešenie problémov;
- rozvíjať svoje schopnosti myslieť koncepčne, kreatívne, kriticky a analyticky ako aj schopnosti robiť racionálne a nezávislé rozhodnutia;
- rozumieť fyzikálnej terminológii, vedieť ju aktívne používať vo svojom okolí;
- nadobudnúť zručnosť používať matematický aparát vo fyzike, čítať a konštruovať grafy funkčných závislostí medzi fyzikálnymi veličinami;
- vedieť aplikovať logické postupy a kreativitu v skúmaní javov v bezprostrednom okolí;
- vedieť získavať, triediť, analyzovať a vyhodnocovať informácie z rozličných vedeckých a technologických informačných zdrojov;
- využívať informácie na riešenie problémov, efektívne rozhodnutia a pri rozličných činnostiach;
- vedieť rozlíšiť argumenty od osobných názorov, spoľahlivé od nespoľahlivých informácií;
- vedieť obhájiť vlastné rozhodnutia a postupy logickou argumentáciou založenou na dôkazoch;
- vedieť analyzovať vzájomné vzťahy medzi vedou, technikou a spoločnosťou.

Schopnosti a zručnosti

- porovnávať vlastnosti látok a telies pozorovaním aj pomocou meradiel fyzikálnych veličín,
- nájsť súvislosti medzi fyzikálnymi javmi a aplikovať ich v praxi,
- využívať každú príležitosť na rozvíjanie logického myslenia,
- vedieť pripraviť, uskutočniť aj vyhodnotiť jednoduchý fyzikálny experiment,
- dodržiavať pravidlá bezpečnosti práce počas experimentovania,
- trénovať schopnosť sústredene pracovať a trpezlivo sa dopracovať k výsledku,
- vynakladať na dosiahnutie cieľa maximálne úsilie a zvládať prípadný neúspech,
- zdokonaľovať sa v komunikácii so spolužiakmi, vedieť pracovať v skupinách,
- vedieť správne formulovať aj otázky aj odpovede, ale aj počúvať druhých. Dokázať obhájiť svoj názor a nehanbiť sa priznať vlastnú chybu
- riešiť problémové situácie,

- vedieť nájsť, získať a spracovať informácie z odbornej literatúry a iných zdrojov aj ich kriticky zhodnotiť z hľadiska ich správnosti, presnosti a spoľahlivosti.

Postojová oblasť

- naučiť žiakov pristupovať k riešeniu problémov,
- byť otvoreným k novým objavom, vedeckým a technickým informáciám,
- vzbudiť u žiakov záujem o prírodu, prírodné vedy a svet techniky,
- snažiť sa pochopiť fyzikálne zákony a využívať ich vo svojom živote, lebo človek je súčasťou prírody, v ktorej platia fyzikálne zákony,
- osvojiť si a rozvíjať schopnosť cielene experimentovať, lebo experiment je jednou zo základných metód aktívneho poznávania vo fyzike a rozvíja nielen manuálne zručnosti, ale aj rozumové schopnosti,
- vytvárať pozitívny vzťah žiakov k procesu poznávania a zdokonaľovania svojich schopností.

Sociálna oblasť

- uvedomiť si poslanie prírodných vied, ako ľudského atribútu na
- vysvetlenie reality nášho okolia,
- uvedomiť si možnosti, ale aj hranice využitia vedy a techniky v spoločnosti,
- vedieť kriticky posúdiť úžitok a problémy spojené s využitím vedeckých poznatkov a techniky pre rozvoj spoločnosti,
- vedieť sa učiť, komunikovať a spolupracovať v tímoch,
- vedieť sa rozhodovať,
- byť autoregulatívny napr. pri dodržiavaní pracovnej disciplíny, vlastnom samovzdelávaní,
- mať cit pre hranice vlastných kompetencií a svoje miesto spoločnosti.

ŠTRUKTÚRA KOMPETENCIÍ ROZVÍJANÝCH VYUČOVANÍM FYZIKY

Poznávacia (kognitívna)	Komunikačná	Interpersonálna	Intrapersonálna
Používať kognitívne operácie.	Tvoriť, prijať a spracovať informácie.	Akceptovať skupinové rozhodnutia.	Regulovať svoje správanie.
Formulovať a riešiť problémy, používať stratégie riešenia.	Vyhľadávať informácie.	Kooperovať v skupine.	Vytvárať si vlastný hodnotový systém.
Uplatňovať kritické myslenie.	Formulovať svoj názor a argumentovať.	Tolerovať odlišnosti jednotlivcov a iných.	
Nájsť si vlastný štýl učenia a vedieť sa učiť v skupine.		Diskutovať a viesť diskusiu o odbornom probléme.	
Myslieť tvorivo a uplatniť jeho výsledky.			

Výchovné a vzdelávacie stratégie

Vo vyučovacom predmete fyzika využívame pre utváranie a rozvíjanie nasledujúcich kľúčových kompetencií výchovné a vzdelávacie stratégie, ktoré žiakom umožňujú:

Komunikatívne a sociálne interakčné spôsobilosti

- sprostredkovať informácie vhodným spôsobom tak, aby každý každému rozumel - video, text, hovorené slovo, diagram, tabuľka, ... ;
- vyjadriť alebo formulovať jednoznačne vlastný názor a záver;
- kriticky hodnotiť získané informácie z multimédií;
- správne interpretovať získané fakty, vyvodzovať z nich závery a dôsledky.

Interpersonálne a intrapersonálne spôsobilosti

- rozvíjať prácu v kolektíve, v družnej a priateľskej atmosfére;
- osvojiť si pocit zodpovednosti za seba a spoluzodpovednosti za prácu v kolektíve;
- hodnotiť a rešpektovať svoju vlastnú prácu a prácu druhých.

Schopnosti riešiť problémy

- rozpoznávať problémy v priebehu ich fyzikálneho vzdelávania využívaním všetkých metód a prostriedkov, ktoré majú v danom okamihu k dispozícii - pozorovanie, meranie, experimentovanie, matematické prostriedky, grafické prostriedky a pod;
- vyjadriť alebo formulovať jednoznačne problém, ktorý sa objaví pri fyzikálnom vzdelávaní;
- hľadať, navrhovať alebo používať ďalšie metódy, informácie alebo nástroje, ktoré by mohli prispieť k riešeniu daného problému, pokiaľ doteraz používané metódy, informácie a prostriedky nevedli k cieľu;
- posudzovať riešenie daného fyzikálneho problému z hľadiska jeho správnosti, jednoznačnosti alebo efektívnosti a na základe týchto hľadísk prípadne porovnávať aj rôzne riešenia daného problému;
- korigovať nesprávne riešenia problému;
- používať osvojené metódy riešenia fyzikálnych problémov aj v iných oblastiach vzdelávania žiakov, pokiaľ sú dané metódy v týchto oblastiach aplikovateľné.

Spôsobilosti využívať informačné technológie

- získavať informácie v priebehu ich fyzikálneho vzdelávania využívaním všetkých metód a prostriedkov, ktoré majú v danom okamihu k dispozícii;
- zhromažďovať, triediť, posudzovať a využívať informácie, ktoré by mohli prispieť k riešeniu daného problému.

Spôsobilosť byť demokratickým občanom

- formulovať a prezentovať svoje postoje v priebehu fyzikálneho vzdelávania využívaním všetkých metód a prostriedkov, ktoré majú v danom okamihu k dispozícii,
- preukázať vlastnú zodpovednosť za zverené veci, za svoje vlastné správanie sa, zdravie a spoluzodpovednosť za životné prostredie alebo stav spoločnosti ako celku.

3. Medzipredmetové vzťahy

Technická výchova, Svet práce

V tomto vzťahu využívame prístup žiakov k riešeniu technických úloh, manuálne zručnosti žiakov v práci s rôznymi materiálmi a správne návyky pri používaní pracovných nástrojov.

Žiaci si na technickej výchove môžu vyrobiť z prírodného materiálu dreva, korku, papiera pomôcky, ktoré budú potrebovať pre realizáciu pokusov na hodinách fyziky. Na druhej strane si žiaci na hodinách fyziky môžu pomocou IKT overiť ako veci fungujú prípadne interaktívne si ich odskúšať na apletoch so zameraním napr. na prírodné materiály a pod.

Využitie IKT vo výučbe fyziky

Fyzika poskytuje celú skupinu podnetov, ktoré umožňujú formovať a ďalej stimulovať záujem žiakov. Ak pridáme do výučby ešte aj **výpočtovú techniku**, multimédia a aplety dáme hodinám nový „náboj“, ktorý tiež môže ovplyvniť efektívnosť výučby a záujem o ne.

Počítač je **veľmi vd'áčnou pomôckou** učiteľa a to z toho dôvodu, že dokáže vzbudiť u žiakov záujem o preberané učivo, ktoré takto učiteľ môže podať zaujímavejšie a atraktívnejšou formou. Motivuje ich, aktivizuje a pri správnom využití aj provokuje k tvorivej činnosti.

Zavedenie dynamiky do inak staticky znázorňovaných dejov zvyšuje zaujímavosť a názornosť vyučovania. Simulované demonštrácie tohto typu prispievajú u žiakov k vytváraniu empiricko-experimentálnej bázy (kde jadro tvorí samostatná práca žiakov, laboratórne práce a priame demonštračné experimenty, ktorá spolu s rozumovou činnosťou žiakov vedie k hlbšiemu chápaniu teórií a javov a umožňuje tieto znalosti použiť).

Slovenský jazyk a literatúra: práca s textom.

Zemepis / geografia: Planéta a Zem, dĺžka a jej jednotky, určovanie azimutu, kompas, buzola

Matematika Geometria a meranie, výpočty, riešenie úloh, uhol a jeho veľkosť, operácie s uhlami, desatinné čísla. počtové výkony s desatinnými číslami - jednotky hmotnosti objemu, rýchlosti, času a dĺžky, riešenie príkladov s desatinnými číslicami, malá násobilka,...

Chémia: látky a telesá, atóm, zloženie atómu, molekuly, vznik iónov, chemické prvky, elektrolyty, ...

Biológia: vlastnosti kvapalín – kapilárny dej, povrchové napätie, vďaka ktorému sa môže živočích odraziť od vody, prvá pomoc pri zásahu elektrickým prúdom, bleskom,...

Dejepis – vynálezcovia (Newton, Watt, Archimedes,...)

4. Metódy a formy práce

Stratégia vyučovania

Pri vyučovaní sa budú využívať nasledovné metódy a formy vyučovania:

- Tabuľka pre 6. ročník:

Názov tematického celku	Stratégia vyučovania	
	Metódy	Formy práce
I. Skúmanie vlastností kvapalín, plynov a pevných telies;	Informačnoreceptívna – výklad Reproduktívna – riadený rozhovor Heuristická – rozhovor	Frontálna výučba Frontálna a individuálna práca žiakov Skupinová práca žiakov Práca s knihou Demonštrácia a pozorovanie Práca s PC a CD nosičmi
II. Správanie sa telies v kvapalinách a plynoch;		

- Tabuľka pre 7. ročník

Názov tematického celku	Stratégia vyučovania	
	Metódy	Formy práce
I. Teplota. Skúmanie premien skupenstva látok;	Informačnoreceptívna – výklad Reproduktívna – riadený rozhovor Heuristická – rozhovor	Frontálna výučba Frontálna a individuálna práca žiakov Skupinová práca žiakov Práca s knihou Demonštrácia a pozorovanie Práca s PC a CD nosičmi
Teplo		

- Tabuľka pre 8. ročník:

Názov tematického celku	Stratégia vyučovania	
	Metódy	Formy práce

I. Svetlo; II. Sila a pohyb. Práca. Energia	Informačnoreceptívna – výklad Reprodukčná – riadený rozhovor Heuristická – rozhovor	Frontálna výučba Frontálna a individuálna práca žiakov Skupinová práca žiakov Práca s knihou Demonštrácia a pozorovanie Práca s PC a CD nosičmi
--	---	--

- Tabuľka pre 9. ročník:

Názov tematického celku	Stratégia vyučovania	
	Metódy	Formy práce
I. Magnetické a elektrické javy. Elektrický obvod;	Informačnoreceptívna – výklad Reprodukčná – riadený rozhovor Heuristická – rozhovor	Frontálna výučba Frontálna a individuálna práca žiakov Skupinová práca žiakov Práca s knihou Demonštrácia a pozorovanie Práca s PC a CD nosičmi

5. Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využívajú nasledovné učebné zdroje:

6.ročník:

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje
Skúmanie vlastností kvapalín, plynov a pevných telies	Učebnica fyziky pre 6. ročník	Klasická tabuľa PC Datavideoprojektor Videorekordér	Súprava na ukázanie vlastností kvapalín, plynov a pevných látok, Súprava pre mechaniku, laboratórne váhy, odmerné valce,... Neštandardizované didaktické testy. MFChT	Internet, Videonahrávky, DVD Prezentácie na hodiny fyziky, encyklopédie
Správanie sa telies v kvapalinách a plynov	Učebnica fyziky pre 6. ročník Encyklopédie,	Klasická tabuľa PC Datavideoprojektor Videorekordér	Súprava na ukázanie správania sa telies v kvapalinách a plynov , Súprava pre mechaniku, laboratórne váhy, stopky, teploměry, odmerné valce,... Neštandardizované didaktické testy, MFChT	Internet, Videonahrávky, DVD Video Prezentácie na hodiny fyziky, encyklopédie

7. ročník:

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje
-------------------------	--------------------	---------------------	---------------------------------	---------------

Teplota. Skúmanie premien skupenstva látok	Učebnica fyziky pre 8. ročník, Učebnica fyziky pre 6. ročník, Učebnica fyziky pre 7. ročník, Fyzika 8. ročník - Macháček	Interaktívna tabuľa, Klasická tabuľa,	Súprava na ukázanie vlastností kvapalín, plynov a pevných látok, Súprava na skúmanie premien tepla, na meranie teploty. Neštandardizované didaktické testy, MFChT	Internet, Videonahrávky, DVD Prezentácie na hodiny fyziky, encyklopédie
Teplota	Učebnica fyziky pre 8. ročník, Učebnica fyziky pre 6. ročník, Učebnica fyziky pre 7. ročník, Fyzika 8. ročník - Macháček	Interaktívna tabuľa, Klasická tabuľa, PC, Datavideoprojektor, Videorekordér	Súprava pre termiku, laboratórne váhy, stopky, teplomery, odmerné valce,... Neštandardizované didaktické testy, MFChT	Internet, Videonahrávky, DVD Video Prezentácie na hodiny fyziky, encyklopédie

8. ročník:

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje
Svetlo	Učebnica fyziky pre 9. ročník, Internet, Fyzika 7. ročník – Macháček, Fyzika 9. ročník - Macháček Encyklopédie.	Interaktívna tabuľa, Klasická tabuľa,	Súprava na ukázanie vlastností svetelných javov. Neštandardizované didaktické testy, MFChT	Internet, Videonahrávky, DVD Prezentácie na hodiny fyziky, encyklopédie
Sila a pohyb. Práca. Energia	Učebnica fyziky pre 8. ročník, Učebnica fyziky pre 6. ročník, Učebnica fyziky pre 7. ročník, Fyzika 7. ročník - Macháček	Interaktívna tabuľa, Klasická tabuľa, PC, Datavideoprojektor, Videorekordér	Súprava pre silu a pohyb. Neštandardizované didaktické testy, MFChT	Internet, Videonahrávky, DVD Video Prezentácie na hodiny fyziky, encyklopédie

9. ročník:

Názov tematického celku	Odborná literatúra	Didaktická technika	Materiálne výučbové prostriedky	Ďalšie zdroje
-------------------------	--------------------	---------------------	---------------------------------	---------------

I. Magnetické a elektrické javy. Elektrický obvod,	Učebnica fyziky pre 8. ročník, Internet, Encyklopédie.	Interaktívna tabuľa, Klasická tabuľa	Súprava na ukázanie elektromagnetických javov. Neštandardizované didaktické testy, MFChT	Internet, Videonahrávky, DVD Prezentácie na hodiny fyziky, encyklopédie
---	--	--------------------------------------	--	--

6. Hodnotenie vzdelávacích výsledkov práce žiakov

Dodržiavam hodnotenie: Podľa Metodického pokynu č.1/2009-R hodnotenie žiakov ZŠ, schváleného MŠ SR dňa 23.12.2008 pod č. CD-2008-23322/54265-3:911.

Cieľom **hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov v škole** je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky, kde má rezervy, aké sú jeho pokroky. Súčasťou hodnotenia je tiež povzbudenie do ďalšej práce, návod, ako postupovať pri odstraňovaní nedostatkov. Cieľom **je ohodnotiť prepojenie vedomostí so zručnosťami a spôsobilosťami**. Pri hodnotení a klasifikácii výsledkov žiakov **budeme vychádzať z metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu**. Pri hodnotení budeme dbať na to, aby sme prostredníctvom hodnotenia **nerozdeľovali žiakov na úspešných a neúspešných**. Hodnotenie budeme **robiť na základe určitých kritérií, prostredníctvom ktorých budeme sledovať vývoj žiaka**. Pri hodnotení učebných výsledkov žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa bude brať do úvahy možný vplyv zdravotného znevýhodnenia žiaka na jeho školský výkon. Budeme **odlišovať hodnotenie spôsobilostí od hodnotenia správania**.

Pridaná hodina k povinnej dotácii (1+1) v 6. ročníku bude využitá na utvrdzovanie preberaného učiva.

Písomky v 6. aj 7. ročníku budú nasledovať po prebratí tematického celku na preverenie vedomostí. Krátke písomky budeme písať podľa potreby.

Na základe metodického pokynu č.7/2009-R z 28. apríla 2009 na hodnotenie žiakov základnej školy

Hodnotiť sa budú:

písomné práce - kontrolné previerky, testy, protokoly praktických cvičení, projekty, ústne odpovede.

Stupnica hodnotenia: 100% - 90% = 1;
89% - 75% = 2;
74% - 50% = 3;
49% - 25% = 4;
24% - 0% = 5

ROČNÍK: ŠIESTY

SKÚMANIE VLASTNOSTÍ KVAPALÍN, PLYNOV A PEVNÝCH TELIES		
TEMATICKÝ CELOK / OBSAHOVÉ VYMEDZENIE UČIVA	VÝKONOVÝ ŠTANDARD (ČO ŽIAK VIE)	ROZVÍJANÉ KOMPETENCIE
Vlastnosti kvapalín a plynov		poznávacia (kognitívna)

<p>Vlastnosti kvapalín – nestlačiteľnosť, tekutosť, deliteľnosť. Využitie vlastnosti kvapalín. Meranie objemu kvapalného telesa odmerným valcom. Jednotky objemu 1 ml, 1 l. Vlastnosti plynov – stlačiteľnosť, tekutosť, rozpínanosť, deliteľnosť. Využitie vlastností plynov. Tekutosť ako spoločná vlastnosť kvapalín</p>	<ul style="list-style-type: none"> · overiť jednoduchým experimentom vlastnosti kvapalín, plynov a pevných telies · porovnať a vybrať spoločne a rozdielne vlastnosti kvapalín, plynov a pevných telies · rozlíšiť merateľne a nemerateľne vlastnosti telies · správne použiť pojem fyzikálna vlastnosť · použiť stratégiu riešenia problémov predpoklad – experiment – potvrdenie/nepotvrdenie predpokladu · vykonať zápis nameranej hodnoty fyzikálnej veličiny zaznamenať pozorovania a namerane hodnoty fyzikálnych veličín do tabuľky · zostrojiť graf lineárnej závislosti a použiť graf napr. pri odhade dĺžky 	<ul style="list-style-type: none"> · formulovať hypotézy a overiť ich experimentom · analyzovať záznamy z meraní · porovnať záznamy z pozorovaní a meraní, vybrať spoločne a rozdielne vlastnosti kvapalín, plynov a pevných telies · urobiť odhady dĺžky, budovať predstavu o jednotkách dĺžky · aplikovať poznatky o vlastnostiach kvapalín, plynov a pevných telies v technických zariadeniach a v bežnom živote · tvorivo využiť vedomosti pri práci na projekte
<p>Vlastnosti pevných telies</p>	<ul style="list-style-type: none"> · zaznamenať pozorovania a merania do tabuľky · pokusom ilustrovať vybrane vlastnosti kvapalín, plynov a pevných telies · spracovať namerane hodnoty formou grafu (PC) · prezentovať výsledky pozorovania a merania · podieľať sa na práci v tíme pri tvorbe projektu 	<p>komunikačná</p> <ul style="list-style-type: none"> · prezentovať výsledky pozorovania a merania · podieľať sa na práci v tíme pri tvorbe projektu <p>interpersonálna</p> <ul style="list-style-type: none"> · kooperovať vo dvojici <p>intrapersonálna</p> <ul style="list-style-type: none"> · ohodnotiť vlastnú prácu a prácu druhých
<p>Krehkosť, tvrdosť, pružnosť, deliteľnosť. Meranie hmotnosti telies. Jednotky hmotnosti 1 g, 1 kg. Objem telies. Určovanie objemu geometricky pravidelných a nepravidelných telies. Dĺžka. Odhad dĺžky. Jednotky dĺžky 1 mm, 1 cm, 1 m, 1 km. Rozdielne a spoločne vlastnosti kvapalín, plynov a pevných telies. Zhrnutie vlastnosti pevných telies.</p>	<p>experiment – potvrdenie/nepotvrdenie predpokladu</p>	

ĎALŠIE ČINNOSTI:

PROJEKT: Tvorivé rozvinutie vedomosti o vlastnostiach tekutín. (Např. navrhnuť zariadenie, v ktorom možno dať do pohybu tekutiny horizontálnym aj vertikálnym smerom).

AKTIVITA: Odhad a meranie dĺžky, voľba vlastnej jednotky. (Např. vlastná stopa ako jednotka, zmeranie dĺžky stopy, zostrojenie grafu závislosti medzi počtom stop a dĺžkou.)

Prierezové témy:

MkV - Multikultúrna výchova; OSR - Osobnostný a sociálny rozvoj; ENV - Environmentálna výchova; MDV – Mediálna výchova; TPPZ - Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

SPRÁVANIE TELIES V KVAPALINÁCH A PLYNOCH

<p>TEMATICKÝ CELOK / OBSAHOVÉ VYMEDZENIE UČIVA</p>	<p>VÝKONOVÝ ŠTANDARD (ČO ŽIAK VIE)</p>	<p>ROZVÍJANÉ KOMPETENCIE</p>
<p>Správanie telies v kvapalinách</p>	<ul style="list-style-type: none"> · postupovať podľa návodu 	<p>poznávací (kognitívna)</p>

<p>Meranie objemu a hmotnosti telies plávajúcich, vznášajúcich a potápajúcich sa vo vode, určenie podielu m/V. Pojem hustota. Jednotky hustoty g/cm³, kg/m³. Vzťah medzi objemom a hmotnosťou telies zhotovených z rovnakej látky. Odčítanie hodnoty hustoty látky z grafu. Experimentálne určenie hustoty rôznych kvapalín. Meranie vytlačenej objemu vody plávajúcimi telesami a potápajúcimi sa telesami. Porovnanie hmotnosti telies plávajúcich v kvapaline s hmotnosťou vytlačenej kvapaliny. Porovnanie hmotnosti potápajúcich sa telies s hmotnosťou vytlačenej kvapaliny. Skúmanie objemu a hmotnosti vytlačenej kvapaliny pri ponáraní plávajúceho telesa v kvapalinách s rôznou hustotou.</p>	<p>stratégiou: formulovanie problému – vyslovenie hypotézy – realizácia pokusov a meraní – spracovanie, posúdenie a interpretovanie výsledkov meraní; · zostrojiť graf hustoty pre telesá z rovnakej látky, určiť z grafu hodnotu hustoty; · aplikovať zistenie, že hmotnosť telesa plávajúceho v kvapaline a hmotnosť telesom vytlačenej objemu kvapaliny sú rovnaké; · prakticky určiť hustotu malých telies; · pracovať s tabuľkami MFCHT; · identifikovať neznámu látku podľa jej hustoty; · riešiť jednoduché výpočtové úlohy; · vysvetliť vybrané javy z bežného života pomocou hustoty; · získať informácie k tvorbe projektu; · tvorivo využiť získané poznatky a informácie na vypracovanie projektu; · podieľať sa na práci v tíme; · prezentovať a obhájiť svoju prácu v triede; · v rámci hodnotenia projektov v triede vybrať najlepší projekt a svoj výber zdôvodniť.</p>	<p>· aplikovať model empirického poznávania; · rozvíjať abstraktné myslenie upevňovaním vzťahu reálne meranie – grafické zobrazenie; · aplikovať poznatky pri zostrojení modelov technických zariadení; · tvorivo využiť vedomosti pri práci na projekte.</p> <p>komunikačná</p> <p>· vyhľadať a spracovať informácie; · spracovať namerané hodnoty formou grafu (PC); · prezentovať výsledky pozorovania a merania; · argumentovať a diskutovať pri prezentácii projektu; · kooperovať v tíme.</p> <p>interpersonálna</p> <p>· kooperovať vo dvojici, prípadne v skupine</p> <p>intrapersonálna</p> <p>· vedieť kriticky zhodnotiť výsledky svojej práce a práce druhých; · schopnosť sebaregulácie.</p>
<p>Správanie telies v plynoch</p>		
<p>Pozorovanie správania sa mydlových bublín vo vzduchu a v plyne s väčšou hustotou ako má vzduch. Hustoty plynov.</p>		

Ďalšie činnosti:

PROJEKT: Zostrojenie technického zariadenia, ktoré funguje na princípe nadľahčovania telesa vo vode alebo vo vzduchu (napr. ponorka, model meteorologického balóna).

Skúmanie vplyvu teploty na zmenu hustoty látky.

RIEŠENIE PROBLEMOV: Identifikácia neznámych látok pomocou určenia ich hustoty, práca s tabuľkami.

AKTIVITA: Skúmanie vplyvu teploty na zmenu hustoty látky (napr. pokusy s balónikmi naplnenými vodou rôznej teploty ponorenými do akvária s vodou).

Prierezové témy:

MkV - Multikultúrna výchova; OSR - Osobnostný a sociálny rozvoj; ENV - Environmentálna výchova; MDV – Mediálna výchova; TPPZ - Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

Prierezová téma	Ciele a kľúčové kompetencie
<p>TPPZ - Tvorba projektu a prezentačné</p>	<p>✓ Naučiť sa zdokonaľovať schopnosti týkajúcich sa spolupráce a komunikácie v tíme v rôznych situáciách ✓ Učiť sa porozumieť sebe samému a druhým, zvládať vlastné správanie,</p>

zručnosti	<p>prispievať k utváraniu dobrých medziľudských vzťahov v triede aj mimo ňu.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozvíjať základné schopnosti dobrej komunikácie a k tomu príslušné vedomosti, utvárať a rozvíjať základné zručnosti pre spoluprácu, získať základné sociálne zručnosti pri riešení zložitých situácií a osvojovať si študijné zručnosti.
OSR - Osobnostný a sociálny rozvoj	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozvíjať evolúciu (proces) ľudského správania sa, komunikáciu človeka s prírodou, sebaregulácia konania ako základný ekologický princíp. ✓ Pomáhať každému žiakovi hľadať vlastnú cestu k životnej spokojnosti založenej na dobrých vzťahoch k sebe samému, k spolužiakom, k vyučujúcim ale aj k prírode a k svetu. ✓ Rozvíjať pozornosť a sústredenie, cvičiť zručnosti zapamätania, riešenia problémov, zručnosti potrebné k učeniu a štúdiu. ✓ Osvojovať si zručnosti pre predchádzanie stresu v medziľudských vzťahoch, osvojiť si dobrú organizáciu času, zručnosti k zvládaniu stresových situácií sebareflexiu.
ENV - Environmentálna výchova	<ul style="list-style-type: none"> ✓ viesť žiakov k pochopeniu komplexnosti a zložitosti vzťahov človeka a životného prostredia, t.j. k pochopeniu nutnosti postupného prechodu k udržateľnému rozvoju spoločnosti a k poznaniu významu zodpovednosti za konanie spoločnosti a k poznávaniu významu zodpovednosti za konanie spoločnosti i každého jednotlivca. ✓ Zdôrazňovať a učiť žiakov k objektívnej platnosti základných prírodných zákonitostí, dynamických súvislostí od najmenej zložitých ekosystémov až po biosféru ako celok, postavenie človeka v prírode a komplexné funkcie ekosystémov vo vzťahu k ľudskej spoločnosti, t.j. pre zachovanie základných podmienok života, pre získanie obnoviteľných zdrojov surovín a energie a pre mimoprodukčné hodnoty (inšpiráciu a odpočinok).
MDV – Mediálna výchova	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Naučiť žiakov využívať tlačené i digitálne dokumenty ako zdrojov informácií. ✓ viesť žiakov k selektovaniu a používaniu vecnej správnosti a presnosti správy, a to ako kritickou analýzou existujúcich textov. ✓ Učiť žiakov k slobodnému vyjadreniu vlastných postojov a zodpovednosti za spôsob jeho formovania a prezentácie. ✓ Kriticky a selektívne využívať médiá a ich produkty.
MkV - Multikultúrna výchova	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozvíjať vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi, medzi žiakmi navzájom, medzi školou a rodinou, medzi školou a miestnou komunitou. Prispievať k vzájomnému spoznávaniu oboch skupín, ku vzájomnej tolerancii, k odstraňovaniu nepriateľstva a predsudkov voči „neznámemu, nepoznanému“. ✓ Rozvíjať evolúciu ľudského správania, komunikáciu človeka s prírodou, sebareguláciu konania ako základný ekologický princíp. ✓ Poznávať vlastnú kultúru a porozumieť odlišným kultúram. ✓ Rozvíjať zmysel pre spravodlivosť, solidaritu, toleranciu, viesť k chápaniu ✓ Upozorniť na využívanie výsledkov vedy a výskumov z hľadiska časového i priestorového.

ROČNÍK: SIEDMY**TEPLOTA. SKÚMANIE PREMIEN SKUPENSTVA LÁTOK**

TEMATICKÝ CELOK / OBSAHOVÉ VYMEDZENIE UČIVA	VÝKONOVÝ ŠTANDARD (ČO ŽIAK VIE)	ROZVÍJANÉ KOMPETENCIE
<p>Zmena objemu telesa pri jeho zohrievaní Meranie teploty. Modelovanie zostrojenia Celsiovho teplomera. Kalibrácia teplomera. Skupenstvo látok. Skúmanie premeny skupenstva: kvapaliny na plyn (vyparovanie, var). Zostrojenie grafu závislosti teploty od času z nameraných hodnôt. Bod varu, plató. Skúmanie premeny skupenstva: vodnej pary na vodu (kondenzácia). Zisťovanie teploty rosného bodu. Modelovanie dažďa. <i>Meranie zrážok</i> Kyslé dažde. Skúmanie premeny skupenstva: topenia a tuhnutia napr. ľadu, parafínu. Zostrojenie grafu z nameraných hodnôt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> · poznať ako sa mení objem telesa pri zohrievaní, použitie v praxi znázorniť reálny teplomer modelom · analyzovať grafy, vysvetliť priebeh čiary grafu · porovnať dva grafy a z priebehu ich čiar určiť ich spoločné a rozdielne znaky · využiť PC pri zostrojovaní grafov · vypracovať záznam údajov z meteorologických pozorovaní, navrhnuť tabuľku, porovnať údaje v triede, prezentovať údaje aj formou grafov · navrhnuť experiment, ktorý by umožnil zistiť hodnotu rosného bodu napr. v triede · opísať kolobeh vody v prírode · modelovať vznik dažďa · rozumie vzniku a škodlivosti kyslých dažďov <p><i>poznať čo skúma meteorológia</i> <i>vysvetliť príčinu atmosferického tlaku,</i> <i>pochopiť ako sa mení tlak s nadmorskou výškou</i> <i>porovnávať rôzne typy oblakov,</i> <i>vedieť zostrojiť zrážkomer a pomocou neho merať</i></p>	<p><u>poznávacia (kognitívna)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> · trénovať modelovanie ako myšlienkový proces · analyzovať záznamy z meraní a ich grafický priebeh · aplikovať poznatky o vlastnostiach plynov, kvapalín a pevných telies v technických zariadeniach a v bežnom živote · tvorivo využiť vedomosti pri práci na projekte <p><u>komunikačná</u></p> <ul style="list-style-type: none"> · zaznamenať pozorovania a merania do tabuľky · spracovať namerané hodnoty formou grafu (PC) · prezentovať výsledky pozorovania a merania · podieľať sa na práci v tíme pri tvorbe projektu <p><u>interpersonálna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> · podieľať sa na práci v tíme · kooperovať · akceptovať skupinové rozhodnutia <p><u>intrapersonálna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> · vytvárať si · ohodnotiť vlastnú prácu a prácu druhých

ĎALŠIE ČINNOSTI:

AKTIVITA1: Praktické meteorologické pozorovania, meteorologická stanica (dlhodobá tímová práca a pozorovanie). Zhotovenie zrážkometra.

AKTIVITA2: Praktické meranie teploty vzduchu a zhotovenie záznamu pomocou grafu.

Prierezové témy:

MkV - Multikultúrna výchova; OSR - Osobnostný a sociálny rozvoj; ENV - Environmentálna výchova; MDV – Mediálna výchova; TPPZ - Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

TEPLO		
TEMATICKÝ CELOK / OBSAHOVÉ VYMEDZENIE UČIVA	VÝKONOVÝ ŠTANDARD (ČO ŽIAK VIE)	ROZVÍJANÉ KOMPETENCIE
<p>Odobovanie a prijímanie tepla telesom. Vedenie tepla. Zostrojenie kalorimetra z jednoduchých pomôcok. Odhad a meranie výslednej teploty pri výmene tepla medzi horúcou a studenou vodou. Odhad a meranie výslednej teploty pri odobzdaní tepla horúcimi kovmi (Cu, Al, Fe) vode. Zavedenie označenia Δt pre rozdiel dvoch teplôt. Hmotnostná tepelná kapacita . Vzťah $Q = c \cdot m \cdot \Delta t$ pre výpočet tepla. Jednotka tepla 1 J. <i>Premena jednotiek tepla</i> Stanovenie energetickej hodnoty potravín formou ich spaľovania.</p>	<ul style="list-style-type: none"> · formou experimentu dokázať rozdielnu fyzikálnu vlastnosť látok – vodivosť tepla · dodržať podmienky platného experimentu · odhadnúť výslednú teplotu pri odobzdaní tepla medzi horúcou a studenou vodou · pracovať s tabuľkami MFCHT · riešiť jednoduché výpočtové úlohy s využitím vzťahu pre výpočet tepla, <i>naučiť sa správnu premenu doplnkových jednotiek</i> · opísať technologické postupy, napr. spôsob stanovenia energetickej hodnoty potravín spaľovaním · získať informácie o energetickej hodnote potravín · vysvetliť princíp činnosti tepelných spaľovacích motorov · posúdiť negatívne vplyvy tepelných spaľovacích motorov na životné prostredie a spôsoby ich eliminácie 	<p>poznávaca (kognitívna)</p> <ul style="list-style-type: none"> · odhadnúť výslednú teplotu po výmene tepla · analyzovať záznamy z meraní · zovšeobecniť výsledky meraní do výsledného vzťahu · rozvíjať úroveň formálnych operácií · aplikovať poznatky do technickej praxe <p>komunikačná</p> <ul style="list-style-type: none"> · zaznamenať výsledky pozorovania a merania do tabuľky · prezentovať výsledky pozorovania a merania · tvoriť nové informácie z meraní · vyhľadávať informácie z technických tabuliek <p>interpersonálna</p> <ul style="list-style-type: none"> · podieľať sa na práci v skupine · kooperovať <p>intrapersonálna</p> <ul style="list-style-type: none"> · vytvárať si vlastný hodnotový systém s ohľadom na životné prostredie
<p>ĎALŠIE NÁVRHY ČINNOSTÍ (nepovinná časť): AKTIVITA: Zistenie energetickej hodnoty potravín, napr. spaľovanie orieška. AKTIVITA: Tepelné spaľovacie motory. AKTIVITA: <i>Praktické metanie odobzdaného a prijatého tepla medzi rôznymi telesami (vodou).</i></p>		
<p>Prierezové témy: MkV - Multikultúrna výchova; OSR - Osobnostný a sociálny rozvoj; ENV - Environmentálna výchova; MDV – Mediálna výchova; TPPZ - Tvorba projektu a prezentačné zručnosti</p>		

Prierezová téma	Ciele a kľúčové kompetencie
TPPZ - Tvorba projektu a prezentačné zručnosti	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Naučiť sa zdokonaľovať schopnosti týkajúcich sa spolupráce a komunikácie v tíme v rôznych situáciách ✓ Učiť sa porozumieť sebe samému a druhým, zvládať vlastné správanie, prispievať k utváraniu dobrých medziľudských vzťahov v triede aj mimo ňu. ✓ Rozvíjať základné schopnosti dobrej komunikácie a k tomu príslušné vedomosti, utvárať a rozvíjať základné zručnosti pre spoluprácu, získať základné sociálne zručnosti pri riešení zložitých situácií a osvojovať si

	študijné zručnosti.
OSR - Osobnostný a sociálny rozvoj	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozvíjať evolúciu (proces) ľudského správania sa, komunikáciu človeka s prírodou, sebaregulácia konania ako základný ekologický princíp. ✓ Pomáhať každému žiakovi hľadať vlastnú cestu k životnej spokojnosti založenej na dobrých vzťahoch k sebe samému, k spolužiakom, k vyučujúcim ale aj k prírode a k svetu. ✓ Rozvíjať pozornosť a sústredenie, cvičiť zručnosti zapamätania, riešenia problémov, zručnosti potrebné k učeniu a štúdiu. ✓ Osvojovať si zručnosti pre predchádzanie stresu v medziľudských vzťahoch, osvojiť si dobrú organizáciu času, zručnosti k zvládaniu stresových situácií sebareflexiu.
ENV - Environmentálna výchova	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Viest' žiakov k pochopeniu komplexnosti a zložitosti vzťahov človeka a životného prostredia, t.j. k pochopeniu nutnosti postupného prechodu k udržateľnému rozvoju spoločnosti a k poznaniu významu zodpovednosti za konanie spoločnosti a k poznávaniu významu zodpovednosti za konanie spoločnosti i každého jednotlivca. ✓ Zdôrazňovať a učiť žiakov k objektívnej platnosti základných prírodných zákonitostí, dynamických súvislostí od najmenej zložitých ekosystémov až po biosféru ako celok, postavenie človeka v prírode a komplexné funkcie ekosystémov vo vzťahu k ľudskej spoločnosti, t.j. pre zachovanie základných podmienok života, pre získanie obnoviteľných zdrojov surovín a energie a pre mimoprodukčné hodnoty (inšpiráciu a odpočinok).
MDV – Mediálna výchova	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Naučiť žiakov využívať tlačené i digitálne dokumenty ako zdrojov informácií. ✓ Viest' žiakov k selektovaniu a používaniu vecnej správnosti a presnosti správy, a to ako kritickou analýzou existujúcich textov. ✓ Učiť žiakov k slobodnému vyjadreniu vlastných postojov a zodpovednosti za spôsob jeho formovania a prezentácie. ✓ Kriticky a selektívne využívať médiá a ich produkty.
MkV - Multikultúrna výchova	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozvíjať vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi, medzi žiakmi navzájom, medzi školou a rodinou, medzi školou a miestnou komunitou. Prispievať k vzájomnému spoznávaniu oboch skupín, ku vzájomnej tolerancii, k odstraňovaniu nepriateľstva a predsudkov voči „neznámemu, nepoznanému“. ✓ Rozvíjať evolúciu ľudského správania, komunikáciu človeka s prírodou, sebareguláciu konania ako základný ekologický princíp. ✓ Poznávať vlastnú kultúru a porozumieť odlišným kultúram. ✓ Rozvíjať zmysel pre spravodlivosť, solidaritu, toleranciu, viesť k chápaniu ✓ Upozorniť na využívanie výsledkov vedy a výskumov z hľadiska časového i priestorového.

ROČNÍK: ÔSMY**SVETLO**

TEMATICKÝ CELOK / OBSAHOVÉ VYMEDZENIE UČIVA	VÝKONOVÝ ŠTANDARD (ČO ŽIAK VIE)	ROZVÍJANÉ KOMPETENCIE
<p>Slnčné svetlo a teplo. Svetelná energia a jej premena na teplo, ktorého veľkosť vieme vypočítať. Porovnanie zdrojov svetla – Slnka a žiarovky. Dôkazy priamočiareho šírenia sa svetla. Rozklad svetla. Farby spektra. Absorbovanie a odraz farieb spektra povrchmi rôznej farby. Skladanie farieb. Odras svetla. Zákon odrazu. Lom svetla. Zákon lomu. Dúha. Zobrazovanie šošovkami. Chyby oka. Okuliare.</p>	<p>dokázať experimentom premenu svetla na teplo · navrhnuť jednoduchý experiment na rozklad svetla · porovnať zdroje svetla – Slnko, žiarovka · navrhnuť experiment na dôkaz priamočiareho šírenia sa svetla · opísať absorbovanie a odraz farieb spektra od bieleho povrchu a farebných povrchov · opísať skladanie farieb · navrhnuť experiment na dôkaz platnosti zákona odrazu svetla · navrhnuť experiment na dôkaz platnosti zákona lomu svetla · znázorniť graficky zobrazenie predmetu spojkou a rozptylkou · vysvetliť princíp použitia okuliarov pri odstraňovaní chýb oka · získať informácie pre tvorbu projektu z rôznych zdrojov · správne citovať zdroje informácií · tvorivo využívať poznatky na vypracovanie projektu · prezentovať a obhájiť svoju prácu v triede</p>	<p>poznávacia (kognitívna) · porovnať výsledky zistení, identifikovať zhodné a rozdielne znaky · zovšeobecniť experimentálne zistenia k platnému zákonu · dokázať tvrdenie experimentom · aplikovať poznatky do technickej praxe</p> <p>komunikačná · prezentovať výsledky pozorovania a merania · tvoriť nové informácie z pozorovania a experimentálnych zistení · vyhľadávať informácie z rôznych zdrojov a pracovať s nimi</p> <p>interpersonálna · podieľať sa na práci v skupine · akceptovať skupinové rozhodnutia</p> <p>intrapersonálna · nadobudnúť presvedčenie, že fyzikálne poznatky môžu zlepšiť kvalitu života človeka · uvedomiť si, že poznanie predstavuje hodnotu</p>
<p>ĎALŠIE NÁVRHY ČINNOSTÍ (nepovinná časť): AKTIVITA: Odmeranie veľkosti slnečnej konštanty. AKTIVITA: Zostrojenie jednoduchého zariadenia na rozklad svetla. PROJEKT: Využitie slnečnej energie.</p>		
<p>Prierezové témy: MkV - Multikultúrna výchova; OSR - Osobnostný a sociálny rozvoj; ENV - Environmentálna výchova; MDV – Mediálna výchova; TPPZ - Tvorba projektu a prezentačné zručnosti</p>		

SILA A POHYB. PRÁCA. ENERGIA		
TEMATICKÝ CELOK / OBSAHOVÉ VYMEDZENIE UČIVA	VÝKONOVÝ ŠTANDARD (ČO ŽIAK VIE)	ROZVÍJANÉ KOMPETENCIE
<p>Vzájomné pôsobenie telies, sila. Jednotka sily 1 N.</p> <p>Gravitačná sila, gravitačné pole. Výpočet sily, ktorou Zem priťahuje telesá pri svojom povrchu ($F = g \cdot m$).</p> <p>Lineárna závislosť gravitačnej sily a hmotnosti telesa. Ťažisko telesa a jeho určenie. Pohybové účinky sily.</p> <p>Meranie času. Jednotky času 1 s, 1 min, 1 h.</p> <p>Rovnomerný a nerovnomerný pohyb. Dráha a rýchlosť rovnomerného pohybu ($s = v \cdot t$, $v = s/t$). Priemerná rýchlosť.</p> <p>Jednotky rýchlosti 1 m/s, 1 km/h.</p> <p>Grafické znázornenie rýchlosti a dráhy pohybu v čase.</p> <p>Deformačné účinky sily. Tlaková sila Tlak. ($p = F/S$) Jednotky tlaku 1 Pa, 1 hPa, 1kPa. Mechanická práca. ($W = F \cdot s$) Jednotka práce 1 J.</p> <p>Práca na naklonenej rovine. [nepovinné]</p> <p>Trenie. Tretia sila. Pohybová energia telesa. Polohová energia telesa. Vzájomná premena pohybovej a polohovej energie telesa. Zákon zachovania energie. Zdroje energie. Fosílna palivá. Tradičné a netradičné zdroje energie. Vodné elektrárne. Zvyšovanie spotreby energie, z toho vyplývajúce nepriaznivé dôsledky.</p>	<ul style="list-style-type: none"> · vysvetliť silu ako prejav vzájomného pôsobenia telies · vysvetliť spôsob merania sily silomerom · stanoviť rozsah merania daným silomerom · vybrať pre dané meranie vhodný silomer · určiť chyby merania silomerom · zostrojiť graf lineárnej závislosti gravitačnej sily a hmotnosti telesa · určiť ťažisko vybraných telies · zostrojiť graf lineárnej závislosti dráhy od času pre rovnomerný priamočiary pohyb · zostrojiť graf konštantnej závislosti rýchlosti od času pri rovnomernom priamočiarom pohybe · čítať údaje z grafu · riešiť výpočtové úlohy s využitím vzťahov pre rovnomerný priamočiary pohyb · aplikovať vzťah na výpočet tlaku a mechanickej práce v jednoduchých výpočtových úlohách · analyzovať situácie, v ktorých sa prejavujú účinky trenia · na jednoduchých príkladoch vysvetliť vzájomnú premenu rôznych foriem energie a zákon zachovania energie · zaujať kladný postoj k opatreniam vedúcim k úsporám energie · získavať informácie pre tvorbu projektu z rôznych zdrojov · správne citovať zdroje informácií · tvorivo využívať poznatky na vypracovanie projektu · prezentovať a obhájiť svoj projekt 	<p>poznávacej (kognitívnej)</p> <ul style="list-style-type: none"> · zdokonaľovať sa v klasifikačnej analýze pri rozlišovaní javov, pojmov, (fyzikálnych veličín, zákonov · zvyšovať úroveň formálnych operácií pri hľadaní vzťahov medzi fyzikálnymi veličinami · čítať s porozumením texty úloh · analyzovať situácie v úlohách · tvorivo aplikovať poznatky pri príprave projektu <p>komunikačnej</p> <ul style="list-style-type: none"> · zapísať prehľadne údaje pri riešení úloh · vyhľadávať informácie z rôznych zdrojov a pracovať s nimi <p>interpersonálnej</p> <ul style="list-style-type: none"> · kooperovať v skupine · akceptovať skupinové rozhodnutia <p>intrapersonálnej</p> <ul style="list-style-type: none"> · vytvárať si vlastný hodnotový systém s ohľadom na svoje zdravie a na životné prostredie
<p>ĎALŠIE NÁVRHY ČINNOSTÍ (nepovinná časť):</p> <p>AKTIVITA: Zostrojenie silomera z jednoduchých pomôcok, kalibrácia zariadenia, stanovenie rozsahu merania, porovnania presnosti merania s laboratórnym silomerom.</p> <p>PROJEKT: Navrhnuť a zostrojiť zariadenie, v ktorom by teplo konalo prácu.</p>		

Prierezové témy: MkV - Multikultúrna výchova; OSR - Osobnostný a sociálny rozvoj; ENV - Environmentálna výchova; MDV – Mediálna výchova; TPPZ - Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

Prierezová téma	Ciele a kľúčové kompetencie
TPPZ - Tvorba projektu a prezentačné zručnosti	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Naučiť sa zdokonaľovať schopnosti týkajúce sa spolupráce a komunikácie v tíme v rôznych situáciách ✓ Učiť sa porozumieť sebe samému a druhým, zvládať vlastné správanie, prispievať k utváraniu dobrých medziľudských vzťahov v triede aj mimo ňu. ✓ Rozvíjať základné schopnosti dobrej komunikácie a k tomu príslušné vedomosti, utvárať a rozvíjať základné zručnosti pre spoluprácu, získať základné sociálne zručnosti pri riešení zložitých situácií a osvojovať si študijné zručnosti.
OSR - Osobnostný a sociálny rozvoj	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozvíjať evolúciu (proces) ľudského správania sa, komunikáciu človeka s prírodou, sebaregulácia konania ako základný ekologický princíp. ✓ Pomáhať každému žiakovi hľadať vlastnú cestu k životnej spokojnosti založenej na dobrých vzťahoch k sebe samému, k spolužiakom, k vyučujúcim ale aj k prírode a k svetu. ✓ Rozvíjať pozornosť a sústredenie, cvičiť zručnosti zapamätania, riešenia problémov, zručnosti potrebné k učeniu a štúdiu. ✓ Osvojovať si zručnosti pre predchádzanie stresu v medziľudských vzťahoch, osvojiť si dobrú organizáciu času, zručnosti k zvládaniu stresových situácií sebareflexiu.
ENV - Environmentálna výchova	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Viest' žiakov k pochopeniu komplexnosti a zložitosti vzťahov človeka a životného prostredia, t.j. k pochopeniu nutnosti postupného prechodu k udržateľnému rozvoju spoločnosti a k poznaniu významu zodpovednosti za konanie spoločnosti a k poznávaniu významu zodpovednosti za konanie spoločnosti i každého jednotlivca. ✓ Zdôrazňovať a učiť žiakov k objektívnej platnosti základných prírodných zákonitostí, dynamických súvislostí od najmenej zložitých ekosystémov až po biosféru ako celok, postavenie človeka v prírode a komplexné funkcie ekosystémov vo vzťahu k ľudskej spoločnosti, t.j. pre zachovanie základných podmienok života, pre získanie obnoviteľných zdrojov surovín a energie a pre mimoprodukčné hodnoty (inšpiráciu a odpočinok).
MDV – Mediálna výchova	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Naučiť žiakov využívať tlačené i digitálne dokumenty ako zdrojov informácií. ✓ Viest' žiakov k selektovaniu a používaniu vecnej správnosti a presnosti správy, a to ako kritickou analýzou existujúcich textov. ✓ Učiť žiakov k slobodnému vyjadreniu vlastných postojov a zodpovednosti za spôsob jeho formovania a prezentácie. ✓ Kriticky a selektívne využívať médiá a ich produkty.
MkV - Multikultúrna výchova	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozvíjať vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi, medzi žiakmi navzájom, medzi školou a rodinou, medzi školou a miestnou komunitou. Prispievať k vzájomnému spoznávaniu oboch skupín, ku vzájomnej tolerancii, k odstraňovaniu nepriateľstva a predsudkov voči „neznámemu, nepoznanému“. ✓ Rozvíjať evolúciu ľudského správania, komunikáciu človeka s prírodou, sebareguláciu konania ako základný ekologický princíp. ✓ Poznávať vlastnú kultúru a porozumieť odlišným kultúram. ✓ Rozvíjať zmysel pre spravodlivosť, solidaritu, toleranciu, viesť k chápaniu ✓ Upozorniť na využívanie výsledkov vedy a výskumov z hľadiska časového i priestorového.

ROČNÍK: DEVIATY

MAGNETICKÉ A ELEKTRICKÉ JAVY. ELEKTRICKÝ OBVOD		
OBSAH	VÝKONOVÝ ŠTANDARD (ČO ŽIAK VIE)	ROZVÍJANÉ KOMPETENCIE
<p>Magnet a jeho vlastnosti. Poly magnetu. Magnetické pole. Zem ako magnet. Kompas. Elektrizovanie telies. Elektrický nabož. Elektrické pole. Elektrometer. Elektrický obvod. Časti elektrického obvodu. Znázornenie elektrického obvodu schematickými značkami. Žiarovka a jej objavenie. Elektrické vodiče a izolanty z pevných látok. Sériové zapojenie žiaroviek. Porovnanie jasú niekoľkých žiaroviek v sériovom zapojení. Paralelné zapojenie žiaroviek. Elektrický prúd. Jednotka elektrického prúdu 1 A. Meranie veľkosti elektrického prúdu ampérmetrom. Elektrické napätie. Jednotka napätia 1 V. Meranie veľkosti elektrického napätia. Zdroje elektrického napätia. Rezistor. Experimentálne odvodenie Ohmovho zákona ($I = U/R$). Zostrojenie grafu závislosti elektrického prúdu od elektrického napätia. Elektrický odpor. Jednotka elektrického odporu 1 Ω. Vedenie elektrického prúdu v kvapalinách. Model vedenia elektrického prúdu v pevných a kvapalných látkach. Elektrická energia a jej premeny. Elektrické spotrebiče v domácnosti. Bezpečnosť pri práci s elektrickými spotrebičmi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> · navrhnuť experiment na overenie pólov magnetu · vysvetliť princíp určovania svetových strán kompasom · získať informácie o objave žiarovky · zakresliť elektrický obvod pomocou schematických značiek · zapojiť elektrický obvod podľa schémy · odmerať veľkosť elektrického prúdu a elektrického napätia na žiarovke v sériovo zapojenom elektrickom obvode · zostrojiť graf priamej úmernosti medzi prúdom a napätím z nameraných hodnôt · riešiť výpočtové úlohy · riešiť úlohy na praktické zapájanie elektrických obvodov a merania v nich · rešpektovať pravidlá bezpečnosti pri práci s elektrickými spotrebičmi · využiť tvorivo poznatky na vypracovanie projektu 	<p>poznávacia (kognitívna)</p> <ul style="list-style-type: none"> · dokázať tvrdenie experimentom · zdokonaľovať sa v klasifikačnej analýze pri rozlišovaní javov, pojmov, (fyzikálnych veličín), zákonov · pracovať s formálnymi operáciami pri hľadaní vzťahov medzi fyzikálnymi veličinami · čítať s porozumením texty úloh · analyzovať situácie v úlohách · tvorivo aplikovať poznatky pri riešení projektu <p>komunikačnej</p> <ul style="list-style-type: none"> · zakresliť schémou elektrický obvod · zapísať prehľadne údaje pri riešení úloh · vyhľadávať informácie so zameraním na historické aspekty objavov z rôznych zdrojov a pripraviť z nich stručný referát <p>interpersonálnej</p> <ul style="list-style-type: none"> · kooperovať v skupine · akceptovať skupinové rozhodnutia <p>intrapersonálnej</p> <ul style="list-style-type: none"> · rešpektovať pravidlá pri práci s elektrickými spotrebičmi s vedomou ochranou svojho zdravia
<p>ĎALŠIE NAVRHY ČINNOSTI (nepovinná časť): EXKURZIA: Noc výskumníkov - Bratislava PROJEKT: Zostrojenie elektroskopu z jednoduchých pomôcok. PROJEKT: Návrh a realizácia elektrického obvodu s regulovateľným zdrojom napätia.</p>		
<p>Prierezové témy: MkV - Multikultúrna výchova; OSR - Osobnostný a sociálny rozvoj; ENV - Environmentálna výchova; MDV – Mediálna výchova; TPPZ - Tvorba projektu a prezentačné zručnosti</p>		

FYZIKA OKOLO NÁS		
OBSAH	VÝKONOVÝ ŠTANDARD (ČO ŽIAK VIE)	ROZVÍJANÉ KOMPETENCIE
<p>Pohyb telesa <i>Rýchlosť rovnomerného pohybu, jednotky rýchlosti</i> <i>Rýchlosť zvuku, svetla</i> <i>Závislosť dráhy od času – grafy</i> <i>Zložené pohyby.</i></p> <p>Mechanické vlastnosti kvapalín <i>Pascalov zákon a jeho aplikácia v hydraulických zariadeniach.</i> <i>Tlaková sila.</i> <i>Hydrostatický tlak.</i> <i>Vztlaková sila.</i> <i>Archimedov zákon.</i> <i>Potápanie, plávanie sa telesa v kvapaline v príkladoch.</i></p> <p>Energia v prírode, technika v spoločnosti. <i>Sila, práca, výkon</i> <i>Posuvné účinky sily. Pohybové zákony (Urýchľujúce a brzdné účinky sily, Zákon zotrvačnosti, Zákon vzájomného pôsobenia dvoch telies). Trenie.</i> <i>Pohybová a polohová energia telesa, ich vzájomná premena</i> <i>Teplo, Zmeny skupenstva látok, kalorimetrická rovnica.</i></p>	<p>Aplikovať vzťah pre výpočet rýchlosti. Uvedomiť si rozdiel v rýchlostiach a aplikovať na osobný život. Zostrojiť graf z daných hodnôt dráhy a času pre RP. Riešiť zložitejšie príklady</p> <p>Vysvetliť Pascalov zákon, použitie zákona v hydraulických zariadeniach. Graficky znázorniť závislosť hydrostatického tlaku od hĺbky pod hladinou. Vysvetliť pôsobenie vztlakovej sily na teleso ponorené do kvapaliny. Riešiť zložitejšie príklady</p> <p>Vysvetliť premeny rôznych druhov energie. Uviesť a vysvetliť príklady urýchľujúcich a brzdiacich účinkov síl. Uviesť a vysvetliť príklady uplatnenia sa zotrvačnosti telesa. Vysvetliť vzájomnú premenu pohybovej a polohovej energie. Vypočítať teplo prijaté alebo odovzdané telesom. Riešiť zložitejšie príklady</p>	<p>poznávacia (kognitívna) · dokázať tvrdenie experimentom · zdokonaľovať sa v klasifikačnej analýze pri rozlišovaní javov, pojmov, (fyzikálnych veličín), zákonov · pracovať s formálnymi operáciami pri hľadaní vzťahov medzi fyzikálnymi veličinami · čítať s porozumením texty úloh · analyzovať situácie v úlohách · tvorivo aplikovať poznatky pri riešení projektu</p> <p>komunikačnej · zakresliť schémou elektrický obvod · zapísať prehľadne údaje pri riešení úloh · vyhľadávať informácie so zameraním na historické aspekty objavov z rôznych zdrojov a pripraviť z nich stručný referát</p> <p>interpersonálnej · kooperovať v skupine · akceptovať skupinové rozhodnutia</p> <p>intrapersonálnej · rešpektovať pravidlá pri práci s elektrickými spotrebičmi s vedomou ochranou svojho zdravia</p>
<p>Prierezové témy: MkV - Multikultúrna výchova; OSR - Osobnostný a sociálny rozvoj; ENV - Environmentálna výchova; MDV – Mediálna výchova; TPPZ - Tvorba projektu a prezentačné zručnosti</p>		

Prierezová téma	Ciele a kľúčové kompetencie
TPPZ - Tvorba projektu a prezentačné zručnosti	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Naučiť sa zdokonaľovať schopnosti týkajúce sa spolupráce a komunikácie v tíme v rôznych situáciách ✓ Učiť sa porozumieť sebe samému a druhým, zvládať vlastné správanie, prispievať k utváraniu dobrých medziľudských vzťahov v triede aj mimo ňu. ✓ Rozvíjať základné schopnosti dobrej komunikácie a k tomu príslušné vedomosti, utvárať a rozvíjať základné zručnosti pre spoluprácu, získať základné sociálne zručnosti pri riešení zložitých situácií a osvojovať si študijné zručnosti.
OSR - Osobnostný a sociálny rozvoj	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozvíjať evolúciu (proces) ľudského správania sa, komunikáciu človeka s prírodou, sebaregulácia konania ako základný ekologický princíp. ✓ Pomáhať každému žiakovi hľadať vlastnú cestu k životnej spokojnosti založenej na dobrých vzťahoch k sebe samému, k spolužiakom, k vyučujúcim ale aj k prírode a k svetu. ✓ Rozvíjať pozornosť a sústredenie, cvičiť zručnosti zapamätania, riešenia problémov, zručnosti potrebné k učeniu a štúdiu. ✓ Osvojovať si zručnosti pre predchádzanie stresu v medziľudských vzťahoch, osvojiť si dobrú organizáciu času, zručnosti k zvládaniu stresových situácií sebareflexiu.
ENV - Environmentálna výchova	<ul style="list-style-type: none"> ✓ viesť žiakov k pochopeniu komplexnosti a zložitosti vzťahov človeka a životného prostredia, t.j. k pochopeniu nutnosti postupného prechodu k udržateľnému rozvoju spoločnosti a k poznaniu významu zodpovednosti za konanie spoločnosti a k poznávaniu významu zodpovednosti za konanie spoločnosti i každého jednotlivca. ✓ Zdôrazňovať a učiť žiakov k objektívnej platnosti základných prírodných zákonitostí, dynamických súvislostí od najmenej zložitých ekosystémov až po biosféru ako celok, postavenie človeka v prírode a komplexné funkcie ekosystémov vo vzťahu k ľudskej spoločnosti, t.j. pre zachovanie základných podmienok života, pre získanie obnoviteľných zdrojov surovín a energie a pre mimoprodukčné hodnoty (inšpiráciu a odpočinok).
MDV – Mediálna výchova	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Naučiť žiakov využívať tlačené i digitálne dokumenty ako zdrojov informácií. ✓ viesť žiakov k selektovaniu a používaniu vecnej správnosti a presnosti správy, a to ako kritickou analýzou existujúcich textov. ✓ Učiť žiakov k slobodnému vyjadreniu vlastných postojov a zodpovednosti za spôsob jeho formovania a prezentácie. ✓ Kriticky a selektívne využívať médiá a ich produkty.
MkV - Multikultúrna výchova	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozvíjať vzťahy medzi učiteľmi a žiakmi, medzi žiakmi navzájom, medzi školou a rodinou, medzi školou a miestnou komunitou. Prispievať k vzájomnému spoznávaní oboch skupín, ku vzájomnej tolerancii, k odstraňovaniu nepriateľstva a predsudkov voči „neznámemu, nepoznanému“. ✓ Rozvíjať evolúciu ľudského správania, komunikáciu človeka s prírodou, sebareguláciu konania ako základný ekologický princíp. ✓ Poznávať vlastnú kultúru a porozumieť odlišným kultúram. ✓ Rozvíjať zmysel pre spravodlivosť, solidaritu, toleranciu, viesť k chápaniu ✓ Upozorniť na využívanie výsledkov vedy a výskumov z hľadiska časového i priestorového.

2. CHÉMIA

Časová dotácia

	5.ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	Spolu
ŠVP	0	0,5	0,5	1	2	4
ŠkVP	0	0,5	0,5	0	0	1
Spolu	0	1	1	1	2	6

Vzhľadom na náročnosť obsahu a odbornej terminológie v predmete chémia bude dotácia 0,5 hodiny v 6. a 7. roč. zameraná na precvičovanie a upevňovanie učiva, čím sa dosiahne lepšia fixácia s porozumením a zvýši sa záujem o predmet.

Dotácia sa taktiež využije na uplatnenie prierezovej témy - tvorba projektu a prezentačné zručnosti s využitím IKT.

Keďže jedným z cieľov chémie je osvojenie si základných laboratórnych zručností a návykov, bude dotácia využitá na rozšírenie počtu laboratórnych cvičení.

1. Charakteristika učebného predmetu

Predmet chémia vo vzdelávacej oblasti Človek a príroda umožňuje žiakom hlbšie porozumieť zákonitostiam chemických javov a procesov. Obsah učiva tvoria poznatky o vlastnostiach a použití látok, s ktorými sa žiaci stretávajú v každodennom živote (chémia potravín a nápojov, kozmetiky, liečiv, čistiacich prostriedkov, atď.)

Zvlášť významné je, že pri štúdiu chémie si žiaci osvojujú dôležité spôsobilosti špecifickými poznávacími metódami. Ide hlavne o rozvíjanie spôsobilosti objektívne a spoľahlivo pozorovať, experimentovať a merať, vytvárať a overovať hypotézy v procese riešenia úloh rôznej zložitosti.

Súčasťou učebného predmetu chémia sú aj vhodne vybrané laboratórne cvičenia. Ich správna realizácia si vyžaduje osvojenie si základných manuálnych zručností a návykov bezpečnej práce v chemickom laboratóriu. Náplň LC závisí od materiálo - technického vybavenia školy, dostupnosti chemikálií, pričom musia byť dodržané bezpečnostné predpisy a laboratórny poriadok.

2. Ciele učebného predmetu

Cieľom vyučovania chémie na základnej škole je oboznámiť žiakov s významom poznatkov z chémie pre človeka, spoločnosť a prírodu, čo umožňuje u žiakov vytvorenie pozitívneho vzťahu k učebnému predmetu chémia. Ďalším významným cieľom vyučovania chémie na ZŠ je v čo najväčšej miere prispieť k splneniu všeobecných cieľov vzdelávania, vytváraniu a rozvíjaniu kľúčových kompetencií prostredníctvom obsahu chémie.

Cieľom vyučovania chémie je podieľať sa na rozvíjaní prírodovednej gramotnosti, v rámci ktorej je potrebné rozvíjať aj čitateľskú gramotnosť a prácu s odborným textom. Žiaci by mali porozumieť odborným textom na primeranej úrovni a mali vedieť aplikovať získané poznatky pri riešení konkrétnych úloh. V rámci samostatnej práce majú byť schopní samostatne získať potrebné informácie súvisiace s chemickou problematikou z rôznych informačných zdrojov (odborná literatúra, internet) a využívať multimediálne učebné materiály.

Vyučovanie chémie na hodinách základného typu a laboratórnych cvičeniach realizované metódami aktívneho poznávania, výraznou mierou prispieva k formovaniu a rozvíjaniu logického, kritického a tvorivého myslenia žiakov, ktoré im umožňuje nachádzať vzťahy medzi štruktúrou a vlastnosťami látok ako aj osvojenie dôležitých manuálnych zručností.

Významným cieľom vyučovania chémie je aj oboznámenie sa žiakov s chemickými látkami, ktoré pozitívne a negatívne ovplyvňujú život človeka (chemické aspekty racionálnej výživy, vplyv alkoholu, nikotínu a iných drog na ľudský organizmus).

V predmete chémie si žiaci majú v dostatočnej miere osvojiť zručnosti a návyky bezpečnej práce v chemickom laboratóriu. Potrebné je, aby žiaci dosiahli takú úroveň pochopenia a zvládnutia učiva, aby vedeli využiť na hodinách získané vedomosti, spôsobilosti a návyky v každodennom živote.

Ďalšie ciele

- Identifikácia a správne používanie pojmov - žiak vie správne používať základné pojmy a identifikovať ich v reálnych situáciách. Pritom nie je vhodné iba mechanické odrecitovanie definícií. Vedomosť týchto pojmov žiak dokáže tým, že rozumie textu, v ktorom sa vyskytujú a že ich aktívne používa v správnom kontexte.
- Kvalitatívny popis objektov, systémov a javov a ich klasifikácia – žiak vie popísať a poprípade načrtnúť objekt, systém alebo jav, ktorý pozoruje podľa skutočnosti, modelu alebo nákresu, vie popísať stavbu systému, vie nájsť spoločné a rozdielne vlastnosti látok, predmetov alebo javov (napríklad uviesť hlavné rozdiely medzi kovmi a nekovmi).
- Vysvetlenie javov – žiak vie vysvetliť niektoré javy pomocou známych zákonov alebo pomocou jednoduchších javov
- Predvídanie javov a určovanie súvislostí – žiak vie v jednoduchých prípadoch predpovedať, čo sa v určitej situácii stane, rozhodnúť, či za určitých okolností je daný jav možný alebo nie (napríklad určiť faktory, ktoré ovplyvňujú rýchlosť chemickej reakcie).
- Pozorovanie, experimentovanie, meranie a odhady – žiak vie zrealizovať jednoduchý experiment podľa návodu, navrhnúť a zrealizovať jednoduchý experiment, ktorý simuluje určitý jav, alebo dáva odpoveď na určitú otázku. Do tejto skupiny patria predovšetkým merania a odhady veľkosti niektorých veličín, zhromažďovanie a vhodné usporiadanie údajov (napríklad zistiť, či roztok je kyslý, zásaditý alebo neutrálny).
- Kvantitatívny popis – žiak vie vypočítať niektoré veličiny z iných. Vie v jednoduchých prípadoch porovnať dve veličiny rovnakého druhu, určiť ako sa určitá veličina mení. Vie určiť hodnotu niektorých veličín z grafu alebo z tabuľky alebo naopak.
- Aplikácia vedomostí – žiak vie opísať niektoré prírodné alebo umelé systémy a v jednoduchších prípadoch opísať aj princíp ich fungovania. Vie uviesť príklady aplikácie určitých prírodných javov, rozhodnúť, kedy je daný jav výhodný a kedy nevýhodný. Vie posúdiť dôsledky určitých javov alebo ľudskej činnosti z ekologického, ekonomického alebo zdravotného hľadiska (napr. vysvetliť škodlivé účinky používania chloridu sodného k zimnému posypu ciest).

3. Kľúčové kompetencie (spôsobilosti)

a) k učeniu

- schopnosť plánovať a organizovať si učenie a pracovnú činnosť
- efektívne využíva rôzne stratégie učenia k získavaniu poznatkov a informácií
- hľadá a rozvíja účinné postupy vo svojom učení
- kriticky pristupuje ku zdrojom informácií, informácie tvorivo spracováva a využíva pri svojom štúdiu a praxi

b) komunikačné schopnosti

- vyhľadávať, triediť a spracovávať informácie a dáta z rôznych zdrojov
- vedieť využiť informačné a komunikačné zdroje
- zrozumiteľne prezentovať nadobudnuté vedomosti, skúsenosti a zručnosti
- urobiť zápis o experimente pomocou textu, schém, náčrtu, obrázkov a tabuliek
- vedieť spracovať a prezentovať jednoduchý projekt so zameraním na ciele metódy, výsledky a ich využitie

c) riešenie problémov

- analyzovať vybrané problémy
- aplikovať poznatky pri riešení konkrétnych problémových úloh
- používať základné myšlienkové operácie a metódy vedeckého poznávania pri riešení problémových úloh
- využívať informačné a komunikačné technológie pri riešení problémových úloh

- vedieť posúdiť vhodnosť navrhnutého postupu riešenia problémovej úlohy
- zhodnotiť úspešnosť riešenia problémovej úlohy
- logicky spájať poznatky nadobudnuté štúdiom chémie a iných učebných predmetov a využiť ich pri riešení problémových úloh

d) manuálne

- schopnosť plánovať činnosti pri realizácii experimentov
- používať správne postupy a techniky pri praktických činnostiach
- dodržiavať pravidlá bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci

e) sociálne

- vyjadrovať svoje názory, postoje a skúsenosti
- pracovať vo dvojiciach alebo v skupinách
- vzájomne si pomáhať pri riešení úloh teoretického a praktického charakteru
- prezentovať a zhodnotiť výsledky svojej alebo skupinovej činnosti
- hodnotiť vlastné výkony a pokroky v učení
- prijíma ocenenie, radu a kritiku a čerpá poučenie pre ďalšiu prácu

4. Prierezové témy

- **Environmentálna výchova** - cieľom je, aby žiaci získali vedomosti ale aj zručnosti, ktorými môžu pomáhať životnému prostrediu jednoduchými činnosťami, ktoré sú im primerané a vhodné - chrániť rastliny, zvieratá, mať kladný vzťah k domácim zvieratám ale aj k zvieratám v prírode, starať sa o svoje okolie a pod. (ENV)
- **Osobnostný a sociálny rozvoj** - rozvíja ľudský potenciál žiakov, poskytuje im základy na plnohodnotný a zodpovedný život. (OSR)
- **Tvorba projektov a prezentačné zručnosti** - spája jednotlivé kompetencie, ktoré chceme rozvíjať u žiakov, ako je komunikovanie, argumentovanie, používanie informácií a práca s nimi, riešenie problémov, poznať sám seba a svoje schopnosti, spolupráca v skupine, prezentácia samého seba. (PPZ)
- **Mediálna výchova** - umožní žiakovi osvojiť si stratégie kompetentného zaobchádzania s rôznymi druhmi médií, kriticky a selektívne využívať médiá a ich produkty. Deti získavajú schopnosť posudzovať mediálne šírené posolstvá, aby objavovali v nich to hodnotné a pozitívne, ale tiež si uvedomovali negatívne mediálne vplyvy na ich osobnosť. (MEV)
- **Multikultúrna výchova** - zaraďuje sa do vzdelávania preto, lebo sa žiaci v škole stretávajú v súvislosti s globalizáciou sveta, so žiakmi rôznych kultúr. Žiaci by mali byť pripravení na rozdielnosť kultúr. Výchovné pôsobenie je zamerané na rozvoj chápania, akceptácie, medziludskej tolerancie a emocionálne pochopenie inej kultúry. Predpokladom je aj schopnosť detí s nimi spolupracovať. (MUV)
- **Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra** - cieľom vzdelávania je motivovať žiakov získavať, rozvíjať a utužovať svoje postoje k morálnym hodnotám, poznať prírodné krásy a tradičnú ľudovú kultúru svojho regiónu, osobitne poznať regionálnu históriu. (RV)
- **Ochrana života a zdravia** - cieľom vzdelávania je poskytnúť žiakovi potrebné teoretické vedomosti, praktické poznatky a formovať ich vzťah k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí. (OŽZ)
- **Globálne rozvojové vzdelávanie** sa venuje problematike Miléniových rozvojových cieľov OSN: odstrániť extrémnu chudobu a hlad, dosiahnuť základné vzdelanie pre všetkých, presadzovať rovnosť mužov a žien a posilniť rolu žien v spoločnosti, znížiť detskú úmrtnosť, zlepšiť zdravie matiek, bojovať s HIV/AIDS, maláriou a ďalšími chorobami, zaistiť udržateľný stav životného prostredia (pitná voda, kvalita života), budovať svetové partnerstvo pre rozvoj. (GRV)

5. Pedagogické stratégie - formy a metódy práce

Pri výbere vyučovacích metód a foriem sa bude prihliadať na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov, na individualitu žiakov a klímu triedy tak, aby boli splnené stanovené ciele a rozvíjali sa kľúčové kompetencie žiakov pre predmet chémie.

- **Organizačné formy:**

- vyučovacia hodina (základného, motivačného, expozičného, fixačného typu)
- praktické aktivity
- exkurzia podľa podmienok triedy

- **Metódy:**

- **motivačné metódy**

- motivačné rozprávanie (citové približovanie obsahu učenia)
- motivačný rozhovor (aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov)
- motivačný problém (upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému)
- motivačná demonštrácia (vzbudenie záujmu pomocou, ukážky)

- **expozičné metódy**

- rozprávanie (vyjadrovanie skúseností a aktívne počúvanie)
- vysvetľovanie (logické systematické sprostredkovanie učiva)
- rozhovor (verbálna komunikácia formou otázok a odpovedí na vyjadrenie faktov, otázok na pozorovanie, posúdenie situácie, hodnotenie javov, rozhodovanie)
- beseda (riešenie aktuálnych otázok celým kolektívom)
- demonštračná metóda (demonštrácia obrazov, modelov, prírodnín)
- pozorovanie (cieľené systematické vnímanie objektov a procesov)
- manipulácia s predmetmi (praktické činnosti, experimentovanie, pokusy)
- inštruktáž (vizuálne a auditívne podnety k praktickej činnosti, vedenie žiakov k chápaniu slovnému a písomnému návodu)

- **aktivizujúce metódy**

- diskusia (vzájomná výmena názorov, uvádzanie argumentov, zdôvodňovanie za účelom riešenia daného problému)
- situačná metóda (riešenie problémového prípadu reálnej situácie so stretom záujmov)
- inscenačná metóda (sociálne učenie v modelovej predvádzanej situácii, pri ktorej sú žiaci aktérmi danej situácie)

- kooperatívne vyučovanie (forma skupinového vyučovania založená na vzájomnej závislosti členov heterogénnej skupiny)

- **problémové metódy** - učenie sa riešením problémov založenom na vymedzení a rozборе problému, tvorbe a výbere možných riešení a vlastnom riešení
- **projektová metóda** - riešenie projektu, komplexná praktická úloha, problém, téma, ktorej riešenie teoretickou aj praktickou činnosťou vedie k vytvoreniu určitého produktu
- **praktické aktivity** (samostatná činnosť na základe inštruktáže) - pozorovanie dostupných prírodných procesov na podporu chápania vzájomné vzťahy a ich významu.
- **práca s knihou a textom** - čítanie s porozumením, spracovanie textových informácií, učenie sa z textu, orientácia v štruktúre textu, vyhľadávanie, triedenie, využívanie podstatných informácií
- **samostatné učenie prostredníctvom informačnej a komunikačnej techniky a experimentovanie** - samostatné hľadanie, skúšanie, objavovanie
- **fixačné metódy - metóda opakovania a precvičovania** - ústne a písomné opakovanie, opakovanie s využitím učebnice a inej literatúry, domáce úlohy
- **diagnostické metódy** - zabezpečenie korektného a objektívneho hodnotenia

6. Učebné zdroje

- Romanová, D., Adamkovič, E., Vicenová, H., Zvončeková, V. 2009. Chémia pre 6. ročník základných škôl a 1. ročník gymnázií s osemročným štúdiom. 1. Vyd. Bratislava: EXPOL PEDAGOGIKA. ISBN 978-80-8091-181-2.
- Vicenová, H., Zvončeková, V., Adamkovič, E., Romanová, D. 2011. Chémia pre 7. ročník základných škôl a 2. ročník gymnázií s osemročným štúdiom. 2. vyd. Bratislava: EXPOL PEDAGOGIKA, 2011, 80 s. ISBN 978-80-8091-249-9.
- Adamkovič, E., Šimeková, J.: 2007. Chémia pre 8. ročník základných škôl. 11. upravené vydanie. Bratislava: SPN. ISBN 978-80-10-01302-9.

- Adamkovič, E., Šimeková, J., Šramko, T.: 2000. Chémia 8. 8. prepracované vydanie učebnice chémie pre 8. ročník ZŠ. Bratislava: SPN. ISBN 80-08-01380-X.
- Vicenová, H.: 2011. Chémia pre 8. ročník základnej školy a 3. ročník gymnázia a osemročným štúdiom. 1. vyd. Bratislava: EXPOL PEDAGOGIKA, 2011, 112 s., ISBN 978-80-8091-223-9.
- Adamkovič, E., Šimeková, J.: 2001. Chémia 9. 6. prepracované vydanie. Bratislava: SPN. ISBN 80-08-03094.
- odborné časopisy, DVD, CD, encyklopédie, internet
- videokazety (Školské chemické pokusy)

7. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie žiaka je nevyhnutná súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu, ktorá má informatívnu, korekčnú a motivačnú funkciu. Žiak sa v procese výchovy a vzdelávania hodnotí priebežne a celkovo a má právo dozvedieť sa spôsob a výsledok hodnotenia.

V procese hodnotenia učiteľ uplatňuje primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi, rešpektuje práva dieťaťa a humánne sa správa voči žiakovi. Pri priebežnom hodnotení učiteľ zohľadňuje vekové a individuálne osobitosti žiaka a prihliada na jeho momentálnu psychickú i fyzickú disponovanosť. Pri celkovom hodnotení objektívne hodnotí kvalitu vedomostí, zručností a návykov. Predmetom hodnotenia vo výchovno-vzdelávacom procese sú najmä učebné výsledky žiaka, ktoré dosiahol vo vyučovacích predmetoch v súlade s požiadavkami vymedzenými v učebných osnovách, osvojené kľúčové kompetencie, ako aj usilovnosť, osobnostný rast, rešpektovanie práv iných osôb, ochota spolupracovať a správanie žiaka podľa školského poriadku.

Kritériá hodnotenia sú vypracované podľa Metodického pokynu č. 7/2009-R z 28. apríla 2009 na hodnotenie žiakov základných škôl, Ministerstvo školstva Slovenskej republiky, Bratislava 2009.

Vo výchovno-vzdelávacom procese sa uskutočňuje priebežné a celkové hodnotenie:

- **priebežné hodnotenie** sa uskutočňuje pri hodnotení čiastkových výsledkov a prejavov žiaka na vyučovacích hodinách a má hlavne motivačný charakter
- **celkové hodnotenie žiaka** v jednotlivých vyučovacích predmetoch sa uskutočňuje na konci prvého polroka a druhého polroka v školskom roku a má čo najobjektívnejšie zhodnotiť úroveň jeho vedomostí, zručností a návykov v danom vyučovacom predmete.

Na kontrolu a hodnotenie žiakov sa budú uplatňovať nasledovné formy:

• Verbálna forma

- zisťovať a hodnotiť sa bude osvojenie základných poznatkov stanovených výkonovým štandardom
- pri prezentovaní vedomostí sa budú uprednostňovať žiaci na základe dobrovoľnosti

• Písomná forma

- kontrolovať a hodnotiť sa bude osvojenie základných poznatkov prostredníctvom testu na konci tematického celku alebo skupiny podobných učebných tém v časovom limite 20 minút v rozsahu 10 – 20 otázok zostavených podľa výkonového štandardu
- kritériá hodnotenia: 100% - 90% výborný
89% - 75% chválitebný
74% - 50% dobrý
49% - 30% dostatočný
29% - 0% nedostatočný

• Praktické aktivity

- hodnotenie praktických zručností
- hodnotenie správnosti nákresov a schém
- samostatnosť a správnosť tvorby záverov
- samostatná práca žiakov, schopnosť práce s textom
  - prezentácia projektov - verbálnych, písomných, grafických prejavov a komunikatívnych zručností

Pri skúšaní, hodnotení a klasifikácii žiackych učebných výkonov učiteľ sa má riadiť zásadou, že zisťovať a hodnotiť treba to, čo žiak vie, a nesnažiť sa v prvom rade odhaľovať jeho nedostatky, aj keď bez ich

poznania nemožno pristúpiť k ich odstráneniu. Pri hodnotení žiaka sa posudzujú získané kompetencie v súlade s učebnými osnovami a vyjadrujú sa nasledovnými stupňami.

- **Výborný**

Žiak ovláda poznatky, pojmy a zákonitosti podľa učebných osnov a vie ich pohotovo využívať pri intelektuálnych, motorických, praktických a iných činnostiach. Samostatne a tvorivo uplatňuje osvojené vedomosti a kľúčové kompetencie pri riešení jednotlivých úloh, hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny aj písomný prejav je správny, výstižný. Grafický prejav je estetický. Výsledky jeho činností sú kvalitné, iba s menšími nedostatkami.

- **Chváľitebný**

Žiak ovláda poznatky, pojmy a zákonitosti podľa učebných osnov a vie ich pohotovo využívať. Má osvojené kľúčové kompetencie, ktoré tvorivo aplikuje pri intelektuálnych, motorických, praktických a iných činnostiach. Uplatňuje osvojené vedomosti a kľúčové kompetencie pri riešení jednotlivých úloh, hodnotení javov a zákonitostí samostatne a kreatívne alebo s menšími podnetmi učiteľa. Jeho ústny aj písomný prejav má menšie nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. Grafický prejav je estetický, bez väčších nepresností. Výsledky jeho činností sú kvalitné, bez väčších nedostatkov.

- **Dobry**

Žiak má v presnosti, celistvosti a úplnosti osvojenie poznatkov, pojmov a zákonitostí podľa učebných osnov a pri ich využívaní nepodstatné medzery. Má osvojené kľúčové kompetencie, ktoré využíva pri intelektuálnych, motorických, praktických a iných činnostiach s menšími nedostatkami. Na podnet učiteľa uplatňuje osvojené vedomosti a kľúčové kompetencie pri riešení jednotlivých úloh, hodnotení javov a zákonitostí. Podstatnejšie nepresnosti a chyby vie s učiteľovou pomocou opraviť. V ústnom a písomnom prejave má nedostatky v správnosti, presnosti, výstižnosti. Grafický prejav je menej estetický. V kvalite výsledkov jeho činností sú častejšie nedostatky.

- **Dostatočný**

Žiak má v celistvosti, presnosti a úplnosti osvojenie poznatkov a zákonitostí podľa učebných osnov ako i v ich využívaní závažné medzery. Pri riešení teoretických a praktických úloh s uplatňovaním kľúčových kompetencií sa vyskytujú podstatné chyby. Je nesamostatný pri využívaní poznatkov a hodnotení javov. Jeho ústny aj písomný prejav má v správnosti, presnosti a výstižnosti vážne nedostatky. V kvalite výsledkov jeho činností a v grafickom prejave sa prejavujú chyby, grafický prejav je málo estetický. Vážne chyby a nedostatky dokáže žiak s pomocou učiteľa opraviť.

- **Nedostatočný**

Žiak si neosvojil vedomosti a zákonitosti požadované učebnými osnovami, má v nich závažné medzery, preto ich nedokáže využívať. Pri riešení teoretických úloh s uplatňovaním kľúčových kompetencií sa vyskytujú značné chyby. Je nesamostatný pri využívaní poznatkov, hodnotení javov, nevie svoje vedomosti uplatniť ani na podnet učiteľa. Jeho ústny a písomný prejav má v správnosti, presnosti a výstižnosti podstatné nedostatky. Kvalita výsledkov jeho činností a grafický prejav sú na nízkej úrovni. Vážne chyby a nedostatky nedokáže opraviť ani s pomocou učiteľa.

8. Obsah predmetu – vzdelávací štandard

6. ROČNÍK (1 hodina týždenne, 33 hodín ročne)

TEMATICKÉ OKRUHY:

1. Objavovanie chémie v našom okolí
2. Skúmanie vlastností látok
3. Chemické látky a zmesi
4. Látky nevyhnutné pre náš život - voda a vzduch

Úvodná hodina

- chémia ako nový vyučovací predmet, organizačné pokyny, bezpečnosť pri práci

1. Objavovanie chémie v našom okolí

Obsahový štandard

- význam chémie pre život človeka
- chemická výroba

- šetrenie prírodných surovín
- chemické laboratórium
- laboratórne pomôcky
- zásady bezpečnej práce v chemickom laboratóriu

Výkonový štandard

- opísať význam chémie pre život človeka
- vedieť opísať čím sa zaoberá chémia, poznať metódy chémie (pozorovanie, pokus)
- vedieť definovať chemickú výrobu, vedieť vymenovať prírodné suroviny
- vymenovať významné chemické závody vo svojom okolí a priradiť im výrobok
- poznať problematiku obmedzených zdrojov surovín a dôležitosť ich hospodárneho využitia (potreba separácie odpadov, recyklácie)
- charakterizovať chemické laboratórium
- poznať základné piktogramy
- vedieť používať ochranné pomôcky
- poznať telefónne čísla prvej pomoci
- poznať základné laboratórne pomôcky: skúmavka, kadička, destilačná banka, varná banka, kuželová banka, hodinové sklíčko, kryštalizačná miska, filtračný lievnik, chladič, odmerný valec, oddeľovací lievnik, pipeta, Petriho miska, odparovacia miska, držiak, kruh, svorka, stojan, chemická lyžička, chemické kliešte, pinzeta, kahan (plynový, liehový)
- poznať a dodržiavať zásady bezpečnej práce v chemickom laboratóriu

2. Skúmanie vlastností látok

Obsahový štandard

- vlastnosti látok
- skúmanie vlastností látok
- laboratórne cvičenie - zisťovanie vlastností látok pozorovaním a jednoduchým pokusom

Výkonový štandard

- poznať vlastnosti látok (skupenstvo, farba, vzhľad, vôňa, zápach, rozpustnosť, horľavosť, teplota topenia, teplota varu, hustota)
- zistiť pozorovaním alebo jednoduchým pokusom vlastnosti konkrétnych látok
- vedieť pozorovať javy sprevádzajúce pokus, vyhodnotiť a interpretovať ich
- zaznamenať výsledok pokusu

3. Chemické látky a zmesi

Obsahový štandard

- chemické látky a zmesi
- rôznorodé zmesi
- rovnírodé zmesi – roztoky
- zloženie roztokov
- typy roztokov, rozpustnosť látok
- metódy oddeľovania zložiek zmesí (usadzovanie, odparovanie, filtrácia, filtračná aparátúra, destilácia, kryštalizácia)
- laboratórne cvičenie: oddeľovanie zložiek zmesí - filtrácia
oddeľovanie zložiek zmesí - kryštalizácia

Výkonový štandard

- vedieť charakterizovať chemickú látku, poznať skupenstvo chemických látok
- vedieť charakterizovať zmesi
- rozpoznať chemicky čisté látky, rôznorodé a rovnírodé zmesi
- poznať typy rôznorodých zmesí: (suspenzia, emulzia, pena, aerosól), uviesť príklad
- vedieť charakterizovať roztok, zloženie roztoku

- uviesť príklady látok rozpustných a nerozpustných vo vode, vodných roztokov používaných v domácnosti
- poznať typy roztokov podľa skupenstva, z hľadiska množstva rozpustenej látky
- charakterizovať rozpustnosť ako merateľnú vlastnosť látok
- poznať základné metódy oddeľovania zložiek zmesí (usadzovanie, filtrácia, odparovanie, destilácia, kryštalizácia)
- poznať využitie metód oddeľovania zložiek zmesí v praktickom živote
- dodržiavať zásady bezpečnej práce s chemickými látkami v praxi
- vykonať podľa návodu: filtráciu
- vedieť pozorovať javy sprevádzajúce pokus, vyhodnotiť a interpretovať ich
- zaznamenať výsledok pokusu

4. Látky nevyhnutné pre náš život: voda a vzduch

Obsahový štandard

- voda – charakteristika, význam, kolobeh vody v prírode
- rozdelenie vody podľa výskytu a použitia
- úprava a čistenie vôd
- vzduch – charakteristika, zloženie vzduchu
- zdroje znečistenia ovzdušia

Výkonový štandard

- vedieť charakterizovať vodu, vedieť, že je to chemická látka, poznať využitie vody
- chápať význam vody pre život človeka, zvieratá a rastliny
- opísať kolobeh vody v prírode
- poznať rozdelenie vody podľa výskytu (zrážková, povrchová, podzemná, minerálna) a podľa použitia (pitná, úžitková, odpadová, destilovaná)
- vysvetliť rozdiely medzi rôznymi druhmi vôd (zrážková, povrchová, podzemná, pitná, úžitková, odpadová, destilovaná)
- poznať možnosti úpravy a čistenia vôd, dôsledky znečistenia vôd
- opísať úpravu povrchovej vody na pitnú
- vymenovať hlavné zložky vzduchu
- poznať význam kyslíka pre živé organizmy, význam dusíka, oxidu uhličitého
- poznať hlavné zdroje znečistenia ovzdušia (spaľovanie odpadov, potreba separovaného zberu, smog, kyslé dažde)
- poznať príčiny vzniku ozónovej diery a skleníkového efektu a ich následky pre našu planétu, význam ozónovej vrstvy

Záverečné opakovanie učiva

- zopakovanie nadobudnutých vedomostí na základe výkonových štandardov, systematizácia poznatkov

Projekty - voda, vzduch

7. ROČNÍK (1 hodina týždenne, 33 hodín ročne)

TEMATICKÉ OKRUHY:

1. Spoznávanie chemických reakcií v našom okolí

2. Zmeny pri chemických reakciách

Úvodná hodina

- organizačné pokyny, bezpečnosť pri práci

Opakovanie učiva 6. ročníka

- objavovanie chémie v našom okolí, skúmanie vlastností látok

- chemické látky, zmesi
- voda, vzduch

1. Spoznávanie chemických reakcií v našom okolí

Obsahový štandard

- fyzikálne a chemické deje
- skúmanie fyzikálnych a chemických dejov
- chemická reakcia
- zákon zachovania hmotnosti pri chemických reakciách
- chemické zlučovanie a chemický rozklad
- laboratórne cvičenie: rozklad peroxidu vodíka
- horenie
- horľaviny
- požiar a jeho hasenie
- laboratórne cvičenie: hasenie plameňa oxidom uhličitým

Výkonový štandard

- vedieť rozlíšiť chemický a fyzikálny dej
- vedieť definovať chemickú reakciu, reaktant a produkt
- vedieť rozlíšiť reaktanty a produkty
- poznať zákon zachovania hmotnosti pri chemických reakciách
- vedieť definovať chemické zlučovanie a chemický rozklad
- rozlíšiť na príkladoch reakcie chemického rozkladu a chemického zlučovania
- vedieť zapísať chemickú reakciu chemickou schémou
- uviesť príklady chemických reakcií z bežného života
- poznať horenie ako chemický dej
- vedieť definovať horľavinu, poznať označenie horľavín
- vymenovať príklady horľavých a nehorľavých látok
- vysvetliť podstatu hasenia horiacich látok
- vymenovať niektoré hasiace látky (voda, piesok, oxid uhličitý)
- opísať spôsoby správneho hasenia pri horení konkrétnych látok
- poznať telefónne číslo požiarnikov

2. Zmeny pri chemických reakciách

Obsahový štandard

- exotermické a endotermické reakcie
- pomalé a rýchle reakcie, rýchlosť chemických reakcií
- faktory ovplyvňujúce rýchlosť chemických reakcií
- chemické reakcie v živých organizmoch
- výroba vápna a železa
- palivá
- korózia
- laboratórne cvičenie: vplyv faktorov na rýchlosť chemickej reakcie

Výkonový štandard

- opísať energetické zmeny pri chemických reakciách
- charakterizovať exotermickú a endotermickú reakciu
- rozlišovať pomalé a rýchle reakcie
- definovať rýchlosť chemických reakcií
- jednoducho zdôvodniť vplyv teploty, množstva reaktantov, plošného obsahu reaktantov a katalyzátora na rýchlosť chemických reakcií

- poznať reakcie, pri ktorých sa energia uvoľňuje a pri ktorých sa spotrebúva s dôrazom na bežný život (fotosyntéza, dýchanie)
- opísať výrobu vápenca a železa z dôrazom na dodanie tepla
- vedieť definovať čo sú palivá z dôrazom na uvoľňovanie tepla
- vedieť vymenovať palivá a ich vplyv na životné prostredie
- opísať koróziu ako pomalú reakciu, uviesť príčiny korózie, opísať ochranu proti korózii

Záverečné opakovanie učiva

- zopakovanie nadobudnutých vedomostí na základe výkonových štandardov, systematizácia poznatkov

Projekty – vodný kameň, hasenie horiacich látok, faktory ovplyvňujúce rýchlosť chemických reakcií v bežnom živote

8. ROČNÍK (1 hodina týždenne, 33 hodín ročne)

TEMATICKÉ OKRUHY:

1. Zloženie látok
2. Chemické prvky
3. Chemické zlúčeniny
4. Chemické reakcie

Úvodná hodina

- organizačné pokyny, bezpečnosť pri práci

Opakovanie učiva 7. ročníka

- spoznávanie chemických reakcií v našom okolí
- zmeny pri chemických reakciách

1. Zloženie látok

Obsahový štandard

- atóm a jeho zloženie
- chemické prvky
- molekuly
- zlúčeniny
- ióny
- oxidačné číslo
- chemická väzba, určovanie typu chemickej väzby
- chemický vzorec, chemická rovnica

Výkonový štandard

- opísať stavbu atómu, vysvetliť zloženie látok
- poznať označenie elektrického náboja protónov, elektrónov, neutrónov
- vedieť definovať chemický prvok
- zapísať protónové čísla atómov, určiť počet elektrónov v atóme z hodnoty protónového čísla
- poznať slovenské názvy a značky chemických prvkov: Ag, Al, As, Au, B, Br, C, Ca, Cl, Co, Cr, Cu, F, Fe, H, He, Hg, I, K, Li, Mg, Mn, N, Na, Ni, O, Os, P, Pb, Pt, S, Se, Si, Sn, Sr, Zn
- vedieť definovať pojem molekula, zlúčenina
- zapísať a prečítať zápis dvojatómových a viacatómových molekúl (H_2 , O_2 , Cl_2 , CO_2 , H_2O)
- určiť druh a počet atómov v konkrétnom príklade molekuly
- vedieť roztriediť zlúčeniny na dvojprvkové, trojprvkové, viacprvkové
- poznať rozdiel medzi molekulou a zlúčeninou
- zapísať a vysvetliť vznik iónov z atómov
- vysvetliť vznik chemickej väzby (iónová, kovalentná)
- definovať pojem elektronegativita, vedieť určiť typ väzby v molekulách

- poznať význam chemických značiek a chemických vzorcov
- vedieť upraviť jednoduché chemické rovnice

2. Chemické prvky

Obsahový štandard

- periodická tabuľka prvkov, periodický zákon
- rozdelenie prvkov v PTP
- vodík
- kyslík
- železo
- alkalické kovy
- halogény

Výkonový štandard

- poznať význam objavu PTP a meno autora (D.I. Mendelejev)
- poznať zloženie PTP, určiť počet radov a stĺpcov
- vedieť určiť umiestnenie (perióda, skupina) konkrétneho prvku na základe hodnoty protónového čísla
- vysvetliť Periodický zákon
- poznať rozdelenie prvkov v PTP (kovy, nekovy, polokovy)
- uviesť význam kationov Na, K, Mg, Ca a Fe pre ľudský organizmus a ich potravinové zdroje
- opísať postavenie vodíka, kyslíka, železa, alkalických kovov a halogénov v PSP
- vymenovať základné vlastnosti (skupenstvo, farba, reaktivita) a použitie vodíka, kyslíka, železa, alkalických kovov a halogénov

3. Chemické zlúčeniny

Obsahový štandard

- základy názvoslovia anorganických zlúčenín
- voda
- oxidy – charakteristika, názvoslovie, významné oxidy
- kyseliny – zloženie, vlastnosti
- bezkyslíkaté kyseliny
- kyslíkaté kyseliny – charakteristika, názvoslovie, významné kyslíkaté kyseliny
- hydroxidy – charakteristika, názvoslovie, významné hydroxidy
- kyselinotvorné a hydroxidotvorné oxidy
- kyslosť a zásaditosť roztokov, pH stupnica, indikátory
- soli – charakteristika, názvoslovie, vlastnosti, významné soli
- laboratórne cvičenie: meranie pH rôznych roztokov

Výkonový štandard

- poznať pravidlá názvoslovia anorganických zlúčenín, názvoslovné prípony
- charakterizovať vodu ako chemickú zlúčeninu
- vedieť definovať oxidy
- vedieť aplikovať pravidlá tvorby vzorcov a názvov oxidov
- vedieť názvy a vzorce, charakteristiku Al_2O_3 , SiO_2 , CaO , CO , CO_2 , SO_2 , SO_3 , N_2O_5
- vedieť definovať kyseliny, poznať rozdelenie kyselín (bezkyslíkaté, kyslíkaté)
- vedieť aplikovať pravidlá tvorby vzorcov a názvov kyslíkatých kyselín
- vedieť názvy a vzorce, charakteristiku HCl , HNO_3 , H_2SO_4 , H_2CO_3
- poznať výskyt a funkciu HCl v ľudskom organizme
- vedieť definovať hydroxidy
- vedieť aplikovať pravidlá tvorby vzorcov a názvov hydroxidov

- vedieť názvy a vzorce, charakteristiku NaOH, KOH, Ca(OH)₂
- poznať oxidy, ktoré spôsobujú kyslé dažde, príčinu vzniku týchto oxidov (oxidy síry a oxidy dusíka), poznať vplyv kyslých dažďov na životné prostredie
- pomenovať ióny, ktoré vzniknú reakciou kyselín a hydroxidov s vodou
- uviesť čo spôsobuje kyslosť a zásaditosť roztokov
- poznať pH stupnicu
- vedieť prakticky určiť, či je roztok kyslý, neutrálny alebo zásaditý
- vedieť definovať soli, opísať vlastnosti solí
- vedieť aplikovať pravidlá tvorby vzorcov a názvov solí
- vedieť názvy a vzorce, charakteristiku NaCl, CaCO₃, NaNO₃, CuSO₄
- zdôvodniť negatívny vplyv nadbytku NaCl v potrave pre ľudský organizmus

4. Chemické reakcie

Obsahový štandard

- neutralizácia
- zrážacie reakcie
- redoxné reakcie
- elektrolýza
- laboratórne cvičenie: neutralizácia
reakcia kyseliny s kovom

Výkonový štandard

- opísať neutralizáciu ako chemickú reakciu HCl s NaOH a zapísať chemickou rovnicou
- charakterizovať zrážacie reakcie
- určiť v chemickej rovnici oxidačné čísla atómov
- pomenovať dej, pri ktorom sa oxidačné číslo atómu zväčšuje, pri ktorom sa oxidačné číslo atómu znižuje (oxidácia, redukcia)
- určiť oxidovadlo, redukčadlo
- opísať priebeh elektrolýzy

Záverečné opakovanie učiva

- zopakovanie nadobudnutých vedomostí na základe výkonových štandardov, systematizácia poznatkov

9. ROČNÍK (2 hodiny týždenne, 66 hodín ročne)

TEMATICKÉ OKRUHY:

1. Chemické výpočty

2. Organické látky

Úvodná hodina - organizačné pokyny, bezpečnosť pri práci

Opakovanie učiva 8. ročníka

- chemické látky a častice chemických látok
- chemické reakcie
- vodné roztoky
- neutralizácia, soli
- redoxné reakcie
- názvoslovie
- laboratórne cvičenie: redoxné reakcie

1. Chemické výpočty

Obsahový štandard

- látkové množstvo

- jednotka látkového množstva – mol
- molárna hmotnosť
- jednotka molárnej hmotnosti
- vyjadrovanie zloženia roztokov (hmotnostný zlomok a koncentrácia látkového množstva)
- laboratórne cvičenie: príprava roztoku

Výkonový štandard

- porovnať hmotnosť 1 molu atómov rôznych prvkov
- vypočítať molárnu hmotnosť zlúčenín zo známych molárnych hmotností atómov prvkov tvoriacich zlúčeninu
- **vypočítať** látkové množstvo a hmotnosť látky potrebnej na prípravu roztoku s určitým objemom a koncentráciou látkového množstva.
- **vypočítať** hmotnosť látky a vody potrebnej na prípravu roztoku s určitou hmotnosťou a hmotnostného zlomku zložky roztoku,

2. Organické látky

Obsahový štandard

- charakteristika organických látok
- organická chémia
- štvorväzbovosť uhlíka
- molekulový, štruktúrny a zjednodušený štruktúrny vzorec
- uhlíkový reťazec, otvorený reťazec, uzavretý reťazec
- jednoduchá väzba, dvojité väzba a trojitá väzba
- uhľovodíky, alkány, alkény, alkíny, nasýtené a nenasýtené uhľovodíky
- polymerizácia, makromolekula
- prírodné zdroje uhľovodíkov, oktánové číslo benzínu
- deriváty uhľovodíkov, halogénderiváty, kyslíkaté deriváty
- prírodné látky, sacharidy, fotosyntéza, tuky, bielkoviny, vitamíny, enzýmy, hormóny
- laboratórne cvičenie: sacharidy
tuky
- plasty (polyetylén, polyvinylchlorid, polystyrén)
- syntetické vlákna (silon, nylon, polyester)
- mydlá, saponáty, kozmetické prípravky, pesticídy, lieky, drogy
- laboratórne cvičenie: mydlá

Výkonový štandard

- vymenovať príklady anorganických a organických látok
- poznať typ väzby medzi atómami v alkánoch, alkénoch a alkínoch
- napísať vzorce uhľovodíkov: alkány: metán, etán, propán, bután
alkény: etén
alkíny: etín (acetylén)
- opísať vlastnosti (skupenstvo, horľavosť, výbušnosť), výskyt a použitie metánu, etánu, propánu, butánu, eténu, etínu a benzénu
- poznať požitie propán-butánovej zmesi a vysvetliť, aké nebezpečenstvo hrozí pri unikaní tejto zmesi z tlakovej nádoby v uzavretom priestore
- vymenovať produkty horenia uhľovodíkov
- opísať polymerizáciu na príklade vzniku polyetylénu z eténu
- vymenovať prírodné zdroje uhľovodíkov (uhlie, ropa, zemný plyn), spôsob ich získavania a využitia, alternatívne zdroje energie (bioplyn)
- uviesť negatívne vplyvy produktov vznikajúcich pri spaľovaní uhlia na životné prostredie
- vymenovať základné frakcie spracovania ropy (napr. nafta, benzín, oleje, asfalt)
- vymenovať druhy benzínu, ktoré sa v súčasnosti u nás používajú ako palivo do automobilov

- vysvetliť súvislosť medzi oktánovým číslom benzínu a jeho kvalitou
- vymenovať plynné latky, ktorými prispieva automobilová doprava k znečisťovaniu ovzdušia
- vyznačiť na konkrétnych príkladoch derivátov uhl'ovodíkov uhl'ovodíkový zvyšok a charakteristickú skupinu
- roztriediť príklady zlúčenín na uhl'ovodíky a deriváty uhl'ovodíkov
- poznať názvy a vzorce: halogénderiváty (chlórmetán)
alkoholy (metanol, etanol),
karboxylové kyseliny (kyselina mravčia, kyselina octová)
- poznať najdôležitejšie vlastnosti a možnosti využitia chloroformu, metanolu a etanolu, kyseliny octovej a acetónu
- vysvetliť, prečo sa halogénderiváty zaraďujú medzi ekologické jedy
- zdôvodniť nebezpečenstvo používania freónov
- poznať vplyv metanolu, etanolu a acetónu na ľudský organizmus, dôsledky pôsobenia etanolu ako návykovej látky, poznať spôsoby zneškodňovania zvyškov farieb a rozpúšťadiel ako nebezpečných odpadov
- poznať pôvod názvu kyseliny mravčej
- vymenovať atómy prvkov, ktoré tvoria sacharidy
- uviesť rozdelenie sacharidov podľa zloženia (jednoduché, zložené)
- vymenovať reaktanty, produkty a podmienky priebehu fotosyntézy
- vysvetliť význam fotosyntézy pre život človeka a živočíchov
- poznať výskyt, vlastnosti a možnosti využitia sacharidov (glukóza, fruktóza, sacharóza, škrob, glykogén a celulóza)
- poznať vlastnosti tukov (rozpustnosť vo vode a v alkohole, pôsobenie svetla na tuky)
- roztriediť tuky podľa zloženia (skupenstva) a pôvodu (výskytu)
- vysvetliť funkcie tukov v živých organizmoch
- poznať vplyv rastlinných a živočíšnych tukov na ľudský organizmus
- vysvetliť vplyv cholesterolu na ľudský organizmus
- poznať zloženie a vlastnosti bielkovín
- poznať funkcie bielkovín v ľudskom tele
- vymenovať zdroje rastlinných a živočíšnych bielkovín
- poznať význam vitamínov a ich potravinové zdroje
- poznať význam enzýmov a hormónov pre človeka
- vymenovať príklady a použitie plastov a syntetických vlákien
- opísať úžitkové vlastnosti a možnosti použitia syntetických vlákien
- uviesť výhody a nevýhody používania plastov z environmentálneho hľadiska
- uviesť rozdiely medzi mydlami a saponátmi
- opísať výhody a nevýhody používania pesticídov
- poznať účinky skupín liekov (antibiotiká, analgetiká, antipyretiká)
- uviesť príklady a negatívne pôsobenie tolerovaných a zakázaných drog

3. BIOLÓGIA

Časová dotácia:

	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	Spolu
ŠVP	1	1	1, 5	1	1	5, 5
ŠkVP	1	0	0,5	0	0	1, 5
Spolu	2	1	2	1	1	7

Charakteristika učebného predmetu

Učebný predmet umožňuje rozvíjať a prehľbovať poznatky o živých organizmoch s dôrazom na vzájomné vzťahy organizmov a vzťahy k prostrediu, ako aj človeka k živým a neživým zložkám prostredia. Predmet je zameraný na chápanie živej a neživej prírody ako celku. To predstavuje poznanie konkrétnych prírodných celkov a život organizmov v ich životnom prostredí. Orientuje sa na prejavy života a vzájomné vzťahy organizmov, chápanie základných súvislostí živých a neživých zložiek prírody, ako výsledku vzájomného pôsobenia rôznych procesov. Vedie k schopnosti triediť informácie a poznatky, využívať ich v praktickom živote, rozvíjať aktívny a pozitívny vzťah k prírode, človeku a ochrane jeho zdravia.

Základným štrukturálnym prvkom je špirálovité usporiadanie obsahu v jednotlivých ročníkoch a tematických celkoch. Poznatky sa rozvíjajú na základe princípu od vonkajších k vnútorným štruktúram vo vzájomných vzťahoch a súvislostiach.

Učivo v **5. - 6. ročníku** je usporiadané v nadväznosti na osvojené poznatky z nižšieho stupňa vzdelávania a skúsenosti žiakov z vnímania prírodných objektov, vzťahov organizmov a človeka v prírodnom prostredí. Štruktúra učiva je orientovaná na konkrétne prírodné celky, poznávanie jednotlivých organizmov v nich žijúcich, triedenie a zovšeobecňovanie poznatkov, s pozornosťou na potravinové vzťahy a vzťahy k prostrediu, s postupným prechodom na pochopenie vnútorných štruktúr. Usporiadanie učiva vedie k postupnému poznávaniu zložitosti organizmov a postupnému prehľbovaniu poznatkov.

Usporiadanie učiva v **7. ročníku** nadväzuje na predchádzajúci učebný systém s rešpektovaním vzájomných súvislostí. Štruktúra učiva v 7. ročníku umožňuje plynulý prechod k pochopeniu človeka ako biologického objektu a na základe anatomicke-fyziologických poznatkov, smeruje k pochopeniu princípov individuality, biologickej a sociálnej podstaty človeka, pochopeniu základných spoločenských vzťahov na základe etických noriem, v prospech ich rozvoja. Štruktúra učiva umožňuje pochopenie, osvojovanie si zdravého životného štýlu a ochranu pred škodlivými vplyvmi.

Štruktúra obsahu v **8. ročníku** sa orientuje na dynamické hľadisko zloženia Zeme, zemského povrchu v súčinnosti so živými zložkami prírody. Predstavuje spolu s vedomosťami nadobudnutými v nižších ročníkoch komplexný pohľad na prírodu a jej vývoj. Nadväzne sa ďalej orientuje na poznanie vzťahov živej a neživej prírody so zameraním na základné ekologické poznatky. Obsah ročníka je vcelku zameraný na komplexné poznanie a chápanie vzájomných vzťahov a súvislostí v prírode.

Obsah učiva v **9. ročníku** je orientovaný na základné životné procesy z hľadiska funkčných častí tela organizmov, poznatky o podstate života z hľadiska bunkovej štruktúry a dedičnosti. Záver tvorí problematika životného prostredia, ktorá smeruje k pochopeniu základných vzájomných vzťahov, vzťahov k prostrediu s vyústením do poznania vzťahov človeka k prírode a jej ochrane.

Ciele učebného predmetu

Ciele sú zamerané na poznávanie živej a neživej prírody ako celku, čo predstavuje:

1. Poznať a chápať život v prírodných celkoch a život organizmov v nich žijúcich.
2. Poznať väzby organizmov na životné prostredie v prejavoch života a vzájomných vzťahoch ako súčastí celku.
3. Chápať základné súvislosti a vzťahy prírodných objektov, ako výsledok vzájomného pôsobenia prírodných procesov a javov.
4. Chápať základné biologické procesy vo väzbe na živé a neživé zložky prírody.

Ďalšie ciele predmetu:

5. viesť k schopnosti triediť informácie a osvojené poznatky a využívať v praktickom živote.
6. Rozvíjať aktívny záujem a pozitívny vzťah k prírode.
7. Získať zručnosti pri mikroskopovaní, zaznamenávaní výsledkov z pozorovaní
8. Aktívne ochraňovať svoje zdravie a zdravie iných
9. Naučiť žiakov poskytovať prvú pomoc
10. Naučiť žiakov vnímať život ako najväčšiu hodnotu
11. Podporiť samostatnú a skupinovú tvorivú činnosť, aplikáciu teoretických poznatkov a komunikatívnych zručností
12. Šíriť dobré meno našej školy ako školy podporujúcej ochranu životného prostredia
13. Rozvíjať v žiakoch lásku k prírode Slovenska

Kľúčové kompetencie v oblasti prírodných vied:

1. Poznávať živé organizmy a ich význam v prírode a pre život človeka.
2. Rozvíjať poznatky o činnosti ľudského tela ako celostného systému z hľadiska ochrany zdravia a zdravého životného štýlu.
3. Rozvíjať schopnosti a zručnosti pri riešení praktických úloh, spracovávaní jednoduchých správ z pozorovaní a jednoduchých školských projektov.
4. Rozvíjať zručnosti pri práci s prírodninami a pri terénnych pozorovaniach.
5. Identifikovať a správne používať základné pojmy.
6. Objektívne opísať základné znaky biologických objektov a procesov.
7. Vedieť vysvetliť podstatu javov, procesov a vzťahov.
8. Predpokladať a určiť príčinné súvislosti, pozorovať, experimentovať a odhadovať.
9. Aplikovať poznatky a skúsenosti v praktických podmienkach.

Stanovené ciele sa dosahujú rozvíjaním ďalších kľúčových kompetencií žiakov

a/ v oblasti komunikačných schopností (komunikačné kompetencie):

- vecne správne sa vyjadrovať verbálne, písomne a graficky k danej učebnej téme
- vedieť využiť informačné a komunikačné zdroje
- vyhľadávať, triediť a spracovávať informácie a dáta z rôznych zdrojov
- zrozumiteľne prezentovať svoje poznatky, skúsenosti a zručnosti
- vedieť spracovať jednoduchú správu z pozorovania na základe danej štruktúry
- vedieť spracovať a prezentovať jednoduchý projekt so zameraním na ciele, metódy výsledky a ich využitie

b/ v oblasti identifikácie problémov, navrhovania riešenia a schopnosti ich riešiť (analytické kompetencie):

- navrhovať rôzne riešenia úloh, postupov a prístupov
- využívať tvorivosť a nápaditosť, samostatne tvoriť závery na základe zistení, skúmaní alebo riešení úloh
- riešiť úlohy zamerané na rozvoj porozumenia a aplikácie

c/ v oblasti sociálnych kompetencií:

- vyjadrovať svoje názory, postoje a skúsenosti
- pracovať vo dvojiciach alebo v skupinách, vzájomne radiť a pomáhať
- prezentovať a zhodnotiť výsledky svojej alebo skupinovej činnosti, hodnotiť vlastné výkony a pokroky v učení

d/ v oblasti získavania, osvojovania si a rozvíjania manuálnych zručností (manuálne kompetencie):

- používať správne postupy a techniky pri praktických činnostiach
- dodržiavať pravidlá bezpečnosti a ochrany zdravia
- využívať učebné, kompenzačné a iné pomôcky

e/ v oblasti informačných technológií (IKT kompetencie):

- práca s informáciami z rôznych zdrojov, vypracovávanie a prezentácia projektov a počítačových prezentácií, práca s IKT

Medzipredmetové vzťahy uplatňované vo vyučovaní biológie rozvíjajú schopnosť žiaka uplatniť svoje vedomosti v nových situáciách. V nových väzbách v príbuzných predmetoch sa dotvárajú názory a presvedčenie žiakov, ktoré sa premietajú do ich konania.

Biológia má úzke medzipredmetové vzťahy s:

- **chémiou** – napr. život má chemický základ, pochopenie podstaty metabolických pochodov, fyziológie a dedičnosti organizmov,
- **fyzika** – napr. pri vysvetľovaní pohybu organizmov, činnosti zmyslových orgánov, termoregulácie,
- **geografia** – napr. rozmanitosť živej prírody je tak veľká aj vďaka rôznemu podnebiu a podmienkam na Zemi,
- na princípoch **matematiky** sú založené modelovanie biologických javov a dejov, populačná genetika, biologická štatistika,
- **dejepis** – historický, biologický vývoj človeka v počiatkoch dejín,
- **etickej výchovy a náboženstva** – napr. starostlivosť o zdravie, prvá pomoc, darcovstvo krvi, ochrana života,
- **informatika** - pomáha naučiť sa triediť a vyberať informácie aj z biologických databáz,
- **literatúra, výtvarná výchova, hudobná výchova** – estetické umelecké stvárnenie prírody a javov v podobe textu, hudby alebo obrazu,
- **telesná výchova** – biológia človeka, pohyb a práca s biologickým materiálom v teréne zvyšujú fyzickú zdatnosť, ale i naopak, fyzická zdatnosť je potrebná pre prácu v teréne.

Prierezové témy - ich zaradenie

Osobnostný a sociálny rozvoj žiaka

- Priebežne pri skupinovej práci, pri individuálnej tvorbe projektov, pri praktických cvičeniach, s cieľom rozvíjať sociálne spôsobilosti potrebné pre spoluprácu, uvedomiť si zodpovednosť za prácu v tíme, pri témach dotýkajúcich sa morálnej hodnotovej orientácie ľudí

Enviromentálna výchova

- Pri tematikách týkajúcich sa ochrany prírody, uvedomiť si vzťah človeka a prírody

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

- Pri obhajobe a prezentácii projektov spracovaných žiakmi, vedieť argumentovať

Ochrana života a zdravia

- Pri realizácii praktických prác, vedieť zvládnuť rôzne situácie, chrániť zdravie svoje, ale aj iných

Regionálna výchova

- Pri témach súvisiacich s prírodnou krásou regiónu, s rastlinami a živočíchmi a neživými prírodninami regiónu

Prierezové témy

Prierezové témy budú implementované v predmete biológia priebežne v jednotlivých tematických celkoch a sú uvedené v tematických výchovno-vzdelávacích plánoch.

Použité skratky:

Osobnostný a sociálny rozvoj **OSR**

Environmentálna výchova **ENV**

Ochrana života a zdravia **OZO**

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti **PPZ**

Regionálna výchova - **REV**

Požadované výstupy žiakov z biológie v 5. ročníku:

a/ vedieť učivo minimálne v rozsahu obsahového a výkonového štandardu daného vyučovacieho predmetu

b/ vedieť aplikovať získané poznatky v praxi

b/ spracovať protokoly z praktických cvičení

c/ spracovať minimálne jednu správu zo samostatného pozorovania z vopred stanovených tém, prípadne zo samostatne zvolenej témy

d/ spracovať minimálne jednu prezentáciu projektu z vopred stanovených tém, prípadne zo samostatne zvolenej témy

Metódy a formy práce – stratégie vyučovania

Metódy a formy práce, ktoré budú motivovať a usmerňovať žiakov na vyučovaní a v učení.

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem prihliadame na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kľúčových kompetencií žiakov. Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacej hodiny, vekových osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

Motivačné metódy využijeme na vzbudenie záujmu žiakov o učebnú činnosť, akými sú:

- **motivačné rozprávanie** (citové približovanie obsahu učenia)
- **motivačný rozhovor** (aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov),
- **motivačný problém** (upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému)
- **motivačná demonštrácia** (vzbudenie záujmu pomocou ukážky)

Expozičné metódy používané pri vytváraní nových poznatkov a zručností:

- **rozprávanie** (vyjadrovanie skúseností a aktívneho počúvanie)
- **vysvetľovanie** (logické systematické sprostredkovanie učiva)
- **rozhovor** (verbálna komunikácia formou otázok a odpovedí na vyjadrenie faktov, otázok na pozorovanie, posúdenie situácie, hodnotenie javov, rozhodovanie)
- **beseda** (riešenie aktuálnych otázok celým kolektívom)
- **demonštračná metóda** (demonštrácia obrazov, modelov, prírodnín)
- **pozorovanie** (cielené systematické vnímanie objektov a procesov)
- **manipulácia s predmetmi** (praktické činnosti, experimentovanie, pokusy, didaktická hra)
- **inštruktáž** (vizuálne a auditívne podnety k praktickej činnosti, vedenie žiakov k chápaniu slovnému a písomnému návodu)

Problémové metódy majú v tomto predmete významné miesto:

- **heuristická metóda** (učenie sa riešením problémov založenom na vymedzení a rozборе problému, tvorbe a výbere možných riešení a vlastnom riešení)
- **projektová metóda** (riešenie projektu, komplexná praktická úloha, problém, téma, ktorej riešenie teoretickou aj praktickou činnosťou vedie k vytvoreniu určitého produktu)

Pre realizáciu cieľov sú dôležité **praktické aktivity** (samostatná činnosť na základe inštruktáže) – **pokus a pozorovanie** dostupných prírodných procesov na podporu chápania vzájomných vzťahov a ich významu. Pri pozorovaniach uprednostníme živé biologické objekty, budeme klásť dôraz na poznávanie a rozlišovanie organizmov podľa podstatných vonkajších znakov.

Zvýšime dôraz na **prácu s knihou a textom** (čítanie s porozumením, spracovanie textových informácií, učenie sa z textu, orientácia v štruktúre textu, vyhľadávanie, triedenie, využívanie podstatných informácií), **samostatné učenie** prostredníctvom informačnej a komunikačnej techniky a experimentovanie (samostatné hľadanie, skúšanie, objavovanie).

Aktivizujúce metódy:

- **diskusia** (vzájomná výmena názorov, uvádzanie argumentov, zdôvodňovanie za účelom riešenia daného problému),
- **situačná metóda** (riešenie problémového prípadu reálnej situácie so stretom záujmov),
- **inscenačná metóda** (sociálne učenie v modelovej prevádzanej situácii, pri ktorej sú žiaci aktérmi danej situácie),
- **didaktické hry** (sebarealizačné aktivity na uplatnenie záujmov a spontánnosti)
- **kooperatívne vyučovanie** (forma skupinového vyučovania založená na vzájomnej závislosti členov heterogénnej skupiny).

Fixačné metódy sú neoddeliteľnou súčasťou vyučovania, napríklad **metódy opakovania, precvičovania**, (ústne a písomné opakovanie, opakovanie s využitím učebnice a inej literatúry, domáce úlohy).

Organizačné formy:

- **vyučovacia hodina** (základného, motivačného, expozičného, fixačného, aplikačného, diagnostického typu),
- **terénne pozorovania**,
- **praktické aktivity a exkurzie** budú volené podľa podmienok školy a regionálnych možností, pričom budeme dbať na dodržiavanie zásad bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov.

Učebné zdroje:**5. ročník**

Skoršie a neskoršie vydania učebníc prírodopisu pre 5. a 6. ročník ZŠ

Rôzna odborná literatúra, napr.: Z našej prírody, Veľká kniha živočíchov, Naša príroda, Zoológia bezstavovcov, Veľký obrazový atlas zvierat, Atlas liečivých rastlín a lesných plodov, Huby ročných období, Lišajníky atď.

Odborné časopisy: Životné prostredie, Enviromagazín, Poľovníctvo a rybárstvo

VHS a DVD: Encyklopédie zvierat, rôzne dokumentárne filmy

Internet, prírodniny, počítačové prezentácie

6. ročník

Skoršie a neskoršie vydania učebníc prírodopisu pre 5. a 6. ročník ZŠ

Rôzna odborná literatúra, napr.: Z našej prírody, Veľká kniha živočíchov, Naša príroda, Zoológia bezstavovcov, Veľký obrazový atlas zvierat, Atlas liečivých rastlín a lesných plodov, Huby ročných období, Lišajníky atď.

Odborné časopisy: Životné prostredie, Enviromagazín, Poľovníctvo a rybárstvo

VHS a DVD: Encyklopédie zvierat, rôzne dokumentárne filmy

Internet, prírodniny, biologické modely, počítačové prezentácie

7. ročník

Skoršie a neskoršie vydania učebníc prírodopisu pre 7. ročník ZŠ

Rôzna odborná literatúra, napr.: Z našej prírody, Veľká kniha živočíchov, Naša príroda, Zoológia bezstavovcov, Veľký obrazový atlas zvierat, Ľudské telo, Príručky 1. pomoci atď.

VHS a DVD: Ľudské telo, Príbeh ľudského tela, Bol raz jeden život, Srdce a krvný obeh, Najbližší zachránený život môže byť tvoj, krátke dokumenty k sexuálnej výchove, Alkoholizmus

Internet, prírodniny, biologické modely, počítačové prezentácie

8. ročník

Skoršie a neskoršie vydania učebníc prírodopisu pre 8. ročník ZŠ

Rôzna odborná literatúra, napr.: Z našej prírody, Skameneliny, ...

DVD: Vznik života v oceánoch, Putovanie s dinosaurami, ...

Internet, prírodniny, skameneliny, miestna krajina, počítačové prezentácie

9. ročník

Skoršie a neskoršie vydania učebníc prírodopisu pre 9. ročník ZŠ

Rôzna odborná literatúra, napr.: Z našej prírody, Veľká kniha živočíchov, Veľký atlas rastlín, Základy genetiky

DVD: Fotosyntéza

Internet, počítačové prezentácie, prírodniny

Hodnotenie predmetu

Kritéria hodnotenia budú zisťovať, či žiak obsahový a výkonový štandard zvládol, alebo nie. Na kontrolu a hodnotenie žiakov sa odporúčajú postupy na zabezpečenie konkrétneho a objektívneho hodnotenia:

1. Pri **verbálnej forme** kontroly úrovne osvojenia poznatkov budeme uprednostňovať prezentovanie žiakov na základe dobrovoľnej odpovede žiaka alebo určenia konkrétneho žiaka učiteľom. Pri verbálnej kontrole zisťovať a hodnotiť najmä osvojenie základných poznatkov stanovených obsahovou a výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu.
2. **Písomnou formou** budeme kontrolovať a hodnotiť osvojenie základných poznatkov prostredníctvom didaktického testu na konci tematického celku alebo skupiny podobných učebných tém v časovom

limite 20 min. v rozsahu 10-15 otázok zostavených podľa obsahovej a výkonovej časti vzdelávacieho štandardu.

kritériá hodnotenia: 100% - 90% výborný
89% - 75% chválitebný
74% - 50% dobrý
49% - 25% dostatočný
24% - 0% nedostatočný

- Pri **praktických aktivitách** budeme počas práce žiakov uplatňovať priebežné slovné hodnotenie praktických zručností s dôrazom na samostatnosť a správnosť postupu riešenia úloh a praktickej práce. Jednou známku budeme hodnotiť celú polročnú prácu žiakov na praktických cvičeniach.
- Úroveň kombinovaných verbálnych, písomných, grafických prejavov a komunikačných zručností je vhodné kontrolovať a hodnotiť prostredníctvom **prezentácie projektov** podľa kritérií na základe vzájomnej dohody učiteľov.

Vyučovaci predmet biológia budeme na vysvedčení klasifikovať.

V priebehu školského roka budú žiaci skúšaní ústne aj písomne. V prípade 5. a 7. ročníka, kde je dvojhodinová dotácia týždenne, budú minimálne 2 ústne odpovede, 2 písomné práce za 1 polrok, ktoré budú písané po prebratí tematického celku (alebo jeho časti), v ostatných ročníkoch s hodinovou dotáciou týždenne to bude minimálne 1 ústna odpoveď, 1 písomná práca za 1 polrok. Písomné práce budú hodnotené známkami, podľa percentuálnej úspešnosti. V priebehu šk. roka budú žiaci písať krátke previerky (cca 10 minút), na základe ktorých si učiteľ overí, ako žiaci pochopili nové učivo. Tieto tiež budú hodnotené známkami podľa percentuálnej úspešnosti.

Prílohy: učebné osnovy a vzdelávacie štandardy

Učebné osnovy a vzdelávacie štandardy z biológie pre 5. ročník

Ciele	Tematický celok	Témy	Metódy	Medzipredmetové vzťahy, Prierezové témy	Počet hodín
Chápať význam pojmov príroda, živé a neživé prírodniny. Osvojiť si a prakticky precvičiť základné postupy pozorovania prírodnín, prácu s lupou a mikroskopom.	PRÍRODA A ŽIVOT	Úvod do štúdia biológie Poznávame prírodu. Metódy a prostriedky skúmania v biológii. Poznávame rastliny a živočíchy. 1. praktické cvičenie: Práca s lupou a mikroskopom - pozorovanie živých a neživých prírodnín na príklade hornín, rastlín, živočíchov a ich preparátov. Spoločenstvo organizmov a ekosystém.	motivačná demonštrácia demonštračná metóda opis inštruktáž manipulácia s predmetmi laboratórna práca	OSR Technika, OSR, PPZ Výtvarná výchova, OSR Technika Matematika REV, OZO	5
Chápať lesný ekosystém ako životný priestor organizmov. Poznať typických predstaviteľov lesných rastlín, lišajníkov, húb a živočíchy podľa vonkajších znakov, životných prejavov a potravných vzťahov. Poznať význam lesných organizmov pre život v lese. Vytvoriť pozitívny si vzťah k prírode.	ŽIVOT V LESE	Les - jeho štruktúra, život a zmeny lesa počas roka. Ako žije les. Lesné dreviny v lese- ihličnaté a listnaté stromy. Kry. Prírodopisná vychádzka - poznávanie drevín / stromov a krov /v ich životnom prostredí. Význam lesných drevín. Princípy a význam fotosyntézy pre život na Zemi. Význam lesov. Tvorba herbárových položiek	motivačné rozprávanie motivačná výzva motivačný rozhovor motivačný problém motivačná demonštrácia rozprávanie diskusia opis prednáška vysvetľovanie rozhovor pozorovanie	Výtvarná výchova MEV, ENV, OZO ENV, REV ENV, REV Telesná výchova REV, OZO, OSR ENV Chémia Výtvarná výchova	22

		<p>zo zozbieraných vzoriek lesných drevín a krov.</p> <p>Mikroskopické a nekvitnúce rastliny v lese.</p> <p>Kvitnúce byliny v lese.</p> <p>Huby v lese, poznávanie húb (jedlých, jedovatých), spolužitie stromov a húb, pomoc pri otrave hubami.</p> <p>2. praktické cvičenie - Poznávanie najznámejších jedlých a jedovatých húb. Lišajníky</p> <p>Lesné bezstavovce I.</p> <p>Lesné bezstavovce II.</p> <p>Drobné lesné živočíchy</p> <p>Lesné obojživelníky a plazy.</p> <p>Lesné vtáky.</p> <p>Lesné cicavce.</p> <p>Vysokohorské rastliny a živočíchy. Lesný ekosystém Opakovanie a poznávanie lesných rastlín a živočíchov s využitím internetu +2x opakovanie a upevňovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí</p>	<p>exkurziu beseda didaktické hry demonštračná metóda prácu s knihou a textom problémové vyučovanie projekty manipulácia s predmetmi</p> <p>samostatné učenie prostredníctvom informačnej a komunikačnej techniky experimentov anie inštruktáž ústne opakovanie metóda otázok a odpovedí písomné opakovanie opakovací rozhovor domáca úloha beseda</p>	<p>REV, OSR ENV Geografia, ENV ENV, OZO</p> <p>Geografia Výtvarná výchova, OZO Technika, OSR Výtvarná výchova ENV Geografia, ENV REV REV, ENV Výtvarná výchova, PPZ PPZ PPZ, ENV Etická výchova, ENV Informatika</p>	
<p>Chápať vodný ekosystém ako životný priestor organizmov. Poznať typických predstaviteľov vodných a brehových organizmov podľa vonkajších znakov, životných prejavov a potravných vzťahov. Poznať význam vodných a brehových organizmov pre život vo vode a okolí. Porozumieť negatívnym vplyvom človeka na ekosystémy a vedieť týmto vplyvom predchádzať. Vytvoriť si pozitívny vzťah k prírode.</p>	<p>ŽIVOT VO VODE A NA BREHU</p>	<p>Voda a jej okolie, význam kyslíka, teploty a čistoty vody pre život vodných organizmov.</p> <p>Rastliny žijúce vo vode, význam planktónu a vodných zelených rastlín.</p> <p>Brehové rastlinstvo.</p> <p>Mikroskopické a drobné vodné živočíchy.</p> <p>3. praktické cvičenie - Mikroskopické pozorovanie prvokov v sennom náleve.</p> <p>Vodné bezstavovce I.</p> <p>Vodné bezstavovce II.</p> <p>4. praktické cvičenie - Pozorovanie ulít a lastúr</p> <p>Hmyz žijúci vo vode a na brehu. Ryby žijúce vo vode.</p> <p>Ryby žijúce vo vode.</p> <p>Poznávanie podľa vonkajších znakov, životných prejavov, potravných vzťahov, význam.</p> <p>Beseda na tému Slovenský rybársky zväz, rybárstvo, lov, chov a ochrana rýb.</p> <p>Živočíchy žijúce na brehu - obojživelníky a plazy.</p> <p>Vtáky žijúce pri vode.</p> <p>Cicavce žijúce v okolí vody.</p> <p>Vodný ekosystém Opakovanie a poznávanie vodných rastlín a živočíchov</p>	<p>motivačné rozprávanie motivačná výzva motivačný rozhovor motivačný problém motivačná demonštrácia rozprávanie</p> <p>diskusia opis prednáška vysvetľovanie rozhovor pozorovanie exkurziu beseda didaktické hry demonštračná metóda prácu s knihou a textom problémové vyučovanie projekty manipulácia s predmetmi</p> <p>samostatné učenie prostredníctvom informačnej a komunikačnej techniky experimentovanie inštruktáž ústne opakovanie metóda otázok</p>	<p>Chémia Fyzika, ENV, OZV, REV ENV ENV</p> <p>Technika Výtvarná výchova, OSR ENV, REV ENV, REV Technika, OSR Výtvarná výchova, ENV, REV REV, ENV</p> <p>REV, ENV, OSR, OZO Geografia, Dejepis PPZ, REV, ENV PPZ, REV, ENV PPZ, REV, ENV REV, ENV Chémia Informatika Etická výchova ENV, REV, OSR</p>	18

		s využitím internetu +2x opakovanie a upevňovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí	a odpovedí písomné opakovanie opakovací rozhovor domáca úloha beseda		
Chápať poľný a trávnatý ekosystém, ako životný priestor organizmov. Poznať typických predstaviteľov poľných a lúčnych organizmov podľa vonkajších znakov, životných prejavov a potravných vzťahov. Poznať význam poľných a lúčnych organizmov pre život na poliach a lúčkach a výživu človeka. Chápať rozdiely medzi prírodnými a kultúrnymi spoločenstvami. Vytvoriť si pozitívny vzťah k prírode.	ŽIVOT NA POLIACH A LÚKACH	Polia, lúky, pastviny, životný priestor organizmov, druhová rozmanitosť, vplyv ľudskej činnosti. Rastliny a huby na lúčkach. Trávy a ich využitie živočíchmi a človekom. Obilniny. Krmoviny. Olejníny a okopaniny. Bezstavovce žijúce na lúčkach a poliach. 5. praktické cvičenie - Poznávanie poľných a lúčnych bylín v ich životnom prostredí. Pozorovanie bezstavovcov v ich životnom prostredí / rôzne druhy hmyzu, slimák, dážďovka /. Obojživelníky a plazy žijúce na lúčkach a poliach. Vtáky žijúce na lúčkach a poliach. Cicavce žijúce na lúčkach a poliach. Cicavce žijúce na poliach a lúčkach. Poznávanie podľa vonkajších znakov, životných prejavov, potravných vzťahov, význam. Trávnatý ekosystém Pozitívny i negatívny vplyv človeka na polia a lúky. Základné rozdiely medzi prírodnými a kultúrnymi spoločenstvami. Prírodopisná vychádzka - Vyhľadávanie, pozorovanie tráv a iných lúčnych bylín. Prírodopisná vychádzka - Vyhľadávanie lúk, polí, medzí a remízok v širšom okolí školy a pozorovanie života v nich. Zhodnotenie ich významu pre organizmy a človeka Tvorba herbárových položiek zo zozbieraných lúčnych a poľných bylín Opakovanie a poznávanie poľných a lúčnych rastlín a živočíchov s využitím internetu Exkurzia +3x opakovanie a upevňovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí	motivačné rozprávanie motivačná výzva motivačný rozhovor motivačný problém motivačná demonštrácia rozprávanie diskusia opis prednáška vysvetľovanie rozhovor pozorovanie exkurziu beseda didaktické hry demonštračná metóda prácu s knihou a textom problémové vyučovanie projekty manipulácia s predmetmi samostatné učenie prostredníctvom informačnej a komunikačnej techniky experimentov anie inštruktáž ústne opakovanie metóda otázok a odpovedí písomné opakovanie opakovací rozhovor domáca úloha beseda	Technika REV, ENV, OZO OZO, ENV, REV Technika ENV, OZO Technika, OZO, ENV Technika, OZO, ENV Technika, OZO, ENV Technika, OZO, ENV Výtvarná výchova OSR, OZO, REV ENV, REV, PPZ ENV, REV, PPZ ENV, REV, PPZ Chémia, REV Chémia, OZO, OSR Etická výchova Geografia Telesná výchova OSR, REV, ENV Geografia OSR Výtvarná výchova OSR, PPZ Informatika Geografia, OSR, REV	21

Poznámka: Témy označené hrubým písmom sú predpísané v Štátnom vzdelávacom programe, témy hrubým písmom neoznačené sú doporučované školou v súlade s navýšeným počtom vyučovacích hodín.

Časový rozsah výučby: 2 hodiny týždenne, spolu 66 vyučovacích hodín,
z toho: 5 praktických cvičení 7 opakovaní 1 úvod do vyučovania biológie 3 prírodopisné vychádzky 1
exkurzia 1 beseda

Tematický celok Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard
PRÍRODA A ŽIVOT Poznáme prírodu. Metódy a prostriedky skúmania v biológii.	Pojmy: neživá prírodnina, živá prírodnina, rastliny, živočíchy, pozorovanie, pokus, mikroskop, okulár, objektív, zrkadlo, zaostrovacia skrutka, lupa	Rozlíšiť na príklade živú a neživú prírodninu. Predviesť využitie lupy pri pozorovaní prírodniny. Uviesť na príklade význam a využitie mikroskopu. Ukázať na mikroskope okulár, objektív a zrkadlo.
Poznáme rastliny a živočíchy.	Pojmy: orgány, koreň, stonka, list, vyživovacie orgány, rozmnožovacie orgány, kvety, plody, byliny, dreviny, stavovce, bezstavovce, bylinožravé, všežravé, mäsožravé živočíchy	Odlíšiť bylinu od dreviny. Vymenovať rozmnožovacie a vyživovacie orgány rastliny. Poznať rozdiely medzi stavovcami a bezstavovcami s uvedením príkladu. Uviesť príklad bylinožravého, mäsožravého a všežravého živočíchy.
1. praktické cvičenie Práca s lupou a mikroskopom – pozorovanie živých a neživých prírodnín na príklade hornín, preparátov rastlín a živočíchov	Pojmy: pozorovanie, mikroskop, okulár, objektív, zrkadlo, zaostrovacia skrutka, lupa, preparát, podložná a krycie sklíčko, výpočet zväčšenia	Rozlíšiť živú prírodninu od neživej. Vytvoriť preparát prírodniny. Vedieť pracovať s lupou a mikroskopom. Popísať pozorované prírodniny. Vypracovať protokol. Vypočítať hodnotu zväčšenia pozorovaného preparátu.
Spoločenstvo organizmov a ekosystém.	Pojmy: spoločenstvo rastlín, spoločenstvo živočíchov, ekosystém, prírodné a umelé ekosystémy.	Uviesť príklad spoločenstva rastlín a spoločenstva živočíchov. Vysvetliť pojem ekosystém. Podľa ukážky rozpoznať prírodný a umelý ekosystém.
ŽIVOT V LESE Les - životný priestor organizmov a jeho štruktúra. Zmeny lesa počas roka. Potravné vzťahy v lese. Ako žije les.	Pojmy: les, životné podmienky, rastliny, huby, živočíchy, vrstva (etáž), závislosť organizmov, zmeny počas roka, potravné reťazce	Uviesť príklad rastliny a živočícha žijúcich v lese. Pomenovať podľa schémy jednotlivé vrstvy lesa. Opísať zmeny lesa v ročných obdobiach. Zostaviť príklad potravného reťazca lesných organizmov.
Lesné dreviny. Ihličnaté a listnaté stromy. Poznávanie, život drevín počas roka. Význam pre život v lese.	Pojmy: borovica, smrek, jedľa, dub, buk, javor, breza, drevina, strom, ihličnatý strom, listnatý strom, koreň, kmeň, konáre, koruna, listy, kvety, plody, semená, fotosyntéza, kyslík, drevo	Poznať základnú stavbu tela dreviny. Rozlíšiť ihličnatý a listnatý strom. Určiť názov ihličiny podľa šišky a vetvičky. Určiť názov listnatého stromu podľa listu alebo plodu. Uviesť význam stromov pre život organizmov a ľudí.
Kry. Poznávanie, život drevín počas roka. Význam pre život v lese.	Pojmy: lieska, baza, ostružina, brusnica, ker, korene, konáre, listy, kvety, plody, semená	Rozlíšiť na príklade strom a ker. Pomenovať na ukážke dva lesné kry. Rozlíšiť a zdôvodniť na ukážke strom a ker. Uviesť význam krov pre život organizmov. Uviesť príklad živočíchov, ktorí sa živia listami, semenami alebo plodmi lesných drevín.
Prírodopisná vychádzka - poznávanie drevín / stromov a krov /v ich životnom prostredí.	Pojmy: borovica, smrek, jedľa, dub, buk, javor, breza, vrbá, platan, pagaštan, orgován, zlatovka	Rozlíšiť strom a ker. Pomenovať nájdené dreviny podľa celkového habitusu, kôry, listov, kvetov.
Význam lesných drevín. Princípy a význam fotosyntézy pre život na Zemi. Dýchanie rastlín a vyparovanie vody rastlinami. Význam lesov.	Pojmy: humus, úkryt, anorganické a organické látky, fotosyntéza, chloroplast, chlorofyl, kyslík, oxid uhličitý, slnečná energia, cukry, dýchanie, vyparovanie vody, pľúca Zeme	Opísať základné rozdiely medzi fotosyntézou a dýchaním. Pomenovať názvy plynov vstupujúcich a vystupujúcich v procese fotosyntézy a dýchania. Vypracovať schému priebehu fotosyntézy. Poznať význam fotosyntézy pre život na Zemi. Popísať spôsob vyparovania vody rastlinou. Vysvetliť význam zavlažovania rastlín. Poznať význam lesov
Tvorba herbárových položiek zo zozbieraných vzoriek lesných drevín a krov.	Pojmy: herbár, prírodnina	Vytvoriť kvalitné herbárové položky jednotlivých druhov lesných drevín. Vedieť ich pomenovať.
Mikroskopické a nekvitnúce rastliny v lese. Poznávanie, život	Pojmy: pôdne baktérie, drobnozrnko, ploník, rašeliník, papraď, praslička, plavúň, bunka, pakorienok, pabyľka,	Uviesť význam pôdnych baktérií v lese. Vysvetliť prítomnosť zelených povlakov na stromoch. Uviesť príklad jedného machu a

počas roka. Význam pre život v lese.	stopka, výtrusnica, výtrus, korene, koreň, podzemok, listy	paprade. Rozlíšiť na ukážke mach a paprad'. Poukázat' na význam machov a papradí v lese.
Kvitnúce byliny v lese. Poznávanie, život počas roka. Význam pre život v lese.	Pojmy: snežienka, prvosienka, konvalinka, fialka, vranie oko, plúcnik a pod., bylina, koreň, listy, stonka, kvety, plody, semená	Poznať stavbu tela kvitnúcej byliny. Poznať na ukážke tri lesné kvitnúce byliny, liečivé rastliny, jedovaté rastliny. Uviest' príklad jedovatej a liečivej rastliny. Uviest' význam bylín pre život lesa.
Huby v lese. Poznávanie jedlých a jedovatých húb, spolužitie stromov a húb. Zásady pomoci pri otrave hubami. Význam v lese.	Pojmy: huba, muchotrávka, plávka, hriúb, kozák, masliak, hlúbik, klobúk, pošva, plachticka, prsteň, rúrky, lupene, výtrusy, otrava	Poznať na ukážke dve jedlé a dve jedovaté huby. Vysvetliť význam húb v prírode. Popísať stavbu húb. Uviest' zásady pomoci pri otrave hubami. Vymenovať zásady zberu húb. Vysvetliť dôvody neničenia jedovatých a nejedlých húb.
2. praktické cvičenie -Poznávanie najznámejších jedlých a jedovatých húb.	Pojmy: muchotrávka, plávka, kuriatko, kozák, hriúb, pečiarica, masliak, suchohriúb, rýdzik, hodvábnica, bedľa	Poznať podľa ukážky jedlé a jedovaté huby. Vedieť rozlíšiť podľa základných znakov jedlú hubu od jedovatej. Vypracovať protokol.
Lišajníky	Pojmy: hubové vlákna, zelené riasy, spolužitie - symbióza, priekopníci života, diskovka, diskovník, dutohlávka, zemepisník, plúzgerka	Vysvetliť pojem symbióza na príklade lišajníka. Rozpoznať na ukážke lišajník od iných organizmov. Uviest' názvy troch zástupcov lišajníkov a rozpoznať ich podľa ukážky.
Lesné bezstavovce I. Poznávanie podľa vonkajších znakov a životných prejavov. Potravné vzťahy, význam v lese.	Pojmy: slimák, slizniak, dážd'ovka, hlava, hmatadlá, oči, svalnatá noha, ulita, viečko, slizniak, články, štetiny, opasok, sliz, humus	Poznať slimáka podľa vonkajších znakov. Poznať dážd'ovku podľa vonkajších znakov. Uviest' potravu slimáka a dážd'ovky. Rozlíšiť slimáka a dážd'ovku podľa prijímania potravy a spôsobu pohybu.
Lesné bezstavovce II. Poznávanie podľa vonkajších znakov, životných prejavov a potravných vzťahov. Význam v lese.	Pojmy: križiak, kliešť, mravec, lykožrút, mníška a pod., hlavohruď, hmatadlá, klepietka, oči, bruško, končatiny, snovacie bradavice, hrebienkovité pazúriky, sieť, inštinkt, kliešť, hlava, hrud', bruško, ústne orgány, zložené oči, tykadlá, krídla, končatiny, mravenisko, samček, samička, robotnica, inštinkt	Rozlíšiť na ukážke križiaka, kliešťa a mravca. Poznať možnosť nákazy kliešťom a jeho odstránenie z kože. Poznať na ukážke tri druhy lesného hmyzu. Uviest' príklad potravy dvoch bezstavovcov. Uviest' na príkladoch význam bezstavovcov v lese. Vysvetliť na príklade inštinkt.
Drobné lesné živočíchy	Pojmy: článkované telo, žižlavka, mnohonôžky, zvinavec, stonôžka, chvostoskok	Poznať na ukážke jednotlivé druhy drobných lesných živočíchov. Popísať podľa ukážky tvar ich tela, špecifické znaky, spôsob života a životné prostredie.
Lesné obojživelníky a plazy. Poznávanie podľa vonkajších znakov, životných prejavov, potravných vzťahov. Prvá pomoc pri uštipnutí vretenicou.	Pojmy: skokan, salamandra, mlok, jašterica, slepúch, užovka, vlhká pokožka, zvukové mechúriky, plávacie blany, lepkavý jazyk, suchá koža, šupiny a štítiky, zvliekanie	Poznať na ukážke skokana a uviest' ako sa prispôbil prostrediu stavbou tela. Poznať na ukážke jaštericu podľa vonkajších znakov. Poznať na ukážke vretenicu podľa vonkajších znakov. Rozlíšiť na ukážke obojživelníka a plaza. Uviest' príklad potravy obojživelníka a plaza.
Lesné vtáky. Poznávanie podľa vonkajších znakov, životných prejavov, potravných vzťahov. Význam v lese.	Pojmy: d'ateľ, sojka, kukučka, d'ateľ, tetov, vrana, hýľ, brhlík, myšiak, výr a pod., perie, obrysové perie, páperie, krídla, zobák spevavé vtáky, dravé vtáky	Uviest' tri príklady vtákov žijúcich v lese. Poznať podľa vonkajších znakov vtáka žijúceho v lese. Uviest' význam spevavých vtákov pre život lesa. Demonštrovať na príklade význam lesného dravého vtáka. Uviest' príklad potravy dvoch lesných vtákov.
Lesné cicavce. Poznávanie podľa vonkajších znakov, životných prejavov, potravných vzťahov. Význam v lese.	Pojmy: srnec, jeleň, tur, sviňa, líška, kuna, vlk, netopier, veverica, srsť, parohy, lietacia blana, bylinožravce, mäsožravce, všežravce	Pomenovať na ukážke cicavce žijúce v lese. Uviest' príklad bylinožravého lesného cicavca. Uviest' príklad mäsožravého cicavca žijúceho v lese. Uviest' príklad lesného cicavca živiaceho sa hmyzom. Demonštrovať na príklade význam lesných cicavcov. Uviest' príklad potravy dvoch lesných cicavcov.
Vysokohorské rastliny a živočíchy - poznávanie podľa vonkajších znakov, spôsobu života a vzájomných vzťahov.	Pojmy: poniklec, plesnivce, stračia nôžka, kosodrevina, kamzík, medveď, svišť, orol, rys, vlk, mäsožravec, bylinožravec, všežravec, ochrana prírody, národný park	Pomenovať oblasť SR s výskytom vysokohorského rastlinstva a živočíšstva. Poznať podľa ukážok vysokohorské rastliny a živočíchy. Rozlíšiť bylinožravce od

		mäsožravcov. Vysvetliť dôvody ochrany vysokohorského prostredia.
Lesný ekosystém	Pojmy: potravové reťazce, producent, konzument, rozkladač, symbióza, parazitizmus, parazit, predátor	Uviest' príklady lesných živočíchov, ktoré sa živia rastlinnou potravou, živočíšnou potravou, všežravce. Uviest' príklady symbiózy, parazitizmu, predátora. Vysvetliť princíp potravových reťazcov s uvedením príkladu potravového reťazca.
Opakovanie a poznávanie lesných rastlín a živočíchov s využitím internetu		
ŽIVOT VO VODE A NA BREHU Voda a jej okolie ako životný priestor organizmov. Význam kyslíka, čistoty a teploty vody pre život v stojatých a tečúcich vodách.	Pojmy: voda, kyslík, teplota, samočistiaca schopnosť vody, jazero, rybník, potok, bystrina, rieka	Uviest' vlastnosti vody dôležité pre život organizmov. Vysvetliť význam kyslíka pre vodné organizmy. Uviest' príklad stojatej a tečúcej vody. Uviest' príklad znečistenia vodných tokov.
Rastliny žijúce vo vode. Poznávanie podľa vonkajších znakov. Význam planktónu a zelených rastlín žijúcich vo vode.	Pojmy: červenoočko, žabí vlas, válač, závitnicovka, sinica, žaburinka, lekno, leknica, bunka, mikroorganizmy, jednobunkové organizmy, mnohobunkové organizmy, kvitnúce byliny, planktón	Vysvetliť význam mikroskopických rastlín žijúcich vo vode. Poznať na ukážke bylinu žijúcu vo vode. Poznať význam vodných rastlín pre život vo vode. Vysvetliť škodlivosť premnoženia siníc pre zdravie človeka. Vysvetliť príčinu premnoženia niektorých organizmov v stojatej vode v letnom období.
Brehové rastlinstvo. Poznávanie drevín a bylín podľa vonkajších znakov. Význam brehového rastlinstva.	Pojmy: vrba, jelša, záružlie, pálka, trst', a pod., brehové rastlinstvo	Poznať na ukážke drevinu žijúcu na brehu. Poznať na ukážke bylinu žijúcu na brehu. Uviest' význam brehového rastlinstva.
Mikroskopické a drobné vodné živočichy. Poznávanie podľa vonkajších znakov, životných prejavov, potravových vzťahov, význam.	Pojmy: črievička, meňavka, nezmar, brvy, panôžky, ramená, nožný disk, pŕhlivé bunky, planktón.	Uviest' význam vodných živočíšnych mikroorganizmov. Poznať na ukážke nezmara podľa vonkajších znakov. Uviest' príklad potravy črievičky a nezmara. Opísať, ako si nezmar obstaráva potravu. Uviest' príklad vodného organizmu, ktorý sa živi planktónom.
3. praktické cvičenie - Mikroskopické pozorovanie prvkov v sennom náleve.	Pojmy: preparát, pozorovanie, senný nálev, črievička, prvoky	Vedieť pripraviť senný nálev, preparát senného nálevu. Popísať základnú stavbu črievičky. Vypracovať protokol.
Vodné bezstavovce I. Poznávanie podľa vonkajších znakov, životných prejavov, potravových vzťahov, význam.	Pojmy: rak, drobné kôrovce -, dafnia, cyklop, krivák, články, hlavohruď, bruško, pancier, tykadlá, článkované končatiny, klepetá, chvostová plutvička	Opísať na ukážke vonkajšie znaky raka. Zdôvodniť vplyv čistoty vody na život raka, jeho význam a dôvody jeho ochrany. Určiť podľa ukážky druh drobných kôrovce. Popísať ich význam v potravovom reťazce vodných živočíchov.
Vodné bezstavovce II. Poznávanie podľa vonkajších znakov, životných prejavov, potravových vzťahov, význam.	Pojmy: ploskuľa, obojpohlavný živočích, pijavica, bahenník, vodniak, kotúľka, škl'abka, močiarka, korýtko, kôstkovka, lastúra, ulita svalnatá noha, žiabre	Na ukážke poznať vodného ulitníka a lastúrnika. Popísať rozdiel medzi lastúrou a ulitou. Uviest' čím sa živi pijavica. Poznať význam pijavice v medicíne. Vysvetliť pojem obojpohlavný živočích.
4. praktické cvičenie - Pozorovanie ulít a lastúr	Pojmy: ulita, lastúra, pinzeta, tácka	Vypracovať protokol. Rozpoznať na ukážke ulitu od lastúry + vysvetliť rozdiel medzi nimi. Pomenovať jednotlivé lastúrniky a ulitníky podľa danej prírodniny.
Hmyz žijúci vo vode a na brehu. Poznávanie podľa vonkajších znakov, životných prejavov, potravových vzťahov, význam.	Pojmy: vážka, šídlo, potápnik, vodomerka, komár, ovad a pod., hlava, hrud', bruško, krídla, článkované končatiny, larva	Poznať na ukážke jeden druh hmyzu žijúceho na vode alebo vo vode. Poznať na ukážke jeden druh hmyzu žijúceho na brehu. Uviest' význam lariev hmyzu pre vodné živočichy.
Ryby žijúce vo vode . Poznávanie podľa vonkajších znakov, životných prejavov, potravových vzťahov, význam.	Pojmy: kapor, lípeň, pstruh, šŕuka, úhor, sumec, ostriež, šupiny, žiabrové viečka, hlava, trup, chvost, plutvy	Opísať na ukážke prispôsobenie kapra životu vo vode. Uviest' príklad ryby žijúcej v stojatej vode. Uviest' príklad ryby žijúcej v tečúcej vode. Rozlíšiť potravu bylinožravej a dravej

		ryby.
Beseda na tému Slovenský rybársky zväz, rybárstvo, lov, chov a ochrana rýb.	Pojmy: rybolov, MO SRZ, udica, návnada, chov rýb, lov rýb, ochrana rýb	Poznať fungovanie a činnosť Slovenského rybárskeho zväzu, spôsoby lovu, chovu a ochrany rýb na Slovensku.
Živočíchy žijúce na brehu - obojživelníky a plazy. Poznávanie podľa vonkajších znakov, životných prejavov, potravných vzťahov, význam.	Pojmy: skokan, mlok, žubrienka, užovka, korytnačka, hlienovitá koža, plávacie blany, polmesiačkovité škrvny, šupiny a štítiky, pancier	Poznať na ukážke skokana a mloka. Opísať život skokana vo vode a na brehu. Uviesť príklad potravy skokana a užovky. Rozlíšiť vretenicu a užovku podľa vonkajších znakov.
Vtáky žijúce pri vode. Poznávanie podľa vonkajších znakov, životných prejavov, potravných vzťahov, význam.	Pojmy: labuť, kačica, hus, bocian, kúdelníčka, volavka, kormorán, potápka, kaňa a pod., zobák, drobné zúbky, plávacie blany, masťné perie	Opísať prispôbenie vtákov na plávanie, potápanie a brodenie. Opísať spôsob prijímania potravy kačice a labute. Uviesť príklad vtáka živiaceho sa drobnými živočíchmi v plytkej vode. Uviesť príklad potravy dravého vodného vtáka.
Cicavce žijúce v okolí vody. Poznávanie podľa vonkajších znakov, životných prejavov, potravných vzťahov, význam.	Pojmy: vydra, bobor, ondatra a pod., hustá srst', plávacie blany, hlodavé zuby, chvost, hrádze	Uviesť význam plávacích blán a chvosta vydry a bobra. Uviesť príklad potravy bobra a vydry. Opísať spôsob stavania obydlija bobra.
Vodný ekosystém	Pojmy: vodný ekosystém, biologická rovnováha, kyslík, potrava, úkryt, prírodné podmienky, jedovaté látky, producent, konzument 1.,2.,3. rádu	Popísať, čo tvorí vodný ekosystém a čo poskytuje organizmom. Uviesť príklad producenta, konzumenta 1.,2.,3. rádu. Vysvetliť narušenie biologickej rovnováhy a jeho dôsledky na vodný ekosystém. Uviesť aktuálny príklad jej narušovania dnešnou civilizáciou.
Opakovanie a poznávanie vodných rastlín a živočíchov s využitím internetu		
ŽIVOT NA POLIACH A LÚKE Polia, lúky, pastviny. Životný priestor organizmov, druhová rozmanitosť, vplyv ľudskej činnosti.	Pojmy: lúka, kosenie, seno, pasienky, pole, medza, remízka.	Rozlíšiť lúku a pole a zdôvodniť rozdiely. Vysvetliť význam skupín drevín uprostred lánov polí. Porovnať význam lúk, pasienkov a polí pre človeka. Zdôvodniť nevhodnosť vypaľovania trávy. Uviesť príklad živočicha, ktorého môže ohroziť rozoranie medzí a likvidácia remízok.
Rastliny a huby na lúčach. Poznávanie, život počas roka, význam.	Pojmy: králik, zvonček, iskerník, margaréta, šalvia, kukučka, žerušnica a pod., kvitnúce lúčne byliny, pečiarka, prášnica	Poznať na ukážke tri lúčne byliny. Pomenovať jednu liečivú lúčnu rastlinu. Poznať hubu pečiarku podľa typických znakov. Uviesť príklad živočicha, ktorý sa živí lúčnymi bylinami.
Trávy a ich využitie živočíchmi a človekom.	Pojmy: timotejka, rezačka, psiarka, ovsík, tonka, lipnica, seno, kosba, mláďza, siláž, skmrvanie za zelena, koreň, steblo, kolienko, klas	Poznať na ukážke dva druhy tráv. Vysvetliť význam tráv a lúk pre človeka. Poznať základnú stavbu tela tráv.
Obilniny. Poznávanie, život počas roka, význam.	Pojmy: pšenica, raž, ovos, kukurica, obilnina, obilie, listy, kvety, semeno, zrno, múka. pšenicu, ovos a kukuricu.	Poznať na ukážke a pomenovať. Význam obilnín pre výživu človeka. Uviesť príklady významu obilnín pre človeka. Uviesť príklad troch výrobkov z obilnín.
Krmoviny. Poznávanie, život počas roka, význam.	Pojmy: ďatelina, lucerna, vika, bôb, krmovina, hľuzkové baktérie.	Poznať a pomenovať na ukážke ďatelinu. Uviesť príklad krmoviny, ako potravy hospodárskych zvierat. Vysvetliť význam „zeleného hnojenia“.
Olejníny a okopaniny. Poznávanie, život počas roka, význam.	Pojmy: slnečnica, repka, ľuľok zemiakový, repa, olejnína, rastlinný olej, okopanina, škrob, cukor	Poznať na ukážke a pomenovať slnečnicu a repku. Porovnať význam slnečnice, repky a repy. Poznať na ukážke a pomenovať ľuľok zemiakový. Vysvetliť význam zemiakovej hľuzy pre človeka.
Bezstavovce žijúce na lúčach a poliach. Poznávanie podľa vonkajších znakov,	Pojmy: slimák, slizniak, dážd'ovka, križiak, kosec, čmeľ, kobylka, koník, svrček, pásavka, bystruška, hrobárik,	Uviesť význam dážd'ovky pre kvalitu pôdy. Poznať na ukážke dva druhy hmyzu žijúceho na lúke a poli. Uviesť príklad hmyzu, ktorý po

životných prejavov, potravných vzťahov, význam.	lienka, babôčka	premnožení ohrozuje pestované rastliny na poli. Uviesť príklad živočicha, ktorý sa živí hmyzom na poli alebo lúke.
5. praktické cvičenie - Poznávanie poľných a lúčnych bylín v ich životnom prostredí. Pozorovanie bezstavovcov v ich životnom prostredí.	Pojmy: aktuálne podľa nájdených prírodnín	Rozpoznať v životnom prostredí 5 druhov lúčnych a poľných bylín. Rozpoznať v životnom prostredí 5 druhov bezstavovcov.
Obojživelníky a plazy žijúce na lúkach a poliach. Poznávanie podľa vonkajších znakov, životných prejavov, potravných vzťahov, význam.	Pojmy: ropucha, jašterica, vretenica, zavalité telo, jedové žľazy, rohovité šupiny, zvliekanie	Odlíšiť skokana a ropuchy podľa spôsobu pohybu. Uviesť príklad potravy ropuchy. Poznať na ukážke jaštericu podľa vonkajších znakov. Uviesť význam ropuchy a jašterice pre život na lúkach a poliach.
Vtáky žijúce na lúkach a poliach. Poznávanie podľa vonkajších znakov, životných prejavov, potravných vzťahov, význam.	Pojmy: jarabica, bažant, pohlavná dvojtvarosť, škovránok, havran, straka, sokol, myšiak, drop.	Poznať na ukážke tri vtáky žijúce na lúke a poli. Uviesť význam jarabice a bažanta pre život na poli. Preukázať na príklade význam dravých vtákov pre život na poliach a lúkach.
Cicavce žijúce na lúkach a poliach. Poznávanie podľa vonkajších znakov, životných prejavov, potravných vzťahov, význam.	Pojmy: hraboš, myš, syseľ, chrček, krt, zajac, králik a pod., hlodavé zuby	Poznať na ukážke tri cicavce žijúce na úke a poli. Usporiadať potravný vzťah hraboš, sokol, obilniny. Uviesť dôsledky premnoženia hrabošov, myši a syseľov na poli. Rozlíšiť zajaca a králika podľa vonkajších znakov.
Trávnatý ekosystém	Pojmy: umelé spoločenstvá, kultúrne rastliny, kosba, žatva, hlboká orba, oševné postupy, zber, orba, hnojenie, chemické látky	Uviesť príklady prirodzených vzťahov v trávnom ekosystéme. Vysvetliť spôsoby zásahu človeka do trávnych ekosystémov.
Pozitívny i negatívny vplyv človeka na polia a lúky. Základné rozdiely medzi prírodnými a kultúrnymi spoločenstvami.	Pojmy: prírodné spoločenstvo, kultúrne spoločenstvo, hnojenie, kosba, orba, zavlažovanie, odvodňovanie, zasahovanie do života organizmov, chemizácia, znečisťovanie	Uviesť príklad pozitívneho a negatívneho vplyvu človeka na polia a lúky. Popísať prírodné a kultúrne spoločenstvá s uvedením príkladu. Určiť príklady organizmov vyskytujúcich sa v prírodnom a kultúrnom spoločenstve.
Prírodopisná vychádzka - Vyhľadávanie, pozorovanie tráv a iných lúčnych bylín.	Pojmy: podľa aktuálne sa vyskytujúcich tráv a lúčnych bylín	Vyhľadať známe trávy a lúčne byliny. Popísať rozdiely medzi nimi. Lisovať k tvorbe herbárových položiek. Vytvoriť herbár zo 6 lúčnych tráv a bylín.
Prírodopisná vychádzka - Vyhľadávanie lúk, polí, medzí a remízok v širšom okolí školy a pozorovanie života v nich. Zhodnotenie ich významu pre organizmy a človeka.	Pojmy: pole, lúka, medza, remízka, organizmy aktuálne sa vyskytujúce v danom prostredí, zachovanie	Spoznať v teréne luku, pole, medzu, remízku a organizmy žijúce v nich. Zhodnotiť ich význam pre človeka a organizmy v nich žijúce. Vypracovať protokol.
Tvorba herbárových položiek zo zozbieraných lúčnych a poľných bylín	Pojmy: herbár, prírodnina	Vytvoriť kvalitné herbárové položky jednotlivých druhov lúčnych a poľných drevín. Vedieť ich pomenovať.
Opakovanie a poznávanie poľných a lúčnych rastlín a živočíchov s využitím internetu		

Poznámka: Témy označené hrubým písmom sú predpísané v Štátnom vzdelávacom programe, témy hrubým písmom neoznačené sú dopracované školou v súlade s navýšeným počtom vyučovacích hodín.

Učebné osnovy a vzdelávacie štandardy z biológie pre 6. ročník

Ciele	Tematický celok	Témy	Metódy	Medzipredmetové vzťahy, Prierezové témy	Počet hodín
Poznať podľa vonkajších znakov organizmy žijúce v blízkosti človeka a jeho obdobia. Pochopiť ich využitie a význam pre	ŽIVOT S ČLOVEKOM A V ĽUDSKÝCH SÍDLACH	<u>Úvodná hodina</u> Ľudské obdobia a ich okolie. Vplyv ľudskej činnosti na prispôsobovanie sa organizmov prostrediu.	motivačné rozprávanie motivačná výzva motivačný rozhovor motivačný problém motivačná	Dejepis, OSR, OZO, ENV Chémia OZO	12

<p>človeka, zásady ich chovu a vzťahu človeka k nim. Poznať negatívny vplyv niektorých organizmov na zdravie človeka, riziká prenosu nákazlivých ochorení, ochranu a prevenciu pred nimi.</p>		<p><u>Mikroorganizmy žijúce s človekom. Poznávanie a význam pre človeka.</u> <u>Pestované rastliny v záhradách. Pestované ovocné stromy a kry.</u> Poznávanie podľa vonkajších znakov, význam. <u>Včelárstvo, rybnárstvo a rybníkarstvo. Spoločenský život včiel. Zásady chovu včiel a rýb.</u> <u>Chovateľsky významné vtáky.</u> <u>Blízky spoločníci človeka.</u> Poznávanie podľa vonkajších znakov, význam. Spolunažívanie živočíchov a ľudí v domácnosti. <u>Chovateľsky významné cicavce. Poznávanie podľa vonkajších znakov, význam.</u> Zásady chovu. <u>Nežiaduce cicavce žijúce s človekom. Poznávanie podľa vonkajších znakov, riziká prenosu nákazlivých ochorení, ochrana a prevencia.</u> <u>Nežiaduci spoločníci človeka. Poznávanie podľa vonkajších znakov, význam.</u> Zásady prevencie pred šírením nákazy. <u>Živočichy v okolí ľudských sídiel. Poznávanie podľa vonkajších znakov, význam.</u> <u>1x opakovanie a upevňovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí</u></p>	<p>demonštrácia rozprávanie diskusia opis prednáška vysvetľovanie rozhovor pozorovanie didaktické hry demonštračná metóda prácu s knihou a textom problémové vyučovanie projekty manipulácia s predmetmi experimentovanie inštruktáž ústne opakovanie metóda otázok a odpovedí písomné opakovanie opakovací rozhovor domáca úloha</p>	<p>Technika ENV, OZO</p> <p>Geografia Dejepis, OZO, ENV, OSR Dejepis Výtvarná výchova OSR, OZO Dejepis OSR, OZO OZO, ENV Dejepis, Chémia Etická výchova Geografia, Chémia Fyzika, OZO Chémia Geografia REV, ENV</p>	
<p>Chápať základné rozdiely v stavbe a fungovaní rastlinnej a živočíšnej bunky. Osvojiť si a prakticky precvičiť základné postupy pozorovania prírodnín, prácu s lupou a mikroskopom.</p>	<p>ZÁKLADNÁ ŠTRUKTÚRA ŽIVOTA</p>	<p><u>Rastlinná a živočíšna bunka.</u> Základná stavba a funkcia častí bunky. <u>1. praktické cvičenie - Mikroskopické pozorovanie rastlinných a živočíšnych buniek</u></p>	<p>motivačná výzva, opis prednáška, vysvetľovanie e rozhovor, inštruktáž motivačné rozprávanie laboratórna práca manipulácia s predmetmi demonštrácia, diskusia pozorovanie, inštruktáž experimentovanie</p>	<p>Výtvarná výchova Chémia, PPZ Výtvarná výchova Fyziky Matematika, OSR Technika</p>	<p>2</p>

<p>Poznať nebunkové a jednobunkové organizmy, ich význam pre človeka a ochranu zdravia pred nimi. Chápať základné rozdiely v stavbe jednobunkových a mnohobunkových organizmov.</p>	<p>ŽIVÉ ORGANIZMY A ICH STAVBA</p>	<p><u>Nebunkové a jednoduché bunkové organizmy. Stavba tela. Význam, vplyv na človeka, nákazlivé ochorenia, prevencia. Stavba tela jednobunkových organizmov. Stavba tela mnohobunkových organizmov.</u> <u>1x opakovanie a upevňovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí</u></p>	<p>motivačná demonštrácia rozprávanie, opis diskusia, vysvetľovanie rozhovor, pozorovanie didaktické hry demonštračná metóda prácu s knihou a textom projekty, opakovací rozhovor samostatné učenie prostredníctvom informačnej a komunikačnej techniky ústne opakovanie metóda otázok a odpovedí</p>	<p>Chémia Dejepis, OZO Etická výchova Informatika PPZ</p>	<p>3</p>
<p>Poznať základnú stavbu tela rastlín, húb a lišajníkov. Chápať stavbu a funkciu jednotlivých vyživovacích a rozmnožovacích orgánov rastlín. Prakticky si precvičiť základné postupy pozorovania prírodnín, prácu s mikroskopom.</p>	<p>STAVBA TELA RASTLÍN A HÚB</p>	<p><u>Stavba tela nekvitnúcich rastlín. Machy a paprade. Stavba tela kvitnúcich rastlín. Koreň, prijímanie živín koreňom, význam pre život rastliny. Stonka (dreveniny, byliny), prúdenie látok stonkou, význam pre život rastliny. List. Fotosyntéza, dýchanie, vyparovanie vody, význam pre život v prírode. Kvet. Opelenie a oplodnenie. Význam pre rozmnožovanie rastlín. Plod a semeno. Rozdelenie plodov, význam pre rozmnožovanie rastlín.</u> 2. praktické cvičenie – Stavba kľúčaceho semena <u>Rastlinné telo. Súčinnosť orgánov pre príjem živín, prenos a vylučovanie látok. Vplyv svetla, tepla, vody a živín. Huby s plodnicou jedlé a jedovaté, rozlíšenie podľa typických znakov. Kvasinky, plesne, lišajníky, stavba tela.</u> <u>1x opakovanie a upevňovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí</u></p>	<p>motivačné rozprávanie motivačný problém motivačná demonštrácia rozprávanie diskusia opis prednáška vysvetľovanie rozhovor pozorovanie didaktické hry demonštračná metóda prácu s knihou a textom projekty manipulácia s predmetmi ústne opakovanie metóda otázok a odpovedí písomné opakovanie opakovací rozhovor domáca úloha</p>	<p>Geografia, REV ENV, OZO Technika Fyzika, Chémia Technika Fyzika, ENV Technika Chémia, OSR Technika Výtvarná výchova Technika, OZO Výtvarná výchova, OSR Technika, ENV Fyzika Chémia Výtvarná výchova, OZO Geografia, ENV</p>	<p>10</p>
<p>Poznať typických predstaviteľov bezstavovcov podľa vonkajších i vnútorných znakov, životných prejavov a potravných vzťahov. Chápať význam týchto organizmov pre prírodu. Vytvoriť si kladný vzťah k prírode.</p>	<p>STAVBA TELA BEZSTAVOVCOV</p>	<p><u>Pŕhlivce - drobné vodné živočíchy. Stavba tela a základné telesné funkcie. Ploskavce a hlístovce - vnútorné parazity. Stavba tela. Mäkkýše – živočíchy so schránkou. Stavba tela a základné telesné funkcie. Obrúčkavce - živočíchy s obrúčkami. Stavba tela</u></p>	<p>motivačné rozprávanie motivačný rozhovor motivačný problém motivačná demonštrácia rozprávanie, diskusia opis, vysvetľovanie rozhovor, pozorovanie didaktické hry,</p>	<p>Geografia, REV Výtvarná výchova Chémia, OZO Geografia Výtvarná výchova REV, ENV Technika REV, ENV</p>	<p>6</p>

		a základné telesné funkcie. Článkonožce - živočíchy s článkovaným telom. Stavba tela a základné telesné funkcie. <u>1x opakovanie a upevňovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí</u>	projekty demonstračná metóda prácu s knihou a textom problémové vyučovanie ústne opakovanie písomné opakovanie opakovací rozhovor	Geografia Informatika, PPZ	
--	--	---	---	----------------------------------	--

Poznámka: Témy označené hrubým písmom sú predpísané v Štátnom vzdelávacom programe, témy hrubým písmom neoznačené sú dopracované školou v súlade s navýšeným počtom vyučovacích hodín.

Časový rozsah výučby: 1 hodina týždenne, spolu 33 vyučovacích hodín,

z toho: 2 praktické cvičenia

4 opakovania

1 úvod do vyučovania biológie

Tematický celok Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard
ŽIVOT S ČLOVEKOM A V ĽUDSKÝCH SÍDLACH Ľudské obydliá a ich okolie. Vplyv ľudskej činnosti na prispôsobovanie sa organizmov prostrediu.	<i>Pojmy: rastliny hospodárske, okrasné a izbové rastliny, chované živočíchy, zdomáčovanie, križenie, plemeno, odroda.</i>	Uviest' osobitosti ľudských obydlií a ich okolia pre život organizmov. Uviest' význam križenia rastlín a živočíchov pre človeka. Uviest' význam zdomáčovania živočíchov pre človeka.
Mikroorganizmy žijúce s človekom. Poznávanie a význam pre človeka.	<i>Pojmy: baktérie (parazitické, rozkladné mliečne, kvasné), pleseň hlavičkatá, papleseň štetkovitá, kvasinky.</i>	Uviest' prejavy škodlivosti parazitickej baktérie pre človeka. Opísať využitie mliečnych a kvasných baktérií. Uviest' príklad využitia kvasiniek človekom. Uviest' podmienky výskytu plesní v domácnosti. Uviest' príklad priemyselnej výroby s využívaním kvasinky.
Pestované rastliny v záhradách. Pestované ovocné stromy a kry. Poznávanie podľa vonkajších znakov, význam.	<i>Pojmy: hlúbová, koreňová a cibulová zelenina, strukoviny, sad, ovocná záhrada, odrody, šľachtenie cibule, cesnak, kapusta, kel, karfiol, kel, mrkva, petržlen, fazuľa, hrach, rajčiak, paprika, jablň, hruška, marhuľa, broskyňa, slivka, ríbezľa, egreš, jahoda.</i>	Pomenovať podľa ukážky zástupcu cibulovej, hlúbovej a koreňovej zeleniny. Poznať na ukážke a pomenovať strukovinu. Rozlíšiť a pomenovať na ukážke päť druhov zeleniny. Vysvetliť potrebu hnojenia pôdy v záhrade pri dlhodobom pestovaní plodín. Vysvetliť význam zeleniny vo výžive človeka. Poznať na ukážke a pomenovať dva ovocné stromy. Poznať na ukážke a pomenovať dve rastliny s drobným dužinatým ovocím. Vysvetliť význam ovocia pre zdravie človeka.
Včelárstvo, rybárstvo a rybníkarstvo. Spoločenský život včiel. Zásady chovu včiel a rýb.	<i>Pojmy: včelárstvo, rybník, rybárstvo, rybníkarstvo, pohlavná dvojtvarosť, včela, kapor, pstruh, úľ, plást, med, vosk, mäso, tuk, vajcia, perie, matka, robotnica, trúd, larva, kukla, roj, kura, kačica, hus, morka.</i>	Opísať na ukážke význam včely matky, robotnice, trúda v úli. Uviest' príklady významu chovu včely pre človeka. Vysvetliť význam rýb pre človeka. Poznať podľa ukážok naše sladkovodné ryby
Chovateľsky významné vtáky.	<i>Pojmy: kura, kačica, hus, morka, mäso, tuk, vajcia, perie, kvočka kurčatá, vodná hydina, plávacie blany, húsatá, káčatá.</i>	Na ukážke pomenovať samca a samicu kury, kačice, husi a morky. Vysvetliť na príklade kohúta a sliepky pohlavnú dvojtvarosť. Uviest' význam chovu kury, kačice, husi alebo morky pre človeka.
Blízky spoločníci človeka. Poznávanie podľa vonkajších znakov, význam. Spolunažvanie živočíchov a ľudí v domácnosti.	<i>Pojmy: pes, mačka, akváriové rybičky, morča, chrček, andulka, kanárik a pod., srst', hlava, trup, oči, uši, chvost, končatiny, vtiahnutelné pazúry.</i>	Porovnať odlišnosti vonkajších znakov psa a mačky. Pomenovať na ukážke jedno plemeno psa. Uviest' zásady chovu psa a mačky v domácnosti. Uviest' príklad starostlivosti drobné domáce živočíchy.
Chovateľsky významné cicavce. Poznávanie podľa vonkajších znakov, význam. Zásady chovu.	<i>Pojmy: králik, tur (domáci), sviňa, kôň, koza, ovca, mäso, mlieko, srst', koža, štetiny, vlna, kosti, dobytok, hnoj, močovka,</i>	Rozpoznať na ukážke tri druhy hospodárskych zvierat. Rozpoznať na ukážke samca, samicu a mláďa dvoch hospodárskych zvierat. Uviest' význam

	<i>jazdeckvo.</i>	chovu jedného druhu hospodárskeho zvieratá. Uviesť dôsledky pridávania veľkého množstva chemických prípravkov do potravy hospodárskych zvierat.
Nežiaduce cicavce žijúce s človekom. Poznávanie podľa vonkajších znakov, riziká prenosu nákazlivých ochorení, ochrana a prevencia.	<i>Pojmy: hlodavce, myš, potkan, krysa, hlodavé zuby, nákazlivé choroby, deratizácia.</i>	Rozlíšiť na ukážke myš a potkana. Uviesť riziko výskytu myši a potkanov v domácnosti. Poznať spôsoby ochrany pred myšami a potkanmi.
Nežiaduci spoločníci človeka. Poznávanie podľa vonkajších znakov, význam. Zásady prevencie pred šírením nákazy.	<i>Pojmy: pásomnica, hlísta, mrľa, voš, blcha, ploštica, moľa, mucha, šváb, múčiar, vnútorný parazit, vonkajší parazit.</i>	Zdôvodniť na príklade škodlivosť vnútorného a vonkajšieho parazita. Poznať na ukážke dva živočíchy znehodnocujúce potraviny. Poznať zásady ochrany pred vnútornými parazitmi. Poznať spôsob odstránenia vši z vlasov.
Živočíchy v okolí ľudských sídiel. Poznávanie podľa vonkajších znakov, význam.	<i>Pojmy: slimák, mlynárik, vošky, vlnačka, obalovač, osa, škorec, drozd, sýkorka, vrabec, hrdlíčka, holub, lastovička, pipiška, stehlik, krt, jež a pod.</i>	Uviesť dva bezstavovce žijúce v záhrade alebo sade. Vysvetliť škodlivosť rozmnoženia niektorých bezstavovcov v domácnosti, záhrade a sade. Opísať význam spevavých vtákov v okolí domácností. Poznať na ukážke troch spevavých vtákov. Uviesť príklad spevavého vtáka, ktorý sa živí hmyzom.
ZÁKLADNÁ ŠTRUKTÚRA ŽIVOTA Rastlinná a živočíšna bunka. Základná stavba a funkcia častí bunky.	<i>Pojmy: bunka, organely, bunková stena, cytoplazmatická blana cytoplazma, jadro, vakuola, chloroplast, bičiky a riasinky, bunková šťava, zelené farbivo, chlorofyl.</i>	Pomenovať na ukážke časti rastlinnej bunky. Vysvetliť význam bunkového jadra a chloroplastu. Pomenovať na ukážke časti živočíšnej bunky. Určiť na ukážke vhodné a rozdielne znaky rastlinnej a živočíšnej bunky.
1. praktické cvičenie - Mikroskopické pozorovanie rastlinných a živočíšnych buniek	<i>Pojmy: rastlinná bunka, živočíšna bunka, trvalý preparát, podložné a krycie sklíčko, pinzeta, skalpel, pipeta</i>	Zhotoviť mikroskopický preparát. Pracovať s mikroskopom a jeho príslušenstvom. Poznať pomôcky na mikroskopovanie. Odlíšiť rastlinnú bunku od živočíšnej.
ŽIVÉ ORGANIZMY A ICH STAVBA Nebunkové a jednoduché bunkové organizmy. Stavba tela. Význam, vplyv na človeka, nákazlivé ochorenia, prevencia.	<i>Pojmy: vírus, baktéria, vnútrobunkový parazit, bunková stena, cytoplazma, cytoplazmatická blana, nákazlivé ochorenie.</i>	Porovnať stavbu vírusu a baktérie. Rozhodnúť, či pôvodcom nákazy chrípky, žltáčky, angíny je vírus alebo baktéria. Uviesť príklad troch nákazlivých ochorení. Uviesť možnosti predchádzania šíreniu vírusových a bakteriálnych nákaz.
Stavba tela jednobunkových organizmov. Stavba tela mnohobunkových organizmov.	<i>Pojmy: bunka, organely, bunková stena, cytoplazma, jadro, brvy, bunkové ústočka, jadro, vakuola, stiahnuteľná a potravná vakuola, drobnozrnko, kvasinka, črievička pletivo, tkanivo, orgán, sústava orgánov, organizmus.</i>	Pomenovať na ukážke črievičky hlavné časti tela. Porovnať na ukážke stavbu tela drobnozrnka a črievičky. Priradiť pletivo a tkanivo k rastline a živočíchovi. Určiť na ukážke rastliny jej orgány. Určiť na ukážke štruktúry tela živočicha bunku, tkanivo, orgán, sústavu orgánov.
STAVBA TELA RASTLÍN A HÚB Stavba tela nekvitnúcich rastlín. Machy a paprade.	<i>Pojmy: mach, papraď, pakorienok, pabyľka, stopka, výtrusnica, výtrus, korene, koreň, podzemok, listy.</i>	Pomenovať na ukážke časti tela machu. Pomenovať na ukážke časti tela paprade. Uviesť význam výtrusov pre machy a paprade.
Stavba tela kvitnúcich rastlín. Koreň, prijímanie živín koreňom, význam pre život rastliny.	<i>Pojmy: koreň, pokožka, cieвне zväzky, koreňové vlásy, hlavný koreň s bočnými koreňmi a zväzkovitý koreň.</i>	Rozlíšiť na ukážke stavby koreňa pokožku, dužinu, cieвне zväzky, koreňové vlásy. Uviesť živiny, ktoré rastlina prijíma koreňom. Vysvetliť význam koreňa pre rastlinu.
Stonka (dreviny, byliny), prúdenie	<i>Pojmy: stonka, dužinatá stonka,</i>	Roztriediť na ukážke dreviny a byliny

látok stonkou, význam pre život rastliny.	<i>drevnatá stonka, pokožka, dužina, cievné zväzky, kôra, drevo, lyko, letokruhy, púčik, kmeň, koruna.</i>	podľa stavby stonky. Vysvetliť význam cievných zväzkov v stonke. Určiť na konárik púčiky a vysvetliť ich význam. Zdôvodniť význam stonky pre život rastliny.
List. Fotosyntéza, dýchanie, vyparovanie vody, význam pre život v prírode.	<i>Pojmy: list, pokožka, bunky listu, chloroplasty, cievné zväzky, žilky, prieduch, fotosyntéza, slnečná energia, oxid uhličitý, voda, kyslík.</i>	Určiť na ukážke stavby listu dôležité časti pre fotosyntézu. Uviesť význam prieduchov v pokožke listu. Vymenovať látky, ktoré listy pri dýchaní zo vzduchu prijímajú a ktoré do vzduchu vylučujú. Uviesť význam listov pre prijímanie živín a dýchanie.
Kvet. Opelenie a oplodnenie. Význam pre rozmnožovanie rastlín.	<i>Pojmy: kvet, súkvetie, kvetný obal, kalich a koruna, okvetie, tyčinka, piestik, peľové zrnko, vajíčko, opelenie, oplodnenie.</i>	Rozlíšiť na ukážke kvetný obal, tyčinku a piestik. Uviesť význam peľového zrnka a vajíčka. Opísať na schéme opelenie kvetu. Uviesť, kedy nastáva v kvete oplodnenie. Zdôvodniť, prečo je kvet rozmnožovací orgán rastliny.
Plod a semeno. Rozdelenie plodov, význam pre rozmnožovanie rastlín.	<i>Pojmy: plod, oplodie, suchý plod, dužinatý plod, semeno, osemenie, zárodok, klíčne listy, rozširovanie plodov a semien.</i>	Určiť na ukážke plodu oplodie a semeno. Rozlíšiť na ukážke dužinatý a suchý plod. Pomenovať na ukážke semena zárodok a klíčne listy. Vysvetliť význam plodu a semena pre rastlinu, živočíchov a človeka.
2. praktické cvičenie – Stavba klíčiaceho semena	<i>Pojmy: fazuľa, podmienky klíčenia, osemenie, zárodok, klíčne listy, základ koreňov, základ stonky, základ listov</i>	Samostatne pripraviť biologický materiál na pozorovanie a naučiť sa s ním pracovať – rozvoj zručností.
Rastlinné telo. Súčinnosť orgánov pre príjem živín, prenos a vylučovanie látok. Vplyv svetla, tepla, vody a živín.	<i>Pojmy: koreň, stoka, listy, kvety, vyživovacie a rozmnožovacie orgány.</i>	Vymenovať látky, ktoré potrebuje rastlina pre život. Pomenovať na ukážke rozmnožovacie a vyživovacie orgány kvitnúcej rastliny. Pomenovať na ukážke orgány, ktorými rastlina prijíma výživu a dýcha, prúdia látky, prijíma a vyparuje vodu.
Huby s plodnicou jedlé a jedovaté, rozlíšenie podľa typických znakov. Kvasinky, plesne, lišajníky, stavba tela.	<i>Pojmy: pečiarica, muchotrávka zelená, podhubie, plodnica, hlúbik, klobúk, lupene, rúrky, pošva, plachtička, prsteň, kvasinky, bunková stena, cytoplazma, vakuola, jadro, pleseň, výtrusnica, výtrusy, lišajník, riasa, hubové vlákna.</i>	Rozlíšiť stavbu jedlej a jedovatej huby s plodnicou. Rozlíšiť na ukážke hubu s výtrusnicami na lupeňoch a v rúrkach. Rozlíšiť na ukážke kvasinku a pleseň podľa stavby tela. Uviesť význam výtrusnice plesne. Opísať na ukážke stavbu tela lišajníka.
STAVBA TELA BEZSTAVOVCOV Pŕhlivce - drobné vodné živočích. Stavba tela a základné telesné funkcie.	<i>Pojmy: nezmar, vonkajšia a vnútorná vrstva buniek, ústny a vyvrhovací otvor, pŕhlivé bunky, rozptýlená nervová sústava, vajíčka, spermie, púčik, obojpoľavý živočích, regenerácia.</i>	Vysvetliť, ako nezmar prijíma potravu a dýcha. Vysvetliť, prečo sa nervová sústava nezmaru nazýva rozptýlená. Uviesť význam vajíčok a spermii nezmaru. Vysvetliť význam púčikov u nezmaru. Vysvetliť význam slova obojpoľavý živočích.
Ploskavce a hlístovce - vnútorné parazity. Stavba tela.	<i>Pojmy: pásomnica, hlísta, hlavička, prísavky, články, vajíčka, larva, uhor, pohlavná dvojtvarosť, samček, samička, larva, hostiteľ, medzihostiteľ.</i>	Uviesť časť tráviacej sústavy človeka, v ktorej žije pásomnica a hlísta. Opísať prijímanie potravy hlísty a pásomnice. Opísať podľa ukážky rozmnožovanie hlísty alebo pásomnice. Vysvetliť nevyhnutnosť dostatočnej tepelnej úpravy mäsa a umytia ovocia a zeleniny pred konzumáciou.
Mäkkýše – živočích so schránkou. Stavba tela a základné telesné funkcie.	<i>Pojmy: slimák, vnútornostný vak, ústa, jazýček, pľúca, črevo, pečeň, srdce, nervové uzliny, obojpoľavná žľaza, ulitníky, šklabka, prijímací, ústny a vyvrhovací otvor</i>	Uviesť miesto uloženia vnútorných orgánov slimáka. Porovnať podľa ukážky schránku slimáka a šklabky. Vysvetliť, prečo je slimák obojpoľavý živočích. Uviesť orgánovú sústavu, ktorou slimák prijíma a spracováva potravu. Porovnať

		dýchacie orgány slimáka a šľabky. Určiť na ukážke ústny, prijímací a vyvrhovací otvor šľabky.
Obrúčkavce - živočíchy s obrúčkami. Stavba tela a základné telesné funkcie.	<i>Pojmy: dáždovka, svaly, ústny a análny otvor, tráviaca rúra, vylučovacie orgány, dýchacia sústava, obehová sústava, krv, krvné cievy, rebričková nervová sústava, opasok, obojpohlavný živočích.</i>	Uviesť, aký orgán umožňuje dáždovke pohyb. Zdôvodniť, názov zatvorená obehovej sústavy dáždovky. Opísať, ako dýcha dáždovka. Zdôvodniť názov rebričkovej nervovej sústavy dáždovky. Uviesť význam opasku dáždovky.
Článkonožce - živočíchy s článkovaným telom. Stavba tela a základné telesné funkcie.	<i>Pojmy: pavúk križiak, rak, jedová žľaza, mimotelové trávenie, pľúcne vačky, rúrkovité srdce, rebričková nervová sústava, pancier, vonkajšia kostra, žiabre, hmyz, chrobáky, motýle, ústne orgány (lízavé, hryzavé, cicavé, bodavo-cicavé), končatiny (na skákanie, prichytávanie, zber peľu, pohyb po hladkých plochách), vzdušnice, rebričková nervová sústava.</i>	Vysvetliť význam jedovej žľazy pavúka. Pomenovať sústavu, ktorá rozvádza u pavúka a raka v tele kyslík. Uviesť orgán raka, ktorý tvorí vonkajšiu kostru. Porovnať dýchacie orgány pavúka a raka. Uviesť na ukážke ústneho orgánu hmyzu príklad potravy. Určiť na ukážky končatiny spôsob pohybu hmyzu. Pomenovať dýchací orgán hmyzu. Zdôvodniť názov rebričkovej nervovej sústavy hmyzu.

Témy sú predpísané v Štátnom vzdelávacom programe

Učebné osnovy a vzdelávacie štandardy z biológie pre 7. ročník

Ciele	Tematický celok	Témy	Metódy	Medzipredmetové vzťahy, Prierezové témy	Počet hodín
Poznať a pochopiť vonkajšie a vnútorné rozdiely v stavbe tela stavovcov. Pochopiť ich prispôsobenie sa životnému prostrediu stavbou svojho tela a zhodné a rozdielne znaky s človekom. Chápať význam stavovcov v prírode, pre človeka a pochopiť význam ich ochrany.	STAVBA TELA STAVOVCOV	<u>Úvodná hodina</u> <u>Stavovce, ich charakteristika a rozdelenie</u> Povrch tela stavovcov. Spoločné a odlišné znaky. Oporná sústava stavovcov. Pohybová sústava stavovcov. Základné funkcie a význam orgánov. Tráviaca sústava rýb, obojživelníkov, plazov a vtákov. Tráviaca sústava cicavcov. Základné funkcie a význam orgánov. Dýchacia sústava stavovcov. Základné funkcie a význam orgánov. Obehová sústava stavovcov. Základné funkcie a význam orgánov. Vylučovanie. Močová sústava stavovcov. Základné funkcie a význam orgánov. Nervová sústava stavovcov. Základné funkcie a význam orgánov. Zmyslové orgány stavovcov. Základné funkcie a význam orgánov. Rozmnožovanie stavovcov. Základné funkcie a význam orgánov. Rozmnožovacia sústava	motivačné rozprávanie motivačná výzva motivačný rozhovor motivačný problém motivačná demonštrácia rozprávanie diskusia opis prednáška vysvetľovanie rozhovor pozorovanie didaktické hry demonštračná metóda prácu s knihou a textom problémové vyučovanie projekty manipulácia s predmetmi experimentovanie inštruktáž ústne opakovanie metóda otázok a odpovedí písomné opakovanie opakovací rozhovor domáca úloha	Výtvarná výchova, REV Výtvarná výchova, PPZ PPZ Chémia, PPZ Fyzika, PPZ Fyzika, PPZ Chémia Chémia, PPZ Fyzika, PPZ Fyzika, PPZ Chémia Etická výchova, PPZ Etická výchova, PPZ Geografia,	17

		<p>stavovcov. Základné funkcie a význam orgánov. Vývin mláďat, starostlivosť o potomstvo.</p> <p>Typické životné prejavy, správanie stavovcov.</p> <p>Význam stavovcov v prírode a pre človeka.</p> <p>Ochrana stavovcov. Ohrozenia a možnosti ochrany.</p> <p><u>2x opakovanie a upevňovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí</u></p>		OZO, OSR Dejepis, Geografia, ENV Geografia, ENV	
<p>Pochopiť postavenie človeka v živočíšnej ríši. Poznať anatómiu a fyziológiu ľudského tela.</p> <p>Osvojiť si a prakticky precvičiť zásady poskytovania prvej pomoci a poznať hodnotu ľudského života.</p>	ČLOVEK A JEHO TELO	<p>Ľudský a živočíšny organizmus. Špecifiká ľudského spoločenstva a ľudskej populácie.</p> <p>Povrch tela a kožná sústava - koža. Stavba a funkcie kože. Význam pre styk s vonkajším prostredím a vnútorným prostredím.</p> <p>Starostlivosť o kožu. Typické poranenia, zásady predlekárskej prvej pomoci.</p> <p>Oporná a pohybová sústava. Kostí. Kostra a jej stavba. Význam kostí a kostry.</p> <p>Lebka a chrbtica. Stavba a význam.</p> <p>Kostra končatín. Stavba kostry horných a dolných končatín.</p> <p>Svaly. Svalové tkanivá, činnosť a význam svalov.</p> <p>Svaly hlavy, trupu a končatín. Význam opornej a pohybovej sústavy. Poranenia kostí a svalov.</p> <p><u>1. praktické cvičenie –</u> Poskytnutie 1. pomoci pri zlomeninách kostí</p> <p>Tráviaca sústava. Stavba a činnosť orgánov tráviacej sústavy.</p> <p>Zložky potravy. Premena látok a energie. Energetická hodnota potravín.</p> <p>Zásady správnej výživy. Zlozvyky v stravovaní, poškodenia a prevencia ochorení tráviacej sústavy.</p> <p>Dýchacia sústava. Stavba a funkcia orgánov dýchacej sústavy.</p> <p>Dýchanie. Mechanizmus vonkajšieho dýchania. Význam dýchacej sústavy.</p> <p>Starostlivosť o dýchaciu sústavu. Škodlivosť fajčenia, vdychovania toxických látok. Poškodenia dýchacej sústavy.</p>	<p>motivačná výzva motivačné rozprávanie opis prednáška vysvetľovanie rozhovor inštruktáž laboratórna práca manipulácia s predmetmi demonštrácia diskusia pozorovanie inštruktáž experimentovanie ústne opakovanie metóda otázok a odpovedí písomné opakovanie opakovací rozhovor domáca úloha projekty prácu s knihou a textom samostatné učenie prostredníctvom informačnej a komunikačnej techniky</p>	<p>Dejepis, PPZ Geografia, OSR Výtvarná výchova Fyziky Chémia, OZO OZO</p> <p>Chémia, OZO</p> <p>Výtvarná výchova, PPZ Výtvarná výchova, PPZ</p> <p>Výtvarná výchova, PPZ ,PPZ Telesná výchova, OZO</p> <p>Etická výchova, OZO, OSR Chémia, PPZ</p> <p>Chémia, PPZ Fyzika Etická výchova, OZO</p> <p>Fyzika, PPZ</p> <p>Fyzika, PPZ</p> <p>Etická výchova, OZO</p>	42

		<p>Zásady prvej predlekárskej pomoci. Význam dýchacej sústavy. <u>2. praktické cvičenie – Nácvik umelého dýchanie z pľúc do pľúc</u> Obehová sústava. Krv. Zložky krvi, vlastnosti, krvné skupiny, darcovstvo krvi. Význam krvi. Srdce. Stavba a činnosť srdca, krvný obeh. Krvné cievy. Význam a činnosť ciev. Miazgové cievy a slezina. Význam obehovej sústavy. Poškodenia obehovej sústavy. Zásady predlekárskej prvej pomoci pri krvácaní a zastavení činnosti srdca. <u>3. praktické cvičenie – Nácvik masáže srdca pri srdcovej zástave</u> Vylučovanie a močová sústava. Stavba a činnosť, poškodenia a prevencia ochorení. Regulačné sústavy. Regulovanie organizmu. Látková a nervová regulácia. Význam regulačných sústav. Žľazy s vnútorným vylučovaním. Význam hormónov. Nervová sústava. Stavba a funkcia nervov, reflexná povaha nervovej činnosti. Vyššia a nižšia nervová činnosť. Myslenie, pamäť, reč, schopnosti a vedomosti človeka. Zmyslové orgány chuti, čuchu a hmatu. Receptory a zmyslové vnemy. <u>4. praktické cvičenie – Skúmanie činnosti zmyslových orgánov</u> Zrak. Sluch. Stavba, činnosť a význam zrakového a sluchového orgánu. Poškodenia zraku a sluchu. Zásady hygieny zraku a sluchu. Zásady hygieny duševnej činnosti. Význam nervovej sústavy. Zásady predlekárskej prvej pomoci pri poranení mozgu, chrbtice a miechy. <u>5. praktické cvičenie – Nácvik stabilizovanej polohy a pomoc pri šoku</u> Rozmnožovacia sústava.</p>		<p>Etická výchova, OZO</p> <p>Etická výchova, OZO, OSR Chémia, PPZ Fyzika Výtvarná výchova, PPZ, PPZ</p> <p>Etická výchova, OZO</p> <p>Etická výchova, OZO, OSR Chémia, PPZ</p> <p>Fyzika, PPZ</p> <p>Chémia, PPZ</p> <p>Fyzika, PPZ</p> <p>Etická výchova OSR Chémia Fyzika, OSR</p> <p>Etická výchova Výtvarná výchova Etická výchova, OZO</p> <p>Etická výchova, OZO</p> <p>Etická výchova, OZO, OSR Etická výchova Chémia</p> <p>Etická výchova, PPZ</p>	
--	--	---	--	--	--

		Stavba a funkcia reprodukčných orgánov. <u>Rozmnožovanie, vývin jedinca a rodičovstvo.</u> Pohlavné bunky, funkcia. <u>Vývin jedinca.</u> Oplodnenie, tehotenstvo a pôrod. Obdobia ľudského života. <u>Pohlavné ochorenia.</u> Prevenčia pohlavných ochorení a AIDS. Priateľské a partnerské vzťahy, rodina. <u>4x opakovanie a upevňovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí</u>		Etická výchova Chémia, OZO, OSR OSR, OZO, PPZ OZO, OSR	
Poznať pozitívne i negatívne faktory života a životného štýlu a ich vplyv na ľudské zdravie. Chápať a poznať zásady správnej životosprávy a starostlivosti o vlastné telo. Mať úctu k sebe i druhým, rozumieť dôležitosťi sebazpoznávaní a tým odolávať rizikám rôznych závislostí.	ZDRAVIE A ŽIVOT ČLOVEKA	<u>Vonkajšie vplyvy na ľudské zdravie.</u> Zdravie a choroba. Nákazlivé ochorenia, očkovanie, prevencia. <u>Toxické a návykové látky.</u> Vplyv na zdravie človeka. Drogové závislosti a ich prevencia. <u>Alkoholizmus a nikotinizmus</u> <u>Vnútorne vplyvy na ľudské zdravie.</u> Dedičné vlastnosti a vplyv na zdravie a život človeka. <u>Schopnosti a osobitosti človeka.</u> <u>Životný štýl.</u> Etické a morálne princípy, kultúra medziľudských vzťahov, vzťah človeka k prírode. <u>1x opakovanie a upevňovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí</u>	problémové vyučovanie motivačná demonštrácia rozprávanie, opis diskusia, vysvetľovanie rozhovor, pozorovanie didaktické hry demonštračná metóda prácu s knihou a textom projekty, opakovací rozhovor ústne opakovanie metóda otázok a odpovedí	Chémia, OZO, PPZ Etická výchova Dejepis Etická výchova, OZO Chémia, PPZ Informatika, OZO Výtvarná výchova Etická výchova, OZO OSR, PPZ Etická výchova Etická výchova Telesná výchova, OZO, PPZ	7

Poznámka: Témy označené hrubým písmom sú predpísané v Štátnom vzdelávacom programe, témy hrubým písmom neoznačené sú dopracované školou v súlade s navýšeným počtom vyučovacích hodín. Pozn. – niektoré témy zo Štátneho vzdelávacieho programu sú rozdelené do viacerých vyučovacích hodín.

Časový rozsah výučby: 2 hodina týždenne, spolu 66 vyučovacích hodín,

z toho: 5 praktických cvičení

7 opakovaní

1 úvod do vyučovania biológie

Tématický celok Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard
STAVBA TELA STAVOVCOV Stavovce, ich charakteristika a rozdelenie	<i>Pojmy: systematika, trieda, druh, ryby, obojživelníky, plazy, vtáky, cicavce,</i>	Rozdeliť stavovce do piatich tried podľa zvlášť a základných znakov. Uviesť príklad dvoch živočíchov ku každej triede stavovcov a označiť základné rozdiely medzi nimi
Povrch tela stavovcov. Spoločné a odlišné znaky.	<i>Pojmy: koža, hlienovitá koža, sliz, šupiny, rohovitá šupiny, perie, páperie, brko, kostrnka, zástavica, srst', chlpy, necht, roh, paroh, pazúr, kopyto.</i>	Uviesť príklady stavovcov pokrytých šupinami, perím, srst'ou. Zdôvodniť odlišnosti kožných útvarov stavovcov. Označiť na ukážke časti vtáčieho pera. Zdôvodniť na príklade stavovca význam sfarbenia podľa prostredia v ktorom žije.
Oporná sústava stavovcov. Pohybová sústava stavovcov. Základné funkcie a význam orgánov.	<i>Pojmy: kosť, chrupka, kostra, lebka, chrbtica, rebrá, prsná kosť, hrebeň, kostra</i>	Zdôvodniť prispôbenie stavovcov životnému prostrediu. na ukážke kostry končatín Vysvetliť význam prsnej kosti s

	<i>končatín, nepárnokopytníky, párnokopytníky, priečne pruhovaný sval, hladký sval, srdcový sval, kostrový sval, šľacha, skrútenie svalu, natiahnutie svalu.</i>	hrebeňom u vtákov. Zdôvodniť význam dutých kostí vtákov. Rozlíšiť párnokopytníka a nepárnokopytníka na ukážke kostry končatiny. Pomenovať tkanivá tvoriace svalstvo končatín, vnútorných orgánov, srdca stavovcov. Vysvetliť princíp činnosti dvoch svalov. Uviesť príklad stavovca, ktorý sa pohybuje plávaním, skákaním, plazením, lietanim, kráčaním a behom.
Tráviaca sústava rýb, obojživelníkov, plazov a vtákov. Tráviaca sústava cicavcov. Základné funkcie a význam orgánov.	<i>Pojmy: ústna dutina, jazyk (lepkavý, vysunovateľný, rozdvojený), zuby (hlodavé, kly), hltan, pažerák, hrvoľ, žalúdok (žľaznatý, svalnatý, zložený), plynový mechúr, pečeň, žľčník, podžalúdková žľaza, črevo (tenké, hrubé, slepé), konečník, prežúvavce, neprežúvavce.</i>	Opísať na ukážke časti tráviacej sústavy stavovcov. Uviesť príklad stavovca s jedovými zubami. Uviesť význam vysunovateľného jazyka obojživelníkov, plazov, niektorých vtákov. Uviesť význam hrvoľa, žľaznatého a svalnatého žalúdka vtákov. Určiť na ukážke orgány na prijímanie potravy, trávenie a vstrebávanie cicavcov. Priradiť hlodavé zuby a kly k kladom cicavcov. Určiť bylinožravého, hmyzožravého a mäsožravého cicavca na ukážke chrupu. Uviesť príklad prežúvavého a neprežúvavého cicavca
Dýchacia sústava stavovcov. Základné funkcie a význam orgánov.	<i>Pojmy: žiabre, kožné dýchanie, nozdry, nosová dutina, dýchacie cesty, priedušnica, priedušky, vzdušné vaky, pľúca.</i>	Uviesť príklad stavovca, ktorý dýcha žiabrami a pľúcami. Pomenovať dýchacie orgány žubrienky, dospelého obojživelníka. Porovnať dýchacie orgány ryby, plaza, vtáka a cicavca. Zdôvodniť úhyn ryby, ak je dlhší čas mimo vody. Vysvetliť význam vzdušných vakov vtákov.
Obehová sústava stavovcov. Základné funkcie a význam orgánov.	<i>Pojmy: telové tekutiny, krv, červené krvinky, tkanivový mok, cievy, predsieň, komora, okysličená krv, odkysličená krv.</i>	Opísať význam krvi pre život stavovcov. Opísať význam srdca a ciev pre život stavovcov. Vysvetliť dôvod názvu uzavretej cievnej sústavy. Zistiť rozdiely stavby srdca ryby, obojživelníka, plaza, vtáka a cicavca na ukážke.
Vylučovanie. Močová sústava stavovcov. Základné funkcie a význam orgánov.	<i>Pojmy: plynné odpadové látky (oxid uhličitý), pevné odpadové látky (stolica), tekuté odpadové látky (moč, pot), obličky, močovody, močový mechúr, močová rúra, kloaka.</i>	Vymenovať odpadové látky v organizme stavovcov. Zdôvodniť význam vylučovania. Pomenovať orgán, v ktorom sa krv stavovcov zbavuje tekutých odpadových látok. Pomenovať na ukážke orgány močovej sústavy stavovcov.
Nervová sústava stavovcov. Základné funkcie a význam orgánov.	<i>Pojmy: nervová bunka, mozog, miecha, ústredná nervová sústava, predný mozog, medzimozog, stredný mozog, zadný mozog, predĺžená miecha, obvodová nervová sústava, podnet, nervový vzruch, reflex, reflexný oblúk, podmienený a nepodmienený reflex.</i>	Pomenovať sústavy, ktoré zabezpečujú látkovú a nervovú reguláciu. Vymenovať hlavné orgány ústrednej nervovej sústavy. Porovnať na ukážke predný mozog stavovcov. Charakterizovať podnet a nervový vzruch. Uviesť podľa ukážky význam reflexného oblúka. Uviesť príklad nepodmieneného a podmieneného reflexu stavovcov.
Zmyslové orgány stavovcov. Základné funkcie a význam orgánov.	<i>Pojmy: čuch, chuť, hmat, zrak, sluch, zmyslové bunky (chuťové, čuchové, hmatové, zrakové sluchové), bočná čiara, nosová dutina, ústna dutina, oko, ucho, rovnovážny orgán.</i>	Opísať umiestnenie zmyslových orgánov stavovcov. Uviesť príklad stavovcov s dobrým čuchom. Uviesť príklad uloženia hmatového orgánu stavovca. Vysvetliť význam bočnej čiary rýb. Uviesť príklad stavovca s veľmi dobrým zrakom a sluchom.
Rozmnožovanie stavovcov.	<i>Pojmy: pohlavie, pohlavné orgány,</i>	Uviesť príklad pohlavnej dvojtvarosti

Základné funkcie a význam orgánov.	<i>pohlavná dvojtvarosť, samec, samica, vajíčka, spermie, oplodnenie.</i>	stavovcov. Pomenovať samčie a samičie pohlavné bunky. Vysvetliť podstatu oplodnenia. Vysvetliť význam rozmnožovania.
Rozmnožovacia sústava stavovcov. Základné funkcie a význam orgánov. Vývin mláďat, starostlivosť o potomstvo.	<i>Pojmy: ikry, mlieč, vonkajšie oplodnenie, vnútorné oplodnenie, zárodok, vajce, maternica, cicanie, materské mlieko.</i>	Opísať na ukážke rozmnožovanie a vývin ryby. Opísať na ukážke rozmnožovanie a vývin obojživelníka. Porovnať rozmnožovanie plaza a vtáka. Opísať na ukážke vývin mláďat cicavcov.
Typické životné prejavy, správanie stavovcov.	<i>Pojmy: aktivita, spánok, hygiena, značkovanie, orientačná schopnosť, inštinkt, sťahovavé vtáky, stále vtáky.</i>	Uviesť príklad stavovca aktívneho v noci. Uviesť význam značkovania priestoru. Vysvetliť na príklade inštinktívne správanie stavovca. Uviesť príklad sťahovavého a stáleho vtáka.
Význam stavovcov v prírode a pre človeka.	<i>Pojmy: potrava, potravinový reťazec, biologická rovnováha.</i>	Uviesť príklad stavovca živiaceho sa hmyzom alebo hlodavcami. Uviesť príklad stavovca, ktorý po premnožení ohrozuje úrodu na poliach a potraviny v domácnosti. Uviesť dopad úbytku dravých vtákov a mäsožravých cicavcov v prírode.
Ochrana stavovcov. Ohrozenia a možnosti ochrany.	<i>Pojmy: životné podmienky, druhová rozmanitosť, ochrana, chránený živočích.</i>	Uviesť najčastejšie príčiny úhynu rýb a obojživelníkov. Uviesť príklad ohrozenia životných podmienok vtáka alebo cicavca. Uviesť príklad možnosti ochrany obojživelníkov. Uviesť príklad chráneného obojživelníka, plaza, vtáka a cicavca.
ČLOVEK A JEHO TELO Ľudský a živočíšny organizmus. Špecifiká ľudskeho spoločenstva a ľudskej populácie.	<i>Pojmy: človek, stavovce, cicavce, stavba chrbtice, mozgovej časti lebky, hrudníka, ruky, stupaje, ľudské spoločenstvo, populácia, rasizmus.</i>	Vysvetliť na príklade význam človeka v ľudskom spoločenstve. Porovnať spoločné a odlišné znaky lebky, chrbtice a končatín ľudskeho a živočíšneho organizmu. Vysvetliť na príklade podstatu rasizmu a jeho dôsledky.
Povrch tela a kožná sústava - koža. Stavba a funkcie kože. Význam pre styk s vonkajším prostredím a vnútorným prostredím.	<i>Pojmy: koža, pokožka, zamša, podkožné väzivo, pigment, potná žľaza, mazová žľaza, hmatové telieska, väzivová vrstva, tukové bunky, chlpy, vlasy, nechty, teplota tela, odpadové látky.</i>	Pomenovať na ukážke časti kože, ktoré zabezpečujú ochranu povrchu tela, telesnú teplotu, vylučovanie, vodný režim a zmyslové podnety. Pomenovať viditeľné kožné útvary na svojej koži. Uviesť význam kože pre človeka.
Starostlivosť o kožu. Typické poranenia, zásady predlekárskej prvej pomoci.	<i>Pojmy: umývanie, sprchovanie, otužovanie, odreniny, popáleniny, omrzliny, poleptanie, odrenina.</i>	Sformulovať zásady starostlivosti o kožu a kožné útvary. Zdôvodniť nevhodnosť opaľovania na prudkom slnku. Opísať postup predlekárskej prvej pomoci ošetrenia popáleniny a omrzliny. Predviesť ukážku ošetrenia odreniny alebo pľuzgiera.
Oporná a pohybová sústava Kosti. Kostra a jej stavba. Význam kostí a kostry.	<i>Pojmy: kosť, kostra, okostica, hubovité kostné tkanivo, súdržné kostné tkanivo, kostná dreň, spojenie kostí: väzivo, chrupka, zrastenie, kĺb, osová kostra, hrudník, lebka, chrbtica, stavce, rebrá, hrudná kosť, kostra končatín, kostnatenie.</i>	Opísať na ukážke stavbu kosti. Ukázať a pomenovať na ukážke hrudník, chrbticu, lebku, stavce, rebrá, hrudnú kosť. Rozlíšiť na ukážke spojenie kostí väzivom, chrupkou, zrastením, kĺbom. Zistiť jednoduchým telesným pohybom časti kostry, ktoré sa na ňom zúčastnili.
Lebka a chrbtica. Stavba a význam.	<i>Pojmy: lebka, mozgová časť lebky, tvárová časť lebky, nosová kosť, jarmová kosť, čelúšť, sánka, čelová kosť, temenná kosť, záhlavná kosť, spánková kosť, krčné, hrudníkové, driekové stavce, križovú kosť, kostrč.</i>	Určiť na ukážke kostry tri kosti mozgovjej časti lebky. Určiť na ukážke kostry tri kosti tvárovej časti lebky. Určiť na ukážke kostry časti chrbtice.

Kostra končatín. Stavba kostry horných a dolných končatín.	<i>Pojmy: kostra hornej končatiny, kľúčna kosť, lopatka, ramenný kĺb, kosť ramenná, vretenná, laktová, kosti zápästia, záprstné kosti, články prstov, kostra dolnej končatiny, panvová kosť, bedrový kĺb, kosť stehnová, holenná, lýtková, kosti priehlavku, predpriehlavkové kosti, články prstov, päťová kosť, klenba nohy.</i>	Ukázať a pomenovať kosti hornej končatiny na ukážke (vlastnej končatine). Ukázať a pomenovať kosti dolnej končatiny na ukážke (vlastnej končatine). Porovnať stavbu kostru ruky a nohy. Zdôvodniť význam nosenia správnej obuvi podľa obrysu správnej a nesprávnej klenby nohy.
Svaly. Svalové tkanivá, činnosť a význam svalov.	<i>Pojmy: sval, hladké svalové tkanivo, priečne pruhované svalové tkanivo, srdcové tkanivo, kostrový sval, šľacha, svalové vlákno, skrátenie svalu, predĺženie svalu.</i>	Určiť na ukážke základné typy svalového tkaniva. Porovnať činnosť hladkého a priečne pruhovaného svalového tkaniva. Opísať na ukážke kostrového svalu jeho stavbu. Zdôvodniť vlastnosti svalu na príklade ohnutia a vystretia ruky v lakti.
Svaly hlavy, trupu a končatín.	<i>Pojmy: svaly hlavy a krku: mimické svaly, zdvihač hlavy; svaly trupu: veľký prsný sval, šikmé brušné svaly, priamy brušný sval, lichobežníkový sval, sedacie svaly, svaly hornej a dolnej končatiny: deltový sval, dvojhlavý sval ramena, stehnový sval, lýtkový sval.</i>	Určiť na ukážke aspoň tri svaly hlavy a krku. Určiť na ukážke aspoň tri svaly trupu. Určiť na ukážke aspoň tri svaly hornej a dolnej končatiny. Predviesť jednoduché cviky na posilnenie svalov hrudníka, chrbta, brucha a končatín.
Význam opornej a pohybovej sústavy. Poranenia kostí a svalov.	<i>Pojmy: oporná a pohybová sústava, zakrivenie chrbtice, pohyb, zlomenina, vytknutie, vyklbenie, natiahnutie a natrhnutie svalu (šľachy), podvrtnutie členka.</i>	Vysvetliť druhy poranení kostí a svalov, príčiny ich vzniku. Vysvetliť ako predchádzať úrazom a poznať postupy pri ich ošetrovaní.
1. praktické cvičenie – Poskytnutie 1. pomoci pri zlomeninách kostí	<i>Pojmy: otvorená zlomenina, zatvorená zlomenina, vytknutie, vyklbenie, znehybnenie, trojcípa šatka, záves, dlaha, gáza, obväz, ovinadlo, lekárska pomoc</i>	Predviesť postup predlekárskej prvej pomoci pri otvorenej a zatvorenej zlomenine. Ukázať postup predlekárskej prvej pomoci pri vytknutí, vyklbení.
Tráviaca sústava. Stavba a činnosť orgánov tráviacej sústavy.	<i>Pojmy: ústna dutina, zub, korunka, zubný krček, koreň zuba, sklovina, zubovina, zubná dreň, ďasno, koreňový kanálik, zuby rezáky, očné, črenové, stoličky, chrup (mliečny, trvalý), jazyk, slinné žľazy, hltan, pažerák, žalúdok, dvanástnik, pečeň, žľezník, podžalúdková žľaza, tenké a hrubé črevo, červovitý privesok slepého čreva, konečník, stolica.</i>	Opísať na ukážke stavbu tráviacej sústavy. Pomenovať viditeľnú časť zuba v ústach. Určiť na ukážke vnútorné časti zuba. Rozlíšiť druhy zubov v chrupe. Porovnať mliečny a trvalý chrup. Uviesť základné procesy v orgánoch tráviacej sústavy.
Zložky potravy. Premena látok a energie. Energetická hodnota potravín.	<i>Pojmy: živiny, trávenie, enzýmy, ptyalín, pepsín, vstrebávanie, látková premena, bielkoviny, sacharidy (cukry), tuky, vitamíny, voda, minerálne látky, energetická hodnota potravín.</i>	Uviesť príklad enzýmu a jeho význam. Opísať podstatu trávenia, vstrebávania, látkovej premeny. Vymenovať základné živiny v potrave človeka. Zdôvodniť význam bielkovín, sacharidov (cukrov), tukov, vitamínov, vody, minerálnych látok. Uviesť dva druhy potravín s vysokou a nízkou energetickou hodnotou.
Zásady správnej výživy. Zlozvyky v stravovaní, poškodenia a prevencia ochorení tráviacej sústavy.	<i>Pojmy: potrava, strava, stravovanie, stolovanie, zloženie stravy, zelenina, ovocie, pitný režim, skladovanie potravín, pitná voda., alkohol, tučnota, hladovanie, prejedanie, zubný kaz, zápcha, hnačka, žltacka, cukrovka.</i>	Uviesť príklad správneho zloženia stravy pre človeka. Zdôvodniť význam zeleniny a ovocia v strave človeka. Uviesť príklad škodlivosti nadmerného pitia alkoholu na činnosť tráviacej sústavy. Zdôvodniť škodlivosť prejedania. Uviesť následky hladovania človeka. Uviesť význam tráviacej sústavy.
Dýchacia sústava. Stavba a funkcia orgánov dýchacej	<i>Pojmy: dýchanie, kyslík, oxid uhličitý, nosová dutina, nosohltan, hrtan, hlasivky,</i>	Opísať na ukážke hlavné časti dýchacej sústavy. Rozlíšiť horné a dolné dýchacie

sústavy.	<i>priedušnica, priedušky, pľúca, pľúcny mechúrik, pľúcna komôrka, horné dýchacie cesty, dolné dýchacie cesty.</i>	cesty. Opísať priebeh výmeny dýchacích plynov v pľúdoch.
Dýchanie. Mechanizmus vonkajšieho dýchania. Význam dýchacej sústavy.	<i>Pojmy: dýchanie, vonkajšie dýchanie, vnútorné dýchanie, kyslík, oxid uhličitý, dýchacie svaly, bránica, medzirebrové svaly, kyslíkový dlh.</i>	Vysvetliť podstatu dýchania. Porovnať zloženie vdychovaného a vydychovaného vzduchu. Vymenovať najdôležitejšie dýchacie svaly. Zistiť pohyby bránice a medzirebrových svalov pozorovaním nádychu a výdychu.
Starostlivosť o dýchaciu sústavu. Škodlivosť fajčenia, vdychovania toxických látok.	<i>Pojmy: fajčenie, tabak, vdychovanie toxických (jedovatých) látok.</i>	Zdôvodniť význam čistoty ovzdušia pre človeka. Uviesť názov škodlivej látky v cigaretách. Uviesť príklad účinkov fajčenia na dýchaciu sústavu.
Poškodenia dýchacej sústavy. Zásady prvej predlekárskej pomoci. Význam dýchacej sústavy.	<i>Pojmy: zastavenie dychu, umelé dýchanie z pľúc do pľúc.</i>	Opísať spôsob pomoci človeku pri zastavení dychu. Opísať na ukážke postup pri umelom dýchaní. Uviesť význam dýchacej sústavy pre život človeka.
<u>2. praktické cvičenie – Návzik umelého dýchanie z pľúc do pľúc</u>	<i>Pojmy: resuscitačná bábka, umelé dýchanie, ústna dutina, záklon hlavy, krídla nosa, frekvencia vdychov</i>	Predviesť najnovší postup predlekárskej prvej pomoci pri zástave dýchania.
Obehová sústava Krv. Zložky krvi, vlastnosti, krvné skupiny, darcovstvo krvi. Význam krvi.	<i>Pojmy: : krv, červené krvinky, hemoglobín, biele krvinky, krvné doštičky, krvná plazma, krvné skupiny: A, B, AB, O, darca krvi, transfúzia.</i>	Určiť na ukážke zložky krvi a vysvetliť ich význam. Vymenovať krvné skupiny. Uviesť význam transfúzie krvi.
Srdce. Stavba a činnosť srdca, krvný obeh.	<i>Pojmy: srdce, osrdcovník, vencovité tepny, pravá predsieň, pravá komora, ľavá predsieň, ľavá komora, pľúcnicca, srdcovnicca (aorta), chlopne, cípovité chlopne, vencovité chlopne, veľký a malý krvný obeh.</i>	Označiť a pomenovať na ukážke časti srdca. Opísať podľa schémy veľký a malý krvný obeh. Uviesť význam srdcových chlopní pre činnosť srdca.
Krvné cievy. Význam a činnosť ciev. Miazgové cievy a slezina. Význam obehovej sústavy.	<i>Pojmy: cieva, tepna, žila, vlásoknica, krvné riečisko, krvný tlak, tep, miazga, miazgové cievy, miazgové uzliny, slezina.</i>	Rozlíšiť tepny, žily a vlásoknice podľa významu. Uviesť význam vencovitých tepien pre činnosť srdca. Rozlíšiť tepny a žily podľa smeru prúdenia krvi. Poznať význam miazgy pre ľudský organizmus. Opísať význam miazgových ciev. Určiť umiestnenie a význam sleziny. Vysvetliť funkcie obehovej sústavy.
Poškodenia obehovej sústavy. Zásady predlekárskej prvej pomoci pri krvácaní a zastavení činnosti srdca.	<i>Pojmy: cvičenie, aktívny pohyb, srdcový infarkt, mozgová mŕtvica, krvácanie</i>	Zdôvodniť význam pohybu pre činnosť srdca a ciev. Uviesť príklad ochorenia obehovej sústavy zapríčineného nevhodným spôsobom života. Ukázať na ukážke alebo slovne opísať nepriamu masáž srdca. Opísať postup prvej predlekárskej pomoci pri poranení tepny a žily.
<u>3. praktické cvičenie – Návzik masáže srdca pri srdcovej zástave</u>	<i>Pojmy: resuscitačná bábka, zlyhanie srdcovej činnosti, masáž srdca, tvrdá podložka, hrudá kosť, zápästie, frekvencia stlačení</i>	Predviesť najnovší postup predlekárskej prvej pomoci pri zástave srdca a celkovej resuscitácii.
Vylučovanie a močová sústava Stavba a činnosť, poškodenia a prevencia ochorení.	<i>Pojmy: vylučovanie, odpadové látky, oxid uhličitý, voda, stolica, moč, pot, obličky, obličkové telieska, sústava kanálikov, moč, močovody, močový mechúr, močová rúra, zápal obličiek, zápal močového mechúra, pitný režim, umelá oblička (dialýza).</i>	Vymenovať odpadové látky vznikajúce pri činnosti ľudského organizmu. Určiť na ukážke umiestnenie obličiek a opísať ich tvar. Ukázať na svojom tele uloženie obličiek. Vysvetliť význam obličiek a močových ciest. Uviesť príklad príčiny ochorenia močovej sústavy. Vymenovať zásady prevencie ochorení obličiek.

		Zdôvodniť význam pitia tekutín pre funkciu obličiek. Vysvetliť význam močovej sústavy pre človeka.
Regulačné sústavy. Regulovanie organizmu. Látková a nervová regulácia. Význam regulačných sústav.	<i>Pojmy: látková regulácia, hormóny, nervová regulácia, nervy, nervová sústava.</i>	Pomenovať spôsoby regulácie organizmu človeka. Pomenovať orgánovú sústavu, ktorá umožňuje nervovú reguláciu. Uviesť význam regulovania činnosti organizmu.
Žľazy s vnútorným vylučovaním. Význam hormónov.	<i>Pojmy: podmozgová žľaza, šuškovité teliesko, štítna žľaza, prítstítne telieska, detská žľaza, nadobličky, podžalúdková žľaza, adrenalin, inzulín pohlavné žľazy, vaječníky, semenníky.</i>	Určiť na ukážke tri žľazy s vnútorným vylučovaním. Uviesť význam inzulínu. Uviesť príklad významu troch žliaz s vnútorným vylučovaním.
Nervová sústava. Stavba a funkcia nervov, reflexná povaha nervovej činnosti.	<i>Pojmy: nervy, nervová bunka, nervové vlákno, vzruch, reflex, reflexný oblúk ústredná nervová sústava, miecha, mozog, predný mozog, mozgová kôra, medzmozog, stredný mozog, mozoček, most, predĺžená miecha, obvodová nervová sústava, mozgové nervy, miechové nervy, útrobné nervy</i>	Opísať význam nervovej bunky. Pomenovať časti reflexného oblúka na schéme. Uviesť príklad reflexnej činnosti človeka. Opísať na ukážke základné časti ústrednej nervovej sústavy. Určiť na ukážke jednotlivé časti mozgu. Vysvetliť význam mozgovej kôry predného mozgu. Uviesť základné časti obvodovej nervovej sústavy.
Vyššia a nižšia nervová činnosť. Myslenie, pamäť, reč, schopnosti a vedomosti človeka.	<i>Pojmy: vrodenný reflex, získaný reflex, podmienený reflex, nepodmienený reflex, myslenie, pamäť, reč.</i>	Uviesť príklad podmieneného reflexu. Uviesť príklad nepodmieneného reflexu. Uviesť význam myslenia a reči v živote človeka.
Zmyslové orgány chuti, čuchu a hmatu. Receptory a zmyslové vnemy.	<i>Pojmy: zmysly, zmyslová bunka, receptor, chuť, čuch, hmat, čuchové bunky, chuťové bunky (poháriky), hmatové telieska, zmyslový orgán chuti, čuchu a hmatu.</i>	Vysvetliť význam chuti, čuchu a hmatu pre človeka. Ukázať na svojom tele uloženie orgánov chuti, čuchu a hmatu. Rozlíšiť chuťové, čuchové a hmatové bunky podľa podnetov, ktoré prijímajú.
4. praktické cvičenie – Skúmanie činnosti zmyslových orgánov	<i>Pojmy: chuťové poháriky, stimulácia chuťových pohárikov, citlivosť zmyslov</i>	Skúmať a spoznať vlastné reakcie a citlivosť svojich zmyslových orgánov.
Zrak. Sluch. Stavba, činnosť a význam zrakového a sluchového orgánu.	<i>Pojmy: oko, mihalnice, spojovka, slzná žľaza, okoohybné svaly, bielko, rohovka, vráskovcové teleso, cieľovka, šošovka, dúhovka, zrenica, sietnica, sklovec, tyčinky, čapíky, ucho (vonkajšie, stredné, vnútorné), ušnica, zvukovod, bubienok, kladívko, nákovka, strmienok, polkruhové kanáliky, predsieň, slimák, sluchový nerv, rovnovážny orgán.</i>	Opísať na ukážke stavbu oka. Opísať podľa ukážky podstatu krátkozrakosti a ďalekozrakosti. Opísať na príklade možnosti poškodenia zraku. Určiť na ukážke vonkajšie, stredné a vnútorné ucho. Pomenovať na ukážke časti stredného ucha. Určiť na ukážke uloženie a význam rovnovážneho orgánu. Opísať na príklade možnosti poškodenia sluchu.
Poškodenia zraku a sluchu. Zásady hygieny zraku a sluchu.	<i>Pojmy: krátkozrakosť, ďalekozrakosť, slepota, nedoslýchavosť, hluchota.</i>	Vymenovať zásady starostlivosti o zrakový orgán. Vymenovať zásady starostlivosti o sluchový orgán. Uviesť príklad komunikácie s osobou s poškodeným zrakom lebo sluchom.
Zásady hygieny duševnej činnosti. Význam nervovej sústavy. Zásady predlekárskej prvej pomoci pri poranení mozgu, chrbtice a miechy.	<i>Pojmy: odpočinok, spánok, stres, režim dňa, šok, protišoková poloha, stabilizovaná poloha.</i>	Vymenovať zásady hygieny duševnej činnosti. Uviesť na príklad správneho režimu dňa. Opísať postup prvej predlekárskej pomoci pri poranení mozgu, chrbtice a miechy. Rozlíšiť protišokovú a stabilizovanú polohu na ukážke.
5. praktické cvičenie – Návčik stabilizovanej polohy a pomoc pri šoku	<i>Pojmy: stabilizovaná poloha, šok, protišoková poloha, srdcovo-cievny systém, 5T – ticho, teplo, tekutiny, tíšenie bolesti, transport</i>	Predviest' postup predlekárskej prvej pomoci pri šoku a v stavoch bezvedomia pri nepoškodenej chrbtici a mieche.

Rozmnožovacia sústava. Stavba a funkcia reprodukčných orgánov.	<i>Pojmy: pohlavie, mužské pohlavné orgány, miešok, semenníky, semenovod, pohlavný úd (penis), ženské pohlavné orgány, pysky ohanbia, pošva, maternica, vajíčkovod, vaječník,</i>	Určiť a pomenovať na ukážke ženské a mužské pohlavné orgány. Vymenovať orgány, v ktorých sa tvoria ženské a mužské pohlavné bunky.
Rozmnožovanie, vývin jedinca a rodičovstvo Pohlavné bunky, funkcia.	<i>Pojmy: pohlavie, pohlavné bunky, dedičná informácia, vajíčko, spermia, chromozómy, činnosť hormónov, menštruačný cyklus, ovulácia.</i>	Vysvetliť význam a funkciu pohlavných buniek, rozdiely medzi nimi v stavbe, funkcii a veľkosti. Vysvetliť význam menštruačného cyklu.
Vývin jedinca. Oploďnenie, tehotenstvo a pôrod. Obdobia ľudského života.	<i>Pojmy: oplodnenie, tehotenstvo, zárodok, plod, placenta, pupočná šnúra, pôrod, novorodenec, dojčenie, materské mlieko, novorodenecké a dojčenské obdobie, predškolskývek, mladší a starší školský vek, dorastové obdobie, dospelosť, zrelosť, stredný vek, staroba.</i>	Označiť na ukážke pohlavných orgánov miesto sply-nutia vajíčka a spermie. Uviest' dĺžku trvania tehotenstva. Opísať začiatok, priebeh a koniec tehotenstva. Uviest' uloženie plodu a spôsob jeho výživy. Vymenovať zásady starostlivosti o zdravý vývin novorodenca. Zdôvodniť význam výživy dieťaťa materským mliekom. Uviest' príklad troch znakov dospievania. Uviest' typické znaky troch období ľudského života.
Pohlavné ochorenia. Prevenca pohlavných ochorení a AIDS. Priateľské a partnerské vzťahy, rodina.	<i>Pojmy: pohlavná choroba, kvapavka, syfilis, AIDS, vírus HIV, antikoncepcia, priateľstvo, partnerstvo, rodina, rodičovstvo.</i>	Uviest' príklad pohlavnej choroby a možnosti nákazy. Opísať podstatu ochorenia AIDS a možnosti jej predchádzania. Uviest' zásady predchádzania pohlavných ochorení. Uviest' príklad priateľských vzťahov, vzájomnej pomoci mladých a dospelých ľudí. Uviest' na príklade význam rodiny.
ZDRAVIE A ŽIVOT ČLOVEKA Vonkajšie vplyvy na ľudské zdravie. Zdravie a choroba. Nákazlivé ochorenia, očkovanie, prevencia.	<i>Pojmy: zdravie, choroba, životospráva, infekcia, nákazlivé (infekčné) ochorenie, bacilonosič, imunita, inkubačná doba, očkovanie, dezinfekcia, dezinfekcia, deratizácia.</i>	Uviest' tri príklady infekčného ochorenia. Charakterizovať výraz imunita a inkubačná doba. Vysvetliť základný princíp očkovania. Uviest' zásady prevencie infekčných ochorení. Vysvetliť na príklade význam dezinfekcie, dezinfekcie a deratizácie.
Toxické a návykové látky. Vplyv na zdravie človeka. Drogové závislosti a ich prevencia.	<i>Pojmy: droga, návyková látka, toxikománia, drogová závislosť, legálne drogy (alkohol, tabak), nelegálne drogy, zneužívanie liekov, gamblérstvo, drogová prevencia.</i>	Uviest' príklad návykovej látky. Vysvetliť na príklade drogovú závislosť. Zdôvodniť na príklade škodlivosť drogovéj závislosti zdravie človeka. Uviest' zásady prevencie drogových závislostí.
Alkoholizmus a nikotinizmus	<i>Pojmy: alkoholizmus, závislosť, legálna droga, agresivita, sebapoškodzovanie, ohrozovanie spoločnosti, rozpad rodiny, kriminalita, liečba, abstinencia, nikotín</i>	Poznať nebezpečenstvo ľahko dostupných legálnych drog, dôsledky ich užívania na zdravie a morálku človeka a spoločnosti
Vnútorne vplyvy na ľudské zdravie. Dedičné vlastnosti a vplyv na zdravie a život človeka.	<i>Pojmy: dedičnosť, genetika, gény, dedičné ochorenie, genetická poradňa.</i>	Uviest' vplyv dedičnosti na zdravie človeka. Uviest' príklad dedičnej vlastnosti človeka. Uviest' príklad dedičného ochorenia.
Schopnosti a osobitosti človeka.	<i>Pojmy: človek, telesné zdravie, duševné zdravie, schopnosti, vedomosti, rozumové, citové a vôľové schopnosti a človeka, spoločnosť.</i>	Uviest' príklad významu jedinca v živote spoločnosti. Vyjadriť vlastný názor na význam záujmov, sebapoznávania, vzdelávania a rozvoj zručností pre život človeka.
Životný štýl. Etické a morálne princípy, kultúra medziľudských vzťahov, vzťah človeka k prírode.	<i>Pojmy: životný štýl, prostredie (životné, prírodné), životospráva, stres, medziľudské vzťahy, morálka, etika.</i>	Vymenovať základné podmienky života človeka. Zdôvodniť význam striedania práce a odpočinku. Uviest' príklad nesprávnej životosprávy a dôsledkov na život človeka. Uviest' príklad zdravého životného štýlu.

Témy označené hrubým písmom sú predpísané v Štátnom vzdelávacom programe, témy hrubým písmom neoznačené sú dopracované školou v súlade s navýšeným počtom vyučovacích hodín. Pozn. – niektoré témy zo Štátneho vzdelávacieho programu sú rozdelené do viacerých vyučovacích hodín.

Učebné osnovy a vzdelávacie štandardy z biológie pre 8. ročník

Ciele	Tématický celok	Témy	Metódy	Medzipredmetové vzťahy, Prierezové témy	Počet hodín
Poznať základné zložky živej a neživej prírody a chápať vzťahy medzi nimi. Poznať vedy o Zemi a pochopiť význam poznatkov pre človeka i prírodu.	NEŽIVÁ PRÍRODA A JEJ POZNÁVANIE	<u>Úvodná hodina</u> Neživá a živá príroda. Závislosť organizmov, človeka od neživej prírody. Význam vied o Zemi a poznávania neživej prírody	motivačné rozprávanie vysvetľovanie prácu s knihou a textom	geografia, dejepis, chémia, etická výchova, ENV, PPZ	2
Osvojiť si základné vedomosti o stavbe zemského telesa a pohyboch zemskej kôry	ZEM A JEJ STAVBA	Stavba Zeme. Sféry zemského telesa. Základná stavba zemskej kôry pevnín a dna oceánov. Pohyby zemskej kôry.	opis prednáška vysvetľovanie	geografia, výtvarná výchova, matematika, fyzika, OZO, ENV	2
Rozlíšiť minerály od hornín na základe ich základných charakteristík. Upevniť zručnosti pri práci s prírodninami.	STAVEBNÉ JEDNOTKY ZEMSKÉJ KORY	Minerály a horniny. Charakteristika a vznik. Minerály. Vnútna stavba, tvar, vlastnosti, význam a ochrana. <u>1. praktické cvičenie</u> – Pozorovanie a rozlišovanie hornín a minerálov <u>1x opakovanie a upevňovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí</u>	motivačná demonštrácia rozprávanie, diskusia opis, vysvetľovanie pozorovanie, diskusia demonštračná metóda ústne opakovanie písomné opakovanie laboratórna práca	chémia, matematika chémia, fyzika, matematika, REV, OZO výtvarná výchova, fyzika, chémia, OSR, REV	4
Chápať, že zemské teleso nie je nemenné. Osvojiť si základné poznatky o procesoch, ktoré pretvárajú zemský povrch a vnútro. Poznať dôsledky týchto procesov pre človeka i prírodu. Rozlíšiť jednotlivé druhy hornín a pochopiť príčiny ich vzniku. Poznať ich význam pre človeka a jeho hospodárske aktivity. Osvojiť si základné poznatky o geologickej histórii Zeme a pochopiť súvislosti medzi jednotlivými zmenami živej a neživej prírody v priebehu dejín Zeme. Poznať geologickú stavbu SR.	GEOLOGICKÉ PROCESY A DEJINY ZEME	Geologické procesy a ich zdroje. Katastrofické geologické procesy a dôsledky pre človeka. Magmatická a sopečná činnosť. Sopky a prejavy ich činnosti. Vyveté horniny. Vlastnosti, význam a výskyt na Slovensku. <u>2. praktické cvičenie</u> – Určovanie minerálov a hornín z okolia Horotvorná činnosť a poruchy zemskej kôry. Vrásky a vrásnenie, zlomy, príkrovy. Zemetrasenie. Výskyt, príčiny, sprievodné javy, dôsledky pre človeka. Zemetrasenie na Slovensku. Premena hornín a premenené horniny. Vlastnosti a význam. Vonkajšie geologické procesy. Činitele vonkajších procesov. Zvetrávanie, príčiny	motivačné rozprávanie motivačná výzva motivačný rozhovor motivačný problém motivačná demonštrácia rozprávanie diskusia opis prednáška vysvetľovanie rozhovor pozorovanie didaktické hry demonštračná metóda prácu s knihou a textom problémové vyučovanie	geografia, etická výchova, OSR, OZO geografia, výtvarná výchova, OSR, OZO geografia, chémia REV výtvarná výchova, geografia, REV, OSR geografia, fyzika PPZ fyzika, geografia OZO, REV, fyzika, etická výchova PPZ fyzika, geografia OZO fyzika, chémia, etická výchova REV chémia, etická výchova REV, OSR	15

		<p>a dôsledky. <u>Usadené horniny. Úlomkovité, organické a chemické usadené horniny – vznik, vlastnosti, význam pre človeka.</u> <u>Krasové procesy. Krasové útvary. Jaskyne ako životný priestor organizmov. Význam pre človeka.</u> <u>Skameneliny a vek Zeme. Dejiny Zeme. Prahory, starohory, prvohory, druhohory, tret'ohory a štvrtohory.</u> <u>Geologické jednotky Západných Karpát.</u> 2x opakovanie a upevňovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí</p>	<p>projekty manipulácia s predmetmi experimentovanie inštruktáž ústne opakovanie metóda otázok a odpovedí písomné opakovanie opakovací rozhovor domáca úloha laboratórna práca</p>	<p>dejepis, geografia, fyzika REV geografia, REV</p>	
<p>Uvedomiť si chemickú podstatu živých organizmov a negatívne a pozitívne vplyvy neživých prírodnín na organizmus. Chápať vzájomné sociálne vzťahy medzi organizmami. Osvojiť si základné ekologické a environmentálne poznatky. Poznať a chápať negatívne vplyvy ľudskej činnosti na fungovanie ekosystémov a celej biosféry. Rozumieť potrebe riešiť GEP Zeme v prospech budúcich generácií a tým zvyšovať environmentálne a morálne vedomie žiakov.</p>	<p>PODMIENKY ŽIVOTA A VZŤAHY ORGANIZMOV</p>	<p><u>Látkové zloženie organizmov. Vzťah organizmov k prostrediu. Prispôsobivosť a znášateľnosť organizmov. Neživé zložky prostredia. Svetlo, teplo, vzduch, voda, pôda a ich vplyv na životné podmienky a procesy organizmov.</u> <u>Negatívne vplyvy znečisťovania neživých faktorov prostredia.</u> <u>Populácia. Vlastnosti, vnútorné a vonkajšie vzťahy, ohrozenie populácie. Spoločenstvo organizmov. Druhová rozmanitosť, priestorové členenie a zloženie spoločenstva. Prírodné a umelé spoločenstvá.</u> <u>Ekosystém. Zložky, typy ekosystémov. Obeh látok a tok energie v ekosystéme. Vplyv činnosti človeka na život v ekosystémoch.</u> <u>Biosféra. Zložky a časti biosféry, obeh látok a tok energie, obnova a vývoj ekosystémov v biosfére.</u> <u>Biologická a ekologická rovnováha. Podmienky zachovania biologickej diverzity.</u> <u>Globálne ekologické problémy. Hromadenie odpadov, ničenie dažďových pralesov, výroba a spotreba energie. Príčiny a dopady na ekosystémy, možnosti riešenia.</u> 1x opakovanie a upevňovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí</p>	<p>motivačné rozprávanie motivačná výzva motivačný rozhovor motivačný problém motivačná demonštrácia rozprávanie diskusia opis</p> <p>prednáška vysvetľovanie rozhovor pozorovanie</p> <p>didaktické hry demonštračná metóda prácu s knihou a textom problémové vyučovanie projekty manipulácia s predmetmi experimentovanie inštruktáž ústne opakovanie metóda otázok a odpovedí písomné opakovanie opakovací rozhovor domáca úloha</p>	<p>chémia, etická výchova ENV</p> <p>fyzika, ENV</p> <p>chémia, etická výchova ENV geografia</p> <p>geografia</p> <p>chémia, fyzika, etická výchova, ENV</p> <p>chémia, geografia, ENV OSR etická výchova, ENV OSR geografia, informatika, chémia, etická výchova, ENV, OSR, PPZ, OZO</p>	10

Poznámka: Témy označené hrubým písmom sú predpísané v Štátnom vzdelávacom programe, témy hrubým písmom neoznačené sú dopracované školou v súlade s navýšeným počtom vyučovacích hodín. Pozn. – niektoré témy zo Štátneho vzdelávacieho programu sú rozdelené do viacerých vyučovacích hodín.

Časový rozsah výučby: 1 hodina týždenne, spolu 33 vyučovacích hodín

z toho: 2 praktické cvičenia

5 opakovaní

1 úvod do vyučovania biológie

Tématický celok Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard
NEŽIVÁ PRÍRODA A JEJ POZNÁVANIE Neživá a živá príroda. Závislosť organizmov, človeka od neživej prírody. Význam vied o Zemi a poznávania neživej prírody	<i>Pojmy: neživá príroda, organizmy, nerastné suroviny, vyčerpatelné, nevyčerpatelné, obnoviteľné a neobnoviteľné zdroje surovín.</i>	Preukázať na príklade závislosť organizmov od neživej prírody. Opísať príklad vplyvu organizmov na neživú prírodu. Dokumentovať význam vied o Zemi na príklade. Uviesť význam nerastných surovín pre život človeka.
Stavba Zeme. Sféry zemského telesa. Základná stavba zemskej kôry pevnín a dna oceánov.	<i>Pojmy: zemské jadro, zemský plášť, litosféra, zemská kôra, pevninská zemská kôra, oceánska zemská kôra.</i>	Určiť a pomenovať podľa ukážky stavbu zemského telesa. Rozlíšiť na ukážke typy zemskej kôry.
Pohyby zemskej kôry.	<i>Pojmy: litosférické platne, prúdenie roztavených hmôt, vzdiaľovanie, približovanie, podsúvanie litosférických platní, rift, oceánsky chrbát, oceánska priekopa, ostrovný oblúk, oceánska kôra.</i>	Uviesť hlavnú príčinu pohybu litosférických platní. Uviesť dôsledky vzdiaľovania litosférických platní. Uviesť dôsledky približovania a podsúvania litosférických platní.
STAVEBNÉ JEDNOTKY ZEMSKÉJ KORY Minerály a horniny. Charakteristika a vznik.	<i>Pojmy: minerál, hornina, živec, kremeň, slúda, žula, vápenc, rovnorodá prírodnina, rôznorodá prírodnina, stavebná jednotka zemskej kôry.</i>	Charakterizovať minerál a uviesť konkrétny príklad. Charakterizovať horninu a uviesť konkrétny príklad. Uviesť aspoň jeden spôsob vzniku hornín.
Minerály. Vnútorňá stavba, tvar, vlastnosti, význam a ochrana.	<i>Pojmy: tvar, stavba, kryštalizácia, kryštalová štruktúra, kryštál, grafit, diamant, kryštalický minerál, beztvárny minerál, hustota, súdržnosť, tvrdosť, stupnica tvrdosti, štiepatelnosť, lom, farba, lesk, priepustnosť svetla, vodivosť, magnetizmus, žiaruvzdornosť, rozpustnosť, rozklad</i>	Pomenovať priestorový útvar, od ktorého závisí tvar a vlastnosti kryštálov. Vysvetliť tvar, vzhľad a vlastnosti minerálov na základe kryštalovej štruktúry grafitu a diamantu. Uviesť príklad využitia mechanickej a optickej vlastnosti minerálu.
1. praktické cvičenie – Pozorovanie a rozlišovanie hornín a minerálov	<i>Pojmy: minerál, hornina, rovnorodá a rôznorodá prírodnina, farba, lesk, zloženie</i>	Rozlíšiť minerály od hornín na základe vzhľadu a odôvodniť svoje zistenia a pomenovať jednotlivé prírodniny.
GEOLOGICKÉ PROCESY A DEJINY ZEME Geologické procesy a ich zdroje. Katastrofické geologické procesy a dôsledky pre človeka.	<i>Pojmy: geologický proces Vnútorňý, vonkajší), zemské teplo, prítlačivosť Zeme, slnečné žiarenie, prítlačivosť Mesiaca, zemetrasenia, sopečná činnosť, tsunami, zosuvy pôdy.</i>	Uviesť príklad zdroja a energie geologického procesu. Rozlíšiť na príklade vonkajší a vnútorňý geologický proces. Dokumentovať na príklade katastrofický geologický proces a jeho následky.
Magmatická a sopečná činnosť. Sopky a prejavy ich činnosti.	<i>Pojmy: magmatická činnosť (magmatizmus), magma, sopečná činnosť, láva, sopka, sopečný kužeľ, sopečný komín, sopečný kráter, lávový prúd, sopečné horniny.</i>	Charakterizovať magmatickú činnosť. Odlíšiť magmu a lávu podľa miesta vzniku. Opísať podľa ukážky (schémy) časti sopky. Uviesť príklad prejavov sopečnej činnosti. Uviesť príklad prospešnosti sopečnej činnosti pre človeka.
Vyveté horniny. Vlastnosti, význam a výskyt na Slovensku.	<i>Pojmy: vyveté horniny, hlbinné vyveté horniny, všesmerne zrnitá stavba, celistvé horniny, žula, živce, kremeň, slúdy, výlevné vyveté horniny, čadič, ryolit, andezit, pórovitosť, riedka, hustá a prechodná láva, sopečné sklo, pemza, lávový prúd, lávová kopa</i>	Opísať podstatu vzniku vyvetých hornín. Rozlíšiť na ukážke hlbinnú vyvetú horninu. Zdôvodniť štruktúru žuly. Uviesť príklad využitia hlbinej vyvretej horniny. Zistiť na geologickej mape Slovenska výskyt vyvetých hornín. Rozlíšiť na ukážke výlevnú vyvetú horninu. Zdôvodniť štruktúru čadiča a ryolitu. Uviesť príklad využitia

		výlevnej vyvretej horniny.
2. praktické cvičenie – Určovanie minerálov a hornín z okolia	<i>Pojmy: miestna krajina, výlevné vyvreté horniny, andezit, čadič, ryolit, tuf, tufit</i>	Nájsť po jednej vzorke z výlevných vyvretých hornín vyskytujúcich sa v miestnej krajine. Vedieť ich pomenovať a popísať.
Horotvorná činnosť a poruchy zemskej kôry. Vrásky a vrásnenie, zlomy, príkrovy.	<i>Pojmy: horotvorná činnosť, prehýbanie, lámanie, pohyb blokov zemskej kôry, vrásnenie, vrása, zlom, priekopová prepadlina.</i>	Charakterizovať horotvornú činnosť. Rozlíšiť na ukážke (alebo načrtnúť) príklad poruchy zemskej kôry. Rozlíšiť vrásku a zlom podľa charakteristických znakov a ich vzniku.
Zemetrasenie. Výskyt, príčiny, sprievodné javy, dôsledky pre človeka. Zemetrasenie na Slovensku.	<i>Pojmy: zemetrasenie, tektonické závalové a sopečné zemetrasenie, ohnisko, epicentrum, tsunami.</i>	Vysvetliť príčiny zemetrasenia. Uviest' príklad druhu zemetrasenia a jeho dôsledkov. Opísať rozdiel medzi ohniskom a epicentrom zemetrasenia. Poznať možnosti ochrany ľudí a budov pred dôsledkami zemetrasenia.
Premena hornín a premenené horniny. Vlastnosti a význam.	<i>Pojmy: premena hornín, premenená hornina, tlak, teplota, bridličnatý vzhľad, fylit, svor, rula, mramor.</i>	Uviest' hlavné činitele premeny hornín. Opísať na ukážke typickú vlastnosť premenených hornín. Uviest' príklad premenenej horniny, typickú vlastnosť a praktické využitie.
Vonkajšie geologické procesy. Činitele vonkajších procesov. Zvetrávanie, príčiny a dôsledky.	<i>Pojmy: vonkajšie geologické činitele, vonkajšie geologické procesy, rozrušovanie, prenášanie, usadzovanie, spevňovanie, mechanické zvetrávanie, rozpad, chemické zvetrávanie, rozklad, zvetranina, zemská príťažlivosť, opadávanie, zrútenie, zosúvanie</i>	Uviest' príklad vonkajšieho geologického činiteľa. Opísať podstatu mechanického zvetrávania a jeho dôsledok. Opísať podstatu chemického procesu zvetrávania a jeho dôsledok. Opísať dôsledky zemskej príťažlivosti na svahu.
Usadené horniny. Vznik, vlastnosti, význam pre človeka.	<i>Pojmy: usadené horniny, vrstva, podložie, nadložie, úlomkovité usadené horniny – spevnené a nespevnené, štrk, piesok, prach, íl, pieskovec, zlepenec, spraš, ílovec, ílovitá bridlica, organogénne usadené horniny, vápenec, rašelina, čierne a hnedé uhlie, ropa, zemný plyn, palivo, chemické usadené horniny, kamenná soľ, solné ložisko, dolomit, sadrovec, alabaster, travertín.</i>	Pomenovať útvary, do ktorých sa usporadúvajú usadené horniny. Vymenovať spevnené a nespevnené usadené horniny. Uviest' príklad využitia nespevnenej a spevnenej usadenej horniny. Opísať podstatu vzniku organogénnych usadených hornín. Vymenovať organogénne usadené horniny. Uviest' príklad využitia organogénnej usadenej horniny. Opísať podstatu vzniku chemických usadených hornín. Vymenovať chemické usadené horniny. Uviest' príklad využitia chemickej usadenej horniny.
Krasové procesy. Krasové útvary. Jaskyne ako životný priestor organizmov. Význam pre človeka.	<i>Pojmy: krasový proces, kras, krasový útvar, škrapy, krasová jama, ponor, vyvieračka, jaskyňa, kvapel', kvapľová jaskyňa, ľadová jaskyňa.</i>	Opísať podstatu krasového procesu. Uviest' príklad povrchového a podzemného krasového útvaru. Rozlíšiť kvapľovú a ľadovú jaskyňu podľa výzdoby. Uviest' príklad kvapľovej a ľadovej jaskyne na Slovensku.
Skameneliny a vek Zeme.	<i>Pojmy: skamenelina, vedúca skamenelina, vek hornín.</i>	Charakterizovať skamenelinu, uviest' príklad skameneliny. Opísať proces vzniku skameneliny. Uviest' príklad určovania veku hornín.
Dejiny Zeme - prahory, starohory.	<i>Pojmy: prahory, starohory, baktérie, sinice, kvapôčky, horotvorná činnosť, Pangea, prvohory, vedúce skameneliny, trilobity, čierne uhlie, druhohory, alpínske vrásnenie, amonity, belemnity, treťohory, numulity, žraloky, dinosaury, predchodca človeka, štvrtohory, ľadová doba, medziľadová doba, pôda, mamut, jaskynný medveď, jaskynný lev</i>	Uviest' významné geologické procesy v prahorách a starohorách. Objasniť vznik života v oceánoch a vznik mnohobunkových organizmov. Uviest' významné geologické procesy v prvohorách a druhohorách. Poznať na ukážke príklad vedúcej skameneliny prvohôr. Uviest' význam prvohorných papradí a prasličiek v súčasnosti pre človeka. Uviest' významné geologické procesy v treťohorách a štvrtohorách.

		Poznať na ukážke príklad vedúcej skameneliny treťohôr a štvrtohôr. Vysvetliť zmeny fauny a flóry vplyvom striedania ľadových dôb s medziľadovými.
Geologické jednotky Západných Karpát	<i>Pojmy: Západné Karpaty, flyšové pásmo, bradlové pásmo, pásmo jadrových pohorí, veporské pásmo, gemerské pásmo, treťohorné sopečné pohoria, jednotka z mladotret'ohorných usadenín a jednotka zo starotret'ohorných usadenín</i>	Vymenovať staršie geologické jednotky Západných Karpát. Uviesť príklad typickej horniny starších geologických jednotiek Západných Karpát. Vymenovať mladšie geologické jednotky Západných Karpát. Uviesť príklad typickej horniny mladších geologických jednotiek Západných Karpát.
PODMIENKY ŽIVOTA A VZŤAHY ORGANIZMOV Látkové zloženie organizmov. Vzťah organizmov k prostrediu. Prispôsobivosť a znášanlivosť organizmov.	<i>Pojmy: organizmus, prostredie, vzťahy, životné podmienky prostredia, ekológia, ekologická prispôsobivosť, znášanlivosť, aklimatizácia.</i>	Uviesť štyri chemické látky, ktoré sú súčasťou živých organizmov aj neživej prírody. Vymenovať organické látky, ktoré tvoria telá živých organizmov. Uviesť príklad závislosti organizmu od prostredia a vzájomného vzťahu medzi organizmami. Demonštrovať na príklade prispôbenie organizmov životu vo vode, na zemi, v pôde, vo vzduchu. Charakterizovať znášanlivosť organizmov voči podmienkam prostredia.
Neživé zložky prostredia. Svetlo, teplo, vzduch, voda, pôda a ich vplyv na životné podmienky a procesy organizmov.	<i>Pojmy: životné podmienky, svetlo, slnečné žiarenie, fotosyntéza, teplo, teplota tela organizmov, vzduch, dýchanie, kyslík, oxid uhličitý, dusík, voda, životné prostredie, rozvážanie látok, chemické procesy, obeh vody, pôda, zvyšky organizmov, minerálne látky, biogénne prvky, stopové prvky, humus</i>	Zdôvodniť význam slnečného žiarenia pre fotosyntézu. Uviesť význam tepla pre život rastlín. Uviesť príklad vplyvu telesnej teploty na život živočíchov. Uviesť význam zložiek vzduchu pre život rastlín a živočíchov. Uviesť význam vody pre život organizmov. Demonštrovať na príklade prispôbenie organizmov množstvu vody v prostredí. Uviesť význam minerálnych látok, biogénnych a stopových prvkov, humusu v pôde pre život rastlín.
Negatívne vplyvy znečisťovania neživých faktorov prostredia.	<i>Pojmy: znečisťovanie vody, pôdy, ovzdušia.</i>	Uviesť príklad znečistenia prostredia a dôsledkov pre život rastlín. Uviesť príklad znečistenia prostredia a dôsledkov pre život živočíchov.
Populácia. Vlastnosti, vnútorné a vonkajšie vzťahy, ohrozenie populácie.	<i>Pojmy: ekologická jednotka, jedinec, populácia, veľkosť populácie, rast populácie, hustota populácie, konkurencia, symbióza (spolužitie), parazitizmus, hostiteľ, parazit, predácia, predátor, korisť.</i>	Rozlíšiť na ukážke jedinca, populáciu rastlín a populáciu živočíchov. Vysvetliť podmienky rastu populácie. Uviesť príklad početne malej a veľkej populácie. Rozlíšiť na príklade konkurenciu, predáciu, parazitizmus, symbiózu.
Spoločenstvo organizmov. Druhovú rozmanitosť, priestorové členenie a zloženie spoločenstva. Prírodné a umelé spoločenstvá.	<i>Pojmy: spoločenstvo (biocenóza), priestorová štruktúra spoločenstva, vrstva (etáž), zloženie spoločenstva, prírodné spoločenstvo (lesné, vodné, trávne), umelé spoločenstvo (poľné, záhradné, monokultúra).</i>	Uviesť príklad spoločenstva organizmov. Porovnať druhovú rozmanitosť v lese a na poli. Opísať na ukážke priestorové rozmiestnenie organizmov vo vrstvách lesa. Rozlíšiť prírodné a umelé spoločenstvo podľa vplyvu človeka na ich zloženie. Uviesť príklady organizmov prírodného a umelého spoločenstva
Ekosystém. Zložky, typy ekosystémov. Obeh látok a tok energie v ekosystéme. Vplyv činností človeka na život v ekosystémoch.	<i>Pojmy: ekosystém (suchozemský, vodný, prírodný, umelý), obeh látok, tok energie, slnečná energia, producenty, konzumenty, rozkladače, potravinový reťazec, pastvovokoristnícky potravinový reťazec, rozkladný potravinový reťazec, potravná sieť, potravná pyramída, obnova a vývoj ekosystému.</i>	Rozlíšiť na ukážke živé a neživé zložky ekosystému. Uviesť príklady ekosystémov. Uviesť príklad producenta, konzumenta, rozkladača. Uviesť príklad hmyzu, ktorý po premožení škodí v poľnohospodárstve, lesnom hospodárstve a zdraviu človeka. Zostaviť potravný reťazec organizmov. Opísať proces

		obnovy ekosystému. Uviesť príklad hmyzu, ktorý sa môže rozšíriť po postihnutí ekosystému povodňou, veternou smršťou. Uviesť príklad vplyvu činnosti človeka na zmeny v ekosystéme.
Biosféra. Zložky a časti biosféry, obeh látok a tok energie, obnova a vývoj ekosystémov v biosfére.	<i>Pojmy: biosféra, biomy, stepi, savana, púšť, buš, tundra, tajga, tropické lesy, lesy mierneho pásma, obeh látok, tok energie.</i>	Uviesť príklad neživých a živých zložiek biosféry. Rozlíšiť na ukážke tri ekosystémy v biosfére. Vysvetliť na príklade obeh látok v biosfére. Vysvetliť význam toku energie v biosfére.
Biologická a ekologická rovnováha. Podmienky zachovania biologickej diverzity.	<i>Pojmy: druhová rozmanitosť (biologická rozmanitosť), biologická rovnováha, spätná väzba, ekologická rovnováha, stabilita ekosystému, nestabilita ekosystému.</i>	Charakterizovať stav biologickej rovnováhy. Uviesť príklad narušenia biologickej rovnováhy. Porovnať podmienky stabilného a nestabilného ekosystému. Uviesť tri príklady ekologického prístupu v krajine. Uviesť tri príklady narušenia ekologickej rovnováhy.
Globálne ekologické problémy. Hromadenie odpadov, ničenie dažďových pralesov, výroba a spotreba energie. Príčiny a dopady na ekosystémy, možnosti riešenia.	<i>Pojmy: odpady, druhotné suroviny, recyklácia, separácia, biologický odpad, rádioaktívny odpad, dažďový prales, energia, zdroje energie, alternatívne energetické zdroje, kyseliny, ozón, ozónová vrstva, ozónová diera, smog, globálne otepľovanie, skleníkové plyny, emisie, imisie, freóny</i>	Uviesť príčiny hromadenia odpadov a ničenia dažďových pralesov. Uviesť význam separácie recyklácie druhotných surovín. Demonštrovať na príklade alternatívny zdroj energie a jeho prínos. Uviesť príčiny a dopady stenčovania ozónovej vrstvy, vzniku smogu, skleníkového efektu, vzniku kyslých dažďov. Uviesť príklad zabránenia vzniku smogu, skleníkového efektu, kyslých dažďov

Témy označené hrubým písmom sú predpísané v Štátnom vzdelávacom programe, témy hrubým písmom neoznačené sú dopracované školou v súlade s navýšeným počtom vyučovacích hodín. Pozn. – niektoré témy zo Štátneho vzdelávacieho programu sú rozdelené do viacerých vyučovacích hodín.

Učebné osnovy a vzdelávacie štandardy z biológie pre 9. ročník

Ciele	Tematický celok	Témy	Metódy	Medzipredmetové vzťahy	Počet hodín
Poznať hlavné znaky základných životných procesov baktérii, rastlín, húb a živočíchov, zhodné a rozdielne znaky životných procesov bezstavovcov a stavovcov.	ZÁKLADNÉ ZNAKY A ŽIVOTNÉ PROCESY ORGANIZMOV	<p><u>Úvodná hodina</u></p> <p>Základné životné procesy.</p> <p>Príjem živín baktérii, rastlín a húb.</p> <p>Fotosyntéza a dýchanie rastlín.</p> <p>Význam pre život organizmov a človeka.</p> <p>Proces rozmnožovania mikroorganizmov a jednoduchých mnohobunkových organizmov.</p> <p>Proces rozmnožovania rastlín.</p> <p>Život rastlín. Klíčenie semien, rast rastliny. Život rastlín počas roka, dĺžka života rastlín.</p> <p>Povrch tela bezstavovcov a stavovcov. Význam, osobitosti povrchu tela.</p> <p>Pohyb bezstavovcov. Význam a osobitosti pohybu bezstavovcov.</p> <p>Proces dýchania bezstavovcov.</p> <p>Proces dýchania stavovcov. Význam a osobitosti procesu dýchania.</p> <p>Proces prijímania a spracovanie živín bezstavovcov. Význam</p>	<p>motivačné</p> <p>rozprávanie</p> <p>vysvetľovanie</p> <p>prácu s knihou</p> <p>a textom</p> <p>pozorovanie</p> <p>diskusia</p> <p>demonštračná</p> <p>metóda ústne</p> <p>opakovanie</p> <p>metóda otázok</p> <p>a odpovedí</p> <p>písomné</p> <p>opakovanie</p> <p>opakovací</p> <p>rozhovor</p> <p>domáca úloha</p> <p>opis</p>	<p>chémia</p> <p>PPZ</p> <p>chémia, fyzika</p> <p>PPZ, ENV</p> <p>PPZ</p> <p>technika, OSR</p> <p>fyzika,</p> <p>matematika,</p> <p>chémia</p> <p>PPZ</p> <p>fyzika, telesná</p> <p>výchova</p> <p>PPZ</p> <p>chémia</p> <p>PPZ</p> <p>chémia</p> <p>PPZ</p> <p>chémia</p> <p>PPZ</p>	19

		<p>a osobitosti procesu. <u>Proces prijímania a spracovanie živín stavovcov.</u> Význam a osobitosti procesu. <u>Proces vylučovania bezstavovcov a stavovcov.</u> Význam a osobitosti procesu vylučovania. <u>Obeh telových tekutín bezstavovcov.</u> Obeh telových tekutín stavovcov. Význam a osobitosti procesu obehu tekutín. <u>Proces regulácie tela bezstavovcov a stavovcov.</u> Význam a osobitosti procesu regulácie. <u>Zmyslové orgány bezstavovcov a stavovcov.</u> Význam a osobitosti zmyslového vnímania. <u>Proces rozmnožovania a vývin bezstavovcov.</u> Proces rozmnožovania a vývin stavovcov. Osobitosti procesu rozmnožovania a vývinu. 3x opakovanie a upevňovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí</p>		PPZ PPZ etická výchova PPZ	
Poznať základnú stavbu, funkcie a životné prejavy rastlinných a živočíšnych buniek, jednobunkových a mnohobunkových organizmov.	ZÁKLADNÁ STAVBA ORGANIZMOV	<u>Základná stavba tela organizmov.</u> Bunková stavba. Spoločné a rozdielne znaky rastlinných a živočíšnych buniek. <u>Ako žije bunka.</u> Základné životné procesy. Bunka ako celok. <u>Celistvosť rastlinného a živočíšneho tela.</u> Základné životné prejavy rastlín a živočíchov.	opis prednáška vysvetľovanie motivačná demonštrácia rozprávanie	výtvarná výchova PPZ chémia PPZ PPZ	3
Porozumieť podstate a princípom dedičnosti, jej významu a vplyvom na zdravie a život človeka.	DEDIČNOSŤ A JEJ PODSTATA	<u>Dedičnosť a jej podstata.</u> Jednotka dedičnej informácie. <u>Prenos dedičných informácií.</u> Podstata a princíp prenosu. <u>Dedičnosť a jej význam.</u> Premennivosť a rozmanitosť organizmov, druhové vlastnosti, vlastnosti jedinca. 1x opakovanie a upevňovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí	motivačná demonštrácia rozprávanie, diskusia opis, vysvetľovanie pozorovanie, diskusia demonštračná metóda ústne opakovanie písomné opakovanie	OSR, OZO etická výchova, matematika OSR, OZO etická výchova OSR, OZO	4
Poznať zložky životného prostredia, ich vzájomný vzťah, význam pre podmienky života organizmov a človeka a faktory vplývajúce na	ŽIVOTNÉ PROSTREDIE ORGANIZMOV A ČLOVEKA	<u>Životné prostredie.</u> Zložky životného prostredia, vzájomné vzťahy a ich význam. 1.praktické cvičenie - <u>Praktickou aktivitou zlepšiť životné prostredie mesta</u>	motivačné rozprávanie motivačná výzva motivačný	geografia, etická výchova, ENV geografia, ENV, OSR	7

<p>kvalitu životného prostredia, zdravie a spôsob života človeka a organizmov, základné hľadiská ochrany životného prostredia a prírody.</p>		<p>Faktory ovplyvňujúce životné prostredie a podmienky života. Vplyv na zdravie, život organizmov a ľudí. 2. praktické cvičenie - Návrh optimálneho životného prostredia školy a triedy Starostlivosť o životné prostredie. Štátna ochrana prírody, preventívne opatrenia. Chránené rastliny, živočíchy. Ochrana prírody. Chránené územia a ich význam. <u>1x opakovanie a upevňovanie vedomostí, zručností a spôsobilostí</u></p>	<p>rozhovor motivačný problém rozprávanie, diskusia opis, prednáška vysvetľovanie, rozhovor problémové vyučovanie projekty ústne opakovanie metóda otázok a odpovedí písomné opakovanie opakovací rozhovor</p>	<p>geografia, etická výchova, ENV výtvarná výchova OSR, OZO geografia, etická výchova, dejepis ENV, REV geografia, etická výchova, REV, OSR, OZO</p>	
--	--	--	--	---	--

Poznámka: Témy označené hrubým písmom sú predpísané v Štátnom vzdelávacom programe, témy hrubým písmom neoznačené sú dopracované školou.

Časový rozsah výučby: 1 hodina týždenne, spolu 33 vyučovacích hodín

z toho: 2 praktické cvičenia

5 opakovaní

1 úvod do vyučovania biológie

Tematický celok Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard
<p>ZÁKLADNÉ ZNAKY A ŽIVOTNÉ PROCESY ORGANIZMOV Základné životné procesy. Prijem živín baktérií, rastlín a húb.</p>	<p><i>Pojmy: príjem potravy, dýchanie, pohyb, dráždivosť, rozmnožovanie, dedičnosť, rast a vývin, baktérie (pôdne, hnilobné, parazitické, mliečne, kvasné), fotosyntéza, huby (saprofytické, parazitické).</i></p>	<p>Vymenovať základné životné prejavy organizmov. Porovnať životné prejavy bunky, rastliny a živočích. Opísať spôsob prijímania živín baktérií. Porovnať výživu saprofytickej a parazitickej huby. Opísať proces prijímania živín rastlinami.</p>
<p>Fotosyntéza a dýchanie rastlín. Význam pre život organizmov a človeka.</p>	<p><i>Pojmy: vyživovacie orgány rastliny, listy, anorganické látky, kyslík, oxid uhličitý, voda, organické látky, autotrofný organizmus, heterotrofný organizmus.</i></p>	<p>Opísať na schéme podstatu fotosyntézy. Opísať podstatu procesu dýchania. Opísať na schéme význam fotosyntézy a dýchania pre rastliny, živočíchy a človeka. Porovnať látky, ktoré prijíma a vylučuje pri dýchaní rastlina, živočích a človek.</p>
<p>Proces rozmnožovanie mikroorganizmov a jednoduchých mnohobunkových organizmov.</p>	<p><i>Pojmy: : baktérie, riasy, huby (kvasinky, huby s plodnicou), machy, paprade, delenie, pučanie, výtrus, výtrusnica.</i></p>	<p>Opísať podstatu a význam procesu rozmnožovania. Uviesť príklad rozmnožovania delením a pučaním. Uviesť príklad rozmnožovania výtrusmi.</p>
<p>Proces rozmnožovania rastlín.</p>	<p><i>Pojmy: kvet, peľové zrnko, vajíčko, samčia a samičia pohlavná bunka, oplodnenie, semeno, plod, pohlavné rozmnožovanie, nepohlavné rozmnožovanie (poplasy, cibuľa).</i></p>	<p>Pomenovať rozmnožovací orgán rastlín. Uviesť uloženie pohlavných buniek v kvete. Uviesť uloženie semien ihličnatého stromu. Uviesť uloženie semien listnatého stromu a kvitnúcej byliny. Opísať dva spôsoby vegetatívneho rozmnožovania rastlín.</p>
<p>Život rastlín. Klíčenie semien, rast rastliny. Život rastlín počas roka, dĺžka života rastlín.</p>	<p><i>Pojmy: semeno, zárodok, klíčne listy, klíčne listy, základ koreňa, základ listov, základ stonky, klíčenie, rast, jednoročná bylina, dvojročná bylina, trváca</i></p>	<p>Vymenovať podmienky klíčenia semien. Porovnať podmienky klíčenia s podmienkami rastu rastliny. Zdôvodniť odlišnosť potreby svetla klíčiaceho semena a klíčiacej rastliny. Poznať podľa schémy ročného cyklu</p>

	<i>bylina.</i>	života rastliny, či ide o rastlinu jednoročnú, dvojročnú alebo trvácu.
Povrch tela bezstavovcov a stavovcov. Význam, osobitosti povrchu tela.	<i>Pojmy: cytoplazmatická membrána, povrchová vrstva buniek, pokožka, sliz, sliznatá pokožka, kutikula, pancier. chitín, vonkajšia kostra, šupiny, perie, srst.</i>	Opísať význam povrchu tela živočíchov. Rozlíšiť povrch tela pŕhlivcov a ploskavcov. Porovnať povrch tela mäkkýšov, obrúčkavcov, obojživelníkov a plazov. Uviesť význam peria vtákov a srsti cicavcov.
Pohyb bezstavovcov. Význam a osobitosti pohybu bezstavovcov.	<i>Pojmy: brvy, bičičky, svalové bunky, svaly, svalnatá noha, články, článkované končatiny, krídla, svaly, plutvy, priečne pruhované svaly, končatiny, krídla.</i>	Uviesť význam pohybu živočíchov pre ich život. Porovnať spôsob pohybu prvoka a pŕhlivca. Opísať spôsob pohybu mäkkýša a obrúčkavca. Uviesť príklad hmyzu, ktorý sa pohybuje skákaním, lietanim, plávaním. Uviesť prispôsobenie tela rýb na plávanie. Opísať prispôsobenie končatín obojživelníkov na skákanie a plávanie. Opísať prispôsobenie končatín vtákov na hrabanie, behanie, lietanie, plávanie, potápanie, brodenie. Uviesť príklad cicavca, ktorý sa pohybuje v pôde, lietanim, plávaním, behom, šplhaním po stromoch.
Proces dýchania bezstavovcov. Proces dýchania stavovcov. Význam a osobitosti procesu dýchania.	<i>Pojmy: dýchanie povrchom tela, pľúcny vak, žiabre, vzdušnice, vonkajšie dýchanie, vnútorné dýchanie, kožné dýchanie, žiabre, prieduška, priedušnica, pľúca, vzdušné vaky.</i>	Charakterizovať proces dýchania. Uviesť príklad bezstavovca, ktorý dýcha celým povrchom tela. Uviesť príklad bezstavovca, ktorý prijíma kyslík z vody. Pomenovať bezstavovce, ktorý dýchajú pľúcnymi vččkami, žiabrami a vzdušnicami. Porovnať spoločné a odlišné znaky dýchania stavovcov. Uviesť orgán, ktorý u obojživelníkov dopĺňa dýchanie pľúcami. Uviesť význam vzdušných vakov vtákov. Uviesť orgán, v ktorom sa okysličuje krv cicavcov.
Proces prijímania a spracovanie živín bezstavovcov. Význam a osobitosti procesu.	<i>Pojmy: trávenie, vstrebávanie, vylučovanie, dýchanie, potravová vakuola, tráviaca dutina, ústne orgány, tráviaca rúra, pažerák, žalúdok, črevo, análny otvor, mimotelové trávenie</i>	Uviesť význam procesu prijímania živín pre živočichy. Pomenovať procesy súvisiace s premenou látok. Pomenovať časť tráviacej rúry mäkkýšov, obrúčkavcov a článkonožcov v ktorej prebieha trávenie a vstrebávanie. Uviesť bezstavovca, ktorý má mimotelové trávenie.
Proces prijímania a spracovanie živín stavovcov. Význam a osobitosti procesu.	<i>Pojmy: ústna dutina, hltan pažerák, hrvol, žalúdok, svalnatý žalúdok, žľaznatý žalúdok, pečeň, podžalúdková žľaza, pečeň, črevo, tenké črevo, hrubé črevo, kloaka, análny otvor.</i>	Opísať spôsob chytania koristi obojživelníkmi. Uviesť význam jedovej žľazy plazov. Zdôvodniť význam žľaznatého a svalnatého žalúdka semenožravých vtákov. Porovnať prispôsobenie chrupu krta, mačky a tura potrave. Zdôvodniť funkciu zloženého žalúdka prežúvavých cicavcov.
Proces vylučovania bezstavovcov a stavovcov. Význam a osobitosti procesu vylučovania.	<i>Pojmy: stiahnuteľná vakuola, vyvrhovací otvor, vylučovací otvor, vylučovacie kanáliky,</i>	Charakterizovať význam vylučovania. Uviesť príklad bezstavovca s vyvinutou vylučovacou sústavou. Vymenovať sústavy, ktorými stavovce

	<i>vejárovité trubičky, análny otvor, močová sústava, obličky, močovody, močový mechúr, močová rúra.</i>	vyučujú odpadové látky. Porovnať spoločné a odlišné znaky vylučovania stavovcov.
Obeh telových tekutín bezstavovcov. Obeh telových tekutín stavovcov. Význam a osobitosti procesu obehu tekutín.	<i>Pojmy: otvorená obehová sústava (otvorená, zatvorená), srdce, cieva, krv, krvná plazma, červené krvinky, biele krvinky, krvné doštičky, cievy, rúrkovité srdce, srdce, predsieň, komora.</i>	Charakterizovať význam obehu telových tekutín. Porovnať obeh látok črievičky a nezmara. Opísať obeh telových tekutín v otvorenej obehovej sústave. Uviesť príklad bezstavovca u ktorého pohyb telových tekutín zabezpečuje srdce. Vymenovať zložky krvi stavovcov. Opísať obeh telových tekutín zatvorenej obehovej sústavy. Charakterizovať funkciu srdca stavovcov. Porovnať na schéme odlišnosti obehovej sústavy stavovcov. Vysvetliť súvislosť obehu krvi so stálou telesnou teplotou.
Proces regulácie tela bezstavovcov a stavovcov. Význam a osobitosti procesu regulácie.	<i>Pojmy: rozptýlená nervová sústava, nervové uzliny, rebričková nervová sústava, hormonálna sústava, nervová sústava, mozog, miecha.</i>	Charakterizovať regulovanie činnosti organizmu živočíchov. Porovnať rozptýlenú, pásovú a rebričkovú nervovú sústavu. Uviesť význam hormonálnej a nervovej sústavy stavovcov. Pomenovať reflexy dôležité pre život stavovcov.
Zmyslové orgány bezstavovcov a stavovcov. Význam a osobitosti zmyslového vnímania.	<i>Pojmy: zrak, oči (jednoduché, zložené, na stopkách), vnútorné ucho, ušný bubienok, ušné otvory, čuch, nozdry, čuchové jamky, hmat, tykadlá, hmatadlá, fúziky, hmatové fúzy.</i>	Opísať vnímanie zrakových podnetov prvkov a obrúčkavcov. Pomenovať orgány, ktorými hmyz vníma teplotu, dotyk, pohyb vzduchu, vône, svetlo, zvuky. Porovnať vnímanie zrakových podnetov dvoch bezstavovcov. Uviesť na príklade stavovca vnímanie čuchových a hmatových podnetov. Uviesť na príklade stavovca vnímanie zrakových a sluchových podnetov. Uviesť príklad cicavca s dobre vyvinutými zmyslovými orgánmi potrebných na lov koristi.
Proces rozmnožovania a vývin bezstavovcov. Proces rozmnožovania a vývin stavovcov. Osobitosti procesu rozmnožovania a vývinu.	<i>Pojmy: rozmnožovanie (nepohlavné, pohlavné), delenie, pučanie, regenerácia, pohlavná bunka, vajíčko, spermia, obojpohlavný živočích, vaječníky, semenníky, larva, kukla, priamy a nepriamy vývin, úplná premena, neúplná premena, vaječníky, semenníky, ikry, pohlavná dvojtvarosť, oplodnenie (vonkajšie, vnútorné), kŕmivé a nekŕmivé vtáky, zárodok, plod, maternica, placenta, materské mlieko.</i>	Charakterizovať proces rozmnožovania. Odlíšiť pohlavné a nepohlavné rozmnožovanie. Vysvetliť princíp rozmnožovania obojpohlavného živočicha. Porovnať priamy a nepriamy vývin jedincov. Opísať podľa schémy úplnú a neúplnú premenu hmyzu. Odlíšiť vonkajšie a vnútorné oplodnenie. Opísať na ukážke stavbu vtáčieho vajíka. Uviesť príklad pohlavnej dvojtvarosti stavovca. Uviesť príklad inštinktívneho správania pri rozmnožovaní (starostlivosť o mláďatá). Uviesť príklad kŕmivého a nekŕmivého vtáka. Opísať vývin a výživu mláďat cicavcov.
ZÁKLADNÁ STAVBA ORGANIZMOV Základná stavba tela organizmov. Bunková stavba. Spoločné a rozdielne znaky rastlinných a živočíšnych buniek.	<i>Pojmy: bunka, rastlinná bunka, živočíšna bunka, živá sústava, bunková stena, cytoplazmatická membrána, cytoplazma, jadro, vakuola, chloroplast, chlorofyl,</i>	Zistiť na ukážke spoločné znaky rastlinnej a živočíšnej bunky. Zistiť na ukážke odlišné znaky rastlinnej a živočíšnej bunky. Zdôvodniť odlišnosť stavby rastlinnej a živočíšnej bunky.

	<i>mitochondrie, lyzozómy.</i>	
Ako žije bunka. Základné životné procesy. Bunka ako celok.	<i>Pojmy: príjem živín, vylučovanie látok, dýchanie, pohyb, dráždivosť, rozmnožovanie, delenie, rast, vývin.</i>	Opísať na ukážke proces prijímania a vylučovania látok. Uviesť význam dýchania pre život bunky. Opísať na schéme rozmnožovanie bunky delením. Opísať proces rastu a vývinu buniek. Uviesť príklad škodlivého vplyvu na život bunky.
Celistvosť rastlinného a živočíšneho tela. Základné životné prejavy rastlín a živočíchov.	<i>Pojmy: príjem živín, vylučovanie látok, premena látok, energia, dýchanie, pohyb, dráždivosť, rozmnožovanie, delenie, rast, vývin.</i>	Opísať proces získavania energie rastliny a živočícha. Opísať proces uvoľňovania energie rastlinou a živočíchom. Porovnať na príklade pohyb rastliny a živočícha. Porovnať princíp rozmnožovania rastliny a živočícha. Porovnať rast a vývin rastliny a živočícha.
DEDIČNOSŤ A JEJ PODSTATA Dedičnosť a jej podstata. Jednotka dedičnej informácie.	<i>Pojmy: dedičnosť, genetika, dedičné informácie, vlastnosti, znaky, vlohy, genetická informácia, gény, chromozómy, nukleová kyselina DNA.</i>	Opísať prejavy dedičnosti organizmov. Pomenovať časť bunky, v ktorej sú uložené dedičné informácie. Pomenovať časť bunky, ktorá obsahuje chromozómy. Vysvetliť význam nukleovej kyseliny pre organizmy. Uviesť, kde sa v organizme nachádza nukleová kyselina.
Prenos dedičných informácií. Podstata a princíp prenosu.	<i>Pojmy: materská bunka, dcérska bunka, chromozómový pár, pohlavné bunka, pohlavné rozmnožovanie, prevládajúci gén, potlačený gén, križence 1. generácie, križence 2. generácie.</i>	Zdôvodniť význam zníženia množstva nukleovej kyseliny na polovicu pri vzniku pohlavných buniek. Opísať, ako tvorí nukleová kyselina svoje kópie pred delením jadra bunky. Vysvetliť význam prevládajúceho génu pre vznik potomkov. Opísať podľa schémy križenia vznik určitého znaku nového jedinca.
Dedičnosť a jej význam. Premennivosť a rozmanitosť organizmov, druhové vlastnosti, vlastnosti jedinca.	<i>Pojmy: premenlivosť, rozmanitosť, druhové a osobitné vlastnosti, nededičná a dedičná premenlivosť, mutácie, križenie, šľachtenie, klonovanie, odrody rastlín, plemená zvierat, dedičné choroby, genetická poradňa.</i>	Uviesť príklad premenlivosti a jej význam. Odlíšiť na príklade nededičnú a dedičnú premenlivosť. Uviesť príklad významu premenlivosti pre život organizmov. Opísať podstatu šľachtenia. Uviesť príklad odrody rastliny alebo plemena živočícha. Uviesť príklad vplyvu dedičnej choroby na život človeka. Uviesť význam návštevy genetickej poradne.
ŽIVOTNÉ PROSTREDIE ORGANIZMOV A ČLOVEKA Životné prostredie. Zložky životného prostredia, vzájomné vzťahy a ich význam.	<i>Pojmy: životné prostredie, zložky životného prostredia, prírodná zložka prostredia, umelá zložka prostredia, sociálna zložka prostredia, pracovné prostredie, obytné prostredie, rekreačné prostredie, ekológia, environmentalistika.</i>	Charakterizovať životné prostredie človeka. Uviesť príklad prírodnej, umelej a sociálne zložky prostredia. Uviesť príklad pracovného, obytného a rekreačného životného prostredia človeka a podmienky ich kvality. Vysvetliť rozdiel medzi vednými odborními ekológia a environmentalistika.
Faktory ovplyvňujúce životné prostredie a podmienky života. Vplyv na zdravie, život organizmov a ľudí.	<i>Pojmy: exhaláty, úlety (emisie, imisie), škodlivé látky, ťažké kovy, pesticídy, karcinogénne látky, obnoviteľné zdroje energie, neobnoviteľné zdroje energie,</i>	Uviesť príklad vplyvu znečisťovania vody, pôdy, ovzdušia na život organizmov a človeka. Uviesť príčiny znečisťovania vody, pôdy, ovzdušia. Uviesť príklad nepriaznivého vplyvu exhalátov, tepelných elektrární,

	<i>alternatívne zdroje energie.</i>	priemyselnej a chemickej výroby, dopravy na životné prostredie. Navrhnuť možnosť využívania alternatívneho zdroja energie alebo ekologickej likvidácie odpadu v okolí.
Starostlivosť o životné prostredie. Štátna ochrana prírody, preventívne opatrenia. Chránené rastliny, živočíchy.	<i>Pojmy: ochrana prírody, štátna ochrana prírody, druhová ochrana rastlín a živočíchov, chránené rastliny, chránené živočíchy.</i>	Rozlíšiť všeobecnú ochranu prírody a osobitnú ochranu prírody a krajiny. Poznať a pomenovať na ukážke aspoň tri druhy chránených rastlín. Uviesť príklad chráneného obojživelníka a plaza. Uviesť príklad chráneného vtáka a chráneného cicavca.
Ochrana prírody. Chránené územia a ich význam.	<i>Pojmy: chránená krajinná oblasť, národný park., chránený areál, prírodná rezervácia, národná prírodná rezervácia, prírodná pamiatka, národná prírodná pamiatka, ochrana neživých objektov, chránené minerály a skameneliny.</i>	Vymenovať aspoň tri kategórie chránených území. Uviesť príklad národného parku, chránenej krajiny oblasti a prírodnej rezervácie. Uviesť príklad vzácneho minerálu, ktorý sa vyskytuje na Slovensku.

Témy označené hrubým písmom sú predpísané v Štátnom vzdelávacom programe, témy hrubým písmom neoznačené sú dopracované školou.

III. ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ

Vzdelávacia oblasť sa prostredníctvom obsahu snaží uchovať kontinuitu tradičných hodnôt našej spoločnosti v súlade s aktuálnymi integračnými procesmi, viesť k vnímaniu vlastenectva a národnej hrdosti v kontexte európanstva a multikulturizmu.

Cieľom vzdelávacej oblasti je zoznámiť žiakov s vývojom ľudskej spoločnosti, s najvýznamnejšími spoločenskými javmi a procesmi, ktoré sa premietajú do každodenného života a vnímať svet integrujúco vo vzájomnom vzťahu medzi prírodou a spoločnosťou. Poznanie minulosti svojho národa ako aj národov Európy a sveta, oboznámenie sa so zemepisnými charakteristikami svojej vlasti a regiónov sveta a utváranie pozitívnych občianskych postojov je predpokladom získania občianskych kompetencií, ktoré patria ku kľúčovým vo vzdelávaní. Žiaci cez poznanie najbližšieho prostredia (rodina, škola), ktorého sú súčasťou, získavajú základné vedomosti o svojom najbližšom spoločenskom prostredí, o miestnej obci, regióne a o ostatných regiónoch Slovenska. Oboznamujú sa s územím, obyvateľmi, ich tradíciami a zvykmi, so svetom detí i dospelých, osvojujú si pravidlá a normy správania doma, v škole a na verejnosti. Učia sa orientovať v čase, časových údajoch, histórii vlastnej rodiny, svojej vlasti i ľudskej spoločnosti. Vedú sa k pochopeniu vlastného miesta a roly v spoločnosti, ako aj k tomu, aby svojimi postojmi a konaním prejavovali občiansku aktivitu, vlastenectvo, zodpovednosť k sebe, svojim blízkym, národu a celej spoločnosti. Vychováva žiakov k láske k vlasti a súčasne rozvíja a upevňuje vedomie príslušnosti k európskemu civilizačnému a kultúrnemu prostrediu

Vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť otvára priestor pre kultivovanie individuálnych a spoločenských spôsobilostí (kompetencií), učí vidieť veci a javy vo vzájomných súvislostiach, ponúka argumenty, inšpiruje k tvorivému riešeniu otázok dôležitých pre vzdelanostnú spoločnosť. Rozvíja myšlienkové operácie, praktické zručnosti a vedomie vlastnej identity žiaka.

Výchova a vzdelávanie v oblasti smeruje k vytváraniu kľúčových kompetencií tým, že žiakov vedie k:

- orientácii v čase a priestore,
- získavaniu základných schopností a zručností poznávať historický materiál,
- získavaniu základných vedomostí z oblasti historických faktov (svetové a národné dejiny),
- pochopeniu príčin a dôsledkov historických udalostí,
- čítaniu a interpretovaniu historických máp, obrázkov, fotografií, tabuliek a iných prostriedkov používaných v dejepise,
- osvojovaniu noriem spoločenského správania a občianskeho spolužitia,
- rešpektovania hodnoty pozitívnych medziľudských vzťahov,

- práci s informáciami o Slovenskej republike ako časti zeme a o Zemi ako celku,
- porozumeniu premenám v krajine, ktoré podmieňuje človek,
- porozumeniu a rozvíjaniu čítania a interpretácie obrázkov, fotografií, grafov, tabuliek, prierezov, schém a diagramov ako prostreidkov geografie,
- rozvíjaniu podnikateľských zručností spracúvaním projektov,
- zvládnutiu bežných situácií v osobnom i občianskom živote,
- nachádzaniu vlastného miesta a roly v spoločnosti,
- získavaní orientácie v aktuálnom verejnom živote Slovenskej republiky i vo svete,
- pochopeniu podstaty demokracie, práv a povinností občanov, rozpoznávaní protiprávneho konania a uvedomeniu si jeho dôsledkov,
- kultivovanému vyjadrovaniu vlastných myšlienok, názorov, postojov a ich obhajovaniu,
- úcte k vlastnému národu i k iným národom a národnostiam,
- pochopeniu a rešpektovaniu kultúrnych, náboženských a iných odlišností ľudí a spoločností,
- budovaniu kladného vzťahu ku všetkým humánnym a demokratickým hodnotám.

Vzdelávaciu oblasť Človek a spoločnosť tvoria učebné predmety dejepis, geografia a občianska náuka, aj keď témy sú v ďalších predmetoch v iných oblastiach.

1. DEJEPIS

Hodinová dotácia:

Dejepis	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	Spolu
Štátny vzdelávací program	1	1	1	1	2	6
Školský vzdelávací program	0	1	0	1	0	2
Spolu	1	2	1	2	2	8

1.Charakteristika predmetu, jeho význam v obsahu vzdelávania

Dejepis je samostatným predmetom a spolu s humánnou zložkou zemepisu a občianskou výchovou tvorí vzdelávaciu oblasť spoločenskovedných predmetov. Pomocou vyučovania dejepisu sa žiaci oboznamujú s vývojom ľudskej spoločnosti najmä z hľadiska konania osôb a prostredníctvom pohľadov na dôležité formy života spoločnosti v jednotlivých historických obdobiach. Osvojujú si kultúru spoločenskej komunikácie a demokratické spôsoby svojho konania. Hlavnou funkciou dejepisu je pestovanie historického vedomia žiaka a uchovanie kontinuity historickej pamäti v zmysle odovzdávania historickej skúsenosti z miestnej, regionálnej, slovenskej, európskej alebo svetovej perspektívy. Súčasťou jej odovzdávania je postupné poznávanie takých historických udalostí, dejov, javov a procesov v priestore a čase, ktoré zásadným spôsobom ovplyvnili vývoj slovenskej spoločnosti a premietli sa do našej prítomnosti. Vyučovanie dejepisu vedie žiakov k úcte k vlastnému národu a rozvoju vlastenectva, pričom rešpektuje kultúrne a iné odlišnosti ľudí rôznych skupín a spoločností. Prispieva k rozvoju demokratických hodnôt európskej civilizácie.

2.Rozvíjajúce ciele, predmetové spôsobilosti, vychádzajúce z kľúčových spôsobilostí

Ciele predmetu:

Základným cieľom výučby dejepisu je vytváranie študijných predmetových a medzipredmetových spôsobilostí a schopností využívať kvalitu získaných vedomostí znalostí v rôznych poznávacích i praktických situáciách, ktoré umožnia žiakom, aby nepristupovali k histórii len ako k uzavretej minulosti, ale aj k rozvíjaniu celej škály spôsobilostí klásť si v aktívnej činnosti kognitívne rôznorodé otázky, pomocou ktorých sa cez prizmu prítomnosti pýtajú na minulosť a vytvárajú si tak postupne

vlastný názor. Predpokladom rozvíjania a uplatňovania základného cieľa je aplikácia takých prístupov vo výučbe, ktoré kladú dôraz na aktívne učenie, na proces hľadania, objavovania a vytvárania poznatkov na základe vlastnej činnosti a skúsenosti v interakcii s učiteľom a spolužiakmi v kooperatívnom učení.

Základné predmetové spôsobilosti

Žiaci sa naučia pochopiť a pracovať:

- **s historickým časom:**
  - zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti chronologicky
  - zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti synchronne
  - rozpoznať nerovnomernosť historického vývoja
  - využívať medzníky ako prostriedok orientácie v minulosti
- **s historickým priestorom:**
  - rozlišovať regionálny, národný a globálny historický priestor
  - zaraďovať historické udalosti, javy, procesy a osobnosti priestorovo
  - rozpoznať podmienenosť medzi historickým priestorom a spôsobom života a obživy človeka a spoločnosti
- **s historickými faktami, udalosťami, javmi a procesmi a ich hodnotiacim posudzovaním:**
  - vymedziť jednotlivú historickú udalosť, jav, proces a osobnosť
  - popísať jednotlivé historické udalosti, javy, procesy a osobnosti na základe určujúcich znakov
  - rekonštruovať konanie a postoje ľudí v minulosti
  - skúmať konanie ľudí v daných podmienkach a vysvetľovať ho
  - určiť príčiny jednotlivých historických udalostí, javov a procesov
  - vymedziť dôsledky jednotlivých historických udalostí, javov a procesov
  - rozpoznať charakteristické znaky jednotlivých historických období
  - rozpoznať základné faktory, ktoré ovplyvňovali historický vývoj

Požiadavky na výstup:

Žiaci získajú základné informácie ako:

- **vyhľadávať informácie:**
  - z rôznych zdrojov- z verbálnych, obrazových, grafických a kombinovaných textov
  - z učebníc, pracovných zošitov, slovníka cudzích slov, atlasov, novín, časopisov a webových stránok
  - z populárnovedeckej literatúry a historickej beletrie
- **využívať tieto informácie a verifikovať ich hodnoty:**
  - vo vyberaní informácií
  - v organizovaní informácií
  - v porovnávaní informácií
  - v rozlišovaní informácií
  - v zaraďovaní informácií
  - v kritickom zhodnotení rôznych zdrojov informácií
- **štruktúrovať výsledky, výstupy a potvrdenia vybraného postupu:**
  - v rozpoznaní podstatného od nepodstatného
  - v integrovaní výsledkov do chronologického a historického rámca
  - vyhodnocovaní správnosti postupu
  - v tvorbe súboru vlastných prác

3. Učebné zdroje

Učebnice –5.-9. ročníkov, atlasy, dejepisné mapy, noviny a časopisy, odborný časopis- Historická revue, encyklopédie, videokazety a DVD, historická beletria – povesti, internet.

4. Hodnotenie predmetu

Žiaci budú hodnotení podľa klasifikačného poriadku. Formy kontroly úrovne osvojenia poznatkov:

1. verbálna forma- zisťovať a hodnotiť osvojenie základných poznatkov stanovených výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu
2. písomná forma- kontrolovať a hodnotiť osvojenie základných poznatkov prostredníctvom testov na konci každého tematického celku v rozsahu 10-15 otázok zostavených podľa výkonovej časti vzdelávacieho štandardu
3. praktické aktivity- tvorba: projektov, prezentácií, referátov, výrobkov, ukážky písma – bude uprednostnené slovné hodnotenie.
4. individuálne hodnotiť žiakov, ktorí boli vyšetrení v CPPPaP a u ktorých bola diagnostikovaná porucha učenia

Otázky a úlohy na preverovanie vedomostí:

- faktografické a terminologické – čo, kde, kedy sa stalo, kto, čo, kedy urobil
- analyticko – syntetické – zamerané na stupeň pochopenia udalostí a procesov
- interpretačné – zamerané na analýzu, syntézu, interpretáciu a hodnotenie historických udalostí.

5. Metódy a formy práce

Na vyučovaní dejepisu používame tieto metódy vyučovacieho procesu:

- motivačné (metódy usmerňujúce záujem o učenie)
- expozičné (metódy prvotného oboznamovania žiakov s učivom)
- fixačné (metódy opakovania a upevňovania učiva)
- diagnostické a klasifikačné (metódy hodnotenia, kontroly a klasifikácie)

MOTIVAČNÉ METÓDY

Vstupné motivačné metódy:

- Motivačné rozprávanie
- Motivačný rozhovor
- Motivačná demonštrácia
- Problém ako motivácia

Priebežné motivačné metódy:

- Motivačná výzva
- Aktualizácia obsahu učiva
- Pochvala, povzbudenie a kritika

EXPOZIČNÉ METÓDY

A. Metódy priameho prenosu poznatkov:

- a) monologické slovné metódy - rozprávanie, opis, vysvetľovanie, prednáška
- b) dialogické slovné metódy - rozhovor, beseda, dramatizácia

B. Metódy sprostredkovaného prenosu poznatkov

- a) demonštračné – demonštrácia obrazov, filmu, akustická demonštrácia...
- b) pozorovanie – javov, navouvedených situácií...
- c) manipulácia s predmetmi – práca s didaktickým zameraním, hra ako metóda a pod.

C. Metódy problémové

- a) problémové vyučovanie
- b) projekty

D. Metódy samostatnej práce a autodidaktické metódy:

- a) samostatná práca s knihou
- b) samostatné štúdium (encyklopédie, štúdium literatúry spojené so záujmom jedinca)
- d) samostatné štúdium s využitím techniky, internetu

E. Metódy mimovoľného učenia: preberanie názorov, postojov, záujmov, napodobňovane činnosti

FIXAČNÉ METÓDY

- Ústne opakovanie učiva žiakom**
- Metóda otázok a odpovedí** (sokratovská a heuristická metóda, beseda)
- Písomné opakovanie**
- Opakovací rozhovor**
- Opakovanie s využitím učebnice a inej literatúry** – patrí k významným fixačným metódam. Rozlišujeme **opakovanie zamerané na presné (doslovné) zapamätanie si textu** (cudzie slová, definície) a **opakovanie zamerané na porozumenie textu** s cieľom, aby žiak vedel voľne reprodukovať učivo.

METÓDY DIAGNOSTICKÉ A KLASIFIKAČNÉ

A. Klasické didaktické a diagnostické metódy:

ústne skúšanie, písomné skúšanie, didaktické testy

B. Malé formy vedeckovýskumných diagnostických metód

metóda pozorovania žiaka, pozorovanie v určitých situáciách, rozbor žiackych prác- mapy, projekty, kvízy

Na vyučovaní dejepisu používame tieto formy vyučovania:

- skupinové vyučovanie
- skupinovo-problémové vyučovanie
- vychádzky a exkurzie

1. Témy, tematické celky

5. ročník

Tematický celok	Obsahový Téma	štandard Pojmy	Výkonový štandard Spôsobilosti
Od blízkeho k vzdialenému	Priestor a čas Pamiatky v priestore a čase	dom, byt, sídlisko, dedina, mesto, vyšší územný celok, Slovensko, Európska únia prírodný a historický čas kategórie historického času - meniny, narodeniny, dátum, letopočet, sviatky fotografia- obrazová spomienka, rodinný album, rodostrom	Žiaci: - vymenujú zmeny v mieste bydliska, ktoré sa udiali počas ich života, - rozoznajú, čo sa zmenilo a čo sa nezmenilo v mieste ich bydliska, - identifikujú rozdiel medzi prírodným a historickým časom, - zostavia tabuľku dátumov štátnych, cirkevných sviatkov a pamätných dní, - zaradia letopočty do príslušného storočia z ľubovoľného storočia vyberú správny letopočet, - rozlíšia dátum a letopočet, - zakreslia do časového diagramu významné údaje zo života svojej rodiny, - rozoznajú pojmy pred Kr. a po Kristovi/pred našim letopočtom a nášho letopočtu, - zostavia rodostrom svojej rodiny, - napíšu krátky príbeh zo života svojej rodiny, - položia adekvátne otázky fotografií ako zdroju historických informácií, - zaznamenajú rozprávanie starých rodičov, rodičov o minulosti svojho rodiska,

Človek	Minulosť našej školy	historické pramene (písomné, obrazové, hmotné) múzeum, knižnica, archív, školská kronika	- pochopia pojem generácia v rodinnom kontexte na príklade starých rodičov a rodičov Žiaci: - poznajú historickú udalosť, osobnosť, ktorú pripomína pomník, pamätník, pamätná tabuľa v mieste, kde žijú, - identifikujú najstarší hrob na cintoríne, - rozoznajú na obrázkoch jednotlivé druhy historických prameňov, - rozoznajú rozdiel medzi múzeom a archívom, - usporiadajú širšiu škálu historických obrázkov a objektov, - vymenujú hlavné body z jedného prameňa na základe otázok učiteľa, - používajú rozširujúcu sa škálu pojmov v závislosti od témy, - zhodnotia význam rodinného albumu pre život rodiny, - zaznamenajú rozprávanie starých rodičov o škole z čias ich mladosti, - pátrajú po starých školských zošitoch a učebniciach, - získajú informácie o minulosti vlastnej školy,
	Priestor na mape	dejepisná mapa glóbus	Žiaci:- analyzujú príčiny sťahovania ľudí v minulosti i prítomnosti, - zdokumentujú príklad sťahovania ľudí v prítomnosti,
	Človek v pohybe	sťahovanie národov stretávanie kultúr kolonizácia vyst'ahovalectvo	Žiaci: - zostavia tabuľku najdôležitejších dopravných prostriedkov v chronologickej postupnosti, - porovnajú spôsoby dopravy v minulosti i prítomnosti,
	Ako si človek zmenšoval svet	od kola k lietadlu	- rozoznajú vplyv dopravných prostriedkov na životné prostredie svojho regiónu Žiaci: - rekonštruujú život roľníkov v minulosti, - vysvetlia príčiny oddelenia remeselníkov od roľníkov, - zhodnotia význam špecializácie remeselnej výroby, - nakreslia znak, ktorý výstižne charakterizuje zamestnanie remeselníka, - nájdu rozdiely medzi výmenným a peňažným obchodom, - zistia najčastejšie druhy detskej práce v minulosti,
	Spôsoby obživy človeka	roľník remeselník	- zaujmú stanovisko k problému detskej práce, - zaujmú postoj k tvrdeniu, že dospelí v
	Práca detí v minulosti i prítomnosti	detská práca	

v premenách priestoru a času	Človek vládca prírody?	prírodná energia umelá energia	niektorých krajinách zneužívali a i naďalej zneužívajú prácu detí vo svoj prospech, Žiaci: - vystihnú rozdiely medzi prírodnou a umelou energiou, - nájdu príklady využívania prírody v prospech človeka, - zdôvodnia príčiny neustáleho hľadania nových zdrojov energie, - určia vynálezy, ktoré pomohli človeku využiť energiu vo svoj prospech, - nájdu príklady zneužívania prírody človekom, Žiaci: - identifikujú na obrázkoch najstaršie druhy slovanského písma, - vypátrajú druhy písem z minulosti, - zhodnotia význam vynálezu písma, - rozpoznajú druhy moderných masovokomunikačných prostriedkov, - identifikujú rozdiely medzi rukopisom a tlačenou knihou, - zhodnotia význam vynálezu kníhtlače,
	Pamäť ľudstva		
	Duchovný život človeka	jazyk, písmo rukopis, kniha noviny, rozhlas, televízia internet e-mail	
Človek a komunikácia	Keď zlyhá komunikácia	náboženstvo legendy mýty povesti (región) vojna mier víťazi – porazení	- rozpoznajú príbeh z minulosti svojho regiónu z povesti, legendy, - vypátrajú v mieste bydliska sochy svätých, Žiaci: - identifikujú dôsledky vojen pre človeka a prostredie, v ktorom žije, - zdôvodnia stálu prítomnosť vojen v minulosti i prítomnosti, - zostavia správu o vojenskom konflikte v súčasnosti.

6. ročník

Tematický celok	Obsahový	štandard	Výkonový štandard
	Téma	Pojmy	Spôsobilosti
Obrazy pravekého sveta	Od lovca k roľníkovi a remeselníkovi	zberač, lovec roľník lovec doby medenej – odev, nástroje, zbrane,	Žiaci: - rozpoznajú rozdiely v spôsobe obživy a života pravekých zberačov, lovcov a roľníkov, - analyzujú pracovné nástroje pravekých ľudí, - zhodnotia význam najdlhšie používaného pracovného materiálu – kameňa, - porovnajú kamenné pracovné nástroje s medenými a bronzovými nástrojmi, - identifikujú nástroje a zbrane človeka medenej doby, - zovšeobecnia spôsob obživy a života ľudí v

Obrazy starovekého sveta	Riečne civilizácie a ich dedičstvo	mestský štát písmo	<p>medenej dobe napr. na príbehu Ötziho,</p> <ul style="list-style-type: none"> - zostavia správu zo skúmania spôsobu obživy a života pravekých ľudí, - odhalia postupne stav a premeny životného prostredia v dôsledku ľudskej činnosti, <p>Žiaci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odhalia vzťah medzi prírodnými podmienkami údolí veľkých riek a vznikom prvých štátov, - identifikujú znaky zavlažovacieho poľnohospodárstva, - analyzujú vnútorné členenie spoločnosti v mestskom štáte, - zhodnotia premeny a význam písma pre spoločnosť najstarších štátov, - zostavia obrazový materiál o kultúrnych pamiatkach najstarších štátov, - identifikujú poznatky obyvateľov najstarších štátov, ktoré nám slúžia dodnes <p>Žiaci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odhalia vzťah medzi prírodnými podmienkami a vznikom množstva nezávislých mestských štátov v Grécku, - si uvedomia, že Grékov spájal spoločný jazyk, náboženstvo, kultúra, šport, obchod a mytológia, - rozoznávajú rôznu formu vlády v mestských štátoch na príklade Sparty a Atén, - analyzujú spôsob života a formu vlády v Aténach za Perikla, - kladú základné analytické otázky školskému historickému písomnému prameňu, - pochopia problém rovnosti a nerovnosti, - zdôvodnia významné postavenie telesnej výchovy
	Staroveké Grécko	Aténska demokracia Perikles	<p>v mestských štátoch,</p> <ul style="list-style-type: none"> - vymedzia olympijské disciplíny, v ktorých sa dodnes súťaží, - zhodnotia význam olympijských myšlienok v minulosti i prítomnosti, <p>Žiaci:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analyzujú formu vlády v rímskej republike ako mestského štátu, - analyzujú spôsob obživy a života v Ríme, - dokumentujú expanziu mestského štátu a jeho premenu v ríšu, - analyzujú krízu republiky a jej premenu na cisárstvo, - rozoznávajú príčiny budovania rímskej hranice pozdĺž stredného Dunaja, - zostavia stručný informačný materiál o živote v rímskych táboroch na našom území, - rozoznávajú dôležitosť gréckej a rímskej kultúry pre vytvorenie európskej kultúry,

Svetové náboženstvá Obrazy stredovekého sveta	Rímska republika	Olympijské hry vec verejná Markus Aurelius	- zostavia obrazový materiál o divoch starovekého sveta, Žiaci: - odhalia príčiny prenasledovania kresťanov v rímskej ríši, - rozoznajú korene kresťanského náboženstva, - identifikujú hlavné rozdiely medzi Starým a Novým zákonom, - zhodnotia význam a odkaz kresťanstva pre európsku kultúru, - odhalia okolnosti vzniku islamu, - zdôvodnia príčiny rýchleho rozširovania islamu, - identifikujú odkaz arabskej kultúry pre európsku kultúru, Žiaci: - zdôvodnia príčiny rozdelenia rímskej ríše, - zovšeobecnia príčiny zániku západorímskej ríše, - odhalia ciele expanzívnej politiky Justiniana, Karola Veľkého a arabských kalifov, - zhodnotia kultúrny odkaz Byzantskej a Franskej ríše, - odhalia nový vzťah medzi ľuďmi vyšších spoločenských vrstiev formujúcej sa stredovekej spoločnosti za pomoci grafu, - identifikujú spôsob života a obživy jednotlivých sociálnych vrstiev stredovekej spoločnosti, - zdôvodnia príčiny oddelenia remeselníkov od roľníkov, - opíšu život ľudí na feudálnom majetku a v meste, - zdôvodnia, prečo sa kláštory stali postupne hospodárskymi a kultúrnymi centrami, - zhodnotia význam stredovekých univerzít.
	Límes Romanus	Gerulata, Iža Carnuntum Roľník, remeselník, obchdník škola	
	Ľudia a ich každodenný život	príklady – pyramídy	
	Divy starovekého sveta		
	kresťanstvo islam	starý zákon, nový zákon korán	
	Tri ríše raného stredoveku	Byzantská ríša (Justinian) Franská ríša (Karol Veľký) Arabská ríša (kalifát)	
	Prepožičiavanie pôdy	léno, vazal, poddaný	
	Každodenný život	hrad, mesto, dedina	
Vzdelanie	kláštor pisár univerzity		

7. ročník

Tematický celok	Obsahový štandard		Výkonový štandard
	Téma	Pojmy	Spôsobilosti
Predkovia Slovákov v Karpatskej	Príchod Slovanov	pravlasť, migrácia,	Žiaci sú schopní: - opísať pravlasť Slovanov

kotline		Samo	<ul style="list-style-type: none"> - uviesť dôvody sťahovania Slovanov - na historickej mape ukázať územia na ktoré sa Slovania nasťahovali - vymenovať západných, južných a východných Slovanov - identifikovať vzťahy medzi Slovanmi a Avarmi - uviesť príčiny vzniku Samovej ríše - zdôvodniť význam Samovej ríše
	Veľká Morava	kresťanské misie Cyril a Metod Pribina Rastislav Svätopluk	<p>Žiaci vedia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uviesť dôvody na vznik Veľkomoravskej ríše - opísať vznik Nitrianskeho kniežatstva - vysvetliť význam Veľkomoravskej ríše - zhodnotiť prínos Cyrila a Metoda pre rozvoj našej kultúry a štátnosti - opísať Veľkomoravskú ríšu počas panovania Rastislava a Svätopluka - opísať kultúru vo Veľkomoravskej ríši - opísať vzdelanosť vo Veľkomoravskej ríši - ukázať na historickej mape rozmach Veľkomoravskej ríše - nakresliť obydlie z doby Veľkomoravskej ríše - rozpoznať zbraň a výstroj vojakov z obdobia Veľkomoravskej ríše
Slováci v Uhorskom kráľovstve	Kráľovstvo mnohých jazykov a mravov	dynastie, Štefan I. Ondrej II. Karol Róbert Ľudovít I. Žigmund Luxemburský gotická cesta Matej Korvín	<p>Žiaci vedia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysvetliť vznik Uhorského kráľovstva - uviesť prínos predkov Slovákov pri vzniku Uhorského kráľovstva - zhodnotiť vládu Štefana I. - zhodnotiť význam Nitrianskeho vojvodstva - analyzovať Zlatú bulu Ondreja II. - vysvetliť, prečo dochádzalo v Uhorsku k neustálemu boju o trón - analyzovať a zhodnotiť spôsob života vo vrcholnom stredoveku a dnes - zdôvodniť hospodársky rozkvet za vlády Karola Róberta - zhodnotiť význam vnútornej a zahraničnej politiky Ľudovíta I. a Žigmunda Luxemburského - opísať vládu Mateja Korvína - zhodnotiť význam bankských miest na Slovensku - opísať kultúru v Uhorsku vo

	Banské mestá	Kremnica Banská Štiavnica Banská Bystrica život baníkov, dukát	vrcholnom stredoveku, - nájsť obrazový materiál z gotickej cesty - ukázať na historickej mape Uhorské kráľovstvo - napísať krátky životopis vybraného panovníka Uhorska - do slepej mapy nakresliť banské mestá ležiace na území Slovenska - napísať krátky text o živote baníkov - vytvoriť tím a vymodelovať historické námestie stredovekého mesta
Obrazy novovekého sveta	Kríza stredoveku Kníhtlač Objavitelia a dobyvatelia Hospodárske zmeny Reformácia a proti-reformácia	humanizmus, renesancia Mikuláš Koperník Leonardo da Vinci Ján Gutenberg karavela objavenie Ameriky (Krištof Kolumbus) oboplávanie zemegule (F. Magalhaes) kolonializmus od cechu k manufaktúre mešťan, zámorský obchod Martin Luther Ignác z Loyoly	Žiaci sú schopní: - uviesť podstatné znaky úpadku stredovekej spoločnosti - charakterizovať humanizmus - vysvetliť podstatu renesancie - zhodnotiť význam kníhtlače - napísať krátku esej o význame písaného slova - rozlíšiť pojmy objaviteľa a dobyvateľa - uviesť príčiny zámorských objavov - posúdiť dôsledky zámorských objavov - zhodnotiť význam zámorského obchodu - zakresliť do obrysovej mapy smery objavných plavieb - vysvetliť pojem kolonializmus Žiaci vedia: - zdôvodniť príčiny hospodárskych zmien v novoveku - porovnať prácu remeselníka v cechu a v manufaktúre - opísať život mešťana - zostaviť správu o spôsobe života remeselníka - opísať príčiny vzniku reformácie - analyzovať písomný prameň z problematikou reformácie - vysvetliť dôvody protireformácie
Habsburská monarchia	Slovensko na hranici dvoch svetov Osvietenský	Moháč Turci Bratislava – centrum uhorského kráľovstva Mária Terézia	Žiaci vedia: - opísať moháčsku bitku a jej dôsledky - objasniť postavenie Slovenska v Habsburskej monarchii - charakterizovať postavenie Slovenska v susedstve Osmanskej ríše - uviesť príčiny a dôsledky protihabsburských povstaní v Uhorsku

	absolutizmus	Jozef II. Matej Bell Adam F. Kollár reformy	- zostaviť obrazový materiál o Bratislave ako hlavnom a korunovačnom meste Uhorska - zhodnotiť význam reforiem Márie Terézie a Jozefa II. - charakterizovať osvietenský absolutizmus - prezentovať významné slovenské osobnosti napísaním krátkej práce
--	--------------	--	--

Prierezová, integrovaná téma	spôsobilosti
J. Gutenberg, alebo na počiatku mediálneho sveta	Projekt

8. ročník

Tematický celok	Obsahový	štandard	Výkonový štandard
	Téma	Pojmy	Spôsobilosti
Európa na ceste k moderným národom	Vek rozumu	encyklopédia občan, revolúcia	Žiaci sú schopní: - na časovej osi vyznačiť obdobie 18. až 20. storočia a zapísať najvýznamnejšie udalosti - prečítať a kriticky zhodnotiť historický prameň z uvedeného obdobia - analyzovať myšlienkový smer vyzdvihujúci rozum - kriticky zhodnotiť dovedajšie ľudské poznanie - zdôvodniť úlohu občana na politickej scéne - na základe obrázkov a fotografií z učebnice, odbornej literatúry a pod. nakresliť pevnosť Bastilu, francúzskeho vojaka, mešťana, mestský dom, a pod. - vysvetliť význam Občianskeho zákonníka - kriticky posúdiť príčiny a dôsledky francúzskej revolúcie
Moderný slovenský národ	Zrod modernej doby	Napoleon, národný štát (Nemecko, Taliansko)	- analyzovať príčiny a dôsledky vzniku cisárstva vo Francúzsku - napísať krátku prácu na tému francúzski encyklopedisti alebo Napoleon a pod. - vyhládať údaje o bratislavskom mieri a prezentovať ich v krátkej informácii - na historickej mape vyhládať a opísať politickú mapu Európy po Viedenskom kongrese
	Modernizácia	Priemyselná revolúcia, továreň, robotník, podnikateľ	- analyzovať príčiny a zdôvodniť význam zjednotenia Talianska a Nemecka - pochopiť proces formovania moderných národov - vymenovať znaky moderného národa - identifikovať znaky priemyselnej revolúcie a jej vplyv na modernizáciu a vznik nových tried
	Nacionalizmus	národné hnutia	
	Slovenské národné hnutie	spisovný jazyk,	

<p>Rakúsko – Uhorsko</p> <p>Prvá svetová vojna</p>	<p>Slováci v Uhorsku</p> <p>Každodennosť</p> <p>Rozdelená Európa</p> <p>Zákopová vojna</p> <p>Odboj Slovákov a Čechov</p> <p>Zmeny na mape Európy</p>	<p>politické programy, tri generácie vzdelancov(A. Bernolák, J.Kollár, L. Štúr),</p> <p>revolučný rok 1848/49, SNR, dobrovoľnícke výpravy</p> <p>dualizmus, modernizácia, industrializácia, maďarizácia, slovenská otázka, vysťahovalectvo, mesto a vidiek dohoda, trojopolok</p> <p>front a zázemie</p> <p>M. R. Štefánik, T. G. Masaryk nástupnícke štáty vznik ČSR</p>	<p>- porovnať výrobu tovaru v manufaktúre a v továrni</p> <p>- opísať prácu v továrni s dôrazom na prácu detí a žien</p> <p>- porovnať dopravné prostriedky, parník a moderné lode, kónský záprah a železnice a automobil</p> <p>- v krátkej práci opísať a vysvetliť postavenie menších národov v Uhorsku (Rumunov, Chorvatov, Slovákov) a ich boj za národnú slobodu.</p> <p>Žiaci sú schopní:</p> <p>- kriticky posúdiť a zhodnotiť činnosť slovenských národných vzdelancov</p> <p>- analyzovať a zhodnotiť revolučný rok 1848/49</p> <p>- analyzovať politický program Slovákov – Žiadosti slovenského národa</p> <p>- opísať dobrovoľnícke výpravy a posúdiť ich význam a význam SNR</p> <p>- analyzovať požiadavky v dokumente Memorandum národa slovenského.</p> <p>Žiaci sú schopní:</p> <p>- opísať vznik Rakúsko –Uhorska - špecifikovať postavenie Slovákov v R-U, - zaujať kriticky postoj k maďarizácii</p> <p>- kriticky zdôvodniť príčiny a dôsledky vysťahovalectva Slovákov</p> <p>- zhotoviť graf, dokumentujúci regióny, z ktorých najviac ľudí emigrovalo</p> <p>- zhotoviť tabuľku na porovnanie života v meste a na dedine</p> <p>- kriticky analyzovať príčiny vzniku a ciele dohody a trojopolku</p> <p>- kriticky analyzovať a zhodnotiť príčiny a priebeh 1. svetovej vojny</p> <p>- charakterizovať postoj Slovákov k vojne a ich účasť pri formovaní ČSR</p> <p>- zhodnotiť význam a úlohu osobnosti pri vzniku ČSR</p> <p>- opísať pomocou mapy priebeh 1. svetovej vojny</p> <p>- ukázať na mape zmeny, ktoré nastali rozpadom R-U</p> <p>- napísať krátku prácu na tému o 1. svetovej vojne</p>
--	---	---	--

Druhá svetová vojna	Zánik ČSR	Mníchovská dohoda, Viedenská arbitráž	<ul style="list-style-type: none"> - uviesť príčiny, ktoré viedli k okypteniu a zániku ČSR - opísať mníchovskú dohodu, - opísať vyhlásenie autonómie Slovenska - analyzovať viedenskú arbitráž - kriticky zhodnotiť postoj západných mocností voči ČSR. <p>Žiaci sú schopní:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uviesť príčiny vypuknutia 2. svetovej vojny, - pochopiť význam vzniku protihitlerovskej koalície-
	Priebeh vojny	Európa, ZSSR, Tichomorie, protihitlerovská koalícia, protifašistický odboj, život v čase vojny	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznať nebezpečenstvo ideológie, ktoré hlásajú rasovú neznášanlivosť - opísať príčiny a priebeh 2. svetovej vojny,- ukázať na historickej mape najväčšie bitky,- v chronologickom poradí zoradiť štáty napadnuté Nemeckom, - opísať protifašistický odboj a život v čase vojny,- zhodnotiť holokaust. <p>Žiaci sú schopní:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uviesť príčiny vzniku Slovenskej republiky(1939 – 1945),- rozlíšiť autoritatívny režim od demokracie - kriticky zhodnotiť postoj Nemecka voči Slovenskej republike - analyzovať dôsledky židovského kódexu - dokumentovať význam Slovenského národného povstania - charakterizovať Slovenskú republiku - analyzovať politický systém SR, - analyzovať hospodárstvo SR- zhodnotiť dôsledky holokaustu
	Tragédia Židov	holokaust, Oswienčim	<ul style="list-style-type: none"> - opísať domáci odboj, - uviesť význam SNP, - napísať krátku úvahu o každodennom živote obyvateľstva v Slovenskej republike <p>Žiaci sú schopní:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pochopiť rozdelenie sveta na

<p>Slovenská republika (1939 – 1945)</p>	<p>Politický systém</p> <p>Slováci v odboji</p> <p>Život na Slovensku</p>	<p>autoritatívny režim, židovský kódex, deportácie</p> <p>Slovenské národné povstanie</p> <p>Anglicko, ZSSR, Severná Afrika</p> <p>Hospodárstvo, kultúra</p>	<p>dva tábory - rozlíšiť život za železnou oponou - rozpoznať zmeny v rozdelenom svete - porovnať politické systémy a ich vplyv na každodenný život - opísať dôsledky 2. svetovej vojny - uviesť príčiny vzniku dvoch mocenských blokov - dokumentovať proces sovietizácie v strednej a východnej Európe - charakterizovať studenú vojnu, - opísať spoluprácu západoeurópskych krajín a politikov, ktorí stáli na začiatku integrácie Európy - opísať prejavy odporu východoeurópskych štátov proti komunistickej diktatúre - vysvetliť hromadenie bohatstva v rukách ednotlivcov a medzinárodných korporácií - zaujať stanovisko k procesu dekolonizácie. Žiaci sú schopní: - uviesť príčiny narastania vplyvu KSČ - zhodnotiť februárový prevrat , analyzovať 50-te roky a procesy s buržoáznymi nacionalistami - vysvetliť znaky socializmu - zhodnotiť kolektivizáciu a industrializáciu - dokumentovať narastanie krízy a jej vyvrcholenie v“ „socializme s ľudskou tvárou“ - charakterizovať rok 1968 a osobnosť A. Dubčeka -charakterizovať normalizáciu a osobnosť G. Husáka - zdôvodniť príčiny nespokojnosti a prejavy odporu voči režimu - zdôvodniť podstatu Charty 77, - opísať disent - uviesť význam sviečkovej manifestácie - vysvetliť pád železnej opony a “ nežnú revolúciu“- vymenovať pozitíva a negatíva socializmu. Žiaci sú schopní:</p>
<p>Povojnový svet</p>	<p>Rozdelený svet</p> <p>Život v rozdelenom svete</p>	<p>studená vojna, železná opona, politické bloky, strach z atómovej vojny, čiernobiely svet, bohatstvo a chudoba,</p>	<p>-charakterizovať normalizáciu a osobnosť G. Husáka - zdôvodniť príčiny nespokojnosti a prejavy odporu voči režimu - zdôvodniť podstatu Charty 77, - opísať disent - uviesť význam sviečkovej manifestácie - vysvetliť pád železnej opony a “ nežnú revolúciu“- vymenovať pozitíva a negatíva socializmu. Žiaci sú schopní:</p>
<p>Československo za železnou oponou</p>	<p>Podoby totality</p>	<p>februárový prevrat, obeť totality, odpor proti totalite,</p>	<p>- vymenovať pozitíva a negatíva socializmu. Žiaci sú schopní:</p>

Slovenská republika 1993	Pokus o reformu	pražská jar, normalizácia, sviečková manifestácia, návrat k parlamentnej demokracii	- vymenovať príčiny rozdelenia Českej a Slovenskej republiky - opísať vznik Slovenskej republiky - uviesť výhody a nevýhody vstupu Slovenska do NATO a EÚ - zhodnotiť prijatie eura.
	Nežná revolúcia	rozdelenie Českej a Slovenskej republiky	Žiaci sú schopní: - uviesť rozdiely v hospodárskom a politickom systéme súčasného sveta
	Doba premien Koniec rozdeleného sveta	vstup Slovenskej republiky do NATO, EU, Schengen, Euro, pád železnej opony.	- uviesť výhody a nevýhody zjednocovania Európy - hľadať dôvody vzniku terorizmu vo svete
	Súčasný svet	Fenomény súčasnosti	EU, NATO, globalizácia , terorizmus, internet, globálne otepľovanie.

2. GEOGRAFIA

	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. A	8. B	9. A, 9. B	9. C	Spolu
ŠVP	1	1	1	1	1	1	1	5
ŠkVP	1	0	0	1	0	1	0	3/1
Spolu	2	1	1	2	1	2	1	8/6

Charakteristika predmetu

Učebný predmet geografia rozvíja u žiakov poznanie jedinečnosti planéty Zem. Od toho sa odvíja obsah predmetu. Žiaci pochopia význam poznania zákonitostí Zeme: Uvedomia si, že dokonalé pochopenie princípov existencie Zeme im pomôže ju využívať a chrániť. Kompetencie, ktoré žiaci prehĺbujú štúdiom geografie, umožňujú im spoznávať krajinu, zákonitosti jej usporiadania, možnosti optimálneho využitia a ochrany krajiny človekom.

Obsah geografie sa sústreďuje aj na väzby prírody a ľudskej spoločnosti. Vzhľadom na nárast problémov, vyplývajúcich z aktivít človeka a ich dopadu na prírodné prostredie i na spoločnosť, žiaci získajú aj skúsenosti ako reagovať na zmeny v priestore, pochopiť ich a v budúcnosti riešiť.

Základnou geografickou kompetenciou je práca s mapou. Vedieť pracovať s mapou, čítať ju, analyzovať obsah mapy a interpretovať ho, orientovať sa podľa mapy, vedieť zhotoviť jednoduchý náčrt okolia a i. Túto základnú kompetenciu podporujú i záujmy žiakov, nielen o svoje okolie, ich možnosť cestovať, pracovať s internetom a i.

Spoznávanie Zeme je základnou podmienkou jej ochrany. Každé miesto na Zemi je iné, líši sa podnebiem, rastlinstvom, živočíšstvom, obyvateľmi a ich výtvarmi. Obyvateľstvo v rôznych častiach sveta sa líši nielen jazykom ale aj svojou kultúrou či spôsobom života. Poznanie týchto charakteristík a ich pochopenie vedie k porozumeniu predovšetkým vzájomných väzieb v krajine. Posúdiť postavenie Slovenska v porovnaní s ostatnými štátmi, ako ďalej zmeniť súčasný stav a pričiniť sa o rozvoj Slovenska a jeho

regiónov tiež patria do geografického poznávania. Námety, čo môže každý žiak urobiť pre svoje mesto, svoj región, sú súčasťou praktického geografického výstupu potrebného pre bežný život.

Ciele predmetu v prepojení na kľúčové kompetencie

Geografia rozvíja súbor kľúčových kompetencií, ktoré majú prevažne priestorový a integrujúci charakter. Považuje sa za ne súbor vedomostí, zručností a schopností, ktoré vie žiak správne skombinovať a tak porozumieť, interpretovať a prakticky využívať danosti krajiny. Patria medzi ne:

- Používať a vedieť interpretovať mapy rôzneho druhu (automapy, mapy na internete, turistické mapy, tematické mapy a i.).
- Práca s informáciami o krajine ako časti Zeme (aj Zeme ako celku). Ich praktické využitie v bežnom živote a schopnosť vyhľadať a použiť ich pre praktické potreby (textové a dátové zdroje v tlačenej či digitálnej podobe).

Získané poznatky systemizovať do oblastí fyzickej a humánnej geografie.

Poznatky fyzickej geografie sú u oblasti prírodných charakteristík Zeme. Získané informácie využije žiak pri správnom pochopení vzniku a vývoji hlavných povrchových tvarov, pri porovnávaní a využívaní nerovností zemského povrchu napríklad i turistike, ale aj pri rozhodovaní umiestňovaní aktivít v rozvoji regiónov – dopravných sietí, prípadne ťažbe nerastných surovín. Poznať vplyv a účinok vnútorných a vonkajších síl, ktoré pôsobia na povrch Zeme umožnia ľuďom chrániť sa pred živelnými pohromami. To isté platí aj pri poznaní zákonitostí počasia v rôznych podnebných oblastiach sveta.

V oblasti humánnej geografie vyučovanie sa zameriava na človeka na Zemi, na premeny, ktorými ovplyvnil krajinu Porozumieť premenám v krajine, ktoré podmieňuje človek (vrátane kultúrnych aspektov). Zhodnotiť perspektívy rozvoja pre budúcnosť (vývoj počtu obyvateľstva, rozvoja sídel, hospodárstva a i.).

- Pri vyučovaní geografie sa veľký dôraz kladie na literatúru ako zdroj, nielen učebnice ale ja odborné a populárno-vedecké časopisy, ktoré prinášajú aktuálne informácie Podporujeme tým potrebu čítania u žiakov, správne porozumenie prečítaného a spracovanie a interpretáciu. Prvotné rozvíjanie čítania a interpretácie obrázkov, fotografií, grafov, tabuliek, prierezov, schém a diagramov považujem za základné vyjadrovacie prostriedky geografie.
- V obsahu geografie sa snažíme o integráciu a súborný pohľad na poznatky získané v spoločenských či prírodovedných disciplínach (história, biológia, geológia, fyzika, chémia, sociológia, filozofia). Vytvoriť ich prepojenie tak, aby vznikol komplexný obraz o regiónoch v rôznych častiach sveta. V novom zameraní geografie, kladieme väčší dôraz na kultúru a charakteristiku kultúrnych prejavov ľudí v rôznych častiach sveta, preto prinášame aj väčšie prepojenie s hudobnou a výtvarnou výchovou.
- Rozvíjanie podnikateľských zručností žiaci získajú spracúvaním projektov. Žiaci sa naučia riadiť projekty, ako sú napr. modelové cestovné kancelárie, projekty na inventarizáciu predpokladov rozvoja regiónov a pod.
- Kultúrne kompetencie rozšíriť prostredníctvom poznania rôznych kultúr na celom svete. Geografia učí vážiť si iné kultúry pri zachovaní vlastnej identity, venuje sa ľudovej kultúre a kultúrnym tradíciám. Kultúrne pamiatky sú súčasťou obsahu regionálnej geografie.

Schopnosti a zručnosti získané štúdiom geografie využiť pri oddychových aktivitách (cestovaní, rekreácii a i.).

Kľúčové kompetencie

- ❖ kompetencia k celoživotnému učeniu sa,
- ❖ kompetencie v oblasti IKT,
- ❖ kompetencie riešiť problémy,
- ❖ kompetencie občianske,
- ❖ kompetencie smerujúce k iniciatívnosti.

Obsah vzdelávania

Hlavné témy, pokiaľ to ich charakter umožňuje, sú interpretované cez regióny. Bázou geografického vzdelávania je regionálna geografia, pričom poznatky z fyzickej a humánnej geografie sú zaradené priamo v regióne – krajine – kontinente či v oceáne, kde sa vyskytujú, čiže sú dominantné. Primeraná kombinácia všeobecných a konkrétnych regionálnych tém podnieti na kvalitnejšie sprostredkovanie a osvojenie geografických poznatkov, ktoré možno sumarizovať do okruhov (hlavných tém):

Zem ako planéta vo vesmíre

Získať poznatky o Zemi, tvare a jej pohyboch a uvedomiť si vplyv slnečnej energie ako základnej podmienky pre život ľudí. Riešiť problémové úlohy, vysvetliť zmeny v prírode počas roka, súvislosti vzniku podnebných a rastlinných pásiem s rozdielnym množstvom dopadajúceho slnečného žiarenia, ktoré je ovplyvnené tvarom Zeme.

Priestor na Zemi a jeho zobrazovanie

Používať mapy pri orientácii v teréne (turistické mapy, automapy, plány miest, tematické mapy) Vedieť sa orientovať na mapách – získavať a aplikovať z nich údaje v bežnom živote. Používať mapy pri získavaní informácií o danej lokalite. Vedieť nájsť mapu na internete a orientovať sa v nej, získavať informácie z dát.

Vzťah medzi zložkami krajiny

Vedieť vysvetliť prírodný charakter jednotlivých oblastí na Zemi, pochopiť fungovanie zložiek krajiny v danej oblasti, porozumieť odlišnostiam krajiny a tomu prispôsobiť svoj život. V tejto téme sa maximálne uplatňuje systémový prístup a príčinnno-následné vzťahy. Vplyv podnebia na povrch, na rastlinstvo a živočíšstvo, význam vody (činnosť rieky, jazerá a i.).

Vzťah medzi krajinou a človekom

Posúdiť život človeka v priestore, tvorený vzájomnými vzťahmi medzi prírodou a spoločnosťou. Podmieňuje ho znalosť podmienok, ktoré príroda dáva človeku a ovplyvňuje ho. Zároveň uvedomenie si človeka, do akej miery môže využívať prírodu, aby prežil. Vznik chránených území, národných parkov. Využívanie prírodných zdrojov človekom.

Eudia na Zemi a vzťahy medzi ľuďmi

Zhodnotiť rozmiestnenie obyvateľstva na Zemi, podmienky v jednotlivých častiach Zeme a ich vhodnosť pre život človeka, vzájomné ovplyvňovanie starých a nových kultúr, existenciu rôznych kultúr vedľa seba. Vzbudiť snahu zaujímať sa o kultúru ľudí žijúcich v rôznych oblastiach sveta, porozumieť jej a akceptovať hodnoty iných kultúr pri zachovaní svojej vlastnej identity ako predpoklad kvalitného reagovania na možné spolupráce.

Regióny Zeme

Komplexne hodnotiť regióny z hľadiska ich prírodných a kultúrnych a i. charakteristík, možnosti rozvoja, poznať miestny región, možnosti jeho rozvoja, byť schopný prispieť k rozvoju miestneho regiónu.

Rozdelenie obsahu do ročníkov v základnej škole

V 5. ročníku sú obsahom štúdia geografie základné zákonitosti, ktoré sú interpretované v praktickej rovine a poskytované motivačným spôsobom.

Obsah učiva v ročníkoch 6. – 9. sa opiera o spoznávanie jednotlivých regiónov Zeme systémom od najvzdialenejších oblastí po najbližšie (nadväzuje na základy geografických poznatkov z vlastivedy). V úvode každého ročníka sú vstupné praktické témy, ktoré napomáhajú porozumieť vybranej problematike. Každý z regiónov je rozdelený na tri vzájomne previazané organické súčasti:

- A) Základné informácie o regióne v kontexte planéty Zem.
- B) Objavovanie prírodných a človekom vytvorených osobitostí regiónu a ich porovnanie so Slovenskom (miestnou krajinou)
- C) Environmentálne súvislosti spestrené zaujímavosťami o regióne

Prierezové témy - v geografii sú zaradené tieto prierezové témy:

- osobnostný a sociálny rozvoj - OSR
- environmentálna výchova - ENV
- ochrana života a zdravia - OZO

tvorba projektu a prezentačné zručnosti - PPZ

mediálna výchova - MEV

regionálna výchova - REV

multikultúrna výchova - MUV

tradičná ľudová kultúra

Medzipredmetové vzťahy

Na hodine geografie sa budú využívať aj poznatky aj z iných predmetov :

- dejepis
- matematika
- slovenský jazyk a literatúra
- náboženská výchova
- biológia

4. Požadovaný výstup žiakov

- ovládať učivo v rozsahu obsahového a výkonového štandardu
- orientovať sa na mape a glóbusu
- vedieť pripraviť projekt o vybraných miestach a vedieť ho prezentovať s využitím získaných vedomostí
- pri získavaní údajov vedieť využívať všetky dostupné zdroje – internet a odbornú literatúru

5. Stratégie vyučovania

Z didaktických metód vyučovania sa v geografii využije niekoľko variant metód. Ich použitie bude závisieť od témy a štruktúry vyučovacej hodiny. Okrem klasických metód / motivačný rozhovor, vysvetľovanie, rozprávanie, precvičovanie a opakovanie učiva/ sa veľký dôraz kladie na:

- začlenenie práce s kartografickým materiálom, hlavne mapou, ale i glóbusom, práce s literatúrou- učebnicou a doplňujúcimi zdrojmi,
- začlenenie skupinovej práce do výučby, podporovať komunikáciu medzi žiakmi a učiteľom,
- samostatné vyhľadávanie informácií, vedenie žiakov k samostatnej práci pri vypracovávaní referátov a projektov,
- maximálne využitie IKT vo výučbe - výukové programy, dataprojektor, počítač, filmy, interaktívne cvičenia,
- využitie didaktických hier - zemepisné tajničky, doplňovačky a osemsmierky,
- zaradenie geogr. vychádzok, exkurzie, pričom vychádzky zamerať na praktickú aplikáciu získaných vedomostí pri práci v teréne.

6. Učebné zdroje

- učebnica a atlasy: učebnica geografie pre 5., 6., 7., 8., 9. ročník, Atlas sveta, Atlas Európy, Atlas Slovenska, glóbus, kompas, buzola
- encyklopédie a odborné časopisy : Geografia, Geo, Ľudia a Zem, National geographic
- DVD a videofilmy a výukové programy
- internet: Google Earth, internetové geografické portály napr. zborovňa, interaktívne cvičenia, počítačové prezentácie

Pri hodnotení žiaka v predmete geografia sa využíva:

1. formatívne hodnotenie: toto hodnotenie umožňuje žiakovi odstraňovať nedostatky a učiteľ mu poskytne rady na jeho zlepšenie(verbálne hodnotenie žiaka)

2. neformálne hodnotenie: cieľom tohto hodnotenia je zhodnotiť prácu žiaka v skupine alebo v individuálnej práci(verbálne hodnotenie žiaka)

3.priebežné hodnotenie:

- klasifikácia verbálneho skúšania
- klasifikácia frontálneho skúšania
- klasifikácia projektových prác
- klasifikácia testovej formy skúšania

Na kontrolu a hodnotenie žiakov sa budú uplatňovať nasledovné formy:

1. Verbálna forma

- zisťovať a hodnotiť sa bude osvojenie základných poznatkov stanovených výkonovým štandardom
- pri prezentovaní vedomostí sa budú uprednostňovať žiaci na základe dobrovoľnosti

2. Písomná forma

- kontrolovať a hodnotiť sa bude osvojenie základných poznatkov prostredníctvom testu na konci tematického celku alebo skupiny podobných učebných tém v časovom limite 5 - 20 minút v rozsahu 10 – 20 otázok zostavených podľa výkonového štandardu uvedených aj v tematických výchovno-vzdelávacích plánoch

- kritériá hodnotenia: 100% - 90% výborný
- 89% - 75% chválibečný
- 74% - 50% dobrý
- 49% - 25% dostatočný
- 24% - 0% nedostatočný

Hodnotenie žiakov bude založené na kritériách v každom vzdelávacom výstupe. Cieľom hodnotenia je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky a aké pokroky naopak dosiahol. Súčasťou hodnotenia je tiež povzbudenie do ďalšej práce. Použité budú adekvátne metódy a prostriedky hodnotenia. Hodnotiť sa budú ústne odpovede, písomné testy a referáty a projekty. Cieľom je ohodnotiť prepojenie vedomostí so zručnosťami a spôsobilosťami. Pri hodnotení a klasifikácii budeme vychádzať z metodických pokynov pre hodnotenie a klasifikáciu. Hodnotiť sa bude známku.

Učebné osnovy a vzdelávacie štandardy z geografie pre 5. ročník (2 hod. týždenne / spolu 66 hodín)

Obsahový štandard Téma	pojmy	Výkonový štandard	Metódy	Medzipredmetové vzťahy Prierezové témy
Úvodná hodina	Oboznámenie sa s plánom učiva 5. ročníka, spôsobom hodnotenia, oboznámenie s projektami	- osvojiť si systém a organizáciu vyučovacieho procesu	- motivačný rozhovor	
Tvar Zeme Naše miesto vo vesmíre Mesiac – prirodzená družica Zeme Mesačné fázy Pohyby Zeme – prečo sa striedajú deň a noc Pohyby Zeme – prečo sa striedajú ročné obdobia Objavovanie vesmíru a využitie kozmonautiky Cesty objaviteľov do rôznych častí sveta Povrch Zeme -	Tvar Zeme, glóbus, polomer Zeme Slnecná sústava, vesmír, Slnko, planéty, družice, kométy, Galaxia Mesiac, krátery, Armstrong, príliv, odliv Nov, spln, 1. a posledná štvrt' Pohyby Zeme, rotácia Zeme okolo osi, dôsledky rotácie, Kopernik, deň, zemská os Eliptická dráha, rok, priestupný rok, striedanie ročných období, polárny deň a noc družice, Gagarin, Armstrong, sondy, teleskopy, druhy satelitov Cesta K. Kolumba, prvá plavba okolo Zeme, plavba Jamesa Cooka a objavenie Austrálie, polárnych oblastí, dobytie najvyššieho vrchu. Svetadiely, kontinenty, polostrovy, ostrov, pohoria	- získať základné poznatky o vlastnostiach Zeme, jej postavení v slnecnej sústave - poznať planéty slnecnej sústavy - získať základné poznatky o Mesiaci - získať poznatky o jeho pohyboch, vedieť vysvetliť príčiny prílivu a odlivu - chápať príčiny a dôsledky striedania sa dňa a noci - poznať a vysvetliť príčiny a dôsledky striedania sa ročných období - poznať najznámejších astronautov, druhy satelitov a ich využitie v praxi	- motivačný rozhovor, práca s obrázkami, mapou, glóbusom, internet, riešenie problémových úloh: <i>Prečo sa strieda deň a noc? Prečo sa striedajú ročné obdobia? Ako to súvisí s tvarom Zeme?</i> <i>Kedy by sa nestriedali ročné obdobia?</i> <i>Čo by sa stalo, keby Zem nemala tvar gule a keby sa netočila okolo svojej osi?</i> Využitie IKT.	Fyzika, Informatika, Dejepis OSR, ENV, MEV, MUV, DOV, PPZ

<p>súš <i>Povrch Zeme - svetový oceán</i> <i>Znázorňovanie povrchu</i> <i>2 hod.</i> <i>opakovania</i> <i>Exkurzia - planetárium</i></p> <p><i>Výstupná práca</i></p>	<p>oceány, moria, prielivy, zálivy, prieplyvy</p> <p>výškové stupne pevniny - pohoria a nížiny, hĺbkové stupne oceánov a morí - šelfy, oceánske priekopy</p>	<p>- diskutovať o cestách objaviteľov do rôznych častí Zeme</p> <p>- vymenovať kontinenty, svetadiely a ukázať ich na mape, charakterizovať pojmy ostrov, polostrov a vedieť vyhľadať pohoria</p> <p>- vymenovať oceány a ukázať ich na mape</p> <p>- vyhľadať veľké zálivy, prielivy, prieplyvy</p> <p>- na mape rozlíšiť výškové a hĺbkové stupne podľa farebnej škály</p>		
<p>Glóbus,</p> <p>Ravnobežky, poludníky</p> <p>Geografická sieť</p> <p><i>Určovanie svetových strán a geografickej polohy</i></p> <p>Čo môžeme vidieť na mape</p> <p>Meranie na mapách</p> <p>Čas na Zemi - prečo je na Zemi rôzny čas <i>1x opakovanie</i> <i>Výstupná práca</i></p>	<p>Glóbus, zemská os, severná, južná, východná, západná poglobule, póly</p> <p>ravnobežka, rovník, obratník Raka a Kozorožca, polárne kružnice, nultý - hlavný poludník</p> <p>Geografická sieť – ravnobežky, poludníky, poloha</p> <p>Svetové strany – orientácia, orientácia v okolí školy, orientácia na mape</p> <p>Mapy, druhy máp</p> <p>Zobrazovanie na mapách, výškopis a polohopis</p> <p>Grafická mierka, meranie vzdialenosti na mape</p> <p>Časové pásma, dátumová hranica</p>	<p>- poznať glóbus a vedieť na ňom ukázať potrebné pojmy</p> <p>- nájsť na mape hlavné ravnobežky a poludníky a vedieť ich pomenovať, určiť jednotlivé poglobule podľa hlavn. ravnobežiek a poludníkov</p> <p>- osvojiť si spôsob určovania polohy na Zemi</p> <p>- precvičiť si používanie svetových strán a určovanie polohy na Zemi</p> <p>- vedieť čítať fyzickogeografickú mapu a vyvodzovať z nej základné charakteristiky zobrazenia územia, podľa ukážky určiť druh mapy</p> <p>- rozumieť grafickej mierke mapy,</p> <p>- vedieť odmerať vzdialenosť na mape grafickou mierkou</p> <p>- vysvetliť príčiny nerovnomernosti v čase v určitých štátoch</p> <p>- s využitím atlasu vypočítať pásmový čas v príslušnom štáte</p>	<p>- vysvetľovanie, rozprávanie, precvičovanie a opakovanie učiva</p> <p>- práca s glóbusom, mapou, atlasom, hry s mapou</p> <p>- vychádzka do okolia školy – praktické využitie mapy</p> <p>- maximálne využitie IKT vo výučbe - výukové programy (Google Earth), dataprojektor, počítač, DVD filmy</p> <p>- využitie didaktických hier - geografické tajničky, doplňovačky, osem smerovky, kvízy</p>	<p>Matematika, Fyzika, Biológia DOV, REV, OSR, PPZ</p>
<p>Cesta do hlbín Zeme</p> <p>Sopky - okná do hlbín Zeme</p> <p>Ohnivá miesta</p>	<p>Zemské jadro, plášť, kôra, pohyby zemských platin</p> <p>Sopka, magma, láva, kráter, kaldera, sopečný komín, magmatický kozub, Poľana a najznámejšie sopky sveta, sopečné ostrovy, oceánske</p>	<p>- na modeli Zeme rozlíšiť jej časti, poznať pohyby litosferických</p> <p>- vysvetliť ako vzniká sopka, sopečná činnosť na základe pohybu</p>	<p>- motivačný rozhovor, vysvetľovanie, rozprávanie, precvičovanie a opakovanie učiva</p> <p>- začlenenie práce</p>	<p>Biológia, Fyzika, Chémia PPZ, REV, OZO, MEV, , OSR, ENV - vplyv sopečnej</p>

<p>na Zemi zemetrasenie a cunami Činnosť vody</p> <p>Činnosť ľadovca Činnosť vetra</p> <p>Atmosféra - vzdušný obal Zeme <i>Podnebie, podnebné pásma</i> Počasie -aké bude počasie</p> <p>Rozmanité typy krajín na Zemi</p> <p><i>Krajiny teplého pásma - dažďové pralesy Savany</i></p> <p><i>Tropické púšte a polopúšte Krajiny subtropického pásma - subtropické krajiny Krajiny mierneho pásma - listnaté a zmiešané lesy a boreálny les Stepi a púšte mierneho pásma Krajiny studeného pásma - tundry</i> Polárne krajiny Život vo vysokých pohoriach</p>	<p>chrpta, sopečné pohoria, zemetrasenia, cunami Povrchová voda, prameň, vyvieracky, rieka, riečna dolina, koryto, horný, stredný, dolný tok , ústie, delta, vodopád, tiesňava, kaňon Pevninský ľadovec, horský ľadovec, snežná čiara, ľadovcová dolina, moréna, pleso Erózia, púšte, piesočné búrky, skalné hríby, mosty, brány, skalné mestá, pieskové duny, oázy, Petra kyslík, dusík, oxid uhličitý, ozónová vrstva a diera Podnebie, teplé, mierne a studené podnebné pásmo Meteorologické stanice, teplota vzduchu, zrážky, smer a rýchlosť vetra, meteorologické družice a radary Podoby krajiny Rozdelenie zeme na rastlinné pásma Typické podnebie, pôdy, rastlinstvo, živočíšstvo Teplé pásmo, dažďový prales - amazonský, konžský, indonézsky.... savany, obdobie dažďov a sucha, stáda bylinožravcov, baobab, akácia.... Obratníky, kaktusy, vádí, kočovníci - nomádi, druhy púští Subtropické vždyzelené lesy, macchie, pínie, vavrín, dub korkový.... Opad listov, tajga, boreálny ihličnatý les, hnedé lesné pôdy, podzoly...</p> <p>Trávnaté porasty, úrodné černozeme, zavlažovanie, sajga, prérie, pampy... tundra, lesotundra, machy, lišajníky, pižmoň...</p> <p>Polárne krajiny, polárne púšte, polárny deň a noc, Arktída, Antarktída, Grónsko, polárne žiara, Inuiti výškové stupne, Tatry, Andy, Himaláje, Alpy</p>	<p>zemských krýh - určiť na mape sopečné oblasti, sopečný pás a vedieť vymenovať najznámejšie sopky - rozumieť základným pojmom - zemetrasenie, sop.činnosť, tsunami, určiť na mape oblasti zemetrasení, poukázať na ničivú silu zemetrasenia - vysvetliť ako pôsobí voda na zemský povrch - vysvetliť vznik a činnosť rieky, vodopádov, opísať kolobeh vody v prírode, poukázať na význam a ochranu vody - vysvetliť vznik foriem reliéfu činnosťou ľadovca a na ukážke ich vedieť pomenovať - poznať vplyv pevninského ľadovca na Tatry a Alpy - uvedomiť si silu vetra, jeho hrozbu, ale aj využitie, vedieť vysvetliť ako pôsobí vietor na zemský povrch, vymenovať a ukázať na mape najväčšie púšte - spracovať diagram zloženia zemskej atmosféry a pochopiť význam atmosféry a ozónovej vrstvy pre život na Zemi - vedieť ukázať na mape podnebné pásma a určiť ich charakteristické znaky - spoznávať základné charakteristiky počasia, nebezpečné úkazy v počasí , katastrofy, rozumieť základnej predpovedi počasia v médiách - spoznať a porovnať na základe príkladov oblastí na Zemi podľa rastlinstva, vedieť vymenovať rastlinné pásma, charakterizovať ich podľa základných znakov - podľa ukážky spoznať typ krajiny, nájsť ju na</p>	<p>s kartografickým materiálom, hlavne mapou, práce s literatúrou - encyklopédiami a doplňujúcimi zdrojmi - začlenenie skupinovej práce a práce vo dvojiciach, podporovať komunikáciu medzi žiakmi a medzi žiakmi a učiteľom - samostatné vyhľadávanie informácií, vedenie žiakov k samostatnej práci - maximálne využitie IKT vo výučbe -výukové programy, dataprojektor, počítač, DVD filmy - využitie didaktických hier - geografické tajničky, doplňovačky, osem smerovky, kvízy</p>	<p>činnosti, zemetrasenia na život ľudí; záplavy, hurikány a tajfúny; odlesňovanie Amazonského pralesa; rozširovanie Sahary</p>
---	---	--	--	---

<p>4 x opakovanie Výstupná práca</p>		<p>mape a pomenovať základné živočíchy a rastliny - podľa ukážky spoznať typ krajiny, nájsť ju na mape a pomenovať základné živočíchy a rastliny - spoznať život vo vysokých pohoriach, jeho nástrahy a nebezpečenstvá</p>		
<p>Mestá a dediny</p> <p><i>Najväčšie mestá sveta</i></p> <p><i>Hustota obyvateľstva</i></p> <p><i>Národy a jazyky</i></p> <p><i>Rasy</i></p> <p><i>Náboženstvá</i></p> <p>Pamiatky UNESCO – vo svete</p> <p>Pamiatky UNESCO – na Slovensku</p> <p><i>Opakovanie</i> <i>Výstupná práca</i></p>	<p>Mestské a vidiecké sídlo, obydlie, samota, city, slumy, veľkomesto, farmy Paríž, New York, Mexico City, Londýn, Sao Paulo, Tokyo... Hustota obyvateľstva, počet obyvateľstva, rozloha štátu Číňania, Hindustánci, Rusi, Američania, Bengálci, Japonci, národnostné menšiny, svetové jazyky europoidná, ekvatoriálna, mongoloidná, mulat, mestic, zambo svetové náboženstvo, kresťanstvo, islam, budhizmus, hinduizmus, judaizmus Významné stavby, kultúrne a technické stavby Najznámejšie pamiatky vytvorené človekom - Tadž Mahal, Eifelova veža, Opera v Sydney, pyramídy, Veľký čínsky múr, socha Krista v Rio de Janeiro, ... katedrály chrámy Vlkolínec, Banská Štiavnica, Bardejov, Levoča, Spiš</p>	<p>- uviesť rozdiely medzi mestom a vidieckymi sídlami - spoznať najväčšie mestá sveta a vedieť ich vyhľadať na mape - vypočítať hustotu obyvateľstva Slovenska a čítať mapu hustoty obyvateľstva sveta - vedieť vymenovať najpočetnejšie národy sveta a svetové jazyky, chápať pojmu svetový jazyk a národ</p> <p>- rozpoznať na ukážke príslušníka bielej, čiernej a žltej rasy - poznať základné svetové náboženstvá - oboznámiť sa s úlohami stavieb a poznať stavby zapísané v UNESCO, vedieť na ukážke pomenovať danú stavbu - oboznámiť sa s pamiatkami UNESCO na Slovensku a spoznať ich podľa ukážok - poznať najkrajšie a najzaujímavejšie miesta na Zemi, ktoré vytvoril človek, poukázať na ich krásu</p> <p>- poznať najkrajšie a najzaujímavejšie miesta na Slovensku, ktoré vytvoril človek, poukázať na ich krásu</p>	<p>- motivačný rozhovor, vysvetľovanie, rozprávanie, precvičovanie a opakovanie učiva - začlenenie práce s kartografickým materiálom, hlavne mapou, práce s literatúrou - encyklopédiami a doplňujúcimi zdrojmi - začlenenie skupinovej práce a práce vo dvojiciach, podporovať komunikáciu medzi žiakmi a medzi žiakmi a učiteľom - samostatné vyhľadávanie informácií, vedenie žiakov k samostatnej práci - maximálne využitie IKT vo výučbe - výukové programy, dataprojektor, počítač, DVD filmy - využitie didaktických hier - geografické tajničky, doplňovačky, osem smerovky, kvízy</p>	<p>Občianska náuka, Svet práce, Dejepis ENV, PPZ, DOV, MUV, MEV, OSR, OZO</p>
<p><i>Projekt I – Najkrajšie miesta, ktoré vytvorila príroda</i></p>	<p>Mt. Everest, Veľká koralová bariéra, Uluru, Kilimandžáro, Sahara, Níl, Veľký kaňon, Yellowstone, Angelov vodopád, Amazonský dažďový prales, Dunaj, Antarktída</p>	<p>- vyhľadávať informácie, spracovať ich do textu - pripraviť obrázkovú prílohu - prezentovať pred</p>	<p>- samostatné vyhľadávanie informácií, vedenie žiakov k samostatnej práci pri vypracovaní</p>	<p>Informatika, Výtvarná výchova PPZ, REV, OSR, MEV, MUV</p>

<i>Projekt II – Najkrajšie miesta, ktoré vytvoril človek</i>	Tadž Mahal, Eifelova veža, Opera v Sydney, pyramídy v Gíze, Veľký čínsky múr, socha Krista v Rio de Janeiro, socha Slobody, Hollywood, Koloseum, skalné mesto Petra, šikmá veža v Pise	spolužiakmi svoj projekt - prezentovať počítačovú prezentáciu	projektov - maximálne využitie IKT vo výučbe	
<i>Záverečné opakovanie</i>	Záverečný prehľad získaných vedomostí		kvíz	

Poznámka: Témy označené hrubým písmom sú predpísané v Štátnom vzdelávacom programe, témy hrubým písmom neoznačené sú dopracované školou v súlade s navýšeným počtom vyučovacích hodín.

3. OBČIANSKA NÁUKA

Občianska náuka	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	Spolu
Štátny vzdelávací program	1	1	1	0,5	0,5	4
Školský vzdelávací program	0	0	0	0,5	0,5	1
Spolu	1	1	1	1	1	5

1. Charakteristiku predmetu, jeho význam v obsahu vzdelávania

Predmet prispieva k orientácii žiakov v rodinnom a školskom prostredí. Vede ich k poznávaniu svojej rodiny, školy, obce, regiónu, vlasti a Európskej únie, umožňuje žiakovi pochopiť seba samých a pomáha im v ich socializačnom procese, učí ich demokraticky myslieť a konať, poznávať svoje práva a povinnosti a obhajovať práva druhých. Poskytuje žiakovi základné vedomosti z oblasti štátu a práva a vedie ich k aktívnej občianskej angažovanosti a umožňuje im pochopiť ekonomický život spoločnosti. Dopĺňa ich vedomosti o finančnú gramotnosť, schopnosť narábať s peniazmi, prispievať do rodinného rozpočtu. Zároveň prispieva k správnej výbere SŠ a tak sa pripravovať na budúce povolanie.

2. Rozvíjajúce ciele, predmetové spôsobilosti, vychádzajúce z kľúčových spôsobilostí

Predmet sa cieľmi spolupodieľa na utváraní a rozvíjaní kľúčových kompetencií tým, že vedie žiaka k:

- podpore vedomia jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti, utváraní vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí,
- realistickému sebapoznávaniu a sebahodnoteniu,
- akceptovaniu vlastnej osobnosti a osobnosti druhých ľudí,
- aktívnemu občianstvu a osobnej angažovanosti, uvedomovaniu si práv, povinností, rešpektovaniu základných princípov demokracie a tolerancie,
- vytváraní pozitívnych vzťahov k opačnému pohlaviu v prostredí školy a mimo školy,
- rozpoznaní stereotypných názorov na postavenie muža a ženy,
- získaniu základných vedomostí o ekonomickom fungovaní spoločnosti,
- uplatňovaní vhodných komunikačných prostriedkov k vyjadrovaniu vlastných myšlienok, citov, názorov a postojov,
- obhajovaniu vlastných postojov a k primeranému obhajovaniu svojich práv,
- vytváraní schopnosti využívať ako zdroj informácií rôzne verbálne a neverbálne texty spoločenského a spoločenskovedného charakteru,
- rešpektovaniu a uplatňovaní mravných princípov a pravidiel spoločenského spolunažívania a prebratí zodpovednosti za vlastné názory, správanie sa a dôsledky konania,
- správnej a vhodnej výbere SŠ a následnému zvoleniu budúceho povolania,
- finančnej gramotnosti.

3. Výchovné a vzdelávacie kompetencie

sociálne a personálne

- viesť žiakov k efektívnej spolupráci v skupine, pozitívne ovplyvňovať kvalitu spoločnej práce,
- motivovať žiakov k diskusii v skupine,
- viesť žiakov prostredníctvom spoločných prezentácií, rozborov a hodnotenia práce,
- k sebahodnoteniu ústneho a písomného prejavu a ďalších aktivít,
- viesť žiakov k utváraniu vedomia vlastnej identity a identity druhých ľudí, k realistickému sebazpoznávaniu a sebahodnoteniu, k akceptovaniu vlastnej osobnosti a osobnosti druhých ľudí,
- viesť žiakov k pozitívnej predstave o sebe samom, poznať a využívať silné stránky svojej osobnosti,
- kriticky hodnotiť svoje nedostatky, počítat s nimi pri výbere povolania,

spoločenské a občianske

- oboznámiť žiakov s ich právami a povinnosťami vo všetkých oblastiach spoločenského života,
- naučiť žiakov kultivovane obhajovať svoje práva v rôznych životných situáciách,
- dôslednou a systematickou kontrolou zadávaných úloh navodzovať situácie k získaniu vedomia zodpovednosti za včasné plnenie zadávaných úloh a zodpovednosti za vlastnú prácu,
- pripravovať pre žiakov úlohy, na ktorých sa učia poznávať legislatívu a všeobecné morálne zákony a dodržiavať ich,
- motivovať žiakov sledovať aktuálne dianie v živote spoločnosti doma a vo svete a dokázať k nemu zaujať stanovisko,

pracovné

- na konkrétnych situáciách naučiť žiakov dodržiavať pravidlá práce a správania sa,
- naučiť žiakov ku kritickému mysleniu, využívaniu logického myslenia,
- viesť žiakov k tvorivému riešeniu úloh, ktoré dokážu prezentovať a obhajovať,
- viesť žiakov ku spolupráci pri riešení problémov a úloh v skupine,
- pripravovať žiakov na prípadný neúspech, naučiť ich vytrvalo hľadať ďalšie možnosti uplatnenia,

komunikačné

- naučiť žiakov počúvať druhých ľudí, vnímať neverbálnu komunikáciu,
- naučiť žiakov kultivovane sa vyjadrovať
- rozvíjať komunikačné schopnosti riadenou diskusiou k učivu, ktoré má súvislosti s aktuálnymi problémami a dianím,
- vhodnými učebnými aktivitami viesť žiakov k presnému a výstižnému vyjadrovaniu sa,
- vhodnými príkladmi a úlohami učiť žiakov klásť jasné a zrozumiteľné otázky,
- vytvárať problémové situácie, pri ktorých žiak v spolupráci s ostatnými vyhľadáva informácie, triedi ich a spracováva,

v oblasti informačných a komunikačných technológií

- viesť žiakov k efektívnemu využívaniu informačno-komunikačnej technológie pri tvorivých aktivitách,
- viesť žiakov, aby nadobudli schopnosť prostredníctvom internetu a IKT získať a spracovávať informácie a používať pri prezentácii,

k celoživotnému učeniu sa

- viesť žiakov k uvedomeniu si významu celoživotného vzdelávania v súčasnej spoločnosti,
- naučiť žiakov samostatne vyhľadávať a triediť informácie z rôznych oblastí spoločenského života,
- na vhodne zvolených ukážkach viesť žiakov k formulovaniu vlastných záverov, pri ktorých uplatnia teoretické znalosti a naučia sa obhájiť vlastné stanoviská,
- zadávať žiakom na spracovanie a riešenie úlohy, ktoré žiaci riešia samostatne alebo v skupinách, výsledky svojej práce prezentujú a získané informácie prepájajú do širších celkov, hľadajú medzi nimi súvislosti a vyvodzujú z nich závery.

Medzi predmetové vzťahy

Na hodine OBN možno využiť poznatky aj z iných predmetov, najmä:

- dejepisu
- geografie
- slovenského jazyka a literatúry
- náboženskej výchovy
- regionálnej výchovy

Začlenenie prierezoých tém:

Environmentálna výchova (ENV) – viesť žiakov k poznaniu svojej obce.

Mediálna výchova (MDV) – vedieť si vyhľadať informácie, roztriediť ich, správne použiť u rôznych zdrojov.

Osobnostný a sociálny rozvoj (OSR) – pomôcť žiakovi uvedomiť si svoju osobnosť, akceptovať seba samého, zdokonaľovať svoje zručnosti, presadzovať svoje práva, naučiť žiaka viesť zodpovednosť za svoje činy, naučiť ho sklbiť svoje práva so svojimi povinnosťami.

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti (TBZ) – vyhľadať informácie, roztriediť ich, vybrať vhodnú formu a podobu, vedieť prezentovať, spolupracovať v skupine.

Ochrana života a zdravia (OZO) – naučiť žiaka viesť zodpovednosť sám za seba.

3. Témy, tematické celky

Predmet veku primerane oboznamuje žiakov s vybranými poznatkami z oblasti sociológie, psychológie, politológie, práva a ekonómie, ktoré ich vedú k poznávaniu seba a iných, k chápaniu personálnych, interpersonálnych, sociálnoprávnych a ekonomických vzťahov medzi jednotlivcom a spoločnosťou. Podieľa sa na mravnom, občianskom a intelektuálnom rozvoji žiakov.

5.ročník -1 hodina týždenne, 33 hodín ročne

ÚVODNÁ VYUČOVACIA HODINA 1h

VZDELÁVACÍ BLOK: TC: MOJA RODINA 13h

TC: MOJA ŠKOLA 17h

PROJEKTY 2h

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Moja rodina		
Poslanie a funkcie rodiny	- Funkcie rodiny	Chápe význam rodiny pre človeka a spoločnosť
Vzťahy v rodine, roly členov rodiny	- Princípy, na ktorých fungujú vzťahy v rodine	- Vie rozlíšiť pozítiva a negatíva v rodinných vzťahoch - Chápe zmysel pozícii jednotlivých členov pre fungovanie rodiny
Normy a pravidlá, práva a povinnosti členov rodiny	- Pravidlá platné v rodine - Práva a povinnosti rodičov a detí	- Chápe význam pravidiel v rodine - Chápe spätosť práva a povinností - Vie ochraňovať svoje práva a plní si svoje povinnosti
História mojej rodiny, zvyky a tradície	- Rodinná genéza dvoch generácií dozadu - rodostrom - Zvyky a tradície rodiny (Vianoce, Veľká noc...)	- Získa úctu a hrdosť na svoju rodinu, tradície a zvyky - Pochopí spätosť prítomnosti s minulosťou - Vie rozlíšiť, v čom sú si rodiny podobné a v čom sú originálne
Komunikácia v rodine	- Verbálna komunikácia - Neverbálna komunikácia	Chápe dôležitosť komunikácie medzi členmi rodiny pre ich

	<ul style="list-style-type: none"> - Jednosmerná komunikácia - Základné komunikačné techniky 	<p>harmonický život</p> <ul style="list-style-type: none"> - Začne uplatňovať komunikačné techniky - Vie obhajovať, zdôvodňovať svoj názor a rešpektovať názor ostatných - Prejavuje úctu k názorom rodičov
Krízy v rodine	<ul style="list-style-type: none"> - Dôvody, ktoré vedú ku krízam v rodine: rozvod rodičov, choroba v rodine <p>- Neúplná rodina</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Identifikuje príčiny rodinných kríz - Chápe potrebu preberať rolu neprítomného člena rodiny - Vie prejavovať cit spolupatričnosti
Problémy rodinného života a ich riešenie	<ul style="list-style-type: none"> - Typológia záťažových situácií - Problémy rodinného života <p>- Spôsoby riešenia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vie pomenovať záťažové situácie a vygenerovať základné problémy rodinného života - Vie: vyjednávať, zdôvodňovať svoje riešenia, aktívne počúvať, robiť kompromisy, prijímať rozhodnutie
Zdravý spôsob života	<ul style="list-style-type: none"> - Životné štýly - Stres - Relaxačné techniky - Zdravý životný štýl: zdravá životospráva, pravidlá duševnej hygieny 	<ul style="list-style-type: none"> - Porovnáva jednotlivé životné štýly - Vie identifikovať stres a naučí sa techniky na jeho odbúranie - Uplatní základy zdravej výživy - Odolá módnym trendom v životospráve - Uplatňuje pravidlá duševnej hygieny vo svojom rodinnom živote
Zdravý spôsob života	<ul style="list-style-type: none"> - Spôsoby trávenia voľného času - Spoločné voľno časové aktivity - Individuálne voľno časové aktivity (turistika, šport, kultúra, starostlivosť o domáce zvieratá...) 	<ul style="list-style-type: none"> - Vie rozlíšiť vhodné a nevhodné spôsoby trávenia voľného času - Vysvetlí, prečo je pre rozvoj jeho osobnosti dôležité spoločné trávenie voľného času
Voľný čas v mojej rodine	<ul style="list-style-type: none"> - Voľný čas v rodine - Spôsoby trávenia voľného času v rodinách 	<ul style="list-style-type: none"> - Naučí sa prispôbovať ostatným členom rodiny - Formuje si pocit spolupatričnosti
Naši príbuzní, priatelia, susedia	<ul style="list-style-type: none"> - Širšia rodina - Medziľudské vzťahy - Priateľstvo - Pomoc a podpora 	<ul style="list-style-type: none"> - Vie vymenovať členov svojej širšej rodiny - Na príkladoch uvedie, ako fungujú vzťahy v širšej rodine, susedské vzťahy - Vie určiť, čím sa vzájomne obohacujú a ako si pomáhajú
Generačné problémy v rodine	<ul style="list-style-type: none"> - Viacgeneračné rodiny - Problémy spolunažívania vo viacgeneračných rodinách 	<ul style="list-style-type: none"> - Vie vysvetliť pojem viacgeneračnej rodiny - Zdôvodní potrebu vzájomnej starostlivosti rodičov, detí, starých rodičov - V každodennom živote chápe a pomáha starým rodičom
Dokumenty a Zákon o rodine	<ul style="list-style-type: none"> - Dohovor o právach dieťaťa - Zákon o rodine 	<ul style="list-style-type: none"> - Vie pracovať s dokumentom a zákonom - Pozná svoje práva a povinnosti zo zákona - Osobne sa angažuje proti porušovaniu práv detí - Vie, že vzťahy v rodine upravuje Zákon o rodine
Moja škola		
Trieda ako sociálna skupina	<ul style="list-style-type: none"> - Princípy fungovania triedneho kolektívu - Postavenie jednotlivcov v skupine a ich vzťahy - Sociálne roly - Socializácia 	<p>Vysvetlí príčiny pozícií jednotlivých žiakov (aj seba) v triednom kolektíve</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vie vymenovať základné roly žiakov v triede a zaradiť žiakov do nich - Vie vysvetliť, čo je socializácia a prečo je

		pre jednotlivca dôležitá - Objasní podstatu problémov vo vzťahu
Individualizmus – osobnosti v našej triede	- Osobnosť: pozitívna, negatívna - Vodca, vodcovský typ (charakteristické znaky) - Súperenie, súťaživosť	- Vie rozlíšiť negatívne a pozitívne osobnosti triedy - Objasní význam pozitívnych vzorov (pozitívnych vodcov osobnosti) pre život triedy - Odhalí manipuláciu zo strany spolužiaka a odolá jej - Uvedie príklady súťaživosti v pozitívnom aj v negatívnom zmysle
Kolektivismus – spolupráca v našej triede	- Pravidlá spolupráce - Kompromis - Riešenie konfliktov	- Pozná a riadi sa pravidlami spolupráce pri činnostiach triedneho kolektívu - Je ochotný robiť kompromisy - Pozná základné spôsoby riešenia konfliktov a uplatňuje ich v živote triedy
Seba hodnotenie a hodnotenie žiakov triedy	- Rovnosť - Rovnakosť - Predsudok - Sebaopoznanie, Seba hodnotenie - Poznanie a hodnotenie iných	- Vie rozlíšiť pojmy rovnosť a rovnakosť - Chápe pojem predsudok, na príkladoch uvedie, čo môžu predsudky spôsobiť - Pozná svoje pozitíva a negatíva - Vie určiť pozitíva aj negatíva spolužiakov bez urážania
Komunikácia v triede	- Vzájomné pôsobenie členov kolektívu - Družní spolužiaci - Žiaci s problémami pri nadväzovaní sociálnych vzťahov	- Rozozná odlišnosti jednotlivcov v procese vytvárania sociálnych vzťahov - Je ochotný pomôcť spolužiakom s problémami pri nadväzovaní kontaktov, pri socializácii
Práva a povinnosti žiakov v triede – triedna samospráva	- Dokument: práva a povinnosti žiakov v konkrétnej triede - Vytvorenie a činnosť triednej samosprávy	- Zúčastní sa na tvorbe práv a povinností žiakov triedy (aktívna spolupráca) - Využije možnosť ovplyvniť život vo svojej triede - Rozvíja zodpovednosť za seba a iných
Práva a povinnosti žiakov v škole – školská samospráva	- Dokument: práva a povinnosti žiakov na ZŠ - Vytvorenie a činnosť žiackeho parlamentu (školskej žiackej samosprávy)	- Pozná svoje práva a povinnosti v škole - Vie, kto ho zastupuje v školskom parlamente a ako obhajuje jeho práva
Mimo vyučovacia a mimoškolská činnosť	- Mimo vyučovacie aktivity v škole - Záujmové útvary v škole - Aktívne využívanie voľného času (mimoškolská činnosť)	- Zapája sa do mimoškolských aktivít - Pozná, ktoré záujmové útvary pracujú v škole a začlení sa do niektorého z nich - Uvedie možnosti mimoškolského využívania voľného času
Naša škola	- História, úspechy žiakov - Bývalí pedagógovia - Osobnosti školy - Symbolika školy (logo, hymna)	- Vie uviesť úspechy osobností pedagógov a históriu svojej školy - Pozná jej symboliku - Rozvíja pocit hrdosti, spolupatričnosti, posilňuje snahu reprezentovať školu
Naša pani učiteľka	- Osobnosť učiteľa - Pracovné štýly učiteľa	- Vie uviesť základné typy osobnosti učiteľa - Pozná základné pracovné štýly učiteľa - Rozvíja kritické myslenie, schopnosť vyjadriť svoj názor bez urážania
Čím by som chcel byť	- Povolanie - Zamestnanie	- Vysvetlí na príkladoch pojmy povolanie, zamestnanie

	- Rodinné tradície v povolaniach	- Uvedomí si svoj záujem o isté povolanie a vplyv rodiny na svoju budúcu pracovnú orientáciu
Vzdelávanie ako hodnota	- Systém hodnôt - Hodnoty detí školského veku - Vzdelanie v systéme hodnôt detí školského veku	- Vie uviesť najdôležitejšie hodnoty vo svojom živote - Vysvetlí, prečo má vzdelanie práve také miesto v jeho hodnotovom systéme - Toleruje hodnoty spolužiakov
Celoživotné vzdelávanie	- Celoživotné vzdelávanie	- Chápe pojem a prijíma myšlienku celoživotného vzdelávania ako predpokladu pre svoje budúce uplatnenie sa v práci
Školský systém u nás	- Typy a stupne škôl - Školské zariadenia	- Rozlišuje typy stredných škôl - Vie vymenovať niektoré školské zariadenia - Pozná možnosti ďalšieho vzdelávania u nás
Školský systém v Európe	- Typy a stupne škôl vo vybraných štátoch EÚ (kritériá výberu: Projekt Comenius) - Povinná školská dochádzka	- Porovná typy a stupne škôl u nás a v niektorých štátoch EÚ - Rozlišuje dĺžku trvania povinnej školskej dochádzky u nás a v štátoch EÚ
Život žiaka základnej školy u nás – v zahraničí, v meste – na dedine	- Režim dňa - Výchova, vyučovanie - Voľno časové aktivity	- Porovnáva život žiaka SR – zahraničie, mesto – dedina - Hľadá podobnosti a odlišnosti - Rozvíja kritické myslenie, vyjadruje svoj názor a zdôvodňuje ho
Škola budúcnosti	- Spôsoby učenia a vyučovania v budúcnosti - Postavenie žiaka a učiteľa v budúcnosti - Obsah vzdelávania v budúcnosti	- Rozvíja tvorivosť, fantáziu - Prejaví aj zmysel pre realitu - Vie vyjadriť a obhájiť svoju predstavu

6.ročník - 1 hodina týždenne, 33 hodín ročne

ÚVODNÁ VYUČOVACIA HODINA 1h

VZDELÁVACÍ BLOK: TC: MOJA OBEC, REGIÓN, VLAST', EURÓPSKA ÚNIA 13 h

TC: VONKAJŠÍ A VNÚTORNÝ ŽIVOT 17 h

Projekty 2 h

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Moja obec, región, vlasť, Európska únia	História a súčasnosť mojej obce	Žiak pozná históriu a súčasnosť obce, v ktorej žije.
	Kronika a erb mojej obce	Vie vysvetliť význam symbolov obce (erb, vlajka), ak ich obec má. Vie posúdiť význam obecnej kroniky pre poznanie minulosti obce a pre jej prepojenie so súčasnosťou.
	Významné osobnosti našej obce.	Pozná osobnosti obce v minulosti a dnes. Uvedomuje si význam pozitívnych vzorov z minulosti a súčasnosti pre svoj život.
	Na čo som hrdá/hrdý v mojej obci a jej okolí (pamiatky, príroda)	Buduje si pocit hrdosti na svoju obec poznaním jej prírody a pamiatok.
	Verejný, kultúrny a spoločenský život v našej obci	Zaujíma sa o spôsob volieb poslancov do obecného zastupiteľstva. Zúčastní sa (s rodičmi alebo učiteľmi) na zasadnutí obecného zastupiteľstva. Aktívne sa s členmi svojej rodiny zapája do organizovania akcií v obci a zúčastňuje sa ich.
	Môj región	Žiak pozná históriu a súčasnosť regiónu, v ktorom žije.

	Moja vlasť – Slovenská republika Štátne symboly	Vytvára si hrdosť na svoju vlasť poznaním jej minulosti, prítomnosti, pamiatok a prírody. Pozná štátne symboly a vie, ako im vzdať úctu.
	Európska únia	Uvedomuje si význam európskej integrácie pre život občanov SR. Vie si vyhľadať a v praktickom živote používať základné informácie o EÚ.
	Prepojenie národnej identity s európskou identitou	Uvedomuje si nutnosť zachovania slovenskej národnej identity s prepojením na európsku identitu. Podporuje šírenie znášanlivosti a tolerancie medzi národmi EÚ.
Vnútorň a vonkajší život jednotlivca		
Vnútorň život jednotlivca	Ľudská psychika	Uvedomuje si spätosť ľudskej psychiky s biologickými faktormi (nervovou sústavou). Uvedomuje si, že jeho psychika je vo vývine. Pozná základné prvky psychiky – pocit, vnem, predstava. Vie ich rozlíšiť.
	Osobnosť	Uvedomuje si neopakovateľnosť charakteristických znakov osobnosti. Pozná základné typy osobnosti podľa temperamentu a vie zaradiť seba samého.
	Proces učenia sa	Vie rozlíšiť dva druhy pamäte (krátkodobú, dlhodobú) a chápe ich význam pre svoje vzdelávanie. Uvedomuje si súvislosť medzi pamäťou a myslením v procese učenia sa. Posudzuje základné metódy učenia sa a hľadá si najvhodnejšie pre svoju osobnosť. Vie na jednoduchom príklade odvodiť z dvoch súdov záver usudzovania.
	Psychológia v každodennom živote	Vie rozlišovať medzi základnými emóciami a chápe dôležitosť primeraného prežívania emócií. Vie posúdiť svoje schopnosti pre niektorý typ činnosti. Vie využívať osvojené vedomosti zo psychológie vo svojom každodennom živote.
Vonkajší život jednotlivca	Vytváranie sociálnych vzťahov jednotlivca v širšom prostredí	Uvedomuje si vytváranie sociálnych vzťahov vo všetkých skupinách, ktorých je členom.
	Sociálne skupiny	Uplatňuje poznatky o socializácii pri svojom včleňovaní sa do sociálnych skupín. Pozná pozície a roly jednotlivcov v spoločenských skupinách.
	Sociometria skupiny Sociálne vzťahy v triede	Pozná základné metódy merania sociálnych vzťahov v skupine. Rešpektuje každého člena skupiny bez ohľadu na jeho pozíciu v skupine. Vie odolávať tlaku niektorých členov skupiny. Podporuje včleňovanie sa jednotlivcov do sociálnej skupiny. Uvedomuje si súvislosť medzi vzťahmi v skupine a konaním členom sociálnej skupiny, ako aj skupiny ako celku.

	Sociálne zručnosti	Ovláda a v každodennom živote používa základné komunikačné zručnosti – komunikuje, spolupracuje a rieši konflikty.
--	--------------------	--

7. ročník - 1 hodina týždenne, 33 hodín ročne

ÚVODNÁ VYUČOVACIA HODINA 1h

VZDELÁVACÍ BLOK: TC: SOCIÁLNE VZŤAHY V SPOLOČNOSTI 9h

TC: OBČIANSKY ŽIVOT AKO PROCES FORMOVANIA DEMOKRACIE 21h

PROJEKTY 2h

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Spoločnosť, jej vznik, vývoj a charakteristika	- spoločnosť, človek - vývoj človeka - vývoj spoločnosti - charakteristika spoločnosti - komunita	Vie použiť informácie z dejepisu o vzniku a vývoji ľudskej spoločnosti a človeka. Pozná základné znaky ľudskej spoločnosti. Rozlišuje medzi vidieckou a mestskou komunitou.
Štruktúra spoločnosti a sociálne vzťahy v nej	- štruktúra spoločnosti - vzťahy v spoločnosti - typy štruktúr spoločnosti	Vie rozčleniť ľudskú spoločnosť na jednotlivé typy štruktúr. Vníma seba ako súčasť jednotlivých štruktúr spoločnosti
Veľké spoločenské skupiny	- veľké spoločenské skupiny - spoločenské vrstvy, triedy - kasty, stavy	Pozná základné rozvrstvenie ľudskej spoločnosti. Vie rozlíšiť veľké spoločenské skupiny od malých. Vie vysvetliť význam príslušnosti k sociálnej skupine pre život jednotlivca
Sociálne zmeny v spoločnosti a ich príčiny	- sociálne zmeny - príčiny sociálnych zmien	Vie vysvetliť nutnosť sociálnych zmien. Pozná hlavné príčiny sociálnych zmien.
Prirodzený pohyb obyvateľstva	- prirodzený pohyb (migrácia) obyvateľstva - príčiny, dôsledky migrácie - pohyb v rámci spoločenského rozvrstvenia	Pozná súvislosti medzi sociálnymi zmenami a migráciou obyvateľstva. Vie vysvetliť príčiny a dôsledky migrácie Pozná možnosti zmeny postavenia jednotlivca v spoločnosti.
Štruktúra obyvateľstva – rasy, národy	- štruktúra obyvateľstva - rasy národy, národnosti - etnické skupiny	Vie sa orientovať v národnom a etnickom zložení obyvateľstva Vie vymenovať rasy a ich znaky. Je tolerantný voči rasám, národom a národnostiam. Posilňuje svoju národnú identitu.
Štruktúra obyvateľstva – náboženstvá	- náboženstvá na Zemi - funkcia náboženstiev v spoločnosti - náboženské organizácie	Pozná hlavné náboženstvá. Chápe úlohy náboženstva v modernej spoločnosti. Vie odlíšiť sekty od cirkevných organizácií. Je tolerantný voči náboženstvám iných ľudí.
Kultúra, multi kultúrnosť	- kultúra - multi kultúrnosť	Chápe kultúru ako výsledok činnosti ľudskej spoločnosti. Chápe hodnoty jednotlivých kultúr a toleruje kultúrnu rozmanitosť. Vie prejaviť hrdosť na svoje kultúrne hodnoty.
Sociálne a politické napätie v spoločnosti – vojny, terorizmus...	- napätia, konflikty medzi spoločenskými skupinami - sociálne hnutia - miestne vojny - terorizmus	Pozná príčiny konfliktov medzi spoločenskými skupinami. Vie vysvetliť význam sociálnych hnutí pre jednotlivca a spoločnosť. Pozná príčiny a dôsledky vojen a terorizmu
Tematický celok: Občiansky život ako proces formovania demokracie		
Obsah	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Občan, občianstvo	- občan	Vie vysvetliť vzťah medzi občanom a štátom.

	- občianstvo - štát	Pozná vznik a vývoj občianstva. Vie vymenovať znaky štátu prospešného pre občana.
Proces formovania občianskej spoločnosti	- občania v starovekom Grécku - občianska spoločnosť v rímskej republike - vývoj občianskej spoločnosti	Pozná korene občianskej spoločnosti. Vie porovnať postavenie občanov v Aténskej demokracii a Rímskej republike.
Vznik štátu	- prvé štáty na svete - Aténska demokracia, Rímska republika - štát, znaky štátu	Vie použiť informácie z dejepisu o vzniku štátov. Vie vysvetliť pojem štát. Vie vymenovať znaky štátu.
Právny štát	- znaky právneho štátu - občan a právny štát	Pozná korene právneho štátu v antickej spoločnosti. Vie vymenovať znaky právneho štátu. Vie v konkrétnych situáciách rozlišovať, či ide o právny štát.
Ústava Slovenskej republiky	- Ústava SR – základný zákon štátu - členenie ústavy - preambula - 2. Hlava Ústavy SR	Chápe význam ústavy pre riadenie štátu. Pozná obsah Ústavy SR. Vie vymenovať orgány štátnej moci. Vie zdôvodniť, prečo je II. Hlava Ústavy SR pre občanov najdôležitejšia
Kto nám vládne (Štátna moc)	- štátna moc - zložky štátnej moci - zákonodarná moc	Vie vysvetliť, ako a prečo vzniká štátna moc. Vie vymenovať orgány štátnej moci. Vie vymenovať úlohy parlamentu.
Kto nám vládne (Štátna moc)	- štátna moc - výkonná moc - prezident - súdna moc	Vie vymenovať, kto a ako vykonáva moc v štáte. Pozná základné právomoci prezidenta. Pozná význam súdov.
Demokracia, jej vznik a vývoj	- dejiny demokracie - priama a nepriama demokracia	Vie vysvetliť význam slova demokracia. Pozná korene demokracie. Vie vysvetliť priamu a nepriamu demokraciu a uviesť príklady
Princípy demokracie	- princípy demokracie	Vie vymenovať princípy demokracie. Vie posúdiť podľa konkrétnych situácií stav demokracie v krajine.
Čo je a nie je demokracia	- občianska spoločnosť a demokratický štát	Vie, ako môžu občania ovplyvňovať riadenie štátu. Rozumie pojmu politická pluralita
Voľby, volebné právo	- volebné právo - slobodné a čestné voľby - voľby v demokracii	Vie vysvetliť, čo znamená všeobecné a rovné volebné právo. Vie vysvetliť význam slobodných volieb v demokratickej spoločnosti.
Parlamentné, komunálne	- parlamentné voľby - komunálne voľby	Pozná rozdiel medzi parlamentnými a komunálnymi voľbami. Zaujíma sa o komunálne voľby v obci.
Štátna správa, samospráva	- štátna správa - samospráva	Vie rozlíšiť orgány štátnej moci od samosprávnych orgánov. Pozná starostu svojej obce. Zaujíma sa o činnosť obecnej samosprávy.
Čo sú ľudské práva a slobody a prečo sa o nich učíme	- základné ľudské práva a slobody	Vie vymenovať základné ľudské práva a slobody. Vie vyhľadávať v Ústave SR -II. Hlava jednotlivé skupiny práv. Vie zdôvodniť, prečo sa učíme o právach.
Základné dokumenty ľudských práv	- dokumenty ľudských práv - Všeobecná deklarácia ľudských práv - Dohovor o ľudských právach	Pozná základné dokumenty ľudských práv. Pozná inštitúcie ochraňujúce ľudské práva
Patria aj deťom ľudské práva?	- práva detí - Deklarácia práv	Pozná svoje práva. Vie posúdiť situácie, kedy sú práva detí porušované.

	dieťaťa - Dohovor o právach dieťaťa	Vie, na ktoré inštitúcie sa môže obrátiť pri porušovaní svojich práv.
Niet práv bez povinností a zodpovednosti	- práva - zodpovednosť - povinnosť	Chápe spätosť práva a povinností. Uplatňuje zodpovednosť voči právam ostatných v bežnom živote
Záujmové a občianske aktivity, činnosť mimovládnych organizácií	- záujmové aktivity občanov - občianske združenia - mimovládne organizácie	Pozná najdôležitejšie mimovládne organizácie v SR. Vie rozlišovať medzi občianskymi aktivitami
Dobrovoľnícka a charitatívna činnosť	- dobrovoľnícka činnosť - charitatívna činnosť	Chápe podstatu dobrovoľníckej a charitatívnej činnosti. Zaujíma sa o možnosti pomáhať ako dobrovoľník. Angažuje sa vo svojom užšom prostredí (škola, krúžky...). Organizuje pomoc tým, čo ju potrebujú.
Triedny žiacky a školský parlament	Pozná funkcie a právomoci obidvoch parlamentov. Zaujíma sa o ich činnosť, aktívne sa zapája do spolupráce. Pozná meno predsedu školského parlamentu	- triedny žiacky parlament - školský žiacky parlament
Obvodný žiacky parlament	- obvodný žiacky parlament	Pozná fungovanie obvodného žiackeho parlamentu. Vie, kto zastupuje ich školský žiacky parlament v obvodnom parlamente. Zaujíma sa o aktivity obvodného žiackeho parlamentu (vie, že sa pripravuje na aktívny občiansky život v dospelosti).
2 h projekty Občianska participácia v širšom prostredí – v obci	- účasť na zasadnutiach obecného zastupiteľstva	Získava zručnosti občianskeho života.

8. ročník - 1 hodina týždenne, 33 hodín ročne

ÚVODNÁ VYUČOVACIA HODINA 1h

VZDELÁVACÍ BLOK: TC: ŠTÁT A PRÁVO 17 hodín (ŠVP)

TC: FINANČNÁ GRAMOTNOSŤ 15 hodín (ŠkVP)

Tematický celok: Štát a právo	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Obsah		
Úvodná hodina		
Štát a jeho podstata	-štát -znaky štátu	Žiak vie vysvetliť príčiny vzniku štátu. Vie charakterizovať všetky znaky štátu. Vie nakresliť vlajku SR. Ovláda text štátnej hymny.
Funkcie štátu	-funkcie štátu Vnútorne funkcie Vonkajšie funkcie	Vie uviesť príklady na jednotlivé vnútorné funkcie štátu. Vie vysvetliť úlohu štátu z hľadiska jeho vonkajších funkcií. Vie charakterizovať vzťahy SR so susednými štátmi.
Formy vlády	-monarchia -republika -diktatúra	Vie rozlíšiť medzi absolutistickou a parlamentnou formou monarchie Vie uviesť konkrétne typy príkladov na demokratickú a nedemokratickú formu republiky. Vie uviesť príklady na typy
Tematický celok: Finančná gramotnosť		
Úvod		
Príjmy domácnosti	-príjem ako prírastok peňazí	Zachovať trvalé životné hodnoty a osvojiť si vzťah medzi životnými potrebami a financiami. Chápe dôležitosť finančnej gramotnosti. Vie, čo sú príjmy.
Príjmy domácnosti	-pravidelné -aktívne a pasívne	Vie, aké sú to pravidelné príjmy. Chápe rozdiel medzi aktívnym a pasívnym príjmom.

Príjmy domácnosti	-nepravidelné	Vie rozdiel medzi pravidelnými a nepravidelnými príjmami domácnosti.
Príjmy domácnosti	-mzda -starobný dôchodok -minimálna a priemerná mzda -minimálny priemerný dôchodok	Vie, že najčastejšia forma zarabania peňazí je zamestnanie. Rozumie rozdielu medzi priemernou a minimálnou mesačnou mzdou, hrubou a čistou mzdou. To isté o dôchodku.
Zhrnutie TC, hra		
Zložky štátnej moci	-zákonodarná -výkonná -súdna	Vie vysvetliť príčiny rozdelenia štátnej moci na jednotlivé zložky. Vie porovnať jednotlivé zložky štátnej moci.
Zákonodarna moc	-parlament -zákon -zákonodarný proces -platnosť a účinnosť	Vie popísať priebeh zasadnutia NR SR. Vie charakterizovať úlohu prezidenta. Dokáže rozlišovať medzi platnosťou a účinnosťou zákona
Vzťah štátu a práva	- právo - právny štát - právna istota	Vie definovať pojem právo. Vie zdôvodniť spätosť štátu a práva. Vie uviesť príklady z bežného života na platnosť nadosobnej moci zákona.
Právne normy	- norma - právna norma - morálna norma - náboženská norma	Vie charakterizovať jednotlivé druhy noriem. Na konkrétnych príkladoch vie rozlišovať medzi jednotlivými druhmi noriem.
Opakovanie		
Výdavky domácnosti	-čo sú to výdavky	Vie charakterizovať, čo patrí medzi výdavky domácnosti
Výdavky domácnosti	-pravidelné mesačné výdavky	Vie vypracovať mesačný plán pravidelných výdavkov domácnosti.
Výdavky domácnosti	-nepravidelné -neočakávané -nevyhnutné -choroba -úmrtie	Vie podstatu uvedených pojmov. Dokáže ich uviesť vo vzájomných súvislostiach.
Výdavky domácnosti	-nevyhnutné nepravidelné výdavky -nepravidelné výdavky, ktorým sa dá	Na konkrétnych prípadoch vie rozlišovať nepravidelné výdavky
Výdavky domácnosti	-rezerva -denník výdavkov	Vie posúdiť, čo sa stane, keď sú výdavky vyššie ako príjmy.
Zhrnutie TC, hra		
Právne inštitúcie SR	- sudy - prokuratúra - advokácia - polícia - notárstvo	Vie popísať funkcie jednotlivých právnych inštitúcií SR. Vie aktívne participovať na príprave a priebehu inscenácie súdneho pojednávania na vyučovacej hodine. Vie rozlíšiť služby advokáta
Právne vedomie	- právne vedomie - vývoj právneho vedomia	Vie popísať prepojenosť právneho vedomia s právnym poriadkom štátu. Vie zdôvodniť praktický význam právnych poznatkov pre budovanie svojho právneho vedomia.
Právny poriadok (systém) SR	- právne predpisy - odvetvia práva - verejné právo - súkromné právo	Vie definovať pojem právne predpisy. Vie hierarchizovať pojmy právneho systému SR. Vie opísať dve vybrané odvetvia verejného práva.
Zhrnutie		

Finančný rozpočet	-plán príjmov a výdavkov za mesiac	Vie zosumarizovať čisté príjmy rodiny s výdavkami na mesiac
Finančný rozpočet	-rozdiel medzi príjmami a výdavkami -prehodnotenie a prispôsobovanie	Chápe, že peniaze, ktoré do domácnosti prichádzajú, musia byť vyššie, alebo sa rovnať peniazom, ktoré z domácnosti odchádzajú
Finančný rozpočet	-aktualizácia a kontrola -uskromnenie	Dokáže vypracovať finančný rozpočet rodiny na mesiac.
Rodinné právo	- Zákon o rodine - manželstvo - rodina - rozvod	Vie vysvetliť poslanie Zákona o rodine a jeho úlohy. Na základe príkladov z literatúry alebo filmu vie vysvetliť dopad ukončenia manželstva rozvodom na členov rodiny.
Rodinné právo	-situačné hry	
Beseda s odborníkom		
Trestné právo	- Trestný zákon - trestný čin - trestná zodpovednosť - prezumpcia neviny - predbežné zadržanie - zadržanie - obvinený - obžalovaný - odsúdený	Vie vysvetliť všetky uvedené pojmy. Vie aktívne participovať na príprave a priebehu inscenácie, týkajúcej sa trestného činu, na vyučovacej hodine. Vie zdôvodniť potrebu dodržiavania zákonov SR.
Beseda s odborníkom		
Opakovanie TC		
Opakovanie TC		

9.ročník - 1 hodina týždenne, 33 hodín ročne

ÚVODNÁ VYUČOVACIA HODINA 1h

VZDELÁVACÍ BLOK: TC: ŠTÁT A PRÁVO 17 hodín (ŠVP)

TC: FINANČNÁ GRAMOTNOSŤ 15 hodín (ŠkVP)

	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Základné pojmy	- ľudské potreby - uspokojovanie ľudských potrieb - statky - výrobný proces - výrobné zdroje - vzácnosť výrobných zdrojov - rozhodovanie - rozhodovací proces - výber - alternatívne náklady	Žiak vie vysvetliť uvedené pojmy. Vie odlíšiť uvedené pojmy. Vie uviesť uvedené pojmy vo vzájomných súvislostiach. Vie vypracovať návrh využitia konkrétneho vzácneho výrobného zdroja vo výrobnom procese s uplatnením jednotlivých etáp rozhodovacieho procesu. Uvedomuje si dôsledky rozhodnutí. Učí sa konať rozvážne a zodpovedne.
Ekonomika a ekonómia	- ekonomika - ekonómia - mikroekonómia - makroekonómia	Vie vysvetliť uvedené pojmy. Vie odlíšiť jednotlivé pojmy. Vie uviesť uvedené pojmy vo vzájomných súvislostiach. Vie zdôvodniť potrebu osvojovania týchto pojmov z hľadiska ich uplatnenia v jeho praktickom živote.
Základné ekonomické otázky	- Čo vyrábať? - Ako vyrábať? - Pre koho vyrábať?	Vie vytipovať príklady riešenia jednotlivých ekonomických otázok.
Typy ekonomík	- príkazová ekonomika - trhovú ekonomiku - zmiešanú ekonomiku	Vie vysvetliť podstatu troch typov ekonomík. Vie porovnať jednotlivé ekonomiky z hľadiska pozitív i negatív. Na konkrétnych príkladoch vie aplikovať riešiteľnosť základnej ekonomickej otázky podľa typu ekonomiky.
Trhová ekonomika	- trhová ekonomika - vlastnícke práva	Vie charakterizovať trhovú ekonomiku tromi znakmi. Vie uviesť charakteristiku vlastnických práv.

		Vie vysvetliť vzťah medzi vlastníckymi právami a efektívnym využívaním zdrojov.
Trhový mechanizmus	- trh - ponuka - zmeny ponuky – príčina, dôsledok - dopyt - zmeny dopytu – príčina, dôsledok - cena	Vie vysvetliť uvedené pojmy. Vie na praktických príkladoch vysvetliť vzájomný vzťah medzi ponukou, dopytom a cenou tovaru a služieb. Vie určiť faktory, ktoré ovplyvňujú zmeny ponuky a dopytu. Vie uviesť praktické príklady dôsledkov zmien v ponuke a dopyte.
Základné formy podnikania	- podnik - formy podniku - podnikanie - fyzická osoba - zisk - strata	Vie vysvetliť uvedené pojmy. Vie charakterizovať základné podmienky úspešného podnikania. Na konkrétnom príklade zo života opíše úspešného alebo neúspešného podnikateľa z obce alebo regiónu.
Výroba, výrobca	- výroba - výrobca - produktivita práce - konkurencieschopnosť	Vie vysvetliť uvedené pojmy. Vie zdôvodniť priamu úmeru medzi produktivitou práce a množstvom tovaru. Vie zdôvodniť priamu úmeru medzi produktivitou práce a konkurencieschopnosťou.
Spotrebiteľ, spotreba	- spotrebiteľ - spotreba - súkromná spotreba - verejná spotreba	Vie definovať uvedené pojmy. Vie uviesť rozdiely medzi súkromnou a verejnou spotrebou. Na konkrétnych príkladoch vie uviesť obmedzenie súkromnej spotreby. Vie použiť príklady na obmedzenie spotreby verejných statkov.
Peniaze a finančné inštitúcie v trhovej ekonomike	- peniaze - funkcie peňazí - banky - sporiteľne - poisťovne - nebankové subjekty	Vie vysvetliť uvedené pojmy. Vie rozlíšiť jednotlivé pojmy. Vie určiť faktory, vytvárajúce hodnotu peňazí. Vie zdôvodniť opodstatnenosť finančných inštitúcií v trhovej ekonomike. Vie porovnať z hľadiska služieb jednotlivé finančné inštitúcie. Vie posúdiť mieru rizika pri využití nebankového subjektu ako typu finančnej inštitúcie.
Banky	- produkty a služby - elektronické bankovníctvo - účet	Vie si vyhľadať vhodný druh banky, založiť účet v banke
Pôžičky a úvery	-poplatok ,úvery ,výpisy	Vie rozlíšiť pojmy
Poistenie	Sociálna poisťovňa ,dávky , dôchodky	Pozná sociálne udalosti, vie na aké dávky ma občan nárok
Štátny rozpočet	-mzdy, platy, dane	Vie rozlíšiť pojmy
Euro v SR	-nová európska mena	Chápe výhody spoločnej meny

4. Požiadavky na výstup:

Žiaci získajú základné informácie ako:

vyhľadávať informácie:

- z rôznych zdrojov- z verbálnych, obrazových, grafických a kombinovaných textov
- z učebníc, pracovných zošitov, slovníka cudzích slov, novín, časopisov, webových stránok
- z populárno-vedeckej literatúry

využívať tieto informácie a verifikovať ich hodnoty:

- vo vyberaní informácií
- v organizovaní informácií
- v porovnávaní informácií
- v rozlišovaní informácií
- v zaraďovaní informácií
- v kritickom zhodnotení rôznych zdrojov informácií

štrukturovať výsledky, výstupy a potvrdenia vybraného postupu:

- v rozpoznaní podstatného od nepodstatného
- vyhodnocovaní správnosti postu
- v tvorbe súboru vlastných prác

5. Metódy a formy práce

Kognitívne metódy výučby sú systémom uvedomelých a cieľavedomých pôsobení učiteľa, ktorými riadi poznávaciu a praktickú činnosť študentov zameranú na dosiahnutie cieľov výučby.

Výkladovo - ilustratívna metóda - metóda osvojovania poznatkov hotovým informovaním.

Reproduktívna metóda - metóda osvojovania skúseností zo spôsobov činnosti napodobovaním.

Tradičné vyučovanie - je charakterizované hlavne tým, že na vyučovacích hodinách sa využíva predovšetkým **výkladovo-ilustratívna a reproduktívna metóda**.

Problémové vyučovanie - využíva predovšetkým metódy problémového výkladu, heuristickú a výskumnú.

Metóda problémového výkladu - metóda osvojovania poznatkov zdôvodňovaným informovaním.

Heuristická metóda - metóda osvojovania skúseností z tvorivej činnosti etapovitým riešením problému

Výskumná metóda - metóda osvojovania skúseností z tvorivej činnosti samostatným riešením problému.

Dialóg a diskusia prebiehajú vo väčšej alebo menšej skupine. Učiteľ sa tejto aktivity môže zúčastňovať ako diskutujúci alebo facilitátor.

Inscenačné metódy (metódy hrania rol) - spočívajú v simulácií stanovených situácií, keď sa riešenie realizuje prostredníctvom hrania rol.

Brainstorming (burza dobrých nápadov) - kladie dôraz na čo najrýchlejšie zhromaždenie a zapísanie nápadov, námetov, informácií. Cieľom je vyprodukovať čo najviac myšlienok v minimálnom čase.

Zážitkové metódy – vytváranie zážitku, emocionálne prežívanie skutočnej situácie na vlastnej koži. Takýto spôsob učenia vedie často k silným zážitkom a spontánnemu učeniu sa.

Formy:

Frontálna práca - učiteľ pracuje súčasne s celou triedou, pôsobí na všetkých študentov, napr. pri výklade, zadávaní úloh, hromadných previerkach.

Individuálna práca - učiteľ je v interakcii len s jedným študentom, ktorý pracuje samostatne, napr. pri ústnom skúšaní, riešení príkladov, osvojovaní si určitej zručnosti,

Skupinová práca - učiteľ je v interakcii so skupinou, v ktorej študenti spoločne pracujú na určitej úlohe, napr. v rámci cvičenia robia experiment, riešia zložitejšie úlohy, vypracovávajú určitý produkt materiálnej či nemateriálnej povahy) Pri tejto sociálnej forme výučby je základnou podmienkou interakcia medzi študentmi. Pôsobenie učiteľa sa dostáva do úzadia a má poradnú, kontrolnú a korekčnú funkciu. Skupinová práca môže byť diferencovaná a nediferencovaná. V tradičnej škole je najmenej častá skupinová práca. Prítom v nej obsiahnuté prvky spolupráce pôsobia zmierňujúco na individualistický charakter práce študentov, ktorý môže viesť k ich nadmernej súťaživosti.

Projektové vyučovanie - realizácia projektovej formy vyučovania na hodinách nie je pevne stanovená, a preto ani neobmedzuje učiteľa v jeho tvorivosti a spôsoboch realizácie vyučovacej hodiny, využíva medzi predmetové vzťahy, stiera hranice medzi jednotlivými predmetmi. Primárnym cieľom projektového vyučovania je aktívne zapojiť žiakov do poznávacieho procesu.

Integrované tematické vyučovanie (ITV) - predstavuje komplexný program, ktorý v sebe integruje všetky princípy efektívneho učenia.

Párové vyučovanie – výučba v dvojiciach, úlohy sa zadávajú dvojici, páru žiakov. Informačný okruh sa rozširuje o väzbu žiak – žiak a posilňujú sa prvky spolupráce.

Tímové vyučovanie – zabezpečuje tím učiteľov s vnútornou delbou práce a špecializáciou, žiaci sú zoskupovaní do niekoľkých rôzne veľkých skupín, učebná činnosť žiakov i vyučovacia činnosť učiteľa je prispôbená špecializácii učiteľa a veľkosti skupiny, podľa týchto požiadaviek prebieha výučba v rôzne veľkých učebniach, tomu sa prispôsobuje čas a rozvrh vyučovania.

Programované vyučovanie – žiak svoju činnosť riadi sám pomocou naprogramovaného učiva, odlišné je usporiadanie učebnej látky, žiak má individuálne tempo výučby.

Individuálne vyučovanie - je považované za najstaršiu organizačnú formu vyučovania, riadiaci systém predstavuje jeden učiteľ, ktorý vyučuje, respektíve riadi činnosť vždy iba jednotlivých žiakov. Žiaci sa zhromažďujú spravidla v jednej miestnosti, pričom každý žiak pracuje individuálne, vzájomne nespolupracujú. Sú rôzneho veku, na rôznej vedomostnej úrovni a rôznej je aj ich počet. Učivo je stanovené pre každého žiaka zvlášť, žiadne spoločné učebnice, ani úlohy, či zadania. Čas vyučovania je časovo neobmedzený. Nie je presne určený v časových jednotkách v priebehu dňa ani roka. Rozmiestnenie žiakov a vecných prostriedkov je voľné a nie je presne určené.

Vyučovacia hodina – riadiaci systém predstavuje jeden učiteľ, ktorý vyučuje – riadi učebnú činnosť celej skupiny žiakov naraz, vyučuje “hromadne”. Učiteľ má vedúcu úlohu, ktorá sa neskôr presúva čiastočne na žiaka.

Exkurzie - rozumieme nimi dočasné prenesenie vyučovacieho procesu z prostredia triedy do reálneho prostredia.

Výlety sú organizačné jednotky vyučovania, ktoré sa spravidla uskutočňujú v prírodnom prostredí. Podnikajú sa mimo priestor školy a obce, najčastejšie ku koncu školského roka. Sú najmenej celodenné. Pri ich realizácii je nutné zabezpečiť bezpečnosť, dopravu, ubytovanie, stravu.

Vychádzky sú kratšie a menej náročné ako exkurzie a výlety. Majú rekreačný ráz. Uskutočňujú sa v okolí školy a v blízkej prírode.

Besedy a organizované rozhovory - sú organizačné jednotky, ktoré sa realizujú priamym rozhovorom pedagóga so žiakmi alebo formou besedy žiakov s pozvaným hosťom o aktuálnych problémoch. Besedu a organizovaný rozhovor treba primerane vopred pripraviť.

Súťaže a kvízy - prispievajú k uspokojeniu základnej potreby človeka, akou je potreba uplatniť sa. Väčšinou sa jedná o jednorazové akcie, ale môžu byť i dlhodobé. Usporiadávajú sa v športe, môžu byť vedomostné i kultúrne.

6. Učebné zdroje

Občianska náuka pre 5. ročník ZŠ – Alena Drozdíková, Daniela Ďurajková, SPN 2009

Občianska náuka pre 6. ročník ZŠ – Alena Drozdíková, Daniela Ďurajková, SPN 2009.

Občianska výchova pre 7. ročník ZŠ - Elena Dřízová a kol., SPN 2008

Občianska výchova pre 8. ročník ZŠ - Alexandra Krsková a kol., SPN 2004

Občianska výchova pre 9. ročník ZŠ - Rudolf Šlosár a kol., SPN 2002

Viac ako peniaze- M. Jakubeková a kol., Junior Achievement Slovensko, n.o.

7. Hodnotenie predmetu

Predmet občianska náuka je klasifikovaný na vysvedčení známku

Učiteľ hodnotí žiaka postupne v priebehu roka ústnou pochvalou alebo konštruktívnou kritikou pred ostatnými žiakmi. Nerozdeľuje žiakov na dobrých a zlých predčasne, ale dáva možnosť prejavu sa každému. Cieľom učiteľovho hodnotenia by mala byť najmä pochvala práce žiakov, ocenenie a vyzdvihnutie ich snahy a úsilia, ale aj upozornenie na nedostatky a chyby.

1. Častou metódou je aj **slovné hodnotenie**, ktoré sa môže realizovať ústnou pochvalou pred kolektívom, ale i konštruktívnou kritikou. Učiteľ môže vyzdvihnúť žiakove klady, ale zároveň citlivo poukázať na prípadné nedostatky a chyby, povzbudiť, usmerniť prácu žiakov s cieľom zlepšiť ich výkony.

2. Jednou z ďalších foriem hodnotenia žiakov sú výkonové testy po ukončení tematického celku. Príbuznou formou sú čiastkové previerky.

3. Zaujímavou a účinnou metódou hodnotenia je **seba hodnotenie** žiaka a **hodnotenie** jeho výkonu **ostatnými žiakmi**.

4. Inou metódou hodnotenia je **pozorovanie** práce žiakov v skupine. Učiteľ si všíma aktivitu žiakov, postoj k práci, snahu pri riešení zadanej úlohy, záujem, spôsob kladenia otázok, odpovede žiakov. Hodnotí nielen vedomosti a schopnosti, ale aj úsilie žiaka a svedomitosť, aktivitu, tvorivosť, samostatnosť.

5. Hodnotenie prostredníctvom **bodovania** prác, testov, referátov, projektov a body sa potom zohľadnia pri skúšaní či záverečnej klasifikácii.

6. Hodnotenie priebehu činnosti žiaka / napr. učiteľ sleduje jeho prácu na projekte/

8. Hodnotenie výsledku /učiteľ vyhodnocuje konečné vyriešenie testu/

Hodnotenie podľa toho, či žiaci vedia, že budú hodnotení alebo nie:

1. Formálne hodnotenie – žiaci sú naň dopredu upozornení a môžu sa pripraviť.
2. Neformálne hodnotenie je zasa založené na pozorovaní bežnej činnosti žiaka na vyučovacej hodine.

Veľmi dôležitá je metóda tzv. **individualizovaného hodnotenia**, kde **žiak je porovnávaný s úrovňou vlastných možností a schopností** alebo so sebou samým v čase, teda s vlastným predchádzajúcim výkonom.

V. ČLOVEK A HODNOTY

Vzdelávacia oblasť sa zameriava na budovanie a kultiváciu duševného, duchovného a sociálneho rozmeru mladých ľudí. Napomáha im k postupnému vytváraniu ich hodnotovej orientácie tak, aby raz ako dospelí jedinci boli prínosom pre ľudské spoločenstvo.

Cieľom vzdelávacej oblasti je vychovávať osobnosť s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, u ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť a národné hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa sa neuspokojuje iba s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale zážitkovým učením účinne podporuje pochopenie a interiorizáciu (zvnútornenie) mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. Pripravuje mladých ľudí pre život v tom zmysle, aby dokázali v budúcnosti prispieť k vytváraniu harmonických a stabilných vzťahov v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, v národe a medzi národmi.

Obsah vzdelávacej oblasti Človek a hodnoty sa realizuje v povinne voliteľných učebných predmetoch **etická výchova** alebo **náboženská výchova**.

Učebné osnovy náboženskej výchovy budú predmetom schvaľovania Konferencie biskupov Slovenska v zmysle zmluvy s Vatikánom.

Povinne voliteľný učebný predmet Etická výchova sa prvom rade zameriava na výchovu k prosociálnosti, ktorá sa odráža v morálnych postojoch a v regulácii správania žiakov. Pre etickú výchovu je primárny rozvoj etických postojov a prosociálneho správania. Jej súčasťou je aj rozvoj sociálnych zručností (otvorená komunikácia, empatia, pozitívne hodnotenie iných), ako aj podpora mentálnej hygieny, podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia.

Povinne voliteľný učebný predmet náboženská výchova formuje v človeku náboženské myslenie, svedomie, náboženské vyznanie a osobnú vieru ako osobný prejav náboženského myslenia a integrálnej súčasť identity človeka.

Vzdelávanie v tejto oblasti smeruje k rozvíjaniu schopností a spôsobilostí žiakov a vedie ich k:

- sebaúcte, k autonómnemu cíteniu a mysleniu,
- hodnoteniu, zaujímaniu stanovísk, rozlišovaniu dobra od zla,
- spoznávaní efektívnej komunikácie, dôvodov a prvkov prosociálneho správania primeraného veku,
- spoznávaní zásad dobrých medziľudských vzťahov,
- zvnútorňovaniu prosociálnych hodnôt, postojov a sociálnych noriem,
- rozvíjaniu sociálnych zručností,
- formovaniu spoločenstva žiakov,
- rozvíjaniu a reflexii v otázkach Boha, významu sveta, zmyslu a hodnoty života a noriem pre konanie človeka a dávaniu odpovede na základe zjavenia a viery v cirkvi,

- oboznamovaniu so skutočnosťou viery a s poslanstvom, na ktorom sa viera zakladá a napomáhaniu prostredníctvom uvažovania rozumom zdôvodniť vieru,
- prijímaniu osobných rozhodnutí vo vzťahu k iným konfesiam a náboženstvám, k svetonázorom a ideológiám a podpore pochopenia a tolerance voči rozhodnutiam druhých,
- motivácii k osobnému náboženskému životu a k zodpovednému konaniu v cirkvi a v spoločnosti.

1. ETICKÁ VÝCHOVA

Etická výchova	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	Spolu
Štátny vzdelávací program	1	1	1	0,5	0,5	4
Školský vzdelávací program	0	0	0	0,5	0,5	1
Spolu	1	1	1	1	1	5

1. CHARAKTERISTIKA

Poslaním predmetu etická výchova je vychovávať osobnosť s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť a národné hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa sa neuspokojuje iba s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale zážitkovým učením účinne podporuje pochopenie a interiorizáciu (zvnútornenie) mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. Pripravuje mladých ľudí pre život v tom zmysle, aby raz ako dospelí prispeli k vytváraniu harmonických a stabilných vzťahov v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, v národe a medzi národmi.

Etická výchova sa v prvom rade zameriava na výchovu k prosociálnosti, ktorá sa odráža v morálnych postojoch a v regulácii správania žiakov. Jej súčasťou je aj rozvoj sociálnych zručností (otvorená komunikácia, empatia, pozitívne hodnotenie iných...), ako aj podpora mentálnej hygieny, podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia.

2. CIEĽ PREDMETU

Cieľom etickej výchovy je vychovať osobnosť, ktorá:

- má svoju vlastnú identitu, je sama sebou a pritom táto identita zahŕňa v sebe aj prosociálnosť,
- má pozitívny vzťah k životu a ľuďom spojený so zdravou kritickosťou, jej správanie je určované osobným presvedčením a interiorizovanými etickými normami, vyplývajúcimi z univerzálnej solidarity a spravodlivosti, a preto je do istej miery nezávislá od tlaku spoločnosti,
- má zrelý morálny úsudok opierajúci sa o zovšeobecnené zásady, preto je schopná správne reagovať aj v neočakávaných a zložitých situáciách, charakterizuje ju spojenie správneho myslenia a správneho konania, koná v súlade so svojimi zásadami, ale aj s citovou zaangažovanosťou - súlad medzi emóciami a chcením – nekoná len z povinnosti a bez nadšenia s pocitom sebaľústi, prijíma iných v ich rozdielnosti, akceptuje ich názory a je ochotná na prijateľný kompromis, ktorý ale nie je v rozpore so všeľudskými hodnotami, je ochotná a schopná spolupracovať a iniciovať spoluprácu.

Dosahovanie týchto cieľov ráta s aktivizáciou a rozvojom nonkognitívnych funkcií osobnosti, ktoré uvádza profesor M. Zelina v systéme KEMSAK:

K – kognitivizácia, ktorej cieľom je naučiť človeka poznávať, myslieť, riešiť problémy

E – emocionálna, cieľom je naučiť človeka cítiť a rozvíjať jeho kompetencie pre cítenie, prežívanie, rozvíjať jeho city

M – motivácia, cieľom je rozvinúť záujmy, potreby, túžby, chcenia osobnosti, jej aktivity

S – socializácia, jej cieľom je naučiť človeka žiť s druhými ľuďmi, naučiť ich komunikovať, tvoriť progresívne medziľudské vzťahy

A – axiologizácia , ktorej cieľom je rozvíjať progresívnu hodnotovú orientáciu osobnosti, učiť hodnotiť

K – kreativizácia, cieľom tejto funkcie je rozvíjať v osobnosti tvorivý štýl života

Cieľom etickej výchovy je tiež:

- poskytnúť žiakom impulzy a pozitívne skúsenosti, ktoré podporujú základnú dôveru, autonómiu a iniciatívu
- umožniť im osvojiť si základné komunikačné zručnosti, základné úkony spoločenského správania,
- učiť ich pozitívne hodnotiť seba aj druhých, tvorivo riešiť každodenné situácie v medziľudských vzťahoch
- vysvetliť žiakom pojmy empatia, asertivita, spolupráca a prosociálne (sociálne pozitívne) správanie
- umožniť žiakom osvojiť si ďalšie sociálne zručnosti, napr. vyjadrovanie citov, empatie, asertívne správanie
- umožniť žiakom osvojiť si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované dospievanie,
- učiť ich poznávať sám seba, objavovať svoju identitu, rozvíjať sebaocenenie spoznávať a osvojovať si práva a povinnosti v rodine,
- učiť sa kultivovane prejavovať svoj názor, postupne preberať zodpovednosť za svoje rozhodnutia, zároveň však rešpektovať rodičov a viesť s nimi konštruktívny dialóg
- umožniť žiakom uvedomiť si svoju sexuálnu identitu, chápať pozitívne hodnoty priateľstva, lásky, manželstva a rodiny, uvedomiť si riziká spojené s predčasným sexuálnym životom, zdôvodniť základné mravné normy, zaujať správny postoj k otázkam súvisiacim so sexualitou
- rozvíjať u žiakov pozitívny postoj k postihnutým, chorým a iným skupinám obyvateľstva, ktoré potrebujú pomoc a porozumenie
- vysvetliť žiakom základné pojmy súvisiace s voľbou životných cieľov, svetonázorom, náboženstvom, etickými hodnotami a normami
- umožniť žiakom pochopiť základné etické problémy súvisiace s ekonomickými hodnotami, pravdou a dobrým menom
- vysvetliť žiakom základné pojmy súvisiace s ochranou prírody a životného prostredia
- učiť žiakov rešpektovať ľudí s inými názormi, zároveň však ostať sám sebou;
- formulovať svoje životné ciele, byť odolný voči nevhodným ponukám, ostať slobodný od závislostí, ktoré znehodnocujú a ohrozujú náš život
- rozvíjať u žiakov povedomie vlastnej dôstojnosti a hodnoty ľudskej bytosti, v tomto zmysle byť schopný kriticky hodnotiť masmediálne vplyvy, vychovať kritického diváka.

3. KLÚČOVÉ KOMPETENCIE, KTORÉ PREDMET ROZVÍJA

- ✓ Vedieť komunikovať verbálne a neverbálne, naučiť sa aktívne počúvať.
- ✓ Naučiť sa spoznávať svoje silné aj slabé stránky, vytvoriť základy sebaúcty a dôstojnosti.
- ✓ Pozitívne prijať a hodnotiť iných, pozitívne vnímať a reálne hodnotiť situácie a udalosti.
- ✓ Vytvoriť predpoklady na rozvoj tvorivosti v medziľudských vzťahoch, vrátane riešenia problémov.
- ✓ Naučiť sa rozpoznať, identifikovať, usmerňovať a vyjadrovať svoje city.
- ✓ Naučiť sa byť empatický – na primeranej úrovni pochopiť práve prežívané myšlienky a city iného.
- ✓ Utvárať základy asertivity, osvojovať si nenásilné riešenie konfliktov.
- ✓ Osvojovať si zmysel hodnoty modelu prosociálneho správania.
- ✓ Utvárať schopnosť nezištne pomáhať iným a mať vnútorné uspokojenie z tejto činnosti.

4. PRIEREZOVÉ TÉMY

Osobnostný a sociálny rozvoj

Environmentálna výchova

Mediálna výchova

Multikultúrna výchova

Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra

Výchova k manželstvu a rodičovstvu

Ochrana života a zdravia

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

5. METÓDY A FORMY PRÁCE

Motivačný, riadený a heuristický rozhovor

Dialogické metódy – beseda, diskusia

Didaktické hry – napr. rolové, situačné hry, brainstorming

Individuálna a skupinová práca žiakov

Práca s rôznymi zdrojmi informácií (knihy, časopisy, internet, fotografie...)

Anketa, dotazník

Problémové vyučovanie s hľadáním optimálneho riešenia

Sledovanie náučného filmu a jeho následný rozbor

Tvorba projektov a prezentácií

Ciele	Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard	
	témy		Socio-afektívny	Konatívny
Osvojiť si základné sociálno-komunikačné zručnosti	Otvorená komunikácia Úrovne komunikácie, verbálna a neverbálna komunikácia, pozdrav, otázka, poďakovanie, ospravedlnenie, prejavenie úcty voči iným v komunikácii, komunikačné šumy, chyby a prekážky.	-vie vymenovať druhy komunikácie a jej úrovne - vie vysvetliť pojem otvorená komunikácia	- uvedomuje si príčiny komunikačných šumov a vníma miesto komunikačných prekážok pri nedorozumeniach	- dobre zvláda základné komunikačné zručnosti – predstavenie sa, pozdrav, poďakovanie, prosbu, ospravedlnenie sa -v komunikácii badať odstraňovanie komunikačných šumov
Osvojiť si zručnosti pozitívneho hodnotenia seba aj druhých	Poznanie a pozitívne hodnotenie seba Sebapoznanie, sebahodnotenie, sebaúcta, sebaovládanie, poznanie svojich silných a slabých stránok, povedomie vlastnej hodnoty, elementy formujúce sebaúctu v školskom veku (rodina, škola, vrstovníci, zovňajšok, úspech, vzťahy, záujmy...).	- rozumie a vie vysvetliť pojmy sebaúcta a sebaovládanie - vie pomenovať prvky podporujúce sebaúctu u žiaka	- uvedomuje si dôležitosť poznania svojich silných a slabých stránok - pozná elementy formujúce jeho sebaúctu	- badať snahu o väčšie sebapoznanie a rozvíjanie pozitívneho hodnotenie seba - v správaní badať väčšie sebaovládanie
Osvojiť si tvorivé riešenia každodenných situácií v medziľudských vzťahoch	Poznanie a pozitívne hodnotenie druhých Pozitívne hodnotenie druhých v bežných podmienkach, pozitívne hodnotenie najbližších (rodina, kamaráti, učitelia...), hľadanie dôvodov pre pozitívne hodnotenie iných, ich verbálne vyjadrenie, prípadne písomné vyjadrenie pozitív iných, reflexia nad dobrom, ktoré od iných prijímame. Úcta k postihnutým, starým, chorým a pod.	- vie vysvetliť dôležitosť pozitívneho hodnotenia druhých v medziľudských vzťahoch	- chápe zmysel pozitívneho hodnotenia druhých - učí sa vidieť problémy postihnutých, starých a chorých a objavuje ich dary	- je schopný verbalizovať pozitívne hodnotenie druhých v bežných podmienkach - vie ohodnotiť dobro u iných i v podmienkach záťaže – u postihnutých, starých, chorých
Osvojiť si základné pojmy, súvisiace s ochranou prírody a životného prostredia	Tvorivosť v medziľudských vzťahoch, iniciatíva Rozvíjanie základnej tvorivosti, objavovanie darov prostredníctvom širokej ponuky pre ľudskú tvorivosť (pohybová, výtvarná,	- vie vysvetliť, aké má miesto tvorivosť v medziľudských vzťahoch - vie vymenovať znaky tvorivého človeka	- rozumie, že tvorivosť je potrebná nielen pre vedu a umenie, ale aj pre vytváranie medziľudských	- pri robení dobra je iniciatívny a tvorivý - veie si vážiť dobro poskytnuté iným človekom

	imitačná, literárna, prosociálna...) radosť z tvorivosti, tvorivosť a iniciatíva v medziľudských vzťahoch (čo môžem urobiť pre mojich spolužiakov, pre našu triedu, pre rodinu, pre ľudí v núdzi...).		vzťahov	
	Etické aspekty ochrany prírody Vnímanie prírody, obdiv a úcta ku všetkým formám života, dôležitosť ochrany prírody z hľadiska prosociálnosti (úcta k tým, čo prídu do prírody po nás, či už o týždeň, alebo o sto rokov...) ekologická etika z pohľadu žiaka (zber odpadu, neznečisťovať okolie, šetriť prírodu konkrétnou citlivosťou v bežných životných situáciách –tečúci vodovodný kohútik, zbytočne zažaté svetlo).	-vie vysvetliť súvislosti medzi ľudskou činnosťou a životným prostredím – vie uviesť príklady ekologickej etiky (šetrnenie energie, ochrana prírody)	- cíti sa súčasťou prírody a chce jej pomôcť - vníma svoje možnosti pre ochranu životného prostredia	- podľa svojich možností a výziev, ktoré ponúka daný región ,chráni prírodu a životné prostredie
Osvojiť si ďalšie prosociálne zručnosti, ako napr. vyjadrovanie citov, empatia, asertivita, prosociálne správanie.	Identifikácia a vyjadrenie vlastných citov Uvádzanie žiakov do tajomstva citového života, definovanie a delenie citov, pocitov, identifikácia vlastných citov, pomenovanie, uchopenie, vyjadrenie a spôsob ich usmerňovania. Pomoc pri verbalizácii citového sveta – ponúknuť žiakom paletu vyjadrení pre to, čo prežívajú.	-vie vysvetliť pojem city a ich základné členenie- tie, čo sa spájajú s prežívaním pohody (radosť, nádej, istota, vďačnosť, láska...)a tie, čo sa spájajú s prežívaním nepohody (hnev, neistota, neprijatie, smútok, odmietnutie...) -rozumie a vie vysvetliť vplyv citov na zdravie a výkonnosť človeka	-chápe dôležitosť vyjadrenia citov pre život -z vlastnej skúsenosti chápe, ako vplyvajú city na zdravie a výkonnosť	- vie narábať s pojmovým aparátom, ktorý sa týka identifikácie citov (vie pomenovať rôzne spôsoby vlastného prežívania) - badať snahu vyjadrovať city zrozumiteľne a bez zraňovania iných
- pripúšťa možnosť byť potencionálnym vzorom a v tomto zmysle badať prvky väčšej zodpovednosti	Kognitívna a emocionálna empatia , pochopenie druhých, vžitie sa do situácie druhých Rozvoj empatického vnímania iných ľudí na základe pochopenia dôležitosti empatie pre seba samého. Zložky empatie – kognitívna a empatická. Jej rozvoj – počúvanie, podobná skúsenosť, citlivosť, vyprázdnenie sa pre druhého, samotné zažívanie zo strany druhých.	-rozumie a vie vyjadriť pojem empatie a jej význam v medziľudských vzťahoch	- chápe význam empatie vo svojom živote a je ochotný ponúkať ju iným	-v komunikácii badať prvky aktívneho počúvania a prejavu empatie
	Zvládnutie asertivity Asertivita ako súčasť komunikácie. Spôsoby správania v kolíznych situáciách – pasívne, agresívne a asertívne. Vysvetlenie podstaty asertivity – pokojné presadzovanie svojich názorov bez toho, aby sme ubližovali	- vie vysvetliť pojem „ sebapresadenie“ a pozná jeho význam v medziľudských vzťahoch	- je schopný reflektovať na svojom živote všetky tri formy správania - agresívne, pasívne a asertívne - chápe výhodnosť asertívneho	- pri strete záujmov je schopný komunikovať asertívne, hájiť si svoje právo, avšak vnímať a rešpektovať i oprávnený nárok iného

	inému. Výhody a nevýhody všetkých troch typov správania. Asertivitou odbúravame agresivitu, bránime svoje práva, bránime sa proti manipulácii a útokom a učíme sa vyjadriť svoj názor.		správania pre ozdravenia a jasnosť vzťahov	
	Pozitívne vzory správania v histórii a v literatúre Vysvetlenie pojmov vzor, model, idol. Pozitívne a negatívne vzory. Pozitívne vzory správania v histórii, literárne vzory, filmoví hrdinovia. Rozvíjať schopnosť mravného úsudku na modeloch správania, ktoré sú prezentované v médiách. Čo je to dobro a zlo v ľudskom živote? Ako sa prejavuje na správaní jednotlivcov a skupín, s akými dôsledkami pre jednotlivca a skupiny?	- vie vysvetliť pojmy vzor, model, idol, ideál - vie rozlíšiť pozitívne a negatívne vzory - vie uviesť aspoň dva negatívne a dva pozitívne príklady vzorov z histórie a z literatúry i zo svojho okolia	- chápe pojmy vzor, model, idol vo svojom živote - cíti obdiv voči prosociálnym vzorom a chce sa im podobať	- je schopný posúdiť a detronizovať svoj idol - prejavuje schopnosť mravného úsudku pri posudzovaní pozitívnych a negatívnych literárnych i historických vzorov
- pripúšťa možnosť byť potencionálnym vzorom a v tomto zmysle badať prvky väčšej zodpovednosti	Pozitívne vzory v každodennom živote Vedíme žiakov k citlivosti na vnímanie ľudí okolo seba, anonymný hrdina. Moje okolie a dobrí ľudia, čo si na nich najviac cením? Ako by som chcel žiť a ako nie, ako kto a prečo? Prečo sa mi nedarí byť taký ako oni? Každý človek je pozvaný k naplneniu svojho života dobrom originálnym spôsobom. Môžem byť aj ja vzorom pre iných?	-vie vymenovať vlastnosti ľudí, ktorí môžu byť pozitívnym vzorom a vie aspoň dvoch takýchto ľudí identifikovať vo svojom okolí	- chápe dôležitosť prítomnosti prosociálnych vzorov vo svojom živote - sám sa identifikuje s niektorými vlastnosťami svojich vzorov	- pripúšťa možnosť byť potencionálnym vzorom a v tomto zmysle badať prvky väčšej zodpovednosti
	Prosociálne správanie Komponenty prosociálneho správania: - správanie v prospech druhého, správanie bez očakávania protislužby, alebo vonkajšej odmeny, správanie podporujúce reciprocitu, správanie, ktoré nenaruší identitu osoby, ktorá sa správa prosociálne. Druhy prosociálneho správania: pomoc, darovanie, delenie sa, spolupráca, priateľstvo.	- rozumie a vie vysvetliť pojem prosociálne správanie (prejavené dobro vo vzťahu k inému človeku bez očakávania aktuálnej odmeny) - vie vymenovať niektoré druhy prosociálneho správania	- z vlastnej skúsenosti si uvedomuje, čo je to nezištnosť pri konaní dobra - tešia ho rôzne druhy prijatého i vykonaného prosociálneho správania	- badať rozvoj empatie ako predpokladu prosociálneho správania - je ochotný pomôcť, podeliť sa - vie prijať ponúkanú pomoc - participuje na tvorbe sociálnych projektov v triede, príp. v blízkom okolí
Osvojovanie si základných postojov, ktoré podmieňujú kultivované dospievanie. Učenie sa poznávať sám seba, objavovať svoju identitu, rozvíjať sebaocenenie	Objavenie vlastnej jedinečnosti a identity Veľkosť a dôstojnosť ľudskej osoby, úcta k človeku. Poznávanie svojich silných a slabých stránok, pozitívne a negatívne vlastnosti. Zdravé sebavedomie. Prijatie samého seba aj so svojimi nedostatkami.	-vie vysvetliť význam poznania silných a slabých stránok osobnosti	- poznaním svojich silných a slabých stránok svojej osobnosti vytvára priestor pre seba prijatie a rozvoj intrapersonálnej komunikácie	- v komunikácii i vo vzťahoch prejavuje sebaúctu - vie vyjadriť svoje myšlienky, formuluje ich ako svoj názor
Učenie sa obhájiť	Byť sám sebou, vedieť	- vie vysvetliť	- chápe proces	- obhajuje svoje

svoje práva a názory	obhájiť svoje práva a názory Vedieť sa presadiť a obhájiť v rôznych situáciách: opýtať sa prečo, vedieť odmietnuť, vysloviť sťažnosť, vysvetliť svoje názory, požiadať o láskavosť, vysloviť návrh, čeliť manipulácii a tlaku skupiny, alternatívne spôsoby riešenia konfliktov, asertivita a asertívne práva.	uplatnenie pojmu asertivita v každodennosti - vie vysvetliť pojem manipulácia	sebaakceptácie - rozumie manipulatívnym spôsobom v správaní svojom i v správaní iných - pozná svoje právo na odmietnutie nevhodnej ponuky a pozná zásady jej uplatnenia	legitímne práva - svoje názory doloží argumentáciou - rozlišuje manipulatívne správanie iných i seba a odmieta ho - v komunikácii uplatňuje prvky asertívnych technik (vedieť povedať nie)
Osvojenie si pojmov asertivita, spolupráca a prosociálne (sociálne pozitívne) správanie.	Prosociálnosť ako zložka vlastnej identity Nový vzťah k druhým: nezávislosť a rešpektovanie. Rozvíjanie vlastnej identity v interakcii s druhými. Slobodné prijatie záväzkov a vernosť k nim ako predpoklad zrelosti (napr. prijímanie úloh v rodine, v žiackom kolektíve, v záujmových skupinách...).	-vie vysvetliť slová: nezávislosť a rešpektovanie, ponúkание a prijímanie slobody, zodpovednosť -pozná zásady prosociálneho správania - vie pomenovať možnosti prosociálneho správania vo vlastnej rodine	-chápe, že zodpovedná sloboda ho vedie k dobru pre iných i pre seba - chápe pojmy zodpovednosť a vernosť	- v správaní badať posun k prosociálnosti - je verný zásadám prosociálnosti - postupne preberá zodpovednosť za svoje rozhodnutia
Poznávanie svojich práv a povinností v rodine, učenie sa kultivovane prejavíť svoj názor, postupne preberať zodpovednosť za svoje rozhodnutia, zároveň však rešpektovať rodičov a viesť s nimi konštruktívny dialóg	Etické aspekty vzťahu k vlastnej rodine Hlbšie poznanie vlastnej rodiny (ako poznám svoju matku, svojho otca, súrodencov...). Uplatňovanie sociálnych zručností v rámci rodiny (byť empatickým, otvorene a citlivo komunikovať, byť asertívnym...). Zdravá a nezdravá kritickosť. Reflexia nad vlastnou kritickosťou v rodine. Pochopenie rodičov a súrodencov, dobré vzťahy v rodine, tolerancia a rešpektovanie autority, vzťahy medzi súrodencami. Rešpektovanie pravidiel hry (práva a povinnosti) v rodine.	- vie pomenovať možnosti prosociálneho správania vo vlastnej rodine	- uvedomuje si svoje práva a povinnosti v rodine a snaží sa chápať ich význam - túži prispieť svojim dielom do dobrého fungovania vlastnej rodiny	- prejavuje snahu vychádzať dobre s členmi vlastnej rodiny - v rodine uplatňuje základné Komunikačné zručnosti, požiadať o láskavosť, o odpustenie, vedieť vysloviť návrh - v rodinnom prostredí vie použiť pozitívne hodnotenie, empatiu a tvorivosť v prosociálnom správaní -prejavuje spoluúčasť na rodinnom živote - je schopný reflektovať vlastné pôsobenie v rodine
Spoznávanie svojej sexuálnej identity, chápanie pozitívnych hodnôt priateľstva, lásky, manželstva a rodiny, uvedomovanie si rizík, spojených s predčasným sexuálnym životom.	Etické aspekty integrovania sexuálnej zrelosti do kontextu osobnosti Rozvíjanie sexuálnej identity. Vzťahy medzi chlapcami a dievčatami. Priateľstvo a láska. Utváranie predstáv o budúcom partnerovi. "Zázrak života" - počatie a prenatálny život ľudského plodu. Rozpor medzi pohlavnou a psychosociálnou zrelosťou. Predčasný sexuálny styk, jeho príčiny a dôsledky. Pohlavné choroby a AIDS. Následky odtrhnutia sexu od osobného vzťahu a zodpovednosti	- vie čo je to počatie a prenatálny život človeka - vie vysvetliť dôvody pre odloženie prvého sexuálneho styku do psychosociálnej zrelosti - vie vysvetliť príčiny a dôsledky predčasného sexu - vie čo sú to pohlavné choroby a AIDS	- sexualitu vníma ako veľkú hodnotu - vníma a stotožňuje sa so svojou sexuálnou identitou - chápe pozitívne hodnoty, ako priateľstvo, láska, manželstvo a rodina - uvedomuje si riziká spojené s predčasným sexuálnym životom - túži po hlbokom vzťahu založenom na úcte a vzájomnej láske	- o otázkach sexuality hovorí úctivo - neznáme oblasti si ujasňuje dialógom s rodičmi, alebo učiteľom, - vo vzťahu k inému pohlaviu je pozorný a vnímavý

Rozvíjanie pozitívneho postoja k postihnutým, chorým a iným skupinám obyvateľstva, ktoré potrebujú pomoc a porozumenie.	Vzťah k chorým, starým, postihnutým, mentálne alebo morálne narušeným ľuďom. Rozvoj empatie, komunikácie s vyššie spomínanými ľuďmi. Ochota chápať ich potreby, ale aj vidieť ich možnosti a bohatstvo, ktoré môžu odovzdať ostatným. Tolerancia, rešpektovanie odlišností, generačné rozdiely.	- vie vymenovať obmedzenia a prednosti chorých a osôb so špecifickými potrebami - vie zdôvodniť potrebu i špecifiká komunikácie s osobami so špecifickými potrebami -	- uvedomuje si ťažkosti, ktoré prežívajú starí a chorí ľudia a túži im pomôcť	- v kontakte so starými, chorými a s osobami so špecifickými potrebami prejavuje prvky tvorivej prosociálnosti
Osvojovanie si základných postojov súvisiacich s voľbou životných cieľov, svetonázorom, náboženstvom, etickými hodnotami a normami.	Zdroje etického poznania ľudstva Etika; mravné hodnoty a normy; svedomie - pozitívne vzory (príklad zrelých osobností), literatúra, náboženstvo, umenie a ľudová slovesnosť.	- vie vysvetliť, čo je to mravná hodnota a mravná norma - pozná základné zdroje etického poznania ľudstva	- chápe význam svedomia vo svojom živote	- prejavuje rozhodnutie pre dobro ako postoj
Osvojovanie si pozitívnych postojov vo vzťahu k svojmu zdraviu a ochrane života človeka.	Život, telesné a duševné zdravie ako etická hodnota Ochrana života a starostlivosť o zdravie ako etický problém. Základy duševnej hygieny. Niektoré problémy lekárskej etiky (eutanázia, génová manipulácia).	- vie vysvetliť termín zdravie a starostlivosť o zdravie - vie zdôvodniť tvrdenie, že zdravie je etická hodnota	- chápe, čo v sebe zahŕňajú ochrana života a starostlivosť o zdravie	- chráni zdravie svoje i zdravie iných (oblečenie, jedlo, odpočinok, pohyb, stop drogám...)
Osvojovanie si základných pojmov súvisiacich s ekonomickými hodnotami vo vzťahu k etike, osvojovanie si základných ekonomických cností.	Ekonomické hodnoty a etika Vlastníctvo a peniaze ako prostriedok a ako cieľ. Primárna orientácia na peniaze a materiálne dobrá ako jeden z deštruktívnych prvkov ľudského života (materializmus, konzumizmus). Reklama - jej ciele a metódy. Dešifrovanie manipulácií konzumizmu a orientácia na rozvoj celého človeka. "Ekonomické cnosti": sporivosť, podnikavosť, umenie hospodáriť Svojpomoc, solidarita, pomoc sociálne slabším. Poctivosť, ochrana spotrebiteľa.	- vie rozoznať a vysvetliť inštrumentálnosť a cieľovosť hodnoty peňazí - rozumie pojmom materializmus a konzumizmu - vie vymenovať „ekonomické cnosti“	- chápe základné etické problémy súvisiace s ekonomickými hodnotami - pozná ciele a úlohy reklamy	- v materiálnej oblasti je rozvážny, nemá veľké nároky - nepodlieha manipulácii reklamy a nedožaduje sa nadbytku ako nevyhnutnosti
Osvojovanie si základných etických hodnôt, súvisiacich s dobrým menom, ctou a pravdou	Dobré meno a pravda ako etické hodnoty Poznanie a pravda ako etické hodnoty. Pravda a lož. Tajomstvo. Je vždy nesprávne nepovedať pravdu? Česť, dobré meno, ublíženie na cti.	- pozná zásady narábania s pravdou - vie vysvetliť pojmy dobré meno, česť, ublíženie na cti	- chápe etické problémy súvisiace s pravdou a dobrým menom - uvedomuje si hodnotu pravdy, cti a dobrého mena	- v komunikácii svoje názory a tvrdenia podkladá argumentmi a prijíma argumentáciu iných - nevstupuje bezhlavo do kritiky iných, neohovára a neosočuje
Prehlbovanie svojich komunikačných spôsobilostí orientovaných na	Prehlbovanie komunikačných spôsobilostí Počúvanie, vedenie dialógu, riešenie konfliktov. Asertivita, orientovaná na	- vie, aké má miesto asertivita v prosociálnom správaní - pozná zásady prijímania a vyslovenia	- chápe dôležitosť rozvoja vlastnej komunikácie pre rozvoj vzťahov - vníma vlastné	- je schopný vyjadriť i prijať kompliment - je schopný pokojne prijať oprávnenú kritiku

riešenie problémov a vedenie dialógu.	prosociálnosť, požiadať o láskavosť, hovoriť adresne, vedieť povedať nie, oprávnená a neoprávnená kritika.	komplimentu, prijímania oprávnenej i neoprávnenej kritiky	omyly ,čo ho vedie k väčšej otvorenosti prijať kritiku	- na neoprávnenú kritiku reaguje podľa zásad asertívneho správania
Rozvíjanie povedomia vlastnej dôstojnosti a hodnoty ľudskej bytosti.	Zdravý životný štýl Povedomie vlastnej hodnoty, rozvíjanie skromnosti (opak neprimeraného sebaocenoovania) nepovyšovať sa nad iných vo vystupovaní, v nárokoch, dobroprajnosť, cieľavedomosť, pracovitnosť, usilovnosť, čistota zmysľania, reči, prejavov správania v oblasti sexuality, význam studu a intimity v prejavoch náklonnosti medzi chlapcom a dievčaťom, kultivované vyjadrovanie svojich citov, hlavne negatívnych, veselosť, sebaovládanie. Zmysluplné využitie voľného času	- pozná zásady, ktoré sa súvisia so zdravým životným štýlom a vie ich vysvetliť - vie popísať význam studu a intimity v prejavoch náklonnosti medzi chlapcom a dievčaťom	- chápe dôležitosť zdravého životného štýlu aj vo svojom živote	- vo svojom živote uplatňuje zásady zdravého životného štýlu - má svoje koníčky a vie o nich so záujmom hovoriť - voľný čas využíva vyvážené na zábavu, na pomoc, na prehlbovanie vzťahov, na svoje záujmy
Oboznámenie sa s niektorými vlastnosťami podporujúcimi zdravý životný štýl	Závislosti Poukázat na škodlivosť závislostí, ktoré znehodnocujú a ohrozujú život – fajčenie, alkohol, omamné látky, konzumný a nezodpovedný sex, hracie automaty, nadmerné sledovanie televízie, sekty a kultury, skupiny orientované na rasovú neznášanlivosť.	- vie vymenovať možnosti trávenia voľného času vo svojom prostredí - vie, čo spôsobuje závislosti v živote mladého človeka	- uvedomuje si množstvo ponúk na závislosť - reflektuje mieru vlastnej slobody od rôznych závislostí - túži zostať slobodným	- na ponuky k neviazanej zábave alebo iným druhom závislostí odpovedá – „nie“ - je schopný posúdiť mieru pri rôznych ponukách zábavy - akákoľvek neznášanlivosť voči osobám alebo skupinám osôb je mu cudzia
Preberanie zodpovednosti pri ponuke rozličných typov závislostí, vrátane nevhodných masmediálnych vplyvov.	Masmediálne vplyvy Reflektovať vplyv masmédií - prosociálne vzory v masmédiách, kritické hodnotenie videoprodukcie a televíznych programov, analýza filmu, výchova kritického diváka, možnosti pozitívneho ovplyvňovania televíziou.	- pozná škodlivosť závislosti od fajčenia, alkoholu, omamných látok, hracích automatov, televízie, internetu, sexu, siekt, skupín orientovaných na rasovú neznášanlivosť	- chápe význam masmediálnych vplyvov vo svojom živote	- je schopný si vyberať televízne programy - je pripravený vyhodnotiť etické prvky filmu, alebo vysielania (vhodného pre svoju vekovú kategóriu)
Osvojovanie si významu pozitívneho myslenia v ľudskom živote a snaha o jeho rozvíjanie a šírenie.		- vie vymenovať pozitíva i negatíva masmédií hlavne televízie a internetu	- je citlivý na zábery filmovej produkcie (etický odkaz)	- vo virtuálnej realite hľadá to, čo podporuje jeho zdravý životný štýl

6. UČEBNÉ ZDROJE

Na podporu a aktiváciu vyučovania sa využívajú nasledovné zdroje:

Kašparová, Houška, Uhreková: Ako zmeniť sám seba?, Poľana, Bratislava 1998

Zelina, Uhreková, Kašparová, Houška: Ako poznám sám seba?, Orbis Pictus

Istropolitana, Bratislava 2004

Piovarčiová, Gogolová: Etická výchova pre 5. roč. ZŠ, Bratislava 2004

Smith: Třída plná pohody, Praha 1994

Hoppeov, Krabel: Soc.-psychologické hry pre dospievajúcich, Bratislava 2001
 Schneider, Flaig: Lexikón slušného správania a foriem spoločenského styku, AKTUELL, Bratislava 2005
 Olivar: Etická výchova, Orbis Pictus Istropolitana, Bratislava 1992
 Lencz – Krížová: Metodický materiál k predmetu Etická výchova, MC Bratislava, 2004
 Lencz a kol.: Metodický materiál II k predmetu etická výchova, MC Bratislava 1994
 Lencz – Ivanová: Metodický materiál III k predmetu etická výchova, MC Bratislava 1995
 Thiel: Reč ľudského tela, Bratislava 1989
 Pavlovová: Námety na výučbu etickej výchovy v 5. ročníku, 2002
 Časopisy
 Encyklopédie
 Internet
 Náučné videofilmly

7. HODNOTENIE

Hodnotenie prebieha v súlade s Metodickými pokynmi č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy s účinnosťou od 1. mája 2011.

Predmet je neklasifikovaný. Na vysvedčení sa uvedie absolvoval(a). Aj napriek tomu musí mať žiak spätnú väzbu, ako zvládol určité kompetencie a zručnosti. Zohľadňuje sa príprava žiaka na daný predmet, snaha a aktivita. Vhodné je v priebehu celej hodiny žiakov neustále motivovať pochvalami a povzbudením.

Pri praktických aktivitách na hodinách etickej výchovy je vhodné hodnotenie praktických zručností s dôrazom na samostatnosť a správnosť tvorby záverov z riešenia úloh.

Optimálne je hodnotenie so stručným komentárom k výkonu žiaka. Úroveň kombinovaných verbálnych, písomných, literárnych prejavov a komunikatívnych zručností je vhodné kontrolovať a hodnotiť prostredníctvom prezentácie projektov

2. EVANJELICKÉ NÁBOŽENSTVO

Evanjelické náboženstvo	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	Spolu
Štátny vzdelávací program	1	1	1	0,5	0,5	4
Školský vzdelávací program	0	0	0	0,5	0,5	1
Spolu	1	1	1	1	1	5

Charakteristika predmetu:

Predmet náboženská výchova - evanjelická je povinne voliteľný predmet na druhom stupni základných škôl a v triedach príma až kvarta osemročných gymnázií. Náboženská výchova má dôležitú úlohu pri formovaní osobnosti dieťaťa a jeho myslenia. Rozvíja duchovný svet žiakov – prostredníctvom zvesti zákona a evanjelia umožňuje spoznávať žiakom Trojjediného Boha zjaveného v Písme Svätom. Prostredníctvom procesu náboženskej socializácie a interiorizácie biblického posolstva napomáha procesu objavovania možností a nutnosti individuálnych zmien žiakov, ktoré vedú v procese posvätenia k osvojovaniu si pozitívnych morálnych hodnôt a postojov, čím výrazne prispieva k spoločenskej inklúzii a kohézii.

Základné biblické znalosti a poznávanie pôsobenia Trojjediného Boha v dejinách sa stáva pre žiaka základným interpretačným kľúčom k uvedeniu do kultúrnych výtvorov minulých generácií (bez pochopenia

ktorých nemožno úplne pochopiť ani súčasnú generáciu), ako i kľúčom k pochopeniu a interpretácii každodenných rituálov a tradícií. Ich pochopenie a tvorivé uchopenie uspôsobuje žiaka k tvorivému hľadaniu riešení problémov jeho budúcnosti. Tým sa stáva významným nástrojom v tvorbe identity žiaka. Súhrnne teda môžeme povedať, že poslaním tohto predmetu je napomôcť žiakom v hľadaní (ukázať žiakom) správnej cesty v živote, hľadaní jeho zmyslu a aktívnemu poznaniu Božieho plánu záchranu vo viere v Pána Ježiša Krista.

Žiaci na druhom stupni základných škôl a v triedach príma až kvarta osemročných gymnázií sa na hodinách evanjelického náboženstva predovšetkým oboznamujú so základnými biblickými pojmami a biblickými príbehmi. Pomocou biblických príbehov a konkrétnych vedomostí z Božieho slova si budujú vlastné poznanie Božej existencie, ktoré im umožňuje aktívne participovať na živote Božieho ľudu a pod pôsobením Slova a Ducha stvárať svoj život.

Ciele predmetu:

Cieľom náboženskej výchovy ako povinnej voliteľného predmetu na 2. stupni základnej školy a v triedach príma až kvarta osemročných gymnázií je:

1. Vzbudiť záujem o Slovo Božie – Bibliu, modlitbu, duchovnú pieseň, o duchovné hodnoty a aktívny kresťanský život v cirkvi.
2. Napomáhať prehlbovanie vzťahu s Pánom Bohom a s ľuďmi.
3. Pomáhať zorientovať sa v zložitých morálnych, sociálnych, ekonomických a politických situáciách.
4. Motivovať pre správnu duchovnú orientáciu v spleti náboženských a ezoterických prúdov v dnešnej globalizovanej spoločnosti.
5. Formovať osobnosť študujúcich vo vyučovacom procese predmetu.
6. Viest k osvojeniu nevyhnutných poznatkov dogmatiky, všeobecných kresťanských dejín, dejín ECAV na Slovensku a formovať historické vedomie.
7. Zvýrazniť a prehľbiť vzťah človeka k prírode z pohľadu viery ako k Božiemu stvorenstvu a motivovať k zodpovednosti.
8. Podnecovať aktivizáciu, dynamizáciu a integráciu rozumových, emocionálnych a vôľových vlastností a zorientovať ich v duchovných hodnotách.

Obsah predmetu:

Náboženská výchova – evanjelická na druhom stupni základných škôl a v triedach príma až kvarta osemročných gymnázií má po obsahovej stránke ponúknuť prehľad vedomostí z Biblie, jej kníh a biblických príbehov a udalostí Starej a Novej zmluvy. Žiaci získavajú prehľad o historickom vývine cirkvi, cirkevných dejinách a učení našej cirkvi. Oboznamujú sa s inými kresťanskými cirkvami, náboženstvami a učia sa vyvarovať nežiaducim vplyvom siekt. Učia sa poznať kresťanský pohľad na etické otázky v spoločnosti a vedieť zaujímať správne postoje na základe Božieho slova

5.ročník 1 hodina týždenne, 33 hodín ročne

1. TC Kniha kníh

- Najväčšia kniha pre veriaceho kresťana, Božie slovo, rozdelenie Biblie a knihy Biblie
- Kto je autorom kníh Biblie, o čom hovoria jednotlivé knihy a príbehy Biblie

2. TC Preddejiny SZ

- Príbeh stvorenia, život prvých ľudí a pád človeka do hriechu
- Pán Boh trestá hriech a hriešnikov a zachraňuje tých, ktorí v Neho veria

3. TC Svedkovia viery v Starej zmluve

- Príbehy Abraháma, Izáka, Jáкова a Jozefa a ich vzťah k Pánu Bohu
- Vzťahy v rodinách svedkov viery a ich životné cesty ako príklad pre nás

4. TC Kresťan a modlitba

- Význam modlitby v živote veriaceho človeka a jej podstata
- Vzor modlitby – Otčenáš a jej prosby

5. TC Cirkev – Božia rodina

- Úloha a význam cirkvi, jej vznik, úlohy
- Budovanie pozitívneho vzťahu k cirkvi a jej symbolom a prejavom

6. TC Cirkevný rok

- Rozdelenie cirkevného roku – hlavné okruhy
- Rozdelenie jednotlivých okruhov a ich význam

6.ročník / Príma 1 hodina týždenne, 33 hodín ročne**1. TC Dejiny – Svedkovia viery v Starej zmluve**

- Príbehy Abraháma, Izáka, Jáкова, Jozefa a Mojžiša
- Svedectvo ich viery a istota v Bohu

2. TC Etika – Dekalóg

- 10. Božích prikázaní a ich obsah
- Význam 1. Božieho prikázania

3. TC Dejiny Starej zmluvy

- Príbehy biblických postáv od sudcov až po prorokov
- Viera a vzťah jednotlivých postáv k Pánu Bohu

4. TC Dogmatika – Sviatosti

- Všeobecná charakteristika sviatostí, ich ustanovenie
- Význam sviatostí pre život kresťana

5. TC Etika – Dekalóg – Povinnosti voči Pánu Bohu

- Vzťah a postoj človeka k Pánu Bohu
- Obsah prvých troch Božích prikázaní

7. ročník / Sekunda 1 hodina týždenne, 33 hodín ročne**1. TC Etika – Povinnosti voči blíznym**

- Potreba vzťahov a pravidiel pre spolužitie, vzťahy medzi ľuďmi
- Význam Božích prikázaní a ich plnenie pre človeka

2. TC Dogmatika – Druhý článok Kréda

- Život a dielo Pána Ježiša Krista
- Osobný vzťah s Pánom Ježišom a budovanie tohto vzťahu

3. TC Dejiny – Svedkovia viery v Novej zmluve a v rannej cirkvi

- Život prvých kresťanov a ich prenasledovanie
- Život kresťanov v rannej cirkvi a ich odkaz pre kresťanov dneška

8. ročník / Tercia 0,5 hodiny týždenne, 16 hodín ročne +ŠkVP 0,5 16 hodín ročne**1. TC Dejiny – Pred reformácia – 1918**

- Svedectvo viery kresťanov v období od pred reformácie po rok 1918
- Udalosti z dejín kresťanstva a Božie vedenie

2. TC Dogmatika – Tretí článok Kréda

- Pôsobenie Ducha Svätého, Jeho ovocie a dary
- Vznik cirkvi a jej poslanie a úloha

3. TC Diakonia

- Význam slova diakonia, poslanie diakonie a biblické východiská
- Diakonia na Slovensku kedysi a dnes

4. TC Religionistika – Kresťanstvo

- Zriadenie a štruktúra ECAV na Slovensku, základné princípy učenia
- Iné kresťanské cirkvi porovnanie učenia a vzťahy medzi nimi

5. TC Religionistika – sekty

- Charakteristické znaky siekt, ich vznik a rozdelenie
- Učenie, prax a nebezpečenstvo jednotlivých siekt

9. ročník / Kvarta 0,5 hodiny týždenne, 16 hodín ročne +ŠkVP 0,5 16 hodín ročne**1 TC Dejiny – 20. storočie**

- ECAV na Slovensku, jej konštituovanie po vzniku ČSR ať po rok 1989
- Osobnosti cirkvi a prenasledovanie duchovných ECAV v komunizme

2. TC Služby Božie

- Božie slovo pre človeka a odpoveď človeka na Božie slovo
- Prvé zbory, spoločenstvo kresťanov a poriadok Služieb Božích

3. TC Religionistika – Náboženstvá sveta

- Prehľad od prvotných náboženstiev a svetónázorov až po postmodernizmus
- Základné znaky a prejavy jednotlivých náboženstiev

4. TC Dogmatika – Prvý článok Kréda

- Trojjediný Boh a rôzne predstavy Boha, vedecké názory
- Postoj kresťana k smrti, viera vo vzkriesenie a večný život

Vzdelávací štandard

Vo vyučovaní náboženskej výchovy / evanjelického náboženstva je potrebné zdefinovať štandardy, ktoré vychádzajú zo skutočnosti, že v tomto predmete chceme odovzdať konkrétne vedomosti. Zároveň chceme učiť aj k správnym postojom v živote kresťana, vychádzajúcim z poznania Božieho slova, osobného vzťahu k Pánu Bohu, k spoločenstvu ľudí a k svetu, v ktorom žije.

Dôležitú úlohu tu zohráva hodnotová orientácia žiakov a osvojenie si správnych postojov. Predmet náboženská výchova má duchovný charakter a z toho vychádza aj jeho zameranie. Získavané vedomosti a zručnosti sú dôležité pre praktický život. Pomáhajú pri správnej orientácii v súčasnosti, pomáhajú pri humanizácii, vytváraní priaznivej klímy v škole a spoločnosti. Budujú vnútorný svet žiakov a kladné charakterové vlastnosti.

Vzdelávací štandard pre predmet náboženská výchova / evanjelické náboženstvo vo svojej obsahovej časti zahŕňa základné poznatky z tematického okruhu – kmeňové učivo. Obsahový štandard obsahuje kmeňové učivo určujúce, čo má žiak vedieť a výkonový štandard špecifikuje konkrétne ciele vyučovacieho procesu. Štandardy vo vzdelávacej oblasti sa formulujú jednoduchšie ako vo výchovnej. Vo svojej výkonovej časti ukazujú, čo si má žiak osvojiť. Osvojené formy správania má byť vidieť nielen na vedomostiach, ale predovšetkým na správaní žiaka. Kognitívne znalosti spolu s afektívnym prežívaním sú predpokladom pre hodnotovú reflexiu a následnú motiváciu pre požadované správanie.

5. ročník

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
1. Kniha kníh Biblia - Kniha kníh	- vysvetliť žiakom aká kniha je Biblia -Biblia ako kniha života cez ktorú sa prihovára Boh - vysvetliť, prečo ju nazývame Kniha kníh a odkiaľ ju máme	- žiak si uvedomuje, prečo je Biblia pre nás taká dôležitá - buduje si pozitívny vzťah k nej - vníma ju ako prameň múdrosti a poznania
Vznik a rozdelenie Biblie	- vysvetliť žiakom odkiaľ Biblia pochádza - kto je jej autorom - proces vzniku Biblie - materiály, na ktoré sa v minulosti písalo - žiak sa dozvie o trojakom delení Biblie – podľa pôvodu, podľa doby vzniku a podľa obsahu; učí sa poznávať jednotlivé názvy kníh a ich biblické skratky	- žiak pozná ako vznikla Biblia - vie, ako je rozdelená - vie vymenovať materiály, na ktoré bola písaná - žiak vie vymenovať akými spôsobmi delíme Bibliu a podľa akých kritérií - vie, čo je to biblická skratka
Preklady Biblie	- vysvetliť žiakom ako k nám prišla Biblia - vymenovať preklady Biblie žiak sa dozvie aj o šírení Biblie	- žiak vie vymenovať najdôležitejšie preklady Biblie - vie, ako preklady vznikali, kto sa o ne zaslúžil, prečo boli preklady dôležité
Ako čítať Bibliu	- zopakovať so žiakmi rozdelenie Biblie - Vysvetliť žiakom ako majú postupovať pri čítaní Biblie - Poukázať na pomôcky, ktoré môžu pri čítaní používať	- žiak pozná základne rozdelenie Biblie - vie sa orientovať v Biblii - žiak je vedený k túžbe čítať Božie slovo a zamýšľať sa nad obsahom Jeho posolstva
2. Preddejiny SZ Stvorenie sveta	- pozná príbeh stvorenia - poriadok stvorenia /poradie stvoriteľských dní - dôraz na Božie stvoriteľské Slovo - pozná príbeh stvorenia prvých ľudí - ako boli stворení - akú úlohu dostali od Stvoriteľa/ environmentálna výchova/	- žiak vie vymenovať dni stvorenia podľa poradia - vie, čo bolo ich obsahom a to ako bolo všetko stvorené - vie, kto boli prví ľudia - pozná proces stvorenia človeka a vie aké boli mená prvých ľudí - uvedomuje si aj svoju zodpovednosť za stvorenstvo
Človek a pád	- vysvetliť žiakom ako žili prví ľudia v raji - ako rešpektovali Božie rady a v čom zlyhali - vysvetliť, kto je satan a ako oklamal Adama a	- žiak si uvedomuje aké je dôležité poslúchať Pána Boha - prečo nás varuje pred pokušením - uvedomuje si, čo je to pokušenie a chce mu

	Evu	vzdorovať
Kain a Ábel	- pozná príbeh Kaina a Ábela - aký bol ich súrodenecký vzťah - v čom Kain zlyhal a aké to malo následky	- žiak je vedený k nesebeckým prejavom lásky voči súrodencom - učí sa ovládať svoj hnev a nezávidieť svojim bližným
Noách /stavba korábu a potopa/	- na príbehu Noácha vysvetliť žiakom, aké je dôležité poslúchať Pána Boha a dôverovať jeho sľubom - poukázať na rodinu a význam súdržnosti v rodine	- žiak chápe význam dôvery Bohu a jeho starostlivosť o človeka - vie, že poslušnosť je dôležitá - uvedomuje si, že aj on môže prispievať k dobrým vzťahom v rodine
3. Svedkovia viery SZ Izák a Rebeka	- žiak pozná príbeh o Izákovi a Rebeke - vníma Rebeku ako ochotnú a milú ženu - predstaviť sluhu, ktorý dôveruje Pánu Bohu a prosí o jeho požehnanie - Izák prijíma Rebeku za manželku	- žiak si uvedomuje, aké je dôležité dôverovať Pánu Bohu - učí sa odovzdávať mu svoje starosti - vie prejavovať ochotu pomôcť, urobiť aj niečo na viac - chápe vzájomnú lásku ako dôležitý pilier pre manželstvo a rodinný život
Ézav a Jákob	- opísať súrodenecký vzťah medzi Ézavom a Jákobom - ich rozdielne povahy a nerovnaký vzťah rodičov k ich dvom synom - žiak sa dozvie o Jákobovom klamstve a dôsledkoch tohto klamstva tiež prečo otec Izák ustanovil Jákoba za dediča a prečo Jákob uteká pred bratom	- chápe potrebu dobrých súrodeneckých vzťahov - vie, že každý člen rodiny by sa mal snažiť o udržanie dobrej a príjemnej atmosféry v rodine - žiak je vedený k pravdovravnosti pred Bohom a ľuďmi - žiak si uvedomuje, že klamstvo a podvod zraňujú - vedú k hanbe a úteku pred ľuďmi a Bohom - cez vzájomné odpustenie môžeme nachádzať cestu k sebe
Jákob u Lámana	- dozvie sa prečo Jákob uteká pred bratom - vie popísať Jákobovo klamstvo a definovať ho ako hriech pred ktorým Jákob uteká a znáša následky - dozvie sa o Jákobovej službe u strýka, o jeho úspechoch a neúspechoch	- učí sa vnímať klamstvo ako chybu, ktorá sa nakoniec obráti proti klamárovi - rozumie Jákobovej túžbe po Božom požehnaní a zmierení
Jákobov návrat	- pozná príbeh o Jákobovom návrate domov - vníma jeho strach so stretnutia s bratom ale aj ich vzájomné zmierenie	- uvedomuje si dôležitosť rodiny a tiež potrebu odpustenia a zmierenia - vie pomenovať niektoré biblické postavy, ktoré si odpustili a uviesť ich ako príklad
Jozef a jeho bratia	- popísať žiakom vzťah Jozefa a jeho bratov, ich žiarlivosť a hnev pre sny, ktoré Jozef mal a s ktorými sa netajil ale ich rozprával ako bratom tak i rodičom - žiak spoznáva príbeh o zrade a pomste Jozefových bratov - predaj Jozefa do otroctva a klamstvo otcovi	- uvedomuje si potrebu dobrých súrodeneckých vzťahov - možné následky zlých vzťahov medzi súrodencami - chápe potrebu odpustenia v rodine - žiak chápe, že pomsta ako spôsob riešenia konfliktov nie je správna voľba - učí sa rozoznávať dobro a zlo - vie, že Pán Boh je s ním aj v ťažkej situácii a dáva mu silu prekonať ju
Jozef otrokom v Egypte	- žiak sleduje životný príbeh Jozefa počas jeho pobytu v Egypte - Jozef zostáva verný svojej viere v Boha aj v postavení otroka - Jozef nespravodlivo odsúdený - väzeň	- žiak sa učí trpezlivosti - je vedený k znášaniu krivdy a dôvere k Bohu - vieru vníma ako spôsob prekonávania prekážok
Jozef správca Egypta	- žiak pozná faraónove sny - dozvie sa ako Jozef tieto sny vyložil a aká odmena ho čakala za to, že faraónovi správne poradil - dozvie sa o cestách bratov do Egypta - ako Jozef vystavil bratov skúške charakteru - pozná príbeh stretnutia Jozefa s otcem a ako sa Jozef postaral o svoju rodinu	- dieťa vníma, že poslušnosť Pánu Bohu prináša požehnanie a úspech - učí sa, že Pán Boh dokáže obrátiť zlé na dobré - žiak sa učí vnímať prekážky ako skúšky odvahy a viery - oceňuje dôležitosť odpustenia v rodine a snaží sa sám prejavovať odpustenie v škole, rodine i prosiť o odpustenie iných - odmieta pomstu
4. Kresťan a modlitba Podstata a obsah modlitby	- žiak si zopakuje a prehľbi si dôležité základy – čo je to modlitba, čo je jej obsahom a ako ho vyjadrujeme - akým spôsobom sa môžeme modliť,	- dieťa si uvedomuje nevyhnutnosť modlitby v živote kresťana - vie pomenovať, čo je to modlitba, ako sa môžeme modliť,
Čas, miesto a forma modlitby	- kedy a prečo sa modlíme, - kde sa modlíme - ako oslovujeme Pána Boha v modlitbe - žiak sa dozvedá o forme a postoji pri modlitbe	- kedy, kde a prečo sa modlíme, aký postoj máme mať pri modlitbe - dieťa sa snaží prehľbovať svoj modlitebný život - učí sa vyjadrovať prosby a vďaky nielen v osobnej modlitbe, ale i v spoločenstve triedy, rodiny, cirkvi
Modlitba Pánova	- dieťa si zopakuje modlitbu Pánovu ako príklad všetkých modlitieb - so žiakmi sú hlbšie a podrobnejšie prebrané jednotlivé prosby.	- žiak vie vymenovať jednotlivé prosby Modlitby Pánovej - vie stručne povedať, čo je ich obsahom - dieťa rozvíja svoj modlitebný život a prehľbuje svoj vzťah k Pánu Bohu

5. Cirkev – Božia rodina Vznik cirkvi	- dieťa sa učí, kto tvorí cirkev a aká je jej úloha a význam - zopakuje si kto založil cirkev a prečo - spoznáva okolnosti vzniku cirkvi, hlava cirkvi, čo je cirkev	Dieťa vie povedať, čo je cirkev, ako a prečo vznikla. - vie, kto je jej hlavou a kto sú jej predstavitelia
Úlohy cirkvi	- misijná - diakonická - príkladný život - vyučovacia	- vie, v čom spočívajú viaceré úlohy cirkvi a ako ich cirkev uskutočňuje
Služby Božie	- dieťa sa naučí, čo sú to Služby Božie a čo je ich cieľom - dieťa sa naučí, čo je stredobodom evanjelických Služieb Božích - spoznáva, aký je poriadok Služieb Božích, učí sa nové pojmy typické pre túto oblasť	- dieťa vníma Služby Božie ako príležitosť prehĺbiť svoju vieru počúvaním Božieho slova, chválospevmi a modlitbami - vie pomenovať, čo je centrom Služieb Božích a čo patrí do ich poriadku - vie vysvetliť slová ako „liturgia“, evanjelium, Krédo“ a podobne
Evanjelický spevník	- žiak sa oboznámi s obsahom Evanjelického spevníka, ako je rozdelený a ako sa v ňom môže správne a pohotovo orientovať	- žiak vie, ako sa orientovať v Evanjelickom spevníku, vie vymenovať, podľa čoho hľadáme jednotlivé piesne, antifóny, modlitby - buduje si pozitívny vzťah ku kresťanským piesňam a prehľbuje tak svoju vieru
Evanjelický kostol	- žiak sa oboznámi načo slúžia kostoly, kto sa tam stretáva a prečo - naučí sa, akú úlohu majú jednotlivé súčasť interiéru – kazateľnica, krstiteľnica, oltár a pod.	- žiak vie vymenovať, čo je súčasťou evanjelického kostola - vie, načo slúži kostol a prečo sa tam cirkev stretáva - vie, aké ďalšie bohoslužobné výkony sa dejú v chráme.
Kresťanské symboly	- žiak spoznáva najdôležitejšie kresťanské znaky – symboly, naučí sa čo symbolizujú a za akých okolností sa používali a používajú aj dnes	- žiak vie vymenovať niektoré kresťanské symboly - orientuje sa v nich a vie čo znamenajú a čo symbolizujú
6. Cirkevný rok Rozdelenie cirkevného roka Vianočný kruh	- žiak sa dozvedá základné informácie o cirkevnom roku a hlavné rozdelenie cirkevného roka - žiak sa naučí, aké sviatky a nedele tvoria vianočný kruh - už poznajúce sviatky sa naučí priradiť k jednotlivým sviatočným dňom a nedeliám	- žiak vie vymenovať, čím sa začína a končí cirkevný rok, aké je jeho základné rozdelenie - žiak vie vymenovať sviatky a nedele vianočného kruhu - vie porozprávať aké biblické udalosti sa spájajú s Vianocami - uvedomuje si význam narodenia Spasiteľa
Veľkonočný kruh	- žiak sa naučí, aké sviatky a nedele tvoria veľkonočný kruh - zopakuje si veľkonočný príbeh	- žiak vie pomenovať sviatky a nedele veľkonočného kruhu - dieťa si uvedomuje význam Kristovho utrpenia a vzkriesenia
Svätoдушný kruh	- žiak sa naučí, aké sviatky a nedele tvoria svätoдушný kruh - dozvedá sa o podstate svätoдушných sviatkov	- žiak vie pomenovať sviatky a nedele svätoдушného kruhu - vie, čo je obsahom a zvesťou týchto sviatkov
Bezslávostná časť CR	- žiak sa učí o sviatkoch a nedeliach, ktoré tvoria bezslávostnú časť	- žiak vie vymenovať jednotlivé nedele a sviatočné dni, pozná ich význam

6. ročník

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
1. Dejiny – Svedkovia viery SZ Abrahám	- žiak sa zoznámí so základnými životopisnými údajmi biblickej osobnosti a dobou patriarchov - žiak si uvedomuje dôležitosť poslušnosti Abraháma ako veriaceho človeka voči Bohu	- žiak pozná základné životopisné dáta biblickej osobnosti
Jozef	- žiak sa zoznámí so základnými životopisnými údajmi biblických osobností - žiak spoznáva pohnutý príbeh Jozefa, jeho pokorenie, ale aj Božiu vernosť v jeho živote	- žiak pozná základné životopisné dáta biblických osobností - žiak na príklade Jozefa dokáže poukázať na Božiu vernosť v každom čas
Mojžiš	- žiak sa zoznámí so základnými životopisnými údajmi biblickej osobnosti a životom Izraelcov v egyptskom zajatí – žiak spoznáva, že aj človek, ktorý nie je dokonalý, môže byť Bohom použitý v jeho plánoch na zem	- žiak pozná základné životopisné dáta biblickej osobnosti
2. Etika – Dekalóg Prijatie	- žiak sa zoznámí so základným príbehom Dekalóg - žiak sa oboznámi s 10. prikázaniaми - žiak spoznáva spojitosť jednotlivých prikázanií s dnešnou dobou	- žiak vie rozpovedať príbeh prijatia - žiak dokáže povedať 10 Božích prikázanií - žiak v jednoduchých príkladoch vie povedať aktuálnosť Dekalógu do dnešnej doby
Znenie prikázanií	- žiak sa učí a spoznáva 10. Božích prikázanií - žiak sa učí o 10. Božích prikázaniách z Malého katechizmu Martina Luthera	- žiak vie vymenovať 10 Božích prikázanií a vie ich rozdeliť

Úvod – Ja som Hospodin tvoj Boh	- žiak sa oboznamuje s príbehom stvorenia človeka	- žiak vie povedať príbeh stvorenia - žiak vníma, že Boh stvoril tento svet pre neho a jeho samého vsadil ako „pána“ do tohto sveta
3. Dejiny Starej zmluvy Józue, Gideon, Samson	- žiak sa zoznámi so základnými životopisnými údajmi biblických osobností - žiak pozná životné pomery Izraelcov v dobe sudcov pred založením izraelského kráľovstva	- žiak pozná základné životopisné dáta biblických osobností - žiak vie vysvetliť aké nebezpečenstvo hrozí tým, ktorí odídu od Hospodina a splynú s okolitým svetom
Rút	- žiak sa zoznámi so základnými životopisnými údajmi biblickej osobnosti žiak spoznáva životný pohľad na dobu sudcov očami ženy	- žiak pozná základné životopisné dáta biblickej osobnosti
Samuel, Dávid, Šalamún	- žiak sa zoznámi so základnými životopisnými údajmi biblických osobností - žiak spoznáva hrozbu hriechu, ale aj silu pokánia na príklade kráľa Dávida - žiak sa učí o dôležitosti správnych rozhodnutí	- žiak pozná základné životopisné dáta biblických osobností - žiak na príklade Samuelovej matky Anny vie vysvetliť silu modlitby - žiak vníma dôležitosť daru múdrosti (príklad o dieťati)
Eliáš	- žiak sa zoznámi so základnými životopisnými údajmi biblickej osobnosti - žiak spoznáva nebezpečenstvo modloslužby	- žiak pozná základné životopisné dáta biblickej osobnosti - žiak vie vysvetliť pojem prorok v biblickom význame - žiak vie vysvetliť prečo je potrebné aj utrpenie v živote človeka a aký má prínos pre jeho život
Jób	- žiak sa zoznámi so základnými životopisnými údajmi biblickej osobnosti - žiak spoznáva problém utrpenia v živote človeka	- žiak pozná základné životopisné dáta biblickej osobnosti - žiak vie vymenovať zariadenia Evanjelickej diakonie, ktoré ponúkajú starostlivosť ľuďom v krízových životných situáciách
Izaiáš, Jeremiáš	- žiak sa zoznámi so základnými životopisnými údajmi biblických osobností - žiak sa zoznámi s rozdelením prorokov na veľkých a malých	- žiak pozná základné životopisné dáta biblických osobností - žiak pozná rozdelenie prorokov na veľkých a malých - žiak vie zhodnotiť význam Božieho povolania v živote človeka
Daniel	- žiak sa zoznámi so základnými životopisnými údajmi biblickej osobnosti - žiak spoznáva život židovského národa v období babylonského zajatia	- žiak pozná základné životopisné dáta biblickej osobnosti - žiak na príklade Daniela vie, že Pán Boh má v rukách aj neriešiteľné situácie života
Ester	- žiak sa zoznámi so základnými životopisnými údajmi biblickej osobnosti - žiak sa dozvedá, že v Biblii majú aj ženy svoje veľké duchovné poslanie	žiak pozná základné životopisné dáta biblickej osobnosti - žiak na vzťahu Mordochaja a Hámána, vie vysvetliť príslovie: Kto druhému jamu kope, sám do nej spadne - žiak vie vysvetliť význam židovského sviatku Púrim
Ezdráš	- žiak sa zoznámi so základnými životopisnými údajmi biblickej osobnosti	- žiak pozná základné životopisné dáta biblickej osobnosti - žiak vie vysvetliť, prečo bolo potrebné uviesť nanovo do života poexilného zboru Boží zákon
Jonáš	- žiak sa zoznámi so základnými životopisnými údajmi biblickej osobnosti - žiak sa dozvedá o nutnosti vonkajšej misie (misia voči národom, ktoré nepočuli o Ježišovi Kristovi)	- žiak pozná základné životopisné dáta biblickej osobnosti - žiak vie definovať pojem vnútorná a vonkajšia misia - žiak pozná na Jonášovom príklade následky neposlušnosti voči Bohu
4. Dogmatika – Sviatosti Milujúci Boh	- žiak sa učí o láske Boha k človeku na príbehoch z raja, dejín Izraela, z Novozmluvných príbehov a priamo zo života Ježiša Krista - žiak sa učí o Božej láske v Kristu – v Jeho obeti na kríži na odpustenie hriechov - žiak sa učí o príbehu lotrovia a Ježiš na kríži	- žiak vie vysvetliť príbeh lásky a starostlivosti pri vyhnaní ľudí z raja - žiak vie vysvetliť príbeh Ježišovej obete na odpustenie hriechov
Sviatosti - Krst Krst	- žiak sa oboznámi s pojmom sviatosť a dvoma sviatosťami evanjelickej cirkvi - žiak sa dozvie podmienky ustanovenia sviatostí - žiak sa oboznámi s konkrétnou aplikáciou podmienok ustanovenia sviatostí na sviatosť krstu - žiak sa oboznamuje s vysvetlením pojmov „smrť starého Adama“ a „Nové stvorenie v Kristu - žiak spoznáva konkrétnu podobu vykonávania krstu - žiak sa dozvie o úlohe rodičov,	- žiak dokáže vymenovať sviatosti evanjelickej cirkvi a vysvetliť ich potrebu pre vieru človeka - žiak vie uviesť konkrétne podmienky ustanovenia krstu - žiak vie vysvetliť pojem „smrť starého Adama“ a „Nové stvorenie v Kristu“ - žiak si uvedomuje dôležitosť krstu pre vieru a spásu človeka - žiak vníma krst ako Boží čin a nie

	krstných rodičov a cirkevného zboru pri výchove pokrsteného	ľudskú snahu - žiak dokáže jednoduchým spôsobom opísať spôsob krstu v evanjelickej liturgii - žiak dokáže vysvetliť úlohu rodičov, krstných rodičov a cirkevného zboru pri výchove pokrsteného
Konfirmácia	- žiak sa oboznámi s formou a významom konfirmácie v praxi evanjelickej cirkvi - žiak sa dozvie o právach a povinnostiach dospelého člena cirkvi	- žiak dokáže vysvetliť význam konfirmácie v živote veriaceho - žiak vie opísať prípravu ku konfirmácii
Večera Pánova	- žiak sa oboznámi s konkrétnou aplikáciou podmienok ustanovenia sviatosti na sviatosť Večere Pánovej - žiak sa oboznamuje s vysvetlením pojmov „pravé telo a pravá krv“ - žiak spoznáva biblické miesta, ktoré obsahujú texty (príbehy) o vyznaní hriechov - žiak vie vysvetliť 1. BP podľa Malého katechizmu	- žiak vie uviesť konkrétne podmienky ustanovenia Večere Pánovej - žiak vie vysvetliť pojem „pravé telo a pravá krv Ježiša Krista“ - žiak vníma Večeru Pánovu, ako Božiu milosť v spoločenstve - žiak pozná biblické miesta, kde sa hovorí o „spovedi“ - žiak dokáže vysvetliť pojmy „vyznanie hriechov, pokánie, rozhrešenie, milosť Božia“
5. Etika – Dekalóg Povinnosti voči Pánu Bohu Osobný Boh	žiak sa oboznamuje s vlastnosťami, ktoré definujú jeho osobnosť v súvislosti z osobnosťou Boha - žiak na základe života Ježiša Krista a jeho vlastností spoznáva osobitné postavenie v Božej milosti – synovstvo a dcérstvo Božie	- žiak pozná vlastnosti milujúceho Boha a Jeho lásku k človeku - žiak vníma Boha ako svojho Stvoriteľa, osobného Záchrancu a Pomocníka v každodennom živote
Svedomie	- žiak poznáva na základe biblických postáv, čo je svedomie – Boží hlas v človeku - žiak sa učí rozumieť pojmom poslušnosť a neposlušnosť	- žiak rozumie pojmom poslušnosť a neposlušnosť - žiak rozumie pojmom Boží zákon a „svedomie sveta“ v pohľade na svetskú morálku, právo a zákon
Posvätenie	- žiak poznáva na základe Božieho vyvolenia, čo je to byť postavený do služby - žiak sa oboznamuje s pojmom morálka, zdravie, dobrý a zlý životný štýl, konzum - žiakovi sa vysvetlí súvis medzi morálkou a zdravím, žiak sa oboznámi a uvedie do problematiky konzumného životného štýlu a spoznáva jeho úskalia	- žiak dokáže povedať biblické príbehy prijatia a posvätenia - žiak vie vysvetliť pojmy morálka, zdravie, striedmosť, pokora, konzum - žiak chápe potrebu správneho „Božieho“ životného štýlu - žiak si uvedomuje, prečo je dôležité dbať o svoj duchovný život a nie o konzumný svet - žiak vie pomenovať nebezpečenstvá a nástrahy života – násťročných
Agape - Eros	- žiak sa oboznamuje s pojmi Agapé a Eros - na príklade Božej lásky spoznáva hodnotu tej ľudskej	- žiak rozumie pojmom Agapé a Eros a vie ich doložiť Biblickou a ľudskou skúsenosťou
Povinnosti voči Bohu Nebudeš mať iných bohov!	- žiak sa učí pochopiť 1. BP na základe Malého katechizmu - žiak sa vedie k pochopeniu pojmov modlárstvo, závislosti, sekty, okultizmus, ezoterika - žiak je uvedený do problematiky modlárstva na základe Mt 6 - žiak sa učí o sektách a ich vplyve na spoločnosť a tiež na život jednotlivca	- žiak vie vysvetliť 1. BP podľa Malého katechizmu - žiak chápe pojmy modlárstvo, závislosti, sekty, okultizmus, ezoterika - žiak pozná Biblické pozadie Izraelského modlárstva a trestu zaň (príbeh Dekalógu) - žiak vie vymenovať hlavné charakteristiky sekt a vie povedať rozdiel medzi cirkvou a sektou
Nebudeš brať meno Božie nadarmo !	- žiak sa učí pochopiť 2. BP na základe Malého katechizmu - žiak sa učí o Ježišovej prezentácii Boha Otca na verejnosti - žiak sa vedie k tomu, aby si uvedomoval, že aj on je „Božím dieťaťom“ - žiak sa učí o zneužívaní Božieho mena na rôzne okultistické praktiky	vie vysvetliť 2. BP podľa Malého katechizmu - žiak vie vymenovať situácie, kedy sa Božie meno zneužíva
Pamätaj, že máš sviatočný deň svätit' !	- žiak sa učí pochopiť 3. BP na základe Malého katechizmu - žiak sa učí o nedeli, ako o dni sviatočnom – služba Bohu - žiak sa učí o poriadku Služieb Božích	- žiak vie vysvetliť 3. BP podľa Malého katechizmu - žiak pozná základný priebeh Služieb Božích

7. ročník

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
1. Etika – Povinnosti voči blízkym Život v spoločenstve	- žiak sa učí o pravidlách spoluzitia v spoločenstve – pravidlách kresťanského spoločenstva a to na základe listov apoštolov - žiak spoznáva ľudské práva a povinnosti - žiak sa učí rozumieť pojmom pacifizmus, rasizmus, nacionalizmus, tolerancia, xenofóbia, ... -	- žiak dokáže na základe Biblie dosvedčiť slobodu jednotlivca v právach i povinnostiach - žiak vie vymenovať pravidlá spoluzitia v spoločenstve – pravidlá kresťanského spoločenstva a to na základe

	žiak sa učí o vzťahu Boh človek, človek Boh, Boh spoločnosť	listov apoštolov – vie doložiť príkladom, žiak vie vysvetliť pojmy pacifizmus, rasizmus, nacionalizmus, tolerancia, xenofóbia, ..
4. prikázanie Úcta k autoritám	- žiak sa učí pochopiť 4. BP na základe Malého katechizmu - žiak zisťuje úskalia zlého prostredia na život mladého človeka - žiakovi sa vysvetľujú hodnoty rodinného spoluzitia a vzťahov	žiak vie vysvetliť 4. BP na základe Malého katechizmu - žiak rozumie potrebu zachovania určitých tradičných hodnôt v spoločnosti – rodina, manželstvo, rodičovstvo - žiak vie aplikovať na život podobenstvo o márnotratom synovi
5. prikázanie Úcta k životu	- žiak sa učí pochopiť 5. BP podľa MK - žiak sa učí rozumieť hodnote ľudského života - žiak sa učí tomu, aby poznal dôvody ľudského života od počatia po prirodzenú smrť - žiak sa učí, že Boh je Tvorca života a len On pozná, kedy je čas na odchod - žiak sa učí, že životný štýl nie je spasiteľný - žiak vníma dôležitosť starostlivosti o druhých - žiak sa učí o rôznych druhoch závislosti a spoznáva ich nebezpečenstvá	- žiak vie vysvetliť 5. Božie prikázanie podľa MK - žiak chápe potrebu ochrany ľudského života a vo svojom osobnom rozhodovaní sa stavia na stranu života - žiak chápe zodpovednosť za starostlivosť o tých, ktorí to potrebujú - žiak sa vie aktívne brániť proti závislostiam a vie ich vymenovať
6. prikázanie a 10. prikázanie Sex v živote kresťana	- žiak sa učí pochopiť a vysvetliť 6. a 10 BP podľa MK - žiak sa učí rozumieť hodnote svojho života - žiak sa učí pojmy: rodičovstvo, adopcia, rozvod, nevera, promiskuita, prostitúcia, misia, homosexualita - žiak sa na základe biblickej zvesti učí, že manželstvo je prirodzené vyústenie lásky (vzťahu)	- žiak vie vysvetliť 6. a 10. BP v súvislosti s vysvetlením MK - žiak rozumie, že má zodpovedným spôsobom pristupovať ku problémom sexuality a dokáže kultivovaným spôsobom o nej hovoriť - žiak vie vysvetliť pojmy: rodičovstvo, adopcia, rozvod, nevera, promiskuita, prostitúcia, misia, homosexualita - žiak vie aplikovať do svojho života problematiku predmanželského sexu a pozná riziká s ním spojené a vie ich pomenovať - žiak rozumie potrebu života žiť vo vzťahoch, ktorým základom je Boh
7. prikázanie a 9. prikázanie Správny postoj k vlastníctvu	- žiak sa učí pochopiť a vysvetliť 7. a 9. BP podľa MK - žiak spoznáva zmysel slova krádež vo všetkých významoch - žiak sa učí o pojmoch charita, misia, humanita v kontexte Ježišoveho života – príklady dnešnej doby - žiak sa učí o pojme „sebecko“ - žiak sa učí a spoznáva dôležitosť „ľudskosti“ v tragédiách sveta - žiak spozná, že aj duševné vlastníctvo je osobným vlastníctvom	žiak vie vysvetliť 7. a 9. BP podľa MK - žiak si uvedomuje význam osobného vlastníctva - žiak vie vysvetliť pojmy: osobné vlastníctvo, duševné vlastníctvo, krádež, lúpež, podvod, odpisovanie, ... - žiak vie vysvetliť tieto pojmy: Charita, misia, humanita v kresťanskom kontexte Ježišovej lásky
8. prikázanie Pravda a lož	- žiak sa učí vysvetliť a pochopiť 8. BP podľa MK - žiak sa učí odlíšiť pojmy pravda, lož, omyl, zavádzanie - žiak sa učí rozumieť pojmu „svätá lož“ a učí sa ju aplikovať na príklade	žiak vie vysvetliť 8. BP podľa MK - žiak vie vysvetliť pojmy pravda, lož, omyl, zavádzanie - žiak rozumie pojmu „svätá lož“ a dokáže ju aplikovať na príklade – aj biblickom
2. Dogmatika Druhý článok Kréda – VVK život Ježiša Historická osobnosť	- žiak sa zoznamuje s prameňmi, ktoré podávajú informácie o osobe Ježiša Krista - žiak spoznáva obdobie, v ktorom žil Ježiš Kristus – Rímska ríša	- žiak dokáže vymenovať niekoľko historických faktov, ktoré potvrdzujú existenciu osoby Ježiša Krista - žiak pozná biblické i mimo biblické pramene, ktoré vypovedajú o Ježišovi
Ježišov život	- žiak sa zoznamuje s biblickými textami, ktoré opisujú udalosti jeho narodenia, pôsobenia, smrti, vzkriesenia	- žiak dokáže v Biblii vyhľadať texty, ktoré hovoria o Ježišom živote - žiak dokáže vymenovať evanjelistov
Ježiš ako pravý Boh a človek	- žiak spoznáva biblické miesta, ktoré hovoria o božskej podstate Ježiša - žiak spoznáva biblické príbehy, ktoré potvrdzujú Ježišovu božskú moc - žiak odhaľuje situácie, v ktorých Ježiš čelil ľudským problémom – telesné potreby, bolesť, strach, utrpenie, smútok	žiak pozná znenie druhého článku viery všeobecnej kresťanskej a chápe dôležitosť ich zaznamenania v Kréde - žiak pozná obsah biblických príbehov, ktoré opisujú Ježišove nadprirodzené schopnosti - žiak vie v Biblii vyhľadať miesta, ktoré opisujú situácie, v ktorých Ježiš preukázal svoju ľudskú stránku - žiak si uvedomuje, že Ježišovo prežívanie ľudských emócií a pocitov bolo reálne a naplno dokázalo veľkosť Božej lásky k nám

Ježiš - náš Spasiteľ	- žiak je oboznámený s obsahom pojmu evanjelium - žiak je vedený k poznaniu, že Ježiš Kristus je Spasiteľ - žiak sa učí o priepasti hriechu, ktorú prekryla Ježišova obe	žiak dokáže vysvetliť pojem evanjelium - žiak chápe situáciu hriešneho človeka a jeho neschopnosť získať večný život - žiak dokáže vysvetliť potrebu dokonalej obete Ježiša Krista
Ježišovo učenie	- žiak spoznáva spôsob Ježišovej komunikácie s ľuďmi - žiak sa oboznamuje s časťami evanjelií, ktoré podávajú Ježišovo učenie – Kázeň na hore, podobenstvá	žiak rozumie rozdielnej komunikácii Ježiša s rôznymi skupinami - žiak vie v Biblii vyhľadať a podať obsah niektorých Ježišových podobenstiev
Ježiš a ja	žiak sa zoznamuje s potrebou mať osobný vzťah s Ježišom Kristom v každodennom živote - žiak spoznáva možnosti budovania vzťahu s Ježišom v modlitbe, v čítaní Slova Božieho a vo vyhľadávaní spoločenstva iných kresťanov, vo sviatostiach - žiak vníma Ježiša ako vzor svojho života, myslenia, rozhodovania sa a konania	- žiak chápe, že osobný vzťah s Ježišom je možný a potrebný aj v dnešnej dobe - žiak vníma Ježiša Krista ako vzor pravých kresťanských postojov a služby svetu - žiak si uvedomuje, že priestor pre stretávanie s Kristom vzniká pri modlitbe, štúdiu Písma, stretnutiach s bratmi a sestrami vo viere, vo sviatostiach
3. Dejiny Svedkovia viery NZ a v rannej cirkvi Ján Krstiteľ	- žiak sa zoznámí so základnými životopisnými údajmi biblickej osobnosti a náboženskou situáciou v Palestíne v čase vystúpenia Ježiša Krista - žiak si uvedomuje dôležitosť pokánia v živote človeka	žiak pozná základné životopisné dáta biblickej osobnosti - žiak vie definovať význam slova pokánie
Mária	- žiak sa zoznámí so základnými životopisnými údajmi biblickej osobnosti - žiak, sa dozvedá aj o významnej úlohe žien v živote Ježiša Krista a ich úlohe v dejinách spásy	žiak pozná základné životopisné dáta biblickej osobnosti
Peter, Pavol, Štefan	- žiak sa zoznámí so základnými životopisnými údajmi biblických osobností apoštola Petra, diakona Štefana a apoštola Pavla - žiak spoznáva situáciu v prvom cirkevnom zbore v Jeruzaleme a príčiny prenasledovania kresťanov zo strany židov, ale aj pohanov (Nero, Domicián, Dèceus)	žiak pozná základné životopisné dáta biblických osobností Petra, Štefana a Pavla - žiak vie vysvetliť príčiny prenasledovania kresťanov zo strany židov, ale aj pohanov
Svedkovia viery Ranná cirkev – Stredovek Konštantín Veľký	- žiak spoznáva základné politické okolnosti vedúce ku zrovnoprávneniu kresťanstva s pohanstvom - žiak sa zoznámí so závermi Nicejského koncilu 325	- žiak pozná základné politické okolnosti vedúce ku zrovnoprávneniu kresťanstva s pohanstvom
Začiatky mnišstva	- žiak sa zoznámí s príčinami vzniku stredovekého mnišstva - žiak sa dozvedá o vzniku pustovníctva a samotného mnišstva	žiak pozná príčiny vzniku mnišstva - žiak vie pomenovať pozitíva a negatíva stredovekého mnišstva
Lev Veľký, Gregor Veľký	- žiak sa zoznámí so základnými životopisnými údajmi historických osobností pápežov Leva Veľkého a Gregora Veľkého - žiak sa dozvedá o formovaní pápežstva a rodiacom sa primáte rímskeho biskupa - pápeža	- žiak pozná základné životopisné údaje historických osobností pápežov Leva Veľkého a Gregora Veľkého - žiak vie vysvetliť, prečo rímsky biskup postupne získava primát (prvenstvo) v cirkvi
Konštantín a Metod	- žiak sa zoznámí so základnými životopisnými údajmi historických osobností Konštantína a Metoda - žiak spoznáva bohoslužobný život na Veľkej Morave po príchode Konštantína a Metoda	- žiak pozná základné životopisné údaje historických osobností Konštantína a Metoda - žiak vie vysvetliť dôvody, prečo sa na Veľkej Morave uplatnila byzantská misia
František z Assisi	- žiak sa zoznámí so základnými životopisnými údajmi historickej osobnosti - žiak spoznáva životné zásady Františka z Assisi	žiak pozná základné životopisné dáta osobnosti Františka z Assisi

8. ročník

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
1. Dejiny Predreformácia – 1918 Ján Hus	- žiak sa zoznámí so základnými životopisnými údajmi historickej osobnosti - žiak sa dozvedá o nutnosti života v pravde	žiak pozná základné životopisné dáta historickej osobnosti - žiak vie vysvetliť pojem pravda v biblickom význame (Ján 14)

Martin Luther	- žiak sa zoznami so základnými životopisnými údajmi historickej osobnosti - žiak spoznáva základné udalosti svetovej reformácie - žiak sa dozvedá o dôsledkoch reformácie pre duchovný, ale aj spoločenský život	žiak pozná základné životopisné dáta historickej osobnosti - žiak vie vysvetliť pojmy: ospravedlnenie z viery, sloboda svedomia - žiak vie popísať hlavné línie svetovej reformácie a jej členenie
Juraj Thurzo, Eliáš Láni Žilinská synoda	- žiak sa zoznami so základnými životopisnými údajmi historickej osobnosti - žiak sa dozvedá o osobnostiach ECAV, ktoré stáli pri zrode ECAV na Žilinskej synode	žiak vie prerozprávať priebeh Žilinskej synody 1610
Juraj Tranovský	- žiak sa zoznami so základnými životopisnými údajmi historickej osobnosti - žiak spoznáva okolnosti protireformácie	- žiak pozná základné životopisné dáta historickej osobnosti a okolnosti protireformácie v Uhorsku - žiak dokáže zhodnotiť význam Cithary sanctorum pre život cirkvi
Jozef II.	- žiak sa zoznamuje so situáciou v cirkvi po prijatí Tolerančného patentu - žiak sa dozvedá o nových možnostiach pre ECAV v dobe po Tolerančnom patente (výstavba chrámov)	- žiak vie zhodnotiť zmenu situácie pre život ECAV po prijatí Tolerančného patentu
Štúrovci	- žiak sa zoznami so základnými životopisnými údajmi historických osobností - žiak spoznáva situáciu v ECAV v období narastajúcej maďarizácie	žiak pozná základné životopisné dáta historických osobností - žiak dokáže zhodnotiť význam Štúrovcov nielen ako národných buditeľov, ale aj ako cirkevných predstaviteľov v dobe maďarizácie
2. Dogmatika Tretí článok Kréda – VVK Duch Svätý	- žiak si zopakuje znenie VVK - žiak si zopakuje vysvetlenie VVK podľa MK Dr. M. Lutera - žiak opakuje znenie Viery všeobecnej kresťanskej - žiak opakuje učenie o Trojici s dôrazom na osobu Ducha Svätého	- žiak vie naspamäť VVK, vie vymenovať osoby Trojice a vysvetliť ich úlohy a vzťahy - žiak dokáže jednoducho vysvetliť učenie o Sv. Trojici - žiak vie charakterizovať osobu Ducha Svätého ako Posvätiťa, Radcu, Darcu, Utešiteľa, Pomocníka - žiak chápe, že živá viera prináša ovocie DS
Cirkev - Bohom ustanovená	- žiak sa zoznamuje s pojmom cirkev - žiak pracuje s textami, ktoré hovoria o vzniku a vývoji prvotnej cirkvi	žiak dokáže definovať pojem cirkev - žiak pozná texty, ktoré hovoria o vzniku a vývoji prvotnej cirkvi, o zakladaní a živote prvých cirkevných zborov
Cirkev - Telo Kristovo	- žiak sa zoznamuje s textami, ktoré hovoria o cirkvi ako o spoločenstve veriacich, kde každý má svoje miesto, úlohu a zodpovednosť - žiak sa zoznamuje s pojmami viditeľná a neviditeľná cirkev	- žiak chápe, že cirkev je živé spoločenstvo, tvorené úprimne veriacimi v Krista, kde každý má svoje miesto, svoje úlohy a zodpovednosť - žiak dokáže vysvetliť pojmy viditeľná a neviditeľná cirkev
Cirkev - Úlohy cirkvi	- žiak spoznáva úlohy cirkvi – zvestovať Slovo Božie, prislúchať sviatosti, slúžiť v láske - žiak je vedený k tomu, aby vnímal cirkev ako svoj duchovný domov - žiak sa zoznamuje s pojmom misia - žiak spoznáva misijné poverenie cirkvi - žiak sa zoznamuje s rôznymi formami misie v histórii a súčasnosti	- žiak vie vymenovať základné úlohy cirkvi a pretransformovať ich na konkrétne skutky pre svoj život - žiak vníma cirkev ako svoj duchovný domov - žiak vie vysvetliť pojem misia - žiak vie vymenovať rôzne spôsoby misie vo svete - žiak dokáže uviesť príklady vlastných možností konania misie v prostredí, v ktorom sa žije
3. Diakonia Diakonia	- na základe Sk. pochopí význam slova Diakonia - žiak sa oboznámi so základnými životopisnými údajmi sestier Royových - žiak sa učí o pôsobení a zariadeniach diakonie na Slovensku	- žiak bude vedieť vysvetliť pojmy: diakonia, služba a skutok lásky - žiak pozná základné údaje o sestrách Royových - žiak vie vymenovať niektoré zariadenia Evanjelickej diakonie na Slovensku a vysvetliť ich význam v službe cirkvi svetu
4. Religionistika Kresťanstvo ECAV	- žiak sa zoznami so základmi učenia a praxe ECAV - žiak sa učí o štruktúre ECAV na Slovensku - žiak sa učí o základných princípoch evanjelického učenia	- žiak vie vymenovať základné učenie ECAV
Rímskokatolícka cirkev	- žiak sa zoznami so základmi učenia a praxe RKC	žiak je schopný popísať učenie a prax RKC
Pravoslávna cirkev	- žiak sa zoznami so základmi učenia a praxe pravoslávnej cirkvi	žiak dokáže popísať učenie a prax pravoslávnej cirkvi
Reformovaná cirkev	- žiak sa zoznami so základmi učenia a praxe reformovanej cirkvi ako paralelnej reformačnej tradície	žiak vie popísať základy učenia a praxe ref. cirkvi, spoločné a rozdielne črty

	s ECAV	
Evanjelikálne cirkvi	- žiak sa oboznamuje s dôvodmi vzniku a charakteristikami evanjelikálnych cirkví	žiak je schopný popísať dôvody vzniku evanjelikálnych
Charizmatické	žiak sa zoznámí s dôvodmi vzniku, základmi učenia a praxe charizmatického hnutia	- žiak pozná príčiny vzniku, základy učenia, typické dôrazy charizmatických hnutí vo vzťahu s letničnými
Ekumenizmus	- žiak sa zoznámí so vznikom ekumenického hnutia - žiak sa učí na základe prvotnej cirkvi zo Sk. apoštolov prečo je dôležitý ekumenizmus a jednota - žiak sa zoznámí so základnými tézami ekumenizmu - žiak sa učí o 2. vatikánskom koncile	žiak vie vysvetliť vznik ekumenického hnutia - žiak pozná príbeh založenia prvotnej Kristovej cirkvi - študent pozná základné tézy ekumenizmu - žiak pozná udalosti o 2. vatikánskom koncile
5. Religionistika – Sekty Pojem sekta	- žiak sa oboznámí so základnými znakmi siekt, mechanizmom ich pôsobenia; dozvedá sa, prečo sú nebezpečné, ako ich rozoznať a ako sa brániť ich vplyvu	- žiak pozná základné charakteristiky siekt, pozná mechanizmus ich pôsobenia, vie, prečo sú nebezpečné a ako sa brániť ich vplyvu
Svedkovia Jehovovi	- žiak sa zoznámí so vznikom, základmi učenia a praxe tejto sekty s dôrazom na fakty, prečo je spoločenstvo nebezpečné a označované za sektu	žiak pozná vznik, základy učenia a praxe sekty, vie, prečo je pre členov nebezpečná a ako reagovať na agitáciu zo strany jej členov
Mormoni	- žiak sa zoznámí so vznikom, základmi učenia a praxe tohto spoločenstva	- žiak pozná vznik, základy učenia a praxe spoločenstva, vie, prečo môže byť pre členov nebezpečné
Scientológia	- žiak sa zoznámí so vznikom, základmi učenia a praxe tejto sekty s dôrazom na fakty, prečo je spoločenstvo nebezpečné a označované za sektu	žiak pozná vznik, základy učenia a praxe sekty - žiak vie, prečo je pre členov aj spoločnosť nebezpečná a prečo sa považuje za sektu - žiak pozná aj typické spôsoby agitácie a prezentácie sa tohto spoločenstva
UFO kulty Vražedné kulty	- žiak sa zoznámí s populárnym fenoménom vzniku UFO kultov, s príčinami vzniku a základmi učenia a praxe s dôrazom na fakty, prečo sú tieto spoločenstvá nebezpečné	žiak pozná dôvody vzniku takýchto spoločenstiev, ich učenie a prax, v čom sú nebezpečné pre členov a ako na ne reagovať
Projekt	- žiak sa oboznamuje s uvedenou problematikou prostredníctvom vlastnej aktivity, skúmaním problému na základe tvorby projektov, resp. inou, bezpečnou zážitkovou metódou	žiak si utvrdí získané vedomosti vlastnou aktivitou pri tvorbe projektov alebo inými bezpečnými spôsobmi zážitkového vyučovania

9. ročník

Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
1. Dejiny – 20. storočie Konštituovanie ECAV	- žiak sa zoznámí so zmenami v živote ECAV po transformácii politických pomerov v Rakúsko-Uhorsku v roku 1918 a vzniku ČSR	- žiak pozná osobnosti, ktoré stáli pri zrode ECAV na Slovensku (J. Janoška, M. Ivanka)
D. Bonhoeffer	- žiak spoznáva osobnosť, ktorá sa podieľala na odboji voči fašizmu v Nemecku	žiak pozná životopisné údaje D. Bonhoefera - žiak vie zhodnotiť potrebu totálneho nasadenia života v boji proti akejkoľvek totalite
ECAV v čase nástupu komunizmu	- žiak sa zoznámí s postojmi ECAV voči komunistickému režimu v jeho začiatkoch	žiak pozná základné postoje ECAV ku komunistickému štátu
1948 - 1989	- žiak sa zoznámí so základnými životopisnými údajmi prenasledovaných farárov a farárov ECAV prenasledovaných komunistickým režimom (P. Uhorskai, J. Juráš, skupina KVAP, D. Bancíková)	žiak vie vymenovať najdôležitejšie príčiny prenasledovania duchovných ECAV komunistickým štátom - žiak pozná stručné životopisy a osudy evanjelických farárov: P. Uhorskai, J. Juráša, skupiny KVAP, D. Bancíkovej)
ECAV v období normalizácie	- žiak sa dozvedá o vývoji ECAV v období normalizácie 1969-1989	- žiak dokáže bez akýchkoľvek predsudkov zaujať postoj ku ECAV v období normalizácie
2. Služby Božie Boh sa zjavuje človeku	- žiak spoznáva na pozadí biblických príbehov o Abrahámovi, Mojžišovi, ako Boh prichádza k človeku - žiak spoznáva na pozadí udalostí o Ježišovi Kristovi, ako sa Boh znižuje ku človeku	- žiak pozná Biblické príbehy, v ktorých Boh oslovuje človeka - žiak chápe, že v Kristovi sa Boh znížil k človeku a prejavil tým svoju veľkú lásku
Slovo Božie v človeku	- žiak je vedený ku pochopeniu, že Božie slovo je niečo prirodzene patriace do života človeka a potrebné pre nájdenie zmyslu života a vnútorného pokoja	- žiak vníma Božie slovo ako každodennú potrebu pre svoj život - žiak vníma Bibliu ako priestor stretnutia s Bohom

Deň sviatočného odpočinku	- žiak spoznáva znenie, obsah a význam 3. Božieho prikázania - žiak je vedený ku premýšľaniu o význame odpočinku pre život človeka - žiak je oboznámený s obsahom sviatku sabbat – oddeleného dňa - žiakovi je vysvetlené prečo kresťania oslavujú nedeľu	- žiak vie podať znenie 3. Božieho prikázania - žiak vie vysvetliť význam 3. Božieho prikázania - žiak dokáže vysvetliť význam odpočinku v živote človeka - žiak chápe potrebu dňa oddeleného pre Boha - žiak dokáže vysvetliť význam nedele pre kresťanov
Potreba spoločenstva	- žiak je vedený ku pochopeniu významu kresťanského spoločenstva pre svoj život	- žiak chápe význam kresťanského spoločenstva pre svoj život - žiak si uvedomuje, že v Bohu ako svojom Otcovi sme si navzájom bratmi a sestrami, čo nás zaväzuje k láske, úcte a vzájomnej službe
Poriadok Služieb Božích	- žiak je oboznámený so základným poriadkom Služieb Božích - žiak sa zoznamuje s poriadkami iných ako hlavných Služieb Božích s pomocou Evanjelického spevníka	- žiak pozná poriadok riadnych nedeľných Služieb Božích - žiak vie v spevníku vyhľadať poriadky SB - žiak dokáže v spevníku nájsť piesne a iné súčasti poriadku Služieb Božích
3. Religionistika Náboženstvá sveta Prvotné náboženstvá	- žiak sa zoznami s prvotnými náboženstvami, spoznáva ich typické prejavy	- žiak vie popísať a rozoznať znaky a prejavy prvotných náboženstiev teoreticky, ale aj v ich prejavoch v súčasnosti
Polyteistické	- žiak spoznáva najznámejšie polyteistické náboženstvá, ich mytológiu, učenie a prax	- žiak sa vie zorientovať v základných polyteistických náboženstvách - žiak pozná základy učenia, praxe so zreteľom na používanie dnes (príslovia, ustálené slovné spojenia a pod.)
Východné – India	- žiak spoznáva najznámejšie východné náboženstvá Indie, ich učenie, prax, šírenie a popularitu v západnom svete	- žiak sa orientuje v základnej problematike učenia a praxe vybraných východných náboženstiev so zreteľom na ich popularitu v našom prostredí
Monoteistické	- žiak spoznáva najznámejšie monoteistické náboženstvá, ich učenie a prax - žiak sa učí o dôležitosti judaizmu pre kresťanstvo, zoznami sa s rozdielmi v rámci každého z týchto náboženstiev	žiak sa orientuje v učení a praxi uvedených monoteistických náboženstiev. - žiak dokáže prekonať predsudky a čo najobjektívnejšie
Svetonázory Deizmu	- žiak sa oboznami so základnými pojmami súvisiacimi s uvedenou problematikou - žiak sa dozvie, čo znamená slovo „svetonázor“ - žiak sa zoznamuje so základmi deizmu, jeho typickými dôrazmi a dôsledkami z toho plynúcimi	žiak vie definovať pojem „svetonázor“; orientuje sa v základnej problematike s týmto súvisiace - žiak pozná základné znaky deizmu, jeho dôrazy a ich význam v praxi
Panteizmus	žiak sa zoznamuje so základmi panteizmu, jeho typickými dôrazmi a dôsledkami z toho plynúcimi	žiak pozná základné znaky panteizmu, jeho dôrazy a ich význam v praxi
Ateizmus	- žiak sa zoznamuje so základmi ateizmu, jeho typickými dôrazmi a dôsledkami z toho plynúcimi	žiak pozná základné znaky ateizmu, jeho dôrazy a ich význam v praxi
Nihilizmus Satanizmus	- žiak sa zoznamuje so základmi nihilizmu, jeho typickými dôrazmi a dôsledkami z toho plynúcimi	žiak pozná základné znaky nihilizmu, jeho dôrazy a ich význam v praxi
New Age Postmodernizmus	- žiak sa zoznamuje so základmi New age, jeho typickými dôrazmi a dôsledkami z toho plynúcimi - žiak sa zoznamuje so základmi postmodernizmu, jeho typickými dôrazmi a dôsledkami z toho plynúcimi	- žiak pozná základné znaky New age - žiak pozná základné znaky postmodernizmu, jeho dôrazy a ich význam v praxi
4. Dogmatika 1. článok Kréda Boh	- žiak opakuje znenie Viery všeobecnej kresťanskej - žiak sa zoznamuje s rôznymi ľudskými predstavami Boha - žiak spoznáva základné tézy učenia o Svätej Trojici - žiak sa zoznamuje so vzťahom medzi zákonom a evanjeliom v živote kresťan	- žiak dokáže podať znenie Viery všeobecnej kresťanskej - žiak vie vymenovať a zhodnotiť niekoľko nesprávnych predstáv o Bohu - žiak dokáže vymenovať osoby Svätej Trojice a vysvetliť ich vzťahy a úlohy - žiak vie vysvetliť pojmy zákon a evanjelium
Teórie vzniku sveta	- žiak sa zoznamuje biblickým opisom stvorenia sveta	žiak vie podať obsah príbehu o stvorení sveta a človeka - žiak si uvedomuje Božie neustále stvoriteľské konanie v tomto svete
Veda a viera Viera v modernej dobe	- žiak opakuje pojem viera, kresťanská viera - žiak sa zoznamuje s dialógom medzi vedou a vierou	žiak vie definovať pojem viera a charakterizovať kresťanskú vieru ako vzťah dôvery
Smrť, vzkriesenie, večný život	- žiak opakuje znenie Viery všeobecnej kresťanskej s dôrazom na 3. článok - žiak sa zoznamuje s biblickými	žiak pozná znenie Viery všeobecnej kresťanskej - žiak vie v Biblii vyhľadať a

	veršami, ktoré hovoria o hriechu človeka, Božej milosti a odpustení - žiak sa zoznamuje s biblickými textami, ktoré hovoria o odsúdení tých, ktorí neprijali Božiu milosť a odpustenie - žiak sa zoznamuje s textami, ktoré hovoria o poslednom súde - žiak diskutuje o umieraní a smrti ako o nevyhnutnej súčasťi života človeka	vysvetliť verše, ktoré hovoria o hriechu človeka, Božej milosti a odpustení - žiak dokáže nájsť a jednoducho vysvetliť biblické miesta, ktoré hovoria o odsúdení a zatratení - žiak dokáže pomocou biblických textov opísať posledný súd - žiak chápe, že umieranie a smrť sú nevyhnutnou súčasťou ľudskej existencie
--	---	---

3. KATOLÍCKE NÁBOŽENSTVO

Katolícke náboženstvo	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	Spolu
Štátny vzdelávací program	1	1	1	0,5	0,5	4
Školský vzdelávací program	0	0	0	0,5	0,5	1
Spolu	1	1	1	1	1	5

Charakteristika vyučovacieho predmetu

Keďže človek je z psychologického a sociologického hľadiska prirodzene bytosť náboženská, má potrebu smerovať k tomu, čo ho presahuje. Vyučovacie predmet náboženská výchova má preto opodstatnenú úlohu v celistvom ponímaní výchovy v škole.

Vyučovacie predmet náboženská výchova formuje v človeku náboženské myslenie, svedomie, náboženské vyznanie a osobnú vieru ako osobný prejav náboženského myslenia a integrálnej súčasťi identity človeka. Ponúka prístup k biblickému posolstvu, k učeníu kresťanských cirkví a k ich tradíciám, otvára pre neho možnosť života s cirkvou.

Vyučovacie predmet náboženská výchova sa zameriava na pozitívne ovplyvnenie hodnotovej orientácie žiakov tak, aby sa z nich stali slušní ľudia s vysokým morálnym kreditom, ktorých hodnotová orientácia bude prínosom pre ich osobný a rodinný život i pre život spoločnosti. Náboženská výchova je výchovou k zodpovednosti voči sebe, voči iným jednotlivcom i celej spoločnosti. Učí žiakov kriticky myslieť, nenechať sa manipulovať, rozumieť sebe, iným ľuďom a svetu, v ktorom žijú.

Výučba predmetu zároveň nadväzuje na ďalšie spoločenskovedné predmety, umožňuje žiakom ozrejmiť si morálny pohľad na mnohé témy otvorenej spoločenskej diskusie. Učí žiakov rozlišovať medzi tým, čo je akceptované spoločnosťou, a tým, čo je skutočne morálnym dobrom pre jednotlivca i pre celú spoločnosť.

Ciele vyučovacieho predmetu

Predmet náboženská výchova umožňuje žiakom:

- formulovať otázky týkajúce sa základných životných hodnôt, postojov a konania
- konfrontovať ich s vedecky a nábožensky (kresťansky) formulovanými pohľadmi na svet
- hľadať svoju vlastnú životnú hodnotovú orientáciu
- formovať svedomie
- prehľbovať medziľudské vzťahy cez skvalitnenie komunikácie
- spoznávať spôsoby komunikácie človeka s Bohom
- oceniť komunikáciu s Bohom prostredníctvom sviatosti, liturgického slávenia čítania Božieho slova
- rozvíjať kritické myslenie hodnotením pozitívnych aj negatívnych javov v spoločnosti a v cirkvi

Napĺňanie cieľov jednotlivých vzdelávacích oblastí a vyučovacích predmetov sa realizuje v školskom prostredí prostredníctvom klúčových a predmetových kompetencií žiakov, ktoré zároveň rozvíja. Vyučovacie

predmet náboženská výchova sa podieľa na rozvoji kľúčových kompetencií najmä rozvíjaním týchto predmetových kompetencií:

komunikačné kompetencie - žiak prispieva k diskusii v pracovnej skupine a v triede, kladie otázky a zisťuje odpovede, učí sa konfrontovať s názormi druhých, počúvať a byť otvorený pre odlišnosti, žiak si osvojuje vhodnú argumentáciu, učí sa vypočuť spoludiskutujúceho, formuluje otázky, porovnáva, oponuje, formuluje a vyjadruje svoje myšlienky a názory, žiak sa učí reagovať primerane situácii, je schopný uvedomiť si vlastné reakcie v konflikte, vie vyjadriť svoj názor asertívnym nezastrašujúcim spôsobom, sformulovať „ja - správu“ a vyjadriť svoje pocity, žiak sa učí dešifrovať a vhodne používať symboly, rozumie symbolickému vyjadrovaniu v rituáloch a slávnostiach profánneho a náboženského života

kompetencie k učeniu sa – žiak sa učí vyhľadávať a triediť informácie, vyhodnocuje výsledky svojho učenia a diskutuje o nich

kompetencie k riešeniu problémov – žiak sa zaujíma sa o rôzne problémy a nové veci, prijíma nové nápady, prípadne sám prichádza s novými nápadiami a postupmi, plánuje a podieľa sa na riešení úloh s druhými, žiak vníma, rozpozná a pochopí problém závislostí, premyslí a naplánuje riešenie problému na modelovej situácii primerane svojej detskej skúsenosti obhajuje svoj názor

občianske – žiak sa adaptuje na meniace životné a pracovné podmienky, podľa svojich schopností a možností sa podieľa na ich aktívnom a tvorivom ovplyvňovaní, chápe potrebu efektívne spolupracovať s druhými pri vytváraní pravidiel, zapája sa do občianskeho života vo svojom okolí

hájí svoje práva aj práva iných, vníma dôležité postavenie rodiny ako základnej bunky spoločnosti

kultúrne – žiak si osvojuje si postoj vzájomnej tolerancie, učí sa akceptovať druhých ľudí takých, akí sú angažuje sa a rešpektuje vo svojom živote humánne princípy v duchu solidarity a lásky, všíma si kultúrne prejavy iných národov, národností, etník, iné kultúry a ich umenie považuje za rovnocenné a inšpirujúce, žiak vníma obrazy a symboly, architektúru, ľudovú tvorivosť (kroje, výšivky, ornamenty)

rešpektuje kultúrne tradície ako základ súčasného umenia, osvojuje si prácu s literárnymi žánrami a druhmi, vníma pôvod umeleckých diel vyrastajúcich z kresťanskej tradície (obraz, literatúra, hudba, móda) žiak si osvojuje kritický prístup k médiám

sociálne a interpersonálne – žiak sa učí tolerancii, ústretovosti ale aj kritickosti, k iným, učí sa chápať ich potreby a postoje, objavuje a uznáva dôstojnosť človeka bez ohľadu na jeho schopnosť podať výkon, uvedomuje si svoje silné a slabé stránky, žiak sa vníma ako časť celku, chápe potrebu efektívne spolupracovať s druhými pri riešení danej úlohy, oceňuje skúsenosti druhých ľudí, buduje návyk vonkajších prejavov úcty k opačnému pohlaviu, žiak zaujíma pozitívne a empatické postoje k chorým, osobám so zdravotným postihnutím, starým ľuďom

existenciálne – žiak objavuje opakovanosť archetypálnych skúseností opakujúcich sa v dejinách ľudstva, oceňuje skúsenosti druhých ľudí – vzorov z dejín cirkvi, učí sa odhadnúť dôsledky rozhodnutí a činov človeka, objavuje existenciu nemennej pravdy, aplikuje vo svojom živote jednotlivé prvky spirituality

Výchovné a vzdelávacie stratégie

Vo vyučovacom predmete náboženská výchova využívame výchovné a vzdelávacie stratégie, ktoré žiakom umožňujú:

Kompetencie k učeniu sa

- o rozumieť symbolickému spôsobu vyjadrovania biblického jazyka a jazyka cirkvi, integrovať náboženský spôsob vnímania a chápania sveta do svojho celkového vzťahu k svetu, súbežne s pohľadom prírodných a humanitných vied, prejavovať ochotu venovať sa ďalšiemu štúdiu a dialógu medzi týmito obormi aj v ďalšom živote

Komunikačné kompetencie

- o porozumieť rôznym textom; poetickým, obrazným a náboženským, porovnať ich s inými druhmi textov, rozlíšiť rôzne literárne druhy v Biblii, oceniť ich krásu a reflektovať rôznosť významov ich posolstva

- vnímaním a porozumením symboliky rituálov ako súčasti vytvárania slávnosti rozvíjať schopnosť neverbálnej komunikácie

Kompetencie k riešeniu problémov

- rozvíjať kritické myslenie reflexiou problémových situácií, ich riešením v spoločnej diskusii a kladením filozofických otázok
- hľadať kritéria pre voľbu riešenia problémov, vedieť zdôvodniť svoje návrhy riešenia s dôrazom na etický prístup k ľuďom a k životnému prostrediu

Sociálne a interpersonálne kompetencie

- pri práci vo dvojiciach alebo v skupinách si uvedomiť, čo všetko so sebou prináša kooperatívny spôsob práce
- prostredníctvom cvičení a aktivít rozvíjať schopnosť stíšenia sa, vnútornej koncentrácie a meditácie, ktoré sú predpokladom hlbšej reflexie potrebnej pri vytváraní vlastného sebaobrazu
- rozvíjaním empatie a návštevou charitného domu, zaujať pozitívne a empatické postoje k chorým, osobám so zdravotným postihnutím, starým ľuďom

Občianske kompetencie

- porozumením postojov inak nábožensky alebo svetonázorovo zmýšľajúcich ľudí a chápaním kultúrneho a historického kontextu iných náboženstiev budovať postoj tolerancie
- prostredníctvom diskusie o rôznych konfliktoch z histórie aj zo súčasnosti, hľadať nielen príčiny konfliktov ale aj vzory osobností, ktoré sa vďaka svojim kresťanským postojom zasadili o ich nápravu
- postoj zodpovednosti dať do súvisu s hodnotou slobody, hľadať ich vzájomný vzťah ako aj vzťah k Božej autorite

Kultúrne kompetencie

- prezentáciou obsahov svetových náboženstiev predstavených vo vzťahu ku kresťanstvu porozumieť vzájomnému vzťahu náboženstva a kultúry
- integrovať náboženský rozmer života do vlastného vzťahu ku kultúre v jej historickom a súčasnom prejave
- rozvíjať vzťah k sakrálnemu umeniu prostredníctvom exkurzie chrámu

Existenciálne kompetencie

- prostredníctvom práce so symbolmi a symbolickou rečou vnímať transcendentnú skutočnosť
- filozofickým rozmerom vedenia diskusie spoznávať súvislosti podmieňujúce hľadanie a nachádzanie životného zmyslu a byť otvorený pre jeho transcendentnú hĺbku

Charakteristika vyučovacieho predmetu náboženská výchova 5. ročník

Poznávanie cez dialóg

Počet hodín týždenne : 1

Počet hodín ročne: 33

Základná ročníková téma je téma „Poznávanie cez dialóg“, ktorej cieľom je poukázať na miesto, dôležitosť a rôzne spôsoby dialógu prostredníctvom sviatostí, liturgického slávenia, čítania Božieho slova.

Základným symbolom 5. ročníka je dom. Objavuje sa a rozvíja v každej téme. V ročníku sa stretávame aj so symbolom chleba, ktorý prehlbujeme najmä v piatej podtému – Obeta Božieho ľudu. Kladieme dôraz na pomenovanie Ježiša ako Božieho Baránka.

Témy:

1. Boh hovorí k človeku
2. Dialóg Boha a človeka
3. Moja modlitba
4. Naš dialóg s Bohom
5. Obeta Božieho ľudu
6. Dialóg cez službu

7. Služba modlitbou

Ročníkový cieľ:

Spoznávať spôsoby komunikácie Boha s ľuďmi. Nadchnúť sa pre komunikáciu s Bohom prostredníctvom sviatostí, liturgického slávenia, čítania Božieho slova. Prostredníctvom komunikácie sa približovať k Bohu a k ľuďom.

Obsahový štandard:

Práca so Svätým písmom /vyhľadávanie kníh, kapitol veršov/, skratky kníh
 Misia Cyrila a Metoda /cyrilika, hlaholika, Otče náš v staroslovienčine/
 Žiaci vierozvestcov – sv. Gorazd, jeho žiak sv. Bystrík
 Dávidove prosby odpustenie (žalmy)
 Šalamúnova prosba o múdrosť
 Mária zvelebuj Boha (Magnifikat)
 Ježiš – učiteľ modlitby (Otče náš), porovnanie dvoch evanjeliových textov modlitby Otče náš
 Pravidlá modlitby (miesto, čas a pravidelnosť)
 Druhy modlitby
 Príklady svätých /hymnus sv. Františka na stvorenstvo – príklad oslavnej modlitby/
 Znaky a symboly v bežnom živote
 Komunikácia prostredníctvom symbolu
 Liturgické symboly, farby, úkony, postoje, gestá
 Slávenie liturgického roku, slávnosť, liturgické obdobia
 Chrám, kostol, Jeruzalemský chrám
 Liturgické predmety
 Obeta, obetavosť, jej zmysel v živote človeka
 Obeta Ježiša Krista
 Obeta Božieho baránka (starozákonná, novozákonná obeta, židovská pascha, posledná večera)
 Obetný dar, moja obeta
 Služba chorým (sviatosť pomazania chorých)
 Služba ľudskej rodine (sviatosť manželstva)
 Služba Božej rodine (sviatosť kňazstva – diakon, kňaz, biskup)
 Modlitba za živých /modlitba za kňaza, priateľov, rodičov, spolužiakov, učiteľov/
 Modlitba k svätým /modlitba na príhovor svätých – Terézia z Lisieux, môj krstný patrón/
 Modlitba za zomrelých

Výkonový štandard:

Žiak vie

- vymenovať 5 historických kníh Starého zákona a 5 historických kníh Nového zákona
- pomenuje časti Nového zákona
- podľa súradníc nájde daný text vo Svätom písme
- správne používa skratky kníh Svätého písma, čísla kapitol a veršov
- pozná najdôležitejšie udalosti zo života sv. Cyrila a Metoda
- vysvetliť prínos byzantskej misie pre Slovensko
- vysvetliť prínos prekladu Svätého písma do nášho jazyka
- spamäti vie prvé dva verše Jánovho evanjelia
- s pomocou učiteľa poskladá modlitbu Otče náš v cirkevnoslovanskom jazyku
- používať vhodné slová v komunikácii s inými ľuďmi
- pravdivo a správne šíri informácie
- v biblických príbehoch nájsť spoločné znaky modlitby Dávida a Šalamúna
- prerozprávať časť biblického príbehu zo života kráľa Dávida a Šalamúna
- charakterizovať časti modlitby Otče náš

- vytvoriť kartotéku biblických modlitieb
- porovnať dva evanjeliové texty modlitby Otče náš
- prostredníctvom modlitby rozvíjať dialóg s Bohom
- nájsť vo Svätom písme modlitbu Otče náš
- citovať jeden citát zo Svätého písma
- správne doplniť (poskladať) Magnifikat
- vymenovať pravidlá modlitby
- pomenovať aspoň tri druhy modlitby
- jednoducho prerozprávať životopis sv. Františka
- podľa vzoru – hymnus sv. Františka na stvorenstvo v modlitbe vyjadriť vďaku
- vytvoriť osobnú modlitbu k rôznym príležitostiam
- vysvetliť pojem symbol
- oceniť úlohu a zmysel symbolov
- vymenovať jednotlivé obdobia liturgického roka
- priradiť správnu farbu k liturgickému obdobiu
- správne demonštrovať aspoň 5 liturgických úkonov
- vysvetliť a oceniť potrebu slávenia
- symbolicky nakresliť schému rozdelenia liturgického roku
- pomenovať základné časti chrámu
- nakresliť a pomenovať 5 liturgických predmetov
- prostredníctvom príkladu opíše, čo je obeta
- konkrétnym skutkom vyjadri vďačnosť za obeť druhých ľudí (priateľov, rodičov)
- pomenovať ako sa sprítomňuje Ježišova obeť
- vysvetliť prirovnanie Ježiša k nebeskému pelikánovi
- prejaviť vďaku za Ježišovú obeť
- rozlišuje Božieho baránka v Starom a Novom zákone
- pomenovať, čoho symbolom je chlieb a víno, vo sv. omši prinášané na oltár
- opísať a porovnať úlohu chlapca a dievčaťa v službe rodine
- konkrétnymi skutkami slúžiť rodine, chorým, slabším
- vymenovať tri stupne kňazstva
- pozná po mene kňazov vo svojej farnosti
- zdôvodní potrebu sviatosti manželstva, kňazstva a pomazania chorých pre spoločnosť
- formulovať modlitbu za kňazov
- oceniť hodnotu človeka aj v chorobe
- pomenovať rôzne formy modlitby za druhých ľudí
- pomenovať časti sv. omše
- pozná účinky sv. omše
- formulovať modlitbu za iných vlastnými slovami (kňazov, štátnych predstaviteľov, učiteľov, spolužiakov/)
- na príklade života sv. Terézie z Lizeux zdôvodniť potrebu modlitby k svätým
- sformulovať modlitbu ku svojmu krstnému patrónovi

Metódy a formy práce:

Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacej hodiny, vekových a iných osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia. Na vzbudenie záujmu žiakov možno využiť motivačné metódy, ako je rozhovor, motivačný problém. Expozičné metódy, vyjadrovanie skúseností, aktívne počúvanie, rozhovor, manipulácia s predmetmi, práca so symbolom.

Fixačné metódy sú neoddeliteľnou súčasťou vyučovania. Pre realizáciu cieľov sú dôležité aktivizujúce metódy, diskusia, výmena názorov, autentické rozhovory, situačná metóda, inscenačná metóda.

Učebné zdroje:

Učiteľ má k dispozícii metodický materiál v metodickej príručke katolíckeho náboženstva pre prvý ročník základných škôl „POZNÁVANIE CEZ DIALÓG“ vydanú Katolíckym pedagogickým

a katechetickým centrom, n.o. v Spišskej Novej Vsi. K dôležitým zdrojom patrí: Sväté písmo, Katechizmus Katolíckej cirkvi, Dokumenty Katolíckej cirkvi, biblické mapy.

Prierezové témy:

Osobnostný a sociálny rozvoj, environmentálna výchova, mediálna výchova, multikultúrna výchova, výchova k manželstvu a rodičovstvu.

Kritéria hodnotenia:

Na hodine náboženskej výchovy žiakov učiteľ nehodnotí známku. Pri praktických aktivitách je vhodné slovné hodnotenie praktických zručností s dôrazom na samostatnosť a správnosť tvorby záverov z riešenia úloh. Optimálne je slovné hodnotenie so stručným komentárom k výkonu žiaka. Úroveň kombinovaných verbálnych, písomných, výtvarných, literárnych prejavov a komunikatívnych zručností je vhodné kontrolovať a hodnotiť prostredníctvom prezentácie projektov.

Charakteristika vyučovacieho predmetu náboženská výchova 6. ročník

Poznávanie pravdy

Počet hodín týždenne : 1

Počet hodín ročne: 33

Základná téma je „Poznávanie pravdy“, ktorej cieľom je spoznávať a oceniť hodnotu pravdy a orientovať svoj život podľa nej.

Dieťa začína kriticky vnímať život a prostredie, v ktorom žije. Objavuje v sebe túžbu po hľadaní pravdy. Na tejto ceste potrebuje byť sprevádzané pravdou, ktorá ho vedie k Bohu a ktorej hodnotu sa učí spoznávať. Rozvíja sa schopnosť znášať objavenú pravdu do života. Objavená pravda prehlbuje rozmer náboženskej viery v živote dieťaťa.

Témy:

1. Pravda ako hodnota
2. Hľadanie pravdy o svete
3. Hľadanie pravdy o sebe
4. Ohlasovatelia pravdy
5. Konat' v pravde

Ročníkový cieľ:

Spoznávať Božiu pravdu. Oceniť hodnotu pravdy. Orientovať svoj život podľa pravdy. Praktizovať život v pravde podľa hlasu svedomia.

Obsahový štandard:

- Potreba pravdy
- Jakub a Ezau
- Pravda v etike, médiá (zachovanie tajomstva)
- 8. Božie prikázanie
- Cesty hľadania pravdy v dávnej minulosti
- Mýtický obraz sveta
- Evolučná teória
- Biblický obraz stvorenia sveta (ENV)
- Pôvod človeka
- Biblický obraz stvorenia človeka
- Pád človeka
- Hranice človeka (svedomie)
- Prorok Ezechiel (Ez 3, 1-3)

Ježiš – učiteľ pravdy (Mt, 5,37)

Apoštolí - hlásatelia pravdy (sv. Peter, sv. Štefan)

Modelové ilustrácie konceptov a princípov pravdy

Zodpovednosť za druhých z pohľadu prirodzenej morálky (Zlaté pravidlo)

Židovský zákon Zedaka, islamský Zakat, Ježišov príkaz lásky

Skutky lásky (skutky milosrdenstva)

Sociálny hriech Riešenie problémovej úlohy – príbeh s mravnou dilemou

Výkonový štandard:

Žiak vie

- na konkrétnej modelovej situácii rozlíšiť medzi pravdou a klamstvom
- interpretovať cez biblický príbeh o Jakubovi a Ezauovi dopad klamstva na vzťah súrodencov
- vysvetliť potrebu pravdy v živote človeka a v medziľudských vzťahoch
- posúdiť silu slova
- pomenovať zásady pravdy pre správne fungovanie medziľudských vzťahov
- uviesť príklad manipulácie slovom a riziká manipulácie
- na základe novinových článkov posúdiť hodnotu etiky pravdy v masmédiách
- vo dvojici vytvoriť fiktívny list redaktorovi (novín, TV..) a posúdiť hodnovernosť daného masmédiá
- opísať pravdivosť obraznej reči biblického príbehu o stvorení sveta
- porovnať predstavenú časovú udalosť stvorenia sveta na „lište“ času a vo Svätom písme
- pomenovať biblický príbeh o stvorení ako model stvorenia, nie historickú udalosť
- porovnať biblický príbeh o stvorení s vedeckým pohľadom
- porovnať staroveké mýty o vzniku sveta s posolstvom biblického textu
- jednoducho vytvoriť symbolický obraz stvorenia sveta
- zostaviť vlastný žalm na oslavu stvorenia rečou dnešného človeka
- vytvoriť jednoduchý projekt pre pomoc znečistenej prírode (globálne problémy)
- pomenovať symbolickosť obraznej reči biblického príbehu o stvorení človeka a porovnať s vedeckým pohľadom
- vysvetliť hodnotu človeka v stvorení na Boží obraz
- vnímať svoje vlastné hranice
- navonok prejavíť úctu k človeku
- porovnať biblický príbeh o páde človeka s mýtickým a poukázať na rozmer kresťanskej nádeje (vyznanie a odpustenie viny)
- zdôvodniť existenciu zákona vo svedomí
- určiť osobné prekážky pri hľadaní pravdy
- na modelových situáciách rozlíšiť medzi pocitom viny a vedomím viny
- vysvetliť význam ohlasovania pravdy
- odvodiť logický záver z prezentovanej obraznej biblickej reči pri povolani proroka Ezechiela
- vysvetliť výrok Ježiša: „Vaše 'áno' nech je 'áno' a vaše 'nie' nech je 'nie'“. (Mt 5,37)
- vymenovať aspoň dvoch ohlasovateľov pravdy
- jednoducho opísať život sv. Petra a sv. Štefana
- porovnať svoj život s predloženými vzormi - ohlasovateľmi pravdy
- diskutovať o význame „Zlatého pravidla“
- porovnať židovský zákon Zedaka, islamský Zakat a Ježišov príkaz lásky
- prispieva k diskusii v pracovnej skupine a v triede o význame „Zlatého pravidla“ • vnímať dopad rozhodnutia na život človeka
- na modelovej situácii demonštrovať skutky lásky
- posúdiť hodnotu pravdy a vyvodíť závery pri riešení problémovej úlohy s mravnou dilemou
- rozlišovať medzi väčším a menším zlom, medzi väčším a menším dobrom
- definovať sociálny hriech
- vymenovať 3 skutky, ktorými koná podľa pravdy

- na príkladoch svätých, významných osobností a konkrétnych životných udalostiach vysvetliť spravodlivé (pravdivé) konanie

Metódy a formy práce:

Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacej hodiny, vekových a iných osobností žiakov a materiálneho vybavenia. Na vzbudenie záujmu žiakov možno využiť motivačné metódy, ako je rozhovor, motivačný problém. Expozičné metódy, vyjadrovanie skúseností, aktívne počúvanie, rozhovor, manipulácia s predmetmi, práca so symbolom.

Fixačné metódy sú neoddeliteľnou súčasťou vyučovania. Pre realizáciu cieľov sú dôležité aktivizujúce metódy, diskusia, výmena názorov, autentické rozhovory, situačná metóda, inscenačná metóda, didaktické hry, sebarealizačné aktivity, simulovanie, napodobňovanie životných situácií.

Učebné zdroje:

Učiteľ má k dispozícii metodický materiál v metodickej príručke katolíckeho náboženstva pre prvý ročník základných škôl „POZNÁVANIE PRAVDY“ vydanú Katolíckym pedagogickým a katechetickým centrom, n.o. v Spišskej Novej Vsi. K dôležitým zdrojom patrí: Sväté písmo, Katechizmus Katolíckej cirkvi, Dokumenty Katolíckej cirkvi, biblické mapy.

Prierezové témy:

Osobnostný a sociálny rozvoj, environmentálna výchova, mediálna výchova, multikultúrna výchova, výchova k manželstvu a rodičovstvu.

Kritéria hodnotenia:

Na hodine náboženskej výchovy žiakov učiteľ nehodnotí známku. Pri praktických aktivitách je vhodné slovné hodnotenie praktických zručností s dôrazom na samostatnosť a správnosť tvorby záverov z riešenia úloh. Optimálne je slovné hodnotenie so stručným komentárom k výkonu žiaka. Úroveň kombinovaných verbálnych, písomných, výtvarných, literárnych prejavov a komunikatívnych zručností je vhodné kontrolovať a hodnotiť prostredníctvom prezentácie projektov.

Charakteristika vyučovacieho predmetu náboženská výchova 7. ročník

Sloboda človeka

Počet hodín týždenne : 1

Počet hodín ročne: 33

Dieťa začína túžiť po osamostatnení sa a po slobode. Vychádza spod krídel ochrany autority. Oslobodzuje sa od nekritického vnímania autority, ktorú doposiaľ vnímalo ako miesto istoty, bezpečia a ochrany. Objavením rozmeru slobody v sebe rozvíja vzťah k svojej osobe a k druhým ľuďom. Táto skúsenosť slobody mu umožňuje objavovať slobodné rozhodnutie pre vzťah k Bohu. Slobodným nazeraním na vzťah s Bohom je schopné vidieť vo viditeľnom svete stopy Boha, s ktorým prehľbuje vzťah v náboženskom prežívaní.

Témy:

1. Sloboda a človek
2. Sloboda a rozhodnutia
3. Boh oslobodzuje človeka
4. Rešpektovanie vierovyznaní
5. Láska ako princíp slobody

Ročníkový cieľ:

Poznávať hranice osobnej slobody. Oceniť kresťanský pohľad na vinu a odpustenie. Osvojovať si návyky kresťanského životného štýlu.

Metódy a formy práce:

Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacej hodiny, vekových a iných osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia. Na vzbudenie záujmu žiakov možno využiť motivačné metódy, ako je rozhovor, motivačný problém. Expozičné metódy, vyjadrovanie skúseností.

Fixačné metódy sú neoddeliteľnou súčasťou vyučovania. Pre realizáciu cieľov sú dôležité aktivizujúce metódy, diskusia, výmena názorov, autentické rozhovory, situačná metóda, inscenačná metóda, didaktické hry, seberealizačné aktivity, simulovanie, napodobňovanie životných situácií, kompozícia, vypracovanie osnovy referátu.

Učebné zdroje:

Učiteľ má k dispozícii metodický materiál v metodickej príručke katolíckeho náboženstva pre prvý ročník základných škôl „SLOBODA ČLOVEKA“ vydanú Katolíckym pedagogickým a katechetickým centrom, n.o. v Spišskej Novej Vsi. K dôležitým zdrojom patrí: Sväté písmo, Katechizmus Katolíckej cirkvi, Dokumenty Katolíckej cirkvi, biblické mapy.

Prierezové témy:

Osobnostný a sociálny rozvoj, mediálna výchova, multikultúrna výchova.

Kritéria hodnotenia:

Na hodine náboženskej výchovy žiakov učiteľ nehodnotí známku. Pri praktických aktivitách je vhodné slovné hodnotenie praktických zručností s dôrazom na samostatnosť a správnosť tvorby záverov z riešenia úloh. Optimálne je slovné hodnotenie so stručným komentárom k výkonu žiaka. Úroveň kombinovaných verbálnych, písomných, výtvarných, literárnych prejavov a komunikatívnych zručností je vhodné kontrolovať a hodnotiť prostredníctvom prezentácie projektov.

*Charakteristika vyučovacieho predmetu náboženská výchova 8. ročník***Dôstojnosť človeka**

Počet hodín týždenne : 1

Počet hodín ročne: 33

Mladý človek hľadá zmysel svojej existencie. Spoznávaním svojich pozitívnych a negatívnych vlastností objavuje v sebe Boha. Úlohou vyučujúceho je pomôcť dieťaťu objaviť v sebe hodnotu jeho dôstojnosti. Objav jeho jedinečnosti a dôstojnosti mu pomáha interiorizovať postoje a hodnoty a uschopňuje ho k plnému prežívaniu osobného života a života v spoločnosti.

Témy:

1. Kto som?
2. Kto je človek?
3. Ľudskosť
4. Dôstojnosť a výkon
5. Kultúra života

Ročníkový cieľ:

Definovať pôvod práva človeka na život, dôstojnosť a úctu. Vnímať osobnú hodnotu človeka. Interiorizovať kresťanské hodnoty a postoje.

Metódy a formy práce:

Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacej hodiny, vekových a iných osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia. Na vzbudenie záujmu žiakov možno využiť motivačné metódy, ako je rozhovor, motivačný problém. Expozičné metódy, vyjadrovanie skúseností.

Fixačné metódy sú neoddeliteľnou súčasťou vyučovania. Pre realizáciu cieľov sú dôležité aktivizujúce metódy, diskusia, výmena názorov, autentické rozhovory, situačná metóda, inscenačná metóda, seberealizačné aktivity, simulovanie, napodobňovanie životných situácií, kompozícia, sociálne učenie v modelovej predvážanej situácii, pri ktorej žiaci sú aktérmi danej situácie.

Učebné zdroje:

Učiteľ má k dispozícii metodický materiál v metodickej príručke katolíckeho náboženstva pre prvý ročník základných škôl „DÔSTOJNOSŤ ČLOVEKA“ vydanú Katolíckym pedagogickým a katechetickým centrom, n.o. v Spišskej Novej Vsi. K dôležitým zdrojom patrí: Sväté písmo, Katechizmus Katolíckej cirkvi, Dokumenty Katolíckej cirkvi, biblické mapy.

Prierezové témy:

Osobnostný a sociálny rozvoj, mediálna výchova, multikultúrna výchova.

Kritéria hodnotenia:

Na hodine náboženskej výchovy žiakov učiteľ nehodnotí známku. Pri praktických aktivitách je vhodné slovné hodnotenie praktických zručností s dôrazom na samostatnosť a správnosť tvorby záverov z riešenia úloh. Optimálne je slovné hodnotenie so stručným komentárom k výkonu žiaka. Úroveň kombinovaných verbálnych, písomných, výtvarných, literárnych prejavov a komunikatívnych zručností je vhodné kontrolovať a hodnotiť prostredníctvom prezentácie projektov.

Charakteristika vyučovacieho predmetu náboženská výchova 9. ročník

Zodpovednosť človeka

Počet hodín týždenne : 1

Počet hodín ročne: 33

Mladý človek si kladie existencionálne otázky a hľadá na ne odpovede. Vlastným výberom si zostavuje hierarchiu hodnôt na základe ktorých si formuje životný štýl. Zaoberá sa aj otázkou viery. Je otvorený pre náboženské prijímanie rozmeru viery v nádeji, ktorú ponúka Boh človeku. Otvorenosť na náboženské nazeranie na svet vytvára priestor na formáciu osobnosti k mravnej zodpovednosti. Mladý človek sa v procese stotožnenie s kresťanskými hodnotami pripravuje na život v zodpovednej kresťanskej angažovanosti.

Témy:

1. Zodpovednosť
2. Zodpovednosť za seba
3. Zodpovednosť za svoju vieru
4. Zodpovednosť za budovanie vzťahov
5. Zodpovednosť človeka za svet v ktorom žije

Ročníkový cieľ:

Posúdiť hodnotu zodpovednosti. Uvedomiť si osobnú zodpovednosť za seba, za iných a za svet v ktorom žijem. Formovať návyk kresťanského životného štýlu v rodinnom a spoločenskom živote.

Metódy a formy práce:

Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacej hodiny, vekových a iných osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia. Na vzбудenie záujmu žiakov možno využiť motivačné metódy, ako je rozhovor, motivačný problém. Expozičné metódy, vyjadrovanie skúseností.

Pre realizáciu cieľov sú dôležité aktivizujúce metódy, diskusia, výmena názorov, autentické rozhovory, situačná metóda, inscenačná metóda, seberealizačné aktivity, simulovanie, napodobňovanie

životných situácií, kompozícia, sociálne učenie v modelovej predvádzanej situácií, pri ktorej žiaci sú aktérmi danej situácie, vypracovanie osnov referátu, písomné rozvíjanie témy, dramatizácia.

Učebné zdroje:

Učiteľ má k dispozícii metodický materiál v metodickej príručke katolíckeho náboženstva pre prvý ročník základných škôl „ZODPOVEDNOSŤ ČLOVEKA“ vydanú Katolíckym pedagogickým a katechetickým centrom, n.o. v Spišskej Novej Vsi. K dôležitým zdrojom patrí: Sväté písmo, Katechizmus Katolíckej cirkvi, Dokumenty Katolíckej cirkvi, biblické mapy.

Prierezové témy:

Osobnostný a sociálny rozvoj, mediálna výchova, multikultúrna výchova, enviromentálna výchova.

Kritéria hodnotenia:

Na hodine náboženskej výchovy žiakov učiteľ nehodnotí známku. Pri praktických aktivitách je vhodné slovné hodnotenie praktických zručností s dôrazom na samostatnosť a správnosť tvorby záverov z riešenia úloh. Optimálne je slovné hodnotenie so stručným komentárom k výkonu žiaka. Úroveň kombinovaných verbálnych, písomných, výtvarných, literárnych prejavov a komunikatívnych zručností je vhodné kontrolovať a hodnotiť prostredníctvom prezentácie projektov.

VI. ČLOVEK A SVET PRÁCE

Vzťah k práci, otázky výberu povolania sú základom tejto vzdelávacej oblasti. Cieľom je pripraviť žiakov na život v praxi, na to, aby sa v budúcnosti dokázali uplatniť na trhu (napr. dokázali dodržiavať pravidlá, povinnosti a záväzky, aby sa vedeli adaptovať na zmenené pracovné podmienky). Oblasť vzdelávania sa sústreďuje na to, aby žiaci dokázali pristupovať k výsledkom pracovnej činnosti nielen z hľadiska kvality, ale aj funkčnosti, hospodárnosti a spoločenského významu.

Vzdelávanie v tejto oblasti smeruje k vytváraniu a rozvíjaniu kľúčových kompetencií žiakov tým, že vede žiakov k:

- pozitívnemu vzťahu k práci a k zodpovednosti za kvalitu svojich i spoločných výsledkov práce,
- osvojeniu základných pracovných zručností a návykov v rôznych pracovných oblastiach, k organizácii a plánovaniu práce a k používaniu vhodných nástrojov, náradia a pomôcok pri práci i v bežnom živote,
- vytrvalosti a sústavnosti pri plnení zadaných úloh, k uplatňovaniu tvorivosti a vlastných nápadov pri pracovnej činnosti a k vynakladaniu úsilia na dosiahnutie kvalitného výsledku,
- autentickému a objektívnemu poznávaniu okolitého sveta, k potrebnej sebadôvere, k novému postoju a hodnotám vo vzťahu k práci človeka, technike a životnému prostrediu,
- chápaniu práce a pracovnej činnosti ako príležitosti k sebarealizácii, sebavzdelávania a k rozvíjaniu podnikateľského myslenia,
- orientácii v rôznych oboroch ľudskej činnosti, formách fyzickej a duševnej práce a osvojeniu potrebných poznatkov a zručností významných pre možnosť uplatnenia, pre voľbu vlastného profesijného zamerania a pre ďalšiu životnú a profesijnú orientáciu,
- k rešpektovaniu environmentálnych hodnôt a chápaniu recyklácie materiálov a produktov.

1. TECHNIKA

Technika	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	Spolu
Štátny vzdelávací program	0	0	0,5	0,5	0	1
Školský vzdelávací program	0,5	0,5	0	0	0,5	1,5
Spolu	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	2,5

Charakteristika učebného predmetu

Oblasť Človek a svet práce zahŕňa široké spektrum pracovných činností a technológií. Vďaka tomuto vedie žiakov k získaniu základných užívateľských zručností a to v rôznych oblastiach ľudskej činnosti. A práve vďaka získavaniu základných zručností v rôznych ľudských činnostiach prispieva k vytváraniu životnej a profesijnej orientácie žiakov.

Celá koncepcia vzdelávacej oblasti Človek a svet práce vychádza z konkrétnych životných situácií. V týchto jednotlivých situáciách žiaci prichádzajú do priameho kontaktu s ľudskou činnosťou a technikou v jej rozmanitých podobách, ale aj širších súvislostiach. Vzdelávacia oblasť Človek a svet práce sa zameriava na praktické pracovné návyky a dopĺňa celé základné vzdelávanie o dôležitou zložku nevyhnutnú pre uplatnenie človeka v ďalšom živote a v spoločnosti. Tým sa odlišuje od ostatných vzdelávacích oblastí a je ich určitou protiváhou. Je založená na tvorivej spolupráci žiakov.

Ciele učebného predmetu

Cieľom predmetu technika je aj osvojovanie si návykov pracovať bezpečne a schopnosť analyzovať možné riziká pri práci s rôznymi materiálmi a nástrojmi. Okrem iného sa majú žiaci naučiť i základom hospodárskych a komerčných zručností, ako sú napr. plánovanie času, spotreby a nákladov, rozpočtovanie a elementárne účtovníctvo.

Mali by teda získať vedomosti a zručnosti nato aby dokázali zhotoviť jednoduché výkresy a aby ich vedeli zároveň aj čítať. Žiak by mal vedieť popísať jednotlivé etapy vzniku nejakého výrobku, pri ktorom by mal byť schopný určiť aj jeho cenu podľa toho z čoho všetkého vzniká cena. Sú to pre bežný život žiakov veľmi dôležité informácie. Medzi dôležité schopnosti, ktoré by mal žiak získať, patrí šetrenie elektrickej energie a mal by dokázať prezentovať jednoduché opravy v domácnostiach. Cieľom je pripraviť žiakov na život v praxi a na to, aby sa v budúcnosti dokázali uplatniť na trhu práce.

Metódy, formy a postupy vyučovania

Výchovné a vzdelávacie stratégie predmetu vychádzajú z potreby viesť žiakov:

- k pozitívnemu vzťahu k práci a zodpovednosti za kvalitu svojich i spoločných výsledkov práce,
- k osvojeniu základných pracovných zručností a návykov v rôznych pracovných oblastiach,
- k organizácii a plánovaniu práce a k používaniu vhodných nástrojov, náradia a pomôcok pri práci i v bežnom živote,
- k vytrvalosti a sústavnosti pri plnení základných úloh,
- k uplatňovaniu tvorivosti a vlastných nápadov pri pracovnej činnosti a k vynakladaniu úsilia na dosiahnutie kvalitného výsledku,
- k autentickému a objektívnemu poznávaniu okolitého sveta, k potrebnej sebadôvere, k novému postoju a hodnotám vo vzťahu k práci človeka, technike a životnému prostrediu,
- k chápaniu práce a pracovnej činnosti ako príležitosti k sebarealizácii, sebavzdelávaniu a k rozvíjaniu podnikateľského myslenia,
- k orientácii v rôznych odboroch ľudskej činnosti, formách fyzickej a duševnej práce a osvojeniu potrebných poznatkov a zručností významných pre možnosť uplatnenia, pre voľbu vlastného profesijného zamerania a pre ďalšiu životnú a profesijnú orientáciu, k rešpektovaniu enviromentálnych hodnôt a chápaniu recyklácie materiálov a produktov.

Kontrola a hodnotenie žiakov

Hodnotí sa:

- teoretická časť,
- praktická časť,
- projekt,
- samostatná práca,
- práca s knihou,
- aktivita,
- prístup k predmetu.

Žiak je hodnotený podľa platných predpisov na hodnotenie žiakov ZŠ. na základe známok z ústnych odpovedí, známok z praktických aktivít v triede a v dielni.

Učebné zdroje

Učebnými zdrojmi pri výučbe predmetu sú: učebnice, odborné časopisy, encyklopédie a odborná literatúra, manuály. Prínosom pri vyučovaní je používanie meotaru, PC, internetu a prezentácii na IKT a využívanie názorných učebných prostriedkov (modely, obrazy, fotografie, ...)

Učebnice : Technika pre 7. ročník ZŠ – Ľubomír Žáčok a kol.
Technická výchova pre – 5-9. Ročník ZŠ - Ivan Krušpán a kol.

Rozvíjajúce ciele, predmetové spôsobilosti vychádzajúce z kľúčových kompetencií:

Výkonové a obsahové štandardy predmetu technika vytvárajú podmienky pre tvorivú prácu učiteľa a žiaka pre rozvoj uvádzaných kľúčových kompetencií. Sú koncipované tak, aby sa žiak rozvíjal všestranne. Pre osvojenie stanovených vedomostí je možné využívať internet ako zdroj informácií, aplety, prípadne ďalšie možnosti IKT. Vo vyučovacom procese je možné využiť multimédiá a multimedialne prezentácie so zameraním na vzdelávanie v oblasti techniky.

Osobitná pozornosť sa kladie na medzi predmetové vzťahy hlavne s predmetmi: fyzika, matematika, prírodopis a informatická príprava.

V organizovaní vyučovacieho procesu je možné využívať viac tímovú prácu (projektové a problémové vyučovanie) pred frontálnou prácou žiakov. Práve tímová práca sa využíva pri riešení rôznych problémov v bežnom živote. Žiaci sa majú naučiť vzájomne komunikovať v tíme, spoločne pracovať, vedieť uplatniť svoj názor pri riešení problému, učiť sa od ostatných, nieť zodpovednosť za prácu celého tímu.

Požiadavky na výstup

Výstupy zahrňujú to, čo žiak vie, chápe a je schopný vykonať, aby ukončil proces vzdelávania. Vzdelávacie výstupy – sú zistenia k vedomostiam a pochopeniu učiva, ktoré vedú k zručnosti a praktickej činnosti.

- *v oblasti komunikačných schopností:* vedieť čítať jednoduché elektrické značky a schémy zapojenia, na elektrotechnickej stavebnici zapájať jednoduché el. obvody. Poznať základný elektroinštalačný materiál, jeho funkciu, použitie. Poznať funkciu, hlavné parametre a správne použitie základných el. spotrebičov v domácnosti. Vedieť opísať výrobu, rozvod el. energie, poznať ekologické aspekty výroby el. energie. Poznať význam elektromeru, vypočítať spotrebu el. energie. Oboznámiť sa s modernými el. spotrebičmi v domácnosti. Poznať pravidlá bezpečnosti pri práci s el. prúdom, vedieť poskytnúť prvú pomoc pri úraze el. prúdom. Oboznámiť sa so systémom ústredného kúrenie v bytoch a jeho funkciou. Vedieť popísať systém rozvodu studenej a teplej vody v byte. Poznať zloženie a funkciu vodovodného kohútika a vodovodnej batérie. Oboznámiť sa s opravou splachovača WC. Poznať možnosti šetrenia teplom a teplou vodou a zároveň spôsoby zamedzenia úniku tepla, spôsoby zateplenia okien a dverí. Vedieť popísať konštrukciu kotla, princíp spaľovania vo vykurovacích zariadeniach. Poznať výpočet spotreby energie na kúrenie. Ovládať opravu netesnosti vodovodného kohútika alebo batérie výmenou tesnenia.
- *v oblasti identifikácie problémov, navrhovania riešenia a schopnosti ich riešiť:* riešiť úlohy zamerané na rozvoj porozumenia a aplikácie, navrhovať rôzne riešenia úloh, postupov a prístupov,

rozvijať schopnosti a zručnosti pri riešení praktických úloh, spracovávaní, samostatne tvoriť závery na základe zistení, skúmaní alebo riešení úloh,

- *v oblasti sociálnych kompetencií:* vyjadrovať svoje názory, postoje a skúsenosti, pracovať vo dvojiciach alebo v skupinách, vzájomne radiť a pomáhať, prezentovať a zhodnotiť výsledky svojej alebo skupinovej činnosti, hodnotiť vlastné výkony a pokroky v učení,
- *v oblasti získavania, osvojovania a rozvíjania manuálnych zručností:* používať správne postupy a techniky pri praktických činnostiach, dodržiavať pravidlá bezpečnosti a ochrany zdravia, využívať učebné, kompenzačné a iné pomôcky, aplikovať teoretické poznatky a skúsenosti v praktických podmienkach.

Metódy a organizačné formy vyučovania

V Školskom vzdelávacom programe v 5. a 6. ročníku je učivo posilnené o 0,5 hodinu týždenne (t.j. 16,5 hodín ročne),

Navýšené hodiny sú venované rozvíjaniu všetkých výkonových štandardov žiakov .

V obsahovom štandarde sú navýšené hodiny venované témam – doskové materiály a ich spracovanie, kovové materiály a ich spracovanie, plasty a ich spracovanie.

V školskom programe v 9. ročníku je učivo posilnené o 0,5 hodinu týždenne (t.j. 16,5 hodín ročne),

Navýšené hodiny sú venované rozvíjaniu všetkých výkonových štandardov žiakov .

V obsahovom štandarde sú navýšené hodiny venované témam – prostriedky malej ručnej mechanizácie, údržba domácnosti svojpomocne, informačné technológie.

Pre predmet technika v 8. ročníku základnej školy budú použité nasledovné metódy. Pre teoretické získavanie poznatkov z príslušných tematických celkov výkladová metóda (tematické celky – Elektrická energia, Technika- domácnosť- bezpečnosť).

Na precvičovanie a spätnú väzbu je vhodné použiť metódu precvičovania formou pracovných listov v tlačenej alebo elektronickej podobe.

Pre nadobúdanie praktických zručností projektová metóda alebo problémové vyučovanie (tematické celky Elektrická energia, Technika- domácnosť- bezpečnosť)

Pri použití projektovej metódy, prípadne problémového vyučovania budú realizované prezentácie žiakov na rozvoj ďalších kompetencií (komunikačné kompetencie).

Exkurzia – na poznávanie výroby a rozvodu elektrickej energie.

Prierezové témy

- osobnostný a sociálny rozvoj,
- enviromentálna výchova,
- mediálna výchova,
- multikultúrna výchova,
- dopravná výchova,
- ochrana života a zdravia,
- tvorba projektov a prezentačné zručnosti,
- praktická činnosť.

Profil absolventa

Vzdelanostný model absolventa nižšieho sekundárneho stupňa je založený na kľúčových spôsobilostiach, kompetenciách, ktoré zahrňujú komplex vedomostí a znalostí, spôsobilostí a hodnotových postojov, umožňujúci jednotlivcovi poznávať, účinne konať, hodnotiť, dorozumieť sa, začleniť sa do spoločenských vzťahov a osobne sa rozvíjať veku primeranej úrovni.

Absolvent má osvojené tieto kľúčové kompetencie:

k celoživotnému učeniu sa:

- uvedomuje si potrebu svojho učenia sa, ako prostriedku seberealizácie a osobného rozvoja,

- kritický hodnotí svoj pokrok, prijíma spätnú väzbu

komunikačné kompetencie:

- dokáže využívať všetky dostupné formy komunikácie pri spracovaní a vyjadrovaní informácii a vedomostí technického charakteru,

- dokáže prezentovať svoje technické poznatky

kompetencie riešiť problémy:

- uplatňuje pri riešení problémov metódy založené na analyticko - kritickom a tvorivom myslení zodpovedajúce jeho vedomostnej úrovni technického charakteru,

kompetencie sociálne a personálne:

- dokáže na primeranej úrovni reflektovať vlastnú identitu a budovať si samostatnosť, nezávislosť ako člen celku.

Hodnotenie predmetu

Proces hodnotenia v rámci vyučovacieho procesu v predmete technika sa zameria na nasledovné oblasti:

Zapamätanie si poznatkov – žiaci dokážu poznatky: reprodukovať, vymenovať, definovať, nakresliť.

Porozumenie poznatkov – žiaci dokážu poznatky: vysvetliť, zadefinovať, opísať, vyjadriť vlastnými slovami.

Použitie poznatkov (špecifický transfer) – žiaci dokážu poznatky: aplikovať, demonštrovať, vyskúšať, vyriešiť.

Odporúčané formy hodnotenia pre predmet technika sú nasledovné:

Písomná (grafická) forma hodnotenia – odporúča sa pre tematický celok Elektrická energia – kreslenie schematických značiek. Dopĺňanie, prípadne oprava (vyhľadávanie chýb) v spôsoboch zobrazovania.

Praktická forma hodnotenia pre tematické celky, kde má žiak zvládnuť pracovné operácie, prípadne pracovné postupy hlavne v tematických celkoch: Elektrická energia – zapájanie jednoduchých elektrických obvodov, práca s elektrotechnickými stavebnicami.

Ústna forma hodnotenia vhodná pre všetky tematické celky hlavne ak žiak prakticky demonštruje, definuje jav, obhajuje spôsob riešenia problému, prípadne prezentuje vlastný projekt (Príklady projektov: Výroba elektrickej energie, Rozvod teplej a studenej vody, Elektrické spotrebiče v domácnosti).

Záverečné hodnotenie na konci prvého a druhého polroka sa uskutoční **klasifikáciou** predmetu technika.

Kritériá hodnotenia boli schválené na prvej predmetovej komisii v aktuálnom školskom roku.

2. SVET PRÁCE

Technika	5. ročník	6. ročník	7. ročník	8. ročník	9. ročník	Spolu
Štátny vzdelávací program	0	0	0,5	0,5	0	1
Školský vzdelávací program	0,5	0,5	0	0	0,5	1,5
Spolu	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	2,5

4. Charakteristiku predmetu, jeho význam v obsahu vzdelávania

Oblasť človek a svet práce zahŕňa široké spektrum pracovných činností a technológií, vedie žiakov k získavaniu základných užívateľských zručností v rôznych oblastiach ľudskej činnosti a prispieva k vytváraniu životnej a profesijnej orientácie žiakov.

Koncepcia vzdelávacej oblasti Človek a svet práce vychádza z konkrétnych životných situácií, v ktorých žiaci prichádzajú do priameho kontaktu s ľudskou činnosťou a technikou v jej rozmanitých podobách a širších súvislostiach.

Vzdelávacia oblasť Človek a svet práce sa zameriava na praktické pracovné návyky a dopĺňa základné vzdelávanie o dôležitú zložku nevyhnutnú pre uplatnenie človeka v ďalšom živote a spoločnosti. Tým sa odlišuje od ostatných vzdelávacích oblastí a je ich určitou protiváhou. Je založená na tvorivej spolupráci žiakov.

Predmet využíva poznatky žiakov, ktoré získali v prírodovedných predmetoch (ako je biológia a chémia) a ďalej ich rozvíja novými poznatkami, pozorovaním a experimentovaním, rozvíja pracovné zručnosti, vytvára správne etické zásady a postoje vo vzťahu k prírode, k prírodným vedám, k prírodným zákonitostiam, umožňuje seberealizáciu žiaka a podporuje rozvoj jeho kreativity.

Predmet sprostredkúva žiakom poznatky o agrotechnike pestovania okrasných rastlín (interiérových a exteriérových), ich viazaní a aranžovaní. Vytvára základy pre ďalšie odborné štúdium, pre podnikateľské aktivity, ale aj pre aktívnu tvorbu a ochranu životného prostredia. V tomto predmete sa majú žiaci naučiť základom pracovných zručností, kreativite a kladnému postoju k prírode a životnému prostrediu. Vedie k poznaniu významu pôdy a jej vlastností, k osvojeniu základných poznatkov o osive a sadive, k poznávaniu základných druhov zeleniny, ich pestovaní a význame pre zdravie človeka.

Žiaci daným predmetom získavajú vedomosti a zručnosti v oblasti zdravej výživy, stolovania, zdobenia cukrovínok. Spoznávajú tiež miestne farmy-ich činnosť a produkty.

5. Rozvíjajúce ciele, predmetové spôsobilosti, vychádzajúce z kľúčových spôsobilostí

Kompetencie žiaka:

Poznávať živé organizmy a ich význam v prírode a pre život človeka
 Rozvíjať schopnosti a zručnosti pri riešení praktických aktivít
 Rozvíjať zručnosti pri práci
 Identifikovať a správne používať základné pojmy.
 Aplikovať poznatky a skúsenosti v praktických podmienkach

v oblasti komunikačných schopností :I

- vecne správne sa vyjadrovať verbálne, písomne a graficky k danej učebnej téme
- využívať informačné a komunikačné zdroje
- vyhľadávať, triediť a spracovávať informácie a dáta z rôznych zdrojov
- zrozumiteľne prezentovať svoje poznatky, skúsenosti a zručnosti

v oblasti identifikácie problémov, navrhovania riešenia a schopností ich riešiť:

- navrhovať rôzne riešenia úloh, postupov a prístupov
- využívať tvorivosť a nápaditosť, samostatne tvoriť

v oblasti sociálnych kompetencií:

- vyjadrovať svoje názory, postoje a skúsenosti
- pracovať v skupinách, vzájomne sa radiť a pomáhať
- prezentovať a zhodnotiť výsledky svojej alebo skupinovej činnosti, hodnotiť vlastné výkony
-

v oblasti získavať, osvojovať si a rozvíjať manuálne zručnosti:

- používať správne postupy a techniky pri praktických činnostiach
- dodržiavať pravidlá bezpečnosti a ochrany zdravia
- využívať správne pomôcky a náradie

Všeobecné (univerzálne):

1. schopnosť riešiť problém, uplatňovať tvorivé nápady vo svojej práci
2. schopnosť preberať zodpovednosť, byť samostatným, hodnotiť a vyjadrovať svoj názor
3. schopnosť sebapoznania a sebahodnotenia
4. schopnosť flexibilne reagovať na zmeny v snahe čo najlepšie sa uplatniť
5. uvedomenie si významu tvorby a ochrany životného prostredia
6. podporovať hodnotu človeka ako ľudského jedinca
7. rozvoj medziludských vzťahov

Pracovné :

1. používať bezpečné a účinné materiály, nástroje a vybavenie, dodržiavať stanovené pravidlá, plní povinnosti a záväzky, adaptuje sa na zmenené alebo nové pracovné podmienky
2. pristupovať k výsledkom pracovnej činnosti nielen z hľadiska kvality, funkčnosti, hospodárnosti a spoločenského významu, ale i z hľadiska ochrany svojho zdravia i zdravia druhých, ochrany životného prostredia i ochrany kultúrnych a spoločenských hodnôt
3. využívať znalosti a skúsenosti získané v jednotlivých vzdelávacích oblastiach v záujme vlastného rozvoja i svojej prípravy na budúcnosť
4. orientuje sa v základných aktivitách, ktoré bude potrebovať k uskutočneniu svojho zámeru, chápe podstatu, cieľ, riziko

Spoločenské a inštitucionálne ciele:

Ovládať základné pracovné zručnosti potrebné pre bežný život.

Rozvíjať kladný vzťah k prírode a ŽP.

Rozvíjať kladný vzťah k práci a ochrane toho, čo vytvorili.

Dodržiavať zásady bezpečnosti a hygieny práce s nástrojmi a náradím.

Vedieť poskytnúť prvú pomoc pri úraze.

Viesť k zodpovednosti za kvalitu svojich i spoločných výsledkov práce.

Rozvíjať kreativitu, podporovať vlastné návrhy a nápady.

Podporovať estetické vnímanie okolia.

Všímať si priestor, v ktorom žijeme a jeho zmeny.

Vnímať jedinečnosť prírodných javov a výtvorov na Zemi.

Vedieť pracovať v skupinách, prezentovať vlastný a prijať iný názor.

Rozvíjať a podporovať systematickosť práce, vytrvalosť, samostatnosť.

Hľadať riešenia na otázky, hľadať informácie, svoje riešenia problémov interpretovať (riešiť a prezentovať projekt)

Diskutovať o návrhoch

Špecifické a vzdelávacie ciele

Získavať údaje zo zdrojov, využiť internet, odbornú literatúru

Požiadavky na výstup:

Žiak ovláda zásady bezpečnosti pri práci, pozná význam a zloženie pôdy, základné druhy zeleniny, osivá, sadivá, vie tieto vedomosti aj prakticky využiť.

Žiak pozná význam okrasných a črepníkových rastlín. Vie ich ošetrovať a starať sa o ne. Pozná pojem hydroponia. Vie čo je to aranžovanie a vie naaranžovať jednoduchú ikebanu.

Žiak vie rozdeliť okrasné rastliny. Pozná skupiny okrasných drevín a bylín. Vie ich ošetrovať a starať sa o ne. Vie čo je to skalka a trávnik. Starostlivosť o ne.

Žiak má vedomosti a zručnosti v oblasti zdravej výživy, stolovania, zdobenía cukroví. Spoznávajú tiež miestne farmy-ich činnosť a produkty .

5.ročník

Cieľ	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Prierezové témy Medzipredmetové vzťahy
Oboznámenie s predmetom. Vysvetliť základy bezpečnosti pri práci 1hod.	Pracovné náradie a pomôcky	Úloha a cieľ pestovateľských prác v súčasnosti, pracovné náradie a pomôcky, ich využitie a správne používanie Pracovný poriadok	Schopnosť rozlíšiť základné pracovné náradie a pomôcky Základy bezpečnosti a hygieny pri práci Ovládať pracovný poriadok pestovateľských prác	OZO BOP OSR ENV
Viesť žiakov k poznatkom o zložení pôdy, zamerať sa na využitie a ochranu 1hod.	Pôda	Vznik pôdy, zloženie pôdy, rozdelenie pôdy, obrábanie pôdy, význam pôdy a ochrana pôdneho fondu. Opatrenia a ochrana poľnohospodárskej pôdy.	Vedieť, v čom spočíva význam pôdy. Opísať základné druhy obrábania pôdy – predsejbové, počas vegetácie a pozberové. Poznať opatrenia na ochranu poľnohospodárskej pôdy	ENV RLK – pôda nášho regiónu <i>biológia</i> <i>geografia</i> <i>chémia</i> <i>fyzika</i> TBZ – Využitie poľnoh. pôdy v okolí.
Vedieť rozlišovať osivo a sadivo, určovať základné vlastnosti osiva a sadiva 2hod.	Osivo a sadivo	Poznávanie a rozlišovanie osiva, tvorba vzorkovnice semien, vegetatívne rozmnožovanie rastlín. Semená, plody, súbory plodov. Generatívne rozmnožovanie rastlín. Vegetatívne rozmnožovanie rastlín, spôsoby vegetatívneho rozloženia	Vedieť charakterizovať základné druhy osiva a sadiva. Spracovať vzorkovnicu najznámejších druhov. Poznať generatívne a vegetatívne spôsoby rozmnožovania rastlín, vedieť rozlišovať semená kultúrnych rastlín, poznať spôsoby sejby a sadenia rastlín. Praktickou činnosťou získať zručnosti pri sejbe a vegetatívnom rozmnožovaní rastlín.	ENV RLK – poznať druhy osív a sadív nášho regiónu MDV IKT – práca s internetom.

<p>Poznať význam zeleniny pre zdravie človeka, poznať základné druhy 3hod</p>	<p>Zelenina</p>	<p>Rozdelenie, charakteristika hlavných druhov zeleniny a jej význam pre zdravie človeka / hlúbová zelenina, koreňová zelenina, plodová zelenina, struková zelenina, cibuľová zelenina, listová zelenina, exotické druhy zeleniny /. Zber zeleniny. Ochrana zeleniny.</p>	<p>Vedieť význam pestovania zeleniny z hľadiska racionálnej výživy a zdravia človeka. Vedieť rozdeliť a charakterizovať hlavné druhy zeleniny, poznať ju a vedieť jej požiadavky na pestovanie. Poznať druhy / hlúbovej, koreňovej, plodovej, strukovej, cibuľovej, listovej / zeleniny, spôsob pestovania, požiadavky na pôdu, využitie. Poznať exotické druhy zeleniny / napr. artičoky, mangold, olivy, batáty, maniok, kiwano /. Poznať spôsoby zberu zeleniny.</p>	<p>ENV RLK- kultúrne druhy z nášho územia aj cudzokrajné VMR – pestovanie a význam zeleniny v domácnostiach <i>biológia</i> <i>chémia</i> – <i>dusičnany</i> v <i>zelenine</i> <i>geografia</i></p>
<p>Poznať na ukážke najznámejšie buriny v zelenine 1hod.</p>	<p>Burina</p>	<p>Negatívne vlastnosti burín, dôležitosť jej odstraňovania.</p>	<p>Poznať negatívne účinky buriny na kultúrne rastliny, odstraňovanie buriny.</p>	<p>ENV <i>chémia</i> – <i>herbicídy</i>, <i>fungicídy</i></p>
<p>Poznať základné druhy okopanín, ich význam v poľnohospo – dárstve a v priemysle 2hod.</p>	<p>Okopaniny</p>	<p>Vymenovať okopaniny, charakterizovať zemiak, spôsob pestovania Cukrová repa a zemiaky – význam a využitie popísať cukrovú repu a jej časti</p>	<p>vedieť čo sú okopaniny vedieť ako sa pestujú zemiaky, ich ošetrovanie, okopávanie, ohŕňanie, zber, uskladnenie vedieť ako sa pestuje cukrová repa, čo je buľva, ako ju plečkujeme, jednotíme zberáme</p>	<p>RLK kultúrne rastliny pestované na Slovensku <i>biológia</i></p>

Vytvoriť kladný vzťah k práci a životnému prostrediu Práca v skupine, tímová práca 6hod	Práca v areáli školy	Manuálna práca s pracovným náradím, pracovné zvyky, návyky a zručnosti, estetická úprava tried, poschodí a areálu školy	Žiaci vedia pracovať s jednoduchým náradím, poznajú pracovné zvyky, návyky a majú manuálne zručnosti, získavajú estetické cítenie a záujem o životné a pracovné prostredie poznajú bezpečnosť pri práci a hygienické pomôcky	OŽO OSR BOP
---	-----------------------------	---	--	-------------------

6.ročník

Ciele – kompetencie	Tematický celok a témy (obsahový štandard)	Očakávané vzdelávacie výstupy (výkonový štandard)	Prierezové témy
Oboznámenie sa s predmetom. Vysvetliť základy bezpečnosti pri práci, význam hygieny, nebezpečenstvo úrazov.	Zásady hygieny a bezpečnosti pri práci. - úloha a ciele pracovného vyučovania, základy bezpečnosti a hygieny pri práci, predchádzanie úrazov	Žiak má: Ovládať bezpečnosť pri práci s jednotlivým pracovným náradím, hygienu počas práce i po nej, vedieť predchádzať možným úrazom.	Osobný a sociálny rozvoj Ochrana života a zdravia
Viesť žiakov o význame pôdy, jej zložení, zamerať sa na využitie a ochranu. 1hod.	Pôda - význam pôdy, vlastnosti, jej ochrana a využitie	Žiak má: Poznať význam pôdy, zloženie, druhy pôd, využitie a jej ochrana.	Environmentálna výchova
Vedieť rozlišovať poľné plodiny, význam obilnín, olejní, strukovín, krmovín. Poznať choroby a škodcov plodín. 2hod.	Poľné plodiny - poľné plodiny - obilniny - olejníny - strukoviny a krmoviny	Žiak má: Poznať základné druhy obilnín, strukovín, olejní, krmovín. Význam pre človeka, pre poľnohospodárske zvieratá i priemysel. Vedieť, v ktorých oblastiach sa pestujú. Vedieť, čo sú oziminy, jariny, čo je siláž a senáž. Vedieť o ich chorobách a škodcoch.	Environmentálna výchova Ochrana života a zdravia

<p>Poznať základné spôsoby spracovania a uskladnenia zeleniny, poznať druhy listovej a koreňovej zeleniny, ich význam pre zdravie človeka, poznať spôsoby ochrany pred škodcami. 2hod.</p>	<p>Zelenina - uskladnenie a spracovanie zeleniny - listová a koreňová zelenina - ochrana zeleniny pred škodcami</p>	<p>Žiak má: Vedieť základné spôsoby uskladnenia a spracovania zeleniny, jej dôležitý význam pre zdravie človeka hlavne z hľadiska obsahu vitamínov a vlákniny. Poznať druhy listovej a koreňovej zeleniny, obsah vitamínov, spôsob pestovania a konzumácie. Vysvetliť pojem chemická, mechanická a biologická ochrana pred škodcami a jej využitie.</p>	<p>Environmentálna výchova Ochrana života a zdravia</p>
<p>Vysvetliť, čo je alternatívne poľnohospodárstvo, jeho história, spôsob obrábania a hnojenia pôdy. Význam produktov alter. poľnohospodárstva, najmä zeleniny, zdravého stravovania. Osvojenie si predností a nedostatkov biopotravin. 1hod.</p>	<p>Alternatívne poľnohospodárstvo - alternatívne poľnohospodárstvo (SR) - alternatívne pestovanie zeleniny - prednosti a nedostatky biopotravin Projekt</p>	<p>Žiak má: Vedieť vysvetliť, čo je alternatívne poľnohospodárstvo, princíp obrábania, hnojenia a ošetrovania pôdy. Princíp alternatívneho pestovania zeleniny, využitie biologickej a mechanickej ochrany pred škodcami. Vedieť, čo sú to biopotraviny a aké nedostatky, ale hlavne prednosti majú biopotraviny a ich dostupnosť na trhu.</p>	<p>Environmentálna výchova Ochrana života a zdravia</p>
<p>Poznanie koreňových rastlín-byliniek</p> <p>Charakteristika črepníkových interiérovo rastlín, ich rozdelenie. Poznávanie jednotlivých druhov, ich nároky na</p>	<p>Koreňové rastliny</p> <p>Praktická činnosť - starostlivosť o interiérovo rastliny -školské políčko</p>	<p>Žiak má: Poznať a odborne pomenovať jednotlivé druhy bylín. Praktickou činnosťou získať zručnosti pri ich presádzaní, rozmnožovaní, pestovaní a ošetrovaní. Poznať ich nároky na životné podmienky, ich význam a vplyv na náš život a životné prostredie. Vedieť dodržiavať bezpečnosť pri práci a hygienické zásady. Tvorba bylinkového záhona.</p>	<p>Environmentálna výchova Ochrana života a zdravia Osobný a sociálny rozvoj</p>

životné podmienky. Pestovanie, rozmnožovanie a ošetrovanie interiérových rastlín. Školské políčko 10hod.			
--	--	--	--

Vyučovacie metódy: názorného ukážky fyzickej práce, motivačné rozprávanie, rozhovor, motivačná demonštrácia, vysvetľovanie, rozhovor, diskusia, pokus a pozorovanie, manipulácia s prírodninami a pracovnými nástrojmi didaktická hra, práca s knihou, časopismi a textom, problémové metódy – brainstorming, heuristické metódy, využívanie IKT, opakovania a precvičovania, praktické aktivity a tvorba projektu.

Formy práce: v organizovaní vyučovacieho procesu sa uprednostňuje tímová práca žiakov. Práve tímová práca sa využíva pri riešení rôznych problémov v bežnom živote. Žiaci sa majú naučiť vzájomne komunikovať v tíme, spoločne pracovať, vedieť uplatniť svoj názor pri riešení problému, učiť sa od ostatných, nie byť zodpovednosť za prácu celého tímu.

Na vyučovanie sa využíva vonkajšie aj vnútorné prostredie školy. Jednotlivé činnosti sa realizujú podľa potrieb školy, počasia. Na vyučovanie PEC sa aktívne využíva aj prírodopisná učebňa, kde sú k dispozícii materiály – vzorkovnice semien, obrazy, manipulačné atlasy, encyklopédie, časopis Záhradkár, Včelár a zdrojom informácií je aj internet, taktiež sa využíva aj interaktívna tabuľa s rôznymi výučbovými CD programami.

7.ročník

TC, okruh, hod.	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Prierezová téma
Náradie a pomôcky 2 h	BOZ Základné ručné náradie Náradie na spracovanie pôdy Pomôcky pri pestovaní rastlín Praktická činnosť	Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci na školskom pozemku. Poznať a vedieť používať základné ručné náradie: vysadzovacia lopatka, vysadzovací kolík, prepichovací kolík, záhradnícke nožnice, malé hrabličky, malá lopatka atď. Poznať materiál a pomôcky pre hydroponické pestovanie rastlín, kanvy na zalievanie, rozprašovače atď. Praktická činnosť na kvetinových hriadkach, skalke a školskom pozemku.	Poznať a dodržiavať základné zásady bezpečnej práce pri pestovaní rastlín. Poznať funkciu a spôsob použitia základných druhov náradia a pomôcok. Vedieť používať základné ručné náradie a iné pomôcky pri pestovaní rastlín. Poznať náradie na základné spracovanie a ošetrovanie pôdy počas vegetácie pôdy. Charakterizovať význam pestovania rastlín z hľadiska ochrany a tvorby ŽP.	OŽZ Enviro
Kvetinárstvo o 2h	Význam a rozdelenie okrasných	Význam okrasných rastlín z hľadiska tvorby a estetizácie	Poznať a dodržiavať základné zásady bezpečnej práce pri práci a hygienické zásady.	OŽZ Env. Soc.

	rastlín Črepníkové rastliny Praktická činnosť	životného prostredia, rozdelenie okrasných rastlín Charakteristika črepníkových rastlín, rozdelenie. Poznávanie jednotlivých druhov črepníkových rastlín. Pestovanie, ošetrovanie a rozmnožovanie črepníkových rastlín. Nároky črepníkových rastlín na životné podmienky. Praktickou činnosťou získať zručnosti pri presádzaní a ošetrovaní črepníkových rastlín a pri ich rozmnožovaní, pestovaní a ošetrovaní.	Poznať význam okrasných rastlín, ich vplyv na náš život a životné prostredie. Poznať rozdelenie okrasných rastlín. Poznať a odborné pomenovať črepníkové rastliny. Vedieť pestovať, ošetrovať a rozmnožovať črepníkové rastliny, poznať ich nároky na stanovište.	výchova
Hydroponic ké pestovanie rastlín 1h	Hydropónia Hydroponické pestovanie rastlín	Čo je hydropónia, potreby na hydropóniu: nádoby, substrát, živný roztok, vhodné rastliny. pestovaní rastlín a osvojiť si základný postup hydroponického pestovania.	Poznať pojem hydropónia, potreby na hydropóniu, poznať výhody hydroponického pestovania rastlín.	Envir. Soc. vých. OŽZ
Viazačstvo a aranžovan ie kvetov 4h	Základy aranžovania a väzby kvetov Výber a úprava materiálu Praktická činnosť	Význam aranžovania a väzby kvetov, pomôcky na aranžovanie. Výber a úprava rastlinného materiálu, voľba nádoby, zber a sušenie rastlín na aranžovanie, ošetrovanie rezaných kvetov, príprava rastlinného materiálu na aranžovanie. Praktickou činnosťou získať zručnosť pri viazaní a aranžovaní rastlín.	Poznať základné pravidlá aranžovania a väzby kvetov, poznať vhodný materiál. Získané vedomosti vedieť uplatniť pri vytváraní príležitostného aranžovania. Vedieť hodnotiť výber materiálu a výsledok vlastnej práce.	Envir. OŽZ
Práca na školskom políčku,úpr ava areálu školy 7hod.	Práca na školskom políčku,úprava areálu školy	Praktická činnosť na kvetinových hriadkach, a školskom pozemku.	Praktickou činnosťou získať zručnosti pri sadení rastlín a pri starostlivosti o ne. Práce na školskom pozemku podľa potreby (hrabanie trávy, údržba a kvetinových hriadok)	Envir.vý ch. OŽZ

8. ročník

TC, okruh, hod.	Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Prierezová téma
Okrasné záhradníctvo 4 h	BOZ Okrasné kvetiny Okrasné dreviny	Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci na školskom pozemku. Význam a rozdelenie okrasných rastlín. Okrasné kvetiny Rozdelenie: jednoročné, dvojročné, trvalky, cibul'ové a hl'uznaté kvetiny. Požiadavky jednotlivých rastlín na prostredie. Pestovanie, generatívne a vegetatívne rozmnožovanie okrasných kvetín. Rýchlenie okrasných kvetín. Okrasné dreviny Rozdelenie: ihličnaté, listnaté, opadavé, vždyzelené, stromy a kry. Výber stanovišťa a vhodných druhov okrasných drevín. Pestovanie, ošetrovanie, generatívne a vegetatívne rozmnožovanie okrasných drevín.	Poznať a dodržiavať základné zásady bezpečnej práce pri pestovaní rastlín. Poznať jednotlivé skupiny okrasných rastlín a ich typických zástupcov. Vedieť rozmnožovať okrasné rastliny – vegetatívne aj generatívne, poznať požiadavky jednotlivých rastlín na prostredie a vedieť ich dopestovať a ošetrovať. Pestovaním rastlín prispieť k osvojeniu si jednotlivých pestovateľských postupov. Vedieť vybrať vhodné okrasné rastliny na určené miesto. Charakterizovať význam pestovania rastlín z hľadiska ochrany a tvorby ŽP. (hriadok)	OŽZ Enviro
Skalka 3h	Príprava skalničkovej o záhona Pestovanie okrasných rastlín v skalke Praktická činnosť PP prezentácia- Skalka	Príprava skalničkovej o záhona Výber vhodného miesta na skalku, základné pravidlá pri vytváraní skalničkovej o záhona. Pestovanie okrasných rastlín v skalke Okrasné rastliny vhodné do skalky, poznávanie, pomenovanie, zásady ich pestovania a ošetrovania. Skalka – tvorba PP prezentácie Riešiť a prezentovať projekt	Poznať a dodržiavať základné zásady bezpečnej práce pri práci a hygienické zásady. Poznať význam okrasných rastlín, ich vplyv na náš život a životné prostredie. Vedieť využiť všetky doterajšie vedomosti a zručnosti pri výstavbe a zakladaní skalky, vysadené rastliny poznať, vedieť ošetrovať a pestovať. Rozvoj poznania, že produktívna práca je základom pekného životného prostredia. Realizovanie vlastnej myšlienky, presadiť sa a vedieť pracovať v kolektíve.	OŽZ Env. Soc. výchova INF
Trávnik	Zakladanie	Zakladanie trávnika	Poznať základné pravidlá	Envir.

2hod. Školské políčko 6hod.	trávnika Ošetrovanie trávnika Praktická činnosť	Príprava pozemku, vyčistenie terénu, príprava pôdy, sejba. Ošetrovanie trávnika Zalievanie, kosenie, hrabanie, hnojenie, odburiňovanie trávnika.	zakladania trávnika, poznať základné druhy tráv. Vedieť ošetrovať trávnik, získať zručnosti pri práci s náradím, bezpečnosť pri práci	Soc. vých. OŽZ
--------------------------------------	---	---	---	-------------------

9.ročník

TC, téma, počet hodín	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Prierezová téma
BOZ 1 h	Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci na školskom pozemku.	Poznať a dodržiavať základné zásady bezpečnej práce.	OŽZ Enviro
Správna príprava jedál – zdravá výživa 1 h	Zásady zdravej výživy.	Poznať a zásady zdravej a vyváženej stravy. Vedieť využiť všetky doterajšie vedomosti a zručnosti pri príprave jednoduchých jedál.	OŽZ Env. Soc. výchova
Zásady stolovania 1h	Príprava prostredia, úprava stola, rozmiestnenie hostí. Spoločenské správanie sa pri jedle a pri obsluhu hostí.	Vedieť pripraviť jednoduché jedlá s obsahom plnohodnotných bielkovín, z obilnín, ovocia a zeleniny. Využitie sezónnej zeleniny zo školského políčka. Rozvoj poznania, že produktívna práca je základom pekného životného prostredia.	
Príprava jedál studenej kuchyne(šaláty,pomazánky) Zdobenie vianočného pečiva 4 h	Praktická činnosť Získať zručnosti pri príprave jednoduchých jedál a ich zdobenie.	Realizovanie vlastnej myšlienky, presadiť sa a vedieť pracovať v kolektíve. Žiak sa učí estetickému vnímaniu a zručnosti pri zdobení pečiva.	
Praktická činnosť Exkurzie (cukrárske stredisko, farma) 9 h	Praktická činnosť Príprava pôdy, výsadba skleníka. Praktická činnosť na kvetinových hriadkach, skalke a školskom pozemku.	Praktickou činnosťou získať zručnosti pri sadení rastlín a pri starostlivosti o ne. Starostlivosť o skleník. Motivácia k tvorbe spoločensky prospešným projektom, produktívna práca, orientácia pre ďalšiu profesijné zameranie. Práce na školskom pozemku podľa potreby. Návšteva miestnych fariem a cukrárskeho strediska.	OŽZ Enviro

Prierezové témy

Mediálna výchova - **MDV**

Osobnostný a sociálny rozvoj - **OSR**

Environmentálna výchova - **ENV**

Ochrana života a zdravia - **OZO, OŽZ**

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti - **TBZ**

Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra - **RLK**

Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci – **BOP**

Metódy a formy práce - stratégie vyučovania

Učebné osnovy sú koncipované voľne. To predpokladá tvorivú prácu učiteľa a vytvára možnosti voliť optimálny výber teoretických poznatkov a praktických činností podľa záujmu žiakov a materiálnych podmienok školy. Dôležitou súčasťou vyučovacieho procesu je starostlivosť o školský areál a kvetinovú výzdobu školy.

Vyučovacie procesy sa rozvíjajú na základe obsahu stanovenom učebnými osnovami tak, aby sa dosiahli ciele uvedené na začiatku, ale aj konkretizované pri každom tematickom celku.

Najdôležitejším snažením by mal byť ústup od reprodukčných činností, viac sa zameriavať na rozvoj tvorivosti žiakov.

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem prihliadame na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kľúčových kompetencií žiakov. Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacej hodiny, osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

Učebné zdroje sú zdrojom informácií pre žiakov.

Učebnica Svet práce 7.,8 ročník , učebnica Pestovateľské práce 5.,6. ročník IKT, časopisy, prípadne encyklopédie.

Hodnotenie predmetu

Pri kontrole úrovne osvojenia poznatkov budeme využívať dobrovoľnú odpoveď žiakov pri frontálnom i individuálnom opakovaní. Hodnotená bude aktivita na hodinách základného typu aj pri praktickej činnosti. Hodnotiť budeme tiež výsledky praktickej činnosti. Navrhujeme hodnotenie klasifikáciou 2 známky do polroka.

VII. UMENIE A KULTÚRA

Vzdelávacia oblasť nadväzuje na primárny stupeň výchovy a vzdelávania, na ďalšie rozvíjanie žiakových kreatívnych vyjadrovacích schopností prostredníctvom vybraných vyjadrovacích prostriedkov výtvarného umenia, hudby, dizajnu, architektúry, filmu, elektronických médií. Toto vyjadrovanie je chápané vo vzťahoch k dramatickým aj literárnym vyjadrovacím prostriedkom a v širších súvislostiach kultúry – v rámci spoločných tém a medzipredmetových väzieb aj s predmetmi ostatných vzdelávacích oblastí.

Dôležitým poslaním oblasti je budovanie vlastnej kultúrnej identity, chápanie miesta súčasného umenia v živote žiaka a aktívna účasť na ňom ako aj rozvíjanie schopnosti porozumieť iným kultúram.

Vzdelávacia oblasť rozvíja žiakovo povedomie vlastných vkusových postojov, kultúrno-historické vedomie, rozvíja schopnosť rešpektovať a tolerovať hodnoty iných ľudí a iných kultúr.

Žiak sa učí využívať základné kultúrne nástroje na kultivovanú komunikáciu, rozlišovať rôzne súčasti kultúry (umenie, veda, náboženstvo, šport), rozumieť ich súvislostiam a úlohe vo svojom živote a v živote spoločnosti. Učí sa rozlišovať hlavné umelecké druhy, ich médiá, formy, hlavné tendencie a štýly, vyjadrovacie prostriedky, základné kompozičné princípy; opisovať svoje estetické zážitky z vnímania umeleckých diel, chápať význam estetických faktorov, estetickej činnosti v každodennom živote, chápať význam umenia v živote jednotlivca a spoločnosti.

Rozvíja sa jeho záujem o kultúrne dedičstvo a jeho aktualizované formy (na úrovni sociálnej skupiny, regiónu, národa a štátu, európskej kultúrnej oblasti), zoznamuje sa s kultúrou iných národov, učí sa chápať význam kultúrnych a umeleckých pamiatok a učí sa chápať súčasnú umeleckú tvorbu a prejavy kultúry. Žiak spoznáva typické umelecké a kultúrne prejavy ťažiskových epoch vývoja kultúry, vybrané typické diela a autorov svetového a slovenského umenia.

Súčasťou oblasti je rozvoj zodpovedných a samostatných postojov k súčasnej kultúrnej ponuke, k móde, masovej kultúre, subkultúram, poklesnutým formám vyjadrovania; rozvoj kritického myslenia vo vzťahu k mediálnej produkcii a k iným súčasným kultúrnym procesom. Rozvíjajú sa žiakove interkultúrne kompetencie pre komunikáciu a spoluprácu s príslušníkmi iných kultúr.

V rámci nižšieho sekundárneho vzdelávania si žiaci osvojujú základy viacerých umeleckých druhov, zoznamujú sa s možnými prienkami a špecifikami, ich miestom v kultúre a postupne sa rozvíja ich komplexné vnímanie umenia a kultúry v súvislostiach súčasných kultúrnych procesov a aktuálnych problémov.

Žiak si rozvíja poznanie zákonitostí etikety, schopnosti spolupracovať a kultúrne komunikovať na základe pravidiel etikety. V cieľoch (aj v odporúčaných metódach) oblasť rešpektuje cyklus učenia, v ktorom sa kombinuje skúsenosť postavená na osobnom zážitku, reflexia skúsenosti, aktívne odskúšanie svojich poznatkov až po ďalší rozvoj skúsenosti a jej komunikáciu.

Vzdelávacia oblasť sa člení na učebné predmety: **výtvarná výchova, hudobná výchova** (5. – 7. ročník ZŠ) a **výchova umením** (8. – 9. ročník ZŠ)

Absolvovaním tejto vzdelávacej oblasti žiak by mal:

- mať povedomie vlastnej kultúrnej identity, rozvíjať vlastné kultúrno-historické vedomie,
- rozvíjať kultivovanú vizuálnu, sluchovú, jazykovú a pohybovú gramotnosť,
- získať schopnosť kreatívneho vyjadrovania myšlienok, skúseností a emócií prostredníctvom rôznych médií, vrátane hudobných umení, scénických umení, písaného a hovoreného slova, výtvarných prostriedkov, elektronických médií,
- využívať základné kultúrne nástroje na kultivovanú komunikáciu,
- rozlišovať rôzne súčasti kultúry (umenie, veda, náboženstvo, šport a i.), rozumieť ich úlohu v živote jednotlivca a spoločnosti,
- rozlišovať hlavné umelecké druhy, opisovať svoje estetické zážitky z vnímania umeleckých diel,
- chápať význam estetických faktorov, estetickej činnosti v každodennom živote,
- chápať význam umenia v živote jednotlivca a spoločnosti a v kultúre,
- chápať význam kultúrnych a umeleckých pamiatok,
- porozumieť súčasnej umeleckej a kultúrnej tvorbe,
- zaujímať sa o kultúrne dedičstvo svojho regiónu, národa a štátu a zoznamovať sa s kultúrou iných národov a regiónov,
- získavať informácie o miestnom, národnom, európskom a svetovom kultúrnom dedičstve, vedieť ich spracovať a kriticky vyhodnocovať,
- získať vedomosti o významných umeleckých dielach z európskej tradície,
- vážiť si celosvetové kultúrne dedičstvo, kultúrne a umelecké hodnoty rôznych svetových kultúr, rešpektovať a tolerovať hodnoty iných kultúr,
- poznať zákonitosti etikety, vedieť kultúrne komunikovať na základe pravidiel etikety,
- zaujímať zodpovedné postoje k súčasnej kultúrnej ponuke, k móde a k subkultúram,
- uplatňovať kritické myslenie voči mediálnej ponuke a iným súčasným kultúrnym procesom,
- mať základné interkultúrne kompetencie pre komunikáciu s príslušníkmi iných kultúr.

1. HUDOBNÁ VÝCHOVA

Hodinová dotácia:

Ročník	5.	6.	7.	8.	9.	Spolu
Štátny vzdelávací program	1	1	1	0	0	3
Školský vzdelávací program	0	0	0	0	0	0
Spolu	1	1	1	0	0	3

1. Charakteristika predmetu

Hudobná výchova je rozhodujúca pri odovzdaní a sprostredkovaní hudby novým generáciám, pričom zohráva dôležitú úlohu aj ako jedna z foriem realizácie tvorivosti každého človeka. Má žiakom sprostredkovať národné a svetové kultúrne dedičstvo a takto zvýšiť všeobecnú vzdelanosť národa. Dôraz sa kladie na výchovu hudbou s rešpektovaním výchovy k hudbe. Hudobné prejavy a počúvanie hodnotnej hudby znamená nenahraditeľný prostriedok formovania osobnosti najmä vo sfére jej emocionalizácie. Hudobná výchova umožňuje žiakom tvorivo si osvojovať hudbu a spoznávať hudobné umenie v kontexte s inými druhmi umenia. Základnými prostriedkami hudobno-výchovnej práce sú rozmanité hudobné činnosti, ktoré podporujú celkovú hudobnosť žiakov, ich záujem o hudbu, rozvíjanie ich individuálnych schopností, emocionálnej inteligencie, tvorivého myslenia s využitím špecifik národnej, regionálnej a svetovej hudobnej kultúry. Formuje estetický, citový a morálny základ osobnosti žiakov, prebúdzá záujem o kultúrne hodnoty Slovenska a vlastného regiónu, toleranciu k iným kultúram a národom. Utvára a rozvíja hudobno-estetické schopnosti, zručnosti, vedomosti, návyky, skúsenosti, názory a vlastné postoje žiakov pri prehlbovaní hudobného zážitku aj na uvedomené vnímanie a na aktívny hudobný prejav. Hudobná výchova posilňuje hodnotovú a vkusovú orientáciu žiakov, rozvíja schopnosť vytvárať a obhajovať svoje hodnoty, no súčasne rešpektovať aj hodnoty iných. Vzájomným pôsobením činnosťného, tvorivého a objaviteľského princípu hudobná výchova vytvára predpoklady na poskytovanie zážitkov, radosti, pozitívnych životných podnetov tak, aby sa hudba stala súčasťou života žiakov.

2. Ciele učebného predmetu

Žiaci

- získané vedomosti a zručnosti dokážu uplatňovať pri aktívnom vnímaní umeleckých diel a pri elementárnej tvorivosti,
- spoznajú najvýznamnejších slovenských a svetových hudobných skladateľov jednotlivých štýlových období a ich vybrané diela,
- uvedomia si svoju národnú identitu, a to na základe osvojenia si umeleckej výpovede hudobných diel (slovenské ľudové a národné piesne, významných diel slovenskej umeleckej hudby) v kontexte s európskou hudobnou kultúrou, získajú úctu ku svojej kultúre,
- prostredníctvom hudobných činností získajú schopnosť vyjadrovať svoje emócie, vzťahy a postoje, teda komunikovať umeleckými prostriedkami,
- nadobudnú schopnosť otvorene prijímať, hodnotiť a vážiť si hudobné diela a hudobné prejavy vlastného národa, iných národov a etníc,
- v kontexte s hudbou dokážu analyzovať, porovnávať a syntetizovať poznatky a podnety z iných predmetov (dejepis, etika, výtvarná, literárna výchova, zemepis, cudzí jazyk),
- dokážu bez predsudkov pristupovať k vnímaniu a rozširovaniu umeleckých hodnôt rôznych kultúr,
- vedia prežívať výnimočnosť významných umeleckých osobností a hľadať v ich tvorivých osudoch inšpiráciu pre vlastný život,
- rešpektujú estetické a etické hodnoty obsiahnuté v hudbe,

- sú schopní spolupracovať (pri kolektívnych hudobných činnostiach a najmä pri hudobno-dramatických činnostiach), majú zodpovednosť za plánovanie a realizáciu spoločnej a vlastnej práce.

3. Témy, tematické celky

5. ročník Ako sa nám prihovára hudba.
Hudba spojená s inými druhmi umenia.
Prostredníctvom hudby poznávame svoju hudobnú kultúru i kultúru iných národov
6. ročník Hudba minulosti a súčasnosť.
Prostredníctvom hudby poznávame kultúru rôznych národov.
7. ročník Hudobné prechádzky storočiami.
Pestrá paleta populárnej hudby.
Hudba na pomedzí.

4. Požiadavky na výstup

Žiak:

- má správne spevácke návyky, artikuláciu, spieva jednohlasné piesne,
- intonuje durové a molové motívy,
- rozlišuje durové a molové súzvuky a melódie,
- pozná hudobné metrum, rytmus,
- dokáže určovať metrum, tempo, dynamiku,
- spieva na základe svojich dispozícií intonačne čisto, rytmicky presne so zodpovedajúcim výrazom jednohlasné piesne (ľudové aj umelé), v durových, molových a modálnych tóninách, pritom využíva získané spevácke, intonačné a sluchové návyky a zručnosti,
- dokáže posúdiť kvalitu vokálneho prejavu druhých,
- pozná slovenské folklórne oblasti a ich typické piesne, tance, kroje, slovenské zvyky, spoločenské funkcie piesní,
- hrá a tvorí sprievody na detských hudobných nástrojoch,
- používa taktovacie gestá,
- pohybom dokáže vyjadriť charakter piesne,
- rozpoznáva niektoré tance rôznych štýlových období a žánrov, dokáže využívať vhodné hudobno-pohybové prvky v počúvaných skladbách a predviesť jednoduché pohybové stvárnenie hudby,
- sluchovo rozlišuje jednotlivé hudobné žánre na základe ich charakteristických znakov,
- orientuje sa v znejúcej hudbe, na základe použitých výrazových prostriedkov hudby, ktoré vníma, chápe ich funkciu a komunikačné schopnosti hudby,
- dokáže zaradiť, charakterizovať počúvanú skladbu vokálnu alebo inštrumentálnu z hľadiska štýlového obdobia a žánru, postrehne výrazné hudobné myšlienky, ich variácie, napätie a uvoľnenie hudby,
- pozná mená najvýznamnejších slovenských a svetových hudobných skladateľov a ich najznámejšie diela
- spoznávaním hudby rôzneho typu, žánru a období (národnú, regionálnu, iných národov, vo všetkých žánrových, štýlových a funkčných podobách, z hľadiska spoločenského, historického) rešpektuje špecifiká, váži si kultúru svojho národa a iných národov; v rámci medzipredmetových vzťahov dokáže vyjadriť a verbalizovať svoj názor na hudobné umenie rôznych štýlových období, hudby súčasnosti, tanečnej, populárnej, džezovej ako aj na iné formy tvorivých prejavov, napr. na literatúru, výtvarné umenie,
- pochopí, že hudobné aktivity sú ušľachtilou formou trávenia voľného času,
- verbálne vyjadruje svoj názor a zážitky z počúvanej hudby,
- si osvojí správanie sa na koncertoch a slávnostných podujatiach.

5. Metódy a formy práce – stratégie vyučovania

Využívame metódy, ktoré poskytnú podnety pre hudobnú aktivitu žiakov: monologické slovné metódy, skupinové, projektové vyučovanie, návšteva hudobných podujatí, besedy, zážitkové, kognitívne, skúsenostné metódy, dialóg a diskusia, imitačná a kombinovaná metóda osvojovania piesní, riadené objavovanie hudby, informačno-receptívna metóda, improvizácia, preberanie názorov a postojov, napodobňovanie činností.

6. Učebné zdroje

Hudobná výchova pre 5. ročník základných škôl (prof. Eva Langsteinová, CSc., doc. Mgr. Belo Felix, PhD.)
 Hudobná výchova pre 6. ročník základných škôl (prof. Eva Langsteinová, CSc., doc. Mgr. Belo Felix, PhD.)
 Hudobná výchova pre 7. ročník základných škôl (prof. Eva Langsteinová, CSc., doc. Mgr. Belo Felix, PhD.)
 Hudobná výchova pre 8. ročník základných škôl
 (doc. PhDr. Eva Langsteinová, CSc., Mgr. Belo Felix, PhDr. Ľubica Kopinová, Mgr. Terézia Ružičková)
 Hudobná výchova pre 9. ročník základných škôl
 (doc. PhDr. Eva Langsteinová, CSc., Mgr. Belo Felix, PhDr. Ľubica Kopinová, Mgr. Terézia Ružičková)
 Prvé stretnutie s hudbou (Oriente Angeli)
 Opera, Průvodce operní tvorbou (Anna Hostomská)
 Náuka o hudobných nástrojoch (Róbert Grác)
 rôzne encyklopédie o hudobných skladateľoch
 A teraz túto 1, 2, 3 (V. Tátoš, výber ľudových piesní)
 zborníky regionálnych ľudových piesní – Odkážte, odpíšte (Hontianske ľudové piesne, Dolný Badín, Horný Badín); Veje vietor (Hontianske ľudové piesne, Bzovík, Čabradský Vrbovok, Čekovce, Drieňovo)
 Dejiny umenia
 Malý lexikón ľudovej kultúry Slovenska
 Internet
 vlastné IKT cvičenia a prezentácie

7. Hodnotenie predmetu

Žiak je hodnotený podľa Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy. známku výborný (1), chválitebný (2), dobrý (3), dostatočný (4), nedostatočný (5) vo všetkých troch zložkách predmetu. Známkou sa hodnotia vokálne činnosti, inštrumentálne činnosti, hudobno-pohybové činnosti, percepčné činnosti, hudobno-dramatické činnosti.

Pri hodnotení učebných výsledkov žiakov so ŠVVP sa bude brať do úvahy možný vplyv zdravotného znevýhodnenia žiaka na jeho školský výkon.

Vzdelávací (obsahový a výkonový) štandard piaty ročník

OBSAHOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD	VÝKONOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD
1. AKO SA NÁM PRIHOVÁRA HUDBA - výrazové prostriedky hudby - melódia - rytmus, metrum, pochod, tance, taktovanie - dynamika, dynamické označenia - tempo, tempové označenia, agogika - farba - nástroje symfonického orchestra	Žiak chápe funkciu výrazových prostriedkov hudby v hudobnom diele, v piesni, vie opísať zážitok, pocity z počúvanej hudby, vie porovnať vybrané skladby podľa výrazu, charakteru. Žiak vie s pomocou učiteľa určiť dvojdobé a trojdobé metrum skladby, vie taktovať dvojdobý a trojdobý takt, vie reprodukovať krátke rytmické motívy. Žiak dokáže v hudobnej ukážke postrehnúť prácu s motívom a s hudobnou myšlienkou, dokáže spoznať

<ul style="list-style-type: none"> - sólové spevácke hlasy - spevácke zbory - správanie sa na hudobných a slávnostných podujatiach 	<p>známe melódie (po opakovanom reprodukování). Žiak chápe, čo je dynamika, pozná základné dynamické označenia a ich význam, chápe, čo je tempo a pozná základné tempové označenia. Žiak pozná zloženie symfonického orchestra, vie zaradiť hudobné nástroje do nástrojových skupín, vie rozlíšiť hudobné nástroje podľa zvuku. Žiak pozná druhy speváckych zborov a vie ich sluchovo identifikovať. Žiak pozná delenie sólových speváckych hlasov (soprán, mezzosoprán, alt, tenor, baryton, bas, kontratenor), sluchovo vie identifikovať soprán, alt, tenor, bas a kontratenor. Žiak pozná pravidlá správania sa na kultúrnych podujatiach, pozná pojem koncert, bulletin.</p>
<p>2. PROSTREDNÍCTVOM HUDBY POZNÁVAME SVOJU HUDOBNÚ KULTÚRU I KULTÚRU INÝCH NÁRODOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - hudobná kultúra krajín EU - Slovensko a jeho hudobná kultúra - ľudové piesne, nárečia, tance - ľudové hudobné nástroje - ľudové zvyky a tradície - hudobní skladatelia, interpreti, hudobné telesá, inštitúcie - hudba Českej republiky - hudba Poľskej republiky - hudba Maďarskej republiky 	<p>Žiak pozná hymnu EÚ a jej autora, s pomocou učiteľa vie spoznať hymny štátov EÚ. Žiak dokáže so zodpovedajúcim výrazom zaspievať slovenskú štátnu hymnu. Žiak vie charakterizovať ľudové piesne, ich vznik a spôsob šírenia, vie ich rozdeliť podľa obsahu (uspávanka, svadobná, zbojnícka, pracovná, koleda...) aj podľa regiónu, pozná niektoré nárečové slová a ich spisovné ekvivalenty. Žiak pozná slovenské ľudové zvyky a tradície (dožinky, vianočné a veľkonočné zvyky, stávanie májov, detské jarné hry, stridžie dni a ďalšie). Žiak pozná ľudové hudobné nástroje, ich zvuk, na niektorých (podľa možností napr. drumbl'a, okarina, husle) dokáže zahrať. Žiak vie vyjadriť pocity a zážitok z počúvanej hudby a vie verbalizovať svoj názor a zážitok z hudby. Žiak dokáže so zodpovedajúcim výrazom zaspievať slovenskú štátnu hymnu. Žiak vie pohybovo stvárniť jednoduchú choreografiu z ľudových tancov (jednokročka, dvojkročka). Žiak pozná najvýznamnejších slovenských skladateľov (Suchoň, Moyzes), najvýznamnejších českých skladateľov (Smetana, Dvořák), pozná významného poľského skladateľa (F. Chopin) a významných maďarských skladateľov (Liszt, Bartók).</p>

Vzdelávací (obsahový a výkonový) štandard šiesty ročník

OBSAHOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD	VÝKONOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD
<p>1. HUDBA MINULOSTI A SÚČASNOSŤ</p> <ul style="list-style-type: none"> - vývojové obdobia hudby - pravek - starovek, staroveké hudobné nástroje, staroveké kultúry - stredovek, gregoriánsky chorál, rytierska piesňová lyrika, hudobné nástroje - renesancia, hudobní skladatelia, svetské a náboženské hudobné druhy, hudobné nástroje 	<p>Žiak vie v správnom poradí vymenovať vývojové obdobia hudby a porovnať terminológiu s učivom dejepisu. Dokáže verbalizovať svoj názor, hudobný zážitok. Žiak vie charakterizovať obdobie praveku, pozná praveké hudobné nástroje, pojem archeológ a muzikológ. Žiak pozná najznámejšie staroveké hudobné nástroje, napr. lýra, sitar, panova flauta, harfa, dvojitý hobojs. Žiak pozná staroveké otrokárské spoločnosti a ich</p>

<ul style="list-style-type: none"> - barok, znaky barokovej hudby, hudobní skladatelia, hudobné nástroje - hudobné druhy barokovej hudby, suita, opera, oratórium, concerto grosso, koncert, fúga - klasicizmus, znaky, hudobní skladatelia - hudobné druhy klasicistickej hudby, sláčikové kvarteto, symfónia, sonáta - romantizmus, znaky, hudobné druhy a formy, hudobní skladatelia - hudba na Slovensku 	<p>hudobnú kultúru, typické prvky jednotlivých kultúr, najznámejších starovekých bohov.</p> <p>Žiak vie charakterizovať gregoriánsky chorál a svetskú hudbu, pozná pojmy trubadúr, truvé, igríc, minnesänger, vokálna hudba, inštrumentálne hudba.</p> <p>Žiak vie charakterizovať obdobie renesancie, pozná a vie vysvetliť pojem vokálna polyfónia, vie vymenovať najznámejších renesančných hudobných skladateľov, pozná (informatívne) hudobné druhy – omša, moteto, madrigal, pavana, galliarda. Pozná renesančné hudobné nástroje – lutna, virginal.</p> <p>Žiak vie charakterizovať barokový sloh, pozná život a dielo najznámejších hudobných skladateľov (Bach, Händel, Vivaldi). Pozná vybrané skladby týchto autorov, barokové hudobné nástroje. Vie charakterizovať hudobné druhy obdobia baroka (opera, suita, concerto grosso, koncert, oratórium, fúga). Žiak pozná barokové hudobné nástroje (namera, viola da gamba, teorba, cembalo...)</p> <p>Žiak vie charakterizovať hudbu klasicizmu, pozná život a dielo najvýznamnejších hudobných skladateľov (Haydn, Mozart, Beethoven). Pozná a vie určiť vybrané skladby týchto hudobných skladateľov. Pozná nové hudobné druhy obdobia klasicizmu (sonáta, symfónia, sláčikové kvarteto). Pozná zloženie sláčikového kvarteta.</p> <p>Žiak vie charakterizovať obdobie romantizmu, pozná významných hudobných skladateľov tohto obdobia, ukážky z ich tvorby a nové hudobné druhy a formy.</p> <p>Žiak má stručný prehľad o vývoji hudby na území dnešného Slovenska. Chápe spojitosť a odlišnosti (s pomocou učiteľa vie porovnať slovenskú hudbu s európskou hudobnou kultúrou).</p>
<p>2. PROSTREDNÍCTVOM HUDBY POZNÁVAME KULTÚRU RÔZNYCH NÁRODOV</p> <ul style="list-style-type: none"> - hudobná kultúra európskych národov, Rakúsko, Nemecko, Francúzsko, Taliansko, Anglicko - hudobná kultúra národov žijúcich okolo Stredozemného mora - hudobná kultúra Ruska a Japonska - hudobná kultúra Ameriky 	<p>Žiak pozná bohatú históriu iných národov, prieniky folklórnych tradícií do tvorby hudobných skladateľov.</p>

Vzdelávací (obsahový a výkonový) štandard siedmy ročník

OBSAHOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD	VÝKONOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD
<p>1. HUDBNÉ PRECHÁDZKY STOROČIAMI</p> <ul style="list-style-type: none"> - vývojové obdobia hudby - hudobné nástroje rôznych dôb - impresionizmus - hudba 20. storočia, neoklasicizmus, neofolklorizmus, expresionizmus, dodekafónia, aleatorika, elektroakustická hudba - hudobní skladatelia 20. storočia 	<p>Žiak dokáže charakterizovať základné črty slohových období a smerov (pravek, starovek, stredovek, renesancia, barok, klasicizmu, romantizmus, impresionizmus, neoklasicizmus, neofolklorizmus, aleatorika, expresionizmus) na základe počúvaných skladieb. Žiak vie s pomocou učiteľa poukázať na spoločné črty stredovekých, barokových a klasicistických skladieb a skladieb súčasnosti.</p> <p>Žiak pozná základných predstaviteľov hudby renesancie</p>

<p>- slovenská hudba</p>	<p>až romantizmu, hudobné druhy a formy. Žiak dokáže začleniť hudobné nástroje do správnych nástrojových skupín, pozná hudobné nástroje minulosti aj súčasnosti (lýra, ninera, lutna, gitara, harfa, cembalo, klavír, organ...).</p> <p>Žiak pozná predstaviteľov impresionizmu – Ravel, Debussy.</p> <p>Žiak vie zaradiť predstaviteľov hudby 20. storočia k jednotlivým štýlom a smerom – Prokofiev, Stravinskij, Carl Orff, Béla Bartók, Schönberg, Berg, Webern.</p> <p>Žiak pozná vývoj slovenskej hudby od renesancie po klasicizmus. Pozná venčekárov, predstaviteľov staršej skladateľskej generácie (Bella, M. Moyzes, Figuš-Bystrý, Schneider-Trnavský) a ich tvorbu.</p> <p>Žiak pozná zakladateľov modernej slovenskej hudby (A. Moyzes, Suchoň, Cikker), ukážky z ich tvorby, pozná slovenskú národnú operu. Vie vymenovať ďalších moderných slovenských hudobných skladateľov.</p> <p>Žiak má základný prehľad o slovenských divadlách. Žiak pozná najvýznamnejšie hudobné telesá, dirigentov a interpretov, hlavne tých, ktorí nás preslávili aj v zahraničí.</p>
<p>2. PESTRÁ PALETA POPULÁRNEJ HUDBY</p> <ul style="list-style-type: none"> - populárna hudba - džez, džezové osobnosti - country&western, osobnosti - folk, osobnosti - šansón, osobnosti - opereta - muzikál - divadlá malých javiskových foriem - rock, rock and roll - moderné prúdy populárnej hudby 	<p>Žiak pozná dejiny a vývoj džezu. Žiak vie charakterizovať základné typy džezovej hudby, pracovné piesne, spirituál, blues, ragtime, dixieland, swing, bebop, cool džez...</p> <p>Žiak pozná najvýznamnejších predstaviteľov džezu – Scott Joplin, Louis Armstrong, Ella Fitzgerald, Duke Ellington, Benny Goodman, Frank Sinatra, Ray Charles, Miles Davis a ďalší. Žiak pozná najvýznamnejšie slovenské džezové osobnosti – Peter Lipa, Martin Valihora, Juraj Tatár, Michal Bugala a ďalší.</p> <p>Žiak pozná základné fakty o country&western, folku a trampských piesňach, vie vymenovať najvýznamnejších predstaviteľov – Johnny Cash, Dolly Parton, Shania Twain, Bob Dylan, Alan Mikušek, Z. Homolová, Spiritual kvintet, Nedvědi a ďalší.</p> <p>Žiak pozná vznik a vývoj šansónu a najvýznamnejších predstaviteľov – Piaf, aznavour, Bécaud, Chevalier, Greco,...</p> <p>Žiak ovláda charakteristiku operety, jej vznik a vývoj, pozná typické tance operety (kankán, valčík, tango) a autorov operiet a ich diela (Offenbach, J. Strauss, Lehár, Kálman, Dusík).</p> <p>Žiak ovláda informácie o zrode muzikálu a o jeho znakoch, pozná svetové, české a slovenské muzikály a ich autorov. Loewe, Bernstein, A. L. Webber, M. David, Hammel, Varga, Patejdl a ďalší.</p> <p>Žiak pozná divadlá malých javiskových foriem (Osvobozené divadlo, Semafor, Reduta, Rokoko, Na zábradlí, TATRA REVUE), ukážky z repertoáru, osobnosti (Voskovec, Werich, Šlitr, Suchý, Molavcová, Hegerová, Gott, Vondráčková, Matuška, Pilarová, Duchoň, Grúň, Krajíček, Kocianová a ďalší. Žiak pozná pojem evergreen.</p>

	<p>Žiak pozná moderné hudobné prúdy a jej predstaviteľov (výber po dohode so žiakmi).</p> <p>Žiak vie charakterizovať rock, rock and roll, britský rock, psychedelický rock, progresívny rock a pozná život a tvorbu najvýznamnejších predstaviteľov (Elvis Presley, Beatles, Pink Floyd a Rolling Stones, Deep Purple, Genesis a ďalší).</p> <p>Žiak dokáže po viacnásobnom vypočutí poznať hudobné skladby a ich autorov, vie interpretovať názory a pocity z počúvaných skladieb.</p>
<p>2. HUDBA NA POMEDZÍ</p> <p>- vážna hudba versus populárna hudba</p> <p>- filmová hudba</p> <p>- hudba v reklame</p> <p>- etnomusic a worldmusic</p>	<p>Žiak vie charakterizovať tvorbu Georga Gershwina a Mariana Vargu a vie poukázať na „prekračovanie hraníc džezu“. Vie verbalizovať osobný pohľad na využitie hudby vo filmoch, v reklame. Pozná vznik, vývoj, znaky i predstaviteľov hudobného štýlu etnomusic a worldmusic.</p>

2. VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Hodinová dotácia:

Ročník	5.	6.	7.	8.	9.	Spolu
Štátny vzdelávací program	1	1	1	0	0	3
Školský vzdelávací program	0	0	0	0	0	0
Spolu	1	1	1	0	0	3

Charakteristika

Predmet výtvarná výchova vychádza z autentických skúseností žiaka, získaných výtvarnou činnosťou – z intenzívnych zážitkov dobrodružstva tvorby a sebvýjadrovania sa. Rozvíja osobnosť žiaka v úplnosti jej cítenia, fantázie i analytického myslenia. Vzhľadom na vek žiak stráca spontánnosť vo vyjadrovaní, preto sa ťažisko sebvýjadrovania prenáša na iné oblasti aktivity. Prostriedky zapojené do vyučovacieho procesu mu dovoľujú naplniť jeho prirodzené ambície po vizuálnom vyjadrení, po poznávaní, po presnejšom pozorovaní, po pluralite vo výtvarnom vyjadrení.

Metodické východiská predmetu

Vyučovanie VV je riadený proces, v ktorom učiteľ iniciuje, rešpektuje a podporuje nápady a individuálne riešenia žiaka. Východiskami tohto procesu sú:

1. Činnosti žiakov
2. Témy – námety – obsahy

Ciele predmetu

Kognitívne ciele

Poznávať jazyk vizuálnych umení - výtvarné vyjadrovacie prostriedky. Rozumieť im, zvyšovať uvedomelosť, vyjadriť zážitok z nich. Poznať typické diela, žánre, štýly, kultúry.

Senzomotorické ciele

Vedome rozvíjať tvorivosť od detského k cielenému vyjadreniu sa s vlastným prístupom. Prekonávanie konvenčných schém a vzorcov. Rozvoj fantázie a tvorivá sebarealizácia. Hľadania vlastných výtvarných techník.

Socioefektívne ciele.

Formovať kultúrne postoje. Formovať celistvú osobnosť žiaka – jeho cítenie, vnímanie, intuíciu, fantáziu, analytické myslenie, poznávanie a aktívne používanie zručností.

Osnovy VYV podporujú medzipredmetové vzťahy.

Obsah vyučovania

Obsah vyučovania VYV tvorí sústava edukačných tém. Každá téma zodpovedá riešeniu určitého výtvarného problému. Témy sú zoradené v metodických radoch. Metodický rad predstavuje riešenie príbuzných výtvarných problémov na úrovni veku. Takéto zoradenie sleduje stupňovanie náročnosti pri štruktúrovaní osobnosti žiaka. Témy sa naplňajú konkrétnymi úlohami.

Cieľové kompetencie

Žiak má po absolvovaní nižšieho sekundárneho vzdelania

Vedomosti - získané a overené prostredníctvom praktických činností

Formálne zručnosti - zvládne základy proporčnej stavby, dokáže vybrať časť videnej skutočnosti, hry s animačnými trikmi, vytvárať série a variácie motívu, vyjadriť sa základnými výtvarnými technikami, poznať charakteristické podnety vlastnej krajiny, obce, regiónu, spracovať charakteristické podnety umenia 20. storočia, spracovať podnety z iných predmetov

Technické zručnosti - narába rôznymi nástrojmi, kreslí prostredníctvom linky a šrafovania, tieňovania, zvláda základy usporiadania a miešania farieb, zvláda konštrukčno – technické úkony s materiálmi, spájanie materiálov v koláži a asambláži, zvládnuť techniku konštrukcie vonkajšieho tvaru – balenie, drôtovanie, zvládnuť techniky otláčania, zvládnuť techniky modelovania, skladania, spájania, zvládnuť základné grafické operácie na počítači

Mentálne spôsobilosti – žiak vie rozoznať dôležité – nepodstatné, zaujímavé – nezaujímavé z videnej skutočnosti, chápe odlišnosť ako spôsob výtvarného vyjadrenia, vie porovnať špecifiká svojho regiónu s ostatnými, podnety prírody vie vidieť ako výtvarné podnety, pokúša sa charakterizovať seba samého cez logo, erb, značku

Postoje – hlavnou kompetenciou v oblasti postojov je tvorivý prístup – autentické riešenie, ktoré by sa mali sformovať ako otvorenosť voči experimentovaniu, voči hľadaniu analógií, hľadanie vlastných riešení, aktívny prístup k svojmu prostrediu, porovnať vlastný štýl s ostatnými, spolupracovať pri realizácii konceptov s inými

Hodnotenie

Ťažiskom hodnotenia je osobný rozhovor so žiakom, v ktorom učiteľ získa spätnú väzbu o aspektoch jeho činnosti. Žiak je hodnotený podľa kritérií primeraných veku žiaka podľa toho, ako vytváral postoje, získaval zručnosti, spôsobilosti a vedomosti a ako bol schopný realizovať výsledný artefakt.

Hodnotenie výtvarnej výchovy

Stupeň hodnotenia :

Kritériá:

Výborný

- žiak je iniciatívny, tvorivý, uplatňuje vlastné nápady, je otvorený, experimentuje
- ovláda zručnosti technické, materiálové, nástrojové na vynikajúcej úrovni
- dokáže veku primerane pomenovať a interpretovať svoje zážitky
- rešpektuje svoj vlastný tvorivý výsledok, je tolerantný k prejavom iných, aj k ich názoru a vkusu,
- -- vie veku primerane vyjadriť postoje v oblasti vizuálnej kultúry

Chválitebný

- žiak spĺňa kritériá 1. stupňa ale je menej samostatný, iniciatívny

Dobrý

- žiak realizuje edukačné témy priemerne, chýba mu iniciatívnosť, tvorivosť, tolerancia, nerozširuje svoju flexibilitu, neosvojuje si nové prostriedky, podlieha predsudkom a stereotypom

Dostatočný

- žiak realizuje edukačné témy na nízkej úrovni, bez vlastného vkladu,

s ťažkosťami aplikuje získané poznatky v nových oblastiach

Nedostatočný

- žiak nespĺňa kritériá, neguje vyučovací proces
(použiť len vo výnimočných prípadoch, aj to len v čiastkovom hodnotení)

3. VÝCHOVA UMENÍM

Hodinová dotácia:

Ročník	5.	6.	7.	8.	9.	Spolu
Štátny vzdelávací program	0	0	0	0,5	0,5	1
Školský vzdelávací program	0	0	0	0,5	0,5	1
Spolu	0	0	0	1	1	2

1. Charakteristika predmetu

Predmet výchova umením nadväzuje na predmety hudobná výchova a výtvarná výchova. Má žiakom sprostredkovať živú skúsenosť umenia a svetové a národné kultúrne dedičstvo. Ťažiskovo vychádza z hudobného umenia a z vizuálnych umení – výtvarného, architektúry, dizajnu a filmu. Prierezovo obsahuje prvky literárneho a dramatického umenia. Zámerom tohto predmetu je optimálne formovať osobnosť – emocionalitu a intelekt žiakov tak, aby si prostredníctvom tvorivých činností a komunikácie s umením vytvárali svoj autentický spôsob bytia, aby sa umenie stalo súčasťou ich života.

Predpokladaný prínos predmetu výchova umením:

- vyvážene rozvíjať intuitívnu, citovú aj racionálnu stránku osobnosti žiakov,
- rozvíjať tvorivosť žiakov,
- rozvíjať komplexný pohľad na umenie, chápať rôznosť poslania (spoločenskú funkciu) jednotlivých druhov umenia,
- rozumieť súčasným tendenciám umenia a poznať vlastnú kultúrnu tradíciu,
- naučiť sa orientovať v komunikačnom prostredí kultúry, získavať a vyhodnocovať informácie z rôznych zdrojov kultúrnej prevádzky (koncerty, festivaly, výstavy, prehliadky, internet, literatúra, reklama, masmédiá ...),
- experimentovať pri spájaní médií, žánrov a druhov umenia;
- vytvárať možnosť projektov, prepájajúcich výtvarné a hudobné umenie so slovesným umením, divadlom, filmom,
- formovať a usmerňovať hodnotovú a vkusovú orientáciu žiakov,
- umožňovať alternatívne metódy práce (skupinové vyučovanie, projektové vyučovanie...).

2. Ciele učebného predmetu

Žiaci

- na základe vedomostí o rôznych druhoch umenia nadobudnú schopnosť uplatňovať tieto vedomosti pri aktívnom vnímaní a obsahovom prístupovaní umeleckých diel,
- spoznajú najvýznamnejších slovenských a svetových tvorcov diel rôznych umeleckých druhov a ich interpretov, diela typické pre kľúčové tendencie súčasného umenia, ako aj diela charakterizujúce štýlové znaky historických epoch,
- spoznajú najdôležitejšie vlastnosti vyjadrovacích prostriedkov rôznych umení, technické postupy, nástroje

a médiá,

- na základe spoznávania a osvojovania si umeleckej výpovede domácich diel (výtvarných, hudobných, literárno-dramatických) v kontexte s európskou kultúrou získavajú úctu k tvorcom a dielam svojej krajiny,
- na základe svojich činností v tomto predmete získavajú schopnosť vyjadrovať svoje emócie, vzťahy a postoje,
- nadobudnú schopnosť otvorene prijímať, hodnotiť a oceňovať umelecké diela a umelecké prejavy,
- dokážu analyzovať, porovnávať a syntetizovať poznatky a podnety z prírodných vied, geografie, histórie, etiky, literatúry, cudzích jazykov a vyhodnocovať ich vplyv na umenie,
- dokážu vytvárať projekty, v ktorých budú syntetizovať vlastné i prevzaté nápady z jednotlivých umeleckých oblastí,
- dokážu bez predsudkov pristupovať k vnímaniu a rozširovaniu umeleckých hodnôt rôznych kultúr,
- vedia prežívať výnimočnosť významných umeleckých osobností a hľadajú v ich tvorivých osudoch inšpiráciu pre vlastný život,
- získavajú schopnosti spolupracovať v tíme, prevziať zodpovednosť za plánovanie, propagáciu, realizáciu i prezentáciu vlastnej práce i skupinových projektov,
- chápu umenie v jeho mnohorakých podobách a súvislostiach nielen ako ušľachtilý spôsob vyplňania voľného času, ale aj ako prostriedok skvalitnenia a skultúrenia svojho života,
- dokážu zostavovať auditívne, vizuálne i dramatické prvky do celkov tak, aby prostredníctvom nich vedeli vyjadriť svoje myšlienky, predstavy, postoje, a tak komunikovať s okolitým svetom,
- osvojujú si technické postupy potrebné na spracovanie materiálu (nahrávanie, montáž, strih, úprava akustického signálu, komunikácia a elaborácia prostredníctvom softvérov, vyhľadávanie umeleckých podnetov na internete...).

3. Témy, tematické celky

Zvuk a obraz – Jazyk umenia

Tradícia a identita

Prieniky umení

Podnety umenia

Prieniky umenia a vedy

Populárna kultúra

Komplexné projekty

4. Požiadavky na výstup

Absolvent nižšieho sekundárneho stupňa vzdelania sa naučil:

- poznať charakteristické diela a štýl kľúčových epoch európskeho umenia,
- poznať znaky ťažiskových tendencií moderného a súčasného výtvarného a hudobného umenia,
- orientovať sa v systémoch dizajnu a architektúry,
- poznať žánre filmu a základné tendencie v jeho vývoji,
- poznať najdôležitejšie médiá, nástroje a technické (realizačné) postupy v rôznych druhoch umenia,
- poznať základné vyjadrovacie prostriedky a kompozičné princípy v hudbe a vo výtvarnom umení,
- orientačne poznať najdôležitejších autorov svetového a slovenského umenia,
- diskutovať o umeleckých dielach,
- identifikovať a správne používať pojmy z podnetov ponúkaných z rôznych smerov hudobného a výtvarného umenia,
- žiak si dokáže vybrať vhodnú techniku vzhľadom na zvolenú tému a formu práce,
- slobodne vyjadrovať, stvárať svoje pocity, myšlienky s istým cieľom a cieľavedome ich usporiadať do istej kompozície, inštalácie,
- vybrať si a stvárať výsek reality, ale aj ju pretvárať, modifikovať, vytvárať štylizácie a farebné variácie

videného,

- transformovať text alebo melódiu napočúvanej alebo obľúbenej skladby, piesne, vyjadriť pocity radosti, smútku, nebezpečenstva, harmónie, šťastia rytmickými nástrojmi, prípadne hraním na hudobný nástroj alebo kombináciou rôznych zvukov,
- spracovať podnety a transformovať ich – napr. hudobné podnety do výtvarného umenia alebo naopak,
- zhmotňovať svoje predstavy kresbou rôznymi nástrojmi, modelovaním, konštrukciou, či technikami maľby alebo monotypie,
- pracovať čisto so zámerom prezentácie svojho výtvoru,
- navrhnúť kostýmy a štýl líčenia pre nejaké krátke divadelné predstavenie,
- technicky zvládnuť prípravu jednoduchého kostýmu podľa charakteru postavy,
- základné práce s fotoaparátom, cieľavedome komponuje fotografiu a následne zvládne jednoduché úpravy a dotvorenie fotografie na počítači,
- odôvodniť a skomentovať výber umeleckého diela,
- chápať základné princípy výstavby umeleckých diel,
- rozlíšiť moderné a klasické umenie, vie sa orientovať v jednotlivých výtvarných a hudobných epochách (základné a preberané epochy),
- výtvarne aj slovne interpretovať umelecké dielo,
- spoločensky správať na kultúrnych podujatiach,
- využívať vo vyučovacom procese informačno-komunikačné médiá,
- predniesť svoje vlastné názory na umenie, predloženú tému,
- pracovať v tíme, zapájať sa do skupinových aktivít,
- primerane reagovať na podnety výtvarného a hudobného umenia,
- rozvíjať svoje prezenčné a organizačné zručnosti pri usporiadaní kultúrneho podujatia.

5. Metódy a formy práce – stratégie vyučovania

Využívame metódy, ktoré poskytnú podnety pre hudobnú aktivitu žiakov: monologické slovné metódy, skupinové projektové vyučovanie, návšteva kultúrnych podujatí a výstav, besedy, zážitkové, kognitívne, skúsenostné metódy, dialóg a diskusia, imitačná a kombinovaná metóda osvojovania piesní, riadené objavovanie hudby, informačno-receptívna metóda, improvizácia, preberanie názorov a postojov, napodobňovanie činností, metóda hrania rol, improvizácia.

6. Učebné zdroje

- učebnice hudobnej a výtvarnej výchovy (5. – 7. ročník ZŠ)
- reprodukcie diel výtvarných umelcov v odborných publikáciách
- internetové stránky
- filmové, divadelné, hudobné a literárne ukážky
- kultúrne inštitúcie a galérie prezentujúce diela výtvarných umelcov
- vlastné IKT cvičenia a prezentácie
- odborné publikácie o hudbe a výtvarnom umení

7. Hodnotenie predmetu

Žiak je hodnotený podľa Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy. známku výborný (1), chválitebný (2), dobrý (3), dostatočný (4), nedostatočný (5) vo všetkých troch zložkách predmetu. Pri hodnotení učebných výsledkov žiakov so ŠVVP sa bude brať do úvahy možný vplyv zdravotného znevýhodnenia žiaka na jeho školský výkon.

Vzdelávací (obsahový a výkonový) štandard ročník: ôsmy

OBSAHOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD	VÝKONOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD
<p>1. ZVUK A OBRAZ – JAZYK UMENIA</p> <ul style="list-style-type: none"> - OBRAZ V HUDBE, HUDBA V OBRAZE - výtvarné stvárnenie hudobných foriem - VYJADROVACIE PROSTRIEDKY A ICH ŠTYLIZÁCIA V HUDBE A VÝTVARNOM UMENÍ - štylizačné variácie motívu, tvaru - surrealizmus, kubizmus, impresionizmus, fauvizmus... 	<ul style="list-style-type: none"> - výtvarne stvárniť rôzne hudobné formy (fúga, sonáta, humoreska, kánon, jódlovanie, valčík, tango, rock and roll...) - zvládnuť základy narábania s rôznymi výtvarnými nástrojmi, narábať s farbou - orientačne poznať charakteristické diela a štýl epoch európskeho umenia - tvorivo používať vybrané výtvarné techniky (kresba, kolorovaná kresba, maľba..) a prostredníctvom nich vedieť vyjadriť vlastné nápady a koncepty - vytvoriť návrh na vitráž - vytvoriť koláž – fantastickú bytosť
<p>2. TRADÍCIA A IDENTITA</p> <ul style="list-style-type: none"> - UMENIE A NÁBOŽENSTVO, UMENIE BAROKA - baroková architektúra, maliarstvo, sochárstvo, hudba - kresba prvkov barokovej architektúry - gotika a ďalšie architektonické a výtvarné štýly v našom meste - PROSTREDIE A SITUÁCIA - dotvorenie priestoru školy inštalovaním prvkov, ktoré pozmenia jeho význam 	<ul style="list-style-type: none"> - orientačne poznať charakteristické diela a štýl epoch európskeho umenia - poznať znaky barokového slohu - zvládnuť základy proporčnej stavby zobrazovaného predmetu (výška a šírka, pomer hlavných častí) - zvládnuť základy narábania s rôznymi výtvarnými nástrojmi (ceruza, pero, uhlík..) - kresliť prvky barokovej architektúry (zachovanie proporcií, tieňovanie) - vnímať a porovnávať charakter okolitej krajiny (svojho mesta) a charakter tradícií s inými typmi kultúr - vytvoriť návrh na dotvorenie priestorov školy
<p>3. PRIENIKY UMENÍ</p> <ul style="list-style-type: none"> - DIVADLO A TANEC, SPOJENIE S HUDBOU A DIZAJNOM - Commedia dell'arte - návrhy kostýmov, líčenie a masky - PORTRÉT SPOLUŽIAKA - literárny opis spolužiaka - portrét v dejinách umenia - fotografický portrét - kresba hlavy - portrét - karikatúra - mentálny portrét ľudskej osobnosti v hudbe 	<ul style="list-style-type: none"> - charakterizovať commediu dell'arte a vymenovať hlavné postavy; improvizovať pri realizácii pohybových predstáv - tvorivo používať rôzne výtvarné techniky a prostredníctvom nich vedieť vytvoriť kostýmy, masky - prostredníctvom rôznych techník vytvoriť líčenie - poznať charakteristické diela európskeho umenia - vedieť opísať spolužiaka (jeho tvár, postavu, zvyky, vkus, vlastnosti) - zvládnuť základné technické postupy a zákonitosti fotografovania - vytvoriť fotografiu s prihliadnutím na správne osvetlenie, výraz a orámovanie - nakresliť portrét so zachovaním proporcií (kresba podľa modelu) - vytvoriť deformovaný portrét – karikatúru - výtvarne stvárniť charaktery na základe počúvanej hudby; tvorivo vyjadriť vlastné nápady pomocou vybraných výtvarných techník, nástrojov
<p>4. PODNETY UMENIA</p> <ul style="list-style-type: none"> - PODNETY VÝTVARNÉHO UMENIA - výtvarné umenie v historickom priereze 	<ul style="list-style-type: none"> - orientačne poznať autorov výtvarného umenia - diskutovať o umeleckých dielach

<ul style="list-style-type: none"> - reprodukcia výtvarného diela (koláž, maľba, kresba) - PODNETY HUDBY, ŠPIRÁLA ŽIVOTA – VZŤAHY MEDZI GENERÁCIAMI - reštaurátorstvo - vkus a móda 	<ul style="list-style-type: none"> - vo svojom vyjadrovacom procese spracovať charakteristické podnety rôznych (vybraných) tendencií umenia 20. storočia - použiť niektorý z postupov charakteristických pre postmoderné umenie (koláž, maľba, kresba) - chápať krásu starých vecí - obnovovanie, reštaurátorstvo v maliarstve - poznať módne trendy historických období
<p>5. PRIENIKY UMENIA A VEDY</p> <ul style="list-style-type: none"> - VÝTVARNÉ REAKCIE NA TÉMY VEDY - veda a umenie - výtvarné stvárnenie procesov (fyzikálnych, chemických, biologických) - komiks - HUDBA A PRÍRODA, ČLOVEK VOČI PRÍRODE – PRÍRODA AKO PARTNER ČLOVEKA - výjavy z prírody 	<ul style="list-style-type: none"> - analyzovať a výtvarne vyjadriť rôzne javy alebo procesy (fyzikálne, chemické, biologické) - tvorivo používať vybrané výtvarné techniky (kresba, kolorovaná kresba, maľba...) a prostredníctvom nich vedieť vyjadriť vlastné nápady a koncepty - vytvoriť jednoduchý komiks pomocou rôznych techník (perokresba, maľba, koláž) - tvorivo vyjadriť vlastné nápady pomocou vybraných výtvarných techník
<p>6. POPULÁRNA KULTÚRA</p> <ul style="list-style-type: none"> - UMENIE A GÝČ - vzťahy medzi umením a gýčom - pop art – reakcie na gýč - VZORY A VLASTNÁ TVÁR - telový dizajn, úprava tváre, účesu - postfotografia 	<ul style="list-style-type: none"> - diskutovať o umeleckých dielach (vzťahy medzi umením a gýčom) - podieľať sa na tvorbe skečov, scénok - orientačne poznať charakteristické diela a štýl pop artu (Andy Warhol) - vytvárať návrhy (na fotografiách), prípadne realizácie úprav na tvárach spolužiakov, navrhovať módne doplnky - zdokumentovať vlastné výstupy (fotografia, video) - vytvoriť digitálne manipulovanú fotografiu, spracovať a upraviť fotografiu v počítači - prezentovať vlastné výstupy a diskutovať o nich
<p>7. KOMPLEXNÉ PROJEKTY *</p> <ul style="list-style-type: none"> - SPOLOČNÝ INTERDISCIPLINÁRNY PROJEKT SKUPINY - architektonický návrh a model - výchovný koncert pre žiakov 1. – 5. ročníka - fantastické a magické v umeniach (balada, rozprávka) *výber projektu podľa možností danej triedy 	<ul style="list-style-type: none"> - poznať rôzne polohy a typy architektúr - vytvoriť architektonický model - spolupracovať na vytvorení scenára koncertu - vybrať vhodnú hudbu - tvorba kostýmov a masiek - spolupracovať na dramatisácii balady alebo rozprávky

Vzdelávací (obsahový a výkonový) štandard ročník: deviaty

OBSAHOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD	VÝKONOVÝ VZDELÁVACÍ ŠTANDARD
<p>1. ZVUK A OBRAZ – JAZYK UMENIA</p> <ul style="list-style-type: none"> - OBRAZ V HUDBE, HUDBA V OBRAZE - hľadanie hudobných ekvivalentov k výtvarným dielam - hľadanie výtvarných ekvivalentov k hudobnému jazyku 	<ul style="list-style-type: none"> - poznať autorov výtvarného a hudobného umenia - diskutovať o umeleckých dielach - verbálne vyjadriť emócie a dojmy z počúvanej hudby

<p>- VYJADROVACIE PROSTRIEDKY A ICH ŠTYLIZÁCIA V HUDBE A VÝTVARNOM UMENÍ</p> <p>- štýl a výraz emócií v hudbe: láska, nenávisť, radosť, vážnosť, hnev, nepokoj, sústredenie, meditácia, strach...</p> <p>- MULTIMÉDIÁ – POHYB A DEJ PROSTREDNÍCTVOM OBRAZU A ZVUKU; TECHNIKA – TRETIA RUKA ČLOVEKA</p> <p>- strihanie zvukov a filmových záberov</p> <p>- počítačová hudba</p> <p>- hudba na internete</p>	<p>- vytvoriť v programe Jigs@w Puzzle2 puzzle s hudbou (treba vyhľadať historicky a charakterovo príbuzné ekvivalenty výtvarného diela a hudby)</p> <p>- vnímať, analyzovať, hodnotiť a porovnávať hudobné skladby</p> <p>- intonačne čisto, kultivovane a so zodpovedajúcim výrazom zaspievať vybrané ľudové, umelé a populárne piesne</p> <p>- láska: poznať najslávnejšie páry z histórie, biblie, literatúry, filmu...</p> <p>- poznať žánre filmu a základné tendencie v jeho vývoji</p> <p>- zvládnuť základné operácie na počítači; strihanie zvukov v programe Audacity, vytvoriť výstup prostredníctvom programu Windows Movie Maker</p> <p>- generovať počítačové zvuky</p> <p>- vytvoriť vlastné zvuky prostredníctvom elektronického nástroja, mikrofónu a vlastného hlasu, ruchov rôznych nástrojov</p>
<p>2. TRADÍCIA A IDENTITA</p> <p>- UMENIE A NÁBOŽENSTVO, UMENIE BAROKA</p> <p>- modlitba</p> <p>- sakrálné skladby</p> <p>- baroková architektúra, maliarstvo, sochárstvo, hudba</p> <p>- postava Krista v umení</p> <p>- PROSTREDIE A SITUÁCIA</p> <p>- mestské a vidiecke korene umenia</p>	<p>- počúvať skladby a diskutovať o nich, vyberať hudbu, ktorá pôsobí meditatívne, posvätné</p> <p>- porovnávať modlitby, meditácie vyjadrené v hudbe a vo výtvarnom v umení, v sochárstve, v architektúre</p> <p>- porovnávať hudobné spracovanie modlitby v rôznych historických obdobiach a v tvorbe hudobných skladateľov</p> <p>- poznať rôzne druhy sakrálnych skladieb: omša, rekviem, chorál, pašie, spirituál, gospel</p> <p>- porovnávať zachytenie biblických motívov a Krista v rôznych obdobiach a v rôznych umeniach (výtvarné umenie, literatúra, film, muzikál, sochárstvo)</p> <p>- porovnať kultúru a subkultúru mesta s vidiekom, reprodukovať skúsenosti žiakov s pobytom v meste i na vidieku, vyhodnocovať klady a zápory pobytu v meste a na dedine</p> <p>- vytvoriť hudobno-scénické modely typické pre život na dedine, pripomenúť si ľudové zvyky a tradície: dožinky, svadba, vynášanie Moreny, stridžie dni, Fašiangy, Hromnice...</p> <p>- intonačne čisto, kultivovane a so zodpovedajúcim výrazom zaspievať vybrané ľudové, umelé a populárne piesne</p>
<p>3. PRIENIKY UMENÍ</p> <p>- DIVADLO A TANEC, SPOJENIE S HUDBOU A DIZAJNOM</p> <p>- Commedia dell'arte</p> <p>- slávne svetové divadelné scény</p>	<p>- vedieť charakterizovať commediu dell'arte a vymenovať hlavné postavy</p> <p>- poznať najslávnejšie operné divadelné domy, slávnych operných spevákov, najznámejšie opery a ich autorov</p> <p>- poznať najznámejšie balety a ich autorov, slávnych tanečníkov</p>
<p>4. PODNETY UMENIA</p>	

<ul style="list-style-type: none"> - prehľad umeleckých slohov a štýlov od praveku po súčasnosť - PODNETY VÝTVARNÉHO UMENIA - výtvarné umenie v historickom priereze - slávni maliari - typické diela rôznych epoch výtvarného umenia - PODNETY HUDBY, ŠPIRÁLA ŽIVOTA – VZŤAHY MEDZI GENERÁCIAMI - hudba v historickom priereze - hudobní skladatelia - typické hudobné diela rôznych epoch - výlet do minulosti populárnej hudby 	<ul style="list-style-type: none"> - poznať a vedieť určovať umelecké slohy - poznať autorov svetového a slovenského výtvarného umenia - poznať najslávnejšie a najznámejšie výtvarné diela - vedieť diskutovať o umeleckých dielach - poznať štýl epoch európskeho umenia, skladateľov a diela - vedieť verbálne vyjadriť emócie z počúvanej hudby - poznať základné štýly populárnej hudby - intonačne čisto, kultivovane a so zodpovedajúcim výrazom zaspievať vybrané umelé a populárne piesne
<p>5. PRIENIKY UMENIA A VEDY</p> <ul style="list-style-type: none"> - HUDBA A PRÍRODA, ČLOVEK VOČI PRÍRODE – PRÍRODA AKO PARTNER ČLOVEKA - základy akustiky - výjavy prírody v hudbe - ľudové a populárne piesne o prírode; piesne k rôznym príležitostiam – ľudové piesne o hore, poli, zvieratách, country, blues, rituály... - hudobné nástroje 	<ul style="list-style-type: none"> - vedieť diskutovať o umeleckých dielach - intonačne čisto, kultivovane a so zodpovedajúcim výrazom zaspievať vybrané umelé a populárne piesne - chápať využitie poznatkov z fyziky pri výrobe hudobných nástrojov; výroba a vývoj hudobných nástrojov
<p>6. POPULÁRNA KULTÚRA</p> <ul style="list-style-type: none"> - UMENIE A GÝČ - vzťahy medzi umením a gýčom - gýč v hudbe, vo výtvarnom umení, vo filme, v reklame 	<ul style="list-style-type: none"> - diskutovať o umeleckých dielach (vzťahy medzi umením a gýčom) - podieľať sa na tvorbe skečov, scénok - vyjadriť osobný názor na manipuláciu vkusu reklamou, televíznymi zábavnými formátmi - pozorovať a porovnať vplyv hudby v reklame, hudobných videoklipech, hudobných reláciách vo verejnoprávnych aj komerčných TV na vkus žiakov - poukázať na vzory správania sa ľudí v hudobných videonahrávkach a na štýl života prezentovaný vo videoklipech
<p>7. KOMPLEXNÉ PROJEKTY *</p> <ul style="list-style-type: none"> - SPOLOČNÝ INTERDISCIPLINÁRNY PROJEKT SKUPINY - výchovný koncert pre žiakov 1. – 5. ročníka - slávne páry z histórie a umenia - film, nakrútenie filmového záberu *výber projektu podľa možností danej triedy 	<ul style="list-style-type: none"> - spolupracovať na vytvorení scenára koncertu; vybrať vhodnú hudbu; zrealizovať koncert - uviesť príklady na stvárnienie témy lásky v rôznych druhoch umenia; výstup pripraviť v programe Power Point alebo Windows Movie Maker; vložiť zvuk alebo odkaz; prezentovať pred triedou - vytvoriť krátky videoklip pomocou programu Windows Movie Maker; ozvučovať zábery

VIII. ZDRAVIE A POHYB

Vzdelávacia oblasť Zdravie a pohyb vytvára priestor pre uvedomenie si potreby celoživotnej starostlivosti o svoje zdravie, ktorej neoddeliteľnou súčasťou je pohyb. Oblasť sa zameriava na základné informácie, súvisiace so zdravým spôsobom života. Pohyb a zdravý spôsob života sa objavuje v cieľoch viacerých predmetov, napríklad telesnej a športovej výchovy a biológie, etickej výchovy, techniky a sveta práce.

Charakteristickým znakom vzdelávacej oblasti sú vedomosti a praktické skúsenosti vedúce k rozvoju pohybových schopností, zlepšovaniu pohybovej výkonnosti žiaka, k získaniu základov športov a ich využívaniu s perspektívou ich uplatnenia v štruktúre vlastného pohybového režimu. Najdôležitejším poslaním je vytváranie vzťahu k pravidelnej pohybovej činnosti ako nevyhnutného základu zdravého životného štýlu. Vzdelávacia oblasť spája vedomosti, návyky a zručnosti spojené so zdravím, zdravým životným štýlom, pohybovou a športovou činnosťou nielen počas školskej dochádzky, ale i v dospelosti. Základné poznatky o význame pohybových aktivít pre zdravie, prevenciu ochorení, správnej životosprávy, športovej činnosti a jej organizovaní, pohybovej výkonnosti a jej hodnotení a pohybové prostriedky sú v predmete telesná a športová výchova rozdelené do štyroch modulov: Zdravie a jeho poruchy, Zdravý životný štýl, Zdatnosť a pohybová výkonnosť, Športové činnosti pohybového režimu.

Všeobecným cieľom **telesnej a športovej výchovy** je umožniť žiakom si osvojiť, zdokonaľovať a upevňovať pohybové návyky a zručnosti na primeranej úrovni, zvyšovať svoju pohybovú gramotnosť, rozvíjať kondičné a koordinačné schopnosti, zvyšovať všeobecnú pohybovú výkonnosť a zdatnosť, prostredníctvom vykonávanej pohybovej aktivity pôsobiť a dbať o zdravie, vytvárať trvalý vzťah k pohybovej aktivite, telesnej výchove a športu s ohľadom na záujmy žiakov, ich predpoklady a individuálne potreby ako súčasť zdravého životného štýlu a predpokladu schopnosti celoživotnej starostlivosti o vlastné zdravie.

Žiaci končiaci základnú školu by mali mať vytvorenú predstavu o význame telesnej a športovej výchovy pri upevňovaní aktívneho zdravia, mali by poznať účinok vykonávaných cvičení na organizmus. Mali by samostatne prejavovať záujem o pohybové činnosti, mali zodpovedajúcu úroveň pohybových schopností v súlade s ich pohybovými predpokladmi, mali osvojené pohybové činnosti, z ktorých si dokážu vytvoriť pohybové programy pre vlastnú potrebu.

1. TELESNÁ A ŠPORTOVÁ PRÍPRAVA

Charakteristika vyučovacieho predmetu

Predmet telesná a športová výchova poskytuje základné informácie o biologických, fyzických a sociálnych základoch zdravého životného štýlu. Žiak si v ňom rozvíja schopnosti a osvojuje vedomosti, zručnosti a návyky, ktoré sú súčasťou zdravého životného štýlu nielen počas školskej dochádzky, ale i v dospelosti. Osvojí si zručnosti a návyky na efektívne využitie voľného času a zároveň vedomosti o zdravotnom účinku osvojených zručností a návykov.

Ciele vyučovacieho predmetu

Všeobecným cieľom telesnej a športovej výchovy ako vyučovacieho predmetu je umožniť žiakom rozvíjať kondičné a koordinačné schopnosti na primeranej úrovni, osvojovať si, zdokonaľovať a upevňovať pohybové návyky a zručnosti, zvyšovať svoju pohybovú gramotnosť, zvyšovať všeobecnú pohybovú výkonnosť a zdatnosť, prostredníctvom vykonávanej pohybovej aktivity pôsobiť a dbať o zdravie, vytvárať trvalý vzťah k pohybovej aktivite, telesnej výchove a športu s ohľadom na ich záujmy, predpoklady a individuálne potreby ako súčasť zdravého životného štýlu a predpokladu schopnosti celoživotnej starostlivosti o vlastné zdravie.

Špecifické ciele predmetu sú vyjadrené pomocou nasledovných kľúčových a predmetových kompetencií:

Pohybové kompetencie

- Žiak si vie vybrať a vykonávať pohybové činnosti, ktoré bezprostredne pôsobia ako prevencia civilizačných chorôb.
- Žiak dokáže rozvíjať všeobecnú pohybovú výkonnosť s orientáciou na udržanie a zlepšenie zdravia.
- Žiak má osvojené primerané množstvo pohybových činností vo vybraných odvetviach telesnej výchovy a športu a vie ich uplatniť vo voľnom čase.

Kognitívne kompetencie

- Žiak vie vysvetliť dôvody potreby vykonávania pohybovej činnosti v dennom režime so zameraním na úlohy ochrany vlastného zdravia.
- Žiak používa odbornú terminológiu osvojených pohybových činností a oblastí poznatkov.
- Žiak vie zostaviť a používať rozcvičenie pred vykonávaním pohybovej činnosti.
- Žiak dodržiava osvojené pravidlá pri vykonávaní pohybových činností súťažného charakteru.
- Žiak vie, ktoré sú základné olympijské idey a riadi sa nimi vo svojom živote.
- Žiak vie posúdiť a diagnostikovať úroveň svojej pohybovej výkonnosti a telesného rozvoja podľa daných noriem.
- Žiak vie poskytnúť prvú pomoc pri úraze v rôznom prostredí.
- Žiak dodržiava bezpečnostné a hygienické požiadavky pri vykonávaní pohybovej činnosti.
- Žiak pozná životné priority a priority v starostlivosti o vlastné zdravie.
- Žiak pozná negatívne účinky návykových látok na organizmus.

Komunikačné kompetencie

- Žiak sa dokáže jasne a zrozumiteľne vyjadrovať.
- Žiak používa správnu odbornú terminológiu v edukačnom procese i počas voľnočasových aktivít.

Učebné kompetencie

- Žiak vie zdôvodniť potrebu zaradenia pohybových aktivít do svojho denného režimu.
- Žiak vie zdôvodniť potrebu rozohriatia organizmu a rozcvičenia pre športový výkon i ako prevenciu pred zranením.

Interpersonálne kompetencie

- Žiak prejavuje pozitívny vzťah k sebe i iným.
- Žiak efektívne pracuje v kolektíve.
- Žiak vie racionálne riešiť konfliktné situácie, najmä v športe.
- Žiak sa správať empaticky a asertívne pri vykonávaní telovýchovných a športových činností, ale i v živote.

Postojové kompetencie

- Žiak má zážitok z vykonávanej pohybovej činnosti.
- Žiak dokáže zvíťaziť, ale i prijať prehru v športovom zápole i v živote, uznať kvality súpera.
- Žiak dodržiava princípy fair-play.
- Žiak sa zapája do mimoškolskej telovýchovnej a športovej aktivity.
- Žiak využíva poznatky, skúsenosti a zručnosti z oblasti telesnej výchovy a športu a iných predmetov so zameraním na zdravý spôsob života a ochranu prírody.

Obsah

Zabezpečenie uvedených kompetencií sa uskutočňuje prostredníctvom obsahu, ktorý tvoria základné poznatky o význame pohybových aktivít pre zdravie, prevenciu ochorení, správnej životosprávy, športovej činnosti a jej organizovaní, pohybovej výkonnosti a jej hodnotení a pohybové prostriedky. V predmete telesná a športová výchova sú rozdelené do štyroch modulov.

1. Zdravie a jeho poruchy
2. Zdravý životný štýl
3. Zdatnosť a pohybová výkonnosť
4. Športové činnosti pohybového režimu

Ciele jednotlivých modulov

Zdravie a jeho poruchy

- pochopiť účinok pohybovej aktivity na zdravie,
- mať vedomosti o potrebe prevencie pred civilizačnými ochoreniami pohybovými prostriedkami,
- vedieť poskytnúť prvú pomoc,
- vedieť sa správať v situáciách ohrozujúcich zdravie.
- mať vytvorenú hodnotový systém, v ktorom zdravie a pohyb majú popredné miesto.

Zdravý životný štýl

- poznať a dodržiavať zásady správnej výživy,
- zaradiť využívať športové a pohybové činnosti vo svojom voľnom čase,
- mať predstavu o svojich pohybových možnostiach,
- pochopiť význam aktívneho odpočinku pre odstránenie únavy,
- pochopiť kompenzačný účinok telesných cvičení a poznať vhodné cvičenia na jeho dosiahnutie.

Zdatnosť a pohybová výkonnosť

- poznať úroveň vlastnej pohybovej výkonnosti,
- vedieť využiť cvičenia na rozvoj pohybových schopností,
- vedieť diagnostikovať a hodnotiť pohybovú výkonnosť vlastnú i spolužiakov,
- vedieť využiť pohybové prostriedky na rozvoj pohybovej výkonnosti.

Športové činnosti pohybového režimu

- využiť svoje vedomosti na zdokonaľovanie sa vo vlastnej športovej výkonnosti,
- vedieť uplatniť osvojené pravidlá športových disciplín v športovej činnosti,
- prezentovať svoju športovú výkonnosť na verejnosti,
- preukázať pohybovú gramotnosť v rôznych športových odvetviach,
- mať príjemný zážitok z vykonávanej pohybovej činnosti.

Základom obsahu telesnej výchovy v škole je učivo. Štruktúru učiva tvoria tematické celky (ďalej len TC), ktoré sú rozdelené na základné a výberové. V ročnom cykle sa počíta vo všetkých ročníkoch so 66 vyučovacími hodinami.

Ciele modulu 1 a čiastočne modulu 2 sa plnia prostredníctvom obsahu tematického celku Poznatky z telesnej výchovy a športu, ciele modulov 3 a 4 prostredníctvom všetkých ostatných tematických celkov. Obsah základných TC je koncipovaný tak, aby si ho mohla a zároveň i mala osvojiť väčšina žiakov.

V ročnom pláne učiva odporúčame, aby základné tematické celky Poznatky z telesnej výchovy a športu a Všeobecná gymnastika sa vyučovali ako súčasť každej vyučovacej hodiny telesnej výchovy a boli dotované 15 % času vyučovacej hodiny. Ostatné základné tematické celky odporúčame vyučovať v dvoch alternatívach. Prvá alternatíva – v každom ročníku sa vyučuje každý tematický celok. Druhá alternatíva – v každom ročníku sa odučia aspoň tri tematické celky. Pritom každý tematický celok musí byť odučený počas školskej dochádzky aspoň dvakrát s výnimkou Plávania. Tematický celok Plávanie sa zaraďuje do vyučovania aspoň raz za 5 rokov. Tematický celok sa považuje za odučený, ak má v ročnom pláne minimálne 6 hodinovú dotáciu z celkového počtu vyučovacích hodín.

Aspoň jeden výberový TC je povinný v každom ročníku. Výberové TC rozširujú základné TC o pohybové činnosti, ktorých výber umožňuje rešpektovať podmienky školy, záujmy žiakov, záujmy učiteľa, miestne tradície a pod. Vyučovanie výberových TC musí rešpektovať plnenie cieľov telesnej výchovy a bezpečnosť pri cvičení.

Obsah výberových TC sa využíva na doplnenie základného učiva a na motiváciu žiakov, na rozvoj ich pohybových schopností so zreteľom na skupinové záujmy, individuálne predpoklady žiakov a podmienky školy.

Učiteľ môže zaradiť do programu iba tie športové činnosti, ktoré boli súčasťou jeho pregraduálnej prípravy na vysokej škole, alebo na ktoré získal trénerské alebo cvičiteľské vzdelanie, alebo certifikát v niektorej forme ďalšieho vzdelávania učiteľov a trénerov. V záujme každého učiteľa telesnej a športovej výchovy by malo byť zúčastniť sa ďalšieho vzdelávania učiteľov a postupné získavanie potrebnej kvalifikácie k chýbajúcim športovým činnostiam.

PREHLAD TEMATICKÝCH CELKOV

A. Základné tematické celky

B. Výberové tematické celky

Poznatky z telesnej výchovy a športu	Netradičné pohybové aktivity, menej známe pohybové a športové hry
Všeobecná gymnastika	Korčuľovanie
Atletika	Korčuľovanie in line
Základy gymnastických športov	Snowboarding
Športové hry	Cvičenie v posilňovni
Plávanie	Aerobik, akvaerobik
Sezónne činnosti	Športové úpoly a sebaobrana
Povinný výberový tematický celok	Volejbal
Testovanie	
S P O L U 66 hodín	

POZNATKY Z TELESNEJ VÝCHOVY A ŠPORTU

V telovýchovnom procese sú poznatky základným predpokladom uvedomelého osvojovania si pohybových činností, rozvíjania pohybových schopností a výchovy charakterových a iných vlastností osobnosti. Majú dôležitý význam pri vytváraní postojov k zdravému životnému štýlu i k celoživotnej pohybovej aktivite. Sú podmienkou úspešného vykonávania praktických činností. Delia sa na všeobecné a špecifické. Špecifické poznatky sa dotýkajú každého tematického celku.

KOMPETENCIA:

Žiak vie vysvetliť dôvody potreby vykonávania pohybovej činnosti v súvislosti s ochranou vlastného zdravia.

Výkonový štandard

- poznať drobné organizačné formy telesnej výchovy,
- vedieť vysvetliť potrebu rozcvičenia pred vykonávaním pohybovej činnosti,
- dodržiavať pravidlá správnej životosprávy,
- vedieť posúdiť a diagnostikovať úroveň svojej pohybovej výkonnosti a telesného rozvoja podľa daných noriem,
- poznať základné olympijské idey a riadi sa nimi vo svojom živote,
- vedieť poskytnúť prvú pomoc pri úraze v rôznom prostredí,
- dodržiavať bezpečnostné a hygienické požiadavky pri vykonávaní pohybovej činnosti,
- dodržiavať osvojené pravidlá pri vykonávaní pohybových činností,
- používať odbornú terminológiu osvojených pohybových činností.

*Obsahový štandard**Všeobecné poznatky:*

- základné poznatky o formách pohybovej aktivity v režime dňa (ranné cvičenie, spontánna pohybová aktivita, racionálne využívanie voľného času a pod.),
- úloha rozcvičenia pred vykonávaním pohybových činností,
- význam správnej životosprávy pre pohybový výkon a negatívne vplyvy fajčenia, alkoholu a nedovolených látok na zdravie a pohybový výkon,
- telesné zaťaženie, meranie a vyhodnocovanie údajov o pulzovej frekvencii,
- poznatky o rozvoji a diagnostikovaní základných pohybových schopností,
- poznatky o telesnom vývine a jeho diagnostikovaní,
- základné poznatky z biológie človeka súvisiace a účinok pohybovej aktivity na vlastný organizmus,

- úspechy našich športovcov na OH, MS, ME,
- olympijská výchova so zameraním na poznatky o Medzinárodnom olympijskom výbore, Slovenskom olympijskom výbore (poznať jeho symboliku), o olympijských hrách, kalokagatii a fair-play,
- prvá pomoc pri drobných poraneniach.

Špecifické poznatky:

- odborná terminológia vo všetkých TC,
- technika, taktika a metodika osvojovaných pohybových činností,
- pravidlá súťažení v osvojených pohybových činnostiach a základné činnosti rozhodcu.

VŠEOBECNÁ GYMNASTIKA

KOMPETENCIA:

Žiak v tematickom celku všeobecnej gymnastiky dosahuje takú úroveň osvojovania gymnastických činností – polôh, pohybov, cvičebných tvarov, väzieb, že je schopný predviesť pohybový celok, pohybovú skladbu individuálne a skupinovo, podľa stanovených požiadaviek (pravidiel). Dosahuje tak zvýšenie úrovne pohybových schopností, osvojovanie gymnastických zručností, ktoré pomáhajú zlepšiť zdravotne orientovanú zdatnosť bežnej školskej populácie.

Výkonový štandard

- vedieť správne pomenovať, popísať jednotlivé cvičebné polohy, pohyby, cvičebné tvary;
- vedieť zostaviť a viesť rozcvičenie,
- vedieť prakticky ukázať gymnastické cvičenia, zvládnuť cvičebné väzby a pohybové kombinácie s ich vykonaním v zostave jednotlivca alebo skupiny,
- vedieť preukázať poznatky z organizácie, bezpečnosti, dopomoci, záchrany, uplatňovať optimálnu techniku pri vykonávaní základných gymnastických polôh, lokomočných pohyboch, cvičebných tvaroch,
- vedieť ohodnotiť techniku, estetiku a kompozíciu (obsahovú skladbu) konaného gymnastického cvičenia, postrehnúť a posúdiť chyby v predvedení, držaní tela, rozsahu pohybov, svalovom napätí, ochabnutosti tela,
- vedieť posúdiť reálne svoju individuálnu pohybovú úroveň.

Obsahový štandard

Vedomosti:

- zásady držania tela, správne držanie tela, chybné držanie tela,
- základné názvoslovie telesných cvičení,
- pohybové prostriedky všeobecnej gymnastiky,
- štruktúra gymnastickej jednotky - úvodná, prípravná, hlavná, záverečná časť vyučovacej hodiny,
- prípravné, imitačné cvičenie, metodický postup osvojovania a zdokonaľovania polôh, pohybov, cvičebných tvarov, väzieb,
- organizačná činnosť na vyučovacej jednotke (hodine),
- zdravotne orientovaná zdatnosť, pohybový režim, redukcia hmotnosti, obezity,
- pozitívny životný štýl.

Na základe týchto a ďalších vedomostí je možné u žiakov rozvíjať schopnosti a nadobudnúť nasledovné zručnosti :

Zručnosti a schopnosti:

- cvičenia rozvíjajúce kondičné, kondično-koordinačné, koordinačné schopnosti,
- technicky správne polohy a pohyby hlavy, trupu, nôh, paží, lokomócie, cvičenie na- a s náradím, s náčiním, tyče, aeróbne činky, expandre, netradičné), výrazová estetika rytmických a aerobikových pohybov vykonávania všeobecných gymnastických činností,

- cvičebný program na zlepšovanie stavu pohybového a oporného aparátu tela s cieľným rozvojom pohybových schopností a zručností,
- formovanie telesných proporcií, kultivovaného prejavu osobnosti žiaka.

Postoje:

- mať pozitívny vzťah ku gymnastickým činnostiam, ako potreby ich celoživotného vykonávania,
- vedieť účelovo využiť voľný čas s cieľom podporiť zdravie, zdatnosť,
- pestovať pozitívne spoločenské vzťahy medzi ľuďmi všetkých vekových kategórií,
- využívať bohatý pohybový obsah gymnastických cvičení na dosiahnutie fyzickej výkonnosti, zdravotne orientovanej zdatnosti, pozitívnych psychických, emocionálnych a estetických pocitov z pohybu,
- mať vytvorený pozitívny postoj k správneho životného štýlu so snahou o sebazdokonaľovanie, práceschopnosť, húževnatosť, disciplínu,
- prijímať a dodržiavať normy a pravidlá kolektívu.

1. Kondičná gymnastika - posilňovacie cvičenie paží, nôh, chrbtového svalstva, brušného svalstva s jednorazovým, niekoľkonásobným opakovaním, s cieľným zameraním na jednotlivé časti tela:

- kľuky v kľaku, kľuky vo vzpore stojmo vpredu, vzadu, kľuky vo vzpore ležmo vpredu, vzadu znožmo, roznožmo,
- výpony, poskoky, skoky odrazom obojnožne, jednonožne,
- záklony trupu v ľahu vpredu; sed – ľah vzadu,
- zhyby vo vise, vo vise stojmo, vise ležmo na rebrine, hrazde.

Podľa cieľa rozvoja kondičných, kondično-koordinačných schopností:

- ionizačný program zameraný na držanie tela v správnom napätí svalov v ľahu, kľakoch, sedoch, podporoch, postojoch bez náčinia, náradia, s náčiním (fit lopty, over baly, dynabandy, ..), náradím, na náradí,
- všeobecný kondičný program s obsahom statických, dynamických cvičení,
- plyometrický program zameraný na rozvoj dynamickej sily nôh,
- vytrvalostno-silový program, cvičenia paží, nôh, trupu, brucha, bokov (kľuky, zhyby vo vise stojmo, prednosy v sede, vo vise, mierne záklony v ľahu, dvíhanie trupu, nôh v ľahu na boku.

ZÁKLADNÁ GYMNASTIKA

Akrobatické cvičenie:

- ľah vznesmo; stojka na lopatkách znožmo, s čelným, bočným roznožením; sed roznožmo, hlboký predklon; sed znožmo predklon;
- kotúle vpred, kotúle vzad s rôznou východiskovou a výslednou polohou, väzby kotúľov so skokmi a obratmi,
- stojka na rukách oporou rúk na lavičku, stojka na rukách s dopomocou o rebrinu (stenu), stojka na rukách s polohou nôh bočne, čelne,
- premet bokom s dopomocou, premet bokom samostatne,
- podpor stojmo prehnute vzad (most na hlave, most vo vzpore na rukách).

Skoky a obraty:

- skoky odrazom obojnožne – znožmo, skrčmo prípäťmo, skrčmo roznožmo čelne, bočne, s obratom o 180° - 360°,
- obraty obojnožne v postojoch – prestupovaním, križením, prísunom. Obraty jednonožne prednožením o 180° - 360°.

Cvičenie na náradí a s náradím:

- rebriny: rúčkovanie v podpore ležmo, vo vise prednosy skrčmo, prednosy, postupovanie po rebrinách, výdrž v zhybe, odrazom z nôh zhyby,
- lavičky, nízka kladinka: chôdza vpred, vzad, bokom; beh; poskoky, skok striedavo strižný; váha predklonmo; obrat znožmo o 180° v drepe, podrepe, stojí; zoskok odrazom obojnožne – znožmo, roznožmo čelne, skrčmo prípäťmo, skrčmo prednožmo. Väzby, zostava (1 - 2 – 3 dĺžky náradia),

- hrazda: zhyb stojmo, zhyb; vis vznesmo, vis strmhlav, vis vznesmo roznožmo bočne; výmyk; prešvihy únožmo vpred, vzad; zoskoky
- - prekot vpred, zákmihom doskok na podložku

Cvičenie s náčiním:

- švihadlo – preskoky na mieste, z miesta znožmo, jednoožne, skrižmo, striedavonožne. Vázby, zostava, pohybová skladba,

Relaxačné a dychové cvičenie:

- aktívna kinetická relaxácia,
- pasívna kinetická relaxácia,
- cvičenie prehĺbenia nádychu a výdychu v stoj, vo vzpore kľačmo, v sede, drepe, predklone.

Poradové cvičenie:

- nástup, pochod, povely.

3. Kompenzačné cvičenia:

- odstraňovanie a korigovanie telesných a pohybových nedostatkov spôsobených jednostrannou sedavou činnosťou,
- cvičenia kĺbovej pohyblivosti a elasticity svalov, pasívne – sed roznožmo, predklon; ľah vznesmo; pohyby ťahom – v ľahu prednožiť skrčmo P/L nohu, chytiť za predkolenie a ťahať k trupu; aktívne – švihanie nohy v ľahu, stojí do prednoženia, unoženia, zanoženia,
- cvičenia posilňovacie zamerané lokálne na problematiku časti tela.

Za pomoci týchto vedomostí, zručností a schopností v priebehu vyučovacieho procesu predpokladáme vytvorenie postojov u žiakov.

ATLETIKA

KOMPETENCIA:

Žiak vie využívať základné atletické lokomócie pri udržiavaní a zvyšovaní svojej telesnej zdatnosti a uplatňuje získané vedomosti, zručnosti a návyky v každodennom živote.

Výkonový štandard

- vedieť sa orientovať v základných atletických disciplínach, charakterizovať ich a prakticky demonštrovať,
- poznať význam a vplyv základných prostriedkov kondičnej prípravy na zdravý rozvoj organizmu a využíva ich vo svojej spontánnej pohybovej aktivite,
- poznať základné pravidlá atletických disciplín a pod dohľadom pedagóga je schopný pomáhať pri organizácii a rozhodovaní atletických súťaží,
- poznať význam rozcvičenia a vie sa aktívne zapojiť do jeho vedenia,
- poznať a v živote uplatňovať zásady fair-play ako súťažiaci, rozhodca, organizátor, divák.

Obsahový štandard

Vedomosti:

- základná terminológia a systematika atletických disciplín,
- technika atletických disciplín,
- základné pravidlá súťaženia a rozhodovania atletických súťaží,
- organizácia súťaží (časomerač, rozhodca, zapisovateľ),
- zásady fair-play,
- bezpečnosť a úrazová zábrana,
- zásady hygieny a vplyv atletiky na zdravý vývin mládeže.

Na základe týchto a ďalších vedomostí možno u žiakov rozvíjať schopnosti a nadobudnúť nasledovné zručnosti :

Zručnosti a schopnosti:

- základy racionálnej techniky pohybových činností (atletická abeceda, nízky a polovysoký štart, švihový a šliapavý beh, šprint, vytrvalostný beh, štafetový beh, skok do diaľky skrčmo a kročmo, skok do výšky, hod kriketovou loptičkou a granátom, vrh guľou),
- rozvoj kondičných a koordinačných schopností,
- základné (pomocné) funkcie rozhodcu a organizátora atletických súťaží,
- využitie základných atletických lokomócií pri rozvoji telesnej zdatnosti a pohybovej výkonnosti.

Za pomoci týchto vedomostí, zručností a schopností v priebehu vyučovacieho procesu predpokladáme vytvorenie nasledovných postojov u žiakov:

Postoje:

- mať trvalý pozitívny vzťah k atletickým činnostiam ako predpokladu pre ich celoživotné uplatňovanie v individuálnej pohybovej aktivite a udržiavaní zdravia,
- preukazovať pozitívny postoj k súťaženiu,
- preukazovať pozitívny vzťah k súperom,
- dodržiavať prijaté zásady v rámci skupiny,
- vedieť súperiť, kooperovať a tolerovať súperov,
- prejavovať snahu o seba zdokonaľovanie, húževnatosť, vytrvalosť, cieľavedomosť.

*I. ZÁKLADY GYMNASTICKÝCH ŠPORTOV**KOMPETENCIA:*

Žiak v tematickom celku „základy gymnastických športov“ dosahuje takú úroveň osvojenia činností gymnastického športu, že je schopný predviesť individuálne alebo v skupine zostavu podľa daných pravidiel.

Výkonový štandard

- poznať gymnastické športy, vedieť popísať disciplíny, ich cvičebný obsah, zameranie, a cieľ
- vedieť správne pomenovať cvičebné polohy, pohyby, cvičebné tvary,
- vedieť zostaviť a viesť rozcvičenie so zameraním na vybraný gymnastický šport,
- vedieť prakticky ukázať imitačné, prípravné cvičenia, základné cvičebné tvary, zaradiť a predviesť pohybové kombinácie v zostave jednotlivca alebo skupiny,
- uplatňovať optimálnu techniku pri vykonávaní gymnastických polôh, lokomočných pohyboch, cvičebných tvaroch,
- vedieť ohodnotiť techniku, estetiku a skladbu gymnastického cvičenia v disciplínach vybraného gymnastického športu,
- dokázať postrehnúť chyby v predvedení, držaní tela, rozsahu pohybu, svalovom napätí, poznať práva a povinnosti v gymnastických pretekoch,
- vedieť posúdiť reálne svoju individuálnu športovú úroveň.

*Obsahový štandard**Vedomosti:*

- význam a zmysel vykonávania gymnastických športov,
- zásady držania tela, esteticko-pohybové prostriedky gymnastických športov,
- terminológia polôh a pohybov, cvičebných tvarov,
- disciplíny a cvičebný obsah športovej gymnastiky žien, mužov; športového aerobiku, modernej gymnastiky, gymteamu,
- prípravné, imitačné cvičenie, metodický postup osvojovania a zdokonaľovania polôh, pohybov, cvičebných tvarov, väzieb, zostavy, spoločnej pohybovej skladby,
- zásady motorického učenia v gymnastických športoch, organizácia pretekov,
- zásady bezpečného správania, dopomoc, záchrana pri cvičení,
- zdravotne orientovaná výkonnosť, redukcia hmotnosti, obezity,
- pozitívny životný štýl.

Na základe týchto a ďalších vedomostí je možné u žiakov rozvíjať schopnosti a nadobudnúť nasledovné zručnosti :

Zručnosti a schopnosti:

- cvičenia rozvíjajúce kondičné, kondično-koordinačné, koordinačné schopnosti,
- prípravné a imitačné cvičenia, polohy a pohyby častí tela, lokomočné pohyby, akrobacia, cvičenie na- a s náradím, s náčiním, výrazovo-estetické prostriedky gymnastických a aerobikových pohybov,
- kondičná zložka, technická zložka gymnastických športov.

Postoje:

- mať pozitívny vzťah ku gymnastickým činnostiam, ako potreby ich celoživotného vykonávania,
- vedieť účelovo využiť voľný čas s cieľom podporiť zdravie, zdatnosť,
- pestovať pozitívne spoločenské vzťahy medzi ľuďmi všetkých vekových kategórií,
- využívať bohatý pohybový obsah gymnastických cvičení na dosiahnutie fyzickej výkonnosti, zdravotne orientovanej zdatnosti, pozitívnych psychických, emocionálnych a estetických pocitov z pohybu,
- mať vytvorený pozitívny postoj k správneho životného štýlu so snahou o sebazdokonaľovanie, práceschopnosť, húževnatosť, disciplínu,
- prijímať a dodržiavať normy a pravidlá kolektívu.

1. Športová gymnastika – prostné, hrazda

Prostné:

– zostava na páse (žinenkách), 1 - 2 rady.

Akrobacia:

- stojka na lopatkách znožmo, s čelným, bočným roznožením,
- kotúle vpred, kotúle vzad v rôznych obmenách východiskovej, hlavnej, výslednej polohy, kotúl'ové väzby,
- stojka na rukách s rôznou polohou nôh, stojka na rukách – kotúl' vpred,
- stojka na hlave švihom, ťahom
- premet bokom

Skoky a obraty:

- skoky odrazom obojnožne – znožmo, skrčmo pripätmo, skrčmo, roznožmo čelne, bočne, s obratom o 180° - 360°. Skok odrazom jednonožne s prednožením striedavonožne (nožnice), upažiť,
- obraty obojnožne v postojoch.

Rovnovážne cvičenie:

– váha predklonmo.

Cvičenie kľbovej pohyblivosti a elasticity svalov – sed roznožný.

Hrazda po ramená:

zostava minimálne 2 cvičebné tvary:

- výmyk, prešvihy únožmo vpred, vzad, zoskok, vis strmhlav a prekrut

*ŠPORTOVÉ HRY**KOMPETENCIA:*

Žiak vo vybraných športových hrách dosahuje takú úroveň osvojenia herných činností jednotlivca, herných kombinácií a systémov, že je schopný hrať stretnutie podľa pravidiel.

Výkonový štandard

- vedieť správne pomenovať, popísať, prakticky ukázať, v hre (stretnutí) uplatniť techniku základných herných činností jednotlivca a využiť herné kombinácie a systémy,
- vedieť pomenovať a popísať funkcie hráčov v obrane i v útoku,

- vedieť vysvetliť základné pravidlá vybraných športových hier,
- vedieť zostaviť a prakticky viesť rozcvičenie (vlastné, aj skupinu spolužiakov) pred hrou, resp. stretnutím,
- vykonávať funkciu rozhodcu (pomocného rozhodcu), zapisovateľa, časomerača na hodinách určených na hru (stretnutie) a v záujmovej forme športových hier a viesť jednoduchý pozorovací hárok o hráčskom výkone družstva,
- vedieť posúdiť reálnu hodnotu svojho individuálneho športového výkonu a aj výkonu svojho družstva.

Obsahový štandard

Vedomosti:

- systematika herných činností, základná terminológia,
- technika herných činností jednotlivca,
- herné kombinácie a herné systémy,
- herný výkon v športových hrách, hodnotenie športového výkonu,
- funkcie hráčov na jednotlivých postoch,
- základné pravidlá vybraných športových hier,
- organizácia jednoduchej súťaže v športových hrách (rozhodcovia, časomerači, zapisovatelia, pozorovatelia a pod.)
- zásady fair-play.

Na základe týchto a ďalších vedomostí možno u žiakov rozvíjať schopnosti a nadobudnúť nasledovné zručnosti :

Zručnosti a schopnosti:

- kondičná príprava, základné kondičné a koordinačné schopnosti,
- popísať a prakticky ukázať správnu techniku herných činností jednotlivca:

basketbal – prihrávka jednou rukou od pleca, dribling, streľba zhora z miesta, z krátkej a strednej vzdialenosti, bránenie hráča bez lopty a s loptou.

minifutbal – prihrávka, tľmenie lopty, streľba, dribling, obsadzovanie hráča bez lopty a s loptou.

volejbal – odbitie zhora a zdola na mieste, po pohybe, nad seba, pred seba, odbitie do iného smeru, podanie zdola a zhora, prihrávka na nahrávača pri sieti, nahrávka pred seba.

florbal – koordinácia pri pohybe s hokejkou, vedenie loptičky v smere pohybu a so zmenami smeru, prihrávky na mieste a v pohybe, streľba, činnosť brankára.

vybíjaná – hádzanie a chytanie lopty, pohyb s loptou a bez lopty, prihrávky, vybitie protihráča, obrana pred vybitím

Iné vyučované športové hry:

- plniť úlohy (funkcie) súvisiace s realizáciou hry v stretnutí: hráčske funkcie, funkcie rozhodcov, jednoduché organizačné funkcie,
- efektívne plniť taktické úlohy družstva v hre (stretnutí),
- poznať a vykonávať pohybové činnosti, ktoré pôsobia na rozvoj kondičnej pripravenosti pre dané športové hry.

Za pomoci týchto vedomostí, zručností a schopností v priebehu vyučovacieho procesu predpokladáme vytvorenie postojov u žiakov:

Postoje:

- prejavovať trvalý pozitívny vzťah k športovým hrám ako predkladu na ich celoživotné uplatňovanie v individuálnej pohybovej aktivite,
- súťažením v športových hrách preukázať pozitívny postoj k telovýchovnému procesu
- mať pozitívny vzťah k spoluhráčom i k súperovi,
- dodržiavať prijaté normy a pravidlá,
- dodržiavať zásady fair-play,
- prejavovať snahu o sebazdokonaľovanie, húževnatosť, statočnosť, vytrvalosť,

- mať zážitok z vykonávanej pohybovej činnosti,
- vedieť zvíťaziť a prijať prehru v športovom stretnutí i v živote, uznať kvality súpera.

PLÁVANIE

KOMPETENCIA:

Žiak - plavec – dokáže preplávať technicky správne s príslušným štartovým skokom a obrátkou 100 m jedným alebo 50 m viacerými plaveckými spôsobmi.

Výkonový štandard

- vedieť správne vykonať a prakticky ukázať základné plavecké pohyby zo zvoleného plaveckého spôsobu v plaveckom bazéne, plaveckej učebni,
- vedieť pomenovať a popísať základné obrátky pri zvolenom plaveckom spôsobe,
- vedieť vysvetliť základné pravidlá plaveckých pretekov,
- vedieť správne používať plavecké okuliare a nadľahčovacie pomôcky.
- Preplávať technicky správne s príslušným štartovým skokom a obrátkou :
  - a) minimálna úroveň : 100 m jedným plaveckým spôsobom
  - b) pokročilá úroveň : 50 m viacerými plaveckými spôsobmi.

Obsahový štandard

Vedomosti:

- základné poznatky o TC,
- základné hygienické pravidlá, otužovanie, disciplína,
- technika plaveckých spôsobov ,
- bezpečnosť, úrazová zábrana, uvedomelá pomoc v núdzi,
- zdravotný význam plávania,
- plávanie v životnom štýle súčasného človeka,
- vedenie rozcvičenia na suchu pred zahájením plávania ,
- základná terminológia, názvy plaveckých spôsobov,
- plavecký výstroj , príprava a starostlivosť o výstroj, bezpečnosť pri plávaní a pohybe v bazénových a vedľajších priestoroch,
- základné pravidlá žiackych plaveckých pretekov.

Zručnosti a schopnosti:

Obsah zdokonaľovacieho plaveckom výcviku :

1. Hry vo vode. Nácvik hrbíka, lovenie predmetov.
2. Kraulové a znakové dolné končatiny (DK) s dosku + dýchanie, (resp. prsia)
3. Kraulové a znakové paže s doskou medzi (DK) + dýchanie (resp. prsia/)
4. Súhra (PS) kraul, znak, prsia + dýchanie Odstraňovanie nedostatkov
5. Lovenie predmetov so skokom
6. Štafetové súťaže. Dopomoc unavenému plavcovi.
7. Zdokonaľovanie súhry. Plávanie P /100m vzdial./
8. Zdokonaľovanie súhry. Plávanie K, Z /50m vzdial./
9. Plavecké obrátky
10. Plávanie pod vodou
11. Dopomoc vo dvojici
12. Štartový skok

Za pomoci týchto vedomostí, zručností a schopností v priebehu vyučovacieho procesu predpokladáme vytvorenie postojov u žiakov:

Postoje:

- emotívnosťou vodného prostredia získať trvalý pozitívny vzťah k plávaniu v bazéne a aj v prírode (pod dozorom).
- mať trvalý vzťah k plaveckým a iným vodným športom
- v pravidelnej pohybovo-rekreačnej činnosti využívať plávanie,

- mať pozitívny vzťah k ostatným účastníkom vykonávajúcim plavecké aktivity

SEZÓNNE ČINNOSTI

KOMPETENCIA:

Žiak vo vybraných sezónnych činnostiach dosahuje primeranú úroveň osvojenia jednotlivých techník zjazdového a bežeckého lyžovania.

Výkonový štandard

- vedieť správne vykonať a prakticky ukázať základné pohyby na lyžiach s prispôbením sa rôznym terénnym nerovnostiam resp. prekážkam pri jazde,
- vedieť pomenovať a popísať základné techniky jednotlivých jázd, oblúkov, brzdení a pod.,
- vedieť vysvetliť základné pravidlá vybraných sezónnych činností,
- vedieť správne vykonať základné bezpečnostné techniky – pády, pri vykonávaní sezónnych činností,
- zostaviť a prakticky viesť rozcvičenie (vlastné, aj skupiny cvičencov) pred začiatkom jednotlivých sezónnych aktivít,
- vedieť správne prispôbiť výstroj a výzbroj potrebný pre vykonávanie jednotlivých sezónnych činností.
- plniť úlohy (funkcie) súvisiace s pretekmi v jednotlivých sezónnych činnostiach – funkcia rozhodcu, organizátora a pod.

Obsahový štandard

Vedomosti :

- techniky jednotlivých pohybových činností z oblasti sezónnych činností,
- výstroj a výzbroj, príprava a údržba výstroja a výzbroje,
- organizácia základná terminológia, názvy pohybových zručností
- práce a bezpečnosť pri vykonávaní sezónnych činností,
- základné pravidlá vybraných sezónnych činností,
- organizácia jednoduchých pretekov v sezónnych činnostiach.

Na základe týchto a ďalších vedomostí možno u žiakov rozvíjať schopnosti a nadobudnúť nasledovné zručnosti:

Zručnosti a schopnosti:

- Kondičná príprava, základné kondičné , koordinačné a pohybové schopnosti,
  - popísať a prakticky ukázať správnu techniku sezónnych činností:
1. Zjazdové lyžovanie – postoje a pohyby na lyžiach, obraty, chôdze, výstupy, pády a vstávanie, základný zjazdový postoj, zjazd šikmo svahom, brzdenie, oblúky-v pluhu, prívrat spodnou lyžou, prívrat hornou lyžou, nadväzované oblúky a jazda cez terénne nerovnosti.

Za pomoci týchto vedomostí, zručností a schopností v priebehu vyučovacieho procesu predpokladáme vytvorenie postojov u žiakov:

Postoje:

- emotívnosťou jednotlivých sezónnych činností získať trvalý pozitívny vzťah k sezónnym činnostiam a pobytu v prírode resp. k zimnej prírode,
- mať trvalý vzťah k týmto sezónnym činnostiam
- vykonávať pravidelnú pohybovo-rekreačnú činnosť s využitím sezónnych činností,
- formovať morálno-vôľové vlastnosti s cieľom zoznamovať sa s prírodou,
- prejavovať snahu o sebazdokonaľovanie, húževnatosť, statočnosť a vytrvalosť,
- pestovať pozitívny vzťah k ostatným účastníkom vykonávajúcim sezónne činnosti.
  1. Cvičenia v prírode

KOMPETENCIA:

Žiak dosahuje takú roveň nadobudnutých vedomostí a zručností, ktoré mu umožnia aktívne a bezpečne sa pohybovať a táboriť vo voľnej prírode a zároveň vytvoria predpoklady pre uplatnenie tejto aktivity v jeho ďalšom živote.

Výkonový štandard

- vedieť sa orientovať v prírode podľa turistických značiek, mapy, buzoly, ale aj prírodných úkazov,
- absolvovať súvislý presun v teréne presunovým prostriedkom podľa výberu,
- vedieť opísať a vysvetliť základné pravidlá správania sa v prírodnom prostredí smerujúce k jeho ochrane,
- poznať historické a kultúrne pamiatky v okolí svojho bydliska a regiónu,
- vedieť poskytnúť adekvátnu prvú pomoc,
- vedieť organizovať pohybové hry v prírode,
- poznať pravidlá cestnej premávky pre chodcov a cyklistov.

*Obsahový štandard**Vedomosti:*

- základy odbornej turistickej terminológie,
- základy pre výber, prípravu a likvidáciu tábora,
- základné vedomosti o ochrane a tvorbe životného prostredia,
- základy úrazovej zábrany a bezpečnosti,
- základy odborných-technických vedomostí a zručností z turistiky
- základy pravidiel cestnej premávky pre chodcov a cyklistov – ovláda dopravné značky.

Zručnosti a schopnosti:

- presun mierne členitým terénom s prekonávaním terénnych prekážok,
- cvičenia rovnováhy na prírodných prekážkach,
- nosenie prírodných predmetov jednotlivo, v dvojiciach a iných skupinách (klady, kamene, brvná a pod.)
- orientácia na stanovisku podľa buzoly, určovanie azimutu,
- orientácia podľa mapy, určovanie a výber vybraných smerov presunu,
- výber, prípravu a likvidáciu ohniska,
- základné pravidlá ochrany životného prostredia, kultúrnych a historických pamiatok,
- praktické poskytnutie prvej pomoci (umelé dýchanie, masáž srdca, protišokové opatrenia, stabilizovaná poloha, ošetrovanie povrchového poranenia, zlomenín, omrzlín, popálenín),
- jazda na bicykli, zmeny smeru a rýchlosti jazdy, otáčanie, predchádzanie jazdy zručnosti.

Za pomoci týchto vedomostí, zručností a schopností v priebehu vyučovacieho procesu predpokladáme vytvorenie postojov u žiakov:

Postoje:

- zapájať sa do aktivít súvisiacich s pobytovými a turistickými činnosťami v prírode, ako predpokladu na ich celoživotné uplatňovanie v individuálnej pohybovej aktivite,
- dodržiavať prijaté normy a pravidlá nevyhnutné pre presun a pobyt vo voľnej prírode,
- prejavovať snahu o seba zdokonaľovanie, húževnatosť, statočnosť a vytrvalosť,
- mať pozitívny zážitok z vykonávanej pohybovej aktivít.

Proces

Predpokladom pre úspešné splnenie cieľov telesnej a športovej výchovy na 2. stupni základnej školy je: dokonalé poznanie žiakov, kladenie požiadaviek primerane k ich telesným a pohybovým predpokladom; účelné plánovanie a rozvrhnutie učiva v konkrétnych podmienkach školy (triedy);

uplatňovanie účelnej organizácie práce, bezpečnosti práce pri výcviku a zásad hygieny;
 všestranné a sústavné využívanie pomôcok a materiálneho vybavenia;
 primerané opakovanie a objektívne hodnotenie žiakov;
 systematické vedenie evidencie postupov a výsledkov práce;
 premyslené spojenie výchovno-vzdelávacieho procesu v telesnej výchove s ďalšími formami pohybovej aktivity a s celým procesom výchovno-vzdelávacej práce v škole i mimo školy a úzku spoluprácu s ostatnými výchovnými činiteľmi.

Na spoznávanie žiakov sa využíva priebežné a systematické sledovanie žiakov na hodinách telesnej a športovej výchovy i mimo nich, štúdium záznamov triedneho učiteľa a školského lekára a konzultácie s ostatnými pedagogickými pracovníkmi, rodičmi a ďalšími výchovnými činiteľmi na škole i mimo nej.

Vyučovacích hodín telesnej výchovy sa zúčastňujú všetci žiaci zaradení do I. a II. zdravotnej skupiny. Pre žiakov zdravotne oslabených je potrebné vytvárať podmienky na samostatné povinné vyučovacie hodiny zdravotnej telesnej výchovy. Obsah vyučovania sa realizuje podľa samostatných učebných osnov. V prípade, že oddelenie zdravotnej telesnej výchovy nie je vytvorené, žiaka ponecháme na vyučovacích hodinách telesnej výchovy s intaktnými žiakmi a realizujeme integrované vyučovanie. Zásady integrácie na hodinách telesnej výchovy sú uvedené v učebných osnovách zdravotnej telesnej výchovy: Učebné osnovy pre zdravotnej telesnej výchovy I. a II. stupeň základnej školy (ISCED 1,2): schválené: 9.5.2003, č.526/2003-41, platné od 1.9.2003.

Metodicko-organizačné pokyny na vyučovanie tematických celkov

Základný tematický celok

Poznatky z telesnej kultúry - sú v učebných osnovách zaradené ako samostatný TC (všeobecné poznatky) a aj v každom tematickom celku (špecifické poznatky). Nie sú obsahom samostatných teoretických vyučovacích hodín, ale sú zakomponované podľa aktuálnosti do jednotlivých vyučovacích hodín.

Všeobecná gymnastika - tvorí pohybový základ pre každú vyučovaciu hodinu. Všetky jej súčasti sa vyučujú priebežne.

Atletika - sa do vyučovania zaraďuje v odporúčanom časovom rozvrhu s možnosťou členiť učivo do dvoch TC v jeseni a na jar. Na jej vyučovanie treba využívať predovšetkým vonkajšie a prírodné prostredie.

Základy gymnastických športov - (športová gymnastika) sa vyučujú vo všetkých ročníkoch. Ďalšie druhy gymnastických športov (športový aerobik, gymteamy) je možné vyučovať v rámci výberového tematického celku.

Športové hry - basketbal, minifutbal, volejbal, florbal, vybíjaná.

Športové hry odporúčame vyučovať tak, aby sa žiaci v priebehu základnej školy zoznámili so všetkými uvedenými športovými hrami. Hodiny telesnej výchovy sa v TC Športové hry rozdeľujú na nácvičné, opakovacie a zdokonaľovacie a na hodiny určené na zápasy. V školách, ktoré nemajú potrebné materiálne podmienky na výučbu hier, možno počty hodín určené na nácvik a zdokonaľovanie herných systémov využiť na nácvik herných činností jednotlivca a kombinácií. Na hodinách určených na zápasy učiteľ vhodne zaradí súťaže a zápasy v prípravných hrách a zápasy podľa pravidiel zvolenej športovej hry (resp. upravených pravidiel), pričom nehrajúci žiaci sa učia plniť funkciu rozhodcu, zapisovateľa a pod.

Plávanie - organizuje sa v 5 - dňových kurzoch s minimálne 10-hodinovým výcvikom.

Na začiatku a na konci tematického celku sa overuje plavecká výkonnosť. Vo vstupnom teste sa zisťuje plavecká zručnosť žiakov v osvojenom plaveckom spôsobe, prípadne v druhom plaveckom spôsobe.

Vyučovaný plavecký spôsob odporúčame zvoliť podľa lepšej úrovne práce dolných končatín v splývavej polohe (prsia, kraul).

Počas celého výcviku je potrebné klásť dôraz na dýchanie.

Na každej vyučovacej hodine je potrebné venovať pozornosť nácviku i zdokonaľovaniu plaveckých spôsobov.

Do každej vyučovacej hodiny je potrebné zaradiť krátke teoretické vstupy učiteľa, ktorých obsahom sú poznatky o vyučovanej problematike doplnené o poznatky o bezpečnosti a zdravotnom vplyve plávania.

Hodnotenie v sa vykoná na základe porovnania vstupných a výsledných testov plaveckých zručností.

Sezónne činnosti - je zaradené zjazdové a cvičenia v prírode. Uskutočňuje sa formou lyžiarskeho výcviku na zjazdových lyžiach, alebo snowboardoch. Lyžiarsky výcvik žiakov sa organizuje ako lyžiarsky výcvik formou lyžiarskeho zájazdu.

Lyžovanie sa na školách, ktoré nemajú vhodné terénne a klimatické podmienky na lyžiarsky výcvik v mieste alebo v najbližšom okolí, organizuje formou 5 - 7-denných lyžiarskych kurzov (zájazdov). Žiaci, ktorí nemajú potrebné vybavenie na zjazdové lyžovanie, môžu výcvik absolvovať na bežeckých lyžiach, pričom škola vytvorí na to príslušné organizačné a metodické podmienky.

Obsahom sa lyžiarsky výcvik zameriava na zvládnutie základných pohybových štruktúr a špeciálnych pohybových zručností v zodpovedajúcich terénnych a snehových podmienkach, na rozvoj základných pohybových schopností, na osvojovanie určených poznatkov.

Zvládnutie obsahu učiva napomáha celkovému telesnému rozvoju a zvyšovaniu všeobecnej pohybovej výkonnosti žiakov, napomáha osvojovaniu nových poznatkov a je veľmi účinným prostriedkom na výchovné pôsobenie. Výraznými činiteľmi pri lyžiarskom výcviku sú aj špecifické prostriedky, najmä zimné prostredie a premenlivosť prírodného prostredia.

Cvičenia v prírode sa organizujú v rozsahu štyroch hodín v 5. a 6. ročníku a v rozsahu päť hodín v 7. a 9. ročníku. Podľa miestnych podmienok sa využívajú areály zdravia. Pri presunoch na miesta cvičenia na bicykloch a pri jazde na bicykloch v podmienkach cestnej premávky v rámci cvičenia sa odporúča spolupracovať s miestnym orgánom Policajného zboru. Za cvičenia v prírode sa nepovažujú výlety s prevažne kultúrnou poznávacou činnosťou, ani osobitnou smernicou určené celoškolské cvičenia zamerané na precvičovanie učiva „Ochrana človeka a zdravia“.

Výberový tematický celok

Do výberového tematického celku je možné zaradiť pohybové činnosti, na ktoré má škola podmienky, o ktoré majú žiaci záujem a pri ich vyučovaní sú dodržané bezpečnostné predpisy. Pri zaradení netradičnej pohybovej aktivity do vyučovania telesnej výchovy sa vyžaduje od vyučujúceho kvalifikácia pre príslušnú pohybovú aktivitu získaná v rámci pregraduálneho štúdia, v metodicko-pedagogickom centre alebo najnižšia trénerská alebo cvičiteľská trieda.

Netradičné pohybové aktivity, menej známe pohybové a športové hry

Medzi takéto aktivity môžeme o.i. zaradiť menej známe športové hry ako bejzbal, ringo, lakros, softbal, bedminton, florbal a pohybové aktivity ako korčuľovanie in-line, snowbord.

Cvičenia v posilňovni

Jednou z výberových pohybových aktivít je rozvoj silových pohybových schopností v posilňovni. Pretože najpriaznivejšie podmienky na začatie systematického posilňovania v ontogenéze vývoja jedinca je obdobie rastovej akcelerácie (13 - 15 rokov), odporúčame na školách, ktoré majú vybudovanú posilňovňu, počnúc 7. ročníkom zaradiť do ročného rozvrhu učiva aj TC v posilňovni (pre chlapcov a dievčatá). Pri rozvoji silových schopností prihliadať na telesný rozvoj a pohlavné osobitosti žiakov.

Všeobecnú pohybovú výkonnosť a telesný rozvoj - kontrolujeme a hodnotíme v úvode a v závere každého školského roka.

Testovanie všeobecnej pohybovej výkonnosti slúži aj na posúdenie jej aktuálneho stavu v priebehu štúdia na 2. stupni základnej školy.

Termíny kontroly a hodnotenia všeobecnej pohybovej výkonnosti:

1. 5. ročník ZŠ - začiatok školského roku (vstupné testovanie)
2. 5. ročník ZŠ - koniec školského roka
3. 6. ročník ZŠ – začiatok a koniec školského roka
4. 7. ročník ZŠ – začiatok a koniec školského roka
5. 8. ročník ZŠ – začiatok a koniec školského roka
6. 9. ročník ZŠ – začiatok školského roka
7. 9. ročník ZŠ - koniec školského roka (výstupné testovanie)

Testy telesného rozvoja a pohybovej výkonnosti

1. Telesná výška (cm)	2. Telesná hmotnosť (kg)
3. BMI index	4. Skok do diaľky z miesta (cm)

5. Hod plnou loptou – 2 kg (cm)	6. Predklon s dosahovaním v sede (cm)
7. Beh k méтам (sek.)	8. Tanierový tapping (sek.)
9. Výdrž v zhybe nadhmatom (sek.)	10. Ruffierov test (7. – 9. ročník)
11. Člnkový beh 10x5 m (sek.)	12. Ľah – sed za 30 sek. (počet)

HODNOTENIE :

Metódy, formy a prostriedky získavania podkladov na hodnotenie **výchovno-vzdelávacích** výsledkov žiakov

- a) sústavné sledovanie výkonu a pripravenosti žiaka na vyučovanie pomocou výkonnostných listov
- b) rôzne druhy výkonových skúšok
  - pohybové – atletika (beh 60 m, beh 300 m, vytrvalostný beh, hod kriketovou loptičkou, skok do diaľky, skok do výšky – 8.,9. roč. , vrh guľou – 8., 9. roč.)
    - gymnastika (kotúle, stojky, obrátky, hrazda – 8.,9. roč.)
    - basketbal (dribling, streľba po zastavení skokom, dvojtakt, prihrávky, hra)
    - volejbal (odbitie obojručne zhora a zdola, podanie, hra)
    - futbal, vybíjaná , florbál (hra)
- c) hodnotenie aktivity – pasivity na hodine , hodnotenie reprezentácie školy
  - testy , na začiatku šk. roka a na konci šk. roka

Hodnotíme podľa upravených výkonnostných tabuliek, podľa zlepšovania resp. zhoršovania žiaka v porovnaní s predchádzajúcim obdobím a podľa snahy a záujmu o predmet.

Obsah

Učebné osnovy ISCED II.....	1
Rámcový učebný plán.....	2
I. JAZYK A KOMUNIKÁCIA.....	3
1. SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA	4
2. ANGLICKÝ JAZYK	44
3. FRANCÚZSKY JAZYK	49
4. NEMECKÝ JAZYK	54
5. RUSKÝ JAZYK	58
I. MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI	62
1. MATEMATIKA	63
2. INFORMATIKA.....	69
II. ČLOVEK A PRÍRODA	75
1. FYZIKA	76
2. CHÉMIA	96
3. BIOLÓGIA	110
III. ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ.....	149
1. DEJEPIS	150
2. GEOGRAFIA	165
3. OBČIANSKA NÁUKA.....	173
V. ČLOVEK A HODNOTY	188
1. ETICKÁ VÝCHOVA.....	189
2. EVANJELICKÉ NÁBOŽENSTVO	197
3. KATOLÍCKE NÁBOŽENSTVO	210
VI. ČLOVEK A SVET PRÁCE	220
1. TECHNIKA.....	221
2. SVET PRÁCE.....	224
VII. UMENIE A KULTÚRA	235
1. HUDOBNÁ VÝCHOVA.....	237
2. VÝTVARNÁ VÝCHOVA	243
3. VÝCHOVA UMENÍM.....	245
VIII. ZDRAVIE A POHYB.....	251
1. TELESNÁ A ŠPORTOVÁ PRÍPRAVA	252